။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

နေတ္တိပ္ပကရဏ-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

မဟာကာရုဏိကံ **နာထံ၊** ဉေယျသာဂရပါရဂုံ။
ဝန္ဒေ နိပုဏဂမ္ဘီရ-ဝိစိတ္ရနယဒေသနံ။

ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ၊ ယေန နိယျန္တိ လောကတော။
ဝန္ဒေ တမုတ္တမံ **ဓမ္မံ၊** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ။

သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော၊ ဌိတော မဂ္ဂဖလေသု ယော။
ဝန္ဒေ **အရိယသင်္ဃံ** တံ၊ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရံ။

ဝန္ဒနာဇနိတံ ပုညံ၊ ဣတိ ယံ ရတနတ္တယေ။
ဟတန္တရာယော သဗ္ဗတ္ထ၊ ဟုတွာဟံ တဿ တေဇသာ။

ဌိတိံ အာကင်္ခမာနေန၊ စိရံ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ။
ဓမ္မရက္ခိတနာမေန၊ ထေရေန အဘိယာစိတော။

ပဒုမုတ္တရနာထဿ၊ ပါဒမူလေ ပဝတ္တိတံ။
ပဿတာ အဘိနီဟာရံ၊ သမ္ပတ္တံ ယဿ မတ္ထကံ။

သံခိတ္တံ ဝိဘဇန္တာနံ၊ ဧသော အဂ္ဂေါတိ တာဒိနာ။
ဌပိတော ဧတဒဂ္ဂသ္မိံ၊ ယော မဟာသာဝကုတ္တမော။

ဆဠဘိညော ဝသိပ္ပတ္တော၊ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒေါ။
မဟာကစ္စာယနော ထေရော၊ သမ္ဗုဒ္ဓေန ပသံသိတော။

တေန ယာ ဘာသိတာ နေတ္တိ၊ သတ္ထာရာ အနုမောဒိတာ။
သာသနဿ သဒာယတ္တာ၊ နဝင်္ဂဿတ္ထဝဏ္ဏနာ။

တဿာ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ၊ ဩဂါဟေတဗ္ဗဘာဝတော။
ကိဉ္စာပိ ဒုက္ကရာ ကာတုံ၊ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မယာ။

သဟ သံဝဏ္ဏနံ ယသ္မာ၊ ဓရတေ သတ္ထုသာသနံ။
ပုဗ္ဗာစရိယသီဟာနံ၊ တိဋ္ဌတေဝ ဝိနိစ္ဆယော။

တသ္မာ တမုပနိဿာယ၊ ဩဂါဟေတွာန ပဉ္စပိ။
နိကာယေ ပေဋကေနာပိ၊ သံသန္ဒိတွာ ယထာဗလံ။

သုဝိသုဒ္ဓမသံကိဏ္ဏံ၊ နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ သမယံ အဝိလောမယံ။

ပမာဒလေခံ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ဟဥ္စ သမ္မာ နိယောဇယံ။
ဥပဒေသံ ဝိဘာဝေန္တော၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနံ။

ဣတိ အတ္ထံ အသင်္ကိဏ္ဏံ၊ **နေတ္တိပ္ပကရဏဿ** မေ။
ဝိဘဇန္တဿ သက္ကစ္စံ၊ နိသာမယထ သာဓဝေါတိ။

တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန နေတ္တိ? သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန **နေတ္တိ**။ ယထာ ဟိ တဏှာ သတ္တေ ကာမာဒိဘဝံ နယတီတိ “ဘဝနေတ္တီ”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမယမ္ပိ ဝေနေယျသတ္တေ အရိယဓမ္မံ နယတီတိ သဒ္ဓမ္မနယနဋ္ဌေန “နေတ္တီ”တိ ဝုစ္စတိ။ အထ တ နယန္တိ တာယာတိ **နေတ္တိ**။ နေတ္တိပ္ပကရဏေန ဟိ ကရဏဘူတေန ဓမ္မကထိကာ ဝေနေယျသတ္တေ ဒဿနမဂ္ဂံ နယန္တိ သမ္ပာပေန္တီတိ, နီယန္တိ တ တွေ တေသံ ပကရဏေ အဓိဂ္ဂနဘူတေ ပတိဋ္ဌာပေတွာ ဝေနေယျာ နိဗ္ဗာနံ သမ္ပာပိယန္တီတိ **နေတ္တိ**။ န ဟိ နေတ္တိဥပဒေသသန္နိဿယေန ဝိနာ အဝိပရီတသုတ္တတ္ထာဝဗောဓော သမ္ဘဝတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – “တသ္မာ နိဗ္ဗာယိတုကာမေနာ”တိအာဒိ။ သဗ္ဗာပိ ဟိ သုတ္တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ နေတ္တိဥပဒေသာယတ္တာ, နေတ္တိ စ သုတ္တပ္ပဘဝ, သုတ္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဘဝန္တိ။

သာ ပနာယံ နေတ္တိ ပကရဏပရိစ္ဆေဒတော တိပ္ပဘေဒာ ဟာရနယပဋ္ဌာနာနံ ဝသေန။ ပဋ္ဌမဥ္ဟိ ဟာရဝိစာရော, တတော နယဝိစာရော, ပစ္ဆာ ပဋ္ဌာနဝိစာရောတိ။ ဟဥ္စဝဝတ္ထာနတော ပန သင်္ဂဟတရဝိဘာဂတရဝသေန ဒုဝိဓာ။ သဗ္ဗာပိ ဟိ နေတ္တိ သင်္ဂဟတရော ဝိဘာဂတရောတိ တရဒွဝယမေဝ ဟောတိ။

တတ္ထ **သင်္ဂဟတရော** အာဒိတော ပဥ္စဟိ ကထာဟိ ပရိစ္ဆိန္နော။ သဗ္ဗော ဟိ ပကရဏတ္တော “ယံ လောကော ပူဇယတေ”တိအာဒီဟိ ပဥ္စဟိ ကထာဟိ အပရိဂ္ဂဟိတော နာမ နတ္ထိ။ နနု စေတ္ထ ပဋ္ဌာနံ အသင်္ဂဟိတန္တိ? နယိဒမေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, မူလပဒဂ္ဂဟဏေန ပဋ္ဌာနဿ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – “အဋ္ဌာရသ မူလပဒာ ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ သာသနပဋ္ဌာနေ”တိ။ မူလပဒပဋ္ဌာနာနိ ဟိ အတ္ထနယသဋ္ဌာရတ္တိကာ ဝိယ အညမညံ သင်္ဂဟိတာနိ။

ဝိဘာဂတရော ပန ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသဝသေန တိဝိဓော။ တေသု “တတ္ထ ကတမေ သောဠသ ဟာရာ”တိ အာရဘိတွာ ယာဝ “ဘဝန္တိ အဋ္ဌာရသ ပဒါနီ”တိ အယံ ဥဒ္ဒေသတရော။ “အဿာဒါဒီနဝတာ”တိ အာရဘိတွာ ယာဝ “တေတ္တိံသာ ဧတ္တိကာ နေတ္တီ”တိ အယံ နိဒ္ဒေသတရော။ ပဋိနိဒ္ဒေသတရော ပန ဟာရဝိဘင်္ဂတရော ဟာရသမ္ပာတတရော နယသမုဋ္ဌာနတရော သာသနပဋ္ဌာနတရောတိ စတုဗ္ဗိဓော။ တေသု “တတ္ထ ကတမော ဒေသနာဟာရော”တိ အာရဘိတွာ ယာဝ “အယံ ပဟာနေန သမာရောပနာ”တိ အယံ ဟာရဝိဘင်္ဂတရော။ တတ္ထ “ကတမော ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော”တိ အာရဘိတွာ ယာဝ “အနုပာဒိသေသာ စ နိဗ္ဗာနဓာတူ”တိ အယံ ဟာရသမ္ပာတတရော။ ဧတ္ထာဟ – ဟာရဝိဘင်္ဂဟာရသမ္ပာတတရာနံ ကိံ နာနာကရဏန္တိ? ဝုစ္စတေ – ယတ္ထ အနေကေဟိပိ ဥဒာဟရဏသုတ္တေဟိ ဧကော ဟာရော နိဒ္ဒိသီယတိ, အယံ ဟာရဝိဘင်္ဂတရော။ ယတ္ထ ပန ဧကသ္မိံ သုတ္တေ အနေကေ ဟာရာ သမ္ပတန္တိ, အယံ ဟာရသမ္ပာတတရော။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ **ပေဋကေ** –

“ယတ္ထ စ သဗ္ဗေ ဟာရာ၊ သမ္ပတမာနာ နယန္တိ သုတ္တတ္ထံ။
ဗျဉ္ဇနဝိဓိပုထုတ္တာ၊ သာ ဘူမီ ဟာရသမ္ပာတော”တိ။

နယသမုဋ္ဌာနသာသနပဋ္ဌာနတရဝိဘာဂေ ပာကဋ္ဌော ဧဝ။ သာသနပဋ္ဌာနတရော ပန သင်္ဂဟတရေ ဝိယ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသတရေသုပိ န သရူပတော ဥဒ္ဒိဋ္ဌောတိ။ ဧတ္ထာဟ – “ဣဒံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ မဟာသာဝကဘာသိတံ, ဘဂဝတာ အနုမောဒိတ”န္တိ စ ကထမေတံ ဝိညာယတီတိ? ဟဥ္စိတော ဧဝ။ န ဟိ ဟဥ္စိတော အညံ ပမာဏတရံ အတ္ထိ။ ယာ ဟိ စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ အဝိရုဒ္ဓါ ဟဥ္စိ, သာ ပမာဏံ။ တထာ ဟိ အဂရဟိတာယ အာစရိယပရမ္ပရာယ ပေဋကောပဒေသော ဝိယ ဣဒံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ အာဘတံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာဿ နိဒာနံ န ဝုတ္တံ။ သာဝကဘာသိတာနမ္ပိ ဟိ **သုဘသုတ္တ-** (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၄ အာဒယော) **အနင်္ဂဏသုတ္တ-** (မ. နိ. ၁.၅၇ အာဒယော) **ကစ္စာယနသံယုတ္တာ** ဒီနံ နိဒာနံ ဘာသိတန္တိ? န

ယိဒံ ကေန္တိကံ။ သာဝကဘာသိတာနံ ဗုဒ္ဓဘာသိတာနမ္ပိ ဟိ ကေစ္စာနံ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂနိဒ္ဒေသာဒီနံ ဓမ္မပဒဗုဒ္ဓဝံသာဒီနဉ္စ နိအာနံ န ဘာသိတံ, န စ တာဝတာ တာနိ အပ္ပမာဏံ, ဝေမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

နိအာနဉ္စ နာမ သုတ္တဝိနယာနံ ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကဥပာလိတ္ထေရာဒီဟိ မဟာသာဝကေဟေဝ ဘာသိတံ, ဣဒဉ္စ မဟာသာဝကဘာသိတံ, ထေရံ မုဉ္စိတွာ အနညဝိသယတ္တာ ဣမိဿာ ဝိစာရဏာယာတိ ကိမေတေန နိအာနဂဝေသနေန, အတ္ထောယေဝေတ္ထ ဂဝေသိတဗ္ဗော, ယော ဟဋ္ဌိယာ အဝိရုဒ္ဓေါတိ။ အထ တ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဘာဝတော န ဣမဿ ပကရဏဿ ဝိသုံ နိအာနဝစနကိစ္စံ အတ္ထိ, ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂနိဒ္ဒေသာဒီနံ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣအာနိ တေသိံ ပကရဏေ နာနပ္ပကာရကောသလ္လတ္ထံ အယံ ဝိဘာကေ ဝေဒိတဗ္ဗော – သဗ္ဗမေဝ စေတံ ပကရဏံ သာသနပရိယေဋ္ဌိဘာဝတော ဧကဝိဓံ, တထာ အရိယမဂ္ဂသမ္ပာဒနတော ဝိမုတ္တိရသတော စ။ ဗျဉ္ဇနတ္ထဝိစာရဘာဝတော ဒုဝိဓံ, တထာ သင်္ဂဟဝိဘာဂဘာဝတော ဓမ္မဝိနယတ္ထသံဝဏ္ဏနတော လောကိယလောကုတ္တရတ္ထသင်္ဂဟဏတော ရူပာရူပဓမ္မပရိဂ္ဂဟကတော လက္ခဏလက္ခိယဘာဝတော ပဝတ္တိနိဝတ္တိဝစနတော သဘာဂဝိသဘာဂနိဒ္ဒေသတော သာဓာရဏာသာဓာရဏဓမ္မဝိဘာဂတော စ။

တိဝိဓံ ပုဂ္ဂလတ္တယနိဒ္ဒေသတော တိဝိဓကလျာဏဝိဘာဂတော ပရိညတ္တယကထနတော ပဟာနတ္တယူပဒေသတော သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဏတော တိဝိဓသံကိလေသဝိသောဓနတော မူလဂီတိအနုဂီတိသင်္ဂီတိဘေဒတော ပိဋကတ္တယတ္ထသံဝဏ္ဏနတော ဟာရနယပဋ္ဌာနပ္ပဘေဒတော စ။

စတုဗ္ဗိဓံ စတုပ္ပဋိသမ္ဘိဒာဝိသယတော စတုနယဒေသနတော ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝတော စ။ ပဉ္စဝိဓံ အဘိညေယျာဒိဓမ္မဝိဘာဂတော ပဉ္စက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒတော ပဉ္စနိကာယတ္ထဝိဝရဏတော စ။ ဆဗ္ဗိဓံ ဆဋ္ဌာရမ္မဏဝိဘာဂတော ဆအဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာယတနဝိဘာဂတော စ။ သတ္တဝိဓံ သတ္တဝိညာဏဋ္ဌိတိပရိစ္ဆေဒတော။ နဝဝိဓံ သုတ္တာဒိနဝင်္ဂနိဒ္ဒေသတော။ စုဒ္ဒသဝိဓံ သုတ္တာဓိဋ္ဌာနဝိဘာဂတော။ သောဠသဝိဓံ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓဉ္စ သာသနပဋ္ဌာနပ္ပဘေဒတော။ စတုရာသီတိသဟဿဝိဓံ စတုရာသီတိသဟဿဓမ္မက္ခန္ဓဝိစာရဘာဝတောတိအာဒိနာ နယေန ပကရဏဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ **သာသနပရိယေဋ္ဌိဘာဝတော** တိ သကလံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဿ နဝင်္ဂဿ သတ္ထုသာသနဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဘာဝတော။ **အရိယမဂ္ဂသမ္ပာဒနတော** တိ ဒဿနဘူမိဘာဝနာဘူမိသမ္ပာဒနတော။ **ဝိမုတ္တိရသတော**တိ သာသနဿ အမတပရိယောသာနတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ဗျဉ္ဇနတ္ထဝိစာရဘာဝတော** တိ ဟာရဗျဉ္ဇနပဒကမ္မနယာနံ ဗျဉ္ဇနဝိစာရတ္တာ အတ္ထပဒအတ္ထနယာနံ အတ္ထဝိစာရတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သင်္ဂဟဝိဘာဂဘာဝတော** ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဓမ္မဝိနယတ္ထသံဝဏ္ဏနတော** တိ သကလဿာပိ ပရိယတ္တိသာသနဿ ဓမ္မဝိနယဘာဝတော ဝုတ္တံ။ **လက္ခဏလက္ခိယဘာဝတော** တိ နေတ္တိဝစနဿ လက္ခဏတ္တာ ဥဒာဟရဏသုတ္တာနဉ္စ လက္ခိယတ္တာ ဝုတ္တံ။ **သဘာဂဝိသဘာဂနိဒ္ဒေသတော** တိ သမာနဇာတိယာ ဓမ္မာ သဘာဂါ, ပဋိပက္ခာ ဝိသဘာဂါ, တံဝိစာရဘာဝတော တိ အတ္ထော။ **သာဓာရဏာသာဓာရဏဓမ္မဝိဘာဂတော**တိ ပဟာနေကဋ္ဌသဟဇေကဋ္ဌတာဒိသာမညေန ယေ ဓမ္မာ ယေသံ ဓမ္မာနံ နာမဝတ္ထာဒိနာ သာဓာရဏာ တဗ္ဗိဓုရတာယ အသာဓာရဏာ စ, တံဝိဘာဂတော ဒုဝိဓန္တိ အတ္ထော။

ပုဂ္ဂလတ္တယနိဒ္ဒေသတော တိ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိ ပုဂ္ဂလတ္တယနိဒ္ဒေသတော။ **တိဝိဓကလျာဏဝိဘာဂတော** တိ အာဒိကလျာဏာဒိဝိဘာဂတော။ **မူလဂီတိအနုဂီတိသင်္ဂီတိဘေဒတော** တိ ပဌမံ ဝစနံ မူလဂီတိ, ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ သင်္ဂဟကထာ အနုဂီတိ, တံတံသုတ္တတ္ထယောဇနဝသေန ဝိပ္ပကိဏ္ဏဿ ပကရဏဿ သင်္ဂါယနံ သင်္ဂီတိ, သာ ထေရဿ ပရတော ပဝတ္တိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တောသံ တိဿန္နံ ဘေဒတော တိဝိဓန္တိ အတ္ထော။ **ပဉ္စက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော**တိ ရူပါဒိပဉ္စက္ခန္ဓသီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော ပဉ္စဝိဓန္တိ အတ္ထော။ **သုတ္တာဓိဋ္ဌာနဝိဘာဂတော**တိ လောဘာဒောသမောဟာနံ အလောဘာဒောသာမောဟာနံ ကာယဝစီမနောကမ္မာနံ သဒ္ဓါဒိပဉ္စိန္ဒြိယာနဉ္စ ဝသေန စုဒ္ဒသဝိဓဿ သုတ္တာဓိဋ္ဌာနဿ ဝိဘာဂဝစနတော စုဒ္ဒသဝိဓန္တိ အတ္ထော။ သေသံ သုဝိညေယျန္တိ န ပပဉ္စိတံ။

၁. သင်္ဂဟဝါရဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ အနေကဘေဒဝိဘတ္တေ နေတ္တိပ္ပကရဏေ ယဒိဒံ ဝုတ္တံ "သင်္ဂဟဝိဘာဂဝါရဝသေန ဒုဝိဓ"န္တိ, တတ္ထ သင်္ဂဟဝါရော အာဒိ။ တဿာပိ **"ယံ လောကော ပူဇယတေ"**တိ အယံ ဂါထာ အာဒိ။ တတ္ထ **ယ**န္တိ အနိယမတော ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော, တဿ "တဿာ"တိ ဣမိနာ နိယမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **လောကော**တိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **ပူဇယတေ**တိ ကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **သလောကပါလော**တိ ကတ္တုဝိသေသနံ။ **သဒါ**တိ ကာလနိဒ္ဒေသော။ **နမဿတိ စာ**တိ ဥပစယေန ကိရိယာနိဒ္ဒေသော ။ **တဿာ**တိ သာမိနိဒ္ဒေသော။ **တေ**န္တိ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသော။ **သာသနဝရ**န္တိ ပစ္စတ္တနိဒ္ဒေသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဒဿနံ။ **ဝိဒူဟီ**တိ ကရဏဝစနေန ကတ္တုနိဒ္ဒေသော။ **ဉေယျ**န္တိ ကမ္မဝါစကကိရိယာနိဒ္ဒေသော။ **နရဝရဿာ**တိ "တဿာ"တိ နိယမေတဗ္ဗ ဒဿိတဿ သရူပတော ဒဿနံ။

တတ္ထ လောကိယန္တိ ဧတ္ထ ပုညာပုညာနိ တဗ္ဗိပါကော စာတိ **လောကော,** ပဇာ, သတ္တနိကာယောတိ အတ္ထော။ လောက-သဒ္ဒေါ ဟိ ဇာတိသဒ္ဒတာယ သာမညဝသေန နိရဝသေသတော သတ္တေ သင်္ဂဏှာတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ လောကသဒ္ဒေါ သင်္ခါရဘာဇနေသုပိ ဒိဋ္ဌပ္ပယောဂေါ, ပူဇနကိရိယာယောဂျဘူတတာဝသေန ပန သတ္တလောကဝစနော ဧဝ ဣဓ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပူဇယတေ**တိ မာနယတိ, အပစာယတီတိ အတ္ထော။

လောကံ ပါလေန္တီတိ လောကပါလာ, စတ္တာရော မဟာရာဇာနော။ လောကိယာ ပန ဣန္ဒယမဝရုဏကုဝေရာ လောကပါလာတိ ဝဒန္တိ။ သဟ လောကပါလေဟီတိ **သလောကပါလော,** "လောကော"တိ ဣမိနာ တုလျာဓိကရဏံ။ အထ ဝါ ဣဿရိယာဓိပစ္စေန တံတံသတ္တလောကဿ ပါလနတော ရက္ခဏတော ခတ္တိယစတုမဟာရာဇသက္ကသုယာမသန္တုသိတသုနိမ္မိတပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိမဟာဗြဟ္မာဒယော လောကပါလာ။ တေဟိ သဟ တံတံသတ္တနိကာယော သလောကပါလော လောကောတိ ဝုတ္တော။ အထ ဝါ "ဒွေမေ, ဘိက္ခဝေ, သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ ပါလေန္တီ"တိ (အ. နိ. ၂.၉; ဣတိဝု. ၄၂) ဝစနတော ဟိရောတ္တပ္ပဓမ္မာ လောကပါလာ။ တေဟိ သမန္နာဂတော လောကော **သလောကပါလော**။ ဟိရောတ္တပ္ပသမ္ပန္နာ ဟိ ပါပဂရဟိနော သပ္ပုရိသာ ဓမ္မစ္ဆန္ဒဝန္တတာယ ဘဂဝတိ ပူဇာနမက္ကာရပရာ ဟောန္တီတိ။

သဒါတိ သဗ္ဗကာလံ ရတ္တိဉ္စေဝ ဒိဝါ စ, **သဒါ**တိ ဝါ ဘဂဝတော ဓရမာနကာလေ တတော ပရဉ္စ။ အထ ဝါ **သဒါ**တိ အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သာသနန္တရဓာနာ, တတော ပရမ္ပိ ဝါ။ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဟိ မဟာဗောဓိသတ္တာ ဗောဓိယာ နိယတတာယ ဗုဒ္ဓင်္ကုရဘူတာ သဒေဝကဿ လောကဿ ပူဇနီယာ စေဝ ဝန္ဒနီယာ စ ဟောန္တိ။ ယထာဟ ဘဂဝါ သုမေဓဘူတော –

> "ဒီပင်္ကရော လောကဝိဒူ၊ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။
> မမ ကမ္မံ ပကိတ္တေတွာ၊ ဒက္ခိဏံ ပါဒမုဒ္ဓရိ။
>
> "ယေ တတ္ထာသုံ ဇိနပုတ္တာ၊ ပဒက္ခိဏမကံသု မံ။
> ဒေဝါ မနုဿာ အသုရာ စ၊ အဘိဝါဒေတွာန ပက္ကမု"န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၇၅-၇၆)။

နမဿတိ စာတိ ကေစိ ကေဝလံ ပူဇာသက္ကာရာဒီနိ ကရောန္တာပိ တေသံ အပါကဋ္ဌဂုဏတာယ နမက္ကာရံ န ကရောန္တိ, န ဧဝံ ဘဂဝတော, ယထာဘူတအဗ္ဘုဂ္ဂတကိတ္တိသဒ္ဒတာယ ပန ဘဂဝန္တံ သဒေဝကော လောကော ပူဇယတိ စေဝ နမဿတိ စာတိ အတ္ထော။ "သဒါ နရမနုဿော"တိ ကေစိ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ **တဿာ**တိ ယံ သဒေဝကော လောကော ပူဇယတိ စေဝ နမဿတိ စ, တဿ။ **တေ**န္တိ ဣဒါနိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနံ သာမညေန ဒဿေတိ။ **သာသနဝရ**န္တိ တံ သရူပတော ဒဿေတိ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ သတ္တေ သာသတိ ဝိနေတီတိ ဧတေနာတိ သာသနံ, တဒေဝ ဧကန္တနိယျာနဋ္ဌေန အနညသာဓာရဏဂုဏတာယ စ ဥတ္တမဋ္ဌေန တံတံအဘိပတ္ထိတသမိဒ္ဓိဟေတုတာယ ပဏ္ဍိတေဟိ ဝရိတဗ္ဗတော ဝါ ဝရံ, သာသနမေဝ ဝရန္တိ **သာသနဝရံ။ ဝိဒူဟီ**တိ ယထာသဘာဝတော ကမ္မကမ္မဖလာနိ ကုသလာဒိဘေဒေ စ ဓမ္မေ ဝိဒန္တီတိ ဝိဒူ, ပဏ္ဍိတမနုဿာ, တေဟိ။ ဉာတဗ္ဗံ, ဉာဏမရဟတီတိ ဝါ **ဉေယျံ။ နရဝရဿာ**တိ ပုရိသဝရဿ, အဂ္ဂပုဂ္ဂလဿာတိ အတ္ထော။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယော အနညသာဓာရဏမဟာကရုဏာသဗ္ဗညုတညာဏာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေန သဒေဝကေန လောကေန ပူဇနီယော နမဿနီယော စ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော, တဿ လောကေ ဥတ္တမပုဂ္ဂလဿ တော် ဣ အာနိ အမေ့ဟာဟိ ဝိဘဇိတဗ္ဗဟာရနယပဋ္ဌာနဝိစာရဏဝိသယဘူတံ သာသနံ အာဒိကလျာဏတာဒိဂုဏသမ္ပတ္တိယာ ဝရံ အဂ္ဂံ ဥတ္တမံ နိပုဏဉာဏဂောစရတာယ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယမေဝါတိ။ ဘဂဝတော ဟိ ဝစနံ ကေကာထာမတ္တမ္ပိ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒခန္ဓာယတနဓာတိန္ဒြိယသတိပဋ္ဌာနာဒိသဘာဝဓမ္မနိဒ္ဒေသဂဏကမ္မတာယ သောဠသဟာရပဉ္စနယသောဠသအဋ္ဌဝီသတိဝိဓပဋ္ဌာနဝိစာရယောဂ္ဂဘာဝေန စ ပရမဂမ္ဘီရံ အတ္ထတော အကဖေဟရံ သဏှသုခုမဉာဏဝိသယမေဝါတိ။ တေနေတဟ – ''ပညဝန္တဿာယံ ဓမ္မော, နာယံ ဓမ္မော ဒုပ္ပညဿာ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၈; အ. နိ. ၈.၃၀)။ အထ တ ဘဂဝတော သာသနံ ပရိညာက္ကမေန လက္ခဏာဝဗောဓပ္ပဋိပတ္တိယာ သုညတမုခာဒီဟိ ဩကဟိတဗ္ဗတ္တာ အဝိညူနံ သုပိနန္တေနပိ န ဝိသယော ဟောတီတိ အာဟ – **''ဝိဒူဟိ ဉေယျ''** န္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ – ''တေ ဝိညူ ပုရိသော''တိအာဒိ။

အပရေ ပန ''တံ တဿ သာသနဝရ''န္တိ ပဌန္တိ, တေသံ မတေန ယံ-သဒ္ဒော သာသန-သဒ္ဒေန သမာနာဓိကရဏောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ ယံ သာသနဝရံ သလောကပာလော လောကော ပူဇယတိ နမဿတိ စ, တံ သာသနဝရံ ဝိဒူဟိ ဉာတဗ္ဗန္တိ။ ဣမသ္မိံ ပန နယေ လောကပာလ-သဒ္ဒေန ဘဂဝတာပိ ဝုစ္စတိ။ ဘဂဝါ ဟိ လောကဂ္ဂတာယ ကတ္တာ နိပ္ပရိယာယေန လောကပာလော, တသ္မာ ''တဿာ''တိ လောကပာလဿ သတ္တုနောတိ အတ္ထော။ သလောကပာလောတိ စေတ္ထ လောကပာလ-သဒ္ဒော ဂုဏီဘူတောပိ သတ္ထုဝိသယတ္တာ သာသန-သဒ္ဒာပေက္ခတာယ သာမိဘာဝေန သမ္ဗန္ဓီဝိသေသဘူတော ပဓာနဘူတော ဝိယ ပဋိနိဒ္ဒေသံ အရဟတီတိ။

ကထံ ပန သယံ ဓမ္မဿာမီ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ပူဇယတီတိ? နာယံ ဝိရောဓော။ ဓမ္မဂရုနော ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, တေ သဗ္ဗကာလံ ဓမ္မံ အပစာယမာနာဝ ဝိဟရန္တီတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''ယံနူနာဟံ ယွာယံ ဓမ္မော မယာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ, တမေဝ ဓမ္မံ သက္ကတွာ ဂရုံ ကတွာ ဥပနိဿာယ ဝိဟရေယျ''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၁၇၃; အ. နိ. ၄.၂၁)။

အပိ စ ဘဂဝတော ဓမ္မပူဇနာ သတ္တသတ္တာဟပ္ပဋိပတ္တိအာဒီဟိ ဒီပေတဗ္ဗာ။ ဓမ္မဿာမီတိ စ ဓမ္မေန သဒေဝကဿ လောကဿ သာမီတိ အတ္ထော, န ဓမ္မဿ သာမီတိ။ ဧဝမ္ပိ နမဿတီတိ ဝစနံ န ယုဇ္ဇတိ။ န ဟိ ဘဂဝါ ကဉ္စိ နမဿတီတိ, ဧသောပိ နိဒ္ဒေသော။ န ဟိ နမဿတီတိ ပဒဿ နမက္ကာရံ ကရောတီတိ အယမေဝ အတ္ထော, အထ ခော ဂရုကရဏေန တန္နိန္နော တပ္ပောဏော တပ္ပဗ္ဘာရောတိ အယမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ ဘဂဝါ စ ဓမ္မဂရုတာယ သဗ္ဗကာလံ ဓမ္မနိန္နပေါဏပဗ္ဘာရဘာဝေန ဝိဟရတီတိ။ အယဉ္စ အတ္ထော ''ယေန သုဒံ သွတဟံ နိစ္စကပ္ပံ ဝိဟရာမီ''တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၇) ဧဝမာဒီဟိ သုတ္တပဒေဟိ ဒီပေတဗ္ဗော။ ''ဝိဒူဟိ နေယျ''န္တိပိ ဟဌော, တဿ ပဏ္ဍိတေဟိ သပရသန္တာနေသု နေတဗ္ဗံ ဟာပေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ အတ္တသန္တာနေ ဟာပနံ ဗုဇ္ဈနံ, ပရသန္တာနေ ဗောဓနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဘဂဝတော သဒေဝကဿ လောကဿ ပူဇနီယဝန္ဒနီယဘာဝေ အဂ္ဂပုဂ္ဂလဘာဝေ စ ဝုစ္စမာနော ဂုဏဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတိ, သာ စ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတာ မဟာဗောဓိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာသဝက္ခယဉာဏပဒဋ္ဌာနဥ္ဟိ သဗ္ဗညုတညာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အာသဝက္ခယဉာဏံ ''မဟာဗောဓီ''တိ ဝုစ္စတိ။ သာ အဝိပရီတဓမ္မဒေသနတော တထာဂတေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာတိ ဝိညာယတိ ။ န ဟိ သတသနနိရဝသေသကိလေသပ္ပဟာနံ အနာဝရဏဉာဏဉ္စ ဝိနာ တာဒိသီ ဓမ္မဒေသနာ သမ္ဘဝတိ။ ဣစ္စဿ စတုဝေသာရဇ္ဇယောဂေ။ တေန ဒသဗလဆအသာဓာရဏဉာဏအဋ္ဌာရသာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မာဒိသကလသဗ္ဗညုဂုဏဟရိပူရီ ပကာသိတာ ဟောတိ။ တောဒိသီ စ ဂုဏဝိဘူတိ မဟာကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမံ အဘိနီဟာရသမ္ပတ္တိံ ပုရဿရံ ကတွာ သမ္မာဒိတံ သမတ္တိံသပာရမိသင်္ခာတံ ပုညဉာဏသမ္ဘာရမန္တရေန န ဥပလဗ္ဘတီတိ ဟေတုသမ္ပအပိ အတ္ထတော ဝိဘာဝိတာ ဟောတီတိ ဧဝံ ဘဂဝတော တီသုပိ အဝတ္ထာသု သဗ္ဗသတ္တာနံ ဧကန္တဟိတပ္ပဋိလာဘဟေတုဘူတာ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ နိရဝသေသာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဣမာယ ကထာယ ပကာသိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒုတိယနယေ ပန ယသ္မာ သိက္ခာတ္တယသင်္ဂဟံ သဖလံ အရိယမဂ္ဂသာသနံ တဿ အာရမ္မဏဘူတဉ္စ အမတဓာတုံ တဒဓိဂမူပာယဉ္စ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိသာသနံ တဒတ္ထပရိဒီပနဉ္စ ပရိယတ္တိသာသနံ ယထာရဟံ သစ္စာဘိသမယဝသေန အဘိသမေန္တော သွတက္ခာတတာဒိဂုဏဝိသေသယုတ္တတံ မနသိကရောန္တော သက္ကစ္စံ သဝနဓာရဏပရိပုစ္ဆာ

ဒီပိ ပရိစယံ ကရောန္တော စ သဒေဝကော လောကော ပူဇယတိ နာမ။ လောကနာထော စ သမ္မာသမ္ဗောဓိပ္ပတ္တိယာ ဝေ နေယျာနံ သက္ကစ္စံ ဓမ္မဒေသနေန ''အရိယံ တေ, ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသမာဓိံ ဒေသေဿာမိ'' (မ. နိ. ၃.၁၃၆; သံ. နိ. ၅.၂၈; ပေဋကော. ၂၄), ''မဂ္ဂာနဋ္ဌင်္ဂိကော သေဋ္ဌော'' (ဓ. ပ. ၂၇၃; ကထာ. ၈၇၂; နေတ္တိ. ၁၂၅; ပေဋကော. ၃၀), ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ'' (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄), ''ခယံ ဝိရာဂံ အမတံ ပဏီတံ'' (ခု. ပာ. ၆.၄; သု. နိ. ၂၂၇), ''ကောယနော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ'' (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆; သံ. နိ. ၅.၃၆၇), ''ဓမ္မံ ဝေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏ''န္တိအာ ဒီဟိ (မ. နိ. ၃.၄၂၀; နေတ္တိ. ၅) ဝစနေဟိ ထောမနေန စ ပူဇယတိ နာမ။ တသ္မာ သာသနဝရဿ ပူဇနီယဘာဝတော ဣဓ ဝု စ္စမာနော အနဝဇ္ဇေသတော ဓမ္မဂုဏော ဒီပေတိတိ ယေ အရိယဘာဝဒယော နိယျာနာဒယော ခယဝိရာဂဒယော မဒနိမ္မဒ နာဒယော အသင်္ခတာဒယော သ္ဝာက္ခာတတာဒယော အာဒိကလျာဏတာဒယော စ အနေကေဟိ သုတ္တပဒေဟိ ပဝေဒိ တာ အနေကေ ဓမ္မဂုဏာ, တေ နိရဝသေသတော ဣဓမာယ ကထာယ ပကာသိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယသ္မာ ပန အရိယသစ္စပ္ပဋိဝေဓေန သမုဋ္ဌိတသမ္ဘာဟာယေဝ ပရမတ္ထတော ပဏ္ဍိတာ ဗာလျာဒိသမတိ က္ကမနတော, တသ္မာ ဘာဝိတလောကုတ္တရမဂ္ဂါ သစ္ဆိကတသာမညဖလာ စ အရိယပုဂ္ဂလာ ဝိသေသတော ဝိဒူတိ ဝု စ္စန္တိ။ တေ ဟိ ယထာဝုတ္တသာသနဝရံ အဝိပရီတတော ဉာတုံ နေတုဉ္စ သပရသန္တာနေ သက္ကုဏန္တီတိ အဋ္ဌအရိယပု ဂ္ဂလသမူဟဿ ပရမတ္ထသင်္ဃဿာပိ ဣဓ ဂဟိတတ္တာ ယေ သုပ္ပဋိပန္နတာဒယော အနေကေဟိ သုတ္တပဒေဟိ သံဝဏ္ဏိတာ အရိယသင်္ဃဂုဏာ, တေပိ နိရဝသေသတော ဣဓ ပကာသိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ပဌမကထာယ သာတိသယံ ရတနတ္တယဂုဏပရိဒီပနံ ကတ္ဝာ ဣဒါနိ –

> ''သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ, ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။
> သစိတ္တပရိယောဒပနံ, ဧတံ ဗုဒ္ဓါန သာသန''န္တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃; နေတ္တိ. ၃၀၊ ၅၀၊ ၁၁၆၊ ၁၂၄) –

ဝစနတော သင်္ခေပတော သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သာသနံ, တံ ပန သိက္ခတ္တယံ ဉာဏဝိသေသဝိသယဘာဝဘေဒတော အဝတ္ထာဘေဒတော စ တိဝိဓံ ဟောတိ။ ကထံ? သုတမယဉာဏဂေါစရော စ ယော ''ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မော''တိ ဝုစ္စတိ။ စိန္တာမယဉာဏဂေါစရော စ ယော အာကာရပရိဝိတက္ကဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တီဟိ ဂဟေတဗ္ဗာကာရော ဝိမုတ္တာယတနဝိသေ သော ''ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဝိပဿနာဉာဏာဒိသဟဂတော ဘာဝနာမယဉာဏဂေါစရော စ ယော ''ပဋိဝေ ဓသဒ္ဓမ္မော''တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တိဝိဓမ္ပိ သာသနံ သာသနဝရန္တိ ပဒေန သင်္ဂဏှိတ္ဝာ တတ္ထ ယံ ပဌမံ, တံ ဣတရေ သံ အဓိဂမူပါယောတိ သဗ္ဗသာသနမူလဘူတံ အတ္တနော ပကရဏဿ စ ဝိသယဘူတံ ပရိယတ္တိသာသနမေဝ တာဝ သင် ခေပတော ဝိဘဇန္တော **''ဒွါဒသ ပဒါနိ''**တိ ကထမာဟ။

တတ္ထ **ဒွါဒသာ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ **ပဒါနီ**တိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ။ တေသု ဗျဉ္ဇနပဒါနိ ပဇ္ဇတိ အတ္ ထော ဧတေဟီတိ ပဒါနိ။ အတ္ထပဒါနိ ပန ပဇ္ဇန္တိ ဉာယန္တီတိ ပဒါနိ။ ဥဘယမ္ပိ ဝါ ဥဘယထာ ယောဇေတဗ္ဗံ ဗျဉ္ဇ နပဒာနမ္ပိ အဝိပရီတံ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ, အတ္ထပဒာနံ ဥတ္တရိဝိသေသာဓိဂမဿ ကာရဏဘာဝတော, တာနိ ပဒါနိ ပ ရတော ဟဋ္ဌိယညေဝ အာဝိ ဘဝိဿန္တီတိ တတ္ထေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ အတ္ထသူစနာဒိအတ္ထတော **သုတ္တံ** ။ ဝုတ္တဉှိ ဟေတံ သင်္ဂဟေသု –

> ''အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။
> သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာဂတော စ၊ 'သုတ္တ'န္တိ အက္ခာတ''န္တိ။ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိက ထာ; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ; ဓ. သ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ)။

တဒေတံ တတ္ထ သုတ္တပိဋကဝသေန အာဂတံ, ဣဓ ပန ပိဋကတ္တယဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ ''ဒွါဒသ ပဒါနိ သု တ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ, ယံ ပရိယတ္တိသာသနန္တိ အတ္ထော။ **တံ သဗ္ဗန္တိ** တံ ''သုတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ သကလံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ **ဗျ ယဉ္ဇနဉ္စ အတ္ထော စာ**တိ ဗျဉ္ဇနဉ္စေဝ တဒတ္ထော စ။ ယတော ''ဒွါဒသ ပဒါနိ သုတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ကိံ ဝုတ္ တံ ဟောတိ – အတ္ထသူစနာဒိတော သုတ္တံ ပရိယတ္တိဓမ္မော, တဉ္စ သဗ္ဗံ အတ္ထတော ဒွါဒသ ပဒါနိ ဆ ဗျဉ္ဇန ပဒါနိ ဆေဝ ဆ အတ္ထပဒါနိ စာတိ။ အထ ဝါ ယဒေတံ ''သာသနဝရ''န္တိ ဝုတ္တံ, တံ သဗ္ဗံ သုတ္တံ, ပရိယတ္တိသာသန

သ္မွ အမိပ္ပေတတ္ထာ။ အတ္ထတော ပန ဒွ္မ ပအနိ, ဗ္ယဉ္ဇနတ္ထပဒသမုဒာယဘာဝတော။ ယထာဟ – ''ဗ္ယဉ္ဇန ဥ္စ အတ္ထော စာ''တိ။ **တံ ဝိညေယ္ယံ ဥဘယ** န္တိ ယသ္မိံ ဗ္ယဉ္ဇနေ အတ္ထေ စ ဝစနဝစနီယဘာဝေန သမ္ဗန္ဓေ သုတ္တ တတောဟာရော, တဒုဘယံ သရူပတော ဝိညာတဗ္ဗံ တတ္ထ ကတမံ ဗ္ယဉ္ဇနံ ကတမော အတ္ထောတိ? တေနေတဟ – **''ကော အတ္ထော ဗ္ယဉ္ဇနံ ကတမ''** န္တိ။

ဧဝံ ''သာသနဝရ''န္တိ ဝုတ္တသ္မ သုတ္တသ္မ ပရိယတ္တိဘာဝံ တသ္မ စ အတ္ထဗ္ယဉ္ဇနပဒဘာဝေန ဝေဒိတ ဗ္ဗတံ ဒဿေတ္ဝ တ က္ကအနိ တသ္မ ပဝိစယုပာယံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ ပဒတ္ထဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **''သောဠသဟာ ရာ''**တိ ကထမာဟ။

တတ္ထ သောဠသ ဟာရာ ဧတိဿာတိ **သောဠသဟာရာ။ ပဥ္စနယာ အဋ္ဌာရသမူလပဒာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ န ယော။ အထ တ သောဠသ ဟာရာ သောဠသဟာရာ။ ဧဝံ က္ကတရတ္ထာပိ။ ဟာရနယမူလပဒအနိ ဧဝ ဟိ သင္ခေပတော ဝိတ္ထာရ တော စ ဘာသိတာနိ နေတ္တီတိ။ **သာသနဿ ပရိယေဋ္ဌိ** တိ သာသနဿ အတ္ထပရိယေသနာ, ပရိယတ္တိသာသနဿ သ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတိ အတ္ထော, သကလဿေဝ တ သာသနဿ အတ္ထဝိစာရဏာတိ အတ္ထော။ ပဋိပတ္တိပဋိဝေ ဓေပိ ဟိ နေတ္တိနယာနုသာရေန အဓိဂစ္ဆန္တီတိ။ **မဟာကစ္စာနေနာ** တိ ကစ္စောတိ ပုရာတနော က္ကသိ, တဿ ဝံသာလင္ ကာရဘူတောယံ မဟာထေရော ''ကစ္စာနော''တိ ဝုစ္စတိ။ မဟာကစ္စာနောတိ ပန ပူဇာဝစနံ, ယထာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာ နောတိ, ''ကစ္စာယနကေတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌာ''တိပိ ပဌော။ အယဥ္စ ကထာ နေတ္တိ သင္ဂာယန္တေဟိ ပကရဏတ္ထသင္ဂဏ္ဍ ဟနဝသေန ဌပိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယထာ စာယံ, ဧဝံ **ဟာရဝိဘင္ဂတရေ** တံတံဟာရနိဒ္ဒေသနိဂမနေ ''တေနာဟ အာယသ္ မာ''တိအာဒိဝစနံ, ဟာရာဒိသမုဒာယဘူတာယံ နေတ္တိယံ ဗ္ယဉ္ဇနတ္ထသမုဒာယေ စ သုတ္တေ ကိံ ကေန ဝိစိယတီတိ ဝိ စာရဏာယံ အာဟ – **''ဟာရာ ဗ္ယဉ္ဇနဝိစယော''** တိအာဒိ။

တတ္ထ သောဠသပိ ဟာရာ မူလပဒနိဒ္ဒာရဏမန္တရေန ဗ္ယဉ္ဇနမုခေနေဝ သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနာ ဟောန္တိ, န နယာ ဝိယ မူလပဒသင်္ခါတသဘာဝဓမ္မနိဒ္ဒာရဏမုခေနာတိ တေ ''ဗ္ယဉ္ဇနဝိစယော သုတ္တဿာ''တိ ဝုတ္တာ။ အတ္ထ နယာ ပန ယထာဝုတ္တအတ္ထမုခေနေဝ သုတ္တဿ အတ္ထသမ္ဗဏ္ဏနာ ဟောန္တီတိ အာဟ – **''နယာ တယော စ သုတ္တတ္ထော''**တိ။ အယဥ္စ ဝိစာရဏာ ပရတောပိ အာဂမိဿတိ။ ကေစိ ''နယော စာ''တိ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ ဥ **ဘယံ ပရိဂ္ဂဟီတန္တိ** ဟာရာ နယာ စာတိ ဧတံ ဥဘယံ သုတ္တဿ အတ္ထနိဒ္ဒာရဏဝသေန ပရိသမန္တတော ဂဟိတံ သဗ္ဗထာ သုတ္တေ ယောဇိတံ။ **ဝုစ္စတိ သုတ္တံ** ဝဒတိ သံဝဏ္ဏေတိ။ ကထံ? **ယထာသုတ္တံ** သုတ္တာနုရူပံ, ယံ သုတ္တံ ယထာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗံ, တထာ သံဝဏ္ဏေတီတိ အတ္ထော။ ယံ ယံ သုတ္တန္တိ တ **ယထာသုတ္တံ,** သဗ္ဗံ သုတ္တန္တိ အတ္ထော။ နေတ္တိနယေန ဟိ သံဝဏ္ဏေတုံ အသက္ကုဏေယ္ယံ နာမ သုတ္တံ နတ္ထီတိ။

က္ကအနိ ယံ ဝုတ္တံ – ''သာသနဝရံ ဝိဒူဟိ ဉေယ္ယ''န္တိ, တတ္ထ နေတ္တိသံဝဏ္ဏနာယ ဝိသယဘူတံ ပရိယတ္တိဓမ္မ မေဝ ပကာရန္တရေန နိယမေတ္ဝ တ ဒဿေတုံ **''ယာ စေတ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ အတ္ထေသု ကတပရိစ္စေဒေ ဗ္ယဉ္ဇနပ္ပဗန္ဓေ ဒေသနာ, ယော ဟဌောတိ ဝုစ္စတိ။ တဒတ္ထော ဒေသိ တံ တာယ ဒေသနာယ ပဇာဝိတတ္ထာ။ တဒုဘယဥ္စ ဝိမုတ္တာယတနသီသေန ပရိစယံ ကရောန္တာနံ အနုဟအပရိနိဗ္ဗာန ပရိယောသာနာနံ သမ္ပတ္တီနံ ဟေတုဘာဝတော ဧကန္တေန ဝိညေယ္ယံ, တဒုဘယဝိနိမုတ္တဿ တ ဉေယ္ယဿ အ ဘာဝတော တဒေဝ ဒွ္ဝယံ ဝိညေယ္ယန္တိ က္ကမမတ္ထံ ဒဿေတိ **ယာ စေဝ။ပေ။ ဝိညေယ္ယ** န္တိ။ **တတ္ရာ** တိ တသ္မိံ ဝိ ဇာနနေ သာဓေတဗ္ဗေ, နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗေ စေတံ ဘုမ္မံ။ **အယမာနုပုဗ္ဗီ** တိ အယံ ဝက္ခမာနာ အနုပုဗ္ဗီ ဟာရနယာနံ အနုက္ ကမော, အနုက္ကမေန ဝက္ခမာနာ ဟာရနယာတိ အတ္ထော။ **နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌိ** တိ သုတ္တာဒိဝသေန နဝင်္ဂဿ သာသနဿ ပရိယေသနာ, အတ္ထဝိစာရဏာတိ အတ္ထော။ သာမိအတ္ထေ တ ဧတံ ပစ္စတ္တံ နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌ ဋ္ဌိယာ အနုပုဗ္ဗီတိ။ အထ တ **အနုပုဗ္ဗီ** တိ ကရဏတ္ထေ ပစ္စတ္တံ။ က္ကဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာဝုတ္တဝိဇာနနေ သာဓေ တဗ္ဗေ ဝက္ခမာနာယ ဟာရနယာနုပုဗ္ဗိယာ အယံ နဝဝိဓသုတ္တန္တဿ အတ္ထပရိယေသနာတိ။

ဧတ္ထာဟ – ကထံ ပနေတ္ထ ဂေယ္ယင္ဂာဒီနံ သုတ္တဘာဝေ, သုတ္တဘာဝေ စ တေသံ ကထံ သာသနဿ နဝင္ ဂဘာဝေါ။ ယဥ္စ သင္ဂဟေသု ဝုစ္စတိ ''သကထကံ သုတ္တံ ဂေယ္ယံ, နိဂ္ဂထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏ''န္တိ,

တထာ စ သတိ သုတ္တင္ဂမေဝ န သိယာ။ အထာပိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂံ သိယာ, မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ (ခု. ပာ. ၅.၁ အာဒယော; သု. နိ. ၂၆၁ အာဒယော) သုတ္တင္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ, ဂါထာဘာဝတော ဓမ္မပဒါဒီနံ ဝိယ, ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော ဝါ သိယာ, သဂါထကတ္တာ သဂါထာဝဂ္ဂဿ ဝိယ, တထာ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနန္တိ။ ဝုစ္စတေ –

သုတ္တန္တိ သာမညဝိဓိ၊ ဝိသေသဝိဓယော ပရေ။
သနိမိတ္တာ နိရုဠှတ္တာ၊ သဟတာညေန နာညတော။

သဗ္ဗဿာပိ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သုတ္တန္တိ အယံ **သာမညဝိဓိ**။ တထာ ဟိ "ဧတ္တကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္နံ (ပါစိ. ၁၂၄၂), သာဝတ္ထိယာ သုတ္တဝိဘင်္ဂေ, သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ"တိအာဒိဝစနတော ဝိနယာဘိဓမ္မပရိယတ္တိဝိသေသေပိ သုတ္တဝေါဟာရော ဒိဿတိ။ တဒေကဒေသေသု ပန ဂေယျာဒယော **ဝိသေသဝိဓယော** တေန တေန နိမိတ္တေန ပတိဋ္ဌိတာ။ တထာ ဟိ ဂေယျဿ သဂါထကတ္တံ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တံ။ လောကေပိ ဟိ သသိလောကံ သဂါထကံ ဝါ စုဏ္ဏိယဂန္ထံ ဂေယျ"န္တိ ဝဒန္တိ။ ဂါထာဝိရဟေ ပန သတိ ပုစ္ဆိတွာ ဝိဿဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ။ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဉှိ "ဗျာကရဏ"န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဗျာကရဏမေဝ ဝေယျာကရဏန္တိ။ ဧဝံ သန္တေ သဂါထကာဒီနမ္ပိ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တာနံ ဝေယျာကရဏဘာဝေါ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ, ဂေယျာဒိသညာနံ အနောကာသဘာဝတော "ဂါထာဝိရဟေ သတီ"တိ ဝိသေသိတတ္တာ စ။ တထာ ဟိ ဓမ္မပဒါဒီသု ကေဝလံ ဂါထာဗန္ဓေသု သဂါထကတ္တေပိ သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာယုတ္တေသု "ဝုတ္တဉှေတ"န္တိအာဒိဝစနသမ္ဗန္ဓေသု အဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တေသု စ သုတ္တဝိသေသေသု ယထာက္ကမံ ဂါထာဥဒါနဣတိဝုတ္တကအဗ္ဘုတဓမ္မသညာ ပတိဋ္ဌိတာ, တထာ သတိပိ ဂါထာဗန္ဓဘာဝေ ဘဂဝတော အတီတာသု ဇာတီသု စရိယာနုဘာဝပ္ပကာသကေသု ဇာတကသညာ။ သတိပိ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေ သဂါထကတ္တေ စ ကေသုစိ သုတ္တန္တေသု ဝေဒဿ လဘာပနတော ဝေဒလ္လသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဧဝံ တေန တေန သဂါထကတ္တာဒိနာ နိမိတ္တေန တေသု တေသု သုတ္တဝိသေသေသု ဂေယျင်္ဂာဒိသညာ ပတိဋ္ဌိတာတိ ဝိသေသဝိဓယော သုတ္တင်္ဂတော ပရေ ဂေယျာဒယော။

ယံ ပနေတ္ထ ဂေယျင်္ဂာဒိနိမိတ္တရဟိတံ သုတ္တံ, တံ သုတ္တင်္ဂံ ဝိသေသသညာပရိဟာရေန သာမညသညာယ ပဝတ္တနတောတိ။ နနု စ သဂါထကံ သုတ္တံ ဂေယျံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ ဝေယျာကရဏန္တိ သုတ္တင်္ဂံ န သမ္ဘဝတီတိ စောဒနာ တဒဝတ္ထာ ဧဝါတိ? န တဒဝတ္ထာ, သောဓိတတ္တာ။ သောဓိတဉှိ ပုဗ္ဗေ ဂါထာဝိရဟေ သတိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဘာဝေါ ဝေယျာကရဏဿ တဗ္ဘာဝနိမိတ္တန္တိ။ ယဉ္စ ဝုတ္တံ – "ဂါထာဘာဝတော မင်္ဂလသုတ္တာဒီနံ သုတ္တင္ဂသင်္ဂဟော န သိယာ"တိ, တမ္ပိ န, နိရုဠှတ္တာ။ နိရုဠှော ဟိ မင်္ဂလသုတ္တာဒီသု သုတ္တဘာဝေါ, န ဟိ တာနိ ဓမ္မပဒဗုဒ္ဓဝံသာဒယော ဝိယ ဂါထာဘာဝေန ပညာတာနိ, ကိန္တု သုတ္တဘာဝေနေဝ။ တေနေဝ ဟိ **အဋ္ဌကထာယံ** "သုတ္တနာမက"န္တိ နာမဂ္ဂဟဏံ ကတံ။

ယံ ပန ဝုတ္တံ "သဂါထကတ္တာ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော ဝါ သိယာ"တိ, တဒပိ နတ္ထိ, ယသ္မာ သဟတာညေန။ သဟ ဂါထာဟီတိ ဟိ သဂါထကံ။ သဟဘာဝေါ စ နာမ အတ္တတော အညေန ဟောတိ, န စ မင်္ဂလသုတ္တာဒီသု ဂါထာဝိနိမုတ္တော ကောစိ သုတ္တပ္ပဒေသော အတ္ထိ။ ယော သဟ ဂါထာဟီတိ ဝုစ္စေယျ, န စ သမုဒါယော နာမ ကောစိ အတ္ထိ။ ယဒပိ ဝုတ္တံ – "ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီသု သဂါထကပ္ပဒေသာနံ ဂေယျင်္ဂသင်္ဂဟော သိယာ"တိ, တဒပိ န အညတော။ အညာ ဧဝ ဟိ တာ ဂါထာ, ဇာတကာဒိပရိယာပန္နတ္တာ။ အတော န တာဟိ ဥဘတောဝိဘင်္ဂါဒီနံ ဂေယျင်္ဂဘာဝေါတိ ဧဝံ သုတ္တာဒီနံ အင်္ဂါနံ အညမညသင်္ကရာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ယထာဝုတ္တနယေန အတ္ထာနံ သူစနာဒိအတ္ထေန သုတ္တန္တွေဝ ဝုစ္စတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – "နဝဝိဓသုတ္တန္တပရိယေဋ္ဌိ"တိ။

သင်္ဂဟတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၁. ဧဝံ သင်္ဂဟဝါရေန သင်္ခေပတော ဒဿိတေ ဟာရာဒယော ပုန ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ကတမေ သောဠသ ဟာရာ"**တိအာဒိဒေသနာ အာရဒ္ဓါ။ တတ္ထ **တတ္ထာ**တိ ယံ ဝုတ္တံ – "သောဠသဟာရာ နေတ္တီ"တိ, တသ္မိံ ဝစနေ, တသ္မိံ ဝါ ကထာယံ, ယာနိ ဟာရနယမူလပဒါနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, တေသူတိ အတ္ထော။ **ကတမေ**တိ ပုစ္ဆာဝစနံ။ ပုစ္ဆာ စ နာမေသာ ပဉ္စဝိဓာ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ အနုမတိပုစ္ဆာ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ။ တာသု အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **သောဠသာ**တိ ဂဏနဝသေန ပရိစ္ဆေဒော။ တေန နေသံ န တတော ဥဒ္ဓံ အဓော စာတိ ဧတပရမတံ ဒဿေတိ။ သာ ဧတပရမတာ ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဟာရာ**တိ ဂဏနဝသေန ပရိစ္ဆိန္နာနံ သာမညတော ဒဿနံ။ **ဒေသနာ ဝိစယော**တိအာဒိ သရူပဒဿနံ။

တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန ဟာရာ? ဟရီယန္တိ ဧတေဟိ, ဧတ္ထ ဝါ သုတ္တဂေယျာဒိဝိသယာ အညာဏသံသယဝိပလ္လာသာတိ **ဟာရာ**, ဟရန္တိ ဝါ သယံ တာနိ, ဟရဏမတ္တမေဝ ဝါတိ **ဟာရာ** ဖလူပစာရေန။ အထ ဝါ ဟရီယန္တိ ဝေါဟရိယန္တိ ဓမ္မသံဝဏ္ဏကဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကေဟိ ဓမ္မဿ အနုဂ္ဂဟဏဝသေနာတိ **ဟာရာ**။ အထ ဝါ ဟာရာ ဝိယာတိ **ဟာရာ**။ ယထာ ဟိ အနေကရတနာဝလိသမူဟော ဟာရသင်္ခါတော အတ္တနော အဝယဝဘူတရတနသမ္ဖဿေဟိ သမုပ္ပဇ္ဇနီယမာနပဟ္လာဒသုခေါ ဟုတွာ တဒုပဘောဂီဇနသရီရသန္တာပံ နိဒာဃပရိဠာဟုပဇနိတံ ဝူပသမေတိ, ဧဝမေတေပိ နာနာဝိဓပရမတ္ထရတနပ္ပဗန္ဓာ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသာ အတ္တနော အဝယဝဘူတပရမတ္ထရတနာဓိဂမေန သမုပ္ပာဒိယမာနနိဗ္ဗုတိသုခါ ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကဇနဟဒယပရိတာပံ ကာမရာဂါဒိကိလေသဟေတုကံ ဝူပသမေန္တီတိ။ အထ ဝါ ဟာရယန္တိ အညာဏာဒီနံ ဟာရံ အပဂမံ ကရောန္တိ အာစိက္ခန္တီတိ ဝါ **ဟာရာ**။ အထ ဝါ သောတုဇနစိတ္တဿ ဟရဏတော ရမဏတော စ **ဟာရာ** နိရုတ္တိနယေန, ယထာ – "ဘဝေသု ဝန္တဂမနော ဘဂဝါ"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၄၄; ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။ အယံ တာဝ ဟာရာနံ သာဓာရဏတော အတ္ထော။

အသာဓာရဏတော ပန ဒေသီယတိ သံဝဏ္ဏီယတိ ဧတာယ သုတ္တတ္ထောတိ **ဒေသနာ**, ဒေသနာသဟစရဏတော ဝါ **ဒေသနာ**။ နနု စ အညေပိ ဟာရာ ဒေသနာသင်္ခါတဿ သုတ္တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနတော ဒေသနာသဟစာရိနော ဝါတိ? သစ္စမေတံ, အယံ ပန ဟာရော ယေဘုယျေန ယထာရုတဝသေနေဝ ဝိညာယမာနော ဒေသနာယ သဟ စရတီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, န တထာ ပရေ။ န ဟိ အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏာဒိသန္ဒဿနရဟိတာ သုတ္တဒေသနာ အတ္ထိ။ အဿာဒါဒိသန္ဒဿနဝိဘာဝနလက္ခဏော စာယံ ဟာရောတိ။

ဝိစီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ ပဒပဉှာဒယော, ဝိစိတိ ဧဝ ဝါ တေသန္တိ **ဝိစယော**။ ပါဠိယံ ပန ဝိစိနတီတိ ဝိစယောတိ အယမတ္ထော ဒဿိတော။

ယုတ္တီတိ ဥပပတ္တိသာဓနယုတ္တိ, ဣဓ ပန ယုတ္တိဝိစာရဏာ ယုတ္တိ ဥတ္တရပဒလောပေန "ရူပဘဝေါ ရူပ"န္တိ ယထာ, ယုတ္တိသဟစရဏတော ဝါ။ ဣဓာပိ ဒေသနာဟာရေ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။

ပဒဋ္ဌာနန္တိ အာသန္နကာရဏံ, ဣဓာပိ ပဒဋ္ဌာနဝိစာရဏာတိအာဒိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

လက္ခီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ ဧကလက္ခဏာ ဓမ္မာ အဝုတ္တာပိ ဧကဝစနေနာတိ **လက္ခဏော**။

ဝိယူဟီယန္တိ ဝိဘာဂေန ပိဏ္ဍီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါတိ ဗျူဟော။ နိဗ္ဗစနာဒီနံ သုတ္တေ ဒဿိယမာနာနံ စတုန္နံ ဗျူဟောတိ **စတုဗျူဟော**, စတုန္နံ ဝါ ဗျူဟော ဧတ္ထာတိ **စတုဗျူဟော**။

အာဝဋ္ဋီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ သဘာဂဝိသဘာဂါ စ ဓမ္မာ, ဧတံ ဝါ အာဝဋ္ဋနန္တိ **အာဝဋ္ဋော**။

ဝိဘဇီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ ဝါ သာဓာရဏာသာဓာရဏာနံ သံကိလေသဝေါဒါနဓမ္မာနံ ဘူမိယောတိ **ဝိဘတ္တိ**, ဝိဘဇနံ ဝါ ဧတေသံ ဘူမိယာတိ **ဝိဘတ္တိ**။

ပဋိပက္ခဝသေန ပရိဝတ္တီယန္တိ ဣမိနာ, ဧတ္ထ တ သုတ္တေ ဝုတ္တဓမ္မာ, ပရိဝတ္တနံ တ တေသန္တိ **ပရိဝတ္တနော**။

ဝိဝိဓံ ဝစနံ ဧကေသ္သေဝတ္တသ္သ တစကမေတ္တာတိ ဝိဝစနံ, ဝိဝစနမေဝ **ဝေဝစနံ,** ဝိဝိဓံ ဝုစ္စတိ ဧတေန အတ္ထော တိ တ ဝိဝစနံ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပကာရေဟိ ပဘေဒတော တ ဉာပီယန္တိ ဣမိနာ, ဧတ္ထ တ အတ္ထာတိ **ပညတ္တိ** ။

ဩတာရီယန္တိ အနုပ္ပဝေသီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ သုတ္တာဂတာ ဓမ္မာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒီသူတိ **ဩတရဏော**။

သောဓီယန္တိ သမာဓီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ သုတ္တေ ပဒပဒတ္ထပဉှာရမ္ဘာတိ **သောဓနော**။

အဓိဋ္ဌီယန္တိ အနုပဝတ္တီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ သာမညဝိသေသဘူတာ ဓမ္မာ ဝိနာ ဝိကပ္ပေနာတိ **အဓိဋ္ဌာနော**။

ပရိကရောတိ အဘိသင်္ခရောတိ ဖလန္တိ ပရိက္ခာရော, ဟေတု ပစ္စယော စ, ပရိက္ခာရံ အာစိက္ခတီတိ **ပရိက္ခာရော,** ဟာရော, ပရိက္ခာရဝိသယတ္တာ ပရိက္ခာရသဟစရဏတော တ **ပရိက္ခာရော**။

သမာရောပီယန္တိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ ပဒဋ္ဌာနာဒိမုခေန ဓမ္မာတိ **သမာရောပနော**။ သဗ္ဗတ္ထ စ ဘာဝသာဓနဝသေ နာပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတီတိ တသ္သာပိ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

တသ္သာ တိ ယထာဝုတ္တသ္သ ဟာရဒ္ဒေသသ္သ။ **အနုဂီတီ**တိ ဝုတ္တသ္သေဝတ္တသ္သ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ အနုပ စ္ဆာ ကယနကထာ, တာသု ဩသာနကထာယ **အတ္ထတော အသံကိဏ္ဏာ** တိ ပဒတ္တေန သင်္ကရရဟိတာ, တေန ယဒိပိ ကေစိ ဟာရာ အညမညံ အဝိသိဋ္ဌာ ဝိယ ဒိသ္သန္တိ, တထာပိ တေသံ အတ္ထတော သင်္ကရော နတ္ထီတိ ဒသ္သေတိ။ သော စ နေသံ အသင်္ကရော လက္ခဏနိဒ္ဒေသေ သုပာကဋော ဟောတိ။ **ဧတေသဥ္စေ**တ တိ ဧတေသံ သောဠသန္နံ ဟာရာ နံ။ ယထာ အသင်္ကရော, တထာ စေဝ ဘဝတိ။ ကိံ ဘဝတိ? **ဝိတ္ထာရတယာ** ဝိတ္ထာရေန။ **နယဝိဘတ္တိ** နယေန ဉာယေန ဉာယေန ဝိဘာဂေ။ ဧတေန တံ ဧဝ အသင်္ကိဏ္ဏတံ ဝိဘာဝေတိ။ ကေစိ "ဝိတ္ထာရနယာ"တိ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ, အယ ဥ္စ ကထာ ကေသုစိ ဟောတ္တကေသု နတ္ထိ။

၂. ဧဝံ ဟာရေ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ နယေ ဥဒ္ဒိသိတုံ **"တတ္ထ ကတမေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နယန္တိ သံကိ လေသေ ဝေဒါနနိ စ ဝိဘာဂတော ဉာပေန္တီတိ **နယာ,** နီယန္တိ တ တာနိ ဧတေဟိ , ဧတ္ထ တတိ **နယာ,** နယနမတ္တမေဝ တတိ **နယာ,** နီယန္တိ တ သယံ ဓမ္မကထိကေဟိ ဥပနီယန္တိ သုတ္တသ္သ အတ္ထပဝိစယတ္တန္တိ **နယာ**။ အထ တ နယာ ဝိယာတိ **နယာ**။ ယထာ ဟိ ကေတ္တာဒယော နယာ သမ္မာ ပဋိဝိဇ္ဈိယမာနာ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ ယထာက္ကမံ သမ္ဗန္ဓဝိ ဘာဂဗ္ဗာဟာရဝိရဟာနုရူပဖလဘာဝဒသ္သနေန အသင်္ကရတော သမ္မုတိသစ္စပရမတ္ထသစ္စာနံ သဘာဝံ ပဝေဒယန္တာ ပရမတ္ထသစ္စပ္ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တန္တိ, ဧဝမေတေပိ ကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂဓမ္မဝိဘာဂဒသ္သနေန အဝိပရီတ သုတ္တတ္ထာဝဗောဓာယ အဘိသမ္ဗုဏန္တာ ဝေနေယ္ယာနံ စတုသစ္စပ္ပဋိဝေဓာယ သံဝတ္တန္တိ။ အထ တ ပရိယတ္တိအတ္ထသ္သ နယနတော သံကိလေသတော ယမနတော စ **နယာ** နိရုတ္တိနယေန။

နန္ဒိယာဝဋ္ဋော တိအာဒီသု နန္ဒိယာဝဋ္ဋသ္သ ဝိယ အာဝဋ္ဋော ဧတသ္သာတိ **နန္ဒိယာဝဋ္ဋော,** ယထာ ဟိ နန္ဒိယာဝ ဋ္ဋော အန္တောဋ္ဌိတေန ပဓာနာဝယဝေန ဗဟိဒ္ဓာ အာဝဋ္ဋတိ, ဧဝမယမ္ပိ နယောတိ အတ္ထော။ အထ တ နန္ဒိယာ တဏှ ဟာယ ပမောဒသ္သ တ အာဝဋ္ဋော ဧတ္ထာတိ **နန္ဒိယာဝဋ္ဋော** ။ တီဟိ အဝယဝေဟိ လောဘာဒီဟိ သံကိလေသပက္ခေ အလောဘာဒီဟိ စ ဝေဒါနပက္ခေ ပုက္ခလော သောဘနောတိ **တိပုက္ခလော** ။ အသန္တာသနဇဝပရက္ကမာဒိဝိသေသယော ဂေန သီဟော ဘဂဝါ, တသ္သ ဝိက္ကီဠိတံ ဒေသနာဝစီကမ္မဘူတော ဝိဟာရောတိ ကတွာ ဝိပလ္လာသတပ္ပဋိပက္ခပရိဒီပန တော သီဟသ္သ ဝိက္ကီဠိတံ ဧတ္ထာတိ **သီဟဝိက္ကီဠိတော,** နယော။ ဗလဝိသေသယောဂဒီပနတော တ သီဟဝိက္ကီဠိ

တသဒိသတ္တာ နယော **သီဟဝိက္ကီဠိတော** ။ ဗလဝိသေသော စေတ္ထ သဒ္ဒါဒိဗလံ, ဒသဗလာနိ ဧဝ တ။ အတ္ထနယတ္
တယဒိသာဘာဝေန ကုသလာဒိဓမ္မာနံ အာလောစနံ **ဒိသာလောစနံ**။ တထာ အာလောစိတာနံ တေသံ ဓမ္မာနံ အတ္ထနယတ္
တယယောဇနေ သမာနယနတော အင်္ကုသော ဝိယ **အင်္ကုသော** ။ ကထာသု လဠေတိ ပကာသေတိ သုတ္တတ္ထန္တိ လဠ
ဇကော, နယော စ သော လဠကော စာတိ **နယလဠကော။ ဂတာ** တိ ဉာတာ, မတာတိ အတ္ထော။ သော ဧဝ တ ဟဠော။
သေသံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃. ဧဝံ နယေပိ ဥဒ္ဒိသိတ္တ ကလအနိ မူလပအနိ ဥဒ္ဒိသိတုံ **“တတ္ထ ကတမာနိ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ မူလာနိ စ
တာနိ နယာနံ ပဋ္ဌာနဘာကနဋ္ဌ ပတိဋ္ဌာဘာဝတော ပအနိ စ အဓိဂမူပာယဘာဝတော ကောဋ္ဌာသဘာဝတော စာတိ **မူလပ
အနိ**။ ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန, ကုစ္ဆိတာနံ တ ဟာပဓမ္မာနံ သလနတော ဝိဒ္ဓံသနတော, ကုသာနံ တ ရာကဒီနံ လဝန
တော, ကုသာ ဝိယ တ လဝနတော, ကုသေန တ ဉာဏေန လာတဗ္ဗတော ပဝတ္တေတဗ္ဗတော **ကုသလာနိ,** တပ္ပဋိပက္ခ
တော **အကုသလာနီ**တိ ပဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ဂဏနပရိစ္ဆေဒတော ဇာတိဘေဒတော စ မူလပအနိ ဒဿေတွတ ကလအနိ သရူပတော ဒဿေန္တော သံကိလေသ
ပက္ခံ့ယေဝ ပဌမံ ဥဒ္ဒိသတိ **“တဏှာ”**တိအာဒိနာ။ တတ္ထ တသတိ ပရိတသတီတိ **တဏှာ**။ အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတိ, ဝိန္ဒိ
ယံ န ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ,** ဝိဇ္ဇာပဋိပက္ခာတိ တ **အဝိဇ္ဇာ**။ လုဗ္ဘန္တိ တေန, သယံ တ လုဗ္ဘတိ, လုဗ္ဘနမတ္တမေဝ တ သော
တိ **လောဘော။ ဒောသမောဟေသုပိ** ဧသေဝ နယော။ အသုဘေ “သုဘ”န္တိ ပဝတ္တာ သညာ **သုဘသညာ။ သုခသညာဒီ**
သုပိ ကမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သင်္ဂဟ** န္တိ ဂဏနံ။ **သမောသရဏ**န္တိ သမောရောပနံ။

ပစ္စနီကဓမ္မေ သမေတီတိ **သမထော**။ အနိစ္စာဒီဟိ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ပဿတီတိ **ဝိပဿနာ။ အလောဘော** ဒ
ယော လောဘာဒိပဋိပက္ခတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အသုဘေ “အသုဘ”န္တိ ပဝတ္တာ သညာ **အသုဘသညာ,** ကာယာနုပဿ
နာသတိပဋ္ဌာနံ။ သညာသီသေန ဟိ ဒေသနာ။ **ဒုက္ခသညာ**ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ကလံ ဥဒ္ဒါန န္တိ ကလံ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ ဝိပ္ပကိဏ္ဏဘာဝေန နဿိတုံ အဒတွတ ဥဒ္ဓံ အနံ ရက္ခဏံ ဥ
ဒ္ဒါနံ, သင်္ဂဟဝစနန္တိ အတ္ထော။ “စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ”တိပိ ဟဠော။ **ကိလေသဘူမီ**တိ သံကိလေသဘူမိ သဗ္ဗ
ဗေသံ အကုသလဓမ္မာနံ သမောသရဏဋ္ဌာနတ္တာ။ ကုသလာနံ ယာနိ တီဏိ မူလာနိ။ “ကုသလာနီ”တိပိ ပဌန္တိ။ **သတိပဋ္ဌ
ဋ္ဌာနာ**တိ အသုဘသညာဒယော သန္ဓာယာဟ။ **ကလန္ဒိယဘူမိ** တိ သဒ္ဓါဒီနံ ဝိမုတ္တိပရိပာစနိန္ဒြိယာနံ သမောသရဏဋ္ဌာန
တ္တာ ဝုတ္တံ။ **ယုဇ္ဇန္တီ** တိ ယောဇီယန္တိ။ **ခော**တိ ပဒပူရဏေ, အဝဓာရဏတ္ထေ တ နိပာတော။ တေန ဧတေ ဧတတိ ဒ
ဿေတိ။ အဋ္ဌာရသေတတိ တ။ **မူလပအာ**တိ မူလပအနိ, လိင်္ဂဝိပလ္လာသော တ။

ဥဒ္ဒေသဝာရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. နိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၄. ဧဝံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌေ ဟာရာဒယော နိဒ္ဒိသိတုံ **"တတ္ထ သင်္ခေပတော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဥဒ္ဒေသပါဌေ။ **သင်္ခေပတော နေတ္တိ ကိတ္တိတာ** တိ သမာသတော နေတ္တိပ္ပကရဏံ ကထိတံ။ ဟာရနယမူလပဒါနဉှိ သရူပဒဿနံ ဥဒ္ဒေသပါဌေန ကတန္တိ။ ဧတ္ထ စ ဟာရနယာနံ –

> သာမညတော ဝိသေသေန၊ ပဒတ္ထော လက္ခဏံ ကမော။
> ဧတ္တာဝတာ စ ဟေတွာဒီ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟိ ဝိညုနာ။

တေသု အဝိသေသတော ဝိသေသတော စ ဟာရနယာနံ အတ္ထော ဒဿိတော။ လက္ခဏာဒီသု ပန အဝိသေသတော သဗ္ဗေပိ ဟာရာ နယာ စ ယထာက္ကမံ ဗျဉ္ဇနတ္ထမုခေန နဝင်္ဂဿ သာသနဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနလက္ခဏာ။ ဝိသေသတော ပန တဿ တဿ ဟာရဿ နယဿ စ လက္ခဏံ နိဒ္ဒေသေ ဧဝ ကထယိဿာမ။ ကမာဒီနိ စ ယသ္မာ နေသံ လက္ခဏေသု ဉာတေသု ဝိညေယျာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ တာနိပိ နိဒ္ဒေသတော ပရတော ပကာသယိဿာမ။

ဟာရသင်္ခေပေါ

၁. ယာ ပန **အဿာဒါဒီနဝတာ** တိအာဒိကာ နိဒ္ဒေသကထာ, တာသု **အဿာဒါဒီနဝတာ** တိ အဿာဒေ အာဒီနဝတာတိ ပဒဝိဘာဂေါ။ အာဒီနဝတာတိ စ အာဒီနဝေါ ဧဝ။ ကေစိ "အဿာဒါဒီနဝတော"တိ ပဌန္တိ, တံ န သုန္ဒရံ။ တတ္ထ အဿာဒီယတီတိ အဿာဒေါ, သုခံ သောမနဿဉ္စ။ ဝုတ္တဉှေတံ – "ယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု အဿာဒေါ"တိ (မ. နိ. ၁.၁၆၆; သံ. နိ. ၃.၂၆)။ ယထာ စေတံ သုခံ သောမနဿံ, ဧဝံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏမ္ပိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – "သော တဒဿာဒေတိ တံ နိကာမေတီ"တိ "ရူပံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ, တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၄), "သံယောဇနီယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒါနုပဿိနော"တိ (သံ. နိ. ၂.၅၃) စ ။ အဿာဒေတိ ဧတာယာတိ ဝါ အဿာဒေါ, တဏှာ။ တဏှာယ ဟိ ကာရဏဘူတာယ ပုဂ္ဂလော သုခမ္ပိ သုခါရမ္မဏမ္ပိ အဿာဒေတိ။ ယထာ စ တဏှာ, ဧဝံ ဝိပလ္လာသာပိ။ ဝိပလ္လာသဝသေန ဟိ သတ္တာ အနိဋ္ဌမ္ပိ အာရမ္မဏံ ဣဋ္ဌာကာရေန အဿာဒေန္တိ, ဧဝံ ဝေဒနာယ သဗ္ဗေသံ တေဘူမကသင်္ခါရာနံ တဏှာယ ဝိပလ္လာသာနဉ္စ အဿာဒဝိစာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ ပန ဒုက္ခာဒုက္ခမသုခဝေဒနာနံ အဿာဒနီယတာတိ? ဝိပလ္လာသတော သုခပရိယာယသဗ္ဘာဝတော စ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – "သုခါ ခေါ, အာဝုသော ဝိသာခ, ဝေဒနာ ဌိတိသုခါ ဝိပရိဏာမဒုက္ခာ။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမသုခါ, အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ အညာဏဒုက္ခာ"တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅)။ တတ္ထ ဝေဒနာယ အဋ္ဌသတပရိယာယဝသေန, တေဘူမကသင်္ခါရာနံ နိက္ခေပကဏ္ဍရူပကဏ္ဍဝသေန, တဏှာယ သံကိလေသဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေ **နိက္ခေပကဏ္ဍော** စ တဏှာနိဒ္ဒေသဝသေန, ဝိပလ္လာသာနံ သုခသညာဒိဝသေန ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိဂတဝသေန စ ဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာဒီနဝေါ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ တိဿောပိ ဝါ ဒုက္ခတာ။ အထ ဝါ သဗ္ဗေပိ တေဘူမကာ သင်္ခါရာ အာဒီနဝေါ။ အာဒီနံ အတိဝိယ ကပဏံ ဝါတိ ပဝတ္တတီတိ ဟိ အာဒီနဝေါ, ကပဏမနုဿော, ဧဝံသဘာဝါ စ တေဘူမကာ ဓမ္မာ အနိစ္စတာဒိယောဂေန။ ယတော တတ္ထ အာဒီနဝါနုပဿနာ အာရဒ္ဓဝိပဿကာနံ ယထာဘူတနယောတိ ဝုစ္စတိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ – "ယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ, အယံ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု အာဒီနဝေါ"တိ။ တသ္မာ အာဒီနဝေါ ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဘူတာနံ ဇာတိယာဒီနံ အနိစ္စတာဒီနံ ဒွာစတ္တာလီသာယ အာကာရာနဉ္စ ဝသေန ဝိဘဇိတွာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။

နိဿရတိ ဧတေနာတိ **နိဿရဏံ,** အရိယမဂ္ဂေါ။ နိဿရတီတိ ဝါ **နိဿရဏံ** နိဗ္ဗာနံ။ ဥဘယမ္ပိ သာမညနိဒ္ဒေသေန ဧကသေသေန ဝါ "နိဿရဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။ ပိ-သဒ္ဒေါ ပုရိမာနံ ပစ္ဆိမာနဉ္စ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တတ္ထ အရိ

ယမဂ္ဂပၸေ သတိပဋ္ဌာနာဒီနံ သတ္တတ္တိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ကာယာနုပဿနာဒီနဉ္စ တဒင်္ဂေါဂဓဘာဝေန ဝ
သေန နိဿရဏံ ဝိဘဇိတ္ဝာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

နိဗ္ဗာနပၸေ ပန ကိဉ္စာပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ နိပ္ပရိယာယေန ဝိဘာဂေ နတ္ထိ။ ပရိယာယေန ပန သောပာဒိ
သေသနိရုပာဒိသေသဘေဒေန။ ယတော တ တံ နိဿဋံ, တေသံ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၃) ဒဿိတပ္ပဘေဒေန စ
က္ခာဒီနံ ဆန္နံ ဒွါရာနံ ရူပါဒီနံ ဆန္နံ အာရမ္မဏာနံ တံတံဒွါရပ္ပဝတ္တာနံ ဆန္နံ ဆန္နံ ဝိညာဏဖဿဝေဒနာသညာ
စေတနာတဏှာဝိတက္ကဝိစာရာနံ ပထဝီဓာတုအာဒီနံ ဆန္နံ ဓာတူနံ ဒသန္နံ ကသိဏာယတနာနံ အသုဘာနံ ကေသာဒီနံ ဒွတ္တိံသာယ အာကာရာနံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ လောကိယာနံ ဣန္ဒြိယာနံ ကာမ
ဓာတုအာဒီနံ တိဿန္နံ ဓာတူနံ ကာမဘဝါဒီနံ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဘဝါနံ စတုန္နံ ဈာနာနံ အပ္ပမညာနံ အာရုပ္ပါနံ ဒွါဒသန္န
နံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနဉ္စာတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ နိဿရဏဘာဝေန စ ဝိဘဇိတ္ဝာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

ဖလန္တိ ဒေသနာဖလံ။ ကိံ ပန တန္တိ? ယံ ဒေသနာယ နိပ္ဖာဒိယတိ။ နနု စ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော ဘဂဝတော ဒေသနာယ နိ
ပ္ဖာဒိယတိ။ နိဗ္ဗာနဉ္စ "နိဿရဏ"န္တိ ဝုတ္တမေဝါတိ? သစ္စမေတံ, တဉ္စ ခော ပရမ္ပရာယ။ ဣဓ ပန ပစ္စက္ခ
တော ဒေသနာဖလံ အဓိပ္ပေတံ။ တံ ပန သုတမယဉာဏံ။ အတ္ထဓမ္မဝေဒါဒိအရိယမဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပတ္တိဘူတာ
ဆဗ္ဗိသုဒ္ဓိယော။ ယဉ္စ တဿိံ ခဏေ မဂ္ဂံ အနဘိသမ္ဘုဏန္တဿ ကာလန္တရေ တဒဓိဂမကာရဏဘူတံ သမ္ပတ္တိဘဝ
ဟေတု စ သိယာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – "အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဩဟစ္စ, ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာတိ (သု. နိ. ၁၁၂၅; ကထာ. ၂၂၆;
စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၄၄, မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၈; နေတ္တိ. ၅; ပေဋကော. ၂၂) ဣဒံ ဖလ"န္တိ, "ဓ
မ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိန္တိ ဣဒံ ဖလ"န္တိ (ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂-၁၀၃; ၁.၁၅.၃၈၅) စ။ ဧတေန နယေန ဒေဝေသု စ မာနု
သေသု စ အာယုဝဏ္ဏဗလသုခယသပရိဝါရအာဓိပတေယျသမ္ပတ္တိယော ဥပဓိသမ္ပတ္တိယော စက္ကဝတ္တိသိရီ ဒေဝရဇ္ဇသိ
ရီ စတ္တာရိ သမ္ပတ္တိစက္ကာနိ သီလသမ္ပဒါ သမာဓိသမ္ပဒါ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဆ အဘိညာ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ
သာဝကဗောဓိ ပစ္စေကဗောဓိ သမ္မာသမ္ဗောဓီတိ သဗ္ဗာပိ သမ္ပတ္တိယော ပုညသမ္ဘာရဟေတုကာ ဘဂဝတော ဒေသနာယ
သာဓေတဗ္ဗတာယ ဖလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥပာယောတိ အရိယမဂ္ဂပဒဋ္ဌာနဘူတာ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒါ။ သာ ဟိ ပုရိမာ ပုရိမာ ပစ္ဆိမာယ ပစ္ဆိမာယ အဓိဂမူပါ
ယဘာဝတော ပရမ္ပရာယ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ စ ဟေတုဘာဝတော ဥပါယော။ ယာ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဖလာဓိဂမဿ ဥ
ပါယပဋိပတ္တိ။ ကေစိ ပန "သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂေ ဥပါယော"တိ ဝဒန္တိ, တေသံ မတေန နိဿရဏန္တိ နိဗ္ဗာန
မေဝ ဝုတ္တံ သိယာ။ ဖလံ ဝိယ ဥပါယောပိ ပုဗ္ဗဘာဂေတိ ဝုတ္တံ သိယာ, ယံ ပန ဝက္ခတိ "သဗ္ဗေ ဓမ္မာ။ပေ.။ ဝိသုဒ္ဓိ
ယာတိ (ဓ. ပ. ၂၇၉; ထေရဂါ. ၆၇၈) အယံ ဥပါယော"တိ။ တတ္ထာပိ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒါ ဧဝ ဥဒါဟဋာတိ သက္ကာ ဝိညာ
တုံ။ ယသ္မာ ပန "တေ ပဟာယ တရေ ဩဃန္တိ ဣဒံ နိဿရဏ"န္တိ အရိယမဂ္ဂဿ နိဿရဏဘာဝံ ဝက္ခတိ။ အရိ
ယမဂ္ဂေ ဟိ ဩဃတရဏန္တိ။

အာဏတ္တီတိ အာဏာရဟဿ ဘဂဝတော ဝေနေယျဇနဿ ဟိတသိဒ္ဓိယာ "ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ"တိ ဝိဓာနံ။
တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု, မောဃရာဇာတိ (သု. နိ. ၁၁၂၅; ကထာ. ၂၂၆; နေတ္တိ. ၅; ပေဋ
ကော. ၂၂; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာ ၁၄၄, မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၈) အာဏတ္တီ"တိ။

ယောဂီနန္တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာနံ ဝေနေယျာနံ, အတ္ထာယာတိ ဝစနသေသော။
ဒေသနာဟာရောတိ ဧတေသံ ယထာဝုတ္တာနံ အဿာဒါဒီနံ ဝိဘဇနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော ဒေသနာဟာရော
နာမာတိ အတ္ထော။ တတ္ထာဟ – ကိံ ပနေတေသံ အဿာဒါဒီနံ အနုဝသေသာနံ ဝစနံ ဒေသနာဟာရော, ဥဒါဟု ဧကစ္စာ
နန္တိ? နိရဝသေသာနံယေဝ။ ယသ္မိံ ဟိ သုတ္တေ အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏာနိ သရူပတော အာဂတာနိ, တတ္ထ ဝတ္တ
ဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန ဧကဒေသေန အာဂတာနိ, န ဝါ သရူပေန။ တတ္ထ အနာဂတံ အတ္ထဝသေန နိဒ္ဓာရေတွာ
ဟာရော ယောဇေတဗ္ဗော။ အယဉ္စ အတ္ထော ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂေ အာဂမိဿတီတိ ဣဓ န ပပဉ္စိတော။

၂. **ယံ ပုစ္ဆိတ**န္တိ ယာ ပုစ္ဆာ, ဝိစယမာနာတိ ဝစနသေသော။ **ဝိဿဇ္ဇိတံ အနုဂီတီ**တိ တတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တ
တ္ထ **ဝိဿဇ္ဇိတ**န္တိ ဝိဿဇ္ဇနာ, သာ ဧကံသဗျာကရဏာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ဗျာကရဏံ။ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍန

တ္ထော, တေန ကထာယံ အဝုတ္တံ ပဒါဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ တာ ပန ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာ ကဿာတိ အာဟ **“သုတ္တဿာ”**တိ။ ဧတေန သုတ္တေ အာဂတံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနံ ဝိစေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **ယာ စ အနုဂီတိ**တိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ ယာ အနု ပစ္ဆာ ဂီတိ အနုဂီတိ, သင်္ဂဟကထာ, ပုစ္ဆာယ တ အနုရူပ ဂီတိ။ ဧတေန ပုဗ္ဗာပရံ ဂဟိတံ။ ဗျာကရဏဿ ဟိ ပုစ္ဆာနုရူပတာ ဣဓ ပုဗ္ဗာပရံ အဓိပ္ပေတံ။ ယာ “ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပုရိမံ “သုတ္တဿာ”တိ ပဒံ ပုစ္ဆာပေက္ခန္တိ ပုန **“သုတ္တဿာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တေန သုတ္တဿ နိဿယဘူတေ အဿာဒာဒိကေ ပရိဂ္ဂဏှာတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဝိစယဟာရဿ ဝိသယော နိရဝသေသေန ဒဿိတော ဟောတိ။ တထာ စ ဝက္ခတိ ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂေ “ပဒံ ဝိစိနတိ။ပေ.။ အနုဂီတိံ ဝိစိနတီ”တိ။

တတ္ထ သုတ္တေ သဗ္ဗေသံ ပဒါနံ အနုပုဗ္ဗေန အတ္ထသော ဗျဉ္ဇနသော စ ဝိစယော **ပဒဝိစယော**။ “အယံ ပုစ္ဆာ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ အနုမတိပုစ္ဆာ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ ဧကာဓိဋ္ဌာနာ အနေကာဓိဋ္ဌာနာ သမ္မုတိဝိသယာ ပရမတ္ထဝိသယာ အတီတဝိသယာ အနာဂတဝိသယာ ပစ္စုပ္ပန္နဝိသယာ”တိအာဒိနာ **ပုစ္ဆာဝိစယော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ ဧကံသဗျာကရဏံ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏံ ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏံ ဌပနံ သာဝသေသံ နိရဝသေသံ သဥတ္တရံ အနုတ္တရံ လောကိယံ လောကုတ္တရ”န္တိအာဒိနာ **ဝိဿဇ္ဇနဝိစယော**။

“အယံ ပုစ္ဆာ ဣမိနာ သမေတိ, ဧတေန န သမေတီ”တိ ပုစ္ဆိတတ္ထံ အာနေတွာ ဝိစယော ပုဗ္ဗေနာပရံ သံသန္ဒိတွာ စ ဝိစယော **ပုဗ္ဗာပရဝိစယော** ။ “အယံ အနုဂီတိ ဝုတ္တတ္ထသင်္ဂဟာ အဝုတ္တတ္ထသင်္ဂဟာ တဒုဘယတ္ထသင်္ဂဟာ ကုသလတ္ထသင်္ဂဟာ အကုသလတ္ထသင်္ဂဟာ”တိအာဒိနာ **အနုဂီတိဝိစယော**။ အဿာဒာဒီသု သုခဝေဒနာယ “ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ, တဏှာယ “အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ, ဝိပလ္လာသာနံ “ဝိပရီတဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ, အဝသိဋ္ဌာနံ တေဘူမကဓမ္မာနံ “ယထာသကလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ သဗ္ဗေသဉ္စ ဒွါဝီသတိယာ တိကေသု ဒွါစတ္တာလီသာဓိကေ စ ဒုကသတေ လဗ္ဘမာနပဒဝသေန တံတံအဿာဒတ္ထဝိသေသနိဒ္ဓာရဏံ **အဿာဒဝိစယော** ။

ဒုက္ခဝေဒနာယ “အနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ, ဒုက္ခသစ္စာနံ “ပဋိသန္ဓိလက္ခဏာ”တိအာဒိနာ, အနိစ္စတာဒီနံ အာဒိအန္တဝန္တတာယ အနိစ္စန္တိကတာယ စ “အနိစ္စာ”တိအာဒိနာ သဗ္ဗေသဉ္စ လောကိယဓမ္မာနံ သံကိလေသဘာဂိယဟာနဘာဂိယတာဒိဝသေန အာဒီနဝဝုတ္တိယာ ဩကာရနိဒ္ဓာရဏေန **အာဒီနဝဝိစယော**။ နိဿရဏပဒေ အရိယမဂ္ဂဿ အာဂမနတော ကာယာနုပဿနာဒိပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါဝိဘာဂဝိသေသနိဒ္ဓာရဏဝသေန နိဗ္ဗာနဿ ယထာဝုတ္တပရိယာယဝိဘာဂဝိသေသနိဒ္ဓာရဏဝသေနာတိ ဧဝံ **နိဿရဏဝိစယော။ ဖလာ** ဒီနံ တံတံသုတ္တဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗဖလဿ တဒုပာယဿ တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တဝိဓိဝစနဿ စ ဝိဘာဂနိဒ္ဓာရဏဝသေန **ဝိစယော** ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဒပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗာပရာနုဂီတီနံ အဿာဒာဒီနဉ္စ ဝိသေသနိဒ္ဓာရဏဝသေနေဝ ဝိစယလက္ခဏော “ဝိစယော ဟာရော”တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၃. **သဗ္ဗေသ** န္တိ သောဠသန္နံ။ **ဘူမီ**တိ ဗျဉ္ဇနံ သန္ဓာယာဟ။ ဗျဉ္ဇနဉှိ မူလပဒါနိ ဝိယ နယာနံ ဟာရာနံ ဘူမိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ, တေသံ ဗျဉ္ဇနဝိစာရဘာဝတော။ ဝုတ္တဉှိ – “ဟာရာ ဗျဉ္ဇနဝိစယော”တိ, ပေဋကေပိ ဟိ ဝုတ္တံ – “ယတ္ထ စ သဗ္ဗေ ဟာရာ, သမ္ပတမာနာ နယန္တိ သုတ္တတ္ထံ။ ဗျဉ္ဇနဝိဓိပုထုတ္တာ”တိ။ **ကေစရော**တိ သုတ္တတ္ထော။ သုတ္တဿ ဟိ ပဒတ္ထုဒ္ဓာရဏမုခေန ဟာရယောဇနာ။ တေသံ ဗျဉ္ဇနတ္ထာနံ။ **ယုတ္တာယုတ္တပရိက္ခာ** တိ ယုတ္တဿ စ အယုတ္တဿ စ ဥပပရိက္ခာ။ “ယုတ္တာယုတ္တိပရိက္ခာ”တိပိ ပါဌော, ယုတ္တိအယုတ္တီနံ ဝိစာရဏာတိ အတ္ထော။ ကထံ ပန တေသံ ယုတ္တာယုတ္တဇာနနာ? စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ အဝိရုဇ္ဈနေန။ တတ္ထ ဗျဉ္ဇနဿ တာဝ သဘာဝနိရုတ္တိဘာဝတော အဓိပ္ပေတတ္ထဝါစကဘာဝတော စ ယုတ္တဘာဝေါ။ အတ္ထဿ ပန သုတ္တဝိနယဓမ္မတာဟိ အဝိလောမနံ ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **ဟာရော ယုတ္တီတိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော**တိ ဧဝံ သုတ္တေ ဗျဉ္ဇနတ္ထာနံ ယုတ္တာယုတ္တဘာဝဝိဘာဝနလက္ခဏော ယုတ္တိဟာရောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၄. ဓမ္မန္တိ ယံ ကိဉ္စိ သုတ္တာဂတံ ကုသလာဒိဓမ္မမာဟ။ **တဿ ဓမ္မဿာ** တိ တဿ ယထာဝုတ္တဿ ကုသလာဒိဓမ္မဿ။ **ယံ ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ယံ ကာရဏံ, ယောနိသောမနသိကာရာဒိ သုတ္တေ အာဂတံ ဝါ အနာဂတံ ဝါ သမ္ဘဝ

တော နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ကထေတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဉာတီ**တိ ဝေဒံ, ဝုတ္တနယေနာတိ အတ္ထော။ **ယာဝ သဗ္ဗဓမ္မာ** တိ ယ
တ္တကာ တသ္မိံ သုတ္တေ အာဂတာ ဓမ္မာ, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ယထာနုရူပံ ပဒဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ကထေတဗ္ဗန္တိ
အဓိပ္ပာယော။ အထ ဝါ **ယာဝ သဗ္ဗဓမ္မာ** တိ သုတ္တာဂတဿ ဓမ္မဿ ယံ ပဒဋ္ဌာနံ, တဿပိ ယံ ပဒဋ္ဌာနန္တိ သမ္
ဘဝတော ယာဝ သဗ္ဗဓမ္မာ ပဒဋ္ဌာနဝိစာရဏာ ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **ဧသော ဟာရော ပဒဋ္ဌာနော** တိ ဧဝံ သုတ္တေ
အာဂတဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဘူတာ ဓမ္မာ တေသဉ္စ ပဒဋ္ဌာနဘူတာတိ သမ္ဘဝတော ပဒဋ္ဌာနဘူတဓမ္မနိဒ္ဒိသနလက္ခ
ဏော ပဒဋ္ဌာနော နာမ ဟာရောတိ အတ္ထော။

၅. **ဝုတ္တမ္ဟိ ဧကဓမ္မေ** တိ ကုသလာဒီသု ခန္ဓာဒီသု ဝါ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ဧကဓမ္မေ, သုတ္တေ သရူပတော နိဒ္ဒိသိယ
မာနေသူ ဝါ ကထိတေ။ **ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ ကေစိ** တိ ယေ ကေစိ ဓမ္မာ ကုသလာဒိဘာဝေန ရူပက္ခန္ဓာဒိဘာဝေန ဝါ
တေန ဓမ္မေန သမာနလက္ခဏာ။ **ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ သဗ္ဗေ** တိ တေ သဗ္ဗေပိ ကုသလာဒိသဘာဝ, ခန္ဓာဒိသဘာဝ ဝါ ဓမ္
မာ သုတ္တေ အဝုတ္တာပိ တာယ သမာနလက္ခဏတာယ ဝုတ္တာ ဘဝန္တိ အာနေတွာ သံဝဏ္ဏနာဝသေနာတိ အဓိပ္ပာ
ယော။ တွေ စ **ဧကလက္ခဏာ**တိ သမာနလက္ခဏာ ဝုတ္တာ။ တေန သဟစာရိတာ သမာနကိစ္စတာ သမာနဟေတုတာ သ
မာနဖလတာ သမာနာရမ္မဏတာတိ ဧဝမာဒီဟိ အဝုတ္တာနမ္ပိ ဝုတ္တာနံ ဝိယ နိဒ္ဒိသနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဧသော ဟာရော လက္
ခဏော နာမာ**တိ ဧဝံ သုတ္တေ အနာဂတေပိ ဓမ္မေ ဝုတ္တပ္ပကာရေန အာဂတေ ဝိယ နိဒ္ဒိသိတွာ ယာ သံဝဏ္ဏနာ, သော
လက္ခဏော နာမ ဟာရောတိ အတ္ထော။

၆. **နေရုတ္တ** န္တိ နိရုတ္တံ, ပဒနိဗ္ဗစနန္တိ အတ္ထော။ **အဓိပ္ပာယော** တိ ဗုဒ္ဓါနံ သာဝကာနံ ဝါ တဿ သုတ္တဿ
သ ဒေသကာနံ အဓိပ္ပာယော။ **ဗျဉ္ဇန** န္တိ ဗျဉ္ဇနေန, ကရဏေ ဟိ ဧတံ ပစ္စတ္တံ။ ကာမဉ္စ သဗ္ဗေ ဟာရာ ဗျဉ္ဇန
ဝိစယာ, အယံ ပန ဝိသေသတော ဗျဉ္ဇနဒွါရေနေဝ အတ္ထပရိယေသနာတိ ကတွာ “ဗျဉ္ဇန”န္တိ ဝုတ္တံ။ တထာ
ဟိ ဝက္ခတိ – “ဗျဉ္ဇနေန သုတ္တဿ နေရုတ္တဉ္စ အဓိပ္ပာယော စ နိဒါနဉ္စ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ စ ဂဝေသိတဗ္ဗာ”တိ။
အထာတိ ပဒပူရဏမတ္တံ။ **ဒေသနာနိဒါန**န္တိ နိဒါနတိ ဖလန္တိ နိဒါနံ, ကာရဏံ, ယေန ကာရဏေန ဒေသနာ ပဝတ္တာ,
တံ ဒေသနာယ ပဝတ္တိနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓီ** တိ ပုဗ္ဗေန စ အပရေန စ အနုသန္ဓိ။ “ပုဗ္ဗာပရေန သန္
ဓိ”တိပိ ပါဌော, သုတ္တဿ ပုဗ္ဗဘာဂေန အပရဘာဂံ သံသန္ဒိတွာ ကထနန္တိ အတ္ထော။ သင်္ဂီတိဝသေန ဝါ ပုဗ္ဗာပ
ရဘူတေဟိ သုတ္တန္တရေဟိ သံဝဏ္ဏိယမာနဿ သုတ္တဿ သံသန္ဒနံ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ။ ယဉ္စ ပုဗ္ဗပဒေန ပရပဒဿ
သမ္ဗန္ဓနံ, အယမ္ပိ ပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိ။ **ဧသော ဟာရော စတုဗျူဟော** တိ ဧဝံ နိဗ္ဗစနာဓိပ္ပာယာဒီနံ စတုန္နံ ဝိဘာဝနလက္ခ
ဏော စတုဗျူဟော ဟာရော နာမာတိ အတ္ထော။

၇. **ဧကမ္ဟိ ပဒဋ္ဌာနေ** တိ ဧကသ္မိံ အာရမ္ဘဓာတုအာဒိကေ ပရက္ကမဓာတုအာဒီနံ ပဒဋ္ဌာနဘူတေ ဓမ္မေ ဒေသနာ
ရုဠ္ဟေ ဟ သတိ။ **ပရိယေသတိ သေသကံ ပဒဋ္ဌာန** န္တိ တဿ ဝိသဘာဂတာယ အဂ္ဂဟဏေန ဝါ သေသကံ ပမာအာဒီနံ
အာသန္နကာရဏတ္တာ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ကောသဇ္ဇာဒိကံ ဓမ္မန္တရံ ပရိယေသတိ ပညာယ ဂဝေသတိ, ပရိယေသိတွာ စ
သံဝဏ္ဏနာယ ယောဇေန္တော ဒေသနံ **အာဝဋ္ဋတိ ပဋိပက္ခေ** တိ ဝီရိယာရမ္ဘာဒိမုခေန အာရဒ္ဓသုတ္တံ ဝုတ္တနယေန ပ
မာအာဒိဝသေန နိဒ္ဒိသန္တော ဒေသနံ ပဋိပက္ခတော အာဝဋ္ဋေတိ နာမ။ **အာဝဋ္ဋော နာမ ဧသော ဟာရော** တိ ဒေသနာယ ဂဟိ
တဓမ္မာနံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋနလက္ခဏော အာဝဋ္ဋော ဟာရော နာမာတိ အတ္ထော။

၈. **ဓမ္မ**န္တိ သဘာဝဓမ္မံ, တံ ကုသလာဒိဝသေန အနေကဝိဓံ။ **ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ယသ္မိံ ပတိဋ္ဌိတေ ဥတ္တရိ ဂုဏဝိသေ
သေ အဓိဂစ္ဆတိ, တံ ဝိသေသာဓိဂမနကာရဏံ။ **ဘူမိ**န္တိ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဒဿနဘူမီတိ ဧဝမာဒိကံ ဘူမိံ။ **ဝိဘဇတေ** တိ ဝိ
ဘာဂေန ကထေတိ။ **သာဓာရဏေ**တိ ဒဿနပဟာတဗ္ဗာဒိနာမဝသေန ဝါ ပုထုဇ္ဇနသောတာပန္နာဒိဝတ္ထုဝသေန ဝါ သာ
ဓာရဏေ အဝိသိဋ္ဌေ သမာနေတိ အတ္ထော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန **အသာဓာရဏာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **နေယျော ဝိဘတ္တီ** တိ
ယထာဝုတ္တဓမ္မာဒီနံ ဝိဘဇနော အယံ ဟာရော ဝိဘတ္တီတိ ဉာတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ တသ္မာ သံကိလေသဓမ္မေ ဝါ
အနဓမ္မေ စ သာဓာရဏာသာဓာရဏတော ပဒဋ္ဌာနတော ဘူမိတော စ ဝိဘဇနလက္ခဏော “ဝိဘတ္တိဟာရော”တိ ဒဋ္ဌဗ္
ဗံ။

၉. **နိဒ္ဒိဋ္ဌေ** တိ ကထိတေ သုတ္တေ အာဂတေ, သံဝဏ္ဏိတေ ဝါ။ **ဘာဝိတေ**တိ ယထာ ဥပ္ပန္နသဒိသာ ဥပ္ပန္နာတိ
ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ ဘာဝိတသဒိသေ ဘာဝေတဗ္ဗေတိ အတ္ထော။ **ပဟီနေ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ပရိဝတ္တတိ ပဋိပက္ခေ**

ခေတိ ဝုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ ယေ ပဋိပက္ခာ, တေသံ ဝသေန ပရိဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခ
တော ပရိဝတ္တနလက္ခဏော ''ပရိဝတ္တနော ဟာရော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၀. ဝိဝိဓာနိ ဧကသ္မိံယေဝ အတ္ထေ ဝစနာနိ ဝိဝစနာနိ, ဝိဝစနာနိ ဧဝ **ဝေဝစနာနိ,** ပရိယာယသဒ္ဒာတိ အတ္ထော။
တာနိ ဝေဝစနာနိ။ **ဗဟူနီ**တိ အနေကာနိ။ **တု**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏော။ တေန ဗဟူ ဧဝ ပရိယာယသဒ္ဒာ ဝေဝစနဟာရယောဇနာ
ယံ ကထေတဗ္ဗာ, န ကတိပယာတိ ဒဿေတိ ။ **သုတ္တေ ဝုတ္တာနီ** တိ နဝဝိဓေသုတ္တန္တသင်္ခာတေ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ
ဘာသိတာနိ။ ဧတ္ထာပိ တု-သဒ္ဒဿ အတ္ထော အာနေတ္ဝာ ယောဇေတဗ္ဗော, တေန ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနိယေဝ ဝေဝစနာ
နိ ဂဟေတဗ္ဗာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဧကဓမ္မဿ** တိ ဧကဿ ပဒတ္ထဿ။ **ယော ဇာနာတိ သုတ္တဝိဒူ** တိ ယထာ
''သပ္ပိဿ ဇာနာဟီ''တိ ဝုတ္တေ ''သပ္ပိနာ ဝိစာရေဟိ, သပ္ပိံ ဒေဟိ, ဒေထာ''တိ တ အာဏာပေတီတိ အတ္ထော, ဧဝံ
ယော သုတ္တကောဝိဒော ဓမ္မကထိကော ဧကဿ အတ္ထဿ ဗဟူပိ ပရိယာယသဒ္ဒေ ဝိစာရေတိ ဝိဘာဝေတိ ယောဇေ
တီတိ အတ္ထော။ **ဝေဝစနော နာမ သော ဟာရော**တိ တဿ အတ္ထဿ ဝုတ္တပ္ပကာရပရိယာယသဒ္ဒယောဇနာလက္
ခဏော ဝေဝစနဟာရော နာမ။ တသ္မာ ဧကသ္မိံ အတ္ထေ အနေကပရိယာယသဒ္ဒယောဇနာလက္ခဏော ''ဝေဝစနဟာ
ရော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၁. ဓမ္မန္တိ ခန္ဓာဒိဓမ္မံ။ **ပညတ္တီဟိ** တိ ပညာပနေဟိ ပကာရေဟိ ဉာပနေဟိ, အသင်္ကရတော တ ဌပနေဟိ။ **ဝိဝိဓာ
ဟီ**တိ နိက္ခေပပဘဝါဒိဝသေန အနေကဝိဓာဟိ။ **သော အာကာရော**တိ ယော ဧကဿေဝတ္ထဿ နိက္ခေပပဘဝပ
ညတ္တိအာဒိဝသေန အနေကာဟိ ပညတ္တီဟိ ပညာပနာကာရော။ **ဧဝံယော ပညတ္တိ နာမ ဟာရော** တိ ပညတ္တိဟာ
ရော နာမာတိ ဉာတဗ္ဗော။ တသ္မာ ဧကေကဿ ဓမ္မဿ အနေကာဟိ ပညတ္တီဟိ ပညာပေတဗ္ဗာကာရဝိဘာဝနလက္
ခဏော ''ပညတ္တိဟာရော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၂. ပဋိစ္စုပ္ပာဒော တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော။ **ဣန္ဒြိယခန္ဓာ** တိ ဣန္ဒြိယာနိ စ ခန္ဓာ စ။ **ဓာတုအာယတနာ**တိ ဓာတု
ယော စ အာယတနာနိ စ။ **ဧတေဟီ**တိ ယော ဒုတိယပဒါဒိကော ပစ္စယာကာရော ယာနိ စ ဒုတိယဝိသတိန္ဒြိယာနိ ယေ စ ပဉ္စက္
ခန္ဓာ ယာ စ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော ယာနိ စ ဒွါဒသာယတနာနိ, ဧတေဟိ သုတ္တေ အာဂတပဒတ္ထမုခေန နိဒ္ဓာရိယမာ
နေဟိ။ **သြတရတိ ယော**တိ ယော သံဝဏ္ဏနာနယော သြကမတိ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိကေ အနုပဝိသတီတိ အတ္ထော။ **သြတ
ရဏော နာမ သော ဟာရော**တိ ယော ယထာဝုတ္တော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော, သော သြတရဏဟာရော နာမ။ **စ**-သဒ္ဒေန
စေတ္ထ သုညတမုခါဒီနံ ကထာယံ အဝုတ္တာနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိမုခေဟိ သုတ္တတ္ထ
ဿ သြတရဏလက္ခဏော သြတရဏော ဟာရော နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၃. ဝိဿဇ္ဇိတမ္ဟိ တိ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဗျာကတေ။ **ပဉ္ဟေ**တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတေ အတ္ထေ။ **ကထာယန္တိ** ကထာရုဠှ
ဟော။ **ဣဒ္ဓတ္ထ ပုစ္ဆန္တော ယေဘုယ္ယေန ကထာဗန္ဓဝသေန ပုစ္ဆန္တီတိ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ။ ယမာရဗ္ဘာ** တိ သာ ပန က
ထာ ယံ အတ္ထံ အာရဗ္ဘ အဓိကိစ္စ ပုစ္ဆိတာ, တဿ အတ္ထဿ။ **သုဒ္ဓာသုဒ္ဓပရိက္ခာ** တိ ပဒံ သောဓိတံ, အာရမ္ဘော
န သောဓိတော, ပဒဥ္စ သောဓိတံ အာရမ္ဘော စ သောဓိတောတိ ဧဝံ ပအာဒီနံ သောဓိတာသောဓိတဘာဝဝိစာရော ။ **ဟာရော
သော သောဓနော နာမာ**တိ ယထာဝုတ္တဝိစာရော သောဓနော ဟာရော နာမ။ ဧဝံ သုတ္တေ ပဒပဒတ္ထပဉှာရမ္ဘာနံ
သောဓနလက္ခဏော ''သောဓနော ဟာရော''တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၄. ဧကတ္တတာယ တိ ဧကဿ ဘာဝေ ဧကတ္တံ, ဧကတ္တမေဝ ဧကတ္တတာ, တာယ ဧကတ္တတာယ။
ဧက-သဒ္ဒော စေတ္ထ သမာနသဒ္ဒပရိယာယော, တသ္မာ သာမညေနာတိ အတ္ထော။ ဝိသိဋ္ဌာ မတ္တာ ဝိမတ္တာ, ဝိမတ္
တာဝ ဝေမတ္တံ, တဿ ဘာဝေ ဝေမတ္တတာ, တာယ **ဝေမတ္တတာယ,** ဝိသေသေနာတိ အတ္ထော။ **တေ န ဝိကပ္ပယိတဗ္
ဗာ**တိ ယေ ဓမ္မာ ''ဒုက္ခံ သမုဒယော''တိအာဒိနာ သာမညေန, ''ဇာတိ ဇရာ ကာမတဏှာ ဘဝတဏှာ''တိအာဒိနာ ဝိ
သေသေန စ သုတ္တေ ဒေသိတာ, တေ ''ကိမေတ္ထ သာမညံ, ကော တ ဝိသေသော''တိ ဧဝံ သာမညဝိသေသဝိကပ္ပနဝ
သေန န ဝိကပ္ပယိတဗ္ဗာ။ ကသ္မာ? သာမညဝိသေသကပ္ပနာယ တေဟာရဘာဝေန အနဝဋ္ဌာနတော ကာလဒိသာဝိသေ
သာဒီနံ ဝိယ အပေက္ခာသိဒ္ဓိတော စ။ ယထာ ဟိ ''အဇ္ဇ ဟိယ္ယော သွေ''တိ ဝုစ္စမာနာ ကာလဝိသေသာ အနဝဋ္ဌိတာသ
ဘာဝတ ''ပုရိမာ ဒိသာ ပစ္ဆိမာ ဒိသာ''တိ ဝုစ္စမာနာ ဒိသာဝိသေသာ စ, ဧဝံ သာမညဝိသေသာပိ။ တထာ ဟိ ''ဣဒံ ဒုက္ခ''န္
တိ ဝုစ္စမာနံ ဇာတိအာဒိအပေက္ခာယ သာမညမ္ပိ သမာနံ သစ္စာပေက္ခာယ ဝိသေသော ဟောတိ။ သေ နယော သမုဒယာဒီ

သုပိ။ **သောေ ဟာရော အဓိဋ္ဌာနော** တိ ဇံ သုတ္တာဂတာနံ ဓမ္မာနံ အဝိကပ္ပနဝသေန သာမညဝိသေသနိဒ္ဒါရဏလက္ခဏော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော နာမာတိ အတ္ထော။

၁၅. ယေ ဓမ္မာ တိ ယေ အဝိဇ္ဇာဒိကာ ပစ္စယဓမ္မာ။ **ယံ ဓမ္မန္တိ** ယံ သင်္ခါရာဒိကံ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မံ။ **ဇနယန္တိ** တိ နိပ္ဖတ္တေန္တိ။ **ပစ္စယာ**တိ သဟဇာတပစ္စယဘာဝေန။ **ပရမ္ပရတော** တိ ပရမ္ပရပစ္စယဘာဝေန, အနန္တရူပနိဿယဒ္ဓနဝသေန ပစ္စယော ဟုတွာတိ အတ္ထော။ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိ ဟိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ ပုရိမဿ်ိ အဝသိဋ္ဌော ပစ္စယဘာဝော။ **ဟေတုမ ဝကမုယိတွ**တိ တံ ယထာဝုတ္တပစ္စယသင်္ခါတံ ဇနကာဒိဘေဒဘိန္နံ ဟေတုံ အာကမိုတွာ သုတ္တတော နိဒ္ဒါရေတွာ ယော သံဝဏ္ဏနာသင်္ခါတော, **သောေ ဟာရော ပရိက္ခာရော**တိ ဇံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပရိက္ခာရသင်္ခါတေ ဟေတုပစ္စယေ နိဒ္ဒါရေတွာ သံဝဏ္ဏနလက္ခဏော ပရိက္ခာရော ဟာရောတိ အတ္ထော။

၁၆. ယေ ဓမ္မာ တိ ယေ သီလာဒိဓမ္မာ။ **ယံမူလာ**တိ ယေသံ သမာဓိအာဒီနံ မူလဘူတာ, တေ တေသံ သမာဓိအာဒီနံ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေန သမာရောပယိတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယေ စေကတ္ထာ ပကာသိတာ မုနိနာ** တိ ယေ စ ရာဂဝိရာဂစေတောဝိမုတ္တိသေက္ခဖလကာမဓာတုသမတိက္ကမနာဒိသဒ္ဒာ အနာကမိဖလတ္ထတာယ ဧကတ္ထာ ဗုဒ္ဓမုနိနာ ပရိဒီပိတာ, တေ အညမညဝေဝစနဘာဝေန သမာရောပယိတဗ္ဗာတိ သမ္ဗန္ဓော။ သမာရောပနဋ္ဌေတ္တ သုတ္တေ ယထာရုတဝသေန နိဒ္ဓာရဏဝသေန တ ဂယှုပာမာနဿ သိက္ခတ္တယသင်္ခါတဿ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿ ပရိယာယန္တရဝိဘာဝနမုခေန ဘာဝနာဟာရိပူရိကထနံ, ဘာဝနာဟာရိပူရီ စ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဟာနေနာတိ ပဟာနသမာရောပနာပိ အတ္ထတော ဒသ္သိတာ ဧဝ ဟောတိ။ **သေ သမာရောပနော ဟာရော**တိ သေ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနဘာဝနာပဟာနသမာရောပနဝိစာရဏလက္ခဏော သမာရောပနော နာမ ဟာရောတိ အတ္ထော။

နယသင္ခေပေ

၁၇. ဇံ ကထာဗန္ဓဝသေန သောဠသပိ ဟာရေ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ နယေ နိဒ္ဒိသိတုံ **"တဏှာဟဥ္စ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဏှာဟဥ္စ အဝိဇ္ဇမ္ပိ စာ** တိ သုတ္တေ အာဂတံ အတ္ထတော နိဒ္ဓာရဏဝသေန တ ဂဟိတံ တဏှာ အဝိဇ္ဇဉ္စ ယော နေတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော တံ နေတိ သံကိလေသပက္ခံ ဟာပေတိ သံကိလေသဝသေန သုတ္တတ္ထံ ယောဇေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သမထေနာ**တိ သမာဓိနာ။ **ဝိပဿနာယာ** တိ ပညာယ, ယော နေတိ တေအာနပက္ခံ ဟာပေတိ, တထာ သုတ္တတ္ထံ ယောဇေတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သစ္စေဟိ ယောဇယိတွာ** တိ နယန္တော စ တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စ ဘဝမူလကတ္တာ သမုဒယသစ္စံ, အဝသေသာ တေဘူမကဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စံ, သမထဝိပဿနာ မဂ္ဂသစ္စံ, တေန ပတ္တဗ္ဗာ အသင်္ခတဓာတု နိရောဓသစ္စန္တိ ဇံ ဣမေဟိ စတူဟိ သစ္စေဟိ ယောဇေတွာ။ **အယံ နယော နန္ဒိယာဝဋ္ဋော**တိ ယော တဏှာဝိဇ္ဇာဟိ သံကိလေသပက္ခဿ သုတ္တတ္ထဿ သမထဝိပဿနာဟိ တေအာနပက္ခဿ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော, အယံ နန္ဒိယာဝဋ္ဋော နယော နာမာတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ နယဿ ဘူမိ ကထာယံ "နယော"တိ ဝုတ္တာ, တသ္မာ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသောတိ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အတ္ထနယော သံဝဏ္ဏနာ, စတုသစ္စပဋိဝေဓဿ အနုရူပေ ပုဗ္ဗဘာဂေ အနုကဟဏနယော အတ္ထနယော။ တဿ ပန ယာ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒီနံ ဝသေန တဏှာဒိမုခေန နယဘူမိရစနာ, တတ္ထ နယတေဟာရော။

၁၈. အကုသလေတိ ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပာဒသင်္ဂဟိတေ သဗ္ဗေပိ အကုသလေ ဓမ္မေ။ **သမူလေဟီ**တိ အတ္တနော မူလေဟိ, လောဘာဒေသမောဟေဟီတိ အတ္ထော။ **ကုသလေ**တိ သဗ္ဗေပိ စတုဘူမကေ ကုသလေ ဓမ္မေ။ **ကုသလမူလေဟီ**တိ ကုသလေဟိ အလောဘာဒိမူလေဟိ **ယော နေတိ**။ နယန္တော စ ကုသလာကုသလံ မာယာမရီစိအာဒယော ဝိယ အဘူတံ န ဟောတီတိ **ဘူတံ**။ ပဋ္ဌဃဋ္ဌာဒယော ဝိယ န သမ္မုတိသစ္စမတ္တန္တိ **တထံ**။ အကုသလဿ ဣဋ္ဌဝိပာကတာဘာဝတော ကုသလဿ စ အနိဋ္ဌဝိပာကတာဘာဝတော ဝိပာကေ သတိ အဝိသံဝါဒကတ္တာ **အဝိတထံ** နေတိ။ ဧဝမေတေသံ တိဏ္ဏမ္ပိ ပဒာနံ ကုသလာကုသလဝိသေသနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အထ တ အကုသလမူလေဟိ အကုသလာနိ ကုသလမူလေဟိ စ ကုသလာနိ နယန္တော အယံ နယော **ဘူတံ တထံ အဝိတထံ** နေတိ, စတ္တာရိ သစ္စာနိ နိဒ္ဒါရေတွာ ယောဇေတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခာဒီနိ ဟိ ဗာဓကောဒိဘာဝတော အညထာဘာဝတဘာဝေန ဘူတာနိ, သစ္စသဘာဝတ္တာ တထာနိ, အဝိသံဝါဒနတော အဝိတထာနိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ ဘဂဝတာ "စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, တထာနိ အဝိတထာနိ အနညထာနီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၀)။ **တိပုက္ခလံ တံ နယံ အာဟူ** တိ ယော အကုသလမူလေဟိ သံကိလေသပက္ခဿ ကုသလမူလေဟိ တေအာနပက္ခ

ခဿ သုတ္တတ္ထဿ စတုသစ္စယောဇနမုခေန နယနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော, တံ တိပုက္ခလံ နယန္တိ ဝဒ
န္တီတိ အတ္ထော။

၁၉. ဝိပလ္လာသေဟီ တိ အသုဘေ သုဘန္တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တေဟိ စတူဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ။ **ကိလေသေ**တိ ကိလိ
ဿန္တိ ဝိဗာဓိယန္တီတိ ကိလေသာ, သံကိလိဋ္ဌဓမ္မာ, သံကိလေသပက္ခန္တိ အတ္ထော။ ကေစိ "သံကိလေသေ"တိပိ
ပဌန္တိ, ကိလေသသဟိတေတိ အတ္ထော။ **ဣန္ဒြိယေဟီ** တိ သဒ္ဓာဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ။ **သဒ္ဓမ္မေ** တိ ပဋိပတ္တိပဋိဝေဓ
သဒ္ဓမ္မေ, ဝေါဒါနပက္ခန္တိ အတ္ထော။ **ဧတံ နယ**န္တိ ယော သုဘသညာဒီဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ သကလဿ သံကိလေ
သပက္ခဿ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီဟိ ဝေါဒါနပက္ခဿ စတုသစ္စယောဇနဝသေန နယနလက္ခဏော သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော,
ဧတံ နယံ **နယဝိဒူ** သဒ္ဓမ္မနယကောဝိဒါ, အတ္ထနယကုသလာ ဧဝ တ သီဟဝိက္ကီဠိတံ နယန္တိ ဝဒန္တီတိ အတ္ထော။

၂၀. ဝေယျာကရဏေသု တိ တဿ တဿ အတ္ထနယဿ ယောဇနတ္ထံ ကတေသု သုတ္တဿ အတ္ထဝိ
ဿဇ္ဇနေသူတိ အတ္ထော။ ဝေါနေတဟ "တဟိံ တဟိ"န္တိ။ **ကုသလာကုသလာ**တိ ဝေါဒါနိယာ သံကိလေသိကာ စ တ
ဿ တဿ နယဿ ဒိသာဘူတဓမ္မာ။ **ဝုတ္တာ** တိ သုတ္တတော နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ကထိတာ။ **မနသာ ဝေါလောကယ
တေ**တိ တေ ယထာဝုတ္တဓမ္မေ စိတ္တေနေဝ "အယံ ပဌမာ ဒိသာ အယံ ဒုတိယာ ဒိသာ"တိအာဒိနာ တဿ တဿ နယ
ဿ ဒိသာဘာဝေန ဥပပရိက္ခတိ, ဝိစာရေတီတိ အတ္ထော။ "ဩလောကယတေ တေ အဗဟိ"တိပိ ပာဌော။ တတ္ထ **တေ**
တိ တေ ယထာဝုတ္တဓမ္မေ။ **အဗဟီ**တိ အဗ္ဘန္တရံ, စိတ္တေ ဧဝါတိ အတ္ထော။ **တံ ခု ဒိသာလောစနံ အာဟူ**တိ ဩ
လောကယတေတိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ဩလောကနံ, တံ ဒိသာလောစနံ နာမ နယံ ဝဒန္တိ။ **ခု**-တိ စ နိပါတော အဝဓာရဏော။
ဧတေန ဩလောကနမေဝ အယံ နယော, န ကောစိ အတ္ထဝိသေသောတိ ဒဿေတိ။

၂၁. ဩလောကေတွတိ ပဌမာဒိဒိသာဘာဝေန ဥပပရိက္ခိတွာ။ **ဒိသာလောစနေနာ**တိ ဒိသာလောစနနယေန ကရဏ
ဘူတေန။ ယေန ဟိ ဝိဓိနာ တဿ တဿ အတ္ထနယဿ ယောဇနာယ ဒိသာ ဩလောကီယန္တိ, သော ဝိဓိ ဒိသာလော
စနန္တိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဥက္ခိပိယာ** တိ ဥဒ္ဓရိတွာ, ဒိသာဘူတဓမ္မေ သုတ္တတော နိဒ္ဒာရေတွာ
တိ အတ္ထော။ "ဥက္ခိပိယ ယော သမာနေတီ"တိပိ ပဌန္တိ, တဿတ္ထော – "ယော တေသံ ဒိသာဘူတဓမ္မာနံ သမာန
ယနံ ကရောတီ"တိ။ **ယ**န္တိ တ ကိရိယာပရာမသနံ ။ **သမာနေတီ**တိ သမံ, သမ္မာ တ အာနေတိ တဿ တဿ နယဿ
ယောဇနာဝသေန။ ကေ ပန အာနေတိ? သဗ္ဗေ ကုသလာကုသလေ တံတံနယဒိသာဘူတေ။ **အယံ နယော**တိ သမာနေတီတိ
ဧတ္ထ ယဒေတံ တံတံနယဒိသာဘူတဓမ္မာနံ သမာနယနံ, အယံ **အင်္ကုသော** နာမ နယောတိ အတ္ထော။ ဧတေန္ဒ္ဒ ဒွဝယံ
"ဝေါဟာရနယော, ကမ္မနယော"တိ စ ဝုစ္စတိ။

၂၂. ဧဝံ ဟာရေ နယေ စ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ နေသံ ယောဇနက္ကမံ ဒဿေန္တော **"သောဠသ ဟာရာ ပဌမ"**န္တိ
အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဌမံ သောဠသ ဟာရာ "ယောဇေတဗ္ဗာ"တိ ဝစနသေသော။ ဟာရသံဝဏ္ဏနာ ပဌမံ ကာတဗ္ဗာ ဗျဉ္ဇ
နပရိယေဋ္ဌိဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒိသလောစနတော**တိ ဒိသာလောစနေန, အယမေဝ တ ပာဌော။ **အင်္ကုသေန
ဟီ**တိ **ဟိ**-သဒ္ဒော နိပါတမတ္တံ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

ဒွါဒသပဒံ

၂၃. ဣဒါနိ ယေသံ ဗျဉ္ဇနပဒါနံ အတ္ထပဒါနဉ္စ ဝသေန ဒွါဒသ ပဒါနိ သုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ, တာနိ ပဒါနိ နိဒ္ဒိသိ
တုံ **"အက္ခရံ ပဒ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အပရိယောသိတေ ပဒေ ဝဏ္ဏော **အက္ခရံ** ပရိယာယဝသေန အက္ခရဏတော
အသဉ္စရဏတော။ န ဟိ ဝဏ္ဏဿ ပရိယာယော ဝိဇ္ဇတိ, အထ ဝဏ္ဏောတိ ကေနဋ္ဌေန ဝဏ္ဏော? အတ္ထသံဝဏ္ဏနဋ္ဌေ
န။ ဝဏ္ဏော ဧဝ ဟိ ဣတ္တရခဏတာယ အပရာပရဘာဝေန ပဝတ္တော ပဒါဒိဘာဝေန ဂယှမာနော ယထာသမ္ဗန္ဓံ တံ
တံ အတ္ထံ ဝဒတိ ။ ကေက္ခရံ တ ပဒံ **အက္ခရံ,** ကေစိ ပန "မနသာ ဒေသနာတဓာယ အက္ခရဏတော အက္ခရ"န္တိ ဝဒန္
တိ။

ပဒန္တိ ပဇ္ဇတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ, တံ နာမပဒံ အာချာတပဒံ ဥပသဂ္ဂပဒံ နိပါတပဒန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ။ တတ္
ထ "ဖဿော ဝေဒနာ စိတ္တ"န္တိ ဧဝမာဒိကံ သတ္တဝပ္ပဓာနံ နာမပဒံ။ "ဖုသတိ ဝေဒယတိ ဝိဇာနာတီ"တိ ဧဝမာဒိကံ

ကိရိယာပဓာနံ အာချာတပဒံ။ ကိရိယာဝိသေသဂုဟဏန်မိတ္တံ ''ပ'' ဣတိ ဝေမာဒိကံ ဥပသဂ္ဂပဒံ။ ကိရိယာယ သတ္တ၀သ္သ စ သရူပဝိသေသပ္ပကာသနဟေတုဘူတံ ''ဝေ''န္တိ ဝေမာဒိကံ နိပာတပဒံ။

ဗျဥ္ဇန န္တိ သင်္ဝေပတော ဝုတ္တံ ပအာဘိဟိတံ အတ္ထံ ဗျဥ္ဇယတီတိ ဗျဥ္ဇနံ, တက္ကံ။ တံ ပန အတ္ထတော ပဒသမုအယောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဒမတ္တသဝနေပိ ဟိ အဓိကာရာဒိဝသေန လဗ္ဘမာနေဟိ ပဒန္တရေဟိ အနုသန္ဓာနံ ကတ္တဝ အတ္ထသမ္ပဋိပတ္တိ ဟောတီတိ တက္ကမေဝ အတ္ထံ ဗျဥ္ဇယတိ။ **နိရုတ္တိ** တိ အာကာရာဘိဟိတံ နိဗ္ဗစနံ နိရုတ္တိ။

နိဒ္ဒေသော တိ နိဗ္ဗစနဝိတ္ထာရော နိရဝသေသဒေသနတ္တာ နိဒ္ဒေသော။ ပဒေဟိ တက္ကသ္သ ဝိဘာဂေ အာကာ ရော။ ယဒိ ဇဝံ ပဒတော အာကာရသ္သ ကော ဝိသေသောတိ? အပရိယောသိတေ တက္ကေ အဝိဘဇ္ဇမာနေ တ တဒဝယ တေ ပဒံ။ ဥစ္စာရဏာဝသေန ပရိယောသိတေ တက္ကေ ဝိဘဇ္ဇမာနေ တ တဒဝယတေ အာကာရောတိ အယမေတေသံ ဝိသေ သော။ ဆင့် ဝစနံ ဆဋ္ဌဝစနံ။ အာကာရော ဆဋ္ဌဝစနံ ဇေတ္သာတိ **အာကာရဆဋ္ဌဝစနံ,** ဗျဥ္ဇနပဒံ။ ဇွေ စ ဗျဥ္ဇနန္တိ ဣမသ္သ ပဒသ္သ အနန္တရံ ဝတ္တဗ္ဗံ အာကာရပဒံ နိဒ္ဒေသပအာနန္တရံ ဝဒန္တေန ''အာကာရဆဋ္ဌဝစန''န္တိ ဝုတ္တံ, ပအာ နုပုဗ္ဗိကံ ပန ဣစ္ဆန္တေဟိ တံ ဗျဥ္ဇနပအာနန္တရမေဝ ကာတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''အပရိမာဏာ ဗျဥ္ဇနာ အပရိ မာဏာ အာကာရာတိ, ဗျဥ္ဇနေဟိ ဝိဝရတိ အာကာရေဟိ ဝိဘဇတီ''တိ စ။ ကေစိ ပန ''အာကာရပဒဗျဥ္ဇနနိရုတ္တိယော စ နိဒ္ဒေသော''တိ ပဌန္တိ။ **တွောဝ ဗျဥ္ဇနံ သဗ္ဗ** န္တိ ယာနိမာနိ အက္ခရာဒီနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, ဇွေကမေဝ သဗ္ဗံ ဗျဥ္ဇနံ, ဇေတေဟိ အသင်္ဂဟိတံ ဗျဥ္ဇနံ နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

၂၄. **သင်္ကာသနာ** တိ သံခိတ္တေန ကာသနာ။ **ပကာသနာ**တိ ပဌမံ ကာသနာ, ကာသီယတိ ဒီပီယတီတိ အတ္ထော။ ဣ မိနာ ဟိ အတ္ထပဒဒ္ဓယေန အက္ခရပဒေဟိ ဝိဘာဝိယမာနော အတ္ထာကာရော ဂဟိတော။ ယသ္မာ အက္ခရေဟိ သုယ္ယ ယမာနေဟိ သုဏန္တာနံ ဝိသေသဝိဓာနသ္သ ကတတ္တာ ပဒပရိယောသာနေ ပဒတ္ထသမ္ပဋိပတ္တိ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ ပဒေဟိ ပကာသေတီတိ, အက္ခရေဟိ ပဒေဟိ စ ဥဂ္ဃာဋ္ဋေ တီ''တိ စ။

ဝိဝရဏာတိ ဝိတ္ထာရဏာ။ ဝိဘဇနာ စ ဥတ္တာနီကမ္မဥ္စ ပညတ္တိ စ **ဝိဘဇနုတ္တာနီကမ္မပညတ္တိ** ။ တတ္ထ **ဝိဘ ဇနာ**တိ ဝိဘာဂကရဏံ, ဥဘယေနာပိ နိဒ္ဒိသနမာဟ။ ဣမေ ပုရိမနယေနေဝ ဗျဥ္ဇနာကာရေဟိ နိဒ္ဒိသိယမာနော အတ္ထာ ကာရော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဥတ္တာနီကမ္မံ** ဟကဋကရဏံ။ ပကာရေဟိ ဉာပနံ **ပညတ္တိ** ။ ဒွယေနာပိ ပဋိနိဒ္ဒိသနံ ကထေတိ။ ဇွေတာပိ နိရုတ္တိနိဒ္ဒေသသင်္ခာတေဟိ ဗျဥ္ဇနပဒေဟိ နိဒ္ဒိသိယမာနော အတ္ထာကာရော ဝုတ္တော, ယော ပဋိနိဒ္ဒိသီယတီတိ ဝုစ္စတိ။ **ဇေတေဟီ**တိ ဇေတေဟိ ဝေ သင်္ကာသနာဒိဝိနိမုတ္တသ္သ ဒေသနာတ္ထသ္သ အဘာဝ တော။ **အတ္တော** တိ သုတ္တတ္ထော။ **ကမ္မ**န္တိ ဥဂ္ဃဋ္ဋနာဒိကမ္မံ။ သုတ္တတ္ထေန ဟိ ဒေသနာယ ပဝတ္တိယမာနေန ဥဂ္ဃ ဋိတညုအာဒိဝေနေယျာနံ စိတ္တသန္တာနသ္သ ပဗောဓနကိရိယာနိဗ္ဗတ္တိ။ သော စ သုတ္တတ္ထော သင်္ကာသနာဒိ အာကာရောတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ''အတ္ထော ကမ္မဉ္စ နိဒ္ဒိဋ္ဌ''န္တိ။

၂၅. **တီဏီ**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, တယောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နဝဟိ ပဒေဟီ**တိ နဝဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ။ **အတ္တော သမာယုတ္တော** တိ အတ္ထော သမ္မာ ယုတ္တော န ဝိနာ ဝတ္တတိ။ သဗ္ဗသ္သ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနသ္သ စတုသစ္စပ္ပ ပကာသနတော အတ္ထနယာနဥ္စ စတုသစ္စယောဇနဝသေန ပဝတ္တနတော သဗ္ဗော ဟဋ္ဌိအတ္ထော အတ္ထနယတ္တ ယသင်္ဂဟိတော သင်္ကာသနာဒိအာကာရဝိသေသဝုတ္တိ စာတိ။

၂၆. ဣဒါနိ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌေ ဒေသနာဟာရာဒိကေ နေတ္တိပ္ပကရဏသ္သ ပဒတ္ထေ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဂဏနဝသေ န ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ ဒဿေန္တော **''အတ္ထသ္သာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စတုဗ္ဗိသာ** တိ သောဠသ ဟာရာ ဆ ဗျဥ္ဇန ပအာနိ ဒွေ၀ ကမ္မနယာတိ ဇဝံ စတုဗ္ဗိသာ။ **ဥဘယန္တိ** ဆ အတ္ထပအာနိ တယော အတ္ထနယာတိ ဣဒံ နဝဝိဓံ ယထာဝုတ္တံ စတုဗ္ဗိသဝိဓဥ္စာတိ ဇဝံ ဥဘယံ။ **သင်္ကလယိတ္တတ** တိ သမ္ပိဏ္ဍေတ္ဝာ။ ''သင်္ဝေပယတော''တိပိ ပဌေဝ, ဇေကတော က ရောန္တသ္သာတိ အတ္ထော။ **တွေိကာ** တိ ဇေပ္ပမာဏာ, ဣတော ဝိနိမုတ္တော ကောစိ နေတ္တိပဒတ္ထာ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ တေတ္တိံသပဒတ္ထာယ နေတ္တိယာ သုတ္တဿ အတ္ထပရိယေသနာယ ယော ''သောဠသ ဟာရာ ပဌမ''န္တိ နယေဟိ ပဌမံ ဟာရာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗာတိ ဟာရနယာနံ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော ဒဿိတော, သွတယံ ဟာရနယာနံ ဒေသနာက္ကမေနေဝ သိဒ္ဓေါ။ ဧဝံ သိဒ္ဓေ သတိ အယံ အာရမ္ဘော ဣမမတ္ထံ ဒီပေတိ – သဗ္ဗေပိမေ ဟာရာ နယာ စ ဣမိနာ ဒဿိတက္ကမေနေဝ သုတ္တေသု သံဝဏ္ဏနာဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာ, န ဥပ္ပဋိပာဋိယာတိ။

ကိံ ပနေတ္ထ ကာရဏံ, ယဒေတေ ဟာရာ နယာ စ ဣမိနာဝ ကမေန ဒေသိတာတိ? ယဒိပိ နာယမနုယောဂေ ကတ္ထစိ အနုက္ကမေ နိဝိသတိ, အပိ စ ဓမ္မဒေသနာယ နိဿယဖလတဒုပာယသရီရဘူတာနံ အဿာဒါဒီနံ ဝိဘာဝနသဘာဝတ္တာ ပကတိယာ သဗ္ဗသုတ္တာနုရူပတိ သုဝိညေယ္ယဘာဝတော ပရေသဥ္စ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသာနံ ဝိစယဟာရာဒီနံ ပတိဋ္ဌာဘာဝတော ပဌမံ ဒေသနာဟာရော ဒဿိတော။

ပဒပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗာပရာနုဂီတီဟိ သဒ္ဓိံ ဒေသနာဟာရပဒတ္ထာနံ ပဝိစယသဘာဝတာယ တဿ အနန္တရံ ဝိစယော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ပဒံ ဝိစိနတိ။ပေ.။ အာဏတ္တိံ ဝိစိနတိ အနုဂီတိံ ဝိစိနတီ''တိ။

ဝိစယေန ဟာရေန ပဝိစိတာနံ အတ္ထာနံ ယုတ္တာယုတ္တိဝိစာရဏာ ယုတ္တာတိ ယုတ္တိဝိစာရဏဘာဝတော ဝိစယာနန္တရံ ယုတ္တိဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – ''ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗ''န္တိ။

ယုတ္တာယုတ္တာနံယေဝ အတ္ထာနံ ဥပပတ္တိအနုရူပံ ကာရဏပရမ္ပရာယ နိဒ္ဒါရဏလက္ခဏံ ပဒဋ္ဌာနစိန္တနံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ယုတ္တိဟာရာနန္တရံ ပဒဋ္ဌာနဟာရော ဒဿိတော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – ''ယော ကောစိ ဥပနိဿယော ယော ကောစိ ပစ္စယော စ, သဗ္ဗော သော ပဒဋ္ဌာန''န္တိ။

ယုတ္တာယုတ္တာနံ ကာရဏပရမ္ပရာယ ပရိဂ္ဂဟိတသဘာဝတာနံယေဝ စ ဓမ္မာနံ အဝုတ္တာနမ္ပိ ဧကလက္ခဏတာယ ဂဟဏံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿနတ္ထံ ပဒဋ္ဌာနာနန္တရံ လက္ခဏော ဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂေ ''အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ''တိအာဒိနာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဒဿေတွာ ''ဧဝံ ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အတ္ထတော နိဒ္ဒါရိတာနမ္ပိ ဓမ္မာနံ နိဗ္ဗစနာဒီနိ ဝတ္တဗ္ဗာနိ, န သုတ္တေ သရူပတော အာဂတာနမေဝါတိ ဒဿနတ္ထံ လက္ခဏာနန္တရံ စတုဗျူဟော ဝုတ္တော။ ဧဝဉှိ နိရုဝသေသတော အတ္ထာဝဗောဓော ဟောတိ, ဧဝဉ္စ ကတွာ ''ယဒ ဟိ ဘိက္ခု အတ္ထဉ္စ နာမံ ဇာနာတိ ဓမ္မဉ္စ နာမံ ဇာနာတိ တထာ တထာ နံ အဘိနိရောပေတီ''တိ အနုဝသေသပရိယာအနံ ဝက္ခတိ။ တထာ ''ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတီ''တိ ဧတ္ထ ''ယေ ဇရာမရဏေန အငံ့ယိတုကာမာ ဘဝိဿန္တိ, တေ ဘဝိဿန္တိ ဘောဇနေ မတ္တညုနော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရာ''တိအာဒိနာ သမ္မာပဋိပတ္တိံ အဓိပ္ပာယဘာဝေန ဝက္ခတိ။

နိဗ္ဗစနာဓိပ္ပာယနိဒာနဝစနေဟိ သဒ္ဓိံ သုတ္တေ ပဒတ္ထာနံ သုတ္တန္တရသံသန္ဒနသင်္ခါတေ ပုဗ္ဗာပရဝိစာရေ ဒဿိတေ တေသံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မန္တရာဝဋ္ဋနံ သုခေန သက္ကာ ဒဿေတုန္တိ စတုဗျူဟာနန္တရံ အာဝဋ္ဋော ဝုတ္တော။ တေနေဝ ဟိ ''အာရမ္ဘထ နိက္ကမထာ''တိ ကထာယံ အာရမ္ဘနိက္ကမနဗုဒ္ဓသာသနယောဂဝစနေဟိ ဝီရိယသမာဓိပညိန္ဒြိယာနိ နိဒ္ဒါရေတွာ တဒနုယောဂဿ မူလံ ''ပမာဒေါ''တိ သုတ္တန္တရေ ဒဿိတော ပမာဒေါ အာဝဋ္ဋိတော။

သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနေ နိယောဇိတေ သာဓာရဏာသာဓာရဏဝသေန သံကိလေသဝေါဒါနဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနတော ဘူမိတော စ ဝိဘာဂေ သက္ကာ သုခေန ယောဇိတုန္တိ အာဝဋ္ဋာနန္တရံ ဝိဘတ္တိဟာရော ဝုတ္တော။ ယတော ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေ ''ကတမေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ? ဒွေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ, နာမသာဓာရဏာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ စာ''တိ အာရဘိတွာ ''မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ သတ္တာနံ အနိယတာနဉ္စ သတ္တာနံ ဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗာ ကိလေသာ သာဓာရဏာ, ပုထုဇ္ဇနဿ သောတာပန္နဿ စ ကာမရာဂဗျာပာဒါ သာဓာရဏာ''တိအာဒိနာ သဘာဂဝိသဘာဂပရိယာယဝသေန ဝေဒယေဝ ဓမ္မေ ဝိဘဇိဿတိ။

သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ သပ္ပဋိဘာဂကဘာဝတော တေသံ ဝိဘာဂေ ကတေ သုတ္တာဂတေ ဓမ္မေ အကုသိရေန ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တေတုံ သက္ကာတိ ဝိဘတ္တိအနန္တရံ ပရိဝတ္တနဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ "သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဘဝတီ"တိ ပဋိဝိဘတ္တသဘာဝေ ဧဝ ဓမ္မေ ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂေ ဥဒာဟရိဿတိ။

ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တိတာပိ ဓမ္မာ ပရိယာယဝစနေဟိ ဗောဓေတဗ္ဗာ, န သုတ္တေ အာဂတာယေဝါတိ ဒဿနတ္ထံ ပရိဝတ္တနာနန္တရံ ဝေဝစနဟာရော ဝုတ္တော။

ဧဝံ တေ ဓမ္မာ ပရိယာယသဒ္ဒတောပိ ဝိဘာဝိတာ ဟောန္တီတိ ပရိယာယတော ပကာသိတာနံ ဓမ္မာနံ ပဘေဒတော ပညတ္တိဝသေန ဝိဘဇနံ သုခေန သက္ကာ ဉာတုန္တိ ဝေဝစနဟာရာနန္တရံ ပညတ္တိဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပရိယာယပညတ္တိဝိဘာဂံ သုဗောဓနေဥ ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေ ဝက္ခတိ။

ပဘာဝပရိညာဒိပညတ္တိဝိဘာဂမုခေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒသစ္စာဒိဓမ္မဝိဘာဂေ ကတေ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိမုခေန အဝတရဏံ သက္ကာ ဒဿေတုန္တိ ပညတ္တိအနန္တရံ ဩတရဏော ဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ "ဥဒ္ဓံ အဓော"တိ ကထံ ဥဒ္ဒိသိတ္ဝာ "ဝိပ္ပမုတ္တော"တိ ပဒေန အသေက္ခံ ဝိဇ္ဇံ နိဒ္ဒိသိတ္ဝာ "ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒာ အဝိဇ္ဇာနိရောဓော"တိအာဒိနာ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒံ ဥဒာဟရိဿတိ။

ဓာတာယတနာဒီသု ဩတာရိတာနံ သုတ္တေ ပဒတ္ထာနံ ပုစ္ဆာရမ္ဘဝိသောဓနံ သက္ကာ သုခေန သမ္မာဒေတုန္တိ ဩတရဏာနန္တရံ သောဓနော ဟာရော ဝုတ္တော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – "ယတ္ထ ဧဝံ သုဒ္ဓော အာရမ္ဘော, သော ပဥှော ဝိဿဇ္ဇိတော ဘဝတီ"တိအာဒိ။

ဝိသောဓိတေသု သုတ္တေ ပဒပဒတ္ထေသု တတ္ထ လဗ္ဘမာနသာမညဝိသေသဘာဝေ သုကရော ဟောတီတိ ဒဿေတုံ သောဓနာနန္တရံ အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော ဒဿိတော။ သောဓနော ဟိ အဓိဋ္ဌာနဿ ဗဟူပကာရော, တတော ဧဝ ဟိ "ယထာ ယထာ တ ပန ပုစ္ဆိတံ, တထာ တထာ ဝိဿဇ္ဇယိတဗ္ဗ"န္တိ ဝက္ခတိ။

သာမညဝိသေသဘူတေသု သာဓာရဏာသာဓာရဏေသု ဓမ္မေသု ပဝေဒိတေသု ပရိက္ခာရသင်္ခာတဿ သာဓာရဏာသာဓာရဏရူပဿ ပစ္စယဟေတုရာသိဿ ပဘေဒေ သုဝိညေယျောတိ အဓိဋ္ဌာနာနန္တရံ ပရိက္ခာရော ဝုတ္တော ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ "အသာဓာရဏလက္ခဏော ဟေတု, သာဓာရဏလက္ခဏော ပစ္စယော။ ယထာ ကိံ ဘဝေ, ယထာ အင်္ကုရဿ နိဗ္ဗတ္တိယာ ဗီဇံ အသာဓာရဏံ, ပထဝီ အာပေ စ သာဓာရဏာ"တိအာဒိ။

အသာဓာရဏေ သာဓာရဏေ စ ကာရဏေ ဒဿိတေ တဿ အတ္တနော ဖလေသု ကာရဏာကာရော တေသံ ဟေတုဖလာနံ ပဘေဒတော ဒေသနာကာရော ဘာဝေတဗ္ဗပဟာတဗ္ဗဓမ္မာနံ ဘာဝနာပဟာနာနိ စ နိဒ္ဒိသိတ္ဝာ ဝုစ္စမာနာနိ သမ္မာ သုတ္တဿ အတ္ထံ တထတ္တာဝဗောဓာယ သံဝတ္တန္တီတိ ပရိက္ခာရာနန္တရံ သမာရောပနော ဟာရော ဒဿိတော

တိ။ ဤဒံ ဟာရာနံ အနုက္ကမကာရဏံ။

နယာနံ ပန ဝေနေယျတ္တယပ္ပယောဇိတတ္တာ အတ္တနယတ္တယူပဒေသဿ တဒနုက္ကမေနေဝ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒီနံ တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒယော ဟိ တယော ဝေနေယျာ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒယော ပယောဇေန္တိ။ တသ္မာ တေ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာ ဝိယ ယထာက္ကမံ တေသံ ဥပကာရာယ သံဝတ္တန္တီတိ။ တထာ ဟိ နေသံ စတ္တာရော ဆ အဋ္ဌ စ မူလပဒာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ။ ဣတရဿ ပန နယဒ္ဒယဿ အတ္တနယတ္တယဿ ဘူမိယာ အာလောစနံ တဿ တတ္ထ သမာနယနဥ္စာတိ ဣမိနာ ကာရဏေန ဥဒ္ဒေသက္ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ န ဟိ သက္ကာ အနောလောကေတွာ သမာနေတုန္တိ။

ဧတေပရမတာ စ ဟာရာနံ ဇွေတ္တကေဟိ ပကာရဝိသေသေဟိ အတ္တနယတ္တယသဟိတေဟိ သုတ္တဿ အတ္ထော နိဒ္ဒာရိယမာနော ဝေနေယျာနံ အလမနုတ္တရာယ ပဋ္ဌမာယ ဘူမိယာ သမဓိဂမာယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒဿနဘူမိ သမနုပ္ပတ္တိအတ္ထာ ဟိ နေတ္တိပ္ပကရဏဒေသနာတိ။ အထ တ ဇောဒန္တောဂဇ္ဇတ္တာ သဗ္ဗေသံ သုတ္တဿ သံ

ဝဏ္ဏနာဝိသေသာနံ ဇောတကတာ ဟာရာနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယတ္တကာ ဟိ သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသာ, သဗ္ဗေ တေ နေတ္တိဥပဒေသာယတ္တာတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။

တထာ ဟိ ယေ ကေစိ သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနာပကာရာ နိဒ္ဒိသိယန္တိ။ သေယျထိဒံ – သုတ္တဿ သမုဋ္ဌာနံ ဝတ္တဗ္ဗံ, အဓိပ္ပာယော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော, အနေကဓာ ပဒတ္ထော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗော, ဝိဓိ အနုဝါဒော စ ဝေဒိတဗ္ဗော, ဝိရောဓော သမာဓာတဗ္ဗော, အနုသန္ဓိယာ အနုရူပံ နိဂမေတဗ္ဗန္တိ။ တထာ သုတ္တဿ ပယောဇနံ ပိဏ္ဍတ္ထော ပဒတ္ထော အနုသန္ဓိ စောဒနာ ပရိဟာရော စ အတ္ထံ ဝဒန္တေန ဝတ္တဗ္ဗာတိ။ တထာ ဥပောဂ္ဃာတဥပဒဝိဂ္ဂဟပဒတ္ထစာလနာပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ။

တထာ တိဿော ကထာ ဧကနာဠိကာ စတုရဿာ နိသိန္နဝတ္တိကာ။ တတ္ထ ဟင္ဒိ ဝတ္တတ ဧကေကပဒဿ အတ္ထကထနံ **ဧကနာဠိကာ** နာမ။

ပဋိပက္ခံ ဒဿေတွာ ပဋိပက္ခဿ ဥပမံ ဒဿေတွာ သပက္ခံ ဒဿေတွာ သပက္ခဿ ဥပမံ ဒဿေတွာ ကထနံ **စတုရဿာ** နာမ။

ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေနေဝ ပရိယောသာနံ ဂန္တွာ ပုန သဘာဂဓမ္မဝသေနေဝ ပရိယောသာနဂမနံ **နိသိန္နဝတ္တိကာ** နာမ။

ဘေဒကထာယ တတ္တ္ထဝကထာယ ပရိယာယဝစနေဟိ စ သုတ္တံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗန္တိ စ ဝေမာဒယော။ တေသမ္ပိ ဇေတ္ထဝ အဝရောဓော, ယသ္မာ တေ ဣမ ကတိပယဟာရသင်္ဂဟိတာတိ။

နယာနံ ပန ယသ္မာ ဥဂ္ဃဋ္ဋိတညုအာဒယော တယော ဧဝ ဝေနေယျာ သစ္စာဘိသမယဘာဂိနော တဒတ္ထာယ စ အတ္ထနယဒေသနာ, တသ္မာ သတိပိ သံကိလေသတေအနုဓမ္မာနံ ယထာဝုတ္တမူလပဒဘေဒတော ဝဓေတွတ ဝိဘဇိတဗ္ဗပ္ပကာရေ တထာ မူလပဒါနိ အဝဓေတွတ ဝေနေယျတ္တယဝသေနေဝ တေပရမတာ ဝုတ္တာ။ နဝသု နဝသု ဧဝ ဟိ မူလပဒေသု သဗ္ဗေသံ သံကိလေသတေအနုဓမ္မာနံ အန္တောဂဓတောဝတော န တာနိ ဝဓေတဗ္ဗာနိ ဝေနေယျတ္တယာဓိကာရတော န ဟာပေတဗ္ဗာနီတိ နယာနံ တေပရမတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကမ္မနယာနံ ပန အာလောစနသမာနယနတော အညဿ ပကာရန္တရဿ အသမ္ဘဝတော တေပရမတာ။ **ဟေတု တဒီ**တိ တတ္ထ အာဒိသဒ္ဒေန ဖလဘူမိဥပနိသာသဘာဂဝိသဘာဂလက္ခဏနယာဒယော ပရိဂ္ဂဟိတာ။ တေသု **ဟေတူ**တိ ကာရဏံ, ယော ဓမ္မောတိပိ ဝုစ္စတိ, သော ပန ပစ္စယဘာဝေန ဧကဝိဓော။ ကာရကော သမ္ပာပကောတိ ဒုဝိဓော။ ပုန ကာရကော ဉာပကော သမ္ပာပကောတိ တိဝိဓော။ ဟေတုဟေတု ပစ္စယဟေတု ဥတ္တမဟေတု သာဓာရဏဟေတူတိ စတုဗ္ဗိဓော။ ပစ္စယဓမ္မော ကုသလော အကုသလော သဒ္ဒော အရိယမဂ္ဂေါတိ ပဉ္စဝိဓော။ တထာ သဘာဂဟေတု အသဘာဂဟေတု အဇ္ဈတ္တိကဟေတု ဗာဟိရဟေတု ဇနကဟေတု ပရိဂ္ဂါဟကဟေတု သာဓာရဏဟေတု အသာဓာရဏဟေတု သမနန္တရဟေတု ပရမ္ပရဟေတု သဟဇာတဟေတု အသဟဇာတဟေတု သာသဝဟေတု အနာသဝဟေတူတိအာဒိနာ အနေကဝိဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဖလမ္ပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝေန ဧကဝိဓံ။ အဓိဂန္တဗ္ဗတောပိ သမ္ပာပကဟေတုဝသေန ဖလပရိယာယော လဗ္ဘတီတိ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗအဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝတော ဒုဝိဓံ။ ဉာပေတဗ္ဗနိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗပတ္တဗ္ဗတော တိဝိဓံ။ ပစ္စယုပ္ပန္နဝိပာက ကိရိယာဝစနတ္ထနိဗ္ဗာနဝသေန ပဉ္စဝိဓံ။ သဘာဂဟေတုနိဗ္ဗတ္တံ အသဘာဂဟေတုနိဗ္ဗတ္တန္တိ ဧဝမာဒိဝသေန အနေကဝိဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ လောကိယံ လောကုတ္တရန္တိ။ တတ္ထ လောကုတ္တရံ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ။ လောကိယဖလံ ဒုဝိဓံ ကာယိကံ မာနသဉ္စ ။ တတ္ထ ကာယိကံ ပဉ္စဒွာရိကံ, အဝသိဋ္ဌံ မာနသံ။ ယဉ္စ တာယ တာယ သုတ္တဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗံ, တဒပိ ဖလန္တိ။

ဘူမီတိ သာသဝဘူမိ အနာသဝဘူမိ သင်္ခတဘူမိ အသင်္ခတဘူမိ ဒဿနဘူမိ ဘာဝနာဘူမိ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ သေက္ခဘူမိ အသေက္ခဘူမိ သာဝကဘူမိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘူမိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘူမိ ဈာနဘူမိ အသမာဟိတဘူမိ ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ ပဋိပန္နဘူမိ

ပဌမာဘူမိ ယာဝ စတုတ္ထိဘူမိ ကာမာဝစရဘူမိ ယာဝ လောကုတ္တရဘူမီတိ ဗဟုဝိဓာ။ တတ္ထ သာသဝဘူမိ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ။ အနာသဝဘူမိ အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ။ သင်္ခတဘူမိ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာ သဗ္ဗေ သဘာဝဓမ္မာ။ အသင်္ခတဘူမိ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ။ ဒဿနဘူမိ ပဌမမဂ္ဂဖလဓမ္မာ။ ဘာဝနာဘူမိ အဝသိဋ္ဌမဂ္ဂဖလဓမ္မာ။ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဟီနမဇ္ဈိမာ ဓမ္မာ။ သေက္ခဘူမိ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ ဟေဋ္ဌိမာ စ တယော ဖလဓမ္မာ။ အသေက္ခဘူမိ အဂ္ဂဖလဓမ္မာ။ သာဝကပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဓမ္မာ သာဝကာဒိဘူမိယော။ ဈာနဘူမိ ဈာနဓမ္မာ။ အသမာဟိတဘူမိ ဈာနဝဇ္ဇိတာ ဓမ္မာ။ ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ မဂ္ဂဓမ္မာ။ ပဋိပန္နဘူမိ ဖလဓမ္မာ။ ပဌမာဒိဘူမိယော သဟ ဖလေန စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ ဓမ္မာ “ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ”တိအာဒိဝစနတော။ ကာမာဝစရာဒိဘူမိယော ကာမာဝစရာဒိဓမ္မာ။ ယေ စ ဓမ္မာ တေသံ တေသံ ဟာရနယာနံ ပတိဋ္ဌာနဘာဝေန သုတ္တေသု နိဒ္ဓာရီယန္တိ, တေပိ ဘူမိယောတိ ဝိညာတဗ္ဗာ။

ဥပနိသာတိ ဗလဝကာရဏံ, ယော ဥပနိဿယပစ္စယောတိ ဝုစ္စတိ။ ယဉ္စ သန္ဓာယ သုတ္တေ “ဒုက္ခူပနိသာ သဒ္ဓာ သဒ္ဓူပနိသံ ‘သီလ’န္တိ ယာဝ ဝိမုတ္တူပနိသံ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿန”န္တိ ဝုတ္တံ။ အပိ စ ဥပနိသာတိ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ သိဒ္ဓန္တေ ဟဒယဘူတံ အဗ္ဘန္တရံ ဝုစ္စတိ။ ဣဓာပိ နေတ္တိဟဒယံ, ယံ သမ္မာ ပရိဂ္ဂဏှန္တာ ဓမ္မကထိကာ တသ္မိံ တသ္မိံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မမုခေန သဗ္ဗဟာရနယယောဇနာယ သမတ္ထာ ဟောန္တိ။ ကိံ ပနေတံ နေတ္တိဟဒယံ? ယဒိဒံ ဧတေသွေဝ တေတ္တိံသဝိဓေသု ပကရဏပဒတ္ထသောဠသသု အဋ္ဌဝီသတိဝိဓပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂသဟိတေသု ဝိသယော သဟ နိမိတ္တဝိဘာဂေန အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထိတော။

သေယျထိဒံ – ဒေသနာဟာရဿ အဿာဒါဒယော ဝိသယော, တဿ အဿာဒါဒိဝိဘာဝနလက္ခဏတ္တာ။ တဿ အဿာဒော သုခံ သောမနဿန္တိ ဧဝမာဒိဝိဘာဂေ, တဿ နိမိတ္တံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒိ, အယဉ္စ အတ္ထော ဒေသနာဟာရဝိစယဟာရနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာယံ ဝိတ္ထာရတော ပကာသိတော ဧဝ။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မဿ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝိသယော အာဝဋ္ဋဟာရော, တဒုဘယအာဝဋ္ဋနလက္ခဏတ္တာ။ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ပစ္စနီကဓမ္မဝိသယော ပရိဝတ္တနဟာရော, ပဋိပက္ခဓမ္မပရိဝတ္တနလက္ခဏတ္တာ။ ပဒဋ္ဌာနပရိက္ခာရေသု အာသန္နကာရဏံ ဥပနိဿယကာရဏဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ, ဟေတု ပရိက္ခာရောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာ စ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ အနုကူလပဋိကူလဓမ္မာ ယထာက္ကမံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ – သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမ္မာသင်္ကပ္ပော သဘာဂေ, မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဝိသဘာဂေတိ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗံ သဘာဂဝိသဘာဂတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။

လက္ခဏန္တိ သဘာဝေါ။ သော ဟာရနယာနံ နိဒ္ဒေသေ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။

ယံ ပနေတံ ဟေတုအာဒိဝိသေသဝိနိမုတ္တံ ဟာရနယာနံ ယောဇနာနိဗန္ဓနံ, သော နယော။ ယထာဟ – **လက္ခဏဟာရေ** “ဧဝံ ယေ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏာ ကိစ္စတော စ လက္ခဏတော စ သာမညတော စာ”တိအာဒိ။ တထာ ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗာတိ။ တထာ သောဓနဟာရာဒီသု သုဒ္ဓေ အာရမ္ဘော ဟောတိ, သော ပဉ္စဟာ ဝိဿဇ္ဇိတော ဘဝတီတိ ဧဝမာဒိ။ ဧကတ္တာဒယောပိ နယာ ဣဓ နယောတိ ဂဟေတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဟေတုဖလာဒီနိ ဥပဓာရေတွာ နေသံ ဝသေန တတ္ထ တတ္ထ သုတ္တေ လဗ္ဘမာနပဒတ္ထနိဒ္ဓါရဏမုခေန ယထာလက္ခဏံ ဧတေ ဟာရာ နယာ စ ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဝိသေသတော ပန ပဒဋ္ဌာနပရိက္ခာရာ ဟေတုဝသေန၊ ဒေသနာဝိစယစတုဗျူဟသမာရောပနာ ဟေတုဖလဝသေန၊ တထာ ဝေဝစနပညတ္တိဩတရဏသောဓနာ ဖလဝသေနေတာတိ ကေစိ။ ဝိဘတ္တိ ဟေတုဘူမိဝသေန။ ပရိဝတ္တော ဝိသဘာဂဝသေန။ အာဝဋ္ဋော သဘာဂဝိသဘာဂဝသေန။ လက္ခဏယုတ္တိအဓိဋ္ဌာနာ နယဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာတိ။ ဧတ္တာဝတာ စ ယံ ဝုတ္တံ –

> “သာမညတော ဝိသေသေန၊ ပဒတ္တော လက္ခဏံ ကမော။
> ဧတ္တာဝတာ စ ဟေတွာဒီ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟိ ဝိညုနာ”တိ။

အယံ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။

နိဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဋ္ဌိနိဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ

၁. ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၅. ဧဝံ ဟာရာဒယော သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ကထာဗန္ဓဝသေန သရူပတော နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ တေသု ဟာရေ တာဝ ပ
ဋ္ဌိနိဒ္ဒေသဝသေန ဝိဘဇိတုံ **“တတ္ထ ကတမော ဒေသနာဟာရော”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကတမော**တိ ကထေတုက
မျတာပုစ္ဆာ။ **ဒေသနာဟာရော**တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဓမ္မနိဒ္ဒေသနံ။ ကိဉ္စာပိ ဒေသနာဟာရော နိဒ္ဒေသတရေ သရူပတော ဒဿိ
တော, ပဋ္ဌိနိဒ္ဒေသဿ ပန ဝိသယံ ဒဿေန္တော **“အဿာဒအာဒီနဝတာ”** တိ ကထံ ဧကဒေသေန ပစ္စာမသတိ။ အယံ
ဒေသနာဟာရော ပုဗ္ဗာပရာပေက္ခော။ တတ္ထ ပုဗ္ဗာပေက္ခတ္တေ “ကတမော ဒေသနာဟာရော”တိ ပုစ္ဆိတွာ “အဿ
သာအာဒီနဝတာ”တိ သရူပတော ဒဿိတဿ နိဂမနံ ဟောတိ။ ပရာပေက္ခတ္တေ ပန “အယံ ဒေသနာဟာရော ကိံ ဒေသ
ယတိ”တိ ဒေသနာကိရိယာယ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော ဟောတိ။ တေန ဒေသနာဟာရဿ အနုဝတ္တသညတံ ဒဿေတိ။
ဒေသယတီတိ သံဝဏ္ဏေတိ, ဝိတ္ထာရေတီတိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ အနေန ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မေ သရူပတော ဒဿေန္တော **“အဿာဒ”** န္တိအာဒိမာဟ, တံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယ
တ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။ တသ္မာ ဣတော ပရမ္ပိ အဝုတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ “ကတ္ထ ပန အာဂတေ အဿာဒအာဒိကေ
အယံ ဟာရော သံဝဏ္ဏေတိ”တိ အနုယောဂံ မနသိကတွာ ဒေသနာဟာရေန သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မံ ဒဿေန္တော **“ဓမ္မ
မံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမီ”**တိအာဒိကံ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓမ္မသင်္ဂဟကံ ဘဂဝတော ဆဆက္ကဒေသနံ ဧကဒေ
သေန ဒဿေတိ။

တတ္ထ **ဓမ္မ**န္တိ အယံ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ပရိယတ္တိသစ္စသမာဓိပညာပကတိပုညာပတ္တိဉေယျာဒီသု ဗဟူသု အတ္
ထေသု ဒိဋ္ဌပ္ပယောဂေ။ တထာ ဟိ “ဣဓ, ဘိက္ခု, ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၇၃) ပရိယတ္တိဓမ္မေ ဒိ
ဿတိ။ “ဒိဋ္ဌဓမ္မော ပတ္တဓမ္မော”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၉၉; မဟာဝ. ၁၈) သစ္စေ။ “ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော အ
ဟေသု”န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃, ၁၄၅) သမာဓိမှိ။ “သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေ”တိ ဧဝမာဒီသု (ဇာ. ၁.၁.၅၇;
၁.၂.၁၄၇-၁၄၈) ပညာယံ။ “ဇာတိဓမ္မာနံ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာန”န္တိ ဧဝမာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၉၈; မ. နိ. ၁.၁၃၁) ပကတိယံ ။
“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ”န္တိအာဒီသု (ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅) ပုညေ။ “စတ္တာရော ဟာရာဇိကာ ဓမ္မာ”တိ
ဧဝမာဒီသု (ပါရာ. ၂၃၃) အာပတ္တိယံ။ “ကုသလာ ဓမ္မာ အကုသလာဓမ္မာ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁) ဉေယျေ။
ဣဓ ပန ပရိယတ္တိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.မူလပရိယာယသုတ္တဝဏ္ဏနာ; ဓ. သ. အဋ္ဌ. စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ
၁; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၁.၁)။

တေတိ ပန အယံ **တေ**-သဒ္ဒော “ဟန္ဒ ဒါနိ, ဘိက္ခဝေ, ပတာရေမိ တေ”တိ (သံ. နိ. ၁.၂၁၅) တွေ ဥပယောဂတ္
ထေ အာဂတော။ “သန္နိပတိတာနံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒွယံ ကရဏီယ”န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၇၃) ကရဏတ္ထေ။ “ယေ
ဟိ တေ အရိယာ ပရိသုဒ္ဓကာယကမ္မန္တာ”တိအာဒီသု ပဒပူရဏေ။ “အာရောစယာမိ ဝေ, ဘိက္ခဝေ”တိအာဒီသု (အ. နိ.
၇.၇၂) သမ္ပဒာနတ္ထေ။ ဣဓာပိ သမ္ပဒာနတ္ထေ ဝေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဘိက္ခနသီလတာဒိဂုဏယောဂေန ဘိက္ခု, ဘိန္နကိလေသတာဒိဂုဏယောဂေန ဝါ။ အထ ဝါ သံသာရေ ဘယံ ဣက္ခ
ခန္တီတိ ဘိက္ခူ။ **ဘိက္ခဝေ** တိ တေသံ အာလပနံ။ တေန ဝေ ဓမ္မဿဝနေ နိယောဇေန္တော အတ္တနော မုခာဘိမုခံ ကရော
တိ။ **ဒေသေဿာမိ** တိ ကထေဿာမိ။ တေန နာဟံ ဓမ္မိဿရတာယ တုမှေဟ အညံ ကိဉ္စိ ကာရေဿာမိ, အနာဝရဏ
ဉာဏေန သဗ္ဗံ ဉေယျဓမ္မံ ပစ္စက္ခကာရိတာယ ပန ဓမ္မံ ဒေသေဿာမီတိ ဣဒါနိ ပဝတ္တိယမာနံ ဓမ္မဒေသနံ ပဋိဇာနာတိ။
အာဒိကလျာဏ န္တိအာဒီသု အာဒိမှိ ကလျာဏံ **အာဒိကလျာဏံ,** အာဒိကလျာဏမေတဿာတိ ဝါ **အာဒိကလ္
ယာဏံ**။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ သီလေန အာဒိကလျာဏံ။ သမာဓိနာ မဇ္ဈေကလျာဏံ။ ပညာယ ပ
ရိယောသာနကလျာဏံ။ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ ဝါ အာဒိကလျာဏံ။ ဓမ္မသုဓမ္မတာယ မဇ္ဈေကလျာဏံ။ သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိ
ယာ ပရိယောသာနကလျာဏံ။ အထ ဝါ ဥဂ္ဃဋိတညုဝိနယနေန အာဒိကလျာဏံ။ ဝိပဉ္စိတညုဝိနယနေန မဇ္ဈေကလ္
ယာဏံ နေယျပုဂ္ဂလဝိနယနေန ပရိယောသာနကလျာဏံ။ အယမေဝတ္ထော ဣဓာဓိပ္ပေတော။

အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ **သာတ္ထံ**။ ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ **သဗျဉ္ဇနံ**။ သင်္ကာသနာဒိဆအတ္ထပဒသမာယောဂတော ဝါ **သာတ္ထံ**။ အက္ခရာဒိဆဗျဉ္ဇနပဒသမာယောဂတော **သဗျဉ္ဇနံ**။ အယမေဝတ္ထော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ ဥပနေတဗ္ဗာဘာဝတော ကေန္တေန ပရိပုဏ္ဏန္တိ **ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ**။ အပနေတဗ္ဗာဘာဝတော **ပရိသုဒ္ဓံ**။ သီလာဒိပဉ္စဓမ္မက္ခန္ဓပရိပူရိယာ ဝါ **ပရိပုဏ္ဏံ**။ စတုရောဃနိတ္ထရဏာယ ပဝတ္တိယာ လောကာမိသနိရပေက္ခတာယ စ **ပရိသုဒ္ဓံ**။ ဗြဟ္မံ သေဋ္ဌံ ဥတ္တမံ ဗြဟ္မူနံ ဝါ သေဋ္ဌာနံ အရိယာနံ စရိယံ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သာသနံ **ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသယိဿာမိ** ပရိဒီပယိဿာမီတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဘဂဝတာ ဒေသိတော ပကာသိတော စ သာသနဓမ္မော ယေသံ အဿာဒါဒီနံ ဒဿနဝသေန ပဝတ္တော, တေ အဿာဒါဒယော ဒေသနာဟာရဿ ဝိသယဘူတာ ယတ္ထ ယတ္ထ ပါဌေ သဝိသေသံ ဝုတ္တာ, တတော တတော နိဒ္ဓာရေတွာ ဥဒါဟရဏဝသေန ဣဓာနေတွာ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ကတမော အဿာဒေါ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကာမန္တိ** မနာပိယရူပါဒိ တေဘူမကဓမ္မသင်္ခါတံ ဝတ္ထုကာမံ။ **ကာမယမာနဿာ** တိ ကင်္ခမာနဿ။ **တဿ စေတံ သမိဇ္ဈတီ**တိ တဿ ကာမယမာနဿ သတ္တဿ တံ ကာမသင်္ခါတံ ဝတ္ထု သမိဇ္ဈတိ စေ, သစေ သော တံ လဘတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒ္ဓာ ပီတိမနော ဟောတီ**တိ ဧကံသေန တုဋ္ဌစိတ္တော ဟောတိ။ **လဒ္ဓာ** တိ လဘိတွာ။ **မစ္စော** တိ သတ္တော။ **ယဒိစ္ဆတီ** တိ ယံ ဣစ္ဆတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **နိဒ္ဒေသေ** (မဟာနိ. ၁) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အယံ အဿာဒေါ** တိ ယာယံ အဓိပ္ပာယသမိဇ္ဈနာ ဣစ္ဆိတလာဘော ပီတိမနတာ သောမနဿံ, အယံ အဿာဒေတဗ္ဗတော အဿာဒေါ။

တဿ စေ ကာမယာနဿာ တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ကာမေ ဣစ္ဆမာနဿ, ကာမေန ဝါ ယာယမာနဿ။ **ဆန္ဒဇာတဿာ** တိ ဇာတတဏှဿ။ **ဇန္တုနော** တိ သတ္တဿ။ **တေ ကာမာ ပရိဟာယန္တီ** တိ တေ ဝတ္ထုကာမာ ကေနစိ အန္တရာယေန ဝိနဿန္တိ စေ။ **သလ္လဝိဒ္ဓောဝ ရုပ္ပတီ** တိ အထ အယောမယာဒိနာ သလ္လေန ဝိဒ္ဓေါ ဝိယ ပီဠိယတီတိ အတ္ထော။ **အယံ အာဒီနဝော**တိ ယာယံ ကာမာနံ ဝိပရိဏာမညထာဘာဝတ ကာမယာနဿ သတ္တဿ ရုပ္ပနာ ဒေါမနဿုပ္ပတ္တိ, အယံ အာဒီနဝော။

ယော ကာမေ ပရိဝဇ္ဇေတီ တိ ယော ဘိက္ခု ယထာဝုတ္တေ ကာမေ တတ္ထ ဆန္ဒရာဂဿ ဝိက္ခမ္ဘနေန ဝါ သမုစ္ဆိန္ဒနေန ဝါ သဗ္ဗဘာဂေန ဝဇ္ဇေတိ။ ယထာ ကိံ? **သပ္ပဿေဝ ပဒါ သိရော** တိ, ယထာ ကောစိ ပုရိသော ဇီဝိတုကာမော ကဏှသပ္ပံ ပဋိပထေ ပဿိတွာ အတ္တနော ပါဒေန တဿ သိရံ ပရိဝဇ္ဇေတိ, **သောမံ။ပေ။ သမတိဝတ္တတီ** တိ သော ဘိက္ခု သဗ္ဗံ လောကံ ဝိသရိတွာ ဌိတတ္တာ လောကေ ဝိသတ္တိကာသင်္ခါတံ ကာမံ တဏှံ သတိမာ ဟုတွာ သမတိက္ကမတီတိ။ **ဣဒံ နိဿရဏ** န္တိ ယဒိဒံ ဝိသတ္တိကာသင်္ခါတာယ တဏှာယ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေန အရိယမဂ္ဂေန သမတိဝတ္တနံ, ဣဒံ နိဿရဏံ။

ခေတ္တန္တိ ကေဒါရာဒိခေတ္တံ။ **ဝတ္ထု**န္တိ ဃရဝတ္ထုအာဒိဝတ္ထုံ။ **ဟိရညံ ဝါ**တိ ကဟာပဏသင်္ခါတံ သုဝဏ္ဏသင်္ခါတဉ္စ ဟိရညံ။ **ဝါ**-သဒ္ဒေါ ဝိကပ္ပနတ္ထော, သော သဗ္ဗပဒေသု ယောဇေတဗ္ဗော။ **ဂဝါဿ** န္တိ ဂါဝေါ စ အဿေ စာ တိ ဂဝါဿံ။ **ဒါသပေါရိသ**န္တိ ဒါသေ စ ပေါရိသေ စာတိ ဒါသပေါရိသံ။ **ထိယော**တိ ဣတ္ထိယော။ **ဗန္ဓူ** တိ ဉာတိဗန္ဓဝေါ။ **ပုထူ ကာမေ**တိ အညေပိ ဝါ မနာပိယရူပါဒိကေ ဗဟူ ကာမဂုဏေ။ **ယော နရော အနုဂိဇ္ဈတီ** တိ ယော သတ္တော အနု အနု အဘိကင်္ခတိ ပတ္ထေတီတိ အတ္ထော။ **အယံ အဿာဒေါ** တိ ယဒိဒံ ခေတ္တာဒီနံ အနုဂိဇ္ဈနံ, အယံ အဿာဒေတိ ဝတ္ထုကာမေ ဧတေနာတိ အဿာဒေါ။

အဗလာ နံ ဗလီယန္တီ တိ ခေတ္တာဒိဘေဒေ ကာမေ အနုဂိဇ္ဈန္တံ တံ ပုဂ္ဂလံ ကုသလေဟိ ပဟာတဗ္ဗတ္တာ အဗလသင်္ခါတာ ကိလေသာ ဗလီယန္တိ အဘိဘဝန္တိ, သဒ္ဓါဗလာဒိဝိရဟေန ဝါ အဗလံ တံ ပုဂ္ဂလံ အဗလာ ကိလေသာ ဗလီယန္တိ, အဗလတ္တာ အဘိဘဝန္တီတိ အတ္ထော။ **မဒ္ဒန္တေနံ ပရိဿယာ** တိ နံ ကာမဂိဒ္ဓံ ကာမေ ပရိယေသန္တံ ရက္ခန္တဉ္စ သီဟာဒယော စ ပါကဋပရိဿယာ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ အပါကဋပရိဿယာ မဒ္ဒန္တိ။ **တတော နံ။ ပေ။ ဒက**န္တိ တတော တေဟိ ပါကဋာပါကဋပရိဿယေဟိ အဘိဘူတံ တံ ပုဂ္ဂလံ ဇာတိအာဒိဒုက္ခံ သမုဒ္ဒေ ဘိန္နနာဝံ ဥဒကံ ဝိယ အနွေတိ အနုဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **အယံ အာဒီနဝော**တိ ယွာယံ တဏှာဟာဒုစ္စရိတသံကိလေသဟေတုကော ဇာတိအာဒိဒုက္ခာနုဗန္ဓော, အယံ အာဒီနဝော။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ ကာမဂိဒ္ဓသ္သ ဝုတ္တနယေန ဒုက္ခာနုဗန္ဓော ဝိဇ္ဇတိ, တသ္မာ။ **ဇန္တု** တိ သတ္တော။ **သဒါ သတော**တိ ပုဗ္ဗရတ္တာပရရတ္တံ ဇာဂရိယာနုယောဂေန သတော ဟုတွာ။ **ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇယေ** တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန သ မုစ္ဆေဒဝသေန စ ရူပာဒီသု ဝတ္ထုကာမေသု သဗ္ဗပ္ပကာရံ ကိလေသကာမံ အနုပ္ပာဒေန္တော ကာမာနိ ပရိဝဇ္ဇယေ ပဇ ဟေယျ။ **တေ ပဟာယ တရေ ဩဃန္တိ** ဧဝံ တေ ကာမေ ပဟာယ တပ္ပဟာနကရအရိယမဂ္ဂေနေဝ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ ဩဃံ တရေယျ, တရိတုံ သက္ကုဏေယျာတိ အတ္ထော။ **နာဝံ သိတွာဝ ပါရဂူ**တိ ယထာ ပုရိသော ဥဒကဂ္ဂဟဏေန ဂရုဘာ ရံ နာဝံ ဥဒကံ ဗဟိ သိဉ္စိတွာ လဟုကာယ နာဝါယ အပ္ပကသိရေနေဝ ပါရဂူ ဘဝေယျ, ပါရံ ဂစ္ဆေယျ, ဧဝမေဝ အတ္တဘာဝနာဝံ ကိလေသူဒကဂရုကံ သိဉ္စိတွာ လဟုကေန အတ္တဘာဝေန ပါရဂူ ဘဝေယျ, ပါရံ နိဗ္ဗာနံ အရဟတ္တပ္ပ တ္တိယာ ဂစ္ဆေယျ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနေနာတိ အတ္ထော။ **ဣဒံ နိဿရဏ** န္တိ ယံ ကာမ ပ္ပဟာနမုခေန စတုရောဃံ တရိတွာ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ နိဗ္ဗာနံ, ဣဒံ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿရဏတော နိ ဿရဏန္တိ။

ဓမ္မော တိ အနာဒိပုညဓမ္မော။ **ဟဝေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ** န္တိ ယော တံ ဓမ္မံ အပ္ပမတ္တော စရတိ, တံ ဓမ္မစာရိံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကဘေဒေန ဒုဝိဓတောပိ အနတ္ထတော ရက္ခတိ ပာလေတိ။ **ဆတ္တံ မဟန္တံ ယထ ဝ ဿကာလေ**တိ ဝဿကာလေ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ယထာ မဟန္တံ ဆတ္တံ ကုသလေန ပုရိသေန ဓာရိတံ တံ ဝဿတေ မနတော ရက္ခတိ။ တတ္ထ ယထာ တံ ဆတ္တံ အပ္ပမတ္တော ဟုတွာ အတ္တာနံ ရက္ခန္တံ ဆာဒေန္တံ ဝဿာဒိ တော ရက္ခတိ, ဧဝံ ဓမ္မောပိ အတ္တသမ္မာပဏိဓာနေန အပ္ပမတ္တော ဟုတွာ ဓမ္မစရိယာယ အတ္တာနံ ရက္ခန္တံယေဝ ရက္ ခတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သော။ပေ။ စာရီ**တိ ဧတေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကရောတိ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။ **ဣဒံ ဖလ**န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကေဟိ သမ္ပရာယိကေဟိ စ အနတ္ထေဟိ ယဒိဒံ ဓမ္မဿ ရက္ခဏံ ဝုတ္တံ ရက္ခာဝသာနဿ စ အဗ္ဘုဒယဿ နိဗ္ဗာဒနံ, ဣဒံ နိဿရဏံ အနာမသိတွာ ဒေသနာယ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗတာယ ဖလန္တိ။

သဗ္ဗေ ဓမ္မာ တိ သဗ္ဗေ သင်္ခတာ ဓမ္မာ။ **အနတ္တာ** တိ နတ္ထိ ဧတေသံ အတ္တာ ကာရကဝေဒကသဘာဝေ, သယံ တ န အတ္တာတိ အနတ္တာတိ။ **ယဒါ**တိ ဧဝံ။ **ယဒါ ပညာယ ပဿတီ** တိ ယသ္မိံ ကာလေ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေန္ တော အနတ္တာနုပဿနာသင်္ခါတာယ ပညာယ ပဿတိ။ **အထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ** တိ အထ အနတ္တာနုပဿနာယ ပုဗ္ဗေ ဧဝ အနိစ္စတာဒုက္ခတာနံ သုပရိဒိဋ္ဌတ္တာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဝသေန ဝိပဿနာကေစရဘူတေ ပဉ္စက္ခန္ဓဒုက္ခေ နိ ဗ္ဗိန္ဒတိ နိဗ္ဗေဒံ အာပဇ္ဇတိ။ **ဧသ မဂ္ဂေ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ ယာ ဝုတ္တလက္ခဏာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ သဗ္ဗကိလေသဝိသုဇ္ဈ နတော ဝိသုဒ္ဓိသင်္ခါတဿ အရိယမဂ္ဂဿ အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိယာ တ အမတဓာတုယာ မဂ္ဂေ ဥပါယော။ **အယံ ဥပါ ယော**တိ ယဒိဒံ အနတ္တာနုပဿနာမုခေန သဗ္ဗသ္မိံ ဝဋ္ဋသ္မိံ နိဗ္ဗိန္ဒနံ ဝုတ္တံ, တံ ဝိသုဒ္ဓိယာ အဓိဂမဟေတုဘာဝ တော ဥပါယော။

"စက္ခုမာ။ပေ။ ပရိဝဇ္ဇယေ" တိ ဣမိဿာ ဂါထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ စက္ခုမာ ပုရိသော သရီရေ ဝ ဟန္တေ ဝိသမာနိ ဘူမိပ္ပဒေသာနိ စက္ခုတာယ တ ဝိသမေ ဟတ္ထိအာဒယော ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဧဝံ လောကေ သပ္ပညော ပုရိ သော သပ္ပညတာယ ဟိတာဟိတံ ဇာနန္တော ပာပါနိ လာမကာနိ ဒုစ္စရိတာနိ ပရိဝဇ္ဇေယျာတိ။ **အယံ အာဏတ္တီ** တိ ယာ အယံ "ပါပါနိ ပရိဝဇ္ဇေတဗ္ဗာနီ"တိ ဓမ္မရာဇဿ ဘဂဝတော အာဏာ, အယံ အာဏတ္တီတိ။

ဧဝံ ဝိသုံ ဝိသုံ သုတ္တေသု အာဂတာ ဖလူပါယာဏတ္တိယော ဥဒါဟရဏဘာဝေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တာ ဧကေ တော အာဂတာ ဒဿေတုံ **"သုညတော"**တိ ကထမာဟ။

တတ္ထ **သုညတော လောကံ အဝေက္ခဿု, မောဃရာဇာတိ အာဏတ္တီ** တိ "မောဃရာဇ, သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ခါရ လောကံ အဝသဝတ္တိတာသလ္လက္ခဏဝသေန တ တုစ္ဆဘာဝသမနုပဿနဝသေန တ သုညတောတိ ပဿာ"တိ ဣဒံ ဓမ္မရာဇဿ ဝစနံ ဝိဓာနဘာဝတော အာဏတ္တိ။ သဗ္ဗဒါ သတိကိရိယာယ တံသုညတာဒဿနံ သမ္ဘဇ္ဇတီတိ **"သဒါ သတောတိ ဥပါယော"**တိ ဝုတ္တံ။ **အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စာ** တိ ဝီသတိဝတ္ထုကံ သက္ကာယဒဿနံ ဥဒ္ဓရိတွာ သမုစ္ဆိ န္ဒိတွာ။ **ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာတိ။ ဣဒံ ဖလ**န္တိ ယံ ဧဝံ ဝုတ္တေန ဝိဓိနာ မစ္စုတရဏံ မစ္စုနော ဝိသယာတိက္ကမနံ တသ္ သ ယံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါပဋိပဇ္ဇနံ, ဣဒံ ဒေသနာယ ဖလန္တိ အတ္ထော။ ယထာ ပန အဿာဒါဒယော သုတ္တေ ကတ္ထစိ သရူပတော ကတ္ထစိ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗတာယ ကတ္ထစိ ဝိသုံ ဝိသုံ ကတ္ထစိ ဧကတော ဒဿိတာ, န ဧဝံ ဖလာဒယော။ ဖ

လာဒယော ပန သဗ္ဗတ္ထ သုတ္တေ ကထာသု တ ဓေကတော ဒဿေတဗ္ဗာတိ ဣမဿ နယဿ ဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဝိ သုံ ဥဒာဟရိတ္ဝာပိ ပုန "သုညတော လောက"န္တိအာဒိနာ ဧကတော ဥဒာဟရဏံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၆. ဇဝံ အဿာဒာဒယော ဥဒာဟရဏဝသေန သရူပတော ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တတ္ထ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေန ဒေသနာဝိ ဘာဂံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ဘဂဝါ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဥဂ္ဃဋိတံ ဃဋိတမတ္တံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တံ ယဿ နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာ န ကတာ, တံ ဇာနာတီတိ ဥဂ္ဃဋိတ ညူ။ ဥဒ္ဒေသမတ္တေန သပ္ပဘေဒံ သဝိတ္ထာရမတ္ထံ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော, ဥဂ္ဃဋိတံ တ ဥစ္စလိတံ ဥဋ္ဌပိတန္တိ အ တ္ထော, တံ ဇာနာတီတိ ဥဂ္ဃဋိတညူ။ ဓမ္မော ဟိ ဒေသိယမာနော ဒေသကတော ဒေသနာဘာဇနံ သင်္ကမန္တော ဝိယ ဟောတိ, တမေဝ ဥစ္စလိတမေဝ ဇာနာတီတိ အတ္ထော, စလိတမေဝ တ ဥဂ္ဃဋိတံ။ သဿတာဒိအာကာရဿ ဟိ ဝေ နေယျာနံ အာသယဿ ဗုဒ္ဓါဝေဏိကာ ဓမ္မဒေသနာ တင်္ခဏပတိတာ ဇဝ စလနာယ ဟောတိ, တတော ပရမ္ပရာနုဝတ္တိ ယာ, တတ္ထာယံ ဥဂ္ဃဋိတေ စလိတမတ္တေယေဝ အာသယေ ဓမ္မံ ဇာနာတိ အဝဗုဇ္ဈတီတိ ဥဂ္ဃဋိတညူ, တဿ **ဥဂ္ဃ ဃဋိတညုဿ နိဿရဏံ ဒေသယတိ,** တတ္တကေနေဝ တဿ အတ္ထသိဒ္ဓိတော။ ဝိပဉ္စိတံ ဝိတ္ထာရိတံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဇာ နာတီတိ ဝိပဉ္စိတညူ, ဝိပဉ္စိတံ တ မန္ဒံ သဏိကံ ဓမ္မံ ဇာနာတီတိ ဝိပဉ္စိတညူ, တဿ **ဝိပဉ္စိတညုဿ အာဒီနဝဉ္စ နိ ဿရဏဉ္စ ဒေသယတိ,** နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာယ ဒေသနာယ တဿ အတ္ထသိဒ္ဓိတော။ နေတဗ္ဗော ဓမ္မဿ ပဋိ နိဒ္ဒိသေန အတ္ထံ ဟာပေတဗ္ဗောတိ နေယျော, မုဒိန္ဒြိယတာယ တ ပဋိလောမဂ္ဂဟဏတော နေတဗ္ဗော အနုနေတဗ္ ဗောတိ နေယျော, တဿ **နေယျဿ အဿာဒံ အာဒီနဝံ နိဿရဏဉ္စ ဒေသယတိ,** အနဝသေသေတ္ဝာတဝ ဒေသ နေန တဿ အတ္ထသိဒ္ဓိတော။ တတ္ထာယံ ဟဋ္ဌိ –

"ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ဥဂ္ဃဋိတညူ? ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သဟ ဥဒာဟရဝေလာယ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဥဂ္ဃဋိတညူ။

"ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ဝိပဉ္စိတညူ? ယဿ ပုဂ္ဂလဿ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အ တ္ထေ ဝိဘဇိယမာနေ ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဝိပဉ္စိတညူ။

"ကတမော စ ပုဂ္ဂလော နေယျော? ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥဒ္ဒေသတော ပရိပုစ္ဆတော ယောနိသောမနသိ ကရောတော ကလျာဏမိတ္တေ သေဝတော ဘဇတော ပယိရုပာသတော ဇဝံ အနုပုဗ္ဗေန ဓမ္မာဘိသမယော ဟောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော နေယျော"တိ (ပု. ပ. ၁၄၈-၁၅၀)။

ပဒပရမော ပနေတ္ထ နေတ္တိယံ ပဋိဝေဓဿ အဘာဇနန္တိ န ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဇတ္ထ စ အဿာဒေ, အာဒီ နဝေ, နိဿရဏံ, အဿာဒေ စ အာဒီနဝေ စ, အဿာဒေ စ နိဿရဏဉ္စ, အာဒီနဝေ စ နိဿရဏဉ္စ, အဿာ ဒေ စ အာဒီနဝေ စ နိဿရဏဉ္စာတိ ဇဝေ သတ္တ ပဋ္ဌာနနယာ။

တေသု တတိယဆဋ္ဌသတ္တမာ ဝေနေယျတ္တယဝိနယနေ သမတ္ထတာယ ဂဟိတာ, ဣတရေ စတ္တာရော န ဂဟိ တာ။ န ဟိ ကေဝလေန အဿာဒေန အာဒီနဝေန တဒုဘယေန တ ကထိတေန ဝေနေယျဝိနယနံ သမ္ဘဝတိ, ကိလေသာနံ ပဟာနာဝစနတော။ ပဉ္စမောပိ အာဒီနတာဝစနတော နိဿရဏဿ အနုပာယော ဇဝ။ န ဟိ ဝိမုတ္တိရသာ ဘဂဝတော ဒေသနာ ဝိမုတ္တိံ တဒုပာယဉ္စ အနာမသန္တီ ပဝတ္တတိ။ တသ္မာ ဇဝေ စတ္တာရော နယာ အနုဒ္ဓဋ္ဌာ။ သစေ ပန ပဒပရမဿ ပု ဂ္ဂလဿ ဝသေန ပဝတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယံ တသနာဘာဂိယံ တဒုဘယဘာဂေ ဌိတံ ဒေသနံ သုတ္တေကဒေသံ ကထံ တ တာဒိသံ ဇေတသံ နယာနံ ဥဒာဟရဏဘာဝေန ဥဒ္ဓရတိ, ဇဝံ သတိ သတ္တန္နမ္ပိ နယာနံ ဂဟဏံ ဘဝေယျ။ ဝေနေယ္ယဝိနယနံ ပန တေသံ သန္တာနေ အရိယမဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒနံ။ တံ ယထာဝုတ္တေဟိ ဇဝ နယေတိ, နာဝသေသေဟီတိ ဣတရေ ဣဓ န ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ ပန **ပေဋကေ** (ပေဋကော. ၂၃) –

"တတ္ထ ကတမော အဿာဒေ စ အာဒီနဝေ စ?

ယာနိ ကရောတိ ပုရိသော၊ တာနိ အတ္တနိ ပဿတိ။

ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပာပကာရီ စ ပာပက''န္တိ။

တတ္ထ ယံ ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ ပစ္စနုဘောတိ, အယံ အဿာဒော။ ယံ ပာပကာရီ ပာပံ ပစ္စနုဘောတိ, အယံ အာဒီနဝေါ။

အဋ္ဌိမေ , ဘိက္ခဝေ, လောကဓမ္မာ။ ကတမေ အဋ္ဌ? လာဘောတိအာဒိ (အ. နိ. ၈.၆)။ တတ္ထ လာဘော ယသော သုခံ ပသံသာ, အယံ အဿာဒော။ အလာဘော အယသော ဒုက္ခံ နိန္ဒာ, အယံ အာဒီနဝေါ။

တတ္ထ ကတမော အဿာဒော စ နိဿရဏဉ္စ?

''သုခေါ ဝိပါကော ပုညာနံ၊ အဓိပ္ပာယော စ ဣဇ္ဈတိ။
ခိပ္ပဉ္စ ပရမံ သန္တိံ၊ နိဗ္ဗာနမဓိဂစ္ဆတီ''တိ။ (ပေဋကော. ၂၃)။

အယံ အဿာဒော စ နိဿရဏဉ္စ။

ဒ္ဝတ္တိံသိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာပုရိသဿ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ, ယေဟိ သမန္နာဂတဿ မဟာပုရိသဿ ဒ္ဝေဝ ဂတိယော ဘဝန္တိ အနညာ။ပေ.။ ဝိဝဋ္ဋစ္ဆဒောတိ သဗ္ဗံ **လက္ခဏသုတ္တံ,** (ဒီ. နိ. ၃.၁၉၉) အယံ အဿာဒော စ နိဿရဏဉ္စ။

တတ္ထ ကတမော အာဒီနဝေါ စ နိဿရဏဉ္စ?

''ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ဘာရဟာရော စ ပုဂ္ဂလော။
ဘာရာဒါနံ ဒုခံ လောကေ၊ ဘာရနိက္ခေပနံ သုခံ။

''နိက္ခိပိတ္ဝာ ဂရုံ ဘာရံ၊ အညံ ဘာရံ အနာဒိယ။
သမူလံ တဏှံ အဗ္ဗုယှ၊ နိစ္ဆာတော ပရိနိဗ္ဗုတော''တိ။ (သံ. နိ. ၃.၂၂)။

အယံ အာဒီနဝေါ စ နိဿရဏဉ္စ။

တတ္ထ ကတမော အဿာဒော စ အာဒီနဝေါ စ နိဿရဏဉ္စ?

''ကာမာ ဟိ စိတြာ မဓုရာ မနောရမာ၊ ဝိရူပရူပေန မထေန္တိ စိတ္တံ။
တသ္မာ အဟံ ပဗ္ဗဇိတောမှိ ရာဇ၊ အပဏ္ဏကံ သာမညမေဝ သေယျောတိ။ (မ. နိ. ၂.၃၀၇; ထေရဂ. ၇၈၇-၇၈၈; ပေဋကော. ၂၃)။

အယံ အဿာဒော စ အာဒီနဝေါ စ နိဿရဏဉ္စာ''တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တေပိ နယာ ဣဓ နိဒ္ဒါရေတ္ဝာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဖလာဒီသုပိ အယံ နယော လဗ္ဘတိ ဧဝ။ ယသ္မာ **ပေဋကေ** (ပေဋကော. ၂၂) ''တတ္ထ ကတမံ ဖလဉ္စ ဥပါယော စ? သီလေ ပတိဋ္ဌာယ နရော သပညော''တိ ကထာ (သံ. နိ. ၁.၂၃), ဣဒံ ဖလဉ္စ ဥပါယော စ။

တတ္ထ ကတမံ ဖလဉ္စ အာဏတ္တိ စ?

''သစေ ဘာယထ ဒုက္ခဿ၊ သစေ ဝေါ ဒုက္ခမပ္ပိယံ။
မာကတ္ထ ပာပကံ ကမ္မံ၊ အာဝိ ဝါ ယဒိ ဝါ ရဟောတိ။ (ဥဒါ. ၄၄)။

ဣဒံ ဖလဉ္စ အာဏတ္တိ စ။

တတ္ထ ကတမော ဥပါယော စ အာဏတ္တိ စ?

‘‘ကုမ္ဘူပမံ ကာယမိမံ ဝိဒိတွာ၊ နဂရူပမံ စိတ္တမိဒံ ဌပေတွာ။
ယောဓေထ မာရံ ပညာဝုဓေန၊ ဇိတဉ္စ ရက္ခေ အနိဝေသနော သိယာ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၄၀)။

အယံ ဥပာယော စ အာဏတ္တိ စ။ ဇဝံ ဖလာဒီနံ ဒုက္ခဝသေနပိ ဥဒာဟရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇွေ စ ယော နိဒ္ဒေသရဏာ ဒေသနာယ ဝိနေတဗ္ဗော, သော ဥဂ္ဃဋိတညူတိအာဒိနာ ယထာ ဒေသနာဝိဘာဂေန ပုဂ္ဂလဝိဘာဂသိဒ္ဓိ ဟောတိ, ဇဝံ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ ဘဂဝတ နိဒ္ဒေသရဏံ ဒေသေတီတိအာဒိနာ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေန ဒေသနာဝိဘာဂေ သမ္ဘဝတီတိ သော တထာ ဒဿိတော။

ဇဝံ ယေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန ဒေသနာဝိဘာဂေ ဒဿိတော, တေ ပုဂ္ဂလေ ပဋိပဒါဝိဘာဂေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **‘‘စတဿော ပဋိပဒါ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဋိပဒါဘိညာကတော ဝိဘာဂေ ပဋိပဒါကတော ဟောတီတိ အာဟ – ‘‘စတဿော ပဋိပဒါ’’တိ။ တာ ပနေတာ စ သမထဝိပဿနာပဋိပတ္တိဝသေန ဒုဝိဓာ ဟောန္တိ။ ကထံ? သမထပက္ခေ တာဝ ပဌမသမန္နာဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တဿ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တာဝ ပဝတ္တာ သမထဘာဝနာ ‘‘ပဋိပဒါ’’တိ ဝုစ္စတိ။ ဥပစာရတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပ္ပနာ တာဝ ပဝတ္တာ ပညာ ‘‘အဘိညာ’’တိ ဝုစ္စတိ။

သာ ပနာယံ ပဋိပဒါ ဧကစ္စဿ ဒုက္ခာ ဟောတိ နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဓမ္မသမုဒာစာရဂဟဏတာယ ကိစ္ဆာ အသုခ သေဝနာတိ အတ္ထော, ဧကစ္စဿ တဒဘာဝေန သုခါ။ အဘိညာပိ ဧကစ္စဿ ဒန္ဓာ ဟောတိ မန္ဒာ အသီဃပ္ပဝတ္တိ, ဧကစ္စဿ ခိပ္ပာ အမန္ဒာ သီဃပ္ပဝတ္တိ။ တသ္မာ ယော အာဒိတော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဒုက္ခေန သသင်္ခာရေန သပ္ပယောဂေန ကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ။ ယော ပန ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသော အပ္ပနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန အင်္ဂပါတုဘာဝံ ပာပုဏာတိ, တဿ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ယော ခိပ္ပံ အင်္ဂပါတုဘာဝံ ပာပုဏာတိ, တဿ ခိပ္ပာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ယော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော သုခေန အကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ, တဿ သုခါ ပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။

ဝိပဿနာပက္ခေ ပန ယော ရူပာရူပမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသန္တော စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဥပါဒါရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ အရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ရူပာရူပံ ပန ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။ ပရိဂ္ဂဟိတရူပာရူပဿ ပန ဝိပဿနာပရိဝါသေ မဂ္ဂပါတုဘာဝဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ယောပိ ရူပာရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ နာမရူပံ ဝဝတ္ထပေန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ဝဝတ္ထပေတိ, ဝဝတ္ထပိတေ စ နာမရူပေ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတုံ သက္ကောတိ။ တဿာပိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။

အပရော နာမရူပမ္ပိ ဝဝတ္ထပေတွာ ပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ပစ္စယေ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ **ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ** နာမ ဟောတိ။

အပရော ပစ္စယေပိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပဋိဝိဇ္ဈတိ, ပဋိဝိဒ္ဓလက္ခဏော စ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ **ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ** နာမ ဟောတိ။

အပရော လက္ခဏာနိပိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဝိပဿနာဉာဏေ တိက္ခေ သူရေ သုပ္ပသန္နေ ဝဟန္တေ ဥပ္ပန္နံ ဝိပဿနာ နိကန္တိံ ပရိယာဒိယမာနော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိယာဒိယတိ, နိကန္တိဉ္စ ပရိယာဒိယိတွာ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ။ ဧဝမ္ပိ **ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ** နာမ ဟောတိ။ ဣမိနာဝုပါယေန ဣတရာပိ တိဿော ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိပဿနာပက္ခိကာ ဧဝ ပနေတ္ထ စတဿော ပဋိပဒါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ တိ ယထာဝုတ္တပဋိပဒါဝိဘာဂေန စတ္တာရော ပဋိပန္နကပုဂ္ဂလာ။ တံ ပန ပဋိပဒါဝိဘာဂံ သဒ္ဓိံ ဟေတုဟာယဖလေဟိ ဒဿေတုံ **‘‘တဏှာစရိတော’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **စရိတန္တိ** စရိယာ, ဝုတ္တီတိ အတ္ထော။ တဏှာယ နိဗ္ဗတ္တိတံ စရိတံ ဧတဿာတိ **တဏှာစရိတော,** တဏှာယ တ ပဝတ္တိတော စရိတော **တဏှာစရိတော,** လောဘဗဟုလောတိ အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌိစရိတော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **မန္ဒော** တိ မန္ဒိယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာ, တာယ သမန္နာဂတော မန္ဒော, မောဟာဓိကောတိ အတ္ထော။

သတိန္ဒြိယေနာ တိ သတိယာ အာဓိပစ္စံ ကုရုမာနာယ။ သတိန္ဒြိယမေဝ ဟိဿ ဝိသဒံ ဟောတိ။ ယသ္မာ တဏှာစရိတတာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ ကောသဇ္ဇာဘိဘဝေန န ဝီရိယံ ဗလဝံ ဟောတိ, မောဟာဓိကတာယ န ပညာ ဗလဝတီ။ တဒုဘယေနာပိ န သမာဓိ ဗလဝာ ဟောတိ, တသ္မာ "သတိန္ဒြိယမေဝ ဟိဿ ဝိသဒံ ဟောတီ"တိ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ – "သတိပဋ္ဌာနေဟိ နိဿယေဟီ"တိ။ တဏှာစရိတတာယ စဿ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနံ န သုကရန္တိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ, အဝိသဒဉာဏတာယ ဒန္ဓာဘိညာတိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယံ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နိယ္ယာတီ** တိ အရိယမဂ္ဂေန ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဂ္ဂစ္ဆတိ။

ဥဒတ္တော တိ ဥဒအတ္တော, ဥဠာရပညောတိ အတ္ထော။ ပညာသဟာယပဋိလာဘေန စဿ သမာဓိ တိက္ခော ဟောတိ သမ္ပယုတ္တေသု အာဓိပစ္စံ ပဝတ္တေတိ။ တေနေတဟ – "သမာဓိန္ဒြိယေနာ"တိ။ ဝိသဒဉာဏတ္တာ **"ခိပ္ပာဘိညာယာ"**တိ ဝုတ္တံ။ သမာဓိပဓာနတ္တာ ဈာနာနံ ဈာနေဟိ နိဿယေဟီတိ အယံ ဝိသေသော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော အနိယ္ယာနိကမဂ္ဂမ္ပိ နိယ္ယာနိကန္တိ မညမာနော တတ္ထ ဥဿာဟဗဟုလတ္တာ ဝီရိယာဓိကော ဟောတိ။ ဝီရိယာဓိကတာယေဝ စဿ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနံ သုကရန္တိ သုခာ ပဋိပဒာ, အဝိသဒဉာဏတာယ ပန ဒန္ဓာဘိညာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ဒိဋ္ဌိစရိတော မန္ဒော"** တိအာဒိနာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

သစ္စေဟီ တိ အရိယသစ္စေဟိ။ အရိယသစ္စာနိ ဟိ လောကိယာနိ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏဿ သမ္မသနဋ္ဌာနတာယ လောကုတ္တရာနိ အဓိမုစ္စနတာယ မဂ္ဂဉာဏဿ အဘိသမယဋ္ဌာနတာယ စ နိဿယာနိ ဟောန္တီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧတ္ထ စ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဥဒတ္တော ဥဂ္ဃဋိတညူ။ တဏှာစရိတော မန္ဒော နေယျော။ ဣတရေ ဒွေပိ ဝိပဉ္စိတညူတိ ဇာံ ယေန ဝေနေယျတ္တယေန ပုဗ္ဗေ ဒေသနာဝိဘာဂေ ဒဿိတော, တဒေဝ ဝေနေယျတ္တယံ ဣမိနာ ပဋိပဒာဝိဘာဂေန ဒဿိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ တံ ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ အတ္ထနယယောဇနာယ ဝိသယံ ကတွာ ဒဿေတုံ **"ဥဘော တဏှာစရိတာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဏှာယ သမာဓိပဋိပက္ခတ္တာ တဏှာစရိတော ဝိသုဇ္ဈမာနော သမာဓိမုခေန ဝိသုဇ္ဈတီတိ အာဟ – **"သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာယာ"** တိ။ "သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၇၀; ပဋိ. မ. ၂.၁, ၃) ဝစနတော ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟိတေနေဝ သမ္မာသမာဓိနာ နိယ္ယာနံ, န သမ္မာသမာဓိနာ ဧဝါတိ အာဟ – "သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဝိပဿနာယာ"တိ။ "ရာဂဝိရာဂာ စေတောဝိမုတ္တီတိ အရဟတ္တဖလသမာဓီ"တိ သင်္ဂဟေသု ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန အနာဂါမိဖလသမာဓီတိ ဝဏ္ဏိတံ။ သော ဟိ သမာဓိဿ ပရိပူရကာရီတိ။ တတ္ထ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေါ။ သော ဝိရဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ ရာဂဝိရာဂါ, တာယ **ရာဂဝိရာဂါယ,** ရာဂပ္ပဟာယိကာယာတိ အတ္ထော။

စေတောဝိမုတ္တိယာတိ **စေတော**တိ စိတ္တံ, တဒပဒေသေန စေတ္ထ သမာဓိ ဝုစ္စတိ "ယထာ စိတ္တံ ပညဉ္စ ဘာဝယ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃)။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန ပဋိပက္ခတော ဝိမုစ္စတီတိ ဝိမုတ္တိ, တေန တ ဝိမုတ္တော, တတော ဝိမုစ္စနန္တိ တ ဝိမုတ္တိ, သမာဓိယေဝ။ ယထာ ဟိ လောကိယကထာယံ သညာ စိတ္တဉ္စ ဒေသနာသီသံ။ ယထာဟ – "နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညိနော"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၂, ၃၄၁, ၃၅၇; အ. နိ. ၇.၄၄; ၉.၂၄) "ကိံ စိတ္တော တွံ, ဘိက္ခု"တိ (ပာရာ. ၁၃၅) စ, ဧဝံ လောကုတ္တရကထာယံ ပညာ သမာဓိ စ။ ယထာဟ – "ပဉ္စဉာဏိကော သမ္မာသမာဓီ"တိ (ဝိဘ. ၈၀၄) စ "သမထဝိပဿနံ ယုဂနဒ္ဓံ ဘာဝေတီ"တိ စ။ တေသု ဣဓ ရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကတော သမထပုဗ္ဗင်္ဂမတာဝစနတော စ စေတောဂ္ဂဟဏေန သမာဓိ ဝုတ္တော။ တထာ ဝိမုတ္တိဝစနေန။ တေန ဝုတ္တံ "သမာဓိယေဝ"တိ။ စေတော စ တံ ဝိမုတ္တိ စာတိ စေတောဝိမုတ္တိ။ အထ တ ဝုတ္တပ္ပကာရဿေဝ စေတသော ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခောတိ စေတောဝိမုတ္တိ, စေတသိ တ ဖလဝိညာဏေ ဝုတ္တပ္ပကာရာဝ ဝိမုတ္တီတိ စေတောဝိမုတ္တိ, စေတသော တ ဖလဝိညာဏဿ ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခော ဧတာယိန္တိ စေတောဝိမုတ္တိ, သမာဓိယေဝ။ **ပညာဝိမုတ္တိယာ**တိ ဧတ္ထာပိ အယံ နယော ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗော။

ဒိဋ္ဌိယာ သဝိသယေ ပညာသဒိသီ ပဝတ္တီတိ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဝိသုဇ္ဈမာနော ပညာမုခေန ဝိသုဇ္ဈတီတိ အာဟ – **“ဥ
ဘော ဒိဋ္ဌိစရိတာ ဝိပဿနာ”**တိအာဒိ။ **အဝိဇ္ဇာဝိရာဂါ ပညာဝိမုတ္တိ** တိ အရဟတ္တဖလပညာ ။ သမထင်္ဂဟဏေန တ
ပ္ပဋိပက္ခတော တဏှံ ဝိပဿနာဂ်ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇဉ္စ နိဒ္ဓါရေတွာ ပဌမနယဿ ဘူမိံ သင်္ကာ သုခေန ဒဿေ
တုန္တိ အာဟ – **“ယေ သမထ။ပေ။ ဟာတဗ္ဗာ”** တိ။

တတ္ထ **သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပဋိပဒာ** တိ ပုရိမာ ဒွေ ပဋိပဒာ, ဣတရာ **ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမာ** တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ဟာတဗ္ဗာ**
တိ ဂမေတဗ္ဗာ, နေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ဝိပဿနာယ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တသညာဘာဝတော ဒုက္ခသညာပရိတရတ္တာ စ
အသုဘသညာယ ဣမာ စတဿော သညာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တပ္ပဋိပက္ခေန စ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာတိ သက
လဿ သီဟဝိက္ကီဠိတနယဿ ဘူမိံ သုခေန သင်္ကာ ဒဿေတုန္တိ အာဟ – **“ယေ ဝိပဿနာ။ပေ။ ဟာတဗ္
ဗာ”**တိ။

၇. ဧဝံ ပဋိပဒာဝိဘာဂေန ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တံ ဉာဏဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော ယသ္
မာ ဘဂဝတော ဒေသနာ ယာဝဒေဝ ဝေနေယျဝိနယနတ္ထာ, ဝိနယနဉ္စ နေသံ သုတမယာဒီနံ တိဿန္နံ ပညာနံ အနုက္
ကမေန နိပ္ဖတ္တနံ, ယထာ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ပဝတ္တိဘာဝဝိဘာဝနဉ္စ ဟာရနယဗ္ဗာဟာရော, တသ္မာ ဣမဿ ဟာ
ရဿ သမုဋ္ဌိတပ္ပကာရံ တာဝ ပုစ္ဆိတွာ ယေန ပုဂ္ဂလဝိဘာဂဒဿနေန ဒေသနာဘာဇနံ ဝိဘဇိတွာ တတ္ထ
ဒေသနာယံ ဒေသနာဟာရံ နိယောဇေတုကာမော တံ ဒဿေတုံ **“သွာတယံ ဟာရော ကတ္ထ သမ္ဘဝတိ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ယဿာ** တိ ယော သော အဋ္ဌဟိ အက္ခဏေဟိ ဝိမုတ္တော သောတာဝဓာနပရိယောသာနာဟိ စ သမ္ပတ္
တီတိ သမန္နာဂတော ယဿ။ **သတ္ထာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ယထာရဟံ အနုသာသနတော သတ္
ထာ။ **ဓမ္မန္တိ** ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယေသု အပတမာနေ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော, တံ ဓမ္မံ။ **ဒေသယတီ**တိ သဒ္ဓေ
ပဝိတ္ထာရနယေဟိ ဘာသတိ ကထေတိ။ **အညတရော**တိ ဘဂဝတော သာဝကေသု အညတရော။ **ဂရုဋ္ဌာနီယော** တိ သီလသု
တာဒိဂုဏဝိသေသယောဂေန ဂရုကရဏီယော။ **သဗ္ရဟ္မစာရီ** တိ ဗ္ရဟ္မံ ဝုစ္စတိ သေဋ္ဌဋ္ဌေန သကလံ သတ္ထုသာသနံ။
သမံ သဟ တ ဗ္ရဟ္မံ စရတိ ပဋိပဇ္ဇတီတိ သဗ္ရဟ္မစာရီ။ **သဒ္ဓံ ပဋိလဘတီ** တိ “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဝတ သော ဘဂဝါ
ယော ဧဝရူပဿ ဓမ္မဿ ဒေသေတာ”တိ တထာဂတေ, “သွာက္ခာတော ဝတာယံ ဓမ္မော ယော ဧဝံ ဧကန္တပရိပုဏ္
ဏော ဧကန္တပရိသုဒ္ဓေါ”တိအာဒိနာ ဓမ္မေ စ သဒ္ဓံ လဘတိ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။

တတ္ထာ တိ တသ္မိံ ယထာသုတေ ယထာပရိယတ္တေ ဓမ္မေ။ **ဝီမံသာ**တိ ဟဋ္ဌိယာ ဟဋ္ဌိအတ္ထဿ စ ဝီမံသနပညာ
။ သေသံ တဿာ ဧဝ ဝေဝစနံ။ သာ ဟိ ယထာဝုတ္တဝီမံသနေ သင်္ကောစံ အနာပဇ္ဇိတွာ ဥဿဟနဝသေန **ဥဿာဟ
နာ,** တုလနဝသေန **တုလနာ,** ဥပပရိက္ခဏဝသေန **ဥပပရိက္ခာ**တိ စ ဝုတ္တာ။ အထ ဝါ ဝီမံသတီတိ **ဝီမံသာ,** သာ ပဒပဒတ္ထ
ဝိစာရဏာ ပညာ။ **ဥဿာဟနာ** တိ ဝီရိယေန ဥပတ္ထမ္ဘိတာ ဓမ္မဿ ဓာရဏပရိစယသာဓိကာ ပညာ။ **တုလနာ**တိ ပဒေန
ပဒန္တရံ, ဒေသနာယ ဝါ ဒေသနန္တရံ တုလယိတွာ သံသန္ဒိတွာ ဂဟဏပညာ။ **ဥပပရိက္ခာ**တိ မဟာပဒေသေ ဩတာရေ
တွာ ဟဋ္ဌိယာ ဟဋ္ဌိအတ္ထဿ စ ဥပပရိက္ခဏပညာ။ အတ္ထဟိတံ ပရဟိတဉ္စ အာကင်္ခန္တေဟိ သုယျတီတိ သုတံ,
ကာလဝစနိစ္ဆာယ အဘာဝတော, ယထာ ဒုဒ္ဒန္တိ။ ကိံ ပန တန္တိ? အဓိကာရတော သာမတ္ထိယတော ဝါ ပရိယတ္တိဓမ္
မောတိ ဝိညာယတိ။ အထ ဝါ သဝနံ သုတံ, သောတဒွါရာနုသာရေန ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ဥပဓာရဏန္တိ အတ္ထော။ သု
တေန ဟေတုနာ နိဗ္ဗတ္တာ **သုတမယီ**။ ပကာရေန ဇာနာတီတိ **ပညာ**။ ယာ ဝီမံသာ, အယံ သုတမယီ ပညာတိ ပစ္စေကမ္ပိ
ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တထာ**တိ ယထာ သုတမယီ ပညာ ဝီမံသာဒိပရိယာယဝတီ ဝီမံသာဒိဝိဘာဂဝတီ စ, တထာ **စိန္တာမယီ** စာတိ
အတ္ထော။ ယထာ ဝါ သုတမယီ ဩရမတ္တိကာ အနဝဋ္ဌိတာ စ, ဧဝံ စိန္တာမယီ စာတိ ဒဿေတိ။

သုတေန နိဿယေနာ တိ သုတေန ပရိယတ္တိဓမ္မေန ပရိယတ္တိဓမ္မဿဝနေန ဝါ ဥပနိဿယေန ဣတ္ထမ္ဘူ
တလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ, ယထာဝုတ္တံ သုတံ ဥပနိဿာယာတိ အတ္ထော။ **ဝီမံသာ**တိအာဒီသု “ဣဒံ သီလံ, အယံ
သမာဓိ, ဣမေ ရူပာရူပဓမ္မာ, ဣမေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ”တိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝဝီမံသနဘူတာ ပညာ **ဝီမံသာ**။ တေသံ
ယေဝ ဓမ္မာနံ ဝစနတ္ထံ မုဉ္စိတွာ သဘာဝသရသလက္ခဏဿ တုလယိတွာ ဝိယ ဂဟဏပညာ **တုလနာ**။ တေသံယေဝ
ဓမ္မာနံ သလက္ခဏံ အဝိဇဟိတွာ အနိစ္စတာဒိရုပ္ပနသပ္ပစ္စယာဒိအာကာရေ စ တက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ စ ဥပပရိ
က္ခဏပညာ **ဥပပရိက္ခာ,** တထာ ဥပပရိက္ခိတေ ဓမ္မေ သဝိဂ္ဂဟေ ဝိယ ဥပဋ္ဌဟန္တေ ဝေမေတေဟိ နိဇ္ဈာနက္ခမေ က

တ္တတ စိတ္တေန အနု အနု ပေက္ခဏာ **မနသာနုပေက္ခဏာ** ။ တွေ စ ယထာ သုတမယီ ပညာ ယထာသုတဿ ဓမ္မဿ ဓာရဏပရိစယဝသေန ပဝတ္တနတော ဥဿာဟဇာတာ ''ဥဿာဟနာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, န ဇေဝံ စိန္တာမယီတိ ဣဓ ''ဥဿာဟနာ''တိ ပဒံ န ဝုတ္တံ။ စိန္တနံ စိန္တာ, နိဇ္ဈာနန္တိ အတ္ထော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဣမာဟိ ဒွီဟိ ပညာဟီတိ ယထာဝုတ္တာဟိ ဒွီဟိ ပညာဟိ ကာရဏဘူတာဟိ။ သုတစိန္တာမယဉာဏေသု ဟိ ပတိဋ္ဌိတော ဝိပဿနံ အာရဘတီတိ။ ''ဣမာသု ဒွီသု ပညာသူ''တိပိ ပဌန္တိ။ ''တေဟိ ဇာတာသု ဥပ္ပန္နာသူ''တိ တ ဝစနသေသော ယောဇေတဗ္ဗော။ **မနသိကာရသမ္ပယုတ္တဿာ** တိ ရူပာရူပပရိဂ္ဂဟာဒိမနသိကာရေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တဿ။ **ယံ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ ဝုတ္တနယေန မနသိကာရပ္ပယောဂေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိပဋိပဒာဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနံ သမ္ပ အာဒနေန ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကန္တဿ ယံ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသင်္ခာတံ အရိယမဂ္ဂဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ **ဘာဝနာမယီ ပညာ**တိ သမ္ဗန္ဓော။ တံ ပန ဒဿနံ ဘာဝနာတိ ဒုဝိဓန္တိ အာဟ – **''ဒဿနဘူမိယံ တ ဘာဝနာဘူမိယံ တ''** တိ။ ယဒိ ဒဿနန္တိ ဝုစ္စတိ, ကထံ တတ္ထ ပညာ ဘာဝနာမယီတိ? ဘာဝနာမယမေဝ ဟိ တံ ဉာဏံ, ပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနတော ပန ''ဒဿန''န္တိ ဝုတ္တန္တိ သဖလော ပဌမမဂ္ဂေါ ဒဿနဘူမိ။ သေသာ သေက္ခာသေက္ခဓမ္မာ ဘာဝနာဘူမိ။

၈. ဣဒါနိ ဣမာ တိဿော ပညာ ပရိယာယန္တရေန ဒဿေတုံ **''ပရတောဃောသာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပရ တော**တိ န အတ္တတော, အညတော သတ္တတော သာဝကတော တတိ အတ္ထော။ **ဃောသာ**တိ တေသံ ဒေသနာဃောသ တော, ဒေသနာပစ္စယာတိ အတ္ထော။ အထ တ ပရတော ဃောသော ဇာတိဿာတိ **ပရတောဃောသာ,** ယာ ပညာ, သာ သုတမယီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပစ္စတ္တသမုဋ္ဌိတာ** တိ ပစ္စတ္တံ တဿ တဿ အတ္တနိ သမ္ဘူတာ။ **ယောနိသောမနသိ ကာရာ**တိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝပရိဂ္ဂဏှာဟနာဒိနာ ယထာဝုတ္တေန ဥပာယေန ပဝတ္တမနသိကာရာ။ **ပရတော စ ဃောသေနာ**တိ ပရတောဃောသေန ဟေတုဘူတေန။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဣဒါနိ ယဒတ္ထံ ဣမာ ပညာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ, တမေဝ ဝေနေယျပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ ယောဇေတ္တတ ဒဿေတုံ **''ယဿာ''** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣမာ ဒွေဝ**တိ ဂဏနဝသေန ဝတ္တတ ပုန တာ **သုတမယီ စိန္တာမယီ စာ** တိ သရူပတော ဒဿေတိ။ **အယံ ဥဂ္ဃဋိတညူ** တိ အယံ သုတမယစိန္တာမယဉာဏေဟိ အာသယပယောဂပဗောဓဿ နိပ္ဖာဒိတတ္တာ ဥဒ္ဒေသမတ္တ တေနေဝ ဇာနနတော ''ဥဂ္ဃဋိတညူ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝိပဉ္စိတညူ** တိ စိန္တာမယဉာဏေန အာသယဿ အပရိက္ခတ တ္တာ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသေဟိ ဇာနနတော ဝိပဉ္စိတညူ။ **အယံ နေယျော** တိ သုတမယဉာဏဿာပိ အဘာဝတော နိရဝသေ သံ ဝိတ္ထာရဒေသနာယ နေတဗ္ဗတော နေယျော။

၉. ဇေဝံ ဒေသနာပဋိပအာဉာဏဝိဘာဂေဟိ ဒေသနာဘာဇနံ ဝေနေယျတ္တယံ ဝိဘဇိတ္တတ ဣဒါနိ တတ္ထ ပဝတ္တိတာ ယ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာယ ဒေသနာဟာရံ နိဒ္ဒာရေတ္တတ ယောဇေတုံ **''သာယံ ဓမ္မဒေသနာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ **သာယ**န္တိ သာ အယံ။ ယာ ပုဗ္ဗေ ''ဓမ္မံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ''တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. ၅) ပဋိနိဒ္ဒေသတရဿ အာဒိတော ဒေသနာဟာရဿ ဝိသယဘာဝေန နိက္ခိတ္တာ ဟဋ္ဌိ, တမေဝေတ္ထ ဒေသနာဟာရံ နိယောဇေ တုံ ''သာယံ ဓမ္မဒေသနာ''တိ ပစ္စာမသတိ။ **ကိံ ဒေသယတီ**တိ ကထေတုကမျတာဝသေန ဒေသနာယ ပိဏ္ဍတ္ထံ ပုစ္ဆိ တ္တတ တံ ဂဏနာယ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္တတ သာမညတော ဒဿေတိ **''စတ္တာရိ သစ္စာနီ''** တိ။ သစ္စဝိနိမုတ္တာ ဟိ ဘဂဝတော ဒေသနာ နတ္ထီတိ။ တဿာ စ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပိဏ္ဍတ္ထော။ ပဝတ္တိပဝတ္တကနိဝတ္တိတဒုပာယဝိမုတ္တဿ နေယျ ယဿ အဘာဝတော စတ္တာရိ အဝိပရီတဘာဝေန သစ္စာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တာနိ **''ဒုက္ခံ သမုဒယံ နိရောဓံ မဂ္ဂ''** န္တိ သရူပ တော ဒဿေတိ။

တတ္ထ အနေကုပဒ္ဒဝဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ကုစ္ဆိတတ္တာ ဗာလဇနပရိကပ္ပိတဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝဝိရဟေန တုစ္ဆတ္တာ စ **ဒုက္ခံ** ။ အဝသေသပစ္စယသမာဂမေ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိကာရဏတ္တာ **သမုဒယော**။ သဗ္ဗဂတိသုညတ္တာ နတ္ထိ ဧတ္ထ သံသာရစာရကသင်္ခာတော ဒုက္ခရောဓော, ဧတသ္မိံ တ အဓိဂတေ သံသာရစာရကသင်္ခာတဿ ဒုက္ခရောဓဿ အဘာဝတောတိပိ **နိရောဓော,** အနုပ္ပာဒနိရောဓပစ္စယတ္တာ တ။ မာရေန္တော ဂစ္ဆတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတီတိ တ **မဂ္ဂေါ** ။ တတ္ထ သမုဒယေန အဿာဒော, ဒုက္ခေန အာဒီနဝေါ, မဂ္ဂနိရောဓေဟိ နိဿရဏံ။ ဇေဝံ ယသ္မိံ သုတ္တေ စ

တ္တာရိ သစ္စာနိ သရူပတော အာဂတာနိ, တတ္ထ ယထာရုတဝသေန။ ယတ္ထ ပန သုတ္တေ စတ္တာရိ သစ္စာနိ သရူပတော
န အာဂတာနိ, တတ္ထ အတ္ထတော စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ တေသံ ဝသေန အဿာဒာဒယော နိဒ္ဓါရေတဗ္ဗာ။
ယတ္ထ စ အဿာဒါဒယော သရူပတော အာဂတာ, တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပန န အာဂတာ, တတ္ထ အ
တ္ထတော ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ တေသံ ဝသေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ နိဒ္ဓါရေတဗ္ဗာနိ။ ဣမေ ပန အဿာဒါဒယော ဥဒာဟရဏဝသေ
န သရူပတော ဒဿိတာတိ တေဟိ သစ္စာနိ နိဒ္ဓါရေတုံ **“အာဒီနဝေ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ “သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; မ. နိ. ၁.၁၂၀; ၃.၃၇၃; ဝိဘ. ၂၀၂) ဝစနတော
တဏှာဝဇ္ဇာ တေဘူမကဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စံ, တေ စ အနိစ္စာဒိသဘာဝတ္တာ အာဒီနဝေ, ဖလဉ္စ ဒေသနာယ သာဓေတဗ္ဗ
ံ။ တတ္ထ ယံ လောကိယံ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ဖလဉ္စ ဒုက္ခ”** န္တိ။ အဿာဒေါတိ တဏှာဝိပလ္လာသာနမ္ပိ ဣစ္ဆ
ဆိတတ္တာ တေ သန္ဓာယ **“အဿာဒေါ သမုဒယော”** တိ ဝုတ္တံ။ သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂေါ ဒေသနာ စ
ဒေသနာဖလာဓိဂမဿ ဥပါယောတိ ကတ္ဝာ **“ဥပါယော အာဏတ္တိ စ မဂ္ဂေါ”** တိ ဝုတ္တံ။ နိဿရဏပဒေ စာပိ အရိ
ယမဂ္ဂေါ နိဒ္ဓါရေတဗ္ဗော, န စာယံ သစ္စဝိဘင်္ဂေ အာကုလောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ **သစ္စဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၂၀၈)
“တဏှာ အဝသိဋ္ဌာ ကိလေသာ အဝသိဋ္ဌာ အကုသလာ ဓမ္မာ သာသဝါနိ ကုသလမူလာနိ သာသဝါ စ ကုသလာ ဓမ္မာ
သမုဒယသစ္စဘာဝေန ဝိဘတ္တာ”တိ တသ္မိံ တသ္မိံ နယေ တံတံအဝသိဋ္ဌာ တေဘူမကဓမ္မာ ဒုက္ခသစ္စဘာဝေန ဝိဘ
တ္တာ, ဧဝမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနီ** တိ နိဂမနံ ။ **ဣဒံ ဓမ္မစက္က** န္တိ ယာယံ ဘဂဝတော စတုသစ္စဝ
သေန သာမုက္ကံသိကာ ဓမ္မဒေသနာ, ဣဒံ ဓမ္မစက္ကံ။

ဣအာနိ တဿာ ဓမ္မဒေသနာယ ဓမ္မစက္ကဘာဝံ **သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တဝသေန** (မ. နိ. ၃.၃၇၁ အာဒယော) ဒဿေတုံ
“ယထာဟ ဘဂဝါ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣဒံ ဒုက္ခ**န္တိ ဣဒံ ဇာတိအာဒိဝိဘာဂံ သင်္ခေပတော ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓသ
င်္ဂဟံ တဏှာဝဇ္ဇံ တေဘူမကဓမ္မဇာတံ ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ဒုက္ခဒုက္ခာဒိဘာဝေန စ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စန္တိ
အတ္ထော။ **မေ**တိ ဘဂဝါ အတ္တာနံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဗာရာဏသိယ**န္တိ ဗာရာဏသီနာမကေ နဂရေ အဝိဒူရေ။
ပစ္စေကဗုဒ္ဓဣသီနံ အာကာသတော ဩတရဏဋ္ဌာနတာယ **ဣသိပတနံ**။ မိဂါနံ တတ္ထ အဘယဿ ဒိန္နတ္တာ **မိဂဒါယ**န္
တိ စ လဒ္ဓနာမေ အဿမေ။ ဥတ္တရတိ အတိက္ကမတိ, အဘိဘဝတီတိ ဥတ္တရံ, နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရန္တိ **အနုတ္
တရံ**။ အနတိသယံ အပ္ပဋိဘာဂံ တ။ ကိဉ္စာပိ ဘဂဝတော ဓမ္မဒေသနာ အနေကာသု ဒေဝမနုဿပရိသာသု အနေကသတက္
ခတ္တုံ တေသံ အရိယသစ္စပ္ပဋိဝေဓသမ္ပာဒနဝသေန ပဝတ္တိတာ, တထာပိ သဗ္ဗပဌမံ အညာသိကောဏ္ဍညပ္ပမုခာယ အဋ္ဌ
ာရသပရိမာဏာယ ဗြဟ္မကောဋိယာ စတုသစ္စပ္ပဋိဝေဓဝိဘာဝနီယာ ဓမ္မဒေသနာ, တဿာ သာတိသယာ ဓမ္မစက္က
သမညာတိ **“ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တိတ”** န္တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ သတိပဋ္ဌာနာဒိဓမ္မော ဧဝ ပဝတ္တနဋ္ဌေန စက္ကန္တိ **ဓမ္မစက္ကံ,** စက္ကန္တိ ဝာ အာဏာ။ ဓမ္မတော အန
ပေတတ္တာ ဓမ္မဉ္စ တံ စက္ကဉ္စာတိ **ဓမ္မစက္ကံ** ။ ဓမ္မေန ဉာယေန စက္ကန္တိပိ **ဓမ္မစက္ကံ** ။ ယထာဟ – “ဓမ္မဉ္စ ပဝ
တ္တေတိ စက္ကဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, စက္ကဉ္စ ပဝတ္တေတိ ဓမ္မဉ္စာတိ ဓမ္မစက္ကံ, ဓမ္မေန ပဝတ္တေတီတိ ဓမ္မစက္
က”န္တိအာဒိ (ပဋိ. မ. ၂.၄၁-၄၂)။ **အပ္ပဋိဝတ္တိယ** န္တိ ဓမ္မိဿရဿ ဘဂဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝတော ဓမ္မစက္ကဿ
သ စ အနုတ္တရဘာဝတော အပ္ပဋိသေဓနီယံ။ ကေန ပန အပ္ပဋိဝတ္တိယန္တိ အာဟ **“သမဏေန ဝါ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **သ
မဏေနာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတေန။ **ဗြာဟ္မဏေနာ** တိ ဇာတိဗြာဟ္မဏေန။ ပရမတ္ထသမဏဗြာဟ္မဏာနဉ္ဟိ ပဋိလောမန
စိတ္တံယေဝ နတ္ထိ။ **ဒေဝေနာ**တိ ကာမာဝစရဒေဝေန။ **ကေနစီ**တိ ယေန ကေနစိ အဝသိဋ္ဌပါရိသဇ္ဇေန။ ဧတ္တာဝတာ အဋ္ဌ
ဋ္ဌန္နမ္ပိ ပရိသာနံ အနဝသေသပရိယာဒါနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **လောကသ္မိ** န္တိ သတ္တလောကေ။

တတ္ထာ တိ တိဿံ စတုသစ္စဓမ္မဒေသနာယံ။ **အပရိမာဏာ ပဒါ, အပရိမာဏာ အက္ခရာ**တိ ဥပ္ပဋိပါဋိဝစနံ ယေဘု
ယျေန ပဒသင်္ဂဟိတာနိ အက္ခရာနီတိ ဒဿနတ္ထံ။ ပဒါ အက္ခရာ ဗျဉ္ဇနာတိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ
ံ။ **အတ္ထဿာ** တိ စတုသစ္စသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ။ **သင်္ကာသနာ** တိ သင်္ကာသိတဗ္ဗာကာရော။ ဧသ နယော
သေသေသုပိ။ အတ္ထဿာတိ စ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ **ဣတိပိဒ**န္တိ **ဣတီ**တိ ပကာရတ္ထော, **ပိ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍန
တ္ထော, ဣမိနာပိ ဣမိနာပိ ပကာရေန ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေန ဇာတိအာဒိဘေဒေန ယ
ထာဝုတ္တဿ ဒုက္ခသစ္စဿ အနေကဘေဒတံ တံဒီပကာနံ အက္ခရပဒါဒီနံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ အပရိမာဏတဉ္စ သမတ္
ထေတိ။

အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ အယံ ကာမတဏှာဟာဒိဘေဒါ တဏှာဟာဝင္ခဒုံသ္သ မူလဘူတာ ယထာဝုတ္တဿ ဒုက္ခဿ သ နိဗ္ဗတ္တိဟေတုဘာဝတော ဒုက္ခသမုဒယော။ **အယံ ဒုက္ခနိရောဓောတိ** အယံ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿဋ္ဌာ အသင်္ခတဓာတု ယထာဝုတ္တဿ ဒုက္ခဿ အနုပ္ပာဒနိရောဓပစ္စယတ္တာ ဒုက္ခနိရောဓော။ **အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါတိ** အယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိအဋ္ဌင်္ဂသမူဟော ဒုက္ခနိရောဓသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိ အာရမ္မဏဝသေန တဒဘိမုခီဘူတတ္တာ ပဋိပဒါ စ ဟောတိ ဒုက္ခနိရောဓပ္ပတ္တိယာတိ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ။ **ကတိပိဒန္တိ** ပဒဿ ပန သမုဒယသစ္စေ အဋ္ဌသတတဏှာဟာဝိစရိတေဟိ, နိရောဓသစ္စေ မဒနိမ္မဒနာဒိပရိယာယေဟိ, မဂ္ဂသစ္စေ သတ္တတ္တိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မေဟိ အတ္ထော ဝိဘဇိတဗ္ဗော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဧဝံ ''ဒွတဒသ ပဒါနိ သုတ္တ''န္တိ ကထာယ သကလဿ သာသနဿ ဆန္နံ အတ္ထပဒါနံ ဆန္နဉ္စ ဗျဉ္ဇနပဒါနံ ဝသေန ယာ ဒွတဒသပဒတာ ဝုတ္တာ, တမေဝ ''ဓမ္မံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမီ''တိအာဒိနာ ဒေသနာဟာရဿ ဝိသယဒဿနဝသေန **ဆဆက္ကပရိယာယံ** (မ. နိ. ၃.၄၂၀ အာဒယော) ဧကဒေသေန ဥဒ္ဒိသိတွာ **ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနသုတ္တေန** (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) တဒတ္ထဿ သင်္ဂဟိတဘာဝဒဿနမုခေန သဗ္ဗဿာပိ ဘဂဝတော ဝစနဿ စတုသစ္စဒေသနာဘာဝံ တဒတ္ထဿ စ စတုသစ္စဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော ''ကတံ ဒုက္ခန္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ, ဗာရာဏသိယ''န္တိအာဒိနာ **သစ္စဝိဘင်္ဂသုတ္တံ** (မ. နိ. ၃.၃၇၁ အာဒယော) ဥဒ္ဒေသတော ဒဿေတွာ ''တတ္ထ အပရိမာဏာ ပဒါ''တိအာဒိနာ ဗျဉ္ဇနတ္ထပဒါနိ ဝိဘဇန္တော ဒွတဒသပဒဘာဝံ ဒီပေတွာ ကာအနိ တေသံ အညမညဝိသယိဝိသယဘာဝေန သမ္ဗန္ဓဘာဝံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ဘဂဝါ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတီ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ပဒါဝယဝဂ္ဂဟဏမုခေန ပဒဂ္ဂဟဏံ, ဂဟိတေ စ ပဒေ ပဒတ္ထာဝဗောဓော ဂဟိတပုဗ္ဗသင်္ကေတဿ ဟောတိ။ တတ္ထ စ ပဒါဝယဝဂ္ဂဟဏေန ဝိယ ပဒဂ္ဂဟဏဿ, ပဒတ္ထာဝယဝဂ္ဂဟဏေနာပိ ပဒတ္ထဂ္ဂဟဏဿ ဝိသေသာဓာနံ ဇာယတီတိ အာဟ – **''အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတီ''** တိ။ ယသ္မာ ပန အက္ခရေဟိ သံခိတ္တေန ဒီပိယမာနော အတ္ထော ပဒပရိယောသာနေ တက္ကဿ အပရိယောသိတတ္တာ ပဒေနေဝ ပကာသိတော ဒီပိတော ဟောတိ, တသ္မာ **''ပဒေဟိ ပကာသေတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ တက္ကပရိယောသာနေ ပန သော အတ္ထော ဝိဝရိတော ဝိဝဋော ကတော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ဗျဉ္ဇနေဟိ ဝိဝရတီ''** တိ။ ယသ္မာ စ ပကာရေဟိ တက္ကဘေဒေ ကတေ တဒတ္ထော ဝိဘတ္တော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ **''အာကာရေဟိ ဝိဘဇတီ''**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ တက္ကာဝယတနံ ပစ္စေကံ နိဗ္ဗစနဝိဘာဂေ ကတေ သော အတ္ထော ဟာကဋ္ဌော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''နိရုတ္တီဟိ ဥတ္တာနီကရောတီ''** တိ။ ကတနိဗ္ဗစနေဟိ တက္ကာဝယဝေဟိ ဝိတ္ထာရဝသေန နိရဝသေသတော ဒေသိတေဟိ ဝေနေယျာနံ စိတ္တပရိတောသနံ ဗုဒ္ဓိနိသာနဉ္စ ကတံ ဟောတီတိ အာဟ – **''နိဒ္ဒေသေဟိ ပညပေတီ''** တိ။ ဧတ္ထ စ အက္ခရေဟိ ဧဝ သင်္ကာသေတီတိ အဝဓာရဏံ အကတွာ အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိယေဝါတိ ဧဝံ အဝဓာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ သတိ အတ္ထပဒါနံ နာနာတက္ကဝိသယတာပိ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။ တေန ဧကာနုသန္ဓိကေ သုတ္တေ ဆဠေဝ အတ္ထပဒါနိ, နာနာနုသန္ဓိကေ ပန အနုသန္ဓိမ္ပတိ အနုသန္ဓိမ္ပတိ ဆ ဆ အတ္ထပဒါနိ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗာနိ။

''အက္ခရေဟိ စ ပဒေဟိ စ ဥဂ္ဃဋေတီ'' တိအာဒိနာ ဗျဉ္ဇနပဒါနံ ကိစ္စသာဓနံ ဒဿေတိ။ ဝေနေယျတ္တယဝိနယမေဝ ဟိ တေသံ ဗျာပာရော။ အဋ္ဌာနဘာဝတော ပန သစ္စပ္ပဋိဝေဓဿ ပဒပရမော န ကာမံ ဝုတ္တော။ နေယျဂ္ဂဟဏေနေဝ တ တဿာပိ ကာမံ ဂဟဏံ သေက္ခဂ္ဂဟဏေန ဝိယ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနဿာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အက္ခရေဟီတိ အာဒီသု ကရဏသာဓနေ ကရဏဝစနံ, န ဟေတုမ္ဟိ။ အက္ခရာဒီနိ ဟိ ဥဂ္ဃဋနာဒိအတ္ထာနိ, န ဥဂ္ဃဋနာဒိအက္ခရာဒိအတ္ထံ။ ယဒတ္ထာ စ ကိရိယာ သော ဟေတု, ယထာ ''အန္နေနဝသတီ''တိ။ ဥဂ္ဃဋေတီတိ သောတာဝဓာနံ ကတွာ သမာဟိတစိတ္တာနံ ဝေနေယျာနံ သင်္ကာသနဝသေန အက္ခရေဟိ ဝိသေသံ အာဒဟန္တော ယထာ ပဒပရိယောသာနေ အာသယပ္ပဋိဗောဓော ဟောတိ, တထာ ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ သင်္ခေပေန ကထေတိ ဥဒ္ဒိသတီတိ အတ္ထော။ **ဝိပဉ္စယတီ**တိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌံ အတ္ထံ နိဒ္ဒိသတိ။ **ဝိတ္ထာရေတီ** တိ ဝိတ္ထာရံ ကရောတိ, ဝိတ္ထာရံ ကတွာ အာစိက္ခတိ တ, ပဋိနိဒ္ဒိသတီတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ စေတ္ထ ဥဂ္ဃဋေတီတိ ဥဒ္ဒိသနံ အဓိပ္ပေတံ။ ဥဒ္ဒေသော စ ဒေသနာယ အာဒိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **''ဥဂ္ဃဋနာ အာဒီ''** တိ။ တထာ ဝိပဉ္စနံ နိဒ္ဒိသနံ, ဝိတ္ထရဏံ ပဋိနိဒ္ဒိသနံ, နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာ စ ဒေသနာယ မဇ္ဈပရိယောသာနာတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **''ဝိပဉ္စနာ မဇ္ဈေ, ဝိတ္ထာရဏာ ပရိယောသာန''** န္တိ။

ဇဝံ ‘‘အက္ခရေဟိ သင်္ကာသေတိ’’တိအာဒိနာ ဆန္နံ ဗျဉ္ဇနပဒါနံ ဗျာဟာရံ ဒဿေတွာ ဆ ပဒါနိ အတ္ထပဒါနံ ဗျာဟာရံ ဒဿေတုံ **‘‘သောယံ ဓမ္မဝိနယော’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သီလာဒိဓမ္မော ဧဝ ပရိယတ္တိအတ္ထဘူတော ဝေနေယျဝိနယနတော **ဓမ္မဝိနယော။ ဉဂ္ဃဋိယန္တော** တိ ဥဒ္ဒိသိယမာနော။ **တေနာ**တိ ဥဂ္ဃဋိတညူဝိနယနေန။ **ဝိပဉ္စီယန္တော**တိ နိဒ္ဒိသိယမာနော။ **ဝိတ္ထာရီယန္တော** တိ ပဋိနိဒ္ဒိသိယမာနော။

၁၀. တွေတဝတာ ‘‘ဓမ္မံ ဝေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ’’တိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာယ ဟာရဒ္ဓိယာ တိဝိဓကလျာဏတံ ဒဿေတွာ ဆ ပဒါနိ အတ္ထဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိံ ဒဿေတုံ **‘‘ဆ ပဒါနိ အတ္ထော’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သုဝိညေယျံ။ **‘‘တေနာဟ ဘဂဝါ’’**တိအာဒိနာ ဒေသနာဟာရဿ ဝိသယဘာဝေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ဟာရဗ္ဗိ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။ **လောကုတ္တရ** န္တိ အာဒိ ‘‘ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓ’’န္တိ ပဒါနံ အတ္ထဝိဝရဏံ။ တတ္ထ **ဥပဋ္ဌိတံ သဗ္ဗဝိသေသာန** န္တိ သဗ္ဗေသံ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မသင်္ခာတာနံ ဝိသေသာနံ အဓိသီလသိက္ခာဒိဝိသေသာနံ တ ဥပတိဋ္ဌနဋ္ဌာနံ။ ‘‘ဣဒံ နေသံ ပဒက္ကန္တ’’န္တိအာဒီနံ ဝိယ ဧတဿ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **‘‘ဣဒံ ဝုစ္စတိ တထာဂတပဒံ ဣတိပိ’’** တိအာဒီသု ဣဒံ သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟံ သာသနဗြဟ္မစရိယံ တထာဂတဂန္ဓဟတ္ထိနော ပဋိပတ္တိဒေသနာဂမနေဟိ ကိလေသဂဟနံ ဩတ္ထရိတွာ ဂတမဂ္ဂေတိပိ။ တေန ကေစရဘာဝနာသေဝနာဟိ **နိသေဝိတံ** ဘဇိတန္တိပိ။ တဿ မဟာဝဇိရဉာဏသဗ္ဗညုတဉာဏဒန္တေဟိ **အာရဥ္ဇိတံ** တေဘူမကဓမ္မာနံ အာရဥ္ဇနဋ္ဌာနန္တိပိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ **အတော ဧတ**န္တိ ယတော တထာဂတပဒါဒိဘာဝေန ဝုစ္စတိ, အတော အနေနေဝ ကာရဏေန ဗြဟ္မုနော သဗ္ဗသတ္တုတ္တမဿ ဘဂဝတော, ဗြဟ္မံ တ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ စရိယန္တိ **ပညာယတိ** ယာဝဒေဝ မနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတတ္တာ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေဟိ ဉာယတိ။ **တေနာဟ ဘဂဝါ**တိ ယထာဝုတ္တတ္ထံ ဟာရဗ္ဗိ နိဂမနဝသေန ဒဿေတိ။

အနုဟာအပရိနိဗ္ဗာနတ္တတာယ ဘဂဝတော ဒေသနာယ ယာဝဒေဝ အရိယမဂ္ဂသမ္ပာပနတ္တော ဒေသနာဟာရောတိ ဒဿေတုံ **‘‘ကေသံ အယံ ဓမ္မဒေသနာ’’**တိ ပုစ္ဆိတွာ **‘‘ယောဂီန’’**န္တိ အာဟ။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ယုတ္တ တပ္ပယုတ္တာတိ ယောဂိနော။ တေ ဟိ ဣမံ ဒေသနာဟာရံ ပယောဇေန္တိတိ။ ဣဒံ ဝစနံ ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဿ ယထာနုသန္ဓိနာ သမ္မာ ဌပိတဘာဝံ ဒဿေတုံ ပကရဏံ သင်္ဂယန္တေဟိ ဌပိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **‘‘တေနာဟ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာယနော’’**တိ။ **နိယုတ္တော** တိ ဟာရဗ္ဗိတော အဿာဒါဒိပဒတ္ထေ နိဒ္ဓါရေတွာ ယောဇိတောတိ အတ္ထော။

ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၁. တတ္ထ ကတမော ဝိစယော ဟာရော တိအာဒိ ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂော။ တတ္ထာယံ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ – **ကိံ ဝိစိနတီ** တိ ဧတ္ထ ‘‘ဝိစိနတီ’’တိ ဧတေန ဝိစယသဒ္ဒဿ ကတ္တုနိဒ္ဒေသတံ ဒဿေတိ။ **ကိ**န္တိ ပနတ္တဿ ဟာရဿ ဝိသယော ပုစ္ဆိတောတိ တံ တဿ ဝိသယံ ဒဿေတုံ **‘‘ပဒံ ဝိစိနတီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပဒံ ဝိစိနတီ**တိ အာဒိတော ပဌာယ ယာဝ နိဂမနာ သုတ္တဿ သဗ္ဗံ ပဒံ ဝိစိနတိ။ အယဉ္ဟိ ဝိစယော ဒုဝိဓော သဒ္ဒတော အတ္ထတော စ။ တေသု ‘‘ဣဒံ နာမပဒံ, ဣဒံ အာချာတပဒံ, ဣဒံ ဥပသဂ္ဂပဒံ, ဣဒံ နိပါတပဒံ, ဣဒံ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ, ဣဒံ ပုရိသလိင်္ဂံ, ဣဒံ နပုံသကလိင်္ဂံ, ဣဒံ အတီတကာလံ, ဣဒံ အနာဂတကာလံ, ဣဒံ ဝတ္တမာနကာလံ, ဣဒံ ကတ္တုသာဓနံ, ဣဒံ ကရဏသာဓနံ, ဣဒံ ကမ္မသာဓနံ, ဣဒံ အဓိကရဏသာဓနံ, ဣဒံ ပစ္စတ္တဝစနံ, ဣဒံ ဥပယောဂဝစနံ, ယာဝ ဣဒံ ဘုမ္မဝစနံ, ဣဒံ ဧကဝစနံ, ဣဒံ အနေကဝစန’’န္တိ ဧဝမာဒိဝိဘာဂဝစနံ, အယံ သဒ္ဒတော ပဒဝိစယော။ သော ပနာယံ ပဒဝိစယော အဝိပရီတသဘာဝနိရုတ္တိသလ္လက္ခဏေနေဝ သမ္ပဇ္ဇတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အတ္ထတော ပန ဝိစယော တေန တေန ပဒေန ဝတ္တဗ္ဗအတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။ သစေ ပန ပဒံ ပုစ္ဆာဒိဝသေန ပဝတ္တံ, တဿ တဒတ္ထဿ စ ပုစ္ဆာဒိဘာဝတော ဝိစေတဗ္ဗောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **‘‘ပဉှံ ဝိစိနတီ’’**တိအာဒိမာဟ။

ယသ္မာ စ သဗ္ဗော ဒေသနာဟာရော ဝိစယဟာရဿ ဝိသယော သုတ္တဿ ဝိစယောတိ ကတွာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **‘‘အဿာဒံ ဝိစိနတီ’’** တိအာဒိ။ ယသ္မာ ပန **အနုဂီတီ**တိ ဧတ္ထ အနုရူပာ ဂီတိ အနုဂီတီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဣစ္ဆိတော, တသ္မာ ဝိစိယမာနဿ သုတ္တပဒဿ အနုရူပတော သုတ္တန္တရပဒါနိပိ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန တ ပဒုဒ္ဓါရဝ

သေန တ အာနေတ္ဝာ ဝိစေတဗ္ဗာနီတိ ဒဿေန္တော **“သဗ္ဗေ နဝ သုတ္တန္တေ ဝိစိနတီ”** တိ အာဟ။ **နဝ သုတ္တန္တေ**တိ သုတ္တဂေယျာဒိကေ နဝ သုတ္တေ, ယထာသမ္ဘဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ အယံ ဝိစယဟာရဿ ပဒတ္ထနိဒ္ဒေသော။

ဇဝံ နိဒ္ဒေသတရေ ဝိစယဟာရော သင္ခေပတော နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ တံ ဝိဘာဂေန နိဒ္ဒိသိတုံ ပဋ္ဌနိဒ္ဒေသဝသေန ဝိဘဇန္တော ယသ္မာ ပဒဝိစယော သုတ္တဿ အနုပဒံ ပဝတ္တေတဗ္ဗတာယ အတိဘာရိကော န သုကရော စာတိ တံ အနာမသိတ္ဝာ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဝိစယေ တာဝ ဒဿေန္တော **“ယထာ ကိံ ဘဝေ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ယထာ ကိံ ဘဝေ**တိ ယေန ပကာရေန သော ဝိစယော ပဝတ္တေတဗ္ဗော, တံ ပကာရဇာတံ ကိံ ဘဝေ, ကီဒိသံ ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ “ယထာ ကိံ ဘဝေယျာ”တိပိ ပာဌော။ ပုန **ယထာ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **အာယသ္မာ** တိ ပိယဝစနံ **အဇိတော**တိ ဗာဝရိဗြာဟ္မဏဿ ပရိစာရကဘူတာနံ သောဠသန္နံ အညတရော။ **ဟာရာယနေ**တိ ဟာရံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ, တဿ အဓိဂမူပာယဒေသနတ္တာ ကိဉ္စာပိ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော ဝစနံ “ဟာရာယန”န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, သင်္ဂီတိကာရေဟိ ပန ဝတ္ထုကထာနုဂီတိကထာဒီဟိ သဒ္ဓိံ **အဇိတသုတ္တာဒီနံ** (သု. နိ. ၁၀၃၈ အာဒယော; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၅၇ အာဒယော, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁ အာဒယော) သောဠသန္နံ သုတ္တာနံ ဣဒံ နာမံ ကတန္တိ တေသညေဝ ဟာရာယနသမညာတိ အာဟ “ဟာရာယနေ”တိ။ ကေစိ “ဟာရာယနိကော”တိ ပဌန္တိ။ တေ ကိရ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇူပဂမနတော ပုဗ္ဗေ ဟာရာယနံ အဓိယန္တာ ဝိစရိံသု။ တသ္မာ အယမ္ပိ ဟာရာယနံ ဝတ္တေတီတိ ဟာရာယနိကောတိ ဝုတ္တော။ **ပုစ္ဆတိ** တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ပုစ္ဆာနိဗ္ဗတ္တတ္တာ အတီတာတိ? သစ္စမေတံ, ပုစ္ဆနာကာရံ ပန ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာနံ ကတ္ဝာ ဧဝမာဟ။

ပုစ္ဆာ စ နာမေသာ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ အနုမတိပုစ္ဆာ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ ဧကံသဗျာကရဏီယာ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယာ ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏီယာ ဌပနီယာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ သတ္တာဓိဋ္ဌာနာတိ အနေကဝိဓာ။ တသ္မာ “ကိမယံ ပုစ္ဆာ အဒိဋ္ဌဇောတနာ”တိအာဒိနာ ယထာသမ္ဘဝံ ပုစ္ဆာ ဝိစေတဗ္ဗာ။ ယထာ စေတ္ထ ပုစ္ဆာဝိဘာဂေ, ဇဝံ ဝိဿဇ္ဇနဝိဘာဂေပိ ဝိဿဇ္ဇနဝိစယေ ယထာသမ္ဘဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။ ပုစ္ဆာသဘာဂေန ဟိ ဝိဿဇ္ဇနန္တိ။ ဣဓ ပန ဝိမတိစ္ဆေဒနံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆံ ဥဒာဟရိတ္ဝာ တတ္ထ ဝိစယနာကာရံ ဒဿေတုံ **“ကေနဿု နိဝုတော လောကော”**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကေနာ**တိ ကတ္တရိ ကရဏဝစနံ။ **သူ**တိ နိပါတမတ္တံ, **သူ**တိ တ သံသယေ နိပါတော, တေနဿ ပဉှာဿ ဝိမတိစ္ဆေဒနပုစ္ဆာဘာဝံ ဒဿေတိ။ **နိဝုတော**တိ ပဋိစ္ဆာဒိတော။ **လောကော**တိ သတ္တလောကော။ **ကိဿာဘိလေပနံ ဗြူသိ** တိ ကိံ အဿ လောကဿ အဘိလေပနံ ဝဒသိ။ “ကိံ သုတာဘိလေပန”န္တိပိ ပာဌော, တဿ ကိံ သု အဘိလေပနန္တိ ပဒဝိဘာဂေါ။

ပဒါနီတိ ပဇ္ဇတိ ဧတေဟိ အတ္ထောတိ ပဒါနိ, တတ္ထာနိ။ **ပုစ္ဆိတာနီ** တိ ပုစ္ဆာဘာဝေန ဝုတ္တာနီတိ အတ္ထော။ **ဧကော ပဉှော**တိ ယဒိပိ စတ္တာရိ ပဒါနိ ပုစ္ဆနဝသေန ဝုတ္တာနိ, ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော ပန အတ္ထော ဧကော ဧဝါတိ “ဧကော ပဉှော”တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“ဧကဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟာ”** တိ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ကိဉ္စာပိ နိဝရဏအပ္ပကာသနအဘိလေပနမဟာဘယသင်္ခါတာ ပုစ္ဆာယ ဂဟိတာ စတ္တာရော ဧတေ အတ္ထာ, တေ ပနေကံ လောကံ ပတိဂ္ဂဏှာတ္ဝာ, လောကော ပဓာနဘာဝေန ဂဟိတောတိ တဗ္ဗသေန ဧကောတယံ ပဉှောတိ။ တေနေတမာဟ **“လောကာဓိဋ္ဌာန”**န္တိအာဒိ။ ကော ပန သော လောကောတိ? အာဟ **“လောကော တိဝိဓော”**တိအာဒိ။

တတ္ထ ရာဂါဒိကိလေသဗဟုလတာယ ကာမာဝစရသတ္တာ **ကိလေသလောကော**။ ဈာနာဘိညာပရိဗုဒ္ဓိယာ ရူပါဝစရသတ္တာ **ဘဝလောကော**။ အာနေဉ္ဇသမာဓိဗဟုလတာယ ဝိသုဒ္ဓိန္ဒြိယတ္တာ အရူပါဝစရသတ္တာ **ဣန္ဒြိယလောကော**။ အထ ဝါ ကိလိဿန္တိ ကိလေသော, ဝိပါကဒုက္ခန္တိ အတ္ထော။ တသ္မာ ဒုက္ခဗဟုလတာယ အပါယေသု သတ္တာ **ကိလေသလောကော**။ တဒညေ သတ္တာ သမ္ပတ္တိဘဝဘာဝတော **ဘဝလောကော**။ တတ္ထ ယေ ဝိမုတ္တိပရိပါစကေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမန္နာဂတာ သတ္တာ, သော **ဣန္ဒြိယလောကော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပရိယာပန္နဓမ္မဝသေန လောကသမညာတိ အရိယပုဂ္ဂလာ ဣဓ န သင်္ဂယှန္တိ။

အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကောတိ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေန အန္ဓကာရေန ဝိယ ရထဃဋ္ဋာဒိဓမ္မသဘာဝပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာယ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော ပဋိစ္ဆာဒိတော လောကော။ **ဝိဝိစ္ဆာ**တိ ဝိစိကိစ္ဆာဟေတု။ “ဝိဝိစ္ဆာ မစ္ဆရိယာ”တိ သင်္ဂဟော ဝုတ္တံ။ **ပမာဒာ**တိ ပမာဒဟေတု။ **ဇပ္ပာဘိလေပန**န္တိ ဇပ္ပာ တဏှာ အဿ လောကဿ မက္ကဋာလေပော ဝိယ မက္ကဋဿ အဘိလေပနံ သိလေသောတိ ဗြူမိ။ **ဒုက္ခ**န္တိ ဇာတိအာဒိကံ ဝဋ္ဋဒုက္ခန္တိ အယံ ပဒတ္ထော။ သေသံ ဟဋ္ဌိယာ ဧဝ ဝိညာယတိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ ပဒါနိ** ပုစ္ဆာကထာယံ ဝုတ္တာနိ **“ဣမေဟိ”**တိ ဝိဿဇ္ဇနကထာယံ ဝုတ္တေဟိ ဣမေဟိ စတူဟိ ပဒေဟိ ဝိဿဇ္ဇိတာနိ။ ကထန္တိ အာဟ **“ပဌမ”**န္တိအာဒိံ။ တေန ယထာက္ကမံ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ ဒဿေတိ။

ဣဒါနိ တံ ယထာက္ကမံ ပုစ္ဆံ ဝိဿဇ္ဇနဉ္စ သရူပတော ဒဿေတုံ ကထာယ စ အတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“ကေနဿူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ “နီဝရဏေဟိ”တိ ပဒေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပါကဋံ ကတွာ ဒဿေတုံ **“အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာ ဟိ သဗ္ဗေ သတ္တာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ စ **“ယထာဟာ”**တိအာဒိနာ သုတ္တန္တရဒဿနေန ဣမဿ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနဝိစယေ အနုဂီတိဝိစယံ ဒဿေတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တတ္ထ **ပရိယာယတော**တိ ကာရဏတော။ နီဝရဏသင်္ခါတာနံ ကာမစ္ဆန္ဒာဒီနမ္ပိ ကာရဏဘာဝတော ပဋိစ္ဆာဒနဘာဝတော စ ဧကံယေဝ နီဝရဏံ ဝဒါမိ, န ပန အညေသံ နီဝရဏသဘာဝတာနံ အဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ယထာ စ အဝိဇ္ဇာယ သတိ နီဝရဏာနံ ဘာဝတော, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယ အသတိ န သန္တိ နီဝရဏာနီတိ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗသော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တေနာတိ “အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော”တိ ပဒေန။ **ပဌမဿ ပဒဿာ**တိ “ကေနဿု နိဝုတော လောကော”တိ ပဒဿ။ **ယုတ္တာ**တိ ယောဇိတာ, အနုရူပါတိ ဝါ အတ္ထော။ တေန ပုစ္ဆာနုရူပတာ ဝိဿဇ္ဇနဿ ဒဿိတာတိ ပုဗ္ဗာပရဝိစယော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ယော ပုဂ္ဂလော နီဝရဏေဟိ နိဝုတော”တိအာဒိနာ ဝိဝိစ္ဆာပမာဒါနံ အဝိဇ္ဇာယ ပစ္စယဘာဝံ ဒဿေတိ။ နိဝုတော ဧဝ ဟိ နပ္ပကာသတိ။ **ဝိဝိစ္ဆာ**တိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ တေနေဝါဟ – **“ဝိဝိစ္ဆာ နာမ ဝုစ္စတိ ဝိစိကိစ္ဆာ”**တိ။ တတ္ရာယံ ပဒသိဒ္ဓိ – ယထာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသမ္မာဒိဋ္ဌိယော “နိစ္စံ အနိစ္စ”န္တိအာဒိနာ ဧကံသဂ္ဂါဟဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ, န ဧဝမယံ။ အယံ ပန အနေကံသဂ္ဂါဟဘာဝတော “နိစ္စံ နု ခော အနိစ္စံ နု ခော”တိအာဒိနာ ဝိဝိဓံ ဝိရုဒ္ဓံ ဝါ ဣစ္ဆတီတိ ဝိဝိစ္ဆာတိ။ **“သော ဝိစိကိစ္ဆန္တော”**တိအာဒိနာ အပ္ပကာသနဿ ဝိဝိစ္ဆာပမာဒါနံ ကာရဏဘာဝံ ဝိဝရတိ။ **သုက္ကေ ဓမ္မေ န ဥပ္ပာဒိယတီ**တိ န သမာဒါယ ဝတ္တတိ။ **နပ္ပကာသန္တီ**တိ တေ အတ္တနော သန္တာနေ အနုပ္ပာဒိယမာနာ ကုသလာ ဓမ္မာ တံ ပုဂ္ဂလံ ပကာသံ လောကေ အဘိညာတံ န ကရောန္တီတိ အတ္ထော။ **အဘိလိမ္ပတီ**တိ မက္ကဋာလေပော ဝိယ မက္ကဋံ အရုသိလာဒီသု ပုရိသံ ရူပါဒိဝိသယေ အလ္လီယာပေတီတိ အတ္ထော။ **အာသတ္တိဗဟုလဿာ**တိ အာသင်္ဂဗဟုလဿ။ **ဧဝံ အဘိဇပ္ပါတိ ကရိတွာ**တိ ဧဝံ ပရိယုဋ္ဌာနဋ္ဌာယိနီတိ ဣမိနာ ကာရဏေန။ **တတ္ထာ**တိ တာယ တဏှာယ။ **လောကော အဘိလိတ္တော**တိ သိလေသေန မက္ခိတော ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။

ဘာယတိ ဧတသ္မာတိ ဘယံ။ မဟန္တံ ဘယံ **မဟဗ္ဘယံ**။ တေနေဝါဟ – **“ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ”**န္တိ။ ဒုက္ခံ ဒေါမနဿန္တိ ဒုက္ခမေဝ ဝိဘတ္တန္တိ သဗ္ဗံ ဒုက္ခံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“တိဿော ဒုက္ခတာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဩဓသော**တိ ကဒါစိ အတ္တုပက္ကမမူလာယ ကဒါစိ ပရူပက္ကမမူလာယာတိအာဒိနာ ဝိဘာဂေန ဒုက္ခဒုက္ခတာယ မုစ္စနကာ ဝိသေသေန ရူပါဝစရာ။ **တထာ**တိ ဩဓသော ကဒါစိ ကရဟစီတိ ဧဝံ အာကမုတိ။ **ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ** မုစ္စနကာ ဥပေက္ခာသမာပတ္တိဗဟုလာ ဝိသေသေန အရူပါဝစရသတ္တာ။ **အပ္ပါဗာဓာ**တိ ပဒံ ဒုက္ခဒုက္ခတာယ မုစ္စနဿ ကာရဏဝစနံ။ **ဒီဃာယုကာ**တိ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ။ အရူပဒေဝါ ဟိ လောကေ ဝိသေသတော ဒီဃာယုကာတိ။ ဣဒဉ္စ မုစ္စနမစ္စန္တိကံ။ ယသ္မာ စ ဒုက္ခာ ဝေဒနာပိ သင်္ခတတ္တာ အနိစ္စတာဒိသင်္ခါရဒုက္ခသဘာဝါ ဧဝ, တသ္မာ ယတော မုစ္စနမစ္စန္တိကံ, တံ အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေန သင်္ဂဏှိတွာ ဒဿေတုံ **“သင်္ခါရဒုက္ခတာယ ပနာ”** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒိ, ဝိပါကက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာ စ ရူပံ။ ဥပါဒိဿ သေသံ ဥပါဒိသေသံ, တံ နတ္ထိ ဧတိဿာတိ အနုပါဒိသေသာ, နိဗ္ဗာနဓာတု, တာယ **အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ,** ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ စာယံ ကရဏနိဒ္ဒေသော။ နိဗ္ဗာနဓာတူတိ စ နိဗ္ဗာယနမတ္တံ။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ သကလလောကဗျာပိနီ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိနီ စ သင်္ခါရဒုက္ခတာ, တသ္မာ။ **လောကဿာ** တိ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနံ။ တေန “ဒုက္ခမဿာ”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ။ ဧဝမေတ္ထ လောကဿ နီဝရဏာဒီနိ အဇာနန္တေန, သမယန္တရပရိစယေန ဝါ တတ္ထ သံသယပက္ခန္ဒေန ဧကံသေနေဝ ဉာကာတဗ္ဗတ္တာ သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ ကတာ, သာ စ အဇာနနဿ, သံသယဿ ဝါ နီဝရဏာဒိဝိသယတာယ စတု

ဗ္ဗိတာ။ ဟဒ္ဒိယံ ပန နီဝရဏာဒီနံ လောကော အာဓာရဘာဝေန ကထာယံ ဝုတ္တောတိ ဓောကော ပဋ္ဌေဟာတိ ဒဿိတန္တိ။ အ ယမေတ္ထ ပုစ္ဆာဝိစယော။ ဝိဿဇ္ဇနဝိစယောပိ အဒိဋ္ဌဇောတိနီ ဝိဿဇ္ဇနာ ဝိမတိစ္ဆေဒိနီ စာတိအာဒိနာ ပုစ္ဆာဝိစယေ ဝု တ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ ကောဓာရံ ပုစ္ဆံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနေကာဓာရံ ဒဿေတုံ **"သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဝန္တိ** တိ သန္ဒန္တိ။ **သဗ္ဗဓိ** တိ သဗ္ဗေသု ရူပာဒီသု အာယတနေသု။ **သောတာ**တိ တဏှာဒိသောတာ။ **ကိံ နိဝါရဏန္တိ** တေသံ ကိံ အာဝရဏံ ကာ ရက္ခာ။ **သံဝရံ ဗြူဟိ** တိ တံ နေသံ နီဝရဏသင်္ခါတံ သံဝရံ ကထေဟိ။ **ကေန သောတာ ပိဓီယ ရေ**တိ ကေန ဓမ္မေန တဏှာဒိသောတာ ပိဓိယ္ယန္တိ ပစ္ဆိဇ္ဇန္တီတိ အယမေတ္ထ ပဒတ္ထော။ သေသံ ဟဋ္ဌိဝသေနေ ဝ အာဝိ ဘဝိဿတိ။

တေ ဒွေ ပဥ္ဟာတိ ယဒိပိ ဣမိဿာ ကထာယ ပုစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တာယ စတ္တာရိ ပဒါနိ စတ္တာရိ တက္ကာနိ။ ဥာတုံ ဣစ္ဆိတဿ ပန အတ္ထဿ ဒုဝိဓတ္တာ တေ ဒွေ ပဥ္ဟာ။ ကသ္မာတိ စေ? **"ဣမေဟိ ဗဟုတဓိဝစနေန ပုစ္ဆိ တာ"**တိ အာဟ။ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ဣမေ တောယ ကထာယ ဂဟိတာ အတ္ထာ ယသ္မာ ဗဟူနိ အဓိကိစ္စ ပဝ တ္တဝစနေန ပုစ္ဆိတာ, တသ္မာ တေ ဒွေ ပဥ္ဟာတိ။ ဧကတော ဥပရိ ဗဟူတိ ဟိ သာသနတေဟာရော, တမေဝ ပုစ္ဆာယ ဒု ဝိဓတ္တဝိသယတံ ဝိဝရိတုံ **"ဧဝ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော – ယာဟိ ဥာတိဗ္ဗသနာဒိသင်္ခါတာဟိ ဟဏာဝဓာဒီ ဟိ ဧဝ တ ဒုက္ခတိဟေတုဘူတာဟိ အာပဒာဟိ **သမံ** သဟ, သဗ္ဗထာ တ အယံ လောကော အာပန္နော အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌော။ တံနိမိတ္တေဟိ ဒသဟိ ကိလေသဝတ္ထူဟိ သံကိလိဋ္ဌော စ, တဿ တံ အာပန္နာကာရံ သံကိလိဋ္ဌာကာရဉ္စ ဗုဒ္ဓိယံ က တွာ အာဟ – **"ဧဝံ သမာပန္နဿ ဧဝံ သံကိလိဋ္ဌဿာ"** တိ။ တေအယတိ သုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ **တေအနံ,** သမထဝိပ ဿနာ။ ဝုဋ္ဌာတိ ဧတေန နိမိတ္တတော ပဝတ္တတော စာတိ **ဝုဋ္ဌာနံ,** အရိယမဂ္ဂေါ။

အသမာဟိတဿာ တိ နာနာရမ္မဏေသု ဝိက္ခိတ္တစိတ္တဿ။ **သဝန္တိ** တိ ပဝတ္တန္တိ။ **အဘိဇ္ဈာ** တိအာဒိ အ သမာဓာနဟေတုဒဿနံ။ တေနေတဟ – **"ဧဝံ အသမာဟိတဿာ"** တိ။ **"ယထာဟ ဘဂဝါ"**တိအာဒိနာ ဣဓာပိ အနုဂီတိ ဝိစယံ ဒဿေတိ။ သောတာနံ သဝနံ ယေဘုယ္ယေန အနုရောဓဝသေနေတတိ အာဟ – **"သဝတိ မနာပိကေသု ရူပေ သူ"**တိ။ ဧတ္တ စ စက္ခာဒယော သောတာနံ ဒွါရဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ ဥပစာရဝသေန သယံ သဝန္တာ ဝိယ ဝုတ္တာ။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ။ **သဗ္ဗာ** တိ သဗ္ဗဿမ္မာ။ **သဗ္ဗထာ**တိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန။ **ဣဒံ တေအနန္တိ** ဣဒံ "ပရိယုဋ္ဌာနဝိဃာတ"န္တိ ဝု တ္တံ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ တေအနံ။

ဝိဿဇ္ဇနကထာယ **သတိ တေသံ နိဝါရဏန္တိ** ဝိပဿနာသမ္ပယုတ္တာ သတိ ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိ ယော သမန္နေဝသမာနာ တေသံ သောတာနံ နိဝါရဏန္တိ။ **သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ** တိ တမေဝ သတိံ သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ။ **ပညာယေတေ ပိဓီယရေ**တိ ရူပာဒီသု အနိစ္စတာဒိပဋိဝေဓသောဓိကာယ မဂ္ဂပညာယ ဧတေ သောတာ သဗ္ဗသော ပိဓိယ္ယန္တိ, ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန သမုစ္ဆိဇ္ဇန္တီတိ အတ္ထော။

နာဝိဉ္စတီ တိ အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဝတ္တိဒွါရဘာဝေန စိတ္တသန္တာနံ, ပုဂ္ဂလံ တ နာကမုတိ။ အနုသယပ္ပဟာနံ ဣဓ ပိ ဓာနံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ – **"ပညာယ အနုသယာ ပဟီယန္တိ"** တိ။ ယသ္မာ အနုသယနိမိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာနံ အနုသယာ ဘာဝေ န ဟောတီတိ အာဟ **"အနုသယေသူ"**တိအာဒိ။ ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေန္တော **"တံ ယထာ ခန္ဓဝန္တ တဿာ"**တိအာဒိမာဟ။ ဧတ္တာပိ သောတာနံ နိဝါရဏသင်္ခါတံ သံဝရံ ပိဓာနဉ္စ အဓာနန္တေန တတ္ထ တ သံသယိ တေန ဧကံသိကတ္တာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ ပုစ္ဆာ ကတာတိ ဣဓ ပုစ္ဆာဝိစယော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိဿဇ္ဇနဝိစယော စ ဝေဒိတဗ္ ဗော။

ဧတ္တ စ ယေန အဓိပ္ပာယေန "ကေနဿု နိဝုတော လောကော"တိ ကထာယ (သု. နိ. ၁၀၃၈; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝ ပုစ္ဆာ ၅၇, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁; နေတ္တိ. ၄၅) သတိပိ နိဝရဏာဒီနံ စတုန္နံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဘာဝေ ဧကော ပဋ္ဌေဟာတိ ဝုတ္တံ။ တေန တာဝ သောတာနံယေဝ သံဝရော ပိဓာနဉ္စ ပုစ္ဆိတန္တိ သောတေ ဧကတ္တဝသေန ဂဟေတွာ ပုစ္ဆာယ ဧ ကာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဧကော ပဋ္ဌေဟာတိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ သောတာနံ တ ဗဟုဘာဝတော ဗဟူတိ ယတ္တကာ သော တာ, တတ္တကာ ပဥ္ဟာတိ။ ယေန ပန အဓိပ္ပာယေန "သဝန္တိ သဗ္ဗဓိ သောတာ"တိ ကထာယံ (သု. နိ. ၁၀၄၀; စူဠနိ. အ

ဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၅၉, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၃; နေတ္တိ. ၄၅) သောတေ အနာမသိတွာ သံဝရပိဓာနာနံ ဝသေန “ဒွေဝ ပဉှာ”တိ ဝုတ္တံ။ တေန ပဌမကထာယံ သတိပိ နိတရဏာဒီနံ လောကာဓာရဘာဝေ လောကံ အနာမသိတွာ နိတရဏာဒီနံ ဝိဘာဂေန စတ္တာရော ပဉှာတိပိ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အယံ နယော ဒဿိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ ယသ္မာ ပုစ္ဆန္တော န ကေဝလံ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ရုစိတနိယာမေနေဝ ပုစ္ဆတိ, အထ ခော ဒေသနာကာလေ ဝုတ္တဓမ္မဿ အနုသန္ဓိံ ဂဟေတွာပိ ပုစ္ဆတိ, တသ္မာ တဿ အနုသန္ဓိံ ပုစ္ဆာယ ဝိစေတဗ္ဗာကာရံ ဒဿေန္တော “ယာနိ သောတာနီ”တိ ကထာယ အနန္တရံ **“ပညာ စေဝ သတိ စာ”**တိ ကထမာဟ။ တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယာယံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ ပညာ, ယာ စ သတိ ယဉ္စ တဒဝသေသံ နာမရူပံ, ဧတံ သဗ္ဗမ္ပိ ကတ္ထ နိရုဇ္ဈတိ, ဧတံ မေ ပုဋ္ဌော ပဗြူဟီတိ။

ဝိဿဇ္ဇနကထာယံ ပနဿ ယသ္မာ ပညာသတိယော နာမေနေဝ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ တာ ဝိသုံ န ဝုတ္တာ။ အယဉ္စေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ယံ မံ တွံ, အဇိတ, ဧတံ ပဉှံ အပုစ္ဆိ – “ကတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတီ”တိ အနန္တရကထာယံ (သု. နိ. ၁၀၄၂; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၆၁, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၅; နေတ္တိ. ၁၁, ၄၅), ယတ္ထ တံ အသေသံ ဥပရုဇ္ဈတိ, တံ တေ ဝဒါမိ။ တဿ တဿ ဟိ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန သဟေဝ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဧတ္ထေတံ ဥပရုဇ္ဈတိ, ဧတ္ထေဝ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန နိရုဇ္ဈတိ, ဧတံ ဝိညာဏနိရောဓံ တဿ နိရောဓော နာတိဝတ္တတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ။ **အယံ ပဉှေ အနုသန္ဓိံ ပုစ္ဆတီ** တိ အနန္တရကထာယံ သောတာနံ ပရိယုဋ္ဌာနာနုသယပ္ပဟာနကိစ္စေန သဒ္ဓိံ သတိ ပညာ စ ဝုတ္တာ, တံ သုတွာ တပ္ပဟာနေ ပညာသတီသု တိဋ္ဌန္တီသု တာသံ သန္နိဿယေန နာမရူပေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာ စ သတိ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ။ ကတ္ထ နု ခော ဣမာသံ သနိဿယာနံ ပညာသတီနံ အသေသနိရောဓောတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန အယံ ပုစ္ဆာ ကတာတိ အာဟ – **“အယံ ပဉှေ။ပေ။ ဓာတု”**န္တိ။ တတ္ထ အနုသန္ဓိယတိ ဒေသနာ ဧတာယာတိ အနုသန္ဓိ။

ယာယ ပဋိပဒါယ အနုပါဒိသေသံ နိဗ္ဗာနဓာတုံ အဓိဂစ္ဆန္တိ, တံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာသင်္ခါတံ ပဋိပဒံ သဟ ဝိသယေန ဒဿေတုံ **“တီဏိ စ သစ္စာနီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သင်္ခတာနီ** တိ သမေစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတာနီတိ သင်္ခတာနိ။ **နိရောဓဓမ္မာနီ** တိ နိရုဇ္ဈနသဘာဝါနိ။ **ဒုက္ခံ သမုဒယော မဂ္ဂေါ** တိ တေသံ သရူပဒဿနံ။ နိရောဓော ပန ကထန္တိ အာဟ **“နိရောဓော အသင်္ခတော”** တိ။ သော ဟိ ကေနစိ ပစ္စယေန န သင်္ခတောတိ **အသင်္ခတော**။ သဟ ဝိသယေန ပဟာတဗ္ဗပဟာယကသဘာဝေသု အရိယသစ္စေသု ပဟာယကဝိဘာဂမုခေန ပဟာတဗ္ဗဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ သမုဒယော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာဝသေသာ**တိ ဒဿနမဂ္ဂေန ပဟီနာဝသေသာ အဝိဇ္ဇာတိ အတ္ထော။ အယဉ္စ သေသ-သဒ္ဒော ကာမစ္ဆန္ဒော ဗျာပါဒော မာနော ဥဒ္ဓစ္စန္တိ ဧတ္ထာပိ ယောဇေတဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ အဝိဇ္ဇာ, ဧဝံ ဧတေပိ ဓမ္မာ အပါယဂမနီယသဘာဝတ ပဌမမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ ဧဝါတိ။ “အဝိဇ္ဇာနိရဝသေသာ”တိပိ ပါဌော, ဧတ္ထာပိ ယထာဝုတ္တေသု ကာမစ္ဆန္ဒာဒိပဒေသုပိ နိရဝသေသ-သဒ္ဒော ယောဇေတဗ္ဗော ။ သာဝသေသဉှိ ပုရိမမဂ္ဂဒွယေန ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ပဟီယန္တိ, ဣတရေဟိ ပန နိရဝသေသန္တိ။ **တေဓာတုကေ ဣမာနိ ဒသ သံယောဇနာနီ**တိ ဧတ္ထ **တေဓာတုကေ**တိ သံယောဇနာနံ ဝိသယဒဿနံ။ တတ္ထ ဟိ တာနိ သံယောဇနဝသေန ပဝတ္တန္တိ။

၁၂. **အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ အဓိဋ္ဌာယာ** တိ တံ ပဟာယကံ ပတွာ။ **ယံ ပနာ**တိ ဧတ္ထ **ယ**န္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော။ **ဣဒံ ခယေ ဉာဏ**န္တိ ယေန ဉာဏေန ဟေတုဘူတေန “ခီဏာ မေ ဇာတီ”တိ အတ္တနော ဇာတိယာ ခီဏဘာဝံ ဇာနာတိ, ဣဒံ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခဏဿ နိမိတ္တဘူတံ အရဟတ္တဖလဉာဏံ ခယေ ဉာဏံ နာမ။ **နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတီ**တိ ဧတ္ထာပိ **ယ**န္တိ အာနေတဗ္ဗံ “ယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္တာယာတိ ပဇာနာတီ”တိ။ **ဣဒံ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏ**န္တိ ဣဓာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အရဟတ္တဖလဉာဏဝသေန အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ ၁၃၅-၁၄၂) ပန “ခယေ ဉာဏံ ကိလေသက္ခယကရေ အရိယမဂ္ဂေ ဉာဏန္တိ ဝုတ္တံ။ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏံ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပာဒဘူတေ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသာနံ အနုပ္ပာဒပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဥဘယမ္ပိ အရဟတ္တဖလဉာဏဝသေနေဝ ဝိဘတ္တံ။ တေနေဝါဟ – **“ဣမာနိ ဒွေဝ ဉာဏာနိ အညာတာဝိန္ဒြိယ”**န္တိ, **“အာရမ္မဏသင်္ကေတေန ဒွေဝ နာမာနိ လဗ္ဘန္တီ”** တိ စ။

အညိန္ဒြိယံ ဟေဋ္ဌိမေသု တီသု ဖလေသု, ဥပရိမေသု စ တီသု မဂ္ဂေသု ဥပ္ပတ္တိယာ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ အန ညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ဝိယ ပဌမဖလုပ္ပတ္တိယာ အဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိယာ အနုပ္ပာဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈတီတိ အာဟ – **“ယတ္ထ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယ”** န္တိအာဒိ။ ဧတေန ပဟာတဗ္ဗဓမ္မာ ဝိယ ဒဿနဘာဝနာဟိ အဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိ ယာ တဒဝသေသဖလဓမ္မာပိ အနုပ္ပာဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈန္တိ။ ကော ပန တအေ တေဘူမကဓမ္မာနန္တိ ဒဿေတိ, ကော ပညာ အညာတာဝိန္ဒြိယတ္တာ။ ယဒိ ကော, ကထံ ဒ္ဝိဓာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“အပိ စာ”**တိအာဒိ။ **အာရမ္မဏသင်္ကေတေ နာ**တိ ခယေ အနုပ္ပာဒေတိ ဣမာယ အာရမ္မဏသမညာယ။ **သာ ပဇာနနဋ္ဌေန ပညာ** တိ ယာ ပုဗ္ဗေ သောတာနံ ပိဓာနကိစ္စ စာ ဝုတ္တာ ပညာ, သာ ပဇာနနသဘာဝေန ပညာ။ ဣတရာ ပန **ယထာဒိဋ္ဌံ** ယထာဂဟိတံ အာရမ္မဏံ **အပိလာပနဋ္ဌေန** ဩကပာဟနဋ္ဌေန **သတီ**တိ။

၁၃. ဧဝံ “ပညာ စေဝ သတိ စာ”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရိတွာ ဣဒါနိ “နာမရူပ”န္တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“တတ္ထ ယေ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓာ, ဣဒံ နာမရူပ”** န္တိ အာဟ။ နာမရူပဉ္စ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဟာကဋ္ဌနာမရူပမေဝ ဝိဘာဝေတုံ **“တတ္ထ ယေ”** တိအာဒိမာဟ။ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဟိ သဟာစရဏာဒိနာ တဒညေ စိတ္တစေတသိကာ ရူပဓမ္မာ စ ဂဟိတာ ဟောန္တီတိ။ နာမဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ခန္ဓတ္တယမေဝ ဂဟိတန္တိ **“နာမရူပံ ဝိညာဏသမ္ပယုတ္တ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပန ရူပံ သမ္ပယုတ္တန္တိ? နယိဒံ သမ္ပယုတ္တပစ္စယဝသေန ဝုတ္တံ။ ပစုရဇန ဿ ပန အဝိဘာဂေန ဂဟဏီယသဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကထာယ အနုဟဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု ပုစ္ဆိတာတိ တံ စတုရိဒ္ဓိပာဒမုခေန အရိယမဂ္ဂဓိဂမေန ပတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော ဣဒ္ဓိပာဒဘာဝနာမူလဘူတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ သတိပညာဟိ နိဒ္ဒိသေတုံ **“တတ္ထ သတိ စ ပညာ စ စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနီ”**တိ အာဟ။ ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္ဝေသမာနာ သတိ သိဇ္ဈန္တီ ကေန္တေန သမာဓိံ နိပ္ဖာဒေတိ။ သတိဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ – **“သတိ ဒွေဝ ဣန္ဒြိယာနိ, သတိန္ဒြိယဉ္စ သမာဓိန္ဒြိယဉ္စာ”**တိ။ တထာ အနုသယသမုဂ္ဃာတဝိဓာယိနီ ပညာ သိဇ္ဈမာနာ န ဝိနာ စတုဗ္ဗိဓသမ္မပ္ပ ဓာနဝီရိယံ သိဇ္ဈတီတိ ဝုတ္တံ – **“ပညာ ဒွေဝ ဣန္ဒြိယာနိ ပညိန္ဒြိယဉ္စ ဝီရိယိန္ဒြိယဉ္စာ”** တိ။

ယာ ဣမေသု စတူသု ဣန္ဒြိယေသူ တိ ဣမေသု သတိအာဒီသု စတူသု ဣန္ဒြိယေသု နိဿယပစ္စယတာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတေသု တံသဟဇာတာ ဧဝ ယာ သဒ္ဒဟနာ။ “ဣမေဟိ စတူဟိ ဣန္ဒြိယေဟီ”တိပိ ဟဋ္ဌိ, တဿာ ဣမေဟိ စတူ ဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သမ္ပယုတ္တာတိ ဝစနသေသော, အာရမ္မဏေ အဘိပ္ပသာဒလက္ခဏာ သဒ္ဓါ ကတ္တုကာမတာသဘာ ဝဿ ဆန္ဒဿ ဝိသေသပစ္စယော ဟောတီတိ အာဟ – **“ယာ သဒ္ဓါဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, အယံ ဆန္ဒသ မာဓီ”တိ။ သမာဟိတေ စိတ္တေ**တိ ဝိပဿနာသမာဓိနာ သမာဟိတေ စိတ္တေ။ **ဣဒံ ပဟာန**န္တိ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာန သာဓကော သမာဓိ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တော ပဇဟတိ ဧတေနာတိ ကတွာ။ “ပဓာန”န္တိပိ ဟဋ္ဌော, အဂ္ဂေတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ “သမာဓိ ကောဒီ”တိ ဝုစ္စတိ။

“အဿာသပဿာသာ” တိအာဒိနာ ကာယဝစီစိတ္တသင်္ခါရသီသေန တံသမုဋ္ဌာပကာ ဝီရိယသင်္ခါရာဝ ဂဟိတာ။ တေ ဟိ ယာဝ ဘာဝနာနိပ္ဖတ္တိ တာဝ ဧကရသေန သရဏတော သင်္ကပ္ပေတဗ္ဗတော စ **သရသင်္ကပ္ပာ”** တိ ဝုတ္တာ “ဧဝံ မေ ဘာဝနာ ဟောတူ”တိ ယထာ ဣစ္ဆိတာ, တထာ ပဝတ္တိယာ ဟေတုဘာဝတော။ **တဒုဘယ**န္တိ ဆန္ဒသမာဓိသင်္ခါတဉ္စ ပဓာနသင်္ခါရသင်္ခါတဉ္စ ဝီရိယန္တိ တံ ဥဘယံ။ ဥဘယမေဝ ဟိ ဥပစာရဝသေန အညံ ဝိယ ကတွာ **“ဆန္ဒသ မာဓိပ္ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပာဒ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ အဘိန္နမ္ပိ ဟိ ဥပစာရဝသေန ဘိန္နံ ဝိယ ကတွာ ဒေဟာရန္တိ, ယထာ “သိလာပုတ္တကဿ သရီရ”န္တိ။

တတ္ထ ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓိ, သမိဇ္ဈတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဣဇ္ဈန္တိ တ တာယ သတ္တာ ဣဒ္ဓါ ဝုဒ္ဓါ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣဒ္ဓိ, ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ဟအေ, ပဌမေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ဟအေ **ဣဒ္ဓိဟအေ,** ဣဒ္ဓိ ကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ဒုတိယေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ဟအေ ပတိဋ္ဌာ အဓိဂမူပါယောတိ **ဣဒ္ဓိဟအေ** ။ တေန ဟိ ဥပရူပရိဝိသေသသင်္ခါတံ ဣဒ္ဓိံ ပဇ္ဇန္တိ ပာပုဏန္တိ။ **ဝိဝေကနိဿိတ** န္တိ တဒင်္ဂဝိဝေကနိဿိတံ သမုစ္ဆေဒဝိဝေကနိဿိတံ နိဿရဏဝိဝေကနိဿိတဉ္စ ဣဒ္ဓိဟဒံ ဘာဝေတီတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ အယံ ဣဒ္ဓိဟဒဘာဝနာနုယုတ္တော ယောဂီ ဝိပဿနာက္ခဏေ ကိစ္စတော တဒင်္ဂဝိဝေကနိဿိတံ အဇ္ဈာသယတော နိဿရဏဝိဝေကနိဿိ

တံ။ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန ကိစ္စတော သမုစ္ဆေဒဝိဝေကနိဿိတံ အာရမ္မဏတော နိဿရဏဝိဝေကနိဿိတံ ဣဒ္ဓိပါဒံ ဘာဝေတီတိ။ ဧသ နယော **ဝိရာဂနိဿိတ** န္တိအာဒီသု။

ဝိဝေကတ္ထာ ဧဝ ဟိ ဝိရာဂါဒယော, ကေဝလဉ္စေတ္ထ ဝောဿဂ္ဂေါ ဒုဝိဓော ပရိစ္စာဂဝောဿဂ္ဂေါ စ ပက္ခန္ဒန ဝောဿဂ္ဂေါ စာတိ။ တတ္ထ ပရိစ္စာဂဝောဿဂ္ဂေါ ဝိပဿနာက္ခဏေ တဒင်္ဂဝသေန, မဂ္ဂက္ခဏေ သမုစ္ဆေဒဝ သေန ကိလေသပ္ပဟာနံ။ ပက္ခန္ဒနဝောဿဂ္ဂေါ ဝိပဿနာက္ခဏေ တန္နိန္နဘာဝေန, မဂ္ဂက္ခဏေ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဒနံ။ တဒုဘယမ္ပိ ဣမသ္မိံ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကေ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာနယေ ယု ဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ အယံ ပဉ္စမိဒ္ဓိပါဒေါ ယထာဝုတ္တေန ပကာရေန ကိလေသေ ပရိစ္စဇတိ နိဗ္ဗာနဉ္စ ပက္ခန္ဒတိ။ **ဝောဿ ဂ္ဂပရိဏာမိ**န္တိ ဣမိနာ ပန ဝစနေန ဝောဿဂ္ဂတ္ထံ ပရိဏမန္တံ ပရိဏတဉ္စ ပရိပစ္စန္တံ ပရိပက္ကဉ္စာတိ အတ္ထော။ အယဉ္ဟိ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝနာနုယုတ္တော ယောဂီ ယထာ ဣဒ္ဓိပါဒေါ ကိလေသပရိစ္စာဂဝောဿဂ္ဂတ္ထံ နိဗ္ဗာနပက္ခန္ဒနဝောဿဂ္ဂတ္ထဉ္စ ပရိပစ္စတိ, ယထာ စ ပရိပက္ကော ဟောတိ, တထာ နံ ဘာဝေတီတိ။ သေသိဒ္ဓိပါ ဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ ဆန္ဒံ ဇေဋ္ဌကံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တိတော သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓိ**။ ဧဝံ ဝီရိ ယံ စိတ္တံ ဝီမံသံ ဇေဋ္ဌကံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တိတော သမာဓိ **ဝီမံသာသမာဓီ**တိ။

၁၄. န ကေဝလံ စတုတ္ထဣဒ္ဓိပါဒေ ဧဝ သမာဓိဉာဏမူလကော, အထ ခော သဗ္ဗောပီတိ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗော သမာဓိ ဉာဏမူလကော ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမော ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ"**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ သော ဧဝ ဝီမံသာသမာဓီတိ ဝု တ္တောတိ? ဝီမံသံ ဇေဋ္ဌကံ ကတ္ဝာ ပဝတ္တိတတ္တာတိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ တတ္ထ ပုဗ္ဗဘာဂပညာယ **ဉာဏမူလ ကော**။ အဓိဂမပညာယ **ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမော**။ ပစ္စဝေက္ခဏပညာယ **ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ**။ အထ ဝါ ပုဗ္ဗဘာဂပညာယ **ဉာဏ မူလကော**။ ဥပစာရပညာယ **ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမော**။ အပ္ပနာပညာယ **ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ**။ ဥပစာရပညာယ ဝါ **ဉာဏမူလကော**။ အပ္ပနာပညာယ **ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမော**။ အဘိညာပညာယ **ဉာဏာနုပရိဝတ္တီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာ ပုရေတိ ယထာ သမာဓိဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏာနုပရိဝတ္တိဘာဝေန ပုရေ ပုဗ္ဗေ အတီတာသု ဇာ တီသု အသင်္ခေယျေသုပိ သံဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋေသု အတ္တနော ပရေသဉ္စ ခန္ဓံ ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓဉ္စ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ နာမ နတ္ထိ, တထာ ပစ္ဆာ သမာဓိဿ အနာဂတံသဉာဏာနုပရိဝတ္တိဘာဝေန အနာဂတာသု ဇာတီသု အသင်္ခေယျေသုပိ သံဝဋ္ဋဝိဝ ဋ္ဋေသု အတ္တနော ပရေသဉ္စ ခန္ဓံ ခန္ဓပ္ပဋိဗဒ္ဓဉ္စ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ယထာ ပစ္ဆာ တိ ယထာ သမာဓိဿ စေတောပရိယဉာဏာနုပရိဝတ္တိဘာဝေန အနာဂတေသု သတ္တသု ဒိဝသေသု ပ ရသတ္တာနံ စိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ နာမ နတ္ထိ, တထာ ပုရေ အတီတေသု သတ္တသု ဒိဝသေသု ပရသတ္တာနံ စိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ နာမ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **ယထာ ဒိဝါ**တိ ယထာ ဒိဝသဘာဂေ သူရိယာလောကေန အန္ဓကာရဿ ဝိဓမိတတ္တာ စက္ခုမန္တ ာနံ သတ္တာနံ အာပါထဂတံ စက္ခုဝိညေယျံ ရူပံ သုဝိညေယျံ။ **တထာ ရတ္တိ** န္တိ တထာ ရတ္တိဘာဂေ စတုရင်္ဂသ မန္နာဂတေပိ အန္ဓကာရေ ဝတ္တမာနေ သမာဓိဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာနုပရိဝတ္တိတာယ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ ရူပါယတနံ နတ္ထိ။

ယထာ ရတ္တိံ တထာ ဒိဝါ တိ ယထာ စ ရတ္တိယံ တထာ ဒိဝါပိ အတိသုခုမံ ကေနစိ တိရောဟိတံ ယဉ္စ အတိဒူရေ, တံ သဗ္ဗရူပံ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈံ နာမ နတ္ထိ။ ယထာ စ ရူပါယတနေ ဝုတ္တံ, တထာ သမာဓိဿ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏာနုပရိဝတ္တိတာ ယ သဒ္ဒါယတနေ စ နေတဗ္ဗံ။ တေနေတဟ **"ဣတိ ဝိဝဋေန စေတသာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အပရိယောနဒ္ဓေန** တိ အဘိ ညာဉာဏဿ ပါရိပန္ထကကိလေသေဟိ အနဇ္ဈောတ္ထဋတ္တေန, အပရိယောနဒ္ဓတ္တာ ဧဝ သပ္ပဘာသံ စိတ္တံ။ ဧတေနေ ဝ သမာဓိဿ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏာနုပရိဝတ္တိတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ** တိ ဣဒ္ဓိပါဒသမ္ပယုတ္တာနိ သေက္ခဿ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ အဓိပ္ပေတာနီတိ အာဟ **"ကုသလာနီ"**တိ။ **စိတ္တသဟဘူနီ** တိအာဒိ တေသံ ဝိညာဏနိရောဓေန နိရောဓဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ တထာ **"နာမရူပဉ္စာ"** တိအာဒိ။ တေနေတံ ဒဿေတိ "န ကေဝလံ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဧဝ, အထ ခော နာမရူပဉ္စ ဝိညာဏဟေတုကံ ဝိညာဏဿ နိရောဓာ နိရုဇ္ဈတီ"တိ။

တဿာ တိ ဝိညာဏဿ။ **ဟေတူ**တိ တဏှာအဝိဇ္ဇာဒိကော။ **အနာဟာရ**န္တိ ပဒဿ အတ္ထဝိဝရဏံ။ **အနဘိနန္ဒ ဒိတ**န္တိ အဘိနန္ဒနဘူတာယ တဏှာယ ပဟီနတ္တာ ဧဝ အပတ္ထိတံ။ တတော ဧဝ **အပ္ပဋိသန္ဓိကံ** ဝိညာဏံ တံ နိရုဇ္ဈ တိ။ ယထာ စ ဝိညာဏံ, ဧဝံ နာမရူပမ္ပိ ဝိညာဏသင်္ခါတဿ ဟေတုနော ပစ္စယဿ စ အဘာဝတ တပ္ပစ္စယာနံ သင်္ခါ

ရာဒီနံ အဘာတ **အဟေတု အပ္ပစ္စယံ** ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဝိစယောပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ အနုသန္ဓိပုစ္ဆမ္ပိ ဒဿေတွာ ဟေတွာ သတ္တာဓိဋ္ဌာနာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာ စ ပုစ္ဆာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဒဿိတာတိ ဣဒာနိ တာ သဟ ဒဿေတုံ **"ယေ စ သင်္ခါတဓမ္မာသေ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထာယံ ပဒတ္ထော – **သင်္ခါတဓမ္မာ** တိ အနိစ္စာဒိဝသေန ပရိဝီမံသိတဓမ္မာ, အရဟတံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ **သေက္ခာ** တိ သီလာဒီနိ သိက္ခမာနာ အဝသေသာ အရိယပုဂ္ဂလာ။ **ပုထူ**တိ ဗဟူ သတ္တဇနာ။ **တေသံ မေ နိပကော ဣရိယံ, ပုဋ္ဌော ပဗ္ရူဟီ** တိ တေသံ သေခါသေခါနံ နိပကော ပဏ္ဍိတော တွံ ဘဂဝါ ပဋိပတ္တိံ ပုဋ္ဌော မေ ဗြူဟီတိ။ သေသံ ဟဋ္ဌဝသေနေဝ ဝိညာယတိ။

၁၅. ကိဿာ တိ ကိဿ ဟေတု, ကေန ကာရဏေနာတိ အတ္ထော။ **သေခါသေခဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမပ္ပဟာန ယောဂေနာ**တိ သေခေ အသေခေ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမပ္ပဟာနေ စ ပုစ္ဆနယောဂေန, ပုစ္ဆာဝိဓိနာတိ အတ္ထော။

ဝိဿဇ္ဇနကထာယံ **ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျာ** တိ ဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေန န အဘိဂိဇ္ဈေယျ။ **မနသာနာဝိလော သိယာ**တိ ဗျာပာဒဝိတက္ကာဒယော ကာယဒုစ္စရိတာဒယော စ မနသော အာဝိလဘာဝကရေ ဓမ္မေ ပဇဟန္တော စိတ္တေန အနာဝိလော ဘဝေယျ။ ယသ္မာ ပန အသေက္ခော အနိစ္စတာဒိဝသေန သဗ္ဗဓမ္မာနံ ပရိတုလိတတ္တာ ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မေသု ကာယာနုပဿနာသတိအာဒီဟိ စ သတော သဗ္ဗကိလေသာနံ ဘိန္နတ္တာ ဥတ္တမဘိက္ခုဘာဝံ ပတ္တော စ ဟုတွာ သဗ္ဗဣရိယာပထေသု ပဝတ္တတိ, တသ္မာ **"ကုသလော။ပေ။ ပရိဗ္ဗဇေ"** တိ အာဟာတိ အယံ သင်္ခေပတ္ထော။

တတ္ထ ယံ ပုစ္ဆာကထာယံ "နိပကော"တိ ပဒံ ဝုတ္တံ, တံ ဘဂဝန္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဘဂဝတော စ နေပက္ကံ ဥက္ကံသဟရမိပ္ပတ္တံ အနာဝရဏဉာဏဒဿနေန ဒီပေတဗ္ဗန္တိ အနာဝရဏဉာဏံ တာဝ ကမ္မဒ္ဒတရဘာဝေဒေဟိ ဝိဘဇိတွာ တ သေခါသေခပဋိပဒံ ဒဿေတုံ **"ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေန သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏဒဿနေန တထာဂတဿ သေခါသေခပဋိပတ္တိဒေသနာကောသလ္လမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ **ကော စာ**တိ ကော စ, ကသ္မိံ ဝိသယေတိ အတ္ထော။ တံ ဝိသယံ ဒဿေတိ **"ယံ အနိစ္စေ ဒုက္ခေ အနတ္တနိ စာ"** တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဉာဏဒဿနံ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ "သဗ္ဗံ သင်္ခတံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ"တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဿ ပန တသ္မိံ ဝိသယေ ယေန အပ္ပဝတ္တိ, သော ပဋိဃာတောတိ, ဧတေန လက္ခဏတ္တယပ္ပဋိဝေဓဿ ဒုရဘိသမ္ဘဝတံ အနညသာဓာရဏတဉ္စ ဒဿေတိ။ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနေန ဟိ ဘဂဝတော စတုသစ္စပ္ပဋိဝေဓံ သမ္မာသမ္ဗောဓိဉ္စ ပဏ္ဍိတာ ပဋိဇာနန္တိ။

အညာဏံ အဒဿန န္တိ တံ ပဋိဃာတံ သရူပတော ဒဿေတိ။ ဆဗ္ဗာရမ္မဏသဘာဝပ္ပဋိစ္ဆာဒကော ဟိ သမ္မောဟော ဉာဏဒဿနဿ ပဋိဃာတောတိ။ ယသ္မိံ ဝိသယေ ဉာဏဒဿနံ ဥပ္ပတ္တိရဟံ, တတ္ထေဝ တဿ ပဋိဃာတေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ အာဟ – "ယံ အနိစ္စေ ဒုက္ခေ အနတ္တနိ စာ"တိ။ **ယထာ ဣဓ ပုရိသော**တိအာဒိ ဥပမာဒဿနံ။ တတ္ရိဒံ ဩပမ္မသံသန္ဒနံ – ပုရိသော ဝိယ သဗ္ဗော လောကော, တာရကရူပါနိ ဝိယ ဆ အာရမ္မဏာနိ, တဿ ပုရိသဿ တာရကရူပါနံ ဒဿနံ ဝိယ လောကဿ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ ယထာရဟံ ဆဗ္ဗာရမ္မဏဇာနနံ, တဿ ပုရိသဿ တာရကရူပါနိ ပဿန္တဿာပိ "ကိတ္တကာနိ သတာနိ, ကိတ္တကာနိ သဟဿာနီ"တိအာဒိနာ ဂဏနသင်္ကေတေန အဇာနနံ ဝိယ လောကဿ ရူပာဒိအာရမ္မဏံ ကထဉ္စိ ဇာနန္တဿာပိ အနိစ္စာဒိလက္ခဏတ္တယာနဝဗောဓောတိ။ သေသံ ဟာကဋ္ဌမေဝ။

ဣဒါနိ ယေဟိ ပဒေဟိ ဘဂဝတာ အာယသ္မတော အဇိတဿ သေခါသေခပဋိပဒါ ဝုတ္တာ, တေသံ ပဒါနံ အတ္ထံ ဝိဘဇိတုံ **"တတ္ထ သေခေနာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ နိဟတမတ္တံ, တသ္မိံ တ ဝိဿဇ္ဇနေ။ **သေခေနာ** တိ သိက္ခာ ဧတဿ သီလန္တိ သေခော, တေန သေခေန။ **ဒ္ဝီသု ဓမ္မေသူ** တိ ဒုဝိဓေသု ဓမ္မေသူတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပရိယုဋ္ဌာနီယေသူ**တိ အာသေန ပရိယုဋ္ဌိတေန ယတ္ထ ပရိဝတ္တိတဗ္ဗံ, တေသု အာဃာတဝတ္ထူသူတိ အတ္ထော။ "ပဋိဃဋ္ဌာနီယေသူ"တိပိ ပာဌော, သောယေဝတ္ထော။

ဇတ္တေ စ ဂေဓပဋိသေဓဓာေဒနာယံ ဂေဓနိမိတ္တော အေသော ဂေဓေ သတိ ဟောတီတိ တတောပိ စိတ္တဿ ရက္ခိတဗ္ဗတာ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ ပန ဘဂဝတာ ''ကာမေသု နာဘိဂိဇ္ဈေယျာ''တိ (သု. နိ. ၁ဝ၄၅; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၆၄, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈; နေတ္တိ. ၁၅-၁၇) ဝုတ္တံ, တသ္မာ ''တတ္ထ ယာ ဂ္ဂစ္ဆာ''တိအာဒိနာ ဂေဓဝသေန နိဒ္ဒေသော ကတော။ အထ ဝါ အေသတော စိတ္တဿ ရက္ခိတဗ္ဗတာ ကထာယ ဒုတိယပဒေန ဝုတ္တာ ယေတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဒုတိယပဒေန ဟိ သေသကိလေသတေအနဓမ္မာ ဒဿိတာ။ တထာ ဟိ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နဘေဒတော သမ္မာတယာမဿ ဝိသယဘာဝေန သဗ္ဗေ သံကိလေသတေအနဓမ္မေ စတုဓာ ဝိဘဇိတ္တွာ သမ္မပ္ပဓာနမုခေန သေခပဋိပဒံ မတ္တကံ ဟာပေတွာ ဒဿေတုံ **''သေခော အဘိဂိဇ္ဈန္တော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနာဝိလသင်္ကပ္ပော** တိ အာဝိလာနံ ကာမသင်္ကပ္ပာဒီနံ အဘာဝေန အနာဝိလသင်္ကပ္ပော။ တတော ဧဝ စ **အနဘိဂိဇ္ဈန္တော တယမတိ,** ဝီရိယံ ပဝတ္တေတိ။ ကထံ တယမတီတိ အာဟ – **''သော အနုပ္ပန္နာန''** န္တိအာဒိ။

တတ္ထ **သော**တိ ဥတ္တရိဝိသေသတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇမာနော သေက္ခော။ **အနုပ္ပန္နာန** န္တိ အနိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ဟာပကာနန္တိ** လာမကာနံ။ **အကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ အကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ ဓမ္မာနံ။ **အနုပ္ပာဒာယာ** တိ န ဥပ္ပာဒနတ္ထာယ။ **ဆန္ဒံ ဇနေတီ** တိ ကတ္တုကမျတာသင်္ခါတံ ကုသလစ္ဆန္ဒံ ဥပ္ပာဒေတိ။ **တယမတီ**တိ ပယောဂပရက္ကမံ ကရောတိ။ **ဝီရိယံ အာရဘတီ**တိ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ကရောတိ။ **စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတီ** တိ တေနေဝ သဟဇာတဝီရိယေန စိတ္တံ ဥက္ခိပတိ။ **ပဒဟတီ**တိ ပဓာနဝီရိယံ ကရောတိ။ တယမတီတိအာဒီနိ ပန စတ္တာရိ ပဒာနိ အာသေဝနာဘာဝနာဗဟုလီကမ္မသာတစ္စကိရိယာဟိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ **ဥပ္ပန္နာနံ ဟာပကာန** န္တိ အနုပ္ပန္နာတိ အဝတ္တဗ္ဗတံ အာပန္နာနံ ဟာပဓမ္မာနံ။ **ပဟာနာယာ**တိ ပဇဟနတ္ထာယ။ **အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာန** န္တိ အနိဗ္ဗတ္တာနံ ကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ ဓမ္မာနံ။ **ဥပ္ပာဒာယာ**တိ ဥပ္ပာဒနတ္ထာယ။ **ဥပ္ပန္နာန** န္တိ နိဗ္ဗတ္တာနံ။ **ဌိတိယာ**တိ ဌိတတ္ထံ။ **အသမ္မောသာယာ** တိ အနဿနတ္ထံ ။ **ဘိယျောဘာဝါယ** တိ ပုနပ္ပုနံ ဘာဝါယ။ **ဝေပုလ္လာယာ** တိ ဝိပုလဘာဝါယ။ **ဘာဝနာယာ**တိ ဝဍ္ဎိယာ။ **ပာရိပူရိယာ**တိ ပရိပူရဏတ္ထာယာတိ အယံ တာဝ ပဒတ္ထော။

၁၆. **''ကတမေ အနုပ္ပန္နာ''** တိအာဒိ အကုသလဓမ္မာ ကုသလဓမ္မာ စ ယာဒိသာ အနုပ္ပန္နာ ယာဒိသာ စ ဥပ္ပန္နာ, တေ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကာမေ အနုပ္ပန္နာ** တိ ကာမေ ကာမဝိတက္ကာဒယော အသမုဒာစာရဝသေန ဝါ အနနုဘူတာရမ္မဏဝသေန ဝါ အနုပ္ပန္နာ နာမ။ အညထာ ဟိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ အနုပ္ပန္နာ နာမ အကုသလာ ဓမ္မာ နတ္ထိ။ ဝိတက္ကတ္တယဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အကုသလမူလာနီ**တိ အနုသယာ ဧဝ သဗ္ဗေသံ အကုသလာနံ မူလဘာဝတော ဇဝံ ဝုတ္တာ, န လောဘာဒယော ဧဝ။ ကာမေ ဥပ္ပန္နာ အနုသယာ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နာ အသမူဟတုပ္ပန္နာတိအာဒိဥပ္ပန္နပရိယာယသဗ္ဘာဝတော နာမဝသေန ဥပ္ပန္နာ နာမ, န ဝတ္တမာနဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ **ကာမေ အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ**တိ ကာမေ သောတာပန္နဿ သဒ္ဓါဒယော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နဿ အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ နာမ, ကော ပန ဝါဒေ ပုထုဇ္ဇနာနန္တိ ဒဿေတိ။ **ကုသလသဒ္ဒော စေတ္ထ ဗာဟိတိကာသုတ္တေ** (မ. နိ. ၂.၃၅၈ အာဒယော) ဝိယ အနဝဇ္ဇပရိယာယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကာမေ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ** တိ ကာမေ ပဌမမဂ္ဂေ သဒ္ဓါဒယော သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နဿ ဥပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ နာမ။

သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ သုနိဂ္ဂဟိတော ကာမဝိတက္ကောတိ အာဟ – **''ယေန ကာမဝိတက္ကံ တရေတိ, ဣဒံ သတိန္ဒြိယ''**န္တိ။ အနဝဇ္ဇသုခပဒဋ္ဌာနေန အဝိက္ခေပေန စေတောဒုက္ခသန္နိဿယော ဝိက္ခေပပစ္စယော ဗျာပာဒဝိတက္ကော သုနိဂ္ဂဟိတောတိ ဝုတ္တံ – **''ယေန ဗျာပာဒဝိတက္ကံ တရေတိ, ဣဒံ သမာဓိန္ဒြိယ''** န္တိ။ ကုသလေသု ဓမ္မေသု အာရဒ္ဓဝီရိယော ပရာပရာဓံ သုခေန သဟတီတိ ဝီရိယေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကော သုနိဂ္ဂဟိတောတိ အာဟ – **''ယေန ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ တရေတိ, ဣဒံ ဝီရိယိန္ဒြိယ''**န္တိ။ သမာဓိအာဒီနမ္ပိ ယထာသကံပဋိပက္ခပ္ပဟာနံ ပညဝန္တဿေဝ ဣဇ္ဈတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ – **''ယေန ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ''** တိအာဒိ။

ဇတေသံ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ သဝိသယေ ဇေဋ္ဌကဘာဝံ ဒဿေတုံ **''သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။ ဣမေသဉ္စ သဒ္ဓါဒီနံ သေခာနံ ဣန္ဒြိယာနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ သဗ္ဗေပိ သေခာ ဓမ္မာ မတ္တကပ္ပတ္တာ ဟောန္တီတိ ဒဿေန္တော **''ဇဝံ သေခော''**တိအာဒိနာ သေခပဋိပဒံ နိဂမေတိ။

၁၇. ဇဝံ သေခပဋ္ဌိပဒံ ဝိဘဇိတွတ ဣအနိ အသေခပဋ္ဌိပဒံ ဝိဘဇိတုံ **“ကုသလော သဗ္ဗဓမ္မာန”** န္တိအာဒိမာဟ ။ တတ္
ထ **သဗ္ဗဓမ္မာန** န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ဝုတ္တဓမ္မေ တာဝ ဝိဘဇိတွတ တတ္ထ အသေက္ခဿ ကောသလ္လံ ဒဿေတုံ
“လောကော နာမာ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ **ကိလေသလောကေန ဘဝလောကော သမုအာဂစ္ဆတီ** တိ ကာ
မာဝစရဓမ္မံ နိဿာယ ရူပာရူပာဝစရဓမ္မေ သမုအာဂမေတီတိ အတ္ထော။ **သောတိ** သော မဟဂ္ဂတဓမ္မေသု, ပရိတ္တမ
ဟဂ္ဂတဓမ္မေသု တ ဌိတော။ **ဣန္ဒြိယာနိ နိဗ္ဗတ္တေတီ** တိ သီလသမာဓယော နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေ ကတွတ ဝိမုတ္တိပရိပာစ
နိယာနိ သဒ္ဓာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဥပ္ပာဒေတိ။ **ဣန္ဒြိယေသု ဘာဝိယမာနေသူ** တိ ယထာဝုတ္တဣန္ဒြိယေသု ဝဍ္ဍိယမာနေ
သု ရူပာရူပပရိဂ္ဂဟာဒိဝသေန နေယျဿ ပရိညာ ဘဝတိ။

ဒဿနပရိညာ တိ ဉာတပရိညာ။ **ဘာဝနာပရိညာ**တိ တီရဏပရိညာ ပဟာနပရိညာ စ။ **“သာ ဒုဝိဓေနာ”**တိအာဒိနာ သ
င်္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ **“ယဒာ ဟိ သေခော”**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ တတ္ထ **“နိဗ္ဗိဒါသဟဂတေဟိ သညာမနသိကာရေ
ဟီ”**တိ ဣမိနာ ဗလဝဝိပဿနံ ဒဿေတိ။ ယဒာ ဟိ သေခောတိ စေတ္ထ သိက္ခနသီလတာယ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနောပိ
သေခပဒေန သင်္ဂဟိတောတိ ကတွတ **“ဒွေဝ ဓမ္မာ ကောသလ္လံ ဂစ္ဆန္တိ ဒဿနကောသလ္လဉ္စ”** တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – ယဒာ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော ပုဗ္ဗဘာဂသိက္ခံ သိက္ခန္တော နိဗ္ဗိဒါသဟဂတေဟိ
သညာမနသိကာရေဟိ ဉေယျံ ပရိဇာနာတိ, တဒာ တဿ တေ ဝိပဿနာဓမ္မာ ဒဿနကောသလ္လံ ပဌမမဂ္ဂဉာဏံ ဂ
စ္ဆန္တိ သမ္ပာပုဏန္တိ တေန သဒ္ဓိံ ဃဋေန္တိ။ ယဒာ ပန သောတာပန္နာဒိသေခော ဝုတ္တနယေန နေယျံ ပရိဇာနာတိ,
တဒာ တဿ တေ ဝိပဿနာဓမ္မာ ဘာဝနာကောသလ္လံ ဂစ္ဆန္တီတိ။

တံ ဉာဏန္တိ ယာ ပုဗ္ဗေ နေယျဿ ပရိညာ ဝုတ္တာ, တံ နေယျပရိဇာနနဉာဏံ။ **ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗ** န္တိ ဝိသ
ယဘေဒေန တဿ ဘေဒံ ဒဿေတိ။ **ဓမ္မာနံ သလက္ခဏေ ဉာဏ** န္တိ ရူပာရူပဓမ္မာနံ ကက္ခဠဖုသနာဒိသလက္ခဏေ
ဉာဏံ။ တံ ပန ယသ္မာ သဗ္ဗံ နေယျံ ဟေတုဟေတုဖလဘေဒတော ဒုဝိဓမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ **“ဓမ္မပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါ စ အ
တ္ထပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါ စာ”**တိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

ပရိညာတိ တီရဏပရိညာ အဓိပ္ပေတာ။ ယသ္မာ ပနဿ ရူပာရူပဓမ္မေ သလက္ခဏတော ပစ္စယတော စ အဘိဇာနိ
တွတ ကုသလာဒိဝိဘာဂေဟိ တေ ပရိဂ္ဂဟေတွတ အနိစ္စာဒိဝသေန ဇာနနာ ဟောတိ, တသ္မာ **“ဇဝံ အဘိဇာနိတွတ ယာ ပ
ရိဇာနနာ, ဣဒံ ကုသလ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဇဝံဂဟိတာ**တိ ဇဝံ အနိစ္စာဒိတော ကလာပသမ္မသနာဒိဝသေန ဂဟိ
တာ သမ္မသိတာ။ **ဣဒံ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေန္တီ** တိ ဣဒံ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒိကံ ဖလံ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ ဥပ္ပာဒေန္တိ , နိမိတ္တဿ
ကတ္တုဘာဝေန ဥပစရဏတော ယထာ အရိယဘာဝကရာနိ သစ္စာနိ အရိယသစ္စာနီတိ။ **တေသ**န္တိ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏာဒီနံ ။ **ဇ
ဝံဂဟိတာန**န္တိ ဇဝံပဝတ္တိတာနံ။ **အယံ အတ္ထော** တိ အယံ သစ္စာနံ အနုဗောဓပဋ္ဌိဝေဓော အတ္ထော။ ယထာ ဟိ ပရိညာ
ပညာ သမ္မသိတဗ္ဗဓမ္မေ သမ္မသနဓမ္မေ တတ္ထ သမ္မသနာကာရံ ပရိဇာနာတိ, ဇဝံ သမ္မသနဖလမ္ပိ ပရိဇာနာတီတိ
ကတွတ အယံ နယော ဒဿိတော။

ယေ အကုသလာတိ သမုဒယသစ္စမာဟ။ သဗ္ဗေ ဟိ အကုသလာ သမုဒယပက္ခိယာတိ။ **ယေ ကုသလာ**တိ မဂ္ဂဓမ္မေ
မာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော။ ယဒိပိ ဖလဓမ္မာပိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ, စတုသစ္စပ္ပဋ္ဌိဝေဓဿ ပန အဓိပ္ပေတတ္တာ **“ကတ
မေ ဓမ္မာ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ, ယံ အသင်္ခတ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အတ္ထကုသလော** တိ ပစ္စယုပ္ပန္နေသု အတ္ထေသု ကု
သလော။ **ဓမ္မကုသလော**တိ ပစ္စယဓမ္မေသု ကုသလော။ ဟဋ္ဌိအတ္ထဟဋ္ဌိဓမ္မာ တ အတ္ထဓမ္မာ။ **ကလျာဏတာကု
သလော**တိ ယုတ္တတာကုသလော, စတုနယကောဝိဒောတိ အတ္ထော, ဒေသနာယုတ္တိကုသလော တ။ **ဖလတာကုသလော**
တိ ခီဏာသဝဖလကုသလော။ **“အာယကုသလော”**တိအာဒီသု **အာယော**တိ ဝဍ္ဎိ။ သာ အနတ္ထဟာနိတော အတ္ထုပ္ပတ္တိ
တော စ ဒုဝိဓာ။ **အပာယာ**တိ အဝဍ္ဎိ။ သာပိ အတ္ထဟာနိတော အနတ္ထုပ္ပတ္တိတော စ ဒုဝိဓာ။ **ဥပာယော**တိ သတ္တာနံ အ
တ္ထာယိကေ ကိစ္စေ တ ဘယေ တ ဥပ္ပန္နေ တဿ တိကိစ္ဆနသမတ္ထံ ဌာနုပ္ပတ္တိကာရဏံ, တတ္ထ ကုသလောတိ
အတ္ထော။ **ခီဏာသတေ ဟိ သဗ္ဗသော အဝိဇ္ဇာယ ပဟီနတ္တာ ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တော ဇတေသု အာယာဒီသု ကု
သလောတိ။ ဇဝံ အသေခဿ ကောသလ္လံ ကေဒေသေန ဝိဘာဝေတွတ ပုန အနဝသေသတော ဒဿေန္တော “မဟ
တာ ကောသလ္လေန သမန္နာဂတော”**တိ အာဟ။

ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခဿ အသေခဿ သတောကာရိတာယ အညံ ပယောဇနံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **"ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထ"**န္တိ။ ဣဒါနိ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌံ သေခါသေခပဋိပဒံ နိဂမေန္တော **"ဣမာ ဒွေဝ စရိယာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဗောဇ္ဈ** န္တိ ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ **တံ စတုဗ္ဗိဓ** န္တိ တံ ဗောဇ္ဈံ စတုဗ္ဗိဓံ, စတုသစ္စဘာဝတော။ **ဧဝံ ဇာနာတီ**တိ ဧဝံ ပရိညာဘိသမယာဒိဝသေန ယော ဇာနာတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ အသေခော သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော နိပ္ပရိယာယေန **"သတော အဘိက္ကမတီ"**တိအာဒိနာ ဝုစ္စတီတိ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ ဣဓာပိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဝိဓယာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧတ္တာဝတာ စ မဟာထေရော ဝိစယဟာရံ ဝိဘဇန္တော **အဇိတသုတ္တဝသေန** (သု. နိ. ၁၀၃၈ အာဒယော; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၅၇ အာဒယော, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁ အာဒယော) ပုစ္ဆာဝိစယံ ဝိဿဇ္ဇနဝိစယဉ္စ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သုတ္တန္တရေသုပိ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနဝိစယာနံ နယံ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ဝိဿဇ္ဇိတဗ္ဗ"**န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **ဧဝ**န္တိ ဣမိနာ နယေန။ **ပုစ္ဆိတဗ္ဗ** န္တိ ပုစ္ဆာ ကာတဗ္ဗာ, အာစိက္ခိတဗ္ဗာ တ, ဝိဝေစေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **ဧဝံ ဝိဿဇ္ဇိတ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သုတ္တဿ စာ** တိအာဒိ အနုဂီတိဝိစယနိဒ္ဒေသနံ။ **အနုဂီတိ အတ္ထတော စ ဗျဉ္ဇနတော စ သမာနေတဗ္ဗာ**တိ သုတ္တန္တရဒေသနာသင်္ဂတာ အနုဂီတိ အတ္ထတော ဗျဉ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏိယမာနေန သုတ္တေန သမာနာ သဒိသီ ကာတဗ္ဗာ, တသ္မိံ တ သုတ္တေ သမ္မာ အာနေတဗ္ဗာ။ **အတ္ထာပဂတ** န္တိ အတ္ထတော အပေတံ, အသမ္ဗန္ဓတ္ထံ တ ဒသအဋ္ဌိမာဒိဝစနံ ဝိယ။ တေနေတဟ **"သမ္ဖပ္ပလာပံ ဘဝတီ"** တိ။ ဧတေန အတ္ထဿ သမာနေတဗ္ဗတာယ ကာရဏမာဟ။ **ဒုန္နိက္ခိတ္တဿာ** တိ အသမ္မာဝုတ္တဿ။ **ဒုန္နယော** တိ ဒုက္ခေန နေတဗ္ဗော, နေတုံ တ အသက္ကုဏေယျော။ **ဗျဉ္ဇနုပေတ** န္တိ သဘာဝနိရုတ္တိသမုပေတံ။

ဧဝံ အနုဂီတိဝိစယံ ဒဿေတွာ နိဒ္ဒေသတရေ "သုတ္တဿ ယော ပဝိစယော"တိ သံခိတ္တေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဘဇိတုံ **"သုတ္တဉ္စ ပဝိစိနိတဗ္ဗ"** န္တိ ဝတွာ တဿ ဝိစိနနာကာရံ ဒဿေန္တော **"ကိံ ဣဒံ သုတ္တံ အာဟစ္စဝစန"**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အာဟစ္စဝစန** န္တိ ဘဂဝတော ဌာနကရဏာနိ အာဟစ္စ အဘိဟန္တွာ ပဝတ္တဝစနံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန သာမံ ဒေသိတသုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အနုသန္ဓိဝစန**န္တိ သာဝကဘာသိတံ။ တဉ္ဟိ ဘဂဝတော ဝစနံ အနုသန္ဓေတွာ ပဝတ္တနတော "အနုသန္ဓိဝစန"န္တိ ဝုတ္တန္တိ။ **နီတတ္ထ** န္တိ ယထာရုတဝသေန ဉာတဗ္ဗတ္ထံ။ **နေယျတ္ထ**န္တိ နိဒ္ဒါရေတွာ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထံ။ **သံကိလေသဘာဂိယ**န္တိအာဒီနံ ပအနံ အတ္ထော ပဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာယံ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ယသ္မာ ပန ဘဂဝတော ဒေသနာ သောဠသဝိဓေ သာသနပဋ္ဌာနေ ဧကံ ဘာဂံ အဘဇန္တီ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ သောပိ နယော ဝိစေတဗ္ဗဘာဝေန ဣဓ နိက္ခိတ္တော။

ကုဟိံ ဣမဿ သုတ္တဿာ တိ ဣမဿ သုတ္တဿ ကသ္မိံ ပဒေသေ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေသု။ **သဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ ပဿိတဗ္ဗာနီ**တိ ဒုက္ခသစ္စံ သုတ္တဿ "ကုဟိံ ကသ္မိံ ပဒေသေ ကသ္မိံ တ ပဒေ ပဿိတဗ္ဗံ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝိစေတုံ, သမုဒယသစ္စံ နိရောဓသစ္စံ မဂ္ဂသစ္စံ ကုဟိံ ပဿိတဗ္ဗံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝိစေတု"န္တိ ဧဝံ သဗ္ဗာနိ သစ္စာနိ ဥဒ္ဓရိတွာ ဝိစေတဗ္ဗာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနေ** တိ ဧဝံ သုတ္တံ ပဝိစေတဗ္ဗန္တိ အာဒိတော မဇ္ဈတော ပရိယောသာနတော စ ဧဝံ ဣမိနာ ပုစ္ဆာဝိစယာဒိနယေန သုတ္တံ ပဝိစိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနပုဗ္ဗာပရာနုဂီတိဝိစယာ ဟဋ္ဌိယံ သရူပေနေဝ ဒဿိတာ။ အဿာဒါဒိဝိစယော ပန သစ္စနိဒ္ဒါရဏမုခေန နယတော ဒဿိတော, သော နိဒ္ဒေသတရေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဗ္ဗိစယေနေဝ စ ပဒဝိစယော သိဒ္ဓေါတိ။

ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၈. တတ္ထ **ကတမော ယုတ္တိဟာရော**တိအာဒိ ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **ကိံ ယောဇယတီ**တိ ယုတ္တိဟာရဿ ဝိသယံ ပုစ္ဆတိ။ ကော ပနေတဿ ဝိသယော? အတထာကာရေန ဂယှမာနာ သုတ္တတ္ထာ ဝိသယော, တေ ဟိ တေန သာတိသယံ ယာထာဝတော ယုတ္တိနိဒ္ဒါရဏေန ယောဇေတဗ္ဗာ။ ဣတရေသုပိ အယံ ဟာရော ဣစ္ဆိတော ဧဝ။ တံ ပန ဘူတကထနမတ္တံ ဟောတိ။ ယသ္မာ ပနာယံ ယုတ္တိဂဝေသနာ နာမ န မဟာပဒေသေန ဝိနာ, တသ္မာ ယုတ္တိဟာရံ ဝိဘဇန္တော တဿ လက္ခဏံ တာဝ ဥပဒိသိတုံ **"စတ္တာရော မဟာပဒေသာ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **မဟာပဒေသာ**တိ မဟာအပဒေသာ, ဗုဒ္ဓါဒယော မဟန္တေ အပဒိသိတွာ ဝုတ္တာနိ မဟာကာရဏာနီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ **မဟာပဒေသာ**တိ မဟာဩကာသာ, မဟန္တာနိ ဓမ္မဿ ပတိဋ္ဌာနာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – အပဒိဿတီတိ အပဒေသော, ဗုဒ္ဓေါ အပဒေသော ဧတဿာတိ **ဗုဒ္ဓါပဒေသော**။ သေသ နယော သေသေသုပိ။ “သမ္မုခါ မေတံ ဘဂဝတော သုတ”န္တိအာဒိနာ ဟေနစိ အာဘတဿ ဂန္ထဿ ဓမ္မောတိ ဝါ အဓမ္မောတိ ဝါ ဝိနိစ္ဆယနေ ကာရဏံ။ ကိံ ပန တန္တိ? တဿ တထာ အာဘတဿ သုတ္တောတရဏာဒိ ဧဝ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ စတ္တာရောတိ? အပဒိသိတဗ္ဗဘေဒတော။ ဓမ္မဿ ဟိ ဒွေဝ သမ္ပဒါယော ဘဂဝါ သာဝကာ စ။ တေသု သာဝကာ သင်္ဃဂဏပုဂ္ဂလဝသေန တိဝိဓာ။ “ဧဝမမုမှာ မယာယံ ဓမ္မော ပဋိဂ္ဂဟိတော”တိ အပဒိသိတဗ္ဗာနံ ဘေဒေန စတ္တာရော။ တေနာဟ – “ဗုဒ္ဓါပဒေသော။ပေ။ ဧကတ္ထေရာပဒေသော”တိ။ **တာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနီ** တိ ဟေနစိ အာဘတသုတ္တဿ ပဒါနိ ဗျဉ္ဇနာနိ စ, အတ္ထပဒါနိ စေဝ ဗျဉ္ဇနပဒါနိ စာတိ အတ္ထော။ သံဝဏ္ဏနာဟေန ဝါ သံဝဏ္ဏနာဝသေန အာဟရိယမာနာနိ ပဒဗျဉ္ဇနာနိ။ **သုတ္တေ ဩတာရယိတဗ္ဗာနီ** တိ သုတ္တေ အနုပ္ပဝေသိတဗ္ဗာနိ။ **သန္ဒဿယိတဗ္ဗာနီ** တိ သံသန္ဒေတဗ္ဗာနိ။ **ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗာနီ** တိ ပက္ခိပိတဗ္ဗာနိ။

သုတ္တာဒီနိ ဒဿေတုံ **“ကတမသ္မိံ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဘဂဝတော ဝစနံ ဧကေကထာမတ္တမ္ပိ သစ္စဝိနိမုတ္တံ နတ္ထိ, တသ္မာ သုတ္တေတိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“စတူသု အရိယသစ္စေသူ”** တိ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန တီဏိ ပိဋကာနိ သုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ, တံ ဣမိနာ နေတ္တိဝစနေန အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယာဝဒေဝ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာ ဘဂဝတော ဒေသနာ, သာ ဧကန္တေန ရာဂါဒိကိလေသဝူပသမံ ဝဒတီတိ **ဝိနယေ**တိပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ရာဂဝိနယေ”**တိအာဒိမာဟ။ ဝိနယောတိ ဟိ ကာရဏံ ရာဂါဒိဝူပသမနိမိတ္တံ ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ ယထာဟ –

“ယေ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယ္ယာသိ, ဣမေ ဓမ္မာ သရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝိရာဂါယ, သညောဂါယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝိသညောဂါယ, အာစယာယ သံဝတ္တန္တိ နော အပစယာယ, မဟိစ္ဆတာယ သံဝတ္တန္တိ နော အပ္ပိစ္ဆတာယ, အသန္တုဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ နော သန္တုဋ္ဌိယာ, သင်္ဂဏိကာယ သံဝတ္တန္တိ နော ပဝိဝေကာယ, ကောသဇ္ဇာယ သံဝတ္တန္တိ နော ဝီရိယာရမ္ဘာယ, ဒုဗ္ဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ နော သုဘရတာယ, ဧကံသေန ဂေါတမိ ဓာရေယျာသိ ‘နေသော ဓမ္မော, နေသော ဝိနယော, နေတံ သတ္ထုသာသန’န္တိ။ ယေ စ ခော တွံ, ဂေါတမိ, ဓမ္မေ ဇာနေယ္ယာသိ ဣမေ ဓမ္မာ ဝိရာဂါယ သံဝတ္တန္တိ နော သရာဂါယ, ဝိသညောဂါယ သံဝတ္တန္တိ နော သညောဂါယ, အပစယာယ သံဝတ္တန္တိ နော အာစယာယ, အပ္ပိစ္ဆတာယ သံဝတ္တန္တိ နော မဟိစ္ဆတာယ, သန္တုဋ္ဌိယာ သံဝတ္တန္တိ နော အသန္တုဋ္ဌိယာ ပဝိဝေကာယ သံဝတ္တန္တိ နော သင်္ဂဏိကာယ, ဝီရိယာရမ္ဘာယ သံဝတ္တန္တိ နော ကောသဇ္ဇာယ, သုဘရတာယ သံဝတ္တန္တိ နော ဒုဗ္ဘရတာယ, ဧကံသေန ဂေါတမိ ဓာရေယျာသိ ‘ဧသော ဓမ္မော, ဧသော ဝိနယော, ဧတံ သတ္ထုသာသန’’’န္တိ (စူဠဝ. ၄၀၆)။

ဓမ္မတာယန္တိပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ”** တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဟိ ဌိတာဝ သာ ဓာတု ဓမ္မဋ္ဌိတတာ ဓမ္မနိယာမတာတိ (အ. နိ. ၃.၁၃၇) ဝုတ္တော။ “ဓမ္မတာယံ ဥပနိက္ခိပိတဗ္ဗာနီ”တိ ဣဒံ **ဟာဋ္ဌိယံ** နတ္ထိ, အတ္ထဒဿနဝသေန ပန ဣဓ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေ စ ပဝတ္တိံ နိဝတ္တိံ တဒုပာယဉ္စ ဗာဓကောဒိဘာဝေ နိယတံ ပရိဒီပေန္တော သုတ္တေ ဩတရတိ နာမ။ ဧကန္တေန ရာဂါဒိကိလေသဝိနယံ ဝဒန္တော ဝိနယေ သန္ဒိဿတိ နာမ။ တထာ သဿတံ ဥစ္ဆေဒဉ္စ ဝဇ္ဇေတွာ ဧကတ္တနယာဒိပရိဒီပနေန သဘာဝဓမ္မာနံ ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော ဓမ္မတံ န ဝိလောမေတိ နာမ။

ဧဝံဝိဓော စ ကာမာသတဒိကံ အာသဝံ န ဥပ္ပာဒေတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ယဒိ စတူသု အရိယသစ္စေသူ”**တိအာဒိမာဟ။ နနု စ အနုလောမတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ပဝတ္တိ, ပဋိလောမတော နိဝတ္တီတိ သော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ အနုပဝိဋ္ဌော ကသ္မာ ဣဓ ဝိသုံ ဂဟိတောတိ? သစ္စမေတံ။ ဣဓ ပန ဝိသုံ ဂဟဏံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိဒဿနေန အနိစ္စပစ္စယလက္ခဏံ အသမတ္ထပစ္စယလက္ခဏံ နိရီဟပစ္စယလက္ခဏဉ္စ ဝိဘာဝေတွာ တေသံ ဥဒယဝန္တတာ တတော ဧဝ ဝယဝန္တတာ တဒုဘယေန အနိစ္စတာ ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠနေန ဒုက္ခတာ အနတ္တတာတိ တိလက္ခဏသမာယောဂပရိဒီပနီ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတကုမတိဝိဒ္ဓံသနီ အနညသာဓာရဏာ သာသနသမ္ပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတီတိ ဒဿနတ္ထံ။

ဧတ္ထ စ သုတ္တံ သုတ္တာနုလောမံ အာစရိယဝါဒော အတ္တနောမတီတိ ဣဒံ စတုက္ကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – တတ္ထ **သုတ္တံ** နာမ တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှာနိ တီဏိ ပိဋကာနိ။ **သုတ္တာနုလောမံ** နာမ မဟာပဒေသာ, ယံ “အနုလောမကပ္ပိယ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အာစရိယဝါဒော** နာမ အဋ္ဌကထာ။ **အတ္တနောမတိ** နာမ နယဂ္ဂါဟေန အနုဗုဒ္ဓိယာ အတ္တနော ပဋိဘာနံ။ တတ္ထ သုတ္တံ အပ္ပဋိဗာဟိယံ, တံ ပဋိဗာဟန္တေန သတ္ထာဝ ပဋိဗာဟိတော ဟောတိ။ အနုလောမကပ္ပိယံ ပန သုတ္တေန သမေန္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ, န ဣတရံ။ အာစရိယဝါဒေပိ သုတ္တေန သမေန္တော ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗော, န ဣတရော။ တထာ အတ္တနောမတိ, သာ ပန သဗ္ဗဒုဗ္ဗလာတိ။

ဣဒါနိ ယဒတ္ထံ ဣဓ စတ္တာရော မဟာပဒေသာ အာဘတာ, တံ ဒဿေတုံ **“စတူဟိ မဟာပဒေသေဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယံ ယန္တိ** ယံ ယံ အတ္ထဇာတဉ္စ ဓမ္မဇာတဉ္စ။ **ယုဇ္ဇတီ** တိ ယထာဝုတ္တေဟိ စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ ယုဇ္ဇတိ။ **ယေန ယေနာ**တိ ယေန ယေန ကာရဏေန။ **ယထာ ယထာ**တိ ယေန ယေန ပကာရေန။ **တံ တံ ဂဟေတဗ္ဗ**န္တိ သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ အာဘတေန ကာရဏေန ပသင်္ဂေန ပကာရေန စ သုတ္တတော ဥဒ္ဓရိတွာ သံဝဏ္ဏနာဝသေန ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ တေန စတုမဟာပဒေသာဝိရုဒ္ဓါယ ယုတ္တိယာ သုတ္တတော အတ္ထေ နိဒ္ဓါရေတွာ ယုတ္တိဟာရယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။

၁၉. ဣဒါနိ တံ ယုတ္တိနိဒ္ဓါရဏံ ဒဿေတုံ **“ပဉှံ ပုစ္ဆိတေနာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကတိ ပဒါနီ**တိ ကိတ္တကာနိ ပဒါနိ။ **ပရိယောဂါဟိတဗ္ဗ**န္တိ ပဒသော အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဝိစေတဗ္ဗ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ယတ္တကာနိ ပဒါနိ ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္ထံ အဘိဝဒန္တိ, တတ္တကာနိ ပဒါနိ တဒတ္ထဒဿနကဿ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတတ္တာ “ဧကော ပဉှော”တိ ဝုစ္စတိ, တာနိ ပန ဧကတ္ထာယံ ယဒိ တ သဗ္ဗာနိ ပဒါနိ ယာဝ ယဒိ တ ဧကံ ပဒံ ဧကံ အတ္ထံ အဘိဝဒတိ, ဧကောယေဝ သော ပဉှောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“ယဒိ သဗ္ဗာနီ”** တိအာဒိနာ။ **တန္တိ** တံ ပဉှံ။ **အညာတဗ္ဗ**န္တိ အာဇာနိတဗ္ဗံ။ **ကိံ ဣမေ ဓမ္မာ** တိအာဒိ အာဇာနနာကာရဒဿနံ။ တတ္ထ **ဓမ္မာ** တိ ပရိယတ္တိဓမ္မာ။ **နာနတ္ထာ** တိ နာနာ အတ္ထာ။

ပုစ္ဆာကထာယံ အယံ ပဒတ္ထော – **ကေနဿုဗ္ဘာဟတော လောကော** တိ အယံ သတ္တလောကော စောရော ဝိယ စောရဃာတကေန ကေန အဘိဟတော ဝဓိယတီတိ အတ္ထော။ **ကေနဿု ပရိဝါရိတော** တိ မာလုဝလတာယ ဝိယ နိဿိတရုက္ခော ကေန လောကော အဇ္ဈောတ္ထဋော။ **ကေန သလ္လေန ဩတိဏ္ဏော** တိ ကေန ဝိသပီတခုရပ္ပေန ဝိယ သရီရဗ္ဘန္တရနိမုဂ္ဂေန သလ္လေန အနုပဝိဋ္ဌော။ **ကိဿ ဓူပါယိတော** တိ ကိဿ ကေန ကာရဏေန ဓူပါယိတော သန္တာပိတော လောကော။ **သဒါ**တိ ပဒံ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တေ**တိ စတ္တာရိ ပဒါနိ။ ပဉှာသဒ္ဒာပေက္ခာယ ပုလ္လိင်္ဂနိဒ္ဒေသော။ “ဝိဿဇ္ဇေတီ”တိ ဧတေန ဝိဿဇ္ဇနတော တယော ပဉှာတိ ဉာယတီတိ ဒဿေတိ။

၂၀. **တတ္ထာ** တိ ဝိဿဇ္ဇနကထာယံ ဒုတိယပါဒေ ဝုတ္တာ **ဇရာ စ** ပဌမပါဒေ ဝုတ္တံ **မရဏဉ္စာ** တိ ဣမာနိ ဒွေဝ **သင်္ခတဿ** ပဉ္စက္ခန္ဓဿ “သင်္ခတော”တိ လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ **သင်္ခတလက္ခဏာနိ**။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – “တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ဥပ္ပာဒေါ ပညာယတိ, ဝယော ပညာယတိ, ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတီ”တိ (အ. နိ. ၃.၄၇; ကထာ. ၂၁၄)။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဇရာယံ ဌိတဿ အညထတ္တံ, မရဏံ ဝယော”**တိ။ ဧတ္ထ စ “ဌိတဿ အညထတ္တ”န္တိ ဧတေန ခန္ဓပ္ပဗန္ဓဿ ပုဗ္ဗာပရဝိသေသော ဣဓ ဇရာ, န ခဏဌိတီတိ ဒဿေတိ။ “မရဏံ ဝယော”တိ ဣမိနာ စ “တိဿော မတော, ဖုဿော မတော”တိ ဧဝံ လောကေ ဝုတ္တံ သမ္မုတိမရဏံ ဒဿေတိ, န ခဏိကမရဏံ, သမုစ္ဆေဒမရဏံ ဝါ။

ဣဒါနိ “တေ တယော ပဉှာ”တိ ဝုတ္တမတ္ထံ ယုတ္တိဝသေန ဒဿေတုံ **“ဇရာယ စာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယေဘုယျေန ဇိဏ္ဏဿ မရဏဒဿနတော ဇရာမရဏာနံ နာနတ္တံ အသမ္ပဋိစ္ဆန္တာနံ ပတိ တေသံ နာနတ္တဒဿနတ္ထံ **“ဂဗ္ဘဂတာပိ ဟိ မီယန္တီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာဓိပ္ပေတဇရာဝိရဟိတဿ မရဏဿ ဒဿနတော အညာ ဇရာ အညံ မရဏန္တိ။ တေနေတဟ – **“န စ တေ ဇိဏ္ဏာ ဘဝန္တီ”** တိ။ ကိဉ္စ ဘိယျော? ကေဝလဿ မရဏဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ အညာဝ ဇရာ အညံ မရဏံ, ယထာ တံ ဒေဝတာနန္တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ “အတ္ထိ စ ဒေဝတာန”န္တိအာဒိနာ။ အနုတ္တရိမနုဿဓမ္မေန စ တိကိစ္ဆနေန သက္ကာ ဇရာယ ပဋိကာရံ ကာတုံ, န တထာ မရဏဿာတိ ဧဝမ္ပိ ဇရာမရဏာနံ အတ္ထတော နာနတ္တံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“သက္ကတေတ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္

ထ **သက္ကတေ**တိ သက္ကတေ, သက္ကာတိ အတ္ထော။ **ပဋိကမ္မန္တိ** ပဋိကရဏံ။ နနု စ မရဏဿာပိ ပဋိကာရံ ကာတုံ သက္ကာ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝနာယ ဝသီဘာဝေ သတီတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ – **“အညတြေဝ ဣဒ္ဓိမန္တာနံ ဣဒ္ဓိဝိသယာ”**တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ –

“ယဿ ကဿစိ, အာနန္ဒ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ယာနီကတာ ဝတ္ထုကတာ အနုဋ္ဌိတာ ပရိစိတာ သုသမာရဒ္ဓါ, သော အာကင်္ခမာနော ကပ္ပံ ဝါ တိဋ္ဌေယျ ကပ္ပါဝသေသံ ဝါ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၆၆, ၁၈၂; သံ. နိ. ၅.၈၂၂; ကထာ. ၆၂၃; ဥဒါ. ၅၁)။

ကော ပနေတ္ထ ကပ္ပော, ကော ဝါ ကပ္ပါဝသေသောတိ? ကပ္ပောတိ အာယုကပ္ပော, ယသ္မိံ ယသ္မိဉှိ ကာလေ ယံ မနုဿာနံ အာယုပ္ပမာဏံ, တံ ပရိပုဏ္ဏံ ကရောန္တော ကပ္ပံ တိဋ္ဌတိ နာမ။ “အပ္ပံ ဝါ ဘိယျော”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၇; အ. နိ. ၇.၇၄) ဝုတ္တံ ပန ဝဿသတတာဒိတော အတိရေကံ တိဋ္ဌန္တော ကပ္ပါဝသေသံ တိဋ္ဌတိ နာမ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဣဒ္ဓိမန္တော စေတောဝသိပ္ပတ္တာ ခီဏာသဝါ လောကဟိတတ္ထံ တထာ န တိဋ္ဌန္တီတိ? ခန္ဓသင်္ခါတဿ ဒုက္ခဘာရဿ ပရိညာတတ္တာ အနုဿုက္ကတာယ စ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသဗ္ဗုဿုက္ကာ ဟိ တေ ဥတ္တမပုရိသာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဓမ္မသေနာပတိနာ –

“နာဘိနန္ဒာမိ မရဏံ, နာဘိကင်္ခါမိ ဇီဝိတံ။
ကာလဉ္စ ပဋိကင်္ခါမိ, ဝေတနံ ဘတကော ယထာ”တိ။ (ထေရဂါ. ၆၅၄; မိ. ပ. ၂.၂.၄)။

ယထာ ဇရာမရဏာနံ အညမညံ အတ္ထတော နာနတ္တံ, ဧဝံ တေဟိ တဏှာယ စ နာနတ္တေ ဒဿိတေ “တယော ပဉှာ”တိ ဣဒံ သိဇ္ဈတီတိ တံ ဒဿေတုံ **“ယံ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ယသ္မာ တဏှာယ အဘာဝေပိ သတိ ဇရာမရဏံ လဗ္ဘတိ ခီဏာသဝသန္တာနေ, တသ္မာ အညံ ဇရာမရဏံ အညာ တဏှာတိ ဣမမတ္ထမာဟ **“ဒိဿန္တိ ဝီတရာဂါ ဇီရန္တာပိ မီယန္တာပီ”**တိ။ နနု စ တဏှာပိ ဇီရဏဘိဇ္ဇနသဘာဝါတိ? သစ္စံ, န ဣဒံ ဇရာမရဏံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ ဝုတ္တောဝါယမတ္ထော။ “ယဒိ စာ”တိအာဒိနာ ဇရာမရဏတော တဏှာယ အနညတ္တေ ဒောသံ ဒဿေတိ။ ယောဗ္ဗနဋ္ဌာပိ ဝိဂတတဏှာ သိယုံ, န ဣဒံ ယုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ဇရာမရဏမ္ပိ သိယာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော တဏှာယ အနညတ္တေ သတီတိ အဓိပ္ပါယော။ န စ သိယာ တဏှာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော ဇရာမရဏတော အနညတ္တေ သတီတိ ဘာဝေါ။ န ဟိ ဇရာမရဏံ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, တဏှာ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဧတေသမတ္ထတော နာနတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။ ယထာ စ တဏှာ မဂ္ဂဝဇ္ဈာ, ဧဝံ ဇရာမရဏမ္ပိ သိယာ မဂ္ဂဝဇ္ဈံ တဏှာယ အနညတ္တေ သတိ။ ယထာ စ ဇရာမရဏံ န မဂ္ဂဝဇ္ဈံ, တထာ တဏှာပိ သိယာတိ အယမ္ပိ နယော ဝုတ္တော ဧဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဣမာယ ယုတ္တိယာ**တိ ဣမာယ ယထာဝုတ္တာယ ဥပပတ္တိယာ။ **အညမညေဟီ**တိ အညာဟိ အညာဟိ ကာရဏူပပတ္တီဟိ အတ္ထတော စေဝ အညတ္တံ, တဒညမ္ပိ ဗျဉ္ဇနတော ဂဝေသိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

ဣမေသံ ဓမ္မာနံ အတ္ထတော ဧကတ္တန္တိ ဣမမေဝတ္ထံ **“န ဟိ ယုဇ္ဇတီ”**တိအာဒိနာ ဝိဝရတိ။ **တဏှာယ အဓိပ္ပါယေ အပရိပူရမာနေ**တိ ဣစ္ဆိတာလာဘမာဟ။ ဧတေန ဣစ္ဆာတဏှာနံ အတ္ထတော ဧကတ္တံ ဝုတ္တံ ဟောတီတိ။ ဧတေန န ဟိ ယုဇ္ဇတိ ဣစ္ဆာယ စ တဏှာယ စ အတ္ထတော အညတ္တန္တိ။ ယထာ ဣဒံ ဝစနံ သမတ္ထနံ ဟောတိ, ဧဝံ ဣစ္ဆာဝိပရိယာယေ အာဃာတဝတ္ထူသု ကောဓော စ ဥပနာဟော စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဣဒမ္ပိ သမတ္ထနံ ဟောတိ, န တထာ ဇရာမရဏဝိပရိယာယေတိ ဇရာမရဏတဏှာနံ အတ္ထတော အညတ္တမ္ပိ သမတ္ထိတံ ဟောတီတိ ဧတမတ္ထံ ဒဿေတိ “ဣမာယ ယုတ္တိယာ”တိအာဒိနာ။

ယဒိ ဣစ္ဆာတဏှာနံ အတ္ထတော အနညတ္တံ, အထ ကသ္မာ ဘဂဝတာ ဣမိဿာ ကထာယ ဒွိဓာ ဝုတ္တာတိ? တတ္ထ ပရိဟာရမာဟ **“ယံ ပနိဒ”**န္တိအာဒိနာ။ တတ္ထ **ယ**န္တိ ကိရိယာပရာမသနံ။ **အဘိလပိတ**န္တိ ဝုတ္တံ ယံ ဣဒံ အဘိလပနံ, ဣဒံ ဗဟိရာနံ ရူပါဒီနံ ဝတ္ထူနံ အာရမ္မဏဝသေန, အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဝါ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဒွီဟိ ဓမ္မေဟီ**တိ ဒွီဟိ ပကတီဟိ။ ကာ ပန တာ ပကတိယောတိ? အပ္ပတ္တဿ ဝိသယဿ ဧသနဝသေန ဣစ္ဆာ, ပတ္တဿ အပ္ပတ္တဿ ဝါ ဟတုကာမတာဝသေန တဏှာ, အယမေတာသံ ဝိသေသော။ ယဒိပိ ဧဝံ, တထာပိ သဗ္ဗာ တဏှ

ဟာ ရူပာဒိဝိသယံ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတုံ ဂဟဏေန ကေသဘာတ တေတိ ဒဿေန္တော **“သဗ္ဗာ ဟိ တဏှာ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏေန ဂေဓလက္ခဏာ”**တိ အာဟ။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ပကာသေန္တော **“သဗ္ဗော အဂ္ဂိ”** တိအာဒိမာဟ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

အယံ ပန န ကေဝလံ တဏှာ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိဝိသေသေန ဒုဝိဟိ ဧဝ နာမမေဟိ ဝုတ္တာ, အထ ခော အနေကေဟိ ပိ ပရိယာယေဟီတိ ဒဿနတ္ထံ **“ဣဏ္ဏာဏ္ဏတိပိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဣစ္ဆန္တိ တာယ အာရမ္မဏာနီတိ **ဣစ္ဆာ** ။ တဏှာယနဋ္ဌေန **တဏှာ**။ ပီဠာဇနနတော ဒုရုဒ္ဓာရဏတော စ ဝိသပီတံ သလ္လံ ဝိယာတိ **သလ္လံ** ။ သန္တာပနဋ္ဌေန **ဓူပာယနာ**။ အာကဍ္ဍနဋ္ဌေန သီဃသောတာ သရိတာ ဝိယာတိ **သရိတာ,** အလ္လဋ္ဌေန တ **သရိတာ,** “သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ, သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ ဇန္တုနော”တိ (ဓ. ပ. ၃၄၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ အလ္လာနိ စေဝ သိနိဒ္ဓါနိ စာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ **ဝိသတ္တိကာ**တိ ဝိသတာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသဋ္ဌာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသမာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသာလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသက္ကတီတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသံဝါဒိကာတိ ဝိသတ္တိကာ ။ ဝိသံဟရတီတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသမူလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသဖလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသပရိဘောဂတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသတာ တ ပန သာ တဏှာ ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဓမ္မေ ကုလေ ဂဏေ ဝိသတာ ဝိတ္ထတာတိ ဝိသတ္တိကာ။

သိနေဟနဝသေန **သိနေဟော**။ နာနာဂတီသု ကိလမထုပ္ပာဒနေန **ကိလမထော**။ ပလိဝေဌနဋ္ဌေန လတာ ဝိယာတိ **လတာ**။ “လတာ ဥပ္ပဇ္ဇ တိဋ္ဌတီ”တိ (ဓ. ပ. ၃၄၀) ဟိ ဝုတ္တံ။ မမန္တိ မညနဝသေန **မညနာ**။ ဒူရဂတမ္ပိ အာကမိုတ္ထ ဗန္ဓနဋ္ဌေန **ဗန္ဓော** ။ အာသီသနဋ္ဌေန **အာသာ**။ အာရမ္မဏရသံ ပာတုကာမတာဝသေန **ပိပာသာ**။ အဘိနန္ဒနဋ္ဌေန **အဘိနန္ဒနာ**။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိဝိသေသေန အနေကေဟိ နာမေဟိ ဂယှမာနာပိ သဗ္ဗာ တဏှာ အဇ္ဈောသာနလက္ခဏေန ဂေဓလက္ခဏာတိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ နိဂမေတိ။

ပုန တဏှာယ အနေကေဟိ နာမေဟိ ဂဟိတဘာဝမေဝ **“ယထာ စာ”**တိအာဒိနာ ဥပစယေန ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဝေဝစနေ**တိ ဝေဝစနပာရဝိဘင်္ဂေ။ “အာသာ စ ပိဟာ”တိ ကထာယ (နေတ္တိ. ၃၇; ပေဋကော. ၁၁) အတ္ထံ တတ္ထေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ **အဝိဂတရာဂဿာ** တိအာဒီသု ရဉ္ဇနဋ္ဌေန **ရာဂေ,** ဆန္ဒနဋ္ဌေန **ဆန္ဒော,** ပိယာယနဋ္ဌေန **ပေမံ,** ပရိဒဟနဋ္ဌေန **ပရိဠာဟော**တိ တဏှာဝ ဝုတ္တာ။ တေနေတဟ – **“တဏှာယေတံ ဝေဝစန”**န္တိ။ **ဧဝံ ယုဇ္ဇတီ** တိ ဧဝံ ဣစ္ဆာတဏှာနံ အတ္ထတော အနညတ္တာ “တယော ပဉှာ”တိ ယံ ဝုတ္တံ, တံ ယုဇ္ဇတိ ယုတ္တိယာ သင်္ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။

၂၁. ဧဝံ “ကေနဿုဗ္ဘာဟတော လောကော”တိ (သံ. နိ. ၁.၆၆) ကထာယ “တယော ပဉှာ”တိ ပဉှာတ္တယဘာဝေ ယုတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အညေဟိ ပကာရေဟိ ယုတ္တိဂဝေသနံ ဒဿေန္တော **“သဗ္ဗော ဒုက္ခူပစာရော”** တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဒုက္ခူပစာရော** တိ ဒုက္ခုပ္ပဝတ္တိ။ **ကာမတဏှာဟာသင်္ခာရမူလကော** တိ ကာမတဏှာပစ္စယသင်္ခာရဟေတုကောတိ ယုဇ္ဇတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိဗ္ဗိဒူပစာရော** တိ နိဗ္ဗိဒါပဝတ္တိ ကာမာနံ ဝိပရိဏာမညထာဘာတ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အနဘိရတိ ဉာဏနိဗ္ဗိဒါ စ။ **ကာမတဏှာပရိက္ခာရမူလကော**တိ ကာမတဏှာယ ပရိက္ခာရဘူတဝတ္ထုကာမဟေတုကော။ တတ္ထ အနဘိရတိသင်္ခာတာ နိဗ္ဗိဒါ ကာမတဏှာပရိက္ခာရမူလိကာ, န ဉာဏနိဗ္ဗိဒါတိ သဗ္ဗော နိဗ္ဗိဒူပစာရော ကာမတဏှာပရိက္ခာရမူလကောတိ န ပန ယုဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ။ **ဣမာယ ယုတ္တိယာ**တိ နယံ ဒဿေတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ပဉှာတ္တယဘာဝေ ယုတ္တိ ဝုတ္တာ, ယထာ စ ဒုက္ခူပစာရနိဗ္ဗိဒူပစာရေသု, ဧဝံ ဣမာယ ယုတ္တိယာ ဣမိနာ ယောဂေန နယေန အညမညေဟိ ကာရဏေဟိ တံတံဟဋ္ဌိပ္ပဒေသေ အနုရူပေဟိ အညထာ အညေဟိ ဟေတူဟိ ယုတ္တိ ဂဝေသိတဗ္ဗာတိ။

ဣဒါနိ တံ နယဒဿနံ သံခိတ္တန္တိ ဝိတ္ထာရတော ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“ယထာ ဟိ ဘဂဝါ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ရာဂအောသမောဟစရိတာနံ ယထာက္ကမံ အသုဘမေတ္တာပစ္စယာကာရကထာ ရာဂါဒိဝိနယနတော သပ္ပာယာတိ အယံ သာသနယုတ္တိ။ ဧဝမဝဋ္ဌိတေ ယဒိ ရာဂစရိတဿ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိံ ဒေသေယျ, သာ ဒေသနာ န ယုဇ္ဇတိ အသပ္ပာယဘာဝတော။ တထာ သုခာပဋိပဒါယောတိ။ နနု စ သုခာပဋိပဒါယော ပဋိပတ္တိယာ သမ္ဘဝန္တိ, န ဒေသနာယာတိ? သစ္စမေတံ, ဣဓ ပန ရာဂစရိတောတိ တိဗ္ဗကိလေသော ရာဂစရိတောတိ အဓိပ္ပေတော။ တ

ဿ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဘာဝနာ သမိဇ္ဈတိ။ ယဿ စ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဘာဝနာ သမိဇ္ဈတိ, တဿ ဂရုတရာ အသုဘဒေသနာ သပ္ပာယာ, ယဿ ဂရုတရာ အသုဘဒေသနာ သပ္ပာယာ, န တဿ မန္ဒကိလေသဿ ဝိယ လဟုကတရာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော အာဟ – **"သုခံ တ ပဋိပဒံ။ပေ။ ဒေသေယျ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ"** တိ။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ ယထာသမ္ဘဝံ အတ္ထော ဝတ္တဗ္ဗော။ ဧတ္ထ စ အယုတ္တပရိဟာရေန ယုတ္တိသမဓိဂမောတိ ယုတ္တိဝိစာရဏာယ အယုတ္တိပိ ဂဝေသိတဗ္ဗာတိ ဝုတ္တံ – **"ယဒိ ဟိ။ပေ။ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ"** တိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဧဝံ ယံ ကိဉ္စိ** တိအာဒိ ယုတ္တိဟာရယောဇနာယ နယဒဿနမေဝ။

တတ္ထ **ဧဝေတ္ထ** ဣမိနာ နယေန။ **ယံ ကိဉ္စိ** တိ အညမ္ပိ ယံ ကိဉ္စိ။ **အနုလောမပ္ပဟာန** န္တိ ပဟာနဿ အနုရူပံ, ပဟာနသမတ္ထန္တိ အတ္ထော။ သုတ္တေ အနဝသေသာနံ ပဒတ္ထာနံ အနုပဒဝိစာရဏာ ဝိစယော ဟာရော, ဝိစယဟာရသံဝဏ္ဏနာယ နိဒ္ဒါရိတေသု အတ္ထေသု ယုတ္တိဂဝေသနံ သုကရန္တိ အာဟ – **"သဗ္ဗံ တံ ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗ"** န္တိ။ **ယာဝတိကာ ဉာဏဿ ဘူမီ** တိ သံဝဏ္ဏေန္တဿ အာစရိယဿ ယံ ဉာဏံ ယံ ပဋိဘာနံ, တဿ ယတ္တကော ဝိသယော, တတ္တကော ယုတ္တိဟာရဝိစာရောတိ အတ္ထော။ တံ ကိဿ ဟေတု? အနန္တနယော သမန္တဘဒ္ဒကော ဝိမဒ္ဒက္ခမော ဝိစိတ္တဒေသနော စ သဒ္ဓမ္မောတိ။

ဧဝံ နယဒဿနဝသေနေဝ ယုတ္တိဟာရယောဇနာ ဒဿိတာတိ တံ ဗြဟ္မဝိဟာရဖလသမာပတ္တိနိတနုပုဗ္ဗသမာပတ္တိဝသိဘာဝေဟိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"မေတ္တာဝိဟာရိဿ သတော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **မေတ္တာဝိဟာရိဿာ** တိ မေတ္တာဝိဟာရလာဘိနော။ **သတော**တိ သမာနဿ, တထာဘူတဿာတိ အတ္ထော။ **ဗျာပာဒော** တိ ပဒောသော။ **စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဥဿတီ**တိ စိတ္တံ အဘိဘဝိဿတိ။ ယသ္မာ ပန ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ပဝတ္တိ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနဿ အပရဘာဂေတိ ဒဿနတ္ထံ **"ဥဿတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ **န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ**တိ ဗျာပာဒပဋိပက္ခတ္တာ မေတ္တာယ တာဒိသီ ကထာ န ယုတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဗျာပာဒော ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ**တိ ယထာဝုတ္တကာရဏတော ဧဝ အယံ ကထာ ယုတ္တာတိ။ သေသတရေသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အနုတ္တာနံ ဧဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။

အနိမိတ္တဝိဟာရိဿာ တိ အနိစ္စာနုပဿနာမုခေန ပဋိလဒ္ဓဖလသမာပတ္တိဝိဟာရဿ။ **နိမိတ္တာနုသာရီ** တိ သင်္ခါရနိမိတ္တာနုသာရီ။ **တေန တေနေဝ**တိ နိစ္စာဒီသု ယံ ယံ ပဟီနံ, တေန တေနေဝ နိမိတ္တေန။ **အသ္မီတိ ဝိဂတ** န္တိ ပဉ္စသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓေသု ဒိဋ္ဌိမာနဝသေန ယံ အသ္မီတိ မညိတံ, တံ ဝိဂတံ။ တမေဝတ္ထံ ဝိဝရတိ **"အယမဟမသ္မီတိ န သမနုပဿာမီ"**တိ။ **ဝိစိကိစ္ဆာကထံကထာသလ္လ** န္တိ ဝိနယကုက္ကုစ္စဿာပိ ကထံ ကထန္တိ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော ဝိစိကိစ္ဆာပဒေန ဝိသေသိတံ။ **န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ** တိ ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဟာနေကဋ္ဌဘာဝတော န ယုတ္တာယံ ကထာ။

ပဌမံ ဈာနံ သမာပန္နဿာ တိ ပဌမဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော။ **ကာမရာဂဗျာပာဒာ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုဇ္ဇတီ**တိ ယသ္မာ နီဝရဏေသု အပ္ပဟီနေသု ပဌမဇ္ဈာနဿ ဥပစာရမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ, ပဂေဝ ဈာနံ, တသ္မာ ကာမရာဂဗျာပာဒာ ဝိသေသာယ ဒုတိယဇ္ဈာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ န ယုတ္တာယံ ကထာ။ ယထာလဒ္ဓဿ ပန ပဌမဇ္ဈာနဿ ကာမရာဂဗျာပာဒာ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ ဟာနာယ သံဝတ္တန္တီတိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ ယုတ္တာ ကထာတိ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဝိတက္ကသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ နာမ သဟ ဥပစာရေန ဒုတိယဇ္ဈာနဓမ္မာ, အာရမ္မဏကရဏတ္ထော ဟေတ္ထ သဟဂတ-သဒ္ဒော။ **ဟာနာယာ**တိ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရိဟာနာယ။ **ဝိသေသာယာ**တိ ဒုတိယဇ္ဈာနာယ။ ဣမိနာ နယေန တတ္ထ တတ္ထ ဟာနန္တိ, ဝိသေသောတိ စ ဝုတ္တဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိတက္ကဝိစာရသဟဂတာ**တိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ, ကာမာဝစရဓမ္မာ ဧဝ တ။ **ဥပေက္ခာသုခသဟဂတာ**တိ ဥပစာရေန သဒ္ဓိံ ဒုတိယဇ္ဈာနဓမ္မာ, တတိယဇ္ဈာနဓမ္မာ ဥပေက္ခာ ဟိ ဣဓ ဥပေက္ခာတိ အဓိပ္ပေတာ။ **ပီတိသုခသဟဂတာ**တိ သဟ ဥပစာရေန တတိယဇ္ဈာနဓမ္မာ။ **ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိသဟဂတာ**တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဓမ္မာ။

သညူပစာရာတိ ပဉ္စသညာကိစ္စံ ကရောန္တာ ဧဝ ယေ ကေစိ စိတ္တုပ္ပာဒာ, "အာကိဉ္စညာယတနဓမ္မာ"တိပိ ဝဒန္တိ။ **သညာဝေဒယိတနိရောဓသဟဂတာ**တိ "သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမီ"တိ တဿ ပရိကမ္မဝသေန ပဝတ္တဓမ္မာ။ တေ ပန ယသ္မာ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယံ ဌိတေနေဝ သက္ကာ သညာဝေဒယိတနိရောဓံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ, န တတော ပရိဟီနေန, တသ္မာ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ ဟာနာယ သံဝ

တ္တန္တိတိ န ယုတ္တာ ကထာ။ ဝိသေသာယ သံဝတ္တန္တိတိ ပန ယုတ္တာ ကထာတိ အာဟ – **“ဟာနာယ။ပေ။ ဒေသနာ”**တိ။ **ကလ္လတာပရိစိတ** န္တိ သမတ္တဘာဝေန ပရိစိတံ, ယထာဝုတ္တသမာပတ္တိသု ဝသိဘာဝေန ပရိစိတန္တိ အတ္ထော။ တေနေတဟ – **“အဘိနီဟာရံ ခမတီ”**တိ။ သေသံ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ။

အပိ စေတ္ထ အပ္ပဋိကူလသညာမုခေန ကာမစ္ဆန္ဒော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ပဋိကူလသညာပတိရူပတာယ ဗျာပါဒော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သမာဓိမုခေန ထိနမိဒ္ဓံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝီရိယာရမ္ဘမုခေန ဥဒ္ဓစ္စံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သိက္ခာကာမတာမုခေန ကုက္ကုစ္စံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဥဘယပက္ခသန္တီရဏမုခေန ဝိစိကိစ္ဆာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဣန္ဒြိယသံဝရမုခေန သမ္မောဟော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အတ္တညုတာမုခေန အတ္တနိ အပရိဘဝေန မာနော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝီမံသာမုခေန ဟေတုပတိရူပကပရိဂ္ဂဟေန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝိရတ္တတာပတိရူပကေန သတ္တေသု အဒယာပန္နတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အနုညာတပဋိသေဝနပတိရူပတာယ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိပတိရူပတာယ အသံဝိဘာဂသီလတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သံဝိဘာဂသီလတာပတိရူပတာယ မိစ္ဆာဇီဝေ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အသံသဂ္ဂဝိဟာရိတာပတိရူပတာယ အသင်္ဂဟသီလတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သင်္ဂဟသီလတာပတိရူပတာယ အနနုလောမိကသံသဂ္ဂေ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သစ္စတဒိတာပတိရူပတာယ ပိသုဏတစာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အပိသုဏတဒိတာပတိရူပတာယ အနတ္ထကာမတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ပိယတဒိတာပတိရူပတာယ စာဋုကမျတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ မိတဘာဏိတာပတိရူပတာယ အသမ္မောဒနသီလတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သမ္မောဒနသီလတာပတိရူပတာယ မာယာ သာဌေယျဉ္စ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ နိဂ္ဂယှဟတဒိတာပတိရူပတာယ ဖရုသတစတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဟာပဂရဟိတာပတိရူပတာယ ပရဝဇ္ဇာနုပဿိတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ကုလာနုဒ္ဒယတာပတိရူပတာယ ကုလမစ္ဆရိယံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အာဝါသစိရဋ္ဌိတိကာမတာမုခေန အာဝါသမစ္ဆရိယံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဓမ္မပရိဗန္ဓပရိဟရဏမုခေန ဓမ္မမစ္ဆရိယံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဓမ္မဒေသနာဘိရတိမုခေန ဘဿာရာမတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အဖရုသတစတာဂဏာနုဂ္ဂဟကရဏမုခေန သင်္ဂဏိကာရာမတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ပုညကာမတာပတိရူပတာယ ကမ္မာရာမတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သံဝေဂပတိရူပေန စိတ္တသန္တာပေါ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ သဒ္ဓာလုတာပတိရူပတာယ အပရိက္ခတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဝီမံသနာပတိရူပေန အဿဒ္ဓိယံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အတ္တာဓိပတေယျပတိရူပေန ဂရူနံ အနုသာသနိယာ အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဓမ္မာဓိပတေယျပတိရူပေန သဗြဟ္မစာရီသု အကာရဝံ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ လောကာဓိပတေယျပတိရူပေန အတ္တနိ ဓမ္မေ စ ပရိဘဝေ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ မေတ္တာယနာမုခေန ရာဂေ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ကရုဏာယနာပတိရူပေန သောကော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ မုဒိတာဝိဟာရပတိရူပေန ပဟာသော ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဥပေက္ခာဝိဟာရပတိရူပေန ကုသလေသု ဓမ္မေသု နိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ ဝဋ္ဋေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ ဧဝံ အာဂမပတိရူပကအဓိဂမပတိရူပကာဒီနမ္ပိ တထာ တထာ ဝဋ္ဋနသဘာဝတေ ယုတ္တိတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ အာဂမာနုသာရေန ယုတ္တိဂဝေသနာ ကာတဗ္ဗာတိ။

ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၂. **တတ္ထ ကတမော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရော** တိအာဒိ ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ ယသ္မာ “ဣဒံ ဣမဿ ပဒဋ္ဌာနံ, ဣဒံ ဣမဿ ပဒဋ္ဌာန”န္တိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနဘူတဓမ္မဝိဘာဝနလက္ခဏော ပဒဋ္ဌာနော ဟာရော, တသ္မာ ပဝတ္တိယာ မူလဘူတံ အဝိဇ္ဇံ အာဒိံ ကတွာ သဘာဝဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနံ အာသန္နကာရဏံ နိဒ္ဓာရေန္တော အဝိဇ္ဇာယ သဘာဝံ နိဒ္ဒိသတိ **“သဗ္ဗဓမ္မယာထာဝအသမ္ပဋိဝေဓလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ”** တိ။ တဿတ္ထော – သဗ္ဗေသံ ဓမ္မာနံ အဝိပရီတသဘာဝေ န သမ္ပဋိဝိဇ္ဈိယတိ ဧတေနာတိ သဗ္ဗဓမ္မယာထာဝအသမ္ပဋိဝေဓော။ သော လက္ခဏံ ဧတိဿာတိ သာ တထာ ဝုတ္တာ။ ဧတေန ဓမ္မသဘာဝပ္ပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ ဝာ သမ္မာ ပဋိဝေဓော သမ္ပဋိဝေဓော။ တဿ ပဋိပက္ခော အသမ္ပဋိဝေဓော။ ကတ္ထ ပန သော သမ္ပဋိဝေဓဿ ပဋိပက္ခောတိ အာဟ – “သဗ္ဗ။ပေ။ လက္ခဏာ”တိ။ ယသ္မာ ပန အသုဘေ သုဘန္တိအာဒိဝိပလ္လာသေ သတိ တတ္ထ သမ္မောဟော ဥပရူပရိ ဇာယတိယေဝ န ဟာယတိ, တသ္မာ **“တဿာ ဝိပလ္လာသာ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။

ပိယရူပံ သာတရူပန္တိ ပိယာယိတဗ္ဗဇာတိယံ ကန္တဇာတိယဉ္စ ပဒဋ္ဌာနံ။ “ယံ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ ဧတ္ထေသာ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၁၃၃; ဝိဘ. ၂၀၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ **အဒိန္နာဒာန** န္တိ အဒိန္နာဒာနစေတနာ။ သာ ဟိ ကေတရံ ဥပ္ပန္နာပိ အနာဒီနဝဒဿိတာယ လောဘဿ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ ဟောတီတိ တဿ ပဒဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ။ ဒောသဿ ဟဏ္ဏာတိဟတော ပဒဋ္ဌာနံ, မောဟဿ မိစ္ဆာပဋိပဒါ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဧတ္ထာပိ ဧကမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဉ္ဇနုဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ** တိ နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနုဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ။ သုခသညာယ ဖဿဿ ဥပဂမနလက္ခဏတာ ဖဿပစ္စယတာဝ ဝုတ္တာ။ “ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတီ”တိ (သံ. နိ. ၄.၉၃) ဟိ ဝုတ္တံ ။ **အဿာဒေ** တိ တဏှာယံ။ သင်္ခတလက္ခဏာနိ ဥပ္ပာဒဝယညထတ္တာနိ။ ယေဘုယျေန နိစ္စဂ္ဂဟဏံ ဝိညာဏာဓိနန္တိ နိစ္စသညာယ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ။ တထာ ဟိ သော ဘိက္ခု တံယေဝ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတီတိ ဝိညာဏဝိသယမေဝ အတ္တနော နိစ္စဂ္ဂဟံ ပဝေဒေသိ။ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ယဒိ အနိစ္စတာ ဒုက္ခတာ စ သုဒိဋ္ဌာ, အတ္တသညာ သုခသညာ အနဝကာသာတိ အာဟ – **“အနိစ္စသညာဒုက္ခသညာအသမနုပဿနလက္ခဏာ အတ္တသညာ”** တိ။ “ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ, ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ”တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅) ဟိ ဝုတ္တံ။

ယေဘုယျေန အတ္တာဘိနိဝေသော အရူပဓမ္မေသူတိ အာဟ – **“တဿာ နာမကာယော ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ **သဗ္ဗံ နေယျ** န္တိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ စတုသစ္စဝိနိမုတ္တဿ ဉေယျဿ အဘာဝတော။ **စိတ္တဝိက္ခေပပဋိသံဟရဏံ** ဥဒ္ဓစ္စဝိက္ခမ္ဘနံ။ **အသုဘာ**တိ အသုဘာနုပဿနာ, ပဋိဘာဂနိမိတ္တဘူတာ အသုဘာ ဧဝ တ, တဏှာပဟာပဋိပက္ခတ္တာ သမထဿ အသုဘာ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ။ အဘိဇ္ဈာယ တနုကရဏတော အဒိန္နာဒာနာဝေရမဏီ အလောဘဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တာ။ တထာ ဗျာပါဒဿ တနုကရဏတော ဟဏ္ဏာတိပာတာဝေရမဏီ အဒောသဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တာ။ **ဝတ္ထုအဝိပ္ပဋိပတ္တိ** ဝိသယသဘာဝပဋိဝေဓော, **သမ္မာပဋိပတ္တိ** သီလသမာဓိသမ္ဗာနံ နိဗ္ဗိဒါဉာဏေန အနဘိရတိဉာဏမေဝ တ တထာ ပဝတ္တံ။ သဗ္ဗာပိ ဝေဒနာ ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိဘာဝတော ဒုက္ခန္တိ ကတွာ ဝုတ္တံ – “ဒုက္ခသညာယ ဝေဒနာ ပဒဋ္ဌာန”န္တိ။ **ဓမ္မသညာ**တိ ဓမ္မမတ္တန္တိ သညာ။

သတ္တာနံ ကာယေ အဝိတရာဂတာ ပဉ္စန္နံ အဇ္ဈတ္တိကာယတနာနံ ဝသေန ဟောတီတိ အာဟ – **“ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ရူပီနိ ရူပရာဂဿ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိ။ ကာယော ဟိ ဣဓ ရူပန္တိ အဓိပ္ပေတော။ ဝိသေသတော စ္ဆာနနိဿယဘူတေ မနာယတနေ စ နိကန္တိ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဆဋ္ဌာယတနံ ဘဝရာဂဿ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဒေဒိသံ မာ ရူပံ နိဗ္ဗတ္တတု, မာ ဒေဒိသီ ဝေဒနာတိ ဧဝံ ပဝတ္တာ ရူပာဒိအဘိနန္ဒနာ **နိဗ္ဗတ္တဘတနုပဿိတာ။ ဉာဏဒဿနဿာ** တိ ကမ္မဿကတညာဏဒဿနဿ။ ယောနိသောမနသိကာရဝတော ဟိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ ကမ္မဿကတညာဏဿ ကာရဏံ ဟောတိ, န အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တဿ။ ကြမဿ စ အတ္ထဿ ဝိဘာဝနတ္ထံ **မဟာနာရဒကဿပဇာတကံ** (ဇာ. ၂.၂၂.၁၁၅၃ အာဒယော), **ဗြဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၃၈ အာဒယော) ဧကစ္စသဿတတအော စ ဥဒါဟရိတဗ္ဗော။ **“ဩကပ္ပနလက္ခဏာ”**တိအာဒိနာ သဒ္ဓါပသာဒာနံ ဝိသေသံ ဒဿေတိ။ သော ပန သဒ္ဓါယယေဝ အဝတ္ထာဝိသေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ **ဩကပ္ပနံ** သဒ္ဒဟနဝသေန အာရမ္မဏဿ ဩကဟဏံ နိစ္ဆယော။ **အနာဝိလတာ** အဿဒ္ဓိယာပဂမေန စိတ္တဿ အကာလုဿိယတာ။ **အဘိပတ္တိယနာ** သဒ္ဒဟနမေဝ။ **အဝေစ္စပသာဒေ** ပညာသဟိတော အာယတနဂတော အဘိပ္ပသာဒော။ **အပိလာပနံ** အသမ္မောသော နိမုဇ္ဇိတွာ ဝိယ အာရမ္မဏဿ ဩကဟဏံ တ, ဧတ္တ စ သဒ္ဓါဒီနံ ပသာဒသဒ္ဓါသမ္ပပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနဇ္ဈာနင်္ဂါနိ ယထာက္ကမံ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝဒန္တေန အဝတ္ထာဝိသေသဝသေန ပဒဋ္ဌာနဘာဝေ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သတိသမာဓီနံ တ ကာယာဒယော သတိပဋ္ဌာနာတိ။ ဝိတက္ကာဒယော စ ဈာနာနီတိ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေန ဝုတ္တာ။

အဿာဒမနသိကာရော သံယောဇနီယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိတာ။ **ပုနဗ္ဘဝဝိရောဟဏာ** တိ ပုနဗ္ဘဝဿ ဝိရောဟဏာ, ပုနဗ္ဘဝနိဗ္ဗတ္တနာရဟတာ ဝိဟာကမ္မတာတိ အတ္ထော။ **ဩပပစ္စယိကနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ** န္တိ ဥပပတ္တိဘဝဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တနသဘာဝံ။ **နာမကာယရူပကာယသင်္ဃာတလက္ခဏ** န္တိ အရူပရူပကာယာနံ သမူဟဘာဝံ။ **ဣန္ဒြိယဝဝတ္ထာန** န္တိ စက္ခာဒီနံ ဆန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝဝတ္ထိတဘာဝတော။ **ဩပပစ္စယိက** န္တိ ဥပပတ္တိက္ခန္ဓနိဗ္ဗတ္တကံ။ **ဥပဓီ**တိ အတ္တဘာဝေါ။ အတ္တနော ပိယဿ မရဏံ စိန္တေန္တဿ ဇာလဿ ယေဘုယျေန သောကော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ မရဏံ သောကဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဿုက္ကံ** စေတသော သန္တာပော။ **ဩဒဟန** န္တိ အဝဒဟနံ။ အတ္တနော နိဿယဿ သန္တပနမေဝ ဘဝဿာတိ ဝုတ္တံ ဘဝံ ဒဿေတုံ **“ကြမာနီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဘဝဿ အင်္ဂါနိ ဘဝသင်္ခါတာနိ စ အင်္ဂါနိ ဘဝင်္ဂါနိ။ တေသု ကိလေသာ ဘဝဿ အင်္ဂါနိ။ ကမ္မဝိပါကဝဋ္ဋံ ဘဝသင်္

ခာတာနိ အင်္ဂါနိ။ **သမင်္ဂီနီ** တိ သဗ္ဗာနိ။ ခန္ဓာယတနာဒီနံ အပရာပရုပ္ပတ္တိသံသရဏံ သံသာရော။ တဿ ပုရိမပုရိမ
ဇာတိနိပ္ဖန္နံ ကိလေသာဒိဝဋ္ဋံ ကာရဏန္တိ အာဟ – **“ဘဝေ သံသာရဿ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ သမ္မာပကာဟေတုဘာဝံ သ
န္ဓာယ “မဂ္ဂေ နိရောဓဿ ပဒဋ္ဌာန”န္တိ ဝုတ္တံ။

ကမ္မဋ္ဌာနေကဟကဿ ဩတရဏဋ္ဌာနတာယ ဗဟုဿုတော တိတ္ထံ နာမ, တဿ သမ္မာပယိရုပာသနာ **တိတ္ထညုတာ**။ ဓမ္မုပသညှိတံ ဟမောဇ္ဇံ ပီတံ နာမ, သပ္ပာယဓမ္မဿဝနေန တံ ဥပ္ပာဒေတ္တဝာ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ဗျူဟနာ
ပီတညုတာ, ဘာဝနာယ ထောကမ္ပိ လယာပတ္တိယာ ဥဒ္ဓံပတ္တိယာ စ ဇာနနာ **ပတ္တညုတာ** ။ အတ္တနော ပဉ္စဟိ ပဓာနိယင်္ဂေ
ဂေဟိ သမန္နာဂတဿ ဇာနနာ **အတ္တညုတာ,** တေသု ပုရိမာနံ ပုရိမာနံ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေ သုဝိ
ညေယျော ဧဝ။ ကတပုညဿေဝ ပတိရူပဒေသဝာသော သမ္ဘဝတိ , န ဣတရဿာတိ **“ပုဗ္ဗေကတပုညတာ ပတိရူပ
ဒေသဝာသဿ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ** သဟ အဓိဋ္ဌာနေန တရုဏဝိပဿနာ။ **နိဗ္ဗိဒါ** တိ
ဗလဝဝိပဿနာ။ **ဝိရာဂေ**တိ မဂ္ဂေ။ **ဝိမုတ္တီ** တိ ဖလံ။ **ဧဝ**န္တိ ယဒိဒံ “တဿာ ဝိပလ္လာသာ ပဒဋ္ဌာန”န္တိအာဒိနာ
အဝိဇ္ဇာဒီနံ ပဒဋ္ဌာနံ ဒဿိတံ, ဣမိနာ နယေန အထာပိ ယော ကောစိ ဥပနိဿယော ဗလဝပစ္စယောတိ ယော ကောစိ
အဝသေသပစ္စယော, **သဗ္ဗော သော ပဒဋ္ဌာနံ** ကာရဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ “ဧဝံ ယာ ကာစိ ဥပနိဿာ ယောဂတော စ ပစ္စယ
တော စာ”တိပိ ပဌန္တိ။ တတ္ထ **ဥပနိဿာ**တိ ကာရဏံ, **ယောဂတော**တိ ယုတ္တိတော, **ပစ္စယတော**တိ ပစ္စယဘာဝမတ္တတောတိ
အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၃. တတ္ထ **ကတမော လက္ခဏော ဟာရော** တိအာဒိ လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **ကိံ လက္ခယတီ** တိ လက္
ခဏဟာရဿ ဝိသယံ ပုစ္ဆတိ။ **“ယေ ဓမ္မာ”** တိအာဒိနာ လက္ခဏဟာရံ သင်္ခေပတော ဒဿေတွာ တံ ဥဒာဟရဏေ
ဟိ ဝိဘဇိတုံ **“စက္ခု”**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **“ဝဓကေဋ္ဌေန ဧကလက္ခဏာနီ”** တိ ဣမိနာ အနုဝဋ္ဋိတဘာတဒိနာပိ ဧက
လက္ခဏတာ ဝုတ္တာ ဧဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧဝံ အာယတနဝသေန ဧကလက္ခဏတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ခန္ဓာဒိဝသေန ဒဿေတုံ **“အတီတေ, ရာဓ, ရူပေ အန
ပေက္ခော ဟောတီ”**တိအာဒိ သုတ္တံ အာဘတံ။ **ယမကောဝါဒသုတ္တေ** (သံ. နိ. ၃.၈၅) **ဝဓကေဋ္ဌေန ဧကလက္ခဏာ ဝုတ္
တာ**တိ တသ္မိံ သုတ္တေ “ဝဓကံ ရူပံ ဝဓကံ ရူပန္တိ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတီ”တိအာဒိနာ အာဂတတ္တာ ဝုတ္တံ။ **ဣတီ**
တိ ဧဝံ, ဣမိဿံ ကထာယံ ကာယဂတာယ သတိယာ ဝုတ္တာယ သတိ ဝေဒနာဂတာ သတိ စိတ္တဂတာ သတိ ဓမ္မဂတာ စ
သတိ ဝုတ္တာ ဘဝတိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒိဋ္ဌ**န္တိအာဒီနံ အတ္ထံ ပရတော ဝဏ္ဏ
ယိဿာမ။

ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရာဟီ တိ ဧတ္ထ **ကာယေ**တိ ရူပကာယေ။ ရူပကာယော ဟိ ဣဓ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ
ကေသာဒီနဉ္စ သမူဟဋ္ဌေန ကာယောတိ အဓိပ္ပေတော။ ယထာ စ သမူဟဋ္ဌေန, ဧဝံ ကုစ္ဆိတာနံ အာယဋ္ဌေန။ ကုစ္ဆိတာနဉ္
ဟိ ပရမဇေဂုစ္ဆာနံ သော အာယောတိပိ **ကာယော, အာယော**တိ ဥပ္ပတ္တိဒေသော။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – အာယန္
တိ တတောတိ အာယော။ ကေ အာယန္တိ? ကုစ္ဆိတာ ကေသာဒယော, ဣတိ ကုစ္ဆိတာနံ အာယောတိ ကာယော။

ကာယာနုပဿီ တိ ကာယံ အနုပဿနသီလော, ကာယံ ဝါ အနုပဿမာနော။ “ကာယေ”တိ စ ဝတွာ ပုန “ကာ
ယာနုပဿီ”တိ ဒုတိယံ ကာယဂ္ဂဟဏံ အသမ္မိဿတော ဝဝတ္ထာနဃနဝိနိဗ္ဘောဂာဒိဒဿနတ္ထံ။ တေန န ကာ
ယေ ဝေဒနာနုပဿီ စိတ္တဓမ္မာနုပဿီ ဝါ, အထ ခေါ ကာယာနုပဿီ ဧဝါတိ ကာယသင်္ခါတေ ဝတ္ထုသ္မိံ ကာယာ
နုပဿနာကာရဿေဝ ဒဿနေန အသမ္မိဿတော ဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ ဟောတိ။ တထာ န ကာယေ အင်္ဂပစ္စင်္ဂ
ဝိနိမုတ္တဧကဓမ္မာနုပဿီ, နာပိ ကေသလောမာဒိဝိနိမုတ္တဣတ္ထိပုရိသာနုပဿီ။

ယောပိ စေတ္ထ ကေသလောမာဒိကော ဘူတုပာဒါယသမူဟသင်္ခါတော ကာယော, တတ္ထပိ န ဘူတုပာဒါယဝိနိ မုတ္တကေဓမ္မာနုပဿီ , အထ ခေါ ရထသမ္ဘာရာနုပဿကော ဝိယ အင်္ဂပစ္စင်္ဂသမူဟာနုပဿီ, နဂရာဝယဝာနုပဿ ကော ဝိယ ကေသလောမာဒိသမူဟာနုပဿီ, ကဒလိက္ခန္ဓပတ္တဝဋ္ဋိဝိနိဗ္ဘုဇကော ဝိယ ရိတ္တမုဋ္ဌိဝိနိဝေဌကော ဝိယ စ ဘူတုပာဒါယသမူဟာနုပဿီ စေတိ နာနပ္ပကာရတော သမူဟဝသေနေဝ ကာယသင်္ခါတဿ ဝတ္ထုနော ဒဿ နေန ဃနဝိနိဗ္ဘောဂံ ဒဿိတော ဟောတိ။ န ဟေတ္ထ ယထာဝုတ္တသမူဟဝိနိမုတ္တော ကာယော တ အညော တ ကောစိ ဓမ္မော ဒိဿတိ, ယထာဝုတ္တဓမ္မသမူဟမတ္တေ ဧဝ ပန တထာ တထာ သတ္တာ မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ ကရောန္တိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

> ''ယံ ပဿတိ န တံ ဒိဋ္ဌံ၊ ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ န ပဿတိ။
> အပဿံ ဗဇ္ဈတေ မူဠှော၊ ဗဇ္ဈမာနော န မုစ္စတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀၆; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၃၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၃)။

ဃနဝိနိဗ္ဘောဂါဒိဒဿနတ္ထန္တိ အာဒိသဒ္ဒေန အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဥှိ ဧတသ္မိံ ကာယေ ကာ ယာနုပဿီယေဝ, န အညဓမ္မာနုပဿီ။

ကြိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အနုဒကဘူတာယပိ မရီစိယာ ဥဒကာနုပဿိနော ဟောန္တိ, န ဧဝံ အနိစ္စဒုက္ခာနတ္တ အသုဘဘူတေ ဧဝ ကြမသ္မိံ ကာယေ နိစ္စသုခအတ္တသုဘဘာဝါနုပဿီ , အထ ခေါ ကာယာနုပဿီ အနိစ္စဒုက္ခအနတ္တအသု ဘာကာရသမူဟာနုပဿီတိ အတ္ထော။ အထ တ ယွတာယံ **မဟာသတိပဋ္ဌာနေ** (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၄ အာဒယော) အဿာသပ ဿာသာဒိစုဏ္ဏိကဇာတအဋ္ဌိကပရိယောသာနော ကာယော ဝုတ္တော, ယော စ ''ကြမေကစ္စော ပထဝီကာယံ အနိစ္စ တော အနုပဿတိ, အာပေါကာယံ တေဇောကာယံ ဝါယောကာယံ ကေသကာယံ။ပေ။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇကာယ''န္တိ **ပဋိသမ္ဘိ ဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၃.၃၄ အာဒယော) ကာယော ဝုတ္တော, တဿ သဗ္ဗဿ ကြမသ္မိံယေဝ ကာယေ အနုပဿနတော ကာ ယေ ကာယာနုပဿီတိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အထ တ ကာယေ အဟန္တိ တ မမန္တိ တ ဂဟေတဗ္ဗဿ ကဿစိ အနနုပဿနတော, တဿ ပန ကေ သလောမာဒိကဿ နာနာဓမ္မသမူဟဿ အနုပဿနတော ကာယေ ကေသာဒိဓမ္မသမူဟသင်္ခါတေ ကာယာနုပဿီတိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အပိ စ ''ကြမသ္မိံ ကာယေ အနိစ္စတော အနုပဿတိ နော နိစ္စတော''တိအာဒိနာ အနုက္ကမေန **ပဋိ သမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၃.၃၅ အာဒယော) အာဂတနယဿ သဗ္ဗဿေဝ အနိစ္စလက္ခဏာဒိကဿ အာကာရသမူဟသင်္ခါ တဿ ကာယဿ အနုပဿနတော ကာယေ ကာယာနုပဿီတိ အတ္ထော။

ဝိဟရာဟီတိ ဝတ္တာဟိ။ **အာတာပီ**တိ တီသု ဘဝေသု ကိလေသေ အာတာပေတီတိ အာတာပေါ, သော အဿ အတ္ထီတိ အာတာပီ။ **သမ္ပဇာနော** တိ သမ္ပဇညသင်္ခါတေန ဉာဏေန သမန္နာဂတော။ **သတိမာ**တိ ကာယပရိဂ္ဂါဟိကာယ သတိယာ သမန္နာဂတော။ အယံ ပန ယသ္မာ သတိယာ အာရမ္မဏံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပညာယ အနုပဿတိ, န ဟိ သတိဝိ ရဟိတာ အနုပဿနာ အတ္ထိ, တေနေဝါဟ – ''သတိဉ္စ ခွါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗတ္ထိကံ ဝဒါမီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၄)။ အနာတာပိနော စ အန္တော သင်္ခေပေါ အန္တရာယကရော ဟောတိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ န သမ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ယေသံ ဓမ္မာနံ အာနုဘာဝေန တံ သမ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဒဿနတ္ထံ ''အာတာပီ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဝိနေယျာ** တိ တဒင်္ဂဝိနယေန တ ဝိက္ခမ္ဘနဝိနယေန တ ဝိနယိတွာ။ **လောကေ**တိ တသ္မိံယေဝ ကာ ယေ။ ကာယော ဟိ ကြ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန လောကောတိ အဓိပ္ပေတော။ အဘိဇ္ဈာဂဟဏေန စေတ္ထ ကာမစ္ဆန္ဒ အော, ဒေါမနဿဂ္ဂဟဏေန ဗျာပါဒေါ ဂဟိတောတိ နီဝရဏေသု ဗလဝဓမ္မဒွယပ္ပဟာနဒဿနေန နီဝရဏပ္ပဟာနံ ဝုတ္တန္တိ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ ပဟာနင်္ဂံ ဒဿိတံ။ ''အာတာပီ''တိအာဒိနာ ပန သမ္ပယောဂင်္ဂံ ဒဿိ တန္တိ ကြမမတ္ထံ ဒဿေတုံ ''အာတာပီ''တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာနံ သမထော ဥဇုပဋိပက္ခော တိ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿဝိနယော ဝုစ္စမာနော သမာဓိန္ဒြိယံ ဒီပေတီတိ အာဟ – **''ဝိနေယျ လောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါမ နဿန္တိ သမာဓိန္ဒြိယ''**န္တိ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၃၆၇)။ **ကေလက္ခဏတ္တာ စတုန္နံ ကြန္ဒြိယာန** န္တိ ယထာ ဝီရိယ ပညာသမာဓိန္ဒြိယေဟိ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနံ ကြဇ္ဈတိ, ဧဝံ ဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနာနိပိ

တေဟိ ကွေဖ္လန္တိတိ စတုသတိပဋ္ဌာနသာဓနေ ကွမေသံ ကွန္ဒြိယာနံ သဘာဝဘေအာဘာဝတော သမာနလက္ခဏတ္တာ
ကွတရာနိ သတိပဋ္ဌာနာနိပိ ဝုတ္တာနိ ဧဝ ဟောန္တိတိ အတ္ထော။

၂၄. ကွအနိ သတိပဋ္ဌာနေသု ဂဟိတေသု သဗ္ဗေသံ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ ဂဟိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **“စတူသု သတိပ
ဋ္ဌာနေသူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဗောဓင်္ဂမာ** တိ ဗောဓံ အရိယမဂ္ဂဉာဏံ ဂစ္ဆန္တိတိ ဗောဓင်္ဂမာ။ ယထာဝုတ္တာသ္
သ ဗောဓဿ ပက္ခေ ဘတတိ **ဗောဓိပက္ခိယာ။ နေယ္ယာနိကလက္ခဏေနာ** တိ တွေ နိမိတ္တတော ပဝတ္တတော စ
ဝုဋ္ဌာနံ နိယ္ယာနံ, နိယ္ယာနေ နိယုတ္တာတိ နေယ္ယာနိကာ, ယထာ ဒေတရိကောတိ။ နိယ္ယာနသဘ္ဘာတံ တ ဖလံ အရဟ
န္တိတိ နေယ္ယာနိကာ။ နိယ္ယာနံ ပယောဇနံ ဧတေသန္တိ တ နေယ္ယာနိကာ။ “နိယ္ယာနိကာ”တိပိ ဟဌေ, တတ္ထ နိယ
ယာနံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ နိယ္ယာနိကာတိ အတ္ထော။ “နိယ္ယာနိယာ”တိပိ ဟဌေ, တဿ နိယ္ယန္တီတိ နိယ္ယာနိယာ
တိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ နိယ္ယာနိကလက္ခဏေနာတိ နိယ္ယာနိကသဘာဝေန။

ဧဝံ အကုသလာပိ ဓမ္မာ တိ ယထာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, ဧဝံ အကုသလာပိ ဓမ္မာ ဧက
လက္ခဏတ္တေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ။ ကထံ? ပဟာနေကဋ္ဌတာဝသေနာတိ ဒဿေန္တော **“ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆန္
တီ”**တိ အာဟ။ ကွအနိ တံ ပဟာနံ ဒဿေတုံ **“စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသူ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကာယာနုပဿနာဒီ
သု စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာနေသု အသုဘေ သုဘန္တိအာဒယော စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ ပဟီယန္တိ, ကဗ
ဠီကာရာဟာရာဒယော စတ္တာရော အာဟာရာ စဿ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ပရိဇာနနဿ ပရိဗန္ဓိနော ကာမရာဂါဒ
ယော ဗျန္တီကတာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော, ကသ္မာ? တေဟိ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗ
တ္ထ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။ တေနေတဟ – “ဧဝံ အကုသလာပိ ဓမ္မာ ဧကလက္ခဏတ္တာ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂ
စ္ဆန္တီ”တိ။

ကွအနိ အညေနပိ ပရိယာယေန လက္ခဏဟာရဿ ဥဒာဟရဏာနိ ဒဿေတုံ **“ယတ္ထ တ ပနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။
တတ္ထ **ယတ္ထာ** တိ ယသ္မိံ ဒေသနာယံ။ **တ**-သဒ္ဒော ဝိကပ္ပတ္ထော။ **ပနာ**တိ ပဒပူရဏော။ **ရူပိန္ဒြိယ** န္တိ ရုပ္ပန
သဘာဝံ အဓိပတိဓံ ကွန္ဒြိယံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဒေသနာယံ။ **ရူပဓာတူ**တိ ရုပ္ပနသဘာဝ ဒသ ဓာတုယော။ **ရူပာယတန**
န္တိ ရုပ္ပနသဘာဝံ ဒသာယတနံ, ရူပီနိ ဒသာယတနာနီတိ အတ္ထော။ ရုပ္ပနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ ကွမာနိ ဒေ
သိတာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ ဒေသိတံ တတ္ထ သုခိန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ သုခဝေဒနာဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာ
တိ အဓိပ္ပာယော။

ဒုက္ခသမုဒယော စ အရိယသစ္စ န္တိ ကွဒံ အကုသလဿ သောမနဿဿ ဝသေန ဝုတ္တံ, သာသဝကုသလဿ
သာပိ ဝသေန ယုဇ္ဇတိ ဧဝ။ သဗ္ဗော စ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ ဒေသိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။ အဝိဇ္ဇာနုသယိတတ္တာ အဒုက္ခမသု
ခာယ ဝေဒနာယ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ – “အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅)။ တထာ
စ ဝုတ္တံ **“အဒုက္ခမသုခာယ ဟိ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာ အနုသေတီ”**တိ။ ဧတေန အဒုက္ခမသုခာဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာ ဂဟိ
တာတိ ဒဿေတိ။ သတိ စ အဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေ သဗ္ဗော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ ဒေသိတောတိ ဒဿေတုံ **“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ
သင်္ခါရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သော စာ**တိ တွေ **စ**-သဒ္ဒော ဗျတိရေကတ္ထော, တေန သော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ
အနုလောမပဋိလောမဝသေန ဒုဝိဓောတိ ကွမံ ဝက္ခမာနဝိသေသံ ဇောတေတိ။ တေသု အနုလောမတော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေါ
ယထာဒဿိတော သရာဂသဒေါသသမောဟသံကိလေသပက္ခေန ဟာတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော, ပဋိလောမတော ပန ပဋိစ္စ
သမုပ္ပာဒေါ ယော “အဝိဇ္ဇာယတွေ၀၀ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ”တိအာဒိနာ **ဟာဠိယံ** (မ. နိ. ၃.၁၂၆; မဟာဝ. ၁) ဝုတ္တော,
တံ သန္ဓာယ **“ဝီတရာဂဝီတဒေါသဝီတမောဟအရိယဓမ္မေဟိ ဟာတဗ္ဗော”** တိ ဝုတ္တံ။

ကွအနိ ဧကလက္ခဏတာဝိဘာဝနေန လက္ခဏဟာရယောဇနာယ နယံ ဒဿေတုံ **“ဧဝံ ယေ ဓမ္မာ”** တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ တတ္ထ **ကိစ္စတော**တိ ပထဝီအာဒီနံ ဖဿာဒီနဉ္စ ရူပာရူပဓမ္မာနံ သန္ဓာရဏသင်္ဃဋ္ဋနာဒိကိစ္စတော, တေသံ တေသံ
တ ပစ္စယဓမ္မာနံ တံတံပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မဿ ပစ္စယဘာဝသင်္ခါတကိစ္စတော။ **လက္ခဏတော** တိ ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာ
ဝတော။ **သာမညတော**တိ ရုပ္ပနနမနာဒိတော အနိစ္စတာဒိတော ခန္ဓာယတနာဒိတော စ။ **စုတူပပာတတော**တိ သင်္ခတဓမ္မာနံ
ဘင်္ဂတော ဥပ္ပာဒတော စ, သမာနနိရောဓတော သမာနုပ္ပာဒတော စာတိ အတ္ထော။ တွေ စ သဟာစရဏံ သမာနဟေတု

တာ သမာနဖလတာ သမာနဘူမိတာ သမာနဝိသယတာ သမာနာရမ္မဏတာတိ ဧဝမာဒယောပိ စ-သဒ္ဒေန သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၅. **တတ္ထ ကတမော စတုဗျူဟော ဟာရော** တိ စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **ဗျဉ္ဇနေန သုတ္တဿ နေရုတ္တဉ္စ အဓိပ္ပာယော စ နိဒါနဉ္စ ပုဗ္ဗာပရသန္ဓိ စ ဂဝေသိတဗ္ဗော**တိ သင်္ခေပေန တာဝ စတုဗျူဟံ ဒဿေတိ။ **"ဗျဉ္ဇနေနာ"** တိ ဣမိနာ ဟာရာနံ သုတ္တဿ ဗျဉ္ဇနဝိစယဘာဝတော ဗျဉ္ဇနမုခေနေဝ တေေ စတုဗျူဟဟာရပဒတ္ထာ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ **နေရုတ္တ** န္တိ နိရုတ္တံ နိဗ္ဗစနန္တိ အတ္ထော။ နိရုတ္တမေဝ နေရုတ္တံ။ တေ နေတဟ – **"ယာ နိရုတ္တိပဒသံဟိတာ"** တိ။ တဿတ္ထော – ယာ နိရုတ္တိ, ဣဒံ နေရုတ္တံ။ ကာ ပန သာ နိရုတ္တိ? ပဒ သံဟိတာတိ ပဒေသု သံဟိတာ ယုတ္တာ, လိင်္ဂဝစနကာလသာဓနပုရိသာဒိဝိသေသယောဂေန ယော ယော အတ္ထော ယထာ ယထာ ဝတ္တဗ္ဗော, တထာ တထာ ပဝတ္တသဘာဝနိရုတ္တီတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **"ယံ ဓမ္မာနံ နာမ သော ဉာဏ"**န္တိ။

တတ္ထ **ယ**န္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပါတော, ယာယ ကာရဏဘူတာယာတိ အတ္ထော။ **ဓမ္မာန** န္တိ ဉေယျဓမ္မာနံ။ **နာမသော**တိ ပထဝီ ဖဿော ခန္ဓာ ဓာတု တိဿော ဖုဿောတိ ဧဝမာဒိနာမဝိသေသေန ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, အယံ သဘာဝနိရုတ္တိ နာမ။ ပထဝီတိ ဟိ ဧဝမာဒိကံ သဒ္ဒံ ဂဟေတွာ တတော ပရံ သင်္ကေတဒ္ဒတရေန တဒတ္ထပဋိပတ္တိ တံတံ အနိယတနာမပညတ္တိဂ္ဂဟဏဝသေနေဝ ဟောတီတိ။ အထ တ ပဒသံဟိတာတိ ပဒေန သံဟိတာ ။ ပဒတော ဟိ ပဒတ္ထာ ဝဗောဓော။ သော ပနဿ အတ္ထေ ပဝတ္တိနိမိတ္တဘူတာယ ပညတ္တိယာ ဂဟိတာယ ဧဝ ဟောတီတိ သာ ပန ပညတ္တိ နိရုတ္တိသင်္ခါတပဒေန သံဟိတာ ပဒတ္ထံ ဗောဓေတီတိ ပဒသံဟိတာတိ ဝုတ္တာ။ **"ယဒါ ဟိ ဘိက္ခူ"** တိအာဒိနာ "ဓမ္မာ နံ နာမသော ဉာဏ"န္တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရတိ။

တတ္ထ **အတ္ထဿာ** တိ သဒ္ဒာဘိဓေယျဿ အတ္ထဿ။ **နာမံ ဇာနာတီ**တိ နာမပညတ္တိဝသေန အယံ နာမာတိ နာမံ ဇာနာတိ။ **ဓမ္မဿာ** တိ သဘာဝဓမ္မဿ။ **တထာ တထာ နံ အဘိနိရောပေတီ**တိ ယော ယော အတ္ထော ဓမ္မော စ ယထာ ယထာ စ တေဟရိတဗ္ဗော, တထာ တထာ နံ နာမံ တေဟာရံ အဘိနိရောပေတိ ဒေသေတီတိ အတ္ထော။ တတ္ထော ဝတာ စ အယံ ဘိက္ခု အတ္ထကုသလော ယာဝ အနေကာဓိဝစနကုသလောတိ ဝုစ္စတီတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **အတ္ထကုသလော** တိ ဟဋ္ဌအတ္ထေ ကုသလော။ **ဓမ္မကုသလော**တိ ဟဋ္ဌိယံ ကုသလော။ **ဗျဉ္ဇနကုသလော** တိ အက္ခရေသု စ တဗ္ဗေသု စ ကုသလော။ **နိရုတ္တိကုသလော** တိ နိဗ္ဗစနေ ကုသလော။ **ပုဗ္ဗာပရကုသလော** တိ ဒေသနာယ ပုဗ္ဗာပရကုသလော။ **ဒေသနာကုသလော**တိ ဓမ္မဿ ဒေသနာယ ကုသလော။ **အတီတာဓိဝစနကုသလော**တိ အတီတပညတ္တိကုသလော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **ဧဝံ သဗ္ဗာနိ ကာတဗ္ဗာနိ, ဇနပဒနိရုတ္တာနီ** တိ ယတ္တကာနိ သတ္တတေဟာရပဒါနိ, တာနိ သဗ္ဗာနိ ယထာသမ္ဘဝံ သုတ္တေ နိဗ္ဗစနဝသေန ကာတဗ္ဗာနိ ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗာ စ ဇနပဒနိရုတ္တိယော** တိ သဗ္ဗာ စ လောကသမညာယော ယထာရဟံ ကာတဗ္ဗာ။ "သမညံ နာတိဓာဝေယျာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ သမ္မုတိသစ္စမုခေနေဝ ပရမတ္ထသစ္စာဓိဂမော ဟောတီတိ။

အဓိပ္ပာယကဏ္ဍော အနုတ္တာနံ နာမ နတ္ထိ။

၂၇. နိဒါနကဏ္ဍေ **ဣမိနာ ဝတ္ထုနာ**တိ ဣမိနာ ပုတ္တဂတဒိကိတ္တနသင်္ခါတေန ကာရဏေန။ ကာရဏဥ္ပဟတ္ထ ဝတ္ထု နိဒါနန္တိ စ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ နိဒါနနိဒ္ဒါရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ကာမန္ဓာ တိ ကိလေသကာမေန အန္ဓာ။ **ဇာလသဉ္ဆန္နာ** တိ တဏှာဇာလပလိဂုဏ္ဌိတာ။ **တဏှာဆဒနဆာဒိတာ** တိ တဏှာသင်္ခါတေန အန္ဓကာရေန ပိဟိတာ။ **ပမတ္တဗန္ဓနာဗဒ္ဓာ** တိ ကာမဂုဏသင်္ခါတေန ဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓာ။ "ပမတ္တဗန္ဓနာ"တိပိ ပဌော, ပမာဒေနာတိ အတ္ထော။ **ပုဗ္ဗာပရေနာ** တိ ပုဗ္ဗေန တ အပရေန တ ဒေသနန္တရေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

ယုဇ္ဇတီ တိ ယောဂံ ဥပေတိ, သမေတီတိ အတ္ထော။ **ကမ္မေဟိ ပဒေဟိ ပရိယုဋ္ဌာနေဟီ** တိ ကမ္မေဟိ ယထာဝုတ္တေဟိ က ထာပဒေဟိ တဏှာပရိယုဋ္ဌာနဒီပကေဟိ။ **သာယေဝ တဏှာ**တိ ယာ ပုရိမကထာယ ဝုတ္တာ, သာယေဝ တဏှာ။ **"ယဥ္ဍာဟာ"** တိအာဒိနာ ဒ္ဝိန္နမ္ပိ ကထာနံ အတ္ထသံသန္ဒနေန ပုဗ္ဗာပရံ ဝိဘာဝေတိ။ **ပယောဂေနာ**တိ သမုဒာစာရေန။ **တသ္မာ** တိ ယတ္ထ သယံ ဥပ္ပန္နာ, တံ သန္တာနံ နိဿရိတုံ အဒေန္တီ နာနာရမ္မဏေဟိ ပလောဘယမာနာ ကိလေသေဟိ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌတိ။ တသ္မာ ကိလေသဝသေန စ ပရိယုဋ္ဌာနဝသေန စ တဏှာပဗန္ဓနံ ဝုတ္တာ။

ပပဥ္စေန္တိ သံသာရေ စိရံ ဌပေန္တီတိ **ပပဥ္စာ** ။ တိဋ္ဌန္တိ ဧတာယာတိ **ဌိတီ**။ ဗန္ဓနဋ္ဌေန သန္တာနံ ဝိယာတိ **သန္တာနံ** ။ နိဗ္ဗာနနဂရပ္ပဝေသသ္သ ပဋိသေဓနတော ပလိဃံ ဝိယာတိ **ပလိဃံ**။ အနဝသေသတဏှာပဟာနေန **နိတ္တဏှော** ။ အတ္တဟိတပရဟိတာနံ ကမလောကပရလောကာနဥ္စ မုနနတော **မုနီ**တိ ဧဝံ ကထာယ ပဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပပဥ္စာဒိအတ္ထာ ပန **ဟာဋ္ဌိယံ** ဝိဘတ္တာ ဧဝတိ။ တတ္ထ ယသ္သေတေ ပပဥ္စာဒယော အဗ္ဘတ္ထံ ဂတာ, တသ္သ တဏှာယ လေသောပိ န ဘဝတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **"ယော ဧတံ သဗ္ဗံ သမတိက္ကန္တော, အယံ ဝုစ္စတိ နိတ္တဏှော"** တိ။

၂၈. ပရိယုဋ္ဌာန န္တိ "တဏှာယ ပရိယုဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တာနိ တဏှာဝိစရိတာနိ။ **သင်္ခါရာ** တိ "တဒဘိသင်္ခတာ သင်္ခါရာ"တိ ဝုတ္တာ တဏှာဒိဋ္ဌိမာနပဟေတုကာ သင်္ခါရာ။ တေ ပန ယသ္မာ သတ္တသု ဇဝနစေတနာသု ပဌမစေတနာ သတိ ပစ္စယသမဝါယေ ကမ္မသမ္ဘိယေဝ အတ္တဘာဝေ ဖလံ ဒေတိ။ ပစ္ဆိမစေတနာ အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ။ ဥဘိန္နံ ဝေမဇ္ဈစေတနာ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဖလံ ဒေတိ, တသ္မာ ဝိပစ္စနောကာသဝသေန ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **"ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာတ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန တံတံစေတနာသမ္ပယုတ္တာ တဏှာပိ စေတနာ ဝိယ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာဒိဝသေန တိဓာ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **"ဧဝံ တဏှာ တိဝိဓံ ဖလံ ဒေတီ"**တိ။ **ပုဗ္ဗာပရေန ယုဇ္ဇတီ** တိ ယံ ပုဗ္ဗံ ပုရိမံ သင်္ခါရာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယတာဒိဝစနံ ဝုတ္တံ, တံ ကမိနာ အပရေန ကမ္မဿ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယတာဒိဝစနေန ယုဇ္ဇတိ ဂင်္ဂေါဒကံ ဝိယ ယမုနောဒကေန သံသန္ဒတိ သမေတီတိ အတ္ထော။

သင်္ခါရာ ဒဿနဖလေနာ တိ စတူသု ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တေသု ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တေ စာတိ ပဉ္စသု စိတ္တုပ္ပာဒေသု သင်္ခါရာ ပဌမမဂ္ဂပညာဖလေန။ **ဆတ္တိံသ တဏှာဝိစရိတာနိ ဘာဝနာဖလေနာ** တိ ပဌမမဂ္ဂေန ပဟီနာဝသေသဝသေန ဝုတ္တံ, န သဗ္ဗေသံ ဝသေန။

အနုဗန္ဓော တိ တဏှာဒီနံ အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိ။ **ယော စာပိ ပပဉ္စော** တိအာဒိနာ "ပပဉ္စေတီ"တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ ရာဓသုတ္တဥ္စ သံသန္ဒတိ။ တေနေတဟ – **"ကြဒံ ဧကတ္ထ"** န္တိ။ ယဒိပိ အတ္ထတော ဧကံ, ဒေသနာယ ပန ဝိသေသော ဝိဇ္ဇတီတိ ဒဿေတုံ **"အပိ စ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧတေန** ကမိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **သုတ္တေနာ** တိ သံဝဏ္ဏိယမာနေန သုတ္တေန။ **သုတ္တ** န္တိ သုတ္တန္တရံ။ **သံသန္ဒယိတ္ဝာ** တိ ဝိမိဿိတ္ဝာ အတ္ထတော အဘိန္နံ ကတ္ဝာ။ **ပုဗ္ဗာပရေန သဒ္ဓိံ ယောဇယိတ္ဝာ**တိ ပုဗ္ဗေန စ အပရေန စ သုတ္တေန သဒ္ဓိံ အတ္ထတော သမ္ဗန္ဓံ ယောဇေတ္ဝာ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟာကင့် ကရောတိ တေန သုတ္တဿ အတ္ထော နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတီ ဝိတ္ထာရိတော သုတ္တန္တရဒဿနေန။

န ကေဝလံ သုတ္တန္တရသံသန္ဒနမေဝ ပုဗ္ဗာပရသန္ဓိ, အထ ခော အညောပိ အတ္ထီတိ ဒဿေတုံ **"သော စာယ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အတ္ထသန္ဓီ** တိ ကိရိယာကာရကာဒိဝသေန အတ္ထဿ သမ္ဗန္ဓော။ သော ပန ယသ္မာ သင်္ကာသနာဒီနံ ဆန္နံ အတ္ထပဒာနံယေဝ ဟောတိ, သဗ္ဗဿာပိ ပဒတ္ထဿ တဒဝရောဓတော။

သမ္ဗန္ဓော စ နာမ န ကောစိ အတ္ထော။ တသ္မာ **"အတ္ထသန္ဓိ ဆပ္ပဒာနီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဗျဉ္ဇနသန္ဓီ** တိ ပဒဿ ပဒန္တရေန သမ္ဗန္ဓော။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗမ္ပိ နာမာဒိပဒံ ဆဟိ ဗျဉ္ဇနပဒေဟိ အသင်္ဂဟိတံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ **"ဗျဉ္ဇနသန္ဓိ ဆပ္ပဒာနီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဒေသနာသန္ဓီ တိ ယထာဝုတ္တဒေသနန္တရေန ဒေသနာယ သံသန္ဒနံ။ **န စ ပထဝိံ နိဿာယာ** တိ ပထဝိံ ဝိသယသင်္ခါတံ နိဿယံ ကတ္ဝာ, ပထဝိံ အာလမ္ဗိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ **ဈာယီ**တိ ဖလသမာပတ္တိဈာနေန ဈာယီ။ သော ဟိ သဗ္ဗသင်္ခါရနိဿဋံ နိဗ္ဗာနံ အာလမ္ဗိတ္ဝာ သမာပဇ္ဇနဝသေန ဈာယတိ, န ပထဝိံ နိဿာယ ဈာယတီတိ ဝုတ္တော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ စ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ ရူပပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတာယ သဗ္ဗော ကာမဘဝေါ ရူပဘဝေါ စ ဂဟိတော။ အရူပဘဝေါ ပန သရူပေနေဝ ဂဟိတောတိ သဗ္ဗံ လောကံ ပရိယာဒိယိတ္ဝာ ပုန အညေနပိ ပရိယာယေန တံ ဒဿ

သေတုံ **“န စ ကမ္မံ လောက”**န္တိအာဒိမာဟ။ သဗ္ဗော ဟိ လောကော ကမ္မလောကော ပရလောကော စာတိ ဒွေဝ ကောဋ္ဌာသာ ဟောန္တိ။ ယသ္မာ ပန **“ကမ္မလောကော”**တိ ဝိသေသတော ဒိဋ္ဌဓမ္မဘူတော သတ္တသန္တာနော ဝုစ္စတိ။ “ပရလောကော”တိ ဘဝန္တရသင္ဂေပဂတော သတ္တသန္တာနော တဒုဘယဝိနိမုတ္တော အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓေ ရူပသန္တာနော။ တသ္မာ တံ သန္ဓာယ **“ယမိဒံ ဥဘယမန္တရေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ယေ ပန “ဥဘယမန္တရေနာ”တိ ဝစနံ ဂဟေတ္ဝာ အန္တရာဘဝံ ဣစ္ဆန္တိ, တေသံ တံ မိစ္ဆာ။ အန္တရာဘဝေ ဟိ အဘိဓမ္မေ ပဋိက္ခိတ္တောတိ။ **ဒိဋ္ဌန္တိ** ရူပာယတနံ ။ **သုတန္တိ** သဒ္ဒာယတနံ။ **မုတန္တိ** ပတ္ဝာ ဂဟေတဗ္ဗတော ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနဉ္စ။ **ဝိညာတန္တိ** အဝသိဋ္ဌံ ဓမ္မာရမ္မဏပရိယာပန္နရူပံ။ **ပတ္တ** န္တိ ပရိယေသိတ္ဝာ ဝါ အပရိယေသိတ္ဝာ ဝါ ပတ္တံ။ **ပရိယေသိတန္တိ** ပတ္တံ ဝါ အပ္ပတ္တံ ဝါ ပရိယေသိတံ။ **ဝိတက္ကိတံ ဝိစာရိတ** န္တိ ဝိတက္ကနဝသေန အနုမဇ္ဇနဝသေန စ အာလမ္ဗိတံ။ **မနသာနုစိန္တိတ** န္တိ စိတ္တေန အနု အနု စိန္တိတံ။ **အယံ သဒေဝကေ။ပေ.။ အနိသ္သိတေန စိတ္တေန န ဉာယတိ ဈာယန္တော**တိ အယံ ခီဏာသဝေ ဖလသမာပတ္တိဈာနေန ဈာယန္တော ပုဗ္ဗေ တဏှာဒိဋ္ဌိနိသ္သယာနံ သုဋ္ဌု ပဟီနတ္တာ သဒေဝကေ လောကေ။ပေ.။ မနုသ္သာယ ယတ္ထ ကတ္ထစိပိ အနိသ္သိတေန စိတ္တေန ဈာယတိ နာမ။ တတော ဧဝ လောကေ ကေနစိပိ န ဉာယတိ “အယံ ဣဒံ နာမ နိသ္သာယ ဈာယတီ”တိ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> “နမော တေ ပုရိသာဇည၊ နမော တေ ပုရိသုတ္တမ။
> ယသ္သ တေ နာဘိဇာနာမ၊ ကိံ တ္ဝံ နိသ္သာယ ဈာယသီ”တိ။ (နေတ္တိ. ၁၀၄)။

ဣအနိ ခီဏာသဝစိတ္တသ္သ ကတ္ထစိပိ အနိသ္သိတဘာဝံ **ကေဝိကသုတ္တေန** (သံ. နိ. ၁.၁၅၉) **ဝက္ကလိသုတ္တေန** (သံ. နိ. ၃.၈၇) စ ဝိဘာဝေတုံ **“ယထာ မာရော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိညာဏံ သမန္နေသန္တော** တိ ပရိနိဗ္ဗာနတော ဥဒ္ဓံ ဝိညာဏံ ပရိယေသန္တော။ **“ပပဉ္စာတီတော”** တိအာဒိနာ အဒသ္သနသ္သ ကာရဏမာဟ။ **အနိသ္သိတစိတ္တာ န ဉာယန္တိ ဈာယမာနာ**တိ န ကေဝလံ အနုပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ခီဏာသဝသ္သ စိတ္တဂတိ မာရာဒယော န ဇာနန္တိ, အပိ စ ခေါ သဉပာဒိသေသာယပိ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ တသ္သ တံ န ဇာနန္တီတိ အတ္ထော။ **အယံ ဒေသနာသန္ဓိ** တိ **ကေဝိကသုတ္တဝက္ကလိသုတ္တာနံ** ဝိယ သုတ္တန္တာနံ အညမညအတ္ထသံသန္ဒနာ ဒေသနာသန္ဓိ နာမ။

နိဒ္ဒေသသန္ဓီ တိ နိဒ္ဒေသသ္သ သန္ဓိ နိဒ္ဒေသသန္ဓိ, နိဒ္ဒေသေန ဝါ သန္ဓိ နိဒ္ဒေသသန္ဓိ။ ပုရိမေန သုတ္တသ္သ နိဒ္ဒေသေန တသ္သေဝ ပစ္ဆိမသ္သ နိဒ္ဒေသသ္သ, ပစ္ဆိမေန ဝါ ပုရိမသ္သ သမ္ဗန္ဓနန္တိ အတ္ထော။ တံ ဒသ္သေတုံ ယသ္မာ ဘဂဝတ ယေဘုယ္ယေန ပဌမံ ဝဋ္ဋံ ဒသ္သေတွာ ပစ္ဆာ ဝိဝဋ္ဋံ ဒသ္သေတိ, တသ္မာ **“နိသ္သိတစိတ္တာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နိသ္သိတံ စိတ္တံ ဧတေသန္တိ **နိသ္သိတစိတ္တာ,** ပုဂ္ဂလာ, နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ဒေသနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနာယ ပန နိသ္သိတံ စိတ္တံ ဧတ္ထာတိ **နိသ္သိတစိတ္တာ,** နိသ္သိတစိတ္တဝန္တော တဏှာဒိဋ္ဌိနိသ္သယဝသေန ပဝတ္တာ သုတ္တပဒေသာ။ သေသမေတ္ထ သဗ္ဗံ ဟာကဋမေဝ။

စတုဗ္ယူဟဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၉. တတ္ထ **ကတမော အာဝဋ္ဋော ဟာရော** တိ အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **အာရမ္ဘထာ** တိ အာရမ္ဘဓာတုသင်္ခာတံ ဝီရိယံ ကရောထ။ **နိက္ကမထာ** တိ ကောသဇ္ဇပက္ခတော နိက္ခန္တတ္တာ နိက္ကမဓာတုသင်္ခာတံ တဒုတ္တရိဝီရိယံ ကရောထ။ **ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ** တိ ယသ္မာ သီလသံဝရော ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွာရတာ ဘောဇနေ မတ္တညုတာ သတိသမ္ပဇညန္တိ ဣမေသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌိတာနံ ဇာဂရိယာနုယောဂဝသေန အာရမ္ဘနိက္ကမဓာတုယော သမ္ဘဝန္တိ, တသ္မာ တထာဘူတသမထဝိပသ္သနာသင်္ခာတေ ဘဂဝတော သာသနေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တာ ဟောထ။ **ဓုနာထ မစ္စုနော သေနံ, နဠာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော**တိ ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇန္တာ စ တေဓာတုကိလ္သရသ္သ မစ္စုရာဇသ္သ ဝသံ သတ္တေ နေတီတိ တသ္သ သေနာသင်္ခာတံ အဗလံ ဒုဗ္ဗလံ ယထာ နာမ ဗလူပပန္နော ကုဉ္ဇရော နဠေဟိ ကတံ အကရံ ခဏေနေဝ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဧဝမေဝ ကိလေသဂဏံ ဓုနာထ ဝိဓမထ ဝိဒ္ဓံသေထာတိ အတ္ထော (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၁၈၅)။

ဣာနိ ယဒတ္ထံ အယံ ကထာ နိက္ခိတ္တာ, တံ ယောဇေတ္ဝာ ဒဿေတုံ **“အာရမ္မဏေ နိက္ကမထာတိ ဝီရိယဿေဝ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အာရမ္မဏေ နိက္ကမထာ** တိ ဣဒံ ဝစနံ **ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာနံ** ဝီရိယပယောဂဿ ကာရဏံ ဝီရိယာရမ္ဘေ နိယောဇနတော, “ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရီ”တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂) ဝစနတော ယောဂေ ဘာဝနာ။ တတ္ထ ဝိပဿနာဘာဝနာယ ဝက္ခမာနတ္တာ သမာဓိဘာဝနာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ – **“ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေတိ သမာဓိဿ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိ။ “မစ္စုနော သေန”န္တိ ဝုတ္တာယ ကိလေသသေနာယ သမ္မာ ဓုနနံ ဉာဏေနေဝ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဓုနာထ။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ ပုန ယထာဝုတ္တဝီရိယသမာဓိပညာသမ္ပယုတ္တေသု အာဓိပစ္စကိစ္စတာယ ပဓာနပုဂ္ဂလေ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝိဘာဝေတုံ ယဓေတ္ထ ဝစနံ သတိ ဒဿနတ္ထံ **“အာရမ္မဏေ နိက္ကမထာတိ ဝီရိယိန္ဒြိယဿ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣမာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဒေသနာ** တိ “ယာနိမာနိ ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာန”န္တိအာဒိနာ ဝီရိယာဒီနံ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဝုတ္တာနိ, သာ အာရမ္မဏေ နိက္ကမထာတိ အာဒိဒေသနာ, န ဝီရိယာရမ္ဘာဝတ္ထုအာဒီနီတိ အတ္ထော။ တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။

ဇဝံ ယထာနိက္ခိတ္တာယ ဒေသနာယ ပဒဋ္ဌာနဝသေန အတ္ထံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣာနိ တံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋေတုကာမော တဿ ဘူမိံ ဒဿေတုံ **“အယုဉ္ဇန္တာနံ ဝါ သတ္တာနံ ယောဂေ ယုဉ္ဇန္တာနံ ဝါ အာရမ္ဘော”**တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္ထော – ယောဂေ ဘာဝနာယံ တံ အယုဉ္ဇန္တာနံ ဝါ သတ္တာနံ အပရိပက္ကဉာဏာနံ ဝါ သနာဘာဂေန အာယတိံ ဝိဇာနနတ္ထံ အယံ ဒေသနာရမ္ဘော ယုဉ္ဇန္တာနံ ဝါ ပရိပက္ကဉာဏာနန္တိ။

သော ပမာဒေ ဒုဝိဓောတိ ယေန ပမာဒေန ဘာဝနံ နာနုယုဉ္ဇန္တိ, သော ပမာဒေ အတ္တနော ကာရဏဘေဒေန ဒုဝိဓော။ **အညာဏေနာ**တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ သလက္ခဏသာမညလက္ခဏပဋိစ္ဆာဒကေန သမ္မောဟေန။ **နိဝုတော**တိ ဆာဒိတော။ **ဉေယျဋ္ဌာန** န္တိ ဉေယျဉ္စ တံ “ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော”တိအာဒိနာ ဉာဏဿ ပဝတ္တနဋ္ဌာနဉ္စာတိ ဉေယျဋ္ဌာနံ။ အနေကဘေဒတ္တာ ဟာပဓမ္မာနံ တဗ္ဗသေန အနေကဘေဒေပိ ပမာဒေ မူလဘူတာယ အဝိဇ္ဇာယ ဝသေန ဧကော ဧဝါတိ အာဟ – **“ဧကဝိဓေ အဝိဇ္ဇာယာ”**တိ။ လာဘဝိနိစ္ဆယပရိဂ္ဂဟမစ္ဆရိယာနိ ပရိယေသနာအာရက္ခာပရိဘောဂေသု အန္တောဂဓာနိ။ ဆန္ဒရာဂဇ္ဈောသာနာ တဏှာ ဧဝါတိ တဏှာမူလကေပိ ဓမ္မေ ဧတ္တေဝ ပက္ခိပိတွာ **“တိဝိဓော တဏှာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ရူပီသု ဘဝေသူတိ ရူပဓမ္မေသု။ **အဇ္ဈောသာန** န္တိ တဏှာဘိနိဝေသော။ ဧတေန **“တဏှာယ ရူပကာယော ပဒဋ္ဌာန”**န္တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရတိ။ အနာဒိမတိ ဟိ သံသာရေ ဣတ္ထိပုရိသာ အညမညရူပာဘိရာမာ, အယဉ္စတ္ထော **စိတ္တပရိယာအနသုတ္တေန** (အ. နိ. ၁.၁-၁၀) ဒီပေတဗ္ဗော။ **အရူပီသု သမ္မောဟော** တိ ဖဿာဒီနံ အတိသုခုမသဘာဝတ္တာ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနဝိနိဗ္ဘောဂဿ ဒုက္ကရတ္တာ စ အရူပဓမ္မေသု သမ္မောဟော, သတ္တာနံ ပတိဋ္ဌိတောတိ ဝစနသေသော။ ဇဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ရူပကာယနာမကာယသင်္ခာတေ ဥပာဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပဝတ္တံ တဏှဉ္စ အဝိဇ္ဇဉ္စ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ စတုပာဒါနာနံ ဝသေန ဝိဘဇိတွာ တေသံ ခန္ဓာနံ ဥပာဒါနာနဉ္စ ဒုက္ခသမုဒယဘာဝေန သဟပရိဉေယျပဟာတဗ္ဗဘာဝံ ဒဿေတိ **“တတ္ထ ရူပကာယော”** တိအာဒိနာ။

၃၀. ဇဝံ ပမာဒမုခေန ပုရိမသစ္စဒွယံ နိဒ္ဒိသိတွာ ပမာဒမုခေနေဝ အပရမ္ပိ သစ္စဒွယံ နိဒ္ဒိသိတုံ **“တတ္ထ ယော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တဿ** တိ တဿ ပမာဒဿ။ **သမ္ပဋိဝေဓေန** တိ သမ္မာ ပရိဇာနနေန အဿာဒာဒီနံ ဇာနနေန။ **ရက္ခဏာ ပဋိသံဟရဏာ** တိ အတ္တနော စိတ္တဿ ရက္ခဏသင်္ခာတာ ပမာဒဿ ပဋိသံဟရဏာ, တပ္ပဋိပက္ခေန သင်္ကောစနာ အပ္ပမာဒာနုယောဂေန ယာ ခေပနာ။ **အယံ သမထော**တိ ကိစ္စေန သမာဓိံ ဒဿေတိ။ အယံ တေအာန ပက္ခဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋနာ။ **“ယဒာ ဇာနာတိ ကာမာနံ။ပေ။ အာနိသံသ”**န္တိ ဣမိနာ သမထာဓိဂမဿ ဥပာယံ ဒဿေတိ။

တတ္ထ **ကာမာန**န္တိ ဝတ္ထုကာမာနဉ္စ ကိလေသကာမာနဉ္စ။ **အဿာဒဉ္စ အဿာဒတော** တိ ကာမေ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သုခသောမနဿသင်္ခာတံ အဿာဒံ အဿာဒတာယ အဿာဒမတ္တတော။ **အာဒီနဝ**န္တိ “အပ္ပဿာဒါ ကာမာ ဗဟုဒုက္ခာ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃၆) ဝုတ္တံ အာဒီနဝံ ဒေါသံ။ **နိဿရဏ** န္တိ ပဌမဇ္ဈာနံ။ ဝုတ္တဉှေတံ – “ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ”န္တိ (ဣတိဝု. ၇၂)။ **ဩကာရ**န္တိ လာမကဘာဝံ။ **သံကိလေသ**န္တိ သံကိလိဿနံ။ ကာမဟေတု ဟိ သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ။ **ဝေအာန**န္တိ ဝိသုဇ္ဈနံ။ **နေက္ခမ္မေ စ အာနိသံသ** န္တိ နီဝရဏပ္ပဟာနာ

ဒိဂုဏဝိသေသယောဂံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ သမထေ သတိ။ **ယာ ဝီမံသာ**တိ ယာ ပညာ။ “သမာဟိတော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၇၁) ဟိ ဝုတ္တံ။ ယထာ တဏှာသဟိတာ၀ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယော, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာသဟိတာ၀ တဏှာ ဥပဟာအနာနံ ပစ္စယော။ တာသု နိရုဒ္ဓာသု ဥပဟာအနာဒီနံ အဘာဝေ ဧတတိ တဏှာအဝိဇ္ဇာပဟာနေန သကလဝဋ္ဋဒုက္ခနိရောဓံ ဒဿေန္တော **“ဣမေသု ဒွီသု ဓမ္မေသု ပဟီနေသူ”** တိအာဒိမာဟ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဝိသဘာဂသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧဝံ တေအနုပက္ခံ နိက္ခိပိတွာ တဿ ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန သဘာဂဓမ္မဝသေန စ အာဝဋ္ဋနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သံကိလေသပက္ခံ နိက္ခိပိတွာ တဿ ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန သဘာဂဓမ္မဝသေန စ အာဝဋ္ဋနံ ဒဿေတုံ **“ယထာပိ မူလေ”**တိ ကထမာဟ။ တဿတ္ထော – ယထာ နာမ ပတိဋ္ဌာဟေတုဘာဝေန မူလန္တိ လဒ္ဓနာမေ ဘူမိဂတေ ရုက္ခဿ အဝယဝေ ဖရသုဆေအာဒိအန္တရာယာဘာဝေန အနုပဒ္ဒဝေ တတော ဧဝ ဒဠှေ ထိရေ သတိ ခန္ဓေ ဆိန္နေပိ အသတ္တာဒိရုက္ခော ရုဟတိ, ဧဝမေဝ တဏှာနုသယသင်္ခါတေ အတ္တဘာဝရုက္ခဿ မူလေ မဂ္ဂဉာဏဖရသုနာ အနုပစ္ဆိန္နေ တယိဒံ ဒုက္ခံ ပုနပ္ပုနံ အပရာပရဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တတိ န နိရုဇ္ဈတီတိ။ ကာမတဏှာဒိနိဝတ္တနတ္ထံ **“ဘဝတဏှာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဧတဿ ဓမ္မဿ ပစ္စယော** တိ ဧတဿ ဘဝတဏှာသင်္ခါတဿ ဓမ္မဿ ဘဝေသု အာဒီနဝပ္ပဋိစ္ဆာဒနာဒိဝသေန အဿာဒဂုဟဏဿ ပစ္စယော။ ဝုတ္တဉှေတံ – “သံယောဇနီယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိနော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၅၇)။ တေနေတဟ – **“အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ ဟိ ဘဝတဏှာ”**တိ။ ဣဓ သမထော ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂသမာဓိ မဂ္ဂပညာ စ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ – **“ယေန တဏှာနုသယံ သမူဟနတီ”**တိအာဒိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနီ** တိ ဝိသဘာဂသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဣဒါနိ န ကေဝလံ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝေဟာဝ ဝိသဘာဂသဘာဂဓမ္မေဟိ အာဝဋ္ဋနံ, အထ ခော ဟဋ္ဌိအာဂတေဟိပိ တေဟိ အာဝဋ္ဋနံ အာဝဋ္ဋဟာရောတိ ဒဿနတ္ထံ **“သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ”** န္တိ ကထမာဟ ။ တတ္ထ **သဗ္ဗပါပဿာ** တိ သဗ္ဗာကုသလဿ။ **အကရဏ**န္တိ အနုပ္ပါဒနံ။ **ကုသလဿာ** တိ စတုဘူမကကုသလဿ။ **ဥပသမ္ပဒါ** တိ ပဋိလာဘော။ **သစိတ္တပရိယောဒပန** န္တိ အတ္တနော စိတ္တဿ ဧတံ, တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတိ။ ဣတိ သီလသံဝရေန သဗ္ဗပါပံ ပဟာယ သမထဝိပဿနာဟိ ကုသလံ သမ္ပာဒေတွာ အရဟတ္တဖလေန စိတ္တံ ပရိယောဒပေတဗ္ဗန္တိ **ဧတံ ဗုဒ္ဓာန သာသနံ** ဩဝါဒော အနုသိဋ္ဌီတိ အယံ သင်္ခေပတ္ထော, ဝိတ္ထာရတော ပန အတ္ထော ဟဋ္ဌိတော ဧဝ ဝိညာယတိ။

တတ္ထ **“သဗ္ဗပါပံ နာမာ”** တိအာဒီသု **ဒေသသမုဋ္ဌာန** န္တိ ဒေသော သမုဋ္ဌာနမေဝ ဧတဿာတိ ဒေသသမုဋ္ဌာနံ, န ဒေသော ဧဝ သမုဋ္ဌာနန္တိ။ လောဘသမုဋ္ဌာနာယပိ ပိသုဏတစာယ သမ္ဘဝတော။ ကာယဒုစ္စရိတန္တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ “ဒေသသမုဋ္ဌာန”န္တိ နပုံသကနိဒ္ဒေသော။ **လောဘသမုဋ္ဌာနံ မောဟသမုဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သမ္ဖပ္ပလာပေ ဥဒ္ဒစ္စစိတ္တေန ပဝတ္တယတီတိ အဓိပ္ပာယေန တဿ မောဟသမုဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ။

ဧဝံ ဒုစ္စရိတအကုသလကမ္မပထကမ္မဝိဘာဂေန “သဗ္ဗပါပ”န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တပါပံ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိဿ အကုသလမူလဝသေန အဂတိဂမနဝိဘာဂမ္ပိ ဒဿေတုံ **“အကုသလမူလ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အကုသလမူလံ ပယောဂံ ဂစ္ဆန္တ**န္တိ လောဘာဒိအကုသလာနိ ကာယဝစီပယောဂံ ဂစ္ဆန္တာနိ, ကာယဝစီပယောဂံ သမုဋ္ဌာပေန္တာနီတိ အတ္ထော။ **ဆန္ဒာ** တိ ဆန္ဒဟေတု။ **ယံ ဆန္ဒာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဣဒံ လောဘသမုဋ္ဌာန** န္တိ ဆန္ဒာ အဂတိံ ဂစ္ဆတီတိ ယဒေတံ အဂတိဂမနံ, ဣဒံ လောဘသမုဋ္ဌာနန္တိ။ ဧဝံ သေသေသုပိ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧတ္တာဝတာ “သဗ္ဗပါပဿ အကရဏ”န္တိ ဧတ္ထ ပါပံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တဿ အကရဏံ ဒဿေန္တော **“လောဘော။ပေ.။ ပညာယာ”**တိ တီဟိ ကုသလမူလေဟိ တိဏ္ဏံ အကုသလမူလာနံ ပဟာနဝသေန သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ အနုပ္ပါဒနမာဟ။ တထာ **လောဘော ဥပေက္ခာယာ**တိအာဒိနာ ဗြဟ္မဝိဟာရေဟိ။ တတ္ထ အရတိံ ဝူပသမေန္တီ မုဒိတာ တဿာ မူလဘူတံ မောဟံ ပဇဟတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ – **“မောဟော မုဒိတာယ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီ”** တိ။

၃၁. ဣဒါနိ အညေနပိ ပရိယာယေန ပါပံ တဿ အကရဏဉ္စ ဒဿေတွာ သေသပဒအနန္တ အတ္ထဝိဘာဝနမုခေန သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗပါပံ နာမ အဋ္ဌ မိစ္ဆတ္တာနီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အကိရိယာ အကရဏံ အနဇ္ဈာစာရော**တိ တီဟိပိ ပဒေဟိ မိစ္ဆတ္တာနံ အနုပ္ပါဒနမေဝ ဝဒတိ။ တထာ **ကိရိယာ ကရဏံ အဇ္ဈာစာရော** တိ တီဟိပိ

ပဒေဟိ ဥပ္ပာဒနမေဝ ဝဒတိ။ **အဇ္ဈာစာရော** တိ အဓိဋ္ဌဟိတ္ဝာ အာစရဏံ။ **အတီတဿာ** တိ စိရကာလပ္ပဝတ္တိဝသေန ပုရာဏဿ။ **မဂ္ဂဿာ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''ပုရာဏမဂ္ဂံ ပုရာဏံ အဉ္ဇသဉ္စ ခေါ အရိယဿေတံ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ အဓိဝစန''န္တိ (သံ. နိ. ၂.၆၅ အတ္ထတော သမာနံ)။ အတီတေန တ ဝိပဿိနာ ဘဂဝတာ ယထာဓိဂတံ ဒေသိတဘာဝံ သန္ဓာယ ''အတီတဿ မဂ္ဂဿာ''တိ ဝုတ္တံ။ ဝိပဿိနော ဟိ အယံ ဘဂဝတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဟတိမောက္ခုဒ္ဒေသကထာတိ။

ယံ ပဋိဝေဓနောတိ ယဿ ပရိညာဘိသမယေန။ **ယံ ပရိယောအပိတံ, အယံ နိရောဓော**တိ ယဒိပိ အသင်္ခတာ ဓာတု ကေနစိ သံကိလေသေန န သံကိလိဿတိ, အဓိဂစ္ဆန္တဿ ပန ပုဂ္ဂလဿ ဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တဿ ဟိ ယာဝ သံကိလေသာ န ဝိဂစ္ဆန္တိ, တာဝ အသင်္ခတာ ဓာတု အပရိယောဒပိတာတိ ဝုစ္စတိ။ ယထာ နိဗ္ဗာနာဓိဂမေန ယေ ခန္ဓာ ဥပသမေတဗ္ဗာ, တေသံ သေသဘာဝေန အသေသဘာဝေန စ ''သဥပာဒိသေသာ''တိ စ, ''အနုပာဒိသေသာ''တိ စ ဝုစ္စတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣမာနိ ဟဋ္ဌိအာဂတဓမ္မာနံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန နိဒ္ဒရိတာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပုနပိ ဟဋ္ဌိအာဂတဓမ္မာနံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနေန အာဝဋ္ဋဟာရံ ဒဿေတုံ **''ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတီ''** တိ ကထမာဟ။ တဿာ ပဒတ္ထော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော ဧဝ။ **ဓမ္မော** တိ ပုညဓမ္မော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ တံ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေန္တော **''ဓမ္မော နာမ ဒုဝိဓော ဣန္ဒြိယသံဝရော မဂ္ဂော စာ''**တိ အာဟ။ ဣန္ဒြိယသံဝရသီသေန စေတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ သီလံ ဂဟိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ။ သဗ္ဗာ ဥပပတ္တိယော **ဒုဂ္ဂတိ** ဒုက္ခဒုက္ခတာဒိယောဂေန ဒုက္ခာ ဂတိယောတိ ကတ္ဝာ။ ယထာဝုတ္တေ ဒုဝိဓေ ဓမ္မေ ပဌမော ဓမ္မော ယထာ သုစိဏ္ဏော ဟောတိ, ယတော စ သော ရက္ခတိ, ယတ္ထ စ ပတိဋ္ဌာပေတိ, တံ သဗ္ဗံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ယာ သံဝရသီလေ အခဏ္ဍကာရိတာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣာအနိ တဿ ဓမ္မဿ အဟယတော ရက္ခဏေ ဧကန္တိကဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ ကမဏ္ဍသံယုတ္တေ (သံ. နိ. ၄.၃၅၈) **အသိဗန္ဓကပုတ္တသုတ္တံ** အာဘတံ။

တတ္ထ **ဝေဠိ** ပကာရေန။ **စ**-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနေ, ဣမိနာပိ ပကာရေန အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။ **အသိဗန္ဓကပုတ္တော** တိ အသိဗန္ဓကဿ နာမ ပုတ္တော။ ကမေ ဇေဋ္ဌကတာယ **ကာမဏိ။ ပစ္ဆာဘူမကာ** တိ ပစ္ဆာဘူမိတသိနော။ **ကာမဏ္ဍလုကာ** တိ သကမဏ္ဍလုနော။ **သေဝာလမာလိကာ**တိ ဟာတောဝ ဥဒကတော သေဝာလဉ္စေဝ ဥပ္ပလာဒီနိ စ ဂဟေတ္ဝာ ဥဒကသုဒ္ဓိဘာဝဇာနနတ္ထံ မာလံ ကတွာ ပိဋ္ဌန္ဓနကာ။ **ဥဒကောရောဟကာ**တိ သာယံ ဟာတံ ဥဒကံ ဩရောဟဏကာ။ **ဥယျာပေန္တီ** တိ ဥပရိယာပေန္တိ။ **သညာပေန္တီ** တိ သမ္မာ ယာပေန္တိ။ **သဂ္ဂံ နာမ ဩက္ကာမေန္တီ**တိ ပရိတရေတွ္တ ဌိတာဝ ''ဂစ္ဆ, ဘော, ဗြဟ္မလောကံ, ဂစ္ဆ, ဘော, ဗြဟ္မလောက''န္တိ ဝဒန္တာ သဂ္ဂံ ပဝေသေန္တိ။

အနုပရိသက္ကေယျာ တိ အနုပရိဂစ္ဆေယျ။ **ဥမ္မုဇ္ဇ** တိ ဥဋ္ဌဟ။ **ဥပ္ပလတ** တိ ဖလဿ ဥပရိပ္လဝ။ **ထလမုပ္ပလတ**တိ ထလံ အဘိရုဟ။ **တတ္ရ ယာဿာ** တိ တတ္ရ ယံ အဿ, ယံ ဘဝေယျ။ **သက္ခရကဌလ** န္တိ သက္ခရာ တ ကဌလာ တ။ **သာ အဓောဂမီ အဿာ** တိ သာ အဓော ဂစ္ဆေယျ, ဟေဋ္ဌာဂမီ ဘဝေယျ။ **အဓော ဂစ္ဆေယျာ** တိ ဟေဋ္ဌာ ဂစ္ဆေယျ။ **မဂ္ဂဿာ** တိ အရိယမဂ္ဂဿ။ **တိက္ခတာ** တိ တိခိဏတာ။ သာ စ ခော န သတ္တကဿ ဝိယ နိသိတကရဏတာ, အထ ခော ဣန္ဒြိယာနံ ပဋုဘာဝေတတိ ဒဿေတုံ **''အဓိမတ္တတာ''**တိ အာဟ။ နနု စ အရိယမဂ္ဂော အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသေ အနဝသေသံ သမုစ္ဆိန္ဒတီတိ အတိခိဏော နာမ နတ္ထီတိ? သစ္စမေတံ, တထာပိ နော စ ခော ''ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿာ''တိ ဝစနတော သဒ္ဓာဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာနံ ကိလေသပ္ပဟာနံ ပတိ အတ္ထိ ကာစိ ဝိသေသမတ္တာတိ သက္ကာ ဝတ္တုံ။ အယံ ပန ဝိသေသော န ဣဓာဓိပ္ပေတော, သဗ္ဗုပပတ္တိသမတိက္ကမနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ ယသ္မာ ပန အရိယမဂ္ဂေန ဩဓိသော ကိလေသာ ပဟီယန္တိ, တဥ္စ နေသံ တထာပဟာနံ မဂ္ဂဓမ္မေသု ဣန္ဒြိယာနံ အပာဋ္ဌဝပာဋ္ဌဝတရပာဋ္ဌဝတမဘာဝေန ဟောတီတိ ယော ဝဇိရူပမဓမ္မေသု မတ္တကပ္ပတ္တာနံ အဂ္ဂမဂ္ဂဓမ္မာနံ ပဋ္ဌုတမဘာဝေတာ။ အယံ ဣဓ မဂ္ဂဿ တိက္ခတာတိ အဓိပ္ပေတာ။ တေနေတဟ – **''အယံ ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သဗ္ဗာပာယိ ဥပပတ္တီဟိ ရက္ခတီ''**တိ။ **''တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ''** တိအာဒိနာ **သုတ္တန္တရေန** (ဥဒါ. ၃၂) သုဂတိသညိတာနမ္ပိ ဥပပတ္တီနံ ဒုဂ္ဂတိဘာဝံ သာဓေတိ။

၃၂. ဣာအနိ ယထာဝုတ္တသ္မိံ ဓမ္မသ္မိံ ဝိသဘာဂဓမ္မာနံ တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဒီနံ သဘာဂဓမ္မာနဉ္စ သမထဝိပဿနာဒီ
နံ နိဒ္ဒာရဏဝသေန အာဝဋ္ဋဟာရံ ယောဇေတွာ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ဒုဂ္ဂတီနံ ဟေတု တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စာ”** တိ
အာဒိမာဟ။ တံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျမေဝ။ **ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဗ္ရဟ္မစရိယ** န္တိ ဣဒံ အရိယံ သမထဝိပဿ
နာသင်္ခာတံ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ယံ ရက္ခတီ** တိ သဗ္ဗာဟိ ဒုဂ္ဂတီဟိ ရက္ခန္တဿ အရိယမဂ္ဂဿ အာရ
မ္မဏဘူတော နိရောဓော ရက္ခန္တော ဝိယ ဝုတ္တော, နိမိတ္တဿ ကတ္တုဘာဝေန ဥပစရိတတ္တာ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ
သစ္စာနိ ဝိသဘာဂသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန နိဒ္ဒိရိတာနီတိ အဓိပ္ပာယော။

အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၃. **တတ္ထ ကတမော ဝိဘတ္တိဟာရော** တိ ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ ဓမ္မဝိဘတ္တိဘူမိဝိဘတ္တိပဒဋ္
ဌာနဝိဘတ္တီတိ တိဝိဓာ ဝိဘတ္တိ။ တာသု ယသ္မာ ဓမ္မေသု ဝိဘာဂတော နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု တတ္ထ လဗ္ဘမာနော ဘူမိဝိဘာ
ဂေါ ပဒဋ္ဌာနဝိဘာဂေါ စ နိဒ္ဒိသိယမာနော သုဝိညေယျော ဟောတိ, တသ္မာ ဓမ္မဝိဘတ္တိံ တာဝ နိဒ္ဒိသန္တော
သောဠသဝိဓေ ပဋ္ဌာနေ ယေသံ သုတ္တာနံ ဝသေန ဝိသေသတော ဝိဘဇိတဗ္ဗာ, တာနိ သုတ္တာနိ ဒဿေတုံ **“ဒွေ ဝ သု
တ္တာနိ တသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တသနာ ပုညဘာဝနာ, တဿာ ဘာဂေါ ကောဋ္
ဌာသော တသနာဘာဂေါ, တဿ ဟိတန္တိ **တသနာဘာဂိယံ,** သုတ္တံ။ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ လောဘက္ခန္ဓာဒီနံ ပဒာလနံ နိဗ္ဗေဓော,
တဿ ဘာဂေါတိ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ ယသ္မိံ သုတ္တေ တီဏိ ပုညကိရိယဝတ္ထူနိ ဒေသိတာနိ, တံ သုတ္တံ တသ
နာဘာဂိယံ။ ယသ္မိံ ပန သေက္ခာသေက္ခာ ဒေသိတာ, တံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ။ အယဉ္စ အတ္ထော **ဟာဋ္ဌိယံ**ယေဝ အာဂမိဿ
တိ။

ပုညဘာဂိယာတိ ပုညဘာဂေ ဘဝာ။ တထာ **ဖလဘာဂိယာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဖလ**န္တိ ပန သာမညဖလံ။ **သံဝရသီလ**န္တိ
ပာတိမောက္ခသံဝရော, သတိသံဝရော, ဉာဏသံဝရော, ခန္တိသံဝရော, ဝီရိယသံဝရောတိ ပဉ္စ သံဝရာ သံဝရသီလံ။ **ပဟာန
သီလ**န္တိ တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ, ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနံ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနံ, နိဿရဏပ္ပဟာနန္တိ ပ
ဉ္စပ္ပဟာနာနိ။ တေသု နိဿရဏပ္ပဟာနဝဇ္ဇာနံ ပဟာနာနံ ဝသေန ပဟာနသီလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သော**တိ ယော တသနာဘာ
ဂိယသုတ္တသမ္ပဋိဂ္ဂါဟကော, သော။ **တေန ဗ္ရဟ္မစရိယေနာ** တိ တေန သံဝရသီလသင်္ခာတေန သေဋ္ဌစရိယေန
ကာရဏဘူတေန ဗ္ရဟ္မစာရီ ဘဝတိ။ ဧတ္ထ စ အဋ္ဌသမာပတ္တိဗ္ရဟ္မစရိယဿ န ပဋိက္ခေပေါ, ကေစိ ပန “တေနေ
ဝ ဗ္ရဟ္မစရိယေနာ”တိ ပဌန္တိ, တေသံ မတေန သိယာ တဿ ပဋိက္ခေပေါ။

ပဟာနသီလေ ဌိတောတိ သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနာနံ ဝသေန ပဟာနသီလေ ဌိတော။ **တေန ဗ္ရဟ္မစရိယေ
နာ**တိ တေန ပဟာနသီလေန ဝိသေသဘူတေန မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယေန။ ယေ ပန “တေနေဝ ဗ္ရဟ္မစရိယေနာ”တိ ပဌန္တိ,
တေသံ အယံ ဟဒယော “တသနာဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ အနကထာ, သီလကထာ, သဂ္ဂကထာ, ပုညဝိပာကကထာ”တိ။ ယေ
ပန “တေန ဗ္ရဟ္မစရိယေနာ”တိ ပဌန္တိ, တေသံ အယံ ဟဒယော – “တသနာဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ အနကထာ, သီလက
ထာ, သဂ္ဂကထာ ကာမာနံ အာဒီနဝေ နေက္ခမ္မေ အာနိသံသော”တိ။ တတ္ထ ကတမော ဟဒယော ယုတ္တတရောတိ? ပစ္
ဆိမော ဟဒယောတိ နိဋ္ဌံ ဂန္တဗ္ဗံ။ ယသ္မာ “နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ ယာ စတုသစ္စပ္ပကာသနာ”တိ ဝက္ခတိ, န ဟိ
မဟာထေရော သာဝသေသံ ကတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသီတိ။

“နတ္ထိ ပဇာနနာ”တိအာဒိနာ ဥဘိန္နံ သုတ္တာနံ သာတိသယံ အသင်္ကရကာရဏံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ပဇာနနာ**တိ
အရိယမဂ္ဂဿ ပဒဋ္ဌာနဘူတာ ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ဝိပဿနာပညာ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနီ** တိ ဣမေသံ သုတ္တာနံ တ
သနာဘာဂိယနိဗ္ဗေဓဘာဂိယာနံ ဝက္ခမာနာနဉ္စ သံကိလေသဘာဂိယအသေက္ခဘာဂိယာနံ ဝသေန စတ္တာရိ သုတ္တာနိ။
ဒေသနာယာတိ ဒေသနာနယေန။ **သဗ္ဗတော ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ**တိ သဗ္ဗတောဘာဂေန ကောဒသသု ဌာနေသု ပက္
ခိပိတွာ ဝိစယေန ဟာရေန ဝိစိနိတွာ။ **“ယုတ္တိဟာရေန ယောဇေတဗ္ဗာနီ”** တိ ဧတေန ဝိစယဟာရယုတ္တိဟာရာ ဝိဘတ္တိ

ဟာရဿ ပရိက္ခမ္ဘနတ္ထံ ဒဿေတိ။ **“ယာဝတိကာ ဉာဏဿ ဘူမီ”** တိ ဣမိနာ ဝိဘတ္တိဟာရဿ မဟာဝိသယတံ ဒဿေတိ။

၃၄. ဧဝံ တသနာဘာဂိယနိဗ္ဗေဓဘာဂိယဘာဝေဟိ ဓမ္မေ ဧကဒေသေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ တေသံ ကိလေသဘာဂိယအသေက္ခဘာဂိယဘာဝေဟိ သာဓာရဏာသာဓာရဏဘာဝေဟိ ဝိဘဇိတုံ **“တတ္ထ ကတမေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကတမေ ဓမ္မာ** တိ ကတမေ သဘာဝဓမ္မာ။ **သာဓာရဏာ**တိ အဝိသိဋ္ဌာ, သမာနာတိ အတ္ထော။ **ဒွေဝ ဓမ္မာ**တိ ဒုဝေ ပကတိယော။ ပကတိအတ္ထော ဟိ အယံ ဓမ္မ-သဒ္ဒော “ဇာတိဓမ္မာနံ သတ္တာန”န္တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၃၃) ဝိယ။ **နာမသာဓာရဏာ**တိ နာမေန သာဓာရဏာ, ကုသလာကုသလာတိ သမာနနာမာတိ အတ္ထော။ **ဝတ္ထုသာဓာရဏာ**တိ ဝတ္ထုနာ နိဿယေန သာဓာရဏာ, ဧကသန္တတိပတိတတာယ သမာနဝတ္ထုကာတိ အတ္ထော။ ဝိသေသတော သံကိလေသပက္ခေ ပဟာနေကဋ္ဌာ နာမသာဓာရဏာ, သဟဇေကဋ္ဌာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ။ **အညမ္ပိ ဧဝံ ဇာတိယ** န္တိ ကိစ္စပစ္စယပဋိပက္ခာဒီဟိ သမာနံ သင်္ဂဏှာတိ။ **မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ အနိယတာန** န္တိ ဣဒံ ပုထုဇ္ဇနာနံ ဥပလက္ခဏံ။ တသ္မာ သဿတတာအ ဥစ္ဆေဒတာအတိ အာဒိကော သဗ္ဗော ပုထုဇ္ဇနဘေအော အာဟရိတွာ ဝတ္တဗ္ဗော။ ဒဿနပ္ပဟာတဗ္ဗာ ကိလေသာ သာဓာရဏာ မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ အနိယတာနံ ဧဝ စ သမ္ဘဝတော သမ္မတ္တနိယတာနံ အသမ္ဘဝတော စ။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယသာဝကောတိ သေက္ခံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **သဗ္ဗာ သာ အဝီတရာဂေဟိ သာဓာရဏာ** တိ လောကိယသမာပတ္တိ ရူပာဝစရာ အရူပာဝစရာ ဒိဗ္ဗဝိဟာရော ဗြဟ္မဝိဟာရော ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တီတိ ဧဝမာဒီဟိ ပရိယာယေဟိ သာဓာရဏာ။ ကုသလသမာပတ္တိ ပန ဣမိနာ ပရိယာယေန သိယာ အသာဓာရဏာ , ဣမံ ပန ဒေသံ ပဿန္တာ ကေစိ “ယံ ကိဉ္စိ။ ပေ.။ သဗ္ဗာ သာ အဝီတရာဂေဟိ သာဓာရဏာ”တိ ပဌန္တိ။ ကထံ တေ ဩဓိသော ဂဟိတာ, အထ ဩဓိသော ဂဟေတဗ္ဗာ, ကထံ သာဓာရဏာတိ? အနုယောဂံ မနသိကတွာ တံ ဝိသောဓေန္တော အာဟ – **“သာဓာရဏာ ဟိ ဓမ္မာ ဧဝံ အညမည”** န္တိအာဒိ။ တဿတ္ထော – ယထာ မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ အနိယတာနဉ္စ သာဓာရဏာတိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ သာဓာရဏာ ဓမ္မာ န သဗ္ဗသတ္တာနံ သာဓာရဏတာယ သာဓာရဏာ, ကသ္မာ? ယသ္မာ **အညမညံ ပရံ ပရံ သကံ သကံ ဝိသယံ နာတိဝတ္တန္တိ**။ ပဋိနိယတဉ္ဟိ တေသံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ, ဣတရထာ တထာ တေဟာရော ဧဝ န သိယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယသ္မာ စ တေ ဧဝ ဓမ္မာ ဧဝံ နိယတာ ဝိသယာ, တသ္မာ **“ယောပိ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော န သော တံ ဓမ္မံ ဥပာတိဝတ္တတီ”**တိ အာဟ။ န ဟိ မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ အနိယတာနဉ္စ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ကိလေသာ န သန္တိ, အညေသံ တ သန္တီတိ ဧဝံ သေသေပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

အသာဓာရဏော နာမ ဓမ္မော တဿ တဿ ပုဂ္ဂလဿ ပစ္စတ္တနိယတော အရိယေသု သေက္ခာသေက္ခဓမ္မဝသေန အနရိယေသု သဗ္ဗာဘဗ္ဗပဟာတဗ္ဗဝသေန ဂဝေသိတဗ္ဗော, ဣတရဿ တထာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဘာတဘာဝတော။ သော စ ခော သာဓာရဏာဝိဓုရတာယ တံ တံ ဥပာအယ တထာဝုတ္တဒေသနာနုသာရေနာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“ကတမေ ဓမ္မာ အသာဓာရဏာ ယာဝ ဒေသနံ ဥပာအယ ဂဝေသိတဗ္ဗာ သေက္ခာသေက္ခာ ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗာ”**တိ ဣမိနာ။ **အဋ္ဌမကဿာ**တိ သောတာပတ္တိဖလသစ္ဆိကိရိယာယ ပဋိပန္နဿ။ **ဓမ္မတာ**တိ ဓမ္မသဘာဝေ ပဌမဿ မဂ္ဂဋ္ဌတာ ဒုတိယဿ ဖလဋ္ဌတာ။ ပဌမဿ တ ပဟီယမာနကိလေသတာ။ ဒုတိယဿ ပဟီနကိလေသတာ။ ပုန **အဋ္ဌမကဿာ** တိ အနာကမိမဂ္ဂဋ္ဌဿ။ **နာမန္တိ** သေက္ခာတိ နာမံ။ **ဓမ္မတာ**တိ တံတံမဂ္ဂဋ္ဌတာ ဟေဋ္ဌိမဖလဋ္ဌတာ စ။ **ပဋိပန္နကာန** န္တိ မဂ္ဂသမင်္ဂီနံ။ **နာမန္တိ** ပဋိပန္နကာတိ နာမံ။ ဧဝံ “အဋ္ဌမကဿာ”တိအာဒိနာ အရိယပုဂ္ဂလေသု အသာဓာရဏဓမ္မံ ဒဿေတွာ ဣတရေသု နယဒဿနတ္ထံ **“ဧဝံ ဝိသေသာနုပဿိနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ လောကိယဓမ္မေသု ဧဝ ဟိ ဟီနာဒိဘာဝေါ။ တတ္ထ **ဝိသေသာနုပဿိနာ** တိ အသာဓာရဏဓမ္မာနုပဿိနာ။ မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ အနိယတာ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ အသာဓာရဏာ။ မိစ္ဆတ္တနိယတေသုပိ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနံ အနိယတာ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အသာဓာရဏာတိ ဣမိနာ နယေန ဝိသေသာနုပဿိနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ နာနာနယေဟိ ဓမ္မဝိဘတ္တိံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဘူမိဝိဘတ္တိံ ပဒဋ္ဌာနဝိဘတ္တိဉ္စ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“ဒဿနဘူမီ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဒဿနဘူမီ** တိ ပဌမမဂ္ဂေါ။ ယသ္မာ ပန ပဌမမဂ္ဂက္ခဏေ အရိယသာဝကော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော နာမ ဟောတိ, တတော ပရံ ဩက္ကန္တော , တသ္မာ “ဒဿနဘူမိ နိယာမာဝက္ကန္တိယာ ပဒဋ္ဌာန”န္တိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ ဟေဋ္ဌိမော ဟေဋ္ဌိမော မဂ္ဂေါ ဥပရိဥပရိမဂ္ဂါဓိဂမဿ ကာရဏံ ဟောတိ,

သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒီနိ အပ္ပဟာယ ကာမရာဂဗျာပာဒါဒိပ္ပဟာနဿ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ တထာပိ အရိယမဂ္ဂေ အတ္တနော ဖလဿ ဝိသေသကာရဏံ အာသန္နကာရဏဉ္စာတိ ဒဿေတုံ **"ဘာဝနာဘူမိ ဥတ္တရိကာနံ ဖလာနံ ပတ္တိယာ ပဒဋ္ဌာန"**န္တိ ဝုတ္တံ။ သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ ဉာဏုတ္တရဿ တထာဝိဓပစ္စယသမာယောဂေ စ ဟောတီတိ သာ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တာ။ ဣတရာ ပန တိဿောပိ ပဋိပဒါ သမထံ အာဝဟန္တိ ဧဝ။ တာသု သဗ္ဗမုဒုတာယ ဒဿိတာယ သေသာပိ ဒဿိတာ ဧဝါတိ အာဟ – **"ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ သမထဿ ပဒဋ္ဌာန"** န္တိ။

အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု တိ အနမေဝ အနမယံ, ပုဗ္ဗဖလနိဗ္ဗတ္တနဋ္ဌေန ပုညံ, တဒေဝ ကတ္တဗ္ဗတော ကိရိယာ, ပယောဂသမ္ပတ္တိယာဒီနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဝတ္ထု စာတိ အနမယပုညကိရိယဝတ္ထု။ **ပရတောဃောသဿာ** တိ ဓမ္မဿဝနဿ။ **သာဓာရဏ**န္တိ န ဗီဇံ ဝိယ အင်္ကုရဿ, ဒဿနဘူမိအာဒယော ဝိယ တ နိယာမာဝက္ကန္တိအာဒီနံ အာဝေဏိကံ, အထ ခော သာဓာရဏံ, တဒညကာရဏာပေဟိပိ ပရတောဃောသဿ ပဝတ္တနတောတိ အဓိပ္ပာယော။ တတ္ထ ကေစိ အယကဿ အနာနုမောဒနံ အာစိဏ္ဏန္တိ အနံ ပရတောဃောသဿ ကာရဏန္တိ ဝဒန္တိ။ အယကော ပန ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိ အာကင်္ခန္တော အနသီလာဒိဂုဏဝိသေသာနံ သဝနေ ယုတ္တပ္ပယုတ္တော ဟောတီတိ အနံ ဓမ္မဿဝနဿ ကာရဏံ ဝုတ္တံ။

သီလသမ္ပန္နော ဝိပ္ပဋိသာရာဘာဝေန သမာဟိတော ဓမ္မစိန္တာသမတ္ထော ဟောတီတိ သီလံ စိန္တာမယဉာဏဿ ကာရဏန္တိ အာဟ **"သီလမယ"**န္တိအာဒိ။ **ဘာဝနာမယ**န္တိ သမထသင်္ခာတံ ဘာဝနာမယံ။ **ဘာဝနာမယိယာ**တိ ဥပရိဈာနသင်္ခာတာယ ဝိပဿနာသင်္ခာတာယ စ ဘာဝနာမယိယာ။ ပုရိမံ ပုရိမဉ္ဟိ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဣအနိယသ္မာ အနံ သီလံ လောကိယဘာဝနာ စ န ကေဝလံ ယထာဝုတ္တပရတောဃောသာဒီနံယေဝ, အထ ခော ယထာက္ကမံ ပရိယတ္တိဗာဟုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနာနုယောဂမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌီနမ္ပိ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ တမ္ပိ နယံ ဒဿေတုံ ပုန **"အာ နမယ"**န္တိအာဒိနာ ဒေသနံ ဝဍ္ဎေသိ။ တထာ ပတိရူပဒေသတသာဒယော ကာယဝိဝေကစိတ္တဝိဝေကာဒီနံ ကာရဏံ ဟောတီတိ ဣမံ နယံ ဒဿေတုံ **"ပတိရူပဒေသတသော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကုသလဝီမံသာယာ**တိ ပဋိသင်္ခာနုပဿနာယ။ **အကုသလပရိစ္စာဂေ** တိ ဣမိနာ ပဟာနပရိညာ ဝုတ္တာတိ။ **သမာဓိန္ဒြိယဿာ** တိ မဂ္ဂသမာဓိန္ဒြိယဿ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၅. တတ္ထ ကတမော ပရိဝတ္တနော ဟာရော တိ ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ ယသ္မာ သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေ အကုသလကုသလဓမ္မေ ပဟာတဗ္ဗဘာဝါဒိဝသေန နိဒ္ဒါရဏံ ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တနံ, တသ္မာ **"သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ ပုရိသပုဂ္ဂလဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဘဝတီ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ သမ္မာ ပသတ္ထာ, သုန္ဒရာ ဒိဋ္ဌိ ဧတဿာတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ, တဿ။ သာ ပနဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိတာ ပုဗ္ဗဘာဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ တ လောကုတ္တရသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ တ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဘဝတီ** တိ ပုရိမနယေ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဟီနာ ဟောတိ, ဝိက္ခမ္ဘိတာတိ အတ္ထော။ ပစ္ဆိမနယေ ပဌမမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဟီနာ သမုစ္ဆိန္နာတိ အတ္ထော။

ယေ စဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပစ္စယာ တိ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟေတု ယေ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒယော လောဘာဒယော ဟဏာတိပာတာဒယော စ **အနေကေ** လာမကဋ္ဌေန **ပာပကာ** အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန **အကုသလာ** ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ။ ဣမဿ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ အရိယဿ စ။ **ဓမ္မာ** တိ သမထဝိပဿနာဓမ္မာ, သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ တ အနုပ္ပန္နာ တ သမ္ဘဝန္တိ ဥပ္ပန္နာ, ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပဿာ** တိအာဒီနမ္ပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – သမ္မာဝိမုတ္တိအာဒီနံ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ အဝိမုတ္တာဝ သမာနာ ''ဝိမုတ္တာ မယ''န္တိ ဧဝံသညိနော အဝိမုတ္တိယံ တ ဝိမုတ္တိသညိနော။ တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – မိစ္ဆာ ဟာပိကာ ဝိမုတ္တိ ဝိမောက္ခော ဧတဿာတိ **မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ**။ အဋ္ဌင်္ဂ စ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ ယထာဝုတ္တေနာကာရေန မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေန စ ပဝတ္တာ အနူတဒ္ဒဝယလက္ခဏာ။ **သမ္မာဝိမုတ္တိ** ပန ဖလဓမ္မာ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေ သမာသေဝတော မိစ္ဆာဝိမောက္ခော တ မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ။ **မိစ္ဆာဝိမုတ္တိ**

ဉာဏဒဿနံ ပန မိစ္ဆာဝိမောက္ခေ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ စ သာရန္တိ ဂဟဏဝသေန ပဝတ္တော အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော အန္တမ
သော ဟပံ ကတ္ဝာ “သုကတံ မယာ”တိ ပစ္စဝေက္ခတော ဥပ္ပန္နမောဟော စ။ **သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဿာ** တိ တေ့
ထ သေက္ခာနံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ သမ္မာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနန္တိ အဓိပ္ပေတံ။ တဥ္ဟိ ဥတ္တရိဘာဝနာဟာရိပူရိယာ သံဝ
တ္တတိ။

၃၆. ဧဝံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိမုခေန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒိံ ဒဿေတွာ ပုန ဟဏာတိဟာတအဒိန္နာအနကာမေသုမိစ္ဆာစာရာဒိတော
ဝေရမဏိယာဒီဟိ ဟဏာတိဟာတာဒီနံ ပရိဝတ္တနံ ဒဿေတုံ **“ယဿာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကာလတဒိဿာ** တိ
လက္ခဏဝစနံ။ ကာလေန သာပဒေသံ ပရိယန္တဝတိံ အတ္ထသဥ္ဟိတန္တိ သော သမ္ဖပ္ပလာပဿ ပဟာနာယ ပဋိပန္န
နော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။

ပုန **“ယေ စ ခော ကေစီ”**တိအာဒိနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိမုခေနေဝ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ ဧဝ ပရိဝတ္တနံ ပကာရန္တရေန ဒသ္
သေတိ။ တတ္ထ **သန္ဒိဋ္ဌိကာ** တိ ပစ္စက္ခာ။ **သဟဓမ္မိကာ** တိ သကာရဏာ။ **ကရယှာ**တိ ဂရဟိတဗ္ဗယုတ္တာ။ **တအနု
တအာ**တိ တအာ စေဝ အနုတအာ စ။ “တအနုဟတာ”တိပိ ပဌော, တအနုပဝတ္တိယောတိ အတ္ထော။ **ပုဇ္ဇာ** တိ ပူဇနီယာ။ **ပ
သံသာ**တိ ပသံသိတဗ္ဗာ။

ပုန **“ယေ စ ခော ကေစီ”**တိအာဒိနာ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ အန္တဒ္ဝယပရိဝတ္တနံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ဘုဥ္ဇိ
တဗ္ဗာ**တိအာဒီနိ စတ္တာရိ ပဒာနိ ဝတ္ထုကာမဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ **ဘာဝယိတဗ္ဗာ ဗဟုလီကာတဗ္ဗာ** တိ ပဒဒ္ဝယံ ကိ
လေသကာမဝသေန။ **တေသံ အဓမ္မော** တိ ဘာဝေတဗ္ဗော နာမ ဓမ္မော သိယာ, ကာမာ စ တေသံ ဘာဝေတဗ္ဗာ ကုသ္
တာ, ကာမေဟိ စ ဝေရမဏီ ကာမာနံ ပဋိပက္ခော, ကုတိ သာ တေသံ အဓမ္မော အာပဇ္ဇတီတိ အဓိပ္ပာယော။

နိယ္ယာနိကော ဓမ္မော တိ သဟ ဝိပဿနာယ အရိယမဂ္ဂော။ **ဒုက္ခော** တိ ဟပံ နိဇ္ဇရာပေဿာမာတိ ပဝတ္တိတံ
သရီရတာပနံ ဝဒတိ။ **သုခော**တိ အနဝဇ္ဇပစ္စယပရိဘောဂသုခံ။ ဧတေသုပိ တရေသု ဝုတ္တနယေနေဝ အဓမ္မဘာတပတ္တိ ဝ
တ္တဗ္ဗာ။ ဣအနိ အသုဘသညာဒိမုခေန သုဘသညာဒိပရိဝတ္တနံ ဒဿေတုံ **“ယထာ တ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အာရဒ္ဓ
ဓဝိပဿကဿ ကိလေသာသုစိပဂ္ဃရဏဝသေန တေဘူမကသင်္ခါရာ အသုဘတော ဥပဋ္ဌဟန္တီတိ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ
“သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အသုဘာနုပဿိနော ဝိဟရတော” တိ။ **“ယံ ယံ တ ပနာ”**တိအာဒိနာ ပဋိပက္ခဿ လက္ခဏံ ဝိဘာ
ဝေတိ။ တတ္ထ **အဇ္ဈာပန္နော** တိ အဓိအာပန္နော, အဘိဥပဂတော ပရိညာတောတိ အတ္ထော။

ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၇. တတ္ထ **ကတမော ဝေဝစနော ဟာရော**တိ ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂော။ တတ္ထ ယထာ ဝေဝစနနိဒ္ဒေသော ဟော
တိ, တံ ဒဿေတုံ **“ဧကံ ဘဂဝာ ဓမ္မံ အညမညေဟိ ဝေဝစနေဟိ နိဒ္ဒိသတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဝေဝစနေဟီ**တိ ပရိယာယသဒ္
ဒေဟီတိ အတ္ထော။ ပဒတ္တော ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တော ဧဝ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝာ ဧကံ ဓမ္မံ အနေကပရိယာယေဟိ နိဒ္ဒိသတီ
တိ? ဝုစ္စတေ – ဒေသနာကာလေ အာယတိဥ္စ ကဿစိ ကထဥ္စိ တဒတ္ထပဋိဗောဓော သိယာတိ ပရိယာယဝစနံ, တသ္မိံ
ခဏေ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာနံ အညဝိဟိတာနံ အညေန ပရိယာယေန တဒတ္ထာဝဗောဓနတ္ထံ ပရိယာယဝစနံ။ တေနေဝ ပဒေ
န ပုန ဝစနေ တဒညေသံ တတ္ထ အဓိဂတတာ သိယာတိ မန္ဒဗုဒ္ဓီနံ ပုနပ္ပုနံ တဒတ္ထသလ္လက္ခဏေ အသမ္မောသနတ္ထံ
ပရိယာယဝစနံ။ အနေကေပိ အတ္ထာ သမာနဗျဉ္ဇနာ ဟောန္တီတိ ယာ အတ္ထန္တရပရိကပ္ပနာ သိယာ, တဿာ ပရိဝ
ဇ္ဇနတ္ထမ္ပိ ပရိယာယဝစနံ အနညဿ ဝစနေ အနေကာဟိ တာဟိ တာဟိ သညာဟိ တေသံ တေသံ အတ္ထာနံ ဉာပနတ္
ထမ္ပိ ပရိယာယဝစနံ သေယျထာပိ နိဃဏ္ဍုသတ္ထေ။ ဓမ္မကထိကာနံ တန္တိအတ္ထုပနိဗန္ဓနပရာဝဗောဓနာနံ သုခသိဒ္ဓိ
ယာပိ ပရိယာယဝစနံ။ အတ္တနော ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာပ္ပတ္တိယာ ဝိဘာဝနတ္ထံ, ဝေနေယျာနံ တတ္ထ ဗီဇာတပနတ္
ထံ တ ပရိယာယဝစနံ ဘဂဝာ နိဒ္ဒိသတိ။

ကိံ ဗဟုနာ ယဿာ ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ ယထာ သဗ္ဗသ္မိံ အတ္ထေ အပ္ပဋိဟတဉာဏ
စာရာ, တထာ သဗ္ဗသ္မိံ သဒ္ဒတေဟာရေတိ ဧကမ္ပိ အတ္ထံ အနေကေဟိ ပရိယာယေဟိ ဗောဓေတိ, န တတ္ထ ဒန္ဓာယိ

တတ္တံ ဝိတ္ထာယိတတ္တံ အတ္ထသ္သ။ နာပိ ဓမ္မဒေသနာဟာနိ, အာဝေဏိကောတယံ ဗုဒ္ဓဓမ္မောတိ ပရိယာယဒေသနံ ဒ ဿေန္တော **“အာသာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“အာသာ နာမ ဝုစ္စတိ ယာ ဘဝိဿသ္သ အ တ္ထဿာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘဝိဿသ္သ အတ္ထဿာ** တိ အနာဂတသ္သ ဣဋ္ဌိတဗ္ဗသ္သ အတ္ထသ္သ။ **“အဝဿံ အာဂမိဿတီ”** တိအာဒိနာ တဿာ ပဝတ္တိယာကာရံ ဒဿေတိ။ အနာဂတတ္ထဝိသယာ တဏှာ **အာသာ**။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နတ္ထဝိသယာ တဏှာ **ပိဟာ**တိ အယမေတာသံ ဝိသေသော။

အတ္ထနိပ္ဖတ္တိပဋိဗဟလနာ တိ ယာယ ဣဋ္ဌိတဿ အတ္ထဿ နိပ္ဖတ္တိံ ပဋိဗဟလေတိ အာဂမေတိ, ယာယ တ နိပ္ဖန္နံ အတ္ထံ ပဋိဗဟလေတိ ရက္ခတိ။ အယံ **အဘိနန္ဒနာ** နာမ, ယထာလဒ္ဓဿ အတ္ထဿ ဧကလာယနာ နာမာ တိ အတ္ထော။ တံ အတ္ထနိပ္ဖတ္တိံ သတ္တသင်္ခါရဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော **“ပိယံ တ ဉာတိ”**န္တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **ဓမ္မန္တိ** ရူပာဒိအာရမ္မဏဓမ္မံ, အတိက္ကန္တာရမ္မဏံ အဘိနန္ဒတိ, အနိဋ္ဌာရမ္မဏေဟိပိ တံ ဒဿေတုံ **“အပ္ပဋိ က္ကူလတော တ အဘိနန္ဒတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ပဋိက္ကူလေပိ ဟိ ဝိပလ္လာသဝသေန သတ္တံ, သင်္ခါရံ တ အပ္ပဋိက္ကူလ တော အဘိနန္ဒတိ။

ယာသု အနေကဓာတူသု ပဝတ္တိယာ တဏှာ “အနေကဓာတူသု သရာ”တိ ဝုတ္တာ, တာ ဓာတုယော ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“စက္ခုဓာတူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စာပိ **ဓာတုဝိဘင်္ဂ** ဒီသု (ဝိဘ. ၁၇၂ အာဒယော) ကာမဓာတုအာဒယော အညာပိ အနေကဓာတုယော အာဂတာ, တာသမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သမဝရောဓောတိ ဒဿနတ္ထံ အဋ္ဌာရသေဝေတ္ထ ဒဿိတာ။ **ကေစိ ရူပာဓိမုတ္တာ** တိအာဒိ တာသု ဓာတူသု တဏှာယ ပဝတ္တိဒဿနံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပဉ္စ အဇ္ဈတ္တိကာ ဓာတု ယော သတ္တ စ ဝိညာဏဓာတုယော ဓမ္မဓာတု စ ဓမ္မာရမ္မဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာ, တသ္မာ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော ဥဒ္ဒိသိတွာ တ ဆဋ္ဌေဝ တဏှာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ ဝိဘတ္တာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တဏှာပက္ခာ နေက္ခမ္မဿိတာပိ ဒေမနဿုပဝိ စာရာ တဿ အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ “ပိဟပစ္စယာ ဒေမနဿ”န္တိ ဝစန တော, ကော ပန တဒေ ဂေဟဿိတေသု ဒေမနဿုပဝိစာရေသူတိ ဣမာနိ စတုဝီသတိ ပဒာနိ **“တဏှာပက္ခော”** တိ ဝုတ္တံ။ ဂေဟဿိတာ ပန ဥပေက္ခာ အညာဏုပေက္ခာတာယ ယထာဘိနိဝေသဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ **“ယာ ဆ ဥပေက္ခာ ဂေဟဿိတာ, အယံ ဒိဋ္ဌိပက္ခော”**တိ ဝုတ္တံ။

၃၈. ဣအာနိ တေသံ ဥပဝိစာရာနံ တဏှာပရိယာယံ ဒဿေန္တော **“သာဓယေဝ ပတ္ထနာကာရေန ဓမ္မနန္ဒီ”** တိ အာဒိမာဟ။ ပုန စိတ္တံ ပညာ ဘဂဝတ ဓမ္မော သဗ္ဗော သီလံ စာဂေတိ ဣမေသံ ပရိယာယဝစနနိဒ္ဒါရဏေန ဝေဝစနဟာ ရံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **“စိတ္တံ မနော ဝိညာဏ”** န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **“အညမ္ပိ ဧဝံ ဇာတိယ”** န္တိ ဣမိနာ ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော ဓမ္မဝိစယော သလ္လက္ခဏာ ဥပလက္ခဏာ ပစ္စုပလက္ခဏာ ပဏ္ဍိစ္စံ ကောသလ္လံ နေပု ညံ ဝေဘဗ္ဗာ စိန္တာ ဥပပရိက္ခာ ဘူရီ မေဓာ ပရိဏာယိကာ ဝိပဿနာ သမ္ပဇညံ ပတောဒေ ပညာ ပညိန္ဒြိယံ ပညာဗ လံ ပညာသတ္ထံ ပညာပာသာဒေ ပညာအာလောကော ပညာဩဘာသော ပညာပဇ္ဇောတော ပညာရတနံ အမောဟောတိ (မဟာနိ. ၁၄၉) ဧဝမာဒီနမ္ပိ ပညာယ ပရိယာယသဒ္ဒာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ **လောကုတ္တရာနီ**တိ ခယေ ဉာဏန္တိအာဒိနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ လောကုတ္တရာနိ, လောကုတ္တရပညာယ ဝေဝစနာနီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗာ ပညာ** တိ ဣတရေဟိ ဝေဝစနေဟိ ဝုတ္တာ သဗ္ဗာ ပညာ လောကိယလောကုတ္တရမိဿ သိကာတိ အတ္ထော။ **“အပိ စာ”**တိအာဒိနာ ဣမိနာပိ ပရိယာယေန ဝေဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **အာဓိပတေယ္ယဋ္ဌေနာ**တိ အဓိမောက္ခလက္ခဏေ အာဓိပတေယ္ယဋ္ဌေန။ **ယထာ စ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ဝုတ္တ** န္တိ ယထာ **ဗုဒ္ဓါနုဿတိနိဒ္ဒေသေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၃) “ဣတိပိ သော ဘဂဝါ”တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယာ သော ဘဂဝါ ဣတိပိ အရဟံ။ပေ။ ဣတိပိ ဘဂဝါ တိ အနေကေဟိ ဝေဝစနေဟိ ဘဂဝါ အနုဿရိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာဝ နယေန ဗလနိပ္ဖတ္တိဂတော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပ ပတ္တော ယာဝ ဓမ္မောဘာသပဇ္ဇောတကရောတိ, ဧတေဟိ ပရိယာယေဟိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော ဝေဝစနံ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ ပဒံ အာဟရိတွာ သမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တောနိပိ ကတိပယာနိ ဧဝ ဘဂဝတော ဝေဝစနာနိ။ အသင်္ချေယျာ ဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဂုဏနေမိတ္တကာနိ စ ဘဂဝတော နာမာနိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဓမ္မသေနာပတိနာ –

> “အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ၊ သဂုဏေန မဟေသိနော။
> ဂုဏေန နာမမုဒ္ဓေယျံ၊ အပိ နာမ သဟဿတော”တိ။ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃)။

ဓမ္မာနုဿတိယံ **“အသင်္ခတ”** န္တိအာဒီသု န ကေနစိ ပစ္စယေန သင်္ခတန္တိ **အသင်္ခတံ** ။ နတ္ထိ ဧတဿ အန္တော ဝိနာသောတိ **အနန္တံ** ။ အာသဝါနံ အနာရမ္မဏတော **အနာသဝံ**။ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ **သစ္စံ** ။ သံသာရဿ ပရတီရဘာဝတော **ပါရံ**။ နိပုဏဉာဏဝိသယတ္တာ **သုခုမသဘာဝတ္တာ စ နိပုဏံ**။ အနုပစိတဉာဏသမ္ဘာရေဟိ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာတိ **သုဒုဒ္ဒသံ** ။ ဥပ္ပာဒဇရာဟိ အနုပဟတတ္တာ **အဇဇ္ဇရံ** ။ ထိရဘာဝေန **ဓုဝံ**။ ဇရာမရဏေဟိ အပလုဇ္ဇနတော **အပလောကိတံ**။ မံသစက္ခုနာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ စ အပဿိတဗ္ဗတ္တာ **အနိဒဿနံ** ။ ရာဂါဒိပပဉ္စာဘာဝေန **နိပ္ပပဉ္စံ** ။ ကိလေသာဘိသင်္ခါရာနံ ဝူပသမဟေတုတာယ **သန္တံ** ။

အမတဟေတုတာယ ဘင်္ဂါဘာဝတော စ **အမတံ**။ ဥတ္တမဋ္ဌေန အတပ္ပကဋ္ဌေန စ **ပဏီတံ**။ အသိတာနံ ကမ္မကိလေသဝိပါကဝဋ္ဋာနံ အဘာဝေန **သိဝံ**။ စတူဟိ ယောဂေဟိ အနုပဒ္ဒဝဘာဝေန **ခေမံ**။ တဏှာ ခီယတိ ဧတ္ထာတိ **တဏှက္ခယော**။ ကတပုညေဟိပိ ကအစိဒေဝ ပဿိတဗ္ဗတ္တာ **အစ္ဆရိယံ** ။ အဘူတပုဗ္ဗတ္တာ **အဗ္ဘုတံ** ။ အနန္တရာယတ္တာ **အနီတိကံ**။ အနန္တရာယဘာဝဟေတုတော **အနီတိကဓမ္မံ** (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၃၇၇-၄၀၉)။

အနိဗ္ဗတ္တိသဘာဝတ္တာ **အဇာတံ**။ တတော ဧဝ **အဘူတံ**။ ဥဘယေနာပိ ဥပ္ပာဒရဟိတန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကေနစိ အနုပဒ္ဒုတတ္တာ **အနုပဒ္ဒဝံ** ။ န ကေနစိ ပစ္စယေန ကတန္တိ **အကတံ**။ နတ္ထိ ဧတ္ထ သောကောတိ **အသောကံ**။ သောကဟေတုဝိဂမေန **ဝိသောကံ**။ ကေနစိ အနုပသဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ **အနုပသဂ္ဂံ** ။ အနုပသဂ္ဂဘာဝဟေတုတော **အနုပသဂ္ဂဓမ္မံ** ။

ဂမ္ဘီရဉာဏဂေါစရတော **ဂမ္ဘီရံ** ။ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဝိနာ ပဿိတုံ ပတ္တုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ **ဒုပ္ပဿံ** ။ သဗ္ဗလောကံ ဥတ္တရိတွာ ဌိတန္တိ **ဥတ္တရံ** ။ နတ္ထိ ဧတဿ ဥတ္တရန္တိ **အနုတ္တရံ** ။ သမဿ သဒိသဿ အဘာဝေန **အသမံ**။ ပဋိဘာဂဘာဝေန **အပ္ပဋိသမံ**။ ဥတ္တမဋ္ဌေန **ဇေဋ္ဌံ,** ဟာသံသတမတ္တာ တ **ဇေဋ္ဌံ** ။ သံသာရဒုက္ခဋ္ဋိတေဟိ လေတဗ္ဗတော **လေဏံ**။ တတော ရက္ခဏတော **တာဏံ**။ ရဏာဘာဝေန **အရဏံ**။ အင်္ဂဏာဘာဝေန **အနင်္ဂဏံ** ။ နိဒ္ဒောသတာယ **အကာစံ**။ ရာဂါဒိမလာပဂမေန **ဝိမလံ**။ စတူဟိ ဩဃေဟိ အနဇ္ဈောတ္ထရဏီယတော **ဒီပေါ**။ သံသာရဝူပသမသုခတာယ **သုခံ**။ ပမာဏကရဓမ္မာဘာဝတော **အပ္ပမာဏံ,** ဂဏေတုံ ဧတဿ န သက္ကာတိ စ **အပ္ပမာဏံ**။ သံသာရသမုဒ္ဒေ အနောသီဒနဋ္ဌာနတာယ **ပတိဋ္ဌာ** ။ ရာဂါဒိကိဉ္စနာဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟာဘာဝေန စ **အကိဉ္စနံ** န္တိ ဧဝမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သင်္ဃာနုဿတိယံ **သတ္တာနံ သာရော** တိ သီလသာရာဒိသာရဂုဏယောဂတော သတ္တေသု သာရဘူတော။ **သတ္တာနံ မဏ္ဍောတိ** ကေရသေသု သပ္ပိမဏ္ဍော ဝိယ သတ္တေသု မဏ္ဍဘူတော။ သာရဂုဏဝသေနေဝ သတ္တေသု ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗတော **သတ္တာနံ ဥဒ္ဓာရော** ။ နိစ္စလဂုဏတာယ **သတ္တာနံ ဧသိကာ** ။ ဂုဏသောဘာသုရဘိဘာဝေန **သတ္တာနံ ပသူနံ သုရဘိ** ကုသုမန္တိ အတ္ထော။

ဂုဏေသု ဥတ္တမင်္ဂံ ပညာ တဿာ ဥပသောဘာဟေတုတာယ သီလံ **ဥတ္တမင်္ဂေါပသောဘနံ** ဝုတ္တံ။ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော အနိဋ္ဌုန္တာ နာမ ဂုဏာ နတ္ထီတိ **“နိဓာနဥ္စ သီလံ သဗ္ဗဒေါဘဂ္ဂသမတိက္ကမနဋ္ဌေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ အယဥ္စ အတ္ထော **အာကင်္ခေယျသုတ္တေန** (မ. နိ. ၁.၆၄ အာဒယော) ဒီပေတဗ္ဗော။ အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ – “ဣဇ္ဈတိ, ဘိက္ခဝေ, သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိသုဒ္ဓတ္တာ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၇; သံ. နိ. ၄.၃၅၂; အ. နိ. ၈.၃၅)။ **သိပ္ပ** န္တိ ဓနုသိပ္ပံ။ **ဓည္စန္တိ** နာယိတဗ္ဗံ။ **ဓမ္မတေလောကနတာယာ** တိ သမထဝိပဿနာဒိဓမ္မဿ တေလောကနဘာဝေန ။ **တေလောကနဋ္ဌေနာ**တိ သတ္တဘူမကာဒိဟာသာဒေ ဝိယ သီလေ ဌတွာ အဘိညာစက္ခုနာ လောကဿ တေလောကေတုံ သက္ကာတိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗဘူမာနုပရိဝတ္တိ** စ သီလံ စတုဘူမကကုသလဿာပိ တဒနုဝတ္တနတော။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝါတိ။

ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၉. တတ္ထ **ကတမော ပညတ္တိဟာရော** တိ ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ ကာ ပနာယံ ပညတ္တီတိ? အာဟ **“ယာ ပကတိကထာယ ဒေသနာ”**တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာ ဒေသနာဟာရာဒယော ဝိယ အဿာဒာဒိပဒတ္ထဝိသေသနိဒ္ဒါရဏံ အကတွာ ဘဂဝတော သဘာဝဝိကမ္မကထာယ ဒေသနာ။ ယာ တဿာ ပညာပနာ, အယံ ပညတ္တိ

ဟာရော။ ယသ္မာ ပန သာ ဘဂဝတော တထာ တထာ ဝေနေယျသန္တာနေ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ နိက္ခိပတီတိ နိက္ခေ ပေ။ တသ္မာ စာယံ ဟာရော ဒုက္ခာဒိသင်္ခာတေ ဘာဂေ ပကာရေဟိ ဉာပေတိ, အသင်္ကရတော တ ဌပေတိ, တသ္မာ **"နိက္ခေပပညတ္တိ"**တိ ဝုတ္တော။ ဣတိ ပကတိကထာယ ဒေသနာတိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဝိဘဇိတုံ **"ကာ စ ပကတိကထာယ ဒေသနာ"**တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ **"စတ္တာရိ သစ္စာနီ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ အယံ ပညတ္တီ** တိ ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝေ ရူပာရူပဓမ္မေ အတီတာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နေ အဘိန္ဒိတ္ဝာ ပိဏ္ဍနသင်္ခတသန္တာပဝိပရိဏာမဋ္ဌတာသာမညေန ယာ ကုစ္ဆိတဘာဝတဒိမုခေန ဧကေဇ္ဈံ ဂဟဏာသ္သ ကာရဏဘူတာ ပညတ္တိ, ကာ ပန သာတိ? နာမပညတ္တိနိဗန္ဓနာ တဇ္ဇာပညတ္တိ။ "ဝိညတ္တိဝိကာရသဟိတော သဒ္ဒော ဧဝ"တိ အပရေ။ ဣမိနာ နယေန တတ္ထ တတ္ထ ပညတ္တိအတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **"ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာန"** န္တိအာဒိနာ တသ္သာ ပညတ္တိယာ ဥပာဒါနံ ဒဿေတိ။ **ဒသန္နံ ဣန္ဒြိယာန** န္တိ အဋ္ဌ ရူပိန္ဒြိယာနိ မနိန္ဒြိယံ ဝေဒနိန္ဒြိယန္တိ ဧဝံ ဒသန္နံ။ အနုဘဝနသာမညေန ဟိ ဝေဒနာ ဧကမိန္ဒြိယံ ကတာ, တထာ သဒ္ဓါဒယော စ မဂ္ဂပက္ခိယာတိ။

ကဗဠီကာရော ကရီယတီတိ **ကဗဠီကာရော**တိ ဝတ္ထုဝသေန အယံ နိဒ္ဒေသော။ ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ, တသ္သာ ယေတံ အဓိဝစနံ။ သာ ဟိ ဩဇဋ္ဌမကသ္သ ရူပသ္သ အာဟရဏတော **အာဟာရော။ အတ္ထိ** တိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နတာယ ဝိဇ္ဇတိ။ **ရာဂေ**တိ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ။ နန္ဒနဋ္ဌေန **နန္ဒီ** ။ တဏ္ဟာယနဋ္ဌေန **တဏှာ**။ သဗ္ဗာနေတာနိ လောဘဿေဝ နာမာနိ။ **ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရူဠ္ဟ** န္တိ ကမ္မံ ဇဝာပေတွာ ပဋိသန္ဓိအာကဍ္ဎနသမတ္ထတာယ ပတိဋ္ဌိတဉ္စေဝ ဝိညာဏံ ဝိရူဠ္ဟဉ္စ။ **ယတ္ထာ** တိ တေဘူမကဝဋ္ဋေ ဘုမ္မံ, သဗ္ဗတ္ထ တ ပုရိမပုရိမပဒေ ဧတံ ဘုမ္မံ။ **အတ္ထိ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ ဝုဒ္ဓီ**တိ ယေ ဣမသ္မိံ ဝိပာကဝဋ္ဋေ ဌိတသ္သ အာယတိံ ဝဋ္ဋဟေတုကာ သင်္ခါရာ, တေ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – **"ယတ္ထ အတ္ထိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တီ"** တိ ယသ္မိံ ဌာနေ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ အတ္ထိ။ **အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ဇာတိဇရာမရဏ**န္တိ ယတ္ထ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ, တတ္ထ ခန္ဓာနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဇာတိ, ပရိပါကလက္ခဏာ ဇရာ, ဘေဒနလက္ခဏံ မရဏဉ္စ အတ္ထိ။ **အယံ ပဘာဝပညတ္တိ ဒုက္ခသ္သ စ သမုဒယသ္သ စာ**တိ အယံ ယထာဝုတ္တာ ဒေသနာ ဒုက္ခသစ္စသ္သ သမုဒယသစ္စသ္သ စ သမုဋ္ဌာနပညတ္တိ, ဝိပါကဝဋ္ဋသ္သ သင်္ခါရာနဉ္စ တဏှာပစ္စယနိဒ္ဒေသတောတိ အဓိပ္ပာယော။

နတ္ထိ ရာဂေတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဘာဝနာယ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ နတ္ထိ စေ ရာဂေ။ **အပ္ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ အဝိရူဠ္ဟ** န္တိ ကမ္မံ ဇဝာပေတွာ ပဋိသန္ဓိအာကဍ္ဎနသမတ္ထတာယာဘာဝေန အပ္ပတိဋ္ဌိတဉ္စေဝ အဝိရူဠ္ဟဉ္စာတိ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

"အယံ ပရိညာပညတ္တီ" တိအာဒိနာ ဧကာဘိသမယဝသေန မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ စတူသု အရိယသစ္စေသု ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ **အယံ ဘာဝနာပညတ္တီ** တိ အယံ ဒွတ္တရရုမ္မဏောဟိ ဆဒ္ဒ္ဝတရပ္ပဝတ္တနဓမ္မာနံ အနိစ္စာနုပဿနာ မဂ္ဂသ္သ ဘာဝနာပညတ္တိ။ **နိရောဓပညတ္တိ နိရောဓဿာ** တိ ရောဓသင်္ခါတာယ တဏှာယ မဂ္ဂေန အနုဝသေနနိရောဓပညတ္တိ။ **ဥပ္ပာဒပညတ္တီ** တိ ဥပ္ပန္နသ္သ ပညာပနာ။ **ဩကာသပညတ္တီ** တိ ဌာနသ္သ ပညာပနာ။ **အာဟဋ္ဋနာပညတ္တီ**တိ နီဟရဏပညတ္တိ။ **အာသာဋိကာန**န္တိ ဂုန္နံ ဝဏေသု နီလမက္ခိကာဟိ ဌပိတအဏ္ဍကာ အာသာဋိကာ နာမ။ ဧတ္ထ ယသ္သ ဥပ္ပန္နာ, တသ္သ သတ္တသ္သ အနယဗျသနဟေတုတာယ အာသာဋိကာ ဝိယာတိ အာသာဋိကာ, ကိလေသာ, တေသံ အာသာဋိကာနံ။ **အဘိနိဃာတပညတ္တီ** တိ သမုဃ္ဃာတပညတ္တိ။

၄၁. ဧဝံ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋမုခေန သမ္မသနဥပာအနုက္ကမမုခေနေဝ သစ္စေသု ပညတ္တိဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ တေ ပရိဝဋ္ဋဝသေန ဒဿေတုံ **"ဣဒံ 'ဒုက္ခ'န္တိ မေ, ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဒဿနဋ္ဌေန **စက္ခုံ**။ ယထာသဘာဝတော ဇာနနဋ္ဌေန **ဉာဏံ**။ ပဋိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန **ပညာ**။ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန **ဝိဇ္ဇာ**။ ဩဘာသနဋ္ဌေန **အာလောကော**။ သဗ္ဗံ ပညာဝေဝစနမေဝ။ အယံ ဝေဝစနပညတ္တိ။ **သစ္ဆိကိရိယာပညတ္တီ** တိ ပစ္စက္ခကရဏပညတ္တိ။

တုလမတုလဉ္စ တိ ကထာယ ပစုရဇနာနံ ပစ္စက္ခဘာဝတော တုလိတံ ပရိစ္ဆိန္နန္တိ **တုလံ,** ကာမာဝစရံ။ န တုလန္တိ **အတုလံ,** တုလံ တ သဒိသမသ္သ အညံ လောကိယကမ္မံ နတ္ထီတိ **အတုလံ,** မဟဂ္ဂတကမ္မံ။ ကာမာဝစရရူပာဝစရကမ္မံ တ **တုလံ,** အရူပာဝစရံ **အတုလံ,** အပ္ပဝိပာကံ တ **တုလံ**။ ဗဟုဝိပါကံ **အတုလံ**။ သမ္ဘဝတိ ဧတေနာတိ **သမ္ဘဝံ,** သမ္ဘဝ

ဟေတုဘူတံ။ **ဘဝသင်္ခါရံ** ပုနဗ္ဘဝသင်္ခါရကာရကံ။ **အဝဿဇီ** တိ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ **မုနီ**တိ ဗုဒ္ဓမုနိ။ **အဇ္ဈတ္တရတော**တိ နိယကဇ္ဈတ္တရတော ။ **သမာဟိတော**တိ ဥပစာရပ္ပနာသမာဓိဝသေန သမာဟိတော။ **အဘိန္ဒိ ကဝစမိဝ** တိ ကဝစံ ဝိယ ဘိန္ဒိ။ **အတ္တသမ္ဘဝ** န္တိ အတ္တနိ သဉ္ဇာတံ ကိလေသံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – သဝိပါကဋ္ဌေန သမ္ဘဝံ ဘဝါဘိသင်္ခါရဏဋ္ဌေန ဘဝသင်္ခါရန္တိ စ လဒ္ဓနာမံ တုလာတုလသင်္ခါတံ လောကိယကမ္မဉ္စ ဩဿဇိ, သင်္ဂါမသီသေ မဟာယောဓော ကဝစံ ဝိယ အတ္တသမ္ဘဝံ ကိလေသဉ္စ အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော ဟုတွာ အဘိန္ဒီတိ။

အထ ဝါ **တုလ**န္တိ တုလယန္တော တီရေန္တော။ **အတုလဉ္စ သမ္ဘဝံ** န္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စေဝ သမ္ဘဝဉ္စ။ **ဘဝသင်္ခါရ** န္တိ ဘဝဂါမိကမ္မံ။ **အဝဿဇိ မုနီ** တိ "ပဉ္စက္ခန္ဓာ အနိစ္စာ, တေသံ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ နိစ္စ"န္တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၃.၃၈ အတ္ထတော သမာနံ) နယေန တုလယန္တော ဗုဒ္ဓမုနိ ဘဝေ အာဒီနဝံ နိဗ္ဗာနေ အာနိသံသဉ္စ ဒိသွာ တံ ခန္ဓာနံ မူလဘူတံ ဘဝသင်္ခါရံ ကမ္မက္ခယကရေန အရိယမဂ္ဂေန အဝဿဇိ။ ကထံ? အဇ္ဈတ္တရတော။ သော ဟိ ဝိပဿနာဝသေန **အဇ္ဈတ္တရတော** သမထဝသေန **သမာဟိတော ကဝစမိဝ** အတ္တဘာဝံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတံ အတ္တနိ သမ္ဘဝတ္တာ **"အတ္တသမ္ဘဝ"**န္တိ လဒ္ဓနာမံ သဗ္ဗံ ကိလေသဇာတံ **အဘိန္ဒိ,** ကိလေသာဘာဝေ ကမ္မံ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ အဝဿဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ, ကိလေသာဘာဝေန ကမ္မံ ဇဟိတီတိ အတ္ထော (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၆၉; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၁)။

သင်္ခတာသင်္ခတဓာတုဝိနိမုတ္တဿ အဘိဉ္ဉေယျဿ အဘာဝတော ဝုတ္တံ **"တုလ။ပေ။ ဓမ္မာန"** န္တိ။ တေန ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ အာဟ – **"နိက္ခေပပညတ္တိ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါယာ"** တိ။ ဘဝသင်္ခါရေ သမုဒယပက္ခိယံ သန္ဓာယာဟ **"ပရိစ္စာဂပညတ္တိ"** တိ။ ဒုက္ခသစ္စပက္ခိယဝသေန **"ပရိညာပညတ္တိ"** တိ။ သမာဓာနဝိသိဋ္ဌဿ အဇ္ဈတ္တရတဘာဝဿ ဝသေန **"ဘာဝနာပညတ္တိ ကာယဂတာယ သတိယာ"** တိ ဝုတ္တံ။ အဇ္ဈတ္တရတတာဝိသိဋ္ဌဿ ပန သမာဓာနဿ ဝသေန **"ဌိတိပညတ္တိ စိတ္တေကဂ္ဂတာယာ"** တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အဘိနိဗ္ဗိဒါပညတ္တိ စိတ္တဿာ**တိ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနဝသေန စိတ္တဿ အဘိနီဟာရဏပညတ္တိ။ **ဥပါဒါနပညတ္တိ** တိ ဂဟဏပညတ္တိ။ **သဗ္ဗညုတာယာ**တိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘာဝဿ။ ဧတေန အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အာယုသင်္ခါရောဿဇ္ဇနံ နတ္ထီတိ ဒဿေတိ။ ကိလေသာဘာဝေန ဘဂဝတ ကမ္မံ ဇဟတီတိ ဒဿေန္တော **"ပဒါလနာပညတ္တိ အဝိဇ္ဇဏ္ဍကောသာန"**န္တိ အာဟ။

ယော ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ ယတောနိဒါန န္တိ ယော အာရဒ္ဓဝိပဿကော သဗ္ဗံ တေဘူမကံ ဒုက္ခံ အဒက္ခိ ပဿိ, တဉ္စ **ယတောနိဒါနံ** ယံ ဟေတုကံ, တမ္ပိဿ ကာရဏဘာဝေန တဏှံ ပဿိ။ **ကာမေသု သော ဇန္တု ကထံ နမေယျာ** တိ သော ဇဝံ ပဋိပန္နော ပုရိသော သဝတ္ထုကာမေသု ကိလေသကာမေသု ယေန ပကာရေန နမေယျ အဘိနမေယျ, သော ပကာရော နတ္ထိ။ ကသ္မာ? **ကာမာ ဟိ လောကေ သင်္ဂေါတိ ဉတွာ** ။ ယသ္မာ ဣမသ္မိံ လောကေ ကာမသဒိသံ ဗန္ဓနံ နတ္ထိ။ ဝုတ္တဉ္စေတံ ဘဂဝတာ "န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ"တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၃၄၅; သံ. နိ. ၁.၁၂၁; နေတ္တိ. ၁၀၆; ပေဋကော ၁၅), တသ္မာ သင်္ခါရေ အာသဇ္ဇနဋ္ဌေန သင်္ဂေါတိ ဝိဒိတွာ။ **တေသံ သတီမာ ဝိနယာယ သိက္ခေ** တိ ကာယဂတာသတိယောဂေန သတိမာ တေသံ ကာမာနံ ဝူပသမာယ တီသုပိ သိက္ခာသု အပ္ပမတ္တော သိက္ခေယျာတိ အတ္ထော။

ဝေဝစနပညတ္တိ တိ ခန္ဓာဒီနံ ဝေဝစနပညတ္တိ။ အဒက္ခီတိ ပန ပဒေန သမ္ဗန္ဓတ္တာ ဝုတ္တံ – **"ဒုက္ခဿ ပရိညာပညတ္တိ စာ"**တိ။ **ပစ္စတ္ထိကတော ဒဿနပညတ္တိ** တိ အနတ္ထဇနနတော ပစ္စတ္ထိကတော ဒဿနပညတ္တိ။ **ဟဝကကပ္ပာ** တိ ဇလိတအင်္ဂါရက္ခန္ဓသဒိသာ။ **ပဟာတဥရကေပမာ**တိ ပဟာတူပမာဥရကေပမာ စ။

မောဟသမ္ဗန္ဓနော လောကောတိ အယံ လောကော အဝိဇ္ဇာဟေတုကေဟိ သံယောဇနေဟိ ဗန္ဓော။ **ဘဗ္ဗရူပောဝ ဒိဿတီ**တိ ဝိပန္နဇ္ဈာသယောပိ မာယာယ သာဌေယျေန စ ပဋိစ္ဆာဒိတသဘာဝေ ဘဗ္ဗဇာတိကံ ဝိယ အတ္တာနံ ဒဿေတိ။ **ဥပဓိဗန္ဓနော ဗာလော, တမသာ ပရိဝါရိတော** တိ တဿ ပန ဗာလဿ တထာ ဒဿနေ သမ္မောဟတမသာ ပရိဝါရိတတ္တာ ကာမဂုဏာဒိသု အနာဒီနဝဒဿိတာယ ကိလေသာဘိသင်္ခါရေဟိ ဗန္ဓတ္တာ။ တထာ ဘူတော စာယံ ဗာလော ပဏ္ဍိတာနံ **အဿိရီ ဝိယ ခာယတိ** အလက္ခိကော ဧဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တယိဒံ သဗ္ဗံ ဗာလဿ သတော ရာဂါဒိကိဉ္စနတော။ ပဏ္ဍိတဿ ပန ပညာစက္ခုနာ ပဿတော နတ္ထိ ကိဉ္စနန္တိ အယံ သင်္ခေပတ္ထော။ မောဟသီသေန ဝိပလ္လာသာ ဂဟိတာတိ အာဟ – **"ဒေသနာပညတ္တိ ဝိပလ္လာသာန"** န္တိ။ **ဝိပရီတပညတ္တိ** တိ ဝိပရီတာကာရေန ဥပဋ္ဌဟမာနဿ ပညာပနာ။

အတ္ထိ နိဗ္ဗာနန္တိ သမဏဗ္ရာဟ္မဏာနံ တစာဝတ္တုမုတ္တမေဝ။ နတ္ထိ နိဗ္ဗာနန္တိ ပရမတ္ထတော အလဗ္ဘမာနသဘာဝတ္တာတိ ဝိပ္ပဋိပန္နာနံ မိစ္ဆာဝါဒံ ဘဉ္ဇိတုံ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ – **“အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ”**န္တိ။ တတ္ထ ပေတုံ ဒဿေတုံ **“နော စေတံ, ဘိက္ခဝေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော – ဘိက္ခဝေ, ယဒိ အသင်္ခတာ ဓာတု န အဘဝိဿ, န ဣဓ သဗ္ဗဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ သိယာ။ နိဗ္ဗာနဉှိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော မဂ္ဂဓမ္မာ အနဝသေသကိလေသေ သမုစ္ဆိန္ဒန္တိ, တတော တိဝိဓဿပိ ဝဋ္ဋဿ အပ္ပဝတ္တီတိ။

တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော – ယထာ ပရိညေယျတာယ သဥတ္တရာနံ ကာမာနံ ရူပာနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ ပညာယတိ, ဧဝံ တံသဘာဝာနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေန တဗ္ဗိဓုရတာသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, ယဉ္စ တံ နိဿရဏံ။ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ကိဉ္စ ဘိယျော? သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ အပိ စ အနုလောမဉာဏံ ကိလေသေ န သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟိတုံ သက္ကောတိ။ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏမ္ပိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု ဉာဏံ ဝိက္ခမ္ဘနမတ္တမေဝ ကရောတိ, ကိလေသာနံ န သမုစ္ဆေဒံ, သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနကရဉ္စ အရိယမဂ္ဂဉာဏံ, တဿ သင်္ခတဓမ္မသမ္မုတိသစ္စဝိပရီတေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ တထာ နိဗ္ဗာန-သဒ္ဒော ကတ္ထစိ ဝိသယေ အဝိပရီတတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဘာဝတော, ယထာ တံ ‘‘သီဟသဒ္ဒော’’တိ။

အထ တ ‘‘အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ’’န္တိ (ဥအ. ၇၃) ဝစနံ အဝိပရီတတ္ထံ, ဘဂဝတာ ဘာသိတတ္တာ။ ယဉှိ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ, တံ အဝိပရီတတ္ထံ။ ယထာ တံ ‘‘သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ, သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ, သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ’’တိ (မ. နိ. ၁.၃၅၃, ၃၅၆; ကထာ. ၇၅၃; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၄; ပဋိ. မ. ၁.၃၁; နေတ္တိ. ၅; ဓ. ပ. ၂၇၇-၂၇၉), ဧဝမ္ပိ ယုတ္တိဝသေန အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော သဗ္ဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကိံ တ တောယ ယုတ္တိစိန္တာယ? ယသ္မာ ဘဂဝတာ ‘‘အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ’’န္တိ (ဥအ. ၇၃), အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ အသင်္ခတာ ဓမ္မာတိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၇-၈) စ, အသင်္ခတဉ္စ ဝော, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ အသင်္ခတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒ’’န္တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၄.၃၆၆-၃၆၇, ၃၇၇) စ အနေကေဟိ **သုတ္တပဒေဟိ** နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရမတ္ထတော သဗ္ဘာဝေ ဒေသိတောတိ။ တတ္ထ **ဥပနယနပညတ္တီ** တိ ပဋိပက္ခတော ပေတုဥပနယနဿ ပညာပနာ။ **ဇောတနာပညတ္တီ** တိ ပဋိညာတဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိယာ ပကာသနာပညတ္တိ။ သေသံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျမေဝ။

ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၂. တတ္ထ ကတမော ဩတရဏော ဟာရော တိ ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **အသေက္ခာ ဝိမုတ္တီ** တိ အယံ တေဓာတုကေ ဝီတရာဂတာ အသေက္ခာ ဖလဝိမုတ္တိ။ **တာနိယေဝတ**တိ တာနိ အသေက္ခာယံ ဝိမုတ္တိယံ သဒ္ဓါဒီနိ ။ **အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩတရဏာ** တိ အသေက္ခာယ ဝိမုတ္တိယာ နိဒ္ဒါရိတေဟိ သဒ္ဓါဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ သံဝဏ္ဏနာယ ဩတရဏာ။

ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဝိဇ္ဇာ တိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဝိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥပကာရကတ္တာ ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာနိ စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနိ ဝိဇ္ဇာယ ဥပကာရကတ္တာ သင်္ဂဏှနဝသေန ဝုတ္တာနိ။ **သင်္ခါရပရိယာပန္နာနီ** တိ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု သင်္ခါရက္ခန္ဓေ အန္တောဂဓာနိ။ **ယေ သင်္ခါရာ အနာသဝ** တိ တံ သင်္ခါရက္ခန္ဓံ ဝိသေသေတိ, အဂ္ဂဖလဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တတော ဝေ စ **နော ဘဝင်္ဂါ။ ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ** တိ အဋ္ဌာရသဓာတူသု ဓမ္မဓာတုသင်္ဂဟိတာ။ ယဒိပိ ပုဗ္ဗေ ဝီတရာဂတာ အသေက္ခာ ဝိမုတ္တိ ဒဿိတာ, တဿာ ပန ပဋိပတ္တိဒဿနတ္ထံ ‘‘အယံ အဟမသ္မီတိ အနာနုပဿီ’’တိ ဒဿနမဂ္ဂေ ဣဓ ဝုတ္တောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အယံ အဟမသ္မီတိ အနာနုပဿီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယမေဝ။

၄၃. နိဿိတဿ စလိတ န္တိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဝသေန ကမ္မံ အနဝဋ္ဌာနံ။ **စုတူပပာတော**တိ အပရာပရံ စဝနံ ဥပပတနဉ္စ။ နိဿိတပဒေ လဗ္ဘမာနံ နိဿယနံ ဥဒ္ဒရန္တော အာဟ – **“နိဿယော နာမာ”** တိ။ **တဏှာဟာနိဿယော** တိ တ

ဏှာဘိနိဝေသော။ သော ဟိ တဏှာဟာစရိတဿ ပတိဋ္ဌာဘာဝေန တထာ ဝုတ္တော။ ဧဝံ **ဒိဋ္ဌိနိဿယော** ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ရတ္တဿ စေတနာ** တိ စေတနာပဓာနတ္တာ သင်္ခါရက္ခန္ဓဓမ္မာနံ စေတနာသီသေန တဏှံ ဧဝ ဝဒတိ။ တေနေတဟ – **“အယံ တဏှာနိဿယော”** တိ။ ယသ္မာ ပန ဝိပရီတာဘိနိဝေသော မောဟဿ ဗလဝဘာဝေ ဧဝ ဟောတိ, တသ္မာ **“ယာ မူဠှဿ စေတနာ, အယံ ဒိဋ္ဌိနိဿယော”** တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ စေတနာသီသေန တဏှာဒိဋ္ဌိယော ဝတွာ ကာမံ တတ္ထ နိပ္ပရိယာယေန စေတနံယေဝ ဂဏှန္တော **“စေတနာ ပန သင်္ခါရာ”** တိ အာဟ။ **ယာ ရတ္တဿ ဝေဒနာ, အယံ သုခာ ဝေဒနာ** တိ သုခာယ ဝေဒနာယ ရာဂေ အနုသေတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တထာ အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာ အနုသေတီတိ အာဟ – **“ယာ သမ္မူဠှဿ ဝေဒနာ, အယံ အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ”**တိ။ ဣဓ ဝေဒနာသီသေန စေတနာ ဝုတ္တာ။ **တဏှာယာ**တိ တဏှာယံ။ **ဒိဋ္ဌိယာ** တိ ဒိဋ္ဌိံ။ ယထာ တ သေသဓမ္မာနံ တဏှာယ နိဿယဘာဝေ ပုဂ္ဂလော တဏှာယ နိဿိတောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တဏှာယ သေသဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေ ပုဂ္ဂလော တဏှာယ နိဿိတောတိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ – **“တဏှာယ အနိဿိတော”**တိ။

ပဿဒ္ဓိ တိ ဒရထပဋိပ္ပဿမ္ဘနာ။ **ကာယိကာ**တိ ကရဇကာယသန္နိဿိတာ။ **စေတသိကာ**တိ စိတ္တသန္နိဿိတာ။ ယသ္မာ ပန သာ ဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ကာယစိတ္တာနံ သုခေ သတိ ဟာကဋ္ဌာ ဟောတိ, တသ္မာ **“ယံ ကာယိကံ သုခ”**န္တိအာဒိနာ ဖလူပစာရေန ဝုတ္တာယ ပဿဒ္ဓိယာ နတိအဘာဝဿ ကာရဏဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ပဿဒ္ဓကာယော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သော**တိ ဧဝံ ဝိမုတ္တစိတ္တော ခီဏာသဝေါ။ **ရူပသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော** တိ ရူပာနံ သင်္ခယသင်္ခာတေ နိဗ္ဗာနေ ဝိမုတ္တော။ **အတ္ထီတိပိ န ဥပေတီ** တိ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာတိပိ တဏှာဒိဋ္ဌိဥပယေန န ဥပေတိ န ဂဏှာတိ။ **နတ္ထီ** တိ အသဿတောတိ။ **အတ္ထိ နတ္ထီ** တိ ကေစ္စံ သဿတံ ကေစ္စံ အသဿတန္တိ။ **နေဝတ္ထိ နော နတ္ထီ** တိ အမရာဝိက္ခေပဝသေန။ **ဂမ္ဘီရော** တိ ဥတ္တာနဘာဝပဋိက္ခေပေန။ ကိလေသာနံ အဘာဝေန ဂမ္ဘီရော။ **နိဗ္ဗုတော** တိ အတ္ထီတိအာဒိနာ ဥပဂမနကိလေသာနံ ဝူပသမေန ပရိနိဗ္ဗုတော သီတိဘူတော။

ဣဓာဂတီတိ ပရလောကတော ဣဓ အာဂတိ။ **ဂတီ**တိ ဣဓလောကတော ပရလောကဂမနံ။ တံ ပန ပုနဗ္ဘဝတောတိ အာဟ **“ပေစ္စဘဝေ”** တိ။ ဣဓ **ဟုရန္တိ** ဒုတရာရမ္မဏဓမ္မာ ဒဿိတာတိ **“ဥဘယမန္တရေနာ”** တိ ပဒေန ဒုတရပ္ပဝတ္တဓမ္မေ ဒဿေန္တော **“ဖဿသမုဒိတေသု ဓမ္မေသူ”** တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – ဖဿေန သဒ္ဓိံ ဖဿေန ကာရဏဘူတေန စ သမုဒိတေသု သမ္ဘူတေသု ဝိညာဏဝေဒနာသညာစေတနာဝိတက္ကဝိစာရာဒိဓမ္မေသု။ **အတ္တာနံ န ပဿတီ**တိ တေသံ ဓမ္မာနံ အနတ္တဘာဝေနေဝ တတ္ထ အတ္တာနံ န ပဿတိ။ ဝိရဇ္ဇတိ ဝိရာဂ ဝိမုစ္စတီတိ ပဒေဟိ လောကုတ္တရဓမ္မာနံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဘာဝံ ဒဿေန္တော တဒတ္ထတာယ သီလာဒီနမ္ပိ ပရိယာယေန တဗ္ဘာဝမာဟ **“လောကုတ္တရော”** တိအာဒိနာ။

၄၄. နာမသမ္ဘယုတ္တော တိ နာမေန မိဿိတော။ **သဥပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတူ** တိ အရဟတ္တဖလံ အဓိပ္ပေတံ။ တဥ္စ ပညာပဓာနန္တိ အာဟ – **“သဥပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု ဝိဇ္ဇာ** တိ။ သေသံ သဗ္ဗံ ဥတ္တာနမေဝ။

ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၅. တတ္ထ ကတမော သောဓနော ဟာရော တိ သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂော။ တတ္ထ **ဘဂဝတ ပဒံ သောဓေတီ**တိ “အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတော လောကော”တိ (သု. နိ. ၁၀၃၉; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၅၈, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၂) ဝဒန္တော ဘဂဝတ – “ကေနဿု နိဝုတော လောကော”တိ (သု. နိ. ၁၀၃၈; စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာ ၅၇, အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁) အာယသ္မတာ အဇိတေန ပုစ္ဆာဝသေန ဝုတ္တံ ပဒံ သောဓေတိ နာမ, တဒတ္ထဿ ဝိဿဇ္ဇနတော။ **နော စ အာရမ္ဘန္တိ** န တာဝ အာရမ္ဘံ သောဓေတိ, ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ အပရိယောသိတတ္တာ။ **သုဒ္ဓော အာရမ္ဘော**တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ ပဗောဓိတတ္တာ သောဓိတော အာရမ္ဘောတိ အတ္ထော။ အညာဏပက္ခန္ဒာနံ ဒွေဝဠှဟကဇာတာနံ တ ပုစ္ဆနကာလေ ပုစ္ဆိတာနံ ပုစ္ဆာဝိသယော အဝိဇ္ဇာ မဟာဂဟနံ ဝိယ မဟာဒုဂ္ဂံ ဝိယ စ အန္ဓကာရံ အဝိဘူတံ ဟောတိ။ ယအာ စ ဘဂဝတာ ပဏ္ဍိတေဟိ တ ဘဂဝတော သာဝကေဟိ အပဒေ ပဒံ ဒဿေန္တေဟိ နိစ္ဆ

ဋ္ဌံ နိဂုမ္ဗံ ကတ္ဝာ ပဋ္ဌေဟ ဝိသုဇ္ဈိတေ မဟတာ ဂန္ထဟတ္ထိနာ အဘိဘဝိတ္ဝာ ဩဘဂ္ဂပအာလိတော ဂဟာနပ္ပဒေသော
ဝိယ ဝိဂတန္ဓကာရော ဝိဘူတော ဥပဋ္ဌဟမာနော ဝိသောဓိတော နာမ ဟောတိ။

သောဓနေဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၆. တတ္ထ ကတမော အဓိဋ္ဌာနော ဟာရော တိ အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **တထာ ဓာရယိတဗ္ဗာ** တိ ကေ
တ္တဝေမတ္တတာသင်္ခာတသာမညဝိသေသမတ္တတော ဓာရယိတဗ္ဗာ, န ပန တတ္ထ ကိဉ္စိ ဝိကပ္ပေတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာ
ယော။ အဝိကပ္ပေတဗ္ဗတာယ ကာရဏံ **နိဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တမေဝ။ တံ တံ ဖလံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတီတိ **မဂ္ဂေါ,**
တဒတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂီယတိ ဂဝေသီယတီတိ တ **မဂ္ဂေါ** ။ နိရတိယဋ္ဌေန နိရဿာဒဋ္ဌေန စ **နိရယော**။ ဥဒ္ဓံ အနုဂန္တွာ
တိရိယံ အဉ္စိတာတိ တိရစ္ဆာနာ။ တိရစ္ဆာနာဝ **တိရစ္ဆာနယောနိ** ။ ပေတတာယ ပေတ္တိ, ကတော ပေစ္စ ဂတဘာဝေ
တိ အတ္ထော။ ပေတ္တိ ဧဝ **ပေတ္တိဝိသယော** ။ န သုရန္တိ န ဘာသန္တိ န ဒိဗ္ဗန္တီတိ အသုရာ။ အသုရာ ဧဝ **အသုရ
ယောနိ**။ ဒိဗ္ဗေဟိ ရူပာဒီဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂါတိ **သဂ္ဂါ** ။ မနဿ ဥဿန္နတာယ **မနုဿာ** ။ တနံ ဝုစ္စတိ တဏှာ, တံ တ
တ္ထ နတ္ထီတိ **နိဗ္ဗာနံ** ။ နိရယံ ဂစ္ဆတီတိ **နိရယဂါမီ**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အသုရယောနိယော**တိ အသုရ
ယောနိယာ ဟိတော, အသုရဇာတိနိဗ္ဗတ္တနကောတိ အတ္ထော။ သဂ္ဂံ ဂမေတီတိ **သဂ္ဂဂါမိယော။ မနုဿဂါမီ** တိ မနု
ဿလောကဂါမီ။ **ပဋိသင်္ခာနိရောဓော** တိ ပဋိသင်္ခာယ ပဋိပက္ခဘာဝနာယ နိရောဓော, ပဋိပက္ခေ တ တထာ အပ္ပဝတ္တေ
ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ ပဋိပက္ခဝုတ္တိယာ အနုပ္ပာဒေါ။ **အပ္ပဋိသင်္ခာနိရောဓော** တိ သင်္ခတဓမ္မာနံ သရသနိရောဓော, ခဏိ
ကနိရောဓောတိ အတ္ထော။

၄၇. ရူပန္တိ ဧကတ္တတာ။ ဘူတာနံ ဥပာဒါယာတိ ဝေမတ္တတာ။ ဥပာဒါရူပန္တိ ဧကတ္တတာ။ စက္ခာယတနံ။ပေ။
ကဗဠီကာရော အာဟာရောတိ ဝေမတ္တတာ။ တထာ ဘူတရူပန္တိ ဧကတ္တတာ။ ပထဝီဓာတု ။ပေ။ တေယောဓာတူတိ ဝေမတ္တ
တာ။ ပထဝီဓာတူတိ ဧကတ္တတာ။ ဝီသတိ အာကာရာ ဝေမတ္တတာ။ အာပေါဓာတူတိ ဧကတ္တတာ။ ဒွါဒသ အာကာရာ ဝေ
မတ္တတာ။ တေဇောဓာတူတိ ဧကတ္တတာ။ စတ္တာရော အာကာရာ ဝေမတ္တတာ။ တေယောဓာတူတိ ဧကတ္တတာ။ ဆ
အာကာရာ ဝေမတ္တတာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဒွီဟိ အာကာရေဟိ ဓာတုယော ပရိဂ္ဂဏှာတီ"** တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **ကေသာ**တိ ကေသာ နာမ ဥပာဒိန္နကသရီရဋ္ဌကာ ကက္ခဠလက္ခဏာ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိယေကော
ပထဝီဓာတုကောဋ္ဌာသော။ **လောမာ** နာမ။ပေ။ **မတ္ထလုင်္ဂံ** နာမ သရီရဋ္ဌကံ ကက္ခဠလက္ခဏံ ဣမသ္မိံ သရီရေ ဟဒ္ဒိ
ယေကော ကောဋ္ဌာသောတိ အယံ ဝေမတ္တတာ။ **အာပေါဓာတူ**တိအာဒိကောဋ္ဌာသေသု ပိတ္တာဒီသု ဧသေဝ နယော။
အယံ ပန ဝိသေသော – **ယေန စာ**တိ ယေန တေဇောဓာတုနာ ကုပိတေန။ **သန္တပ္ပတိ** တိ အယံ ကာယော သန္တပ္ပတိ ဧ
ကာဟိကဇရာဒိဘာဝေန ဥသုမဇာတော ဟောတိ။ **ယေန စ ဇီရီယတီ**တိ ယေန အယံ ကာယော ဇရီယတိ။ ဣန္ဒြိယဝေကလ္လ
လတံ ဗလက္ခယံ ဝလိတ္တစပလိတာဒိဉ္စ ပာပုဏာတိ။ **ယေန စ ပရိဍယှတီ**တိ ယေန ကုပိတေန အယံ ကာယော ဍယှ
တိ, သော စ ပုဂ္ဂလော "ဍယှာမိ ဍယှာမီ"တိ ကန္ဒန္တော သတဓောတသပ္ပိကေသီတစန္ဒနာဒိလေပနံ တာလဝဏ္ဋ
တတဉ္စ ပစ္စာသီသတိ။ **ယေန စ အသိတပီတခါယိတသာယိတံ သမ္မာ ပရိဏာမံ ဂစ္ဆတီ** တိ အသိတံ တ ဩဒနာဒိ, ပီတံ
တ ပာနကာဒိ, ခါယိတံ တ ပိဋ္ဌခဇ္ဇကာဒိ, သာယိတံ တ အမ္ဗပက္ကမဓုဖာဏိတာဒိ သမ္မာ ပရိပာကံ ဂစ္ဆတိ, ရသာဒိဘာ
ဝေန ဝိဝေကံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာ တယော တေဇောဓာတူ စတုသမုဋ္ဌာနာ။ ပစ္ဆိမော ကမ္မသမုဋ္ဌာ
နောဝ။

ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာ တိ ဥဂ္ဂါရဟိက္ကာရာဒိပဝတ္တကာ ဥဒ္ဓံ အာရောဟနဝါတာ။ **အဓောဂမာ ဝါတာ**တိ ဥစ္စာရပဿ
ာဝါဒိနီဟရဏကာ အဓော ဩရောဟနဝါတာ။ **ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာ**တိ အန္တာနံ ဗဟိဝါတာ။ **ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာ**တိ အ
န္တာနံ အန္တောဝါတာ။ **အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာ** တိ ဓမနိဇာလာနုသာရေန သကလသရီရေ အင်္ဂမင်္ဂါနိ အနုသဋာ
သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိနိဗ္ဗတ္တကာ ဝါတာ။ **အဿာသော** တိ အန္တောပဝိသနနာသိကဝါတော။ **ပဿာသော** တိ ဗဟိ
နိက္ခမနနာသိကဝါတော။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာ သဗ္ဗေ စတုသမုဋ္ဌာနာ။ အဿာသပဿာသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဧဝ။ ဧဝံ ဝေ
မတ္တတာဒဿနဝသေန ဝိဘာဂေန ဥအာဟဋာ စတဿော ဓာတုယော ပဋိက္ကူလမနသိကာရဝသေန ဥပသံဟရန္တော

“ဣမေဟိ ဒွါစတ္တာလီသာယ အာကာရေဟိ” တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **န ဂယှုပဂန္တိ** န ဂဟဏယောဂ္ဂံ။ **သဘာဝ ဘာဝတော**တိ သဘာဝလက္ခဏတော။

ဧဝံ ပဋိက္ကူလမနသိကာရံ ဒဿေတွာ ပုန တတ္ထ သမ္မသနစာရံ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **“တေနာဟ ဘဂဝတ ယာ စေဝ ခော ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ တံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျံ။

၄၈. ဧဝံ သစ္စမဂ္ဂရူပဓမ္မဝသေန အဓိဋ္ဌာနဟာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဝိဇ္ဇာဝိဇ္ဇာဒီနမ္ပိ ဝသေန တံ ဒဿေတုံ **“အဝိဇ္ဇာတိ ဧကတ္တတာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **“ဒုက္ခေ အညာဏံ”** န္တိအာဒီသု ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာ ဒုက္ခသစ္စဿ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ ‘‘ဒုက္ခေ အညာဏ’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ တထာ ယသ္မာ ဒုက္ခသမုဒယဿ ဒုက္ခနိရောဓဿ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ **“ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ အညာဏ”**န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပုဗ္ဗန္တေ** အတီတဒ္ဓဘူတာ ခန္ဓာယတနဓာတုယော။ **အပရန္တေ** အနာဂတဒ္ဓဘူတာ။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ** တဒုဘယံ။ **ဣဒပ္ပစ္စယတာ** သင်္ခါရာဒီနံ ကာရဏာနိ အဝိဇ္ဇာဒီနိ။ **ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ဓမ္မာ** အဝိဇ္ဇာဒီဟိ နိဗ္ဗတ္တာ သင်္ခါရာဒိဓမ္မာ။

တတ္ထာယံ အဝိဇ္ဇာ ယသ္မာ အတီတာနံ ခန္ဓာဒီနံ ယာဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတိ ဆာဒေတွာ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ, တသ္မာ ‘‘ပုဗ္ဗန္တေ အညာဏံ ယာဝ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု အညာဏ’’န္တိ ဝုစ္စတိ, တေယံ အဝိဇ္ဇာ ကိစ္စတော ဇာတိတောပိ ကထိတာ။ အယဉှိ ဣမာနိ အဋ္ဌ ဌာနာနိ ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတီတိ ကိစ္စတော ကထိတာ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာပိ ဣမေသု အဋ္ဌသု ဌာနေသု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဇာတိတော ကထိတာ။ ဧဝံ ကိစ္စတော ဇာတိတော စ ကထိတာပိ လက္ခဏတော ကထိတေ ဧဝ သုကထိတာ ဟောတီတိ လက္ခဏတော ဒဿေတုံ **“အညာဏ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဉာဏံ အတ္ထာနတ္ထံ ကာရဏာကာရဏံ စတုသစ္စဓမ္မံ ဝိဒိတံ ပါကဋံ ကရောတိ။ အယံ ပန အဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ ဝိဒိတံ ပါကဋံ ကာတုံ န ဒေတီတိ ဉာဏပစ္စနီကတော အညာဏံ။ ဒဿနန္တိပိ ပညာ, သာ ဟိ တံ အာကာရံ ပဿတိ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပဿိတုံ န ဒေတီတိ **အဒဿနံ** ။ အဘိသမယောတိပိ ပညာ, သာ တံ အာကာရံ အဘိသမေတိ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ အဘိသမေတုံ န ဒေတီတိ **အနဘိသမယော**။ အနုဗောဓော သမ္ဗောဓော ပဋိဝေဓောတိပိ ပညာ, သာ တံ အာကာရံ အနုဗုဇ္ဈတိ သမ္ဗုဇ္ဈတိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ အနုဗုဇ္ဈိတုံ သမ္ဗုဇ္ဈိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတီတိ **အနနုဗောဓော အသမ္ဗောဓော အပ္ပဋိဝေဓော** ။ တထာ သလ္လက္ခဏံ ဥပလက္ခဏံ ပစ္စုပလက္ခဏံ သမပေက္ခဏန္တိပိ ပညာ, သာ တံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတိ ဥပလက္ခေတိ ပစ္စုပလက္ခေတိ သမံ သမ္မာ စ အပေက္ခတိ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တဿ တထာ ကာတုံ န ဒေတီတိ **အသလ္လက္ခဏံ အနုပလက္ခဏံ အပစ္စုပလက္ခဏံ အသမပေက္ခဏ**န္တိ စ ဝုစ္စတိ။

နာဿ ကိဉ္စိ ပစ္စက္ခကမ္မံ အတ္ထိ, သယဉ္စ အပ္ပစ္စဝေက္ခိတွာ ကတကမ္မန္တိ **အပ္ပစ္စက္ခကမ္မံ** ။ ဒုမ္မေဓာနံ ဘာဝေါ **ဒုမ္မေဇ္ဈံ** ။ ဗာလာနံ ဘာဝေါ **ဗာလျံ** ။ သမ္ပဇညန္တိ ပညာ, သာ အတ္ထာနတ္ထံ ကာရဏာကာရဏံ စတုသစ္စဓမ္မံ သမ္ပဇာနာတိ။ အဝိဇ္ဇာ ပန ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ ကာရဏံ ပဇာနိတုံ န ဒေတီတိ **အသမ္ပဇညံ** ။ မောဟနဝသေန **မောဟော**။ ပမောဟနဝသေန **ပမောဟော**။ သမ္မောဟနဝသေန **သမ္မောဟော** ။ အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတိ, ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ**။ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဩဟနတိ ဩတရတီတိ **အဝိဇ္ဇောဃော** ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ ယောဇေတီတိ **အဝိဇ္ဇာယောဂေါ**။ အပ္ပဟီနဋ္ဌေန စေဝ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇနတော စ **အဝိဇ္ဇာနုသယော**။ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိတစောရာ ဝိယ အဒ္ဓိကေ ကုသလစိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတိ ဝိလုမ္ပတီတိ **အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ** ။ ယထာ နဂရဒွါရေ ပလိဃသင်္ခါတာယ လင်္ဂိယာ ပတိတာယ မနုဿာနံ နဂရပ္ပဝေသော ပစ္ဆိဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ယဿ သက္ကာယနဂရေ အယံ ပတိတာ, တဿ နိဗ္ဗာနသမ္ပာပကံ ဉာဏဂမနံ ပစ္ဆိဇ္ဇတီတိ **အဝိဇ္ဇာလင်္ဂီ** နာမ ဟောတိ။ အကုသလဉ္စ တံ မူလဉ္စ, အကုသလာနံ ဝါ မူလန္တိ အကုသလမူလံ။ တံ ပန န အညံ, ဣဓာဓိပ္ပေတော မောဟောတိ **မောဟော အကုသလမူလ**န္တိ အယံ ဧကပဒိကော အဝိဇ္ဇာယ အတ္ထုဒ္ဓါရော။ **အယံ ဧဝမတ္တတာ**တိ အယံ အဝိဇ္ဇာယ ဧဝမတ္တတာ။

ဝိဇ္ဇာတိ ဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ, ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ဝိဇ္ဇာ။ **“ဒုက္ခေ ဉာဏ”** န္တိအာဒီသု ဒုက္ခသစ္စဿ ယာထာဝသရသလက္ခဏံ ဇာနာတိ ပဿတိ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဒုက္ခေ အရိယသစ္စေ ဝိသယဘူတေ ဉာဏံ “ဒုက္ခေ ဉာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ပညာ**တိ တဿ တဿ အတ္ထဿ ပာကဋကရဏသင်္ခာတေန ပညာပနဋ္ဌေန ပညာ, တေန တေန ဝါ အနိစ္စာဒိနာ ပကာရေန ဓမ္မေ ဇာနာတီတိ ပညာ။ ပဇာနနာကာရော **ပဇာနနာ**။ အနိစ္စာဒီနိ ဝိစိနတီတိ **ဝိစယော**။ ပကာရေဟိ ဝိစိနတီတိ **ပဝိစယော**။ စတုသစ္စဓမ္မေ ဝိစိနတီတိ **ဓမ္မဝိစယော**။ အနိစ္စာဒီနံ သလ္လက္ခဏဝသေန **သလ္လက္ခဏာ** ။ တေသံယေဝ ပတိ ပတိ ဥပလက္ခဏဝသေန **ပစ္စုပလက္ခဏာ** ။ ပဏ္ဍိတဘာဝေ **ပဏ္ဍိစ္စံ** ။ ကုသလဘာဝေ **ကောသလ္လံ** ။ နိပုဏဘာဝေ **နေပုညံ**။ အနိစ္စာဒီနံ ဝိဘာဝနဝသေန **ဝေဘဗ္ဗာ** ။ တေသံယေဝ စိန္တနဝသေန **စိန္တာ** ။ အနိစ္စာဒီနိ ဥပပရိက္ခတီတိ **ဥပပရိက္ခာ**။ **ဘူရီ**တိ ပထဝိယာ နာမံ, အယမ္ပိ သဏှဋ္ဌေန ဝိတ္ထတဋ္ဌေန စ ဘူရီ ဝိယာတိ ဘူရီ။ တေန ဝုတ္တံ – “ဘူရီ ဝုစ္စတိ ပထဝီ, တာယ ပထဝိသမာယ ဝိတ္ထတာယ ပညာယ သမန္နာဂတောတိ ဘူရိပညော”တိ (မဟာနိ. ၂၇)။ အပိ စ ဘူရီတိ ပညာယေဝေတံ အဓိဝစနံ။ ဘူတေ အတ္ထေ ရမတီတိ **ဘူရီ**။

ကိလေသေ မေဓတိ ဟိံသတီတိ **မေဓာ,** ခိပ္ပံ ဂဟဏဓာရဏဋ္ဌေန ဝါ **မေဓာ**။ ယဿုပ္ပဇ္ဇတိ, တံ သတ္တံ ဟိတပဋိပတ္တိယံ သမ္ပယုတ္တံ ဝါ ယာထာဝလက္ခဏပဋိဝေဓေ ပရိဏေတီတိ **ပရိဏာယိကာ**။ အနိစ္စာဒိဝသေန ဓမ္မေ ဝိပဿတီတိ **ဝိပဿနာ** ။ သမ္မာ ပကာရေဟိ အနိစ္စာဒီနိ ဇာနာတီတိ **သမ္ပဇညံ** ။ ဥပ္ပထပဋိပန္နေ သိန္ဓဝေ ဝီထိအာရောပနတ္ထံ ပတောဒော ဝိယ ဥပ္ပထေ ဓာဝနကူဋစိတ္တံ ဝီထိအာရောပနတ္ထံ ဝိဇ္ဈတီတိ ပတောဒော ဝိယာတိ **ပတောဒော**။ ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ, ပညာသင်္ခာတံ ဣန္ဒြိယံ **ပညိန္ဒြိယံ** ။ အဝိဇ္ဇာယ န ကမ္ပတီတိ **ပညာဗလံ**။ ကိလေသစ္ဆေဒနဋ္ဌေန ပညာဝ သတ္ထံ **ပညာသတ္ထံ** ။ အစ္စုဂ္ဂတဋ္ဌေန ပညာဝ ပာသာဒော **ပညာပာသာဒော**။ အာလောကနဋ္ဌေန ပညာဝ အာလောကော **ပညာအာလောကော**။

ဩဘာသနဋ္ဌေန ပညာဝ ဩဘာသော **ပညာဩဘာသော**။ ပဇ္ဇောတနဋ္ဌေန ပညာဝ ပဇ္ဇောတော **ပညာပဇ္ဇောတော**။ ရတိကရဏဋ္ဌေန ရတိအာယကဋ္ဌေန ရတိဇနကဋ္ဌေန စိတ္တီကတဋ္ဌေန ဒုလ္လဘပါတုဘာဝဋ္ဌေန အတုလဋ္ဌေန အနောမသတ္တပရိဘောဂဋ္ဌေန စ ပညာဝ ရတနံ **ပညာရတနံ**။ န တေန သတ္တာ မုယှန္တိ, သယံ ဝါ အာရမ္မဏေ န မုယှတီတိ **အမောဟော**။ ဓမ္မဝိစယပဒံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ကသ္မာ ပနေတံ ပုန ဝုတ္တန္တိ? အမောဟဿ မောဟပဋိပက္ခဘာဝဒီပနတ္ထံ။ တေနေတံ ဒီပေတိ – ယွာယံ အမောဟော, သော န ကေဝလံ မောဟတော အညော ဓမ္မော, မောဟဿ ပဋိပက္ခော ဓမ္မဝိစယသင်္ခာတော အမောဟောဝ ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ ယာထာဝနိယျာနိကကုသလဒိဋ္ဌိ။ ဓမ္မဝိစယသင်္ခာတော ပသတ္ထော သုန္ဒရော ဝါ ဗောဇ္ဈင်္ဂောတိ **ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော**။ **မဂ္ဂင်္ဂ** န္တိ အရိယမဂ္ဂဿ အင်္ဂံ ကာရဏန္တိ မဂ္ဂင်္ဂံ။ အရိယမဂ္ဂဿ အန္တောဂဓတ္တာ **မဂ္ဂပရိယာပန္န** န္တိ။

အသညာသမာပတ္တိ တိ သညာဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တိတာ အသညဘဝူပပတ္တိနိဗ္ဗတ္တနသမာပတ္တိ။ အနုပ္ပန္နေ ဟိ ဗုဒ္ဓေ ဧကစ္စေ တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတွာ တတ္ထ ဝါယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌာယ သညာယ ဒောသံ ပဿန္တိ, သညာယ သတိ ဟတ္ထစ္ဆေဒါဒိဒုက္ခဉ္စေဝ သဗ္ဗဘယာနိ စ ဟောန္တိ, “အလံ ဣမာယ သညာယ, သညာဘာဝေ သန္တော”တိ ဧဝံ သညာယ ဒောသံ ပဿိတွာ သညာဝိရာဂဝသေန စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနာ ကာလံ ကတွာ အသညီသု နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ စိတ္တံ နေသံ စုတိစိတ္တနိရောဓေနေဝ ဣဓ နိဝတ္တတိ, ရူပက္ခန္ဓမတ္တမေဝ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တတိ။

တေ ယထာ နာမ ဇိယာဝေဂုက္ခိတ္တော သရော ယတ္တကော ဇိယာဝေဂေ, တတ္တကမေဝ အာကာသေ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝံ ဈာနဝေဂုက္ခိတ္တာ ဥပပဇ္ဇိတွာ ယတ္တကော ဈာနဝေဂေ, တတ္တကမေဝ ကာလံ တိဋ္ဌန္တိ။ ဈာနဝေဂေ ပန ပရိက္ခီဏေ တတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော အန္တရဓာယတိ, ဣဓ ပဋိသန္ဓိသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – “အသညဘဝူပပတ္တိနိဗ္ဗတ္တနသမာပတ္တိ”တိ။ **ဝိဘူတသညာသမာပတ္တိ** တိ ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိ။ သာ ဟိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏဿ ပဌမာရုပ္ပသညာယပိ ဝိဘာဝနတော “ဝိဘူတသညာ”တိ ဝုစ္စတိ။ ကေစိ “ဝိဘူတရူပသညာ”တိ ပဌန္တိ, တေသံ မတေန ဝိဘူတရူပသမာပတ္တိ နာမ သေသာရုပ္ပသမာပတ္တိယော။ သေသာ သမာပတ္တိယော သုဝိညေယျာဝ။

နေဝသေက္ခနာသေက္ခော ဈာယီ တိ ဈာနလာဘီ ပုထုဇ္ဇနော။ **အာဇာနိယော ဈာယီ**တိ အရဟာ, သဗ္ဗေပိ ဝါ အရိယပုဂ္ဂလာ။ **အဿခလုင်္ကော ဈာယီ** တိ ခလုင်္ကဿသဒိသော ဈာယီ။ တထာ ဟိ ခလုင်္ကော အဿော ဒမထံ န ဥပေတိ

ဣတော စိတော စ ယထာရုစိ ဓာဝတိ, ဧဝမေဝံ ယော ပုထုဇ္ဇနော အဘိညာလာဘီ, သော အဘိညာ အဿာဒေတုံ “အလမေတ္တာဝတာ, ကတမေတ္တာဝတာ”တိ ဥတ္တရိဒမထာယ အပရိသက္ကန္တော အဘိညာစိတ္တဝသေန ဣတော စိတော စ ဓာဝတိ ပဝတ္တတိ, သော “အဿခလုင်္ကော စျာယီ”တိ ဝုတ္တော။ **ဒိဋ္ဌုတ္တရော စျာယီ** တိ စျာနလာဘီ ဒိဋ္ဌိဂတိကော။ **ပညုတ္တရော စျာယီ** တိ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနေန စျာယီ, သဗ္ဗော ဧဝ တ ပညာဓိကော စျာယီ။

သရဏော သမာဓီတိ အကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာ, သဗ္ဗောပိ တ သာသဝေ သမာဓိ။ **အရဏော သမာဓီ**တိ သဗ္ဗော ကုသလာဗျာကတော သမာဓိ, လောကုတ္တရော ဧဝ တ။ **သဝေရော သမာဓီ**တိ ပဋိဃစိတ္တေသု ဧကဂ္ဂတာ။ **အဝေရော သမာဓီ**တိ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ။ အနန္တရဒုကေပိ ဧသေဝ နယော။ **သာမိသော သမာဓီ**တိ လောကိယသမာဓိ။ သော ဟိ အနတိက္ကန္တဝဋ္ဋာမိသလောကာမိသတာယ သာမိသော။ **နိရာမိသော သမာဓီ**တိ လောကုတ္တရော သမာဓိ။ **သသင်္ခာရော သမာဓီ**တိ ဒုက္ခာပဋိပဒေ ဒန္ဓာဘိညော သုခာပဋိပဒေ စ ဒန္ဓာဘိညော။ သော ဟိ သသင်္ခာရေန သပ္ပယောဂေန စိတ္တေန ပစ္စနီကဓမ္မေ ကိစ္ဆေန ကသိရေန နိဂ္ဂဟေတွာ အဓိဂန္တဗ္ဗော။ ဣတရော **အသင်္ခာရော သမာဓိ။ ဧကံသဘာဝိတော သမာဓီ**တိ သုက္ခဝိပဿကဿ သမာဓိ။ **ဥဘယံသဘာဝိတော သမာဓီ**တိ သမထယာနိကဿ သမာဓိ။ **ဥဘယတော ဘာဝိတဘာဝနော သမာဓီ**တိ ကာယသက္ခိနော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဿ စ သမာဓိ။ သော ဟိ ဥဘယတော ဘာဂေဟိ ဥဘယတော ဘာဝိတဘာဝနော။

အာကင်္ခပဋိပဒာတိ ကာမာနံ ဩရောဟနပဋိပတ္တိ, ကာမသုခါနုယောဂေါတိ အတ္ထော။ **နိဇ္ဈာမပဋိပဒာ** တိ ကာမဿ နိဇ္ဈာပနဝသေန ခေဒနဝသေန ပဝတ္တာ ပဋိပတ္တိ, အတ္တကိလမထာနုယောဂေါတိ အတ္ထော။ **အက္ခမာ ပဋိပဒာ** တိအာဒီသု ပဓာနကရဏကာလေ သီတာဒီနိ အသဟန္တဿ ပဋိပဒာ, တာနိ နက္ခမတီတိ အက္ခမာ။ သဟန္တဿ ပန တာနိ ခမတီတိ **ခမာ**။ “ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၄.၁၄; ၆.၅၈) နယေန မိစ္ဆာဝိတက္ကေ သမေတီတိ **သမာ**။ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဒမေတီတိ **ဒမာ ပဋိပဒာ**။

ဧဝန္တိ ဣမိနာ ဝုတ္တနယေန။ **ယော ဓမ္မော** တိ ယော ကောစိ ဇာတိအာဒိဓမ္မော။ **ယဿ ဓမ္မဿ** တိ တတော အညဿ ဇရာဒိဓမ္မဿ။ **သမာနဘာဝေ**တိ ဒုက္ခာဒိဘာဝေန သမာနဘာဝေ။ **ဧကတ္တတာယာ** တိ သမာနတာယ ဒုက္ခာဒိဘာဝတနံ ဧကီဘာဝေန။ **ဧကီ ဘဝတီ**တိ အနေကောပိ “ဒုက္ခ”န္တိအာဒိနာ ဧကသဒ္ဒာဘိဓေယျတာယ ဧကီ ဘဝတိ။ ဧတေန ဧကတ္တတာယ လက္ခဏမာဟ။ **ယေန ယေန ဝါ ပန ဝိလက္ခဏော** တိ ယော ဓမ္မော ယဿ ဓမ္မဿ ယေန ယေန ဘာဝေန ဝိသဒိသော။ **တေန တေန ဝေမတ္တံ ဂစ္ဆတီ** တိ တေန တေန ဘာဝေန သော ဓမ္မော တဿ ဓမ္မဿ ဝေမတ္တတံ ဝိသဒိသတ္တံ ဂစ္ဆတိ, ဒုက္ခဘာဝေန သမာနောပိ ဇာတိအာဒိကော အဘိနိဗ္ဗတ္တိအာဒိဘာဝေန ဇရာဒိကဿ ဝိသိဋ္ဌတံ ဂစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ဝေမတ္တတာယ လက္ခဏမာဟ။

ဣအာနိ တာဝ ဧကတ္တဝေမတ္တတာဝိသယေ နိယောဇေတုံ ဒဿေတုံ **“သုတ္တေ တ ဝေယျာကရဏေ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပုစ္ဆိတ** န္တိ ပုစ္ဆာဝသေန ဒေသိတသုတ္တဝသေန ဝုတ္တံ, န ပန အဓိဋ္ဌာနဟာရဿ ပုစ္ဆာဝိသယတာယ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၉. တတ္ထ **ကတမော ပရိက္ခာရော ဟာရော**တိ ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **ယော ဓမ္မော ယံ ဓမ္မံ ဇနယတိ, တဿ သော ပရိက္ခာရော**တိ သင်္ခေပတော ပရိက္ခာရလက္ခဏံ ဝတွာ တံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“ကိံလက္ခဏော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဟိနောတိ အတ္တနော ဖလံ ပဋိကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ **ဟေတု**။ ပဋိစ္စ ဧတသ္မာ ဖလံ ဧတီတိ **ပစ္စယော**။ ကိဉ္စာပိ ဟေတုပစ္စယသဒ္ဒေဟိ ကာရဏမေဝ ဝုစ္စတိ, တထာပိ တတ္ထ ဝိသေသံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“အသာဓာရဏလက္ခဏော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဘာဝေ ဟေတူ**တိ သမာနဘာဝေ ဗီဇံ ဟေတု။ နနု စ ဗီဇံ အင်္ကုရာဒိသဒိသံ န ဟောတီတိ? နော န ဟောတိ, အညတော ဟိ တာဒိသဿ အနုပ္ပဇ္ဇနတော။

“ယထာ တ ပနာ”တိအာဒိနာပိ ဥဒာဟရဏန္တရဒဿနေန ဟေတုပစ္စယာနံ ဝိသေသမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ တတ္ထ **ဒုဒ္ဓ
ဓန္တိ** ခီရံ။ **ဒဓိ ဘဝတီ**တိ ကေတ္တကနယေန အဘေဒေါပစာရေန တ ဝုတ္တံ, န အညထာ။ န ဟိ ခီရံ ဒဓိ ဟောတိ။ တေနေတ
ဟ – **“န စတ္ထိ ဧကကာလသမဝဓာနံ ဒုဒ္ဓဿ စ ဒဓိဿ စာ”** တိ။ အထ တ ဃဋ္ဋေ ဒုဒ္ဓံ ပက္ခိတ္တံ ဒဓိ ဘဝတိ, ဒဓိ တ
တ္ထ ကာလန္တရေ ဇာယတိ ပစ္စယန္တရသမာယောဂေန, တသ္မာ န စတ္ထိ ဧကကာလသမဝဓာနံ ဒုဒ္ဓဿ စ ဒဓိဿ
စ ရသခီရဝိပာကာဒီဟိ ဘိန္နသဘာဝတ္တာ။ **ဧဝမေဝ**န္တိ ယထာ ဟေတုဘူတဿ ခီရဿ ဖလဘူတေန ဒဓိနာ န ဧကေ
ကာလသမဝဓာနံ, ဧဝမညဿာပိ ဟေတုဿ ဖလေန န ဧကကာလသမဝဓာနံ, န တထာ ပစ္စယဿ, န ဟိ ပစ္စယော ဧ
ကန္တေန ဖလေန ဘိန္နကာလော တေတိ။ ဧဝမ္ပိ ဟေတုပစ္စယာနံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။

ဧဝံ ဗာဟိရံ ဟေတုပစ္စယဝိဘာဂံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဇ္ဈတ္တိကံ ဒဿေတုံ **“အယဥှိ သံသာရော”**တိအာဒိ ဝု
တ္တံ။ တတ္ထ “အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတူ”တိ ဝုတ္တေ ကိံ ဧကေသ္မိံ စိတ္တုပ္ပာဒေ အနေကာ အဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇန္တီတိ?
အာဟ **“ပုရိမိကာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္ဆိမိကာယ အဝိဇ္ဇာယ ဟေတူ”** တိ။ တေန ဧကသ္မိံ ကာလေ ဟေတုဖလာနံ သမဝဓာနံ နတ္ထီ
တိ တေမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ။ တတ္ထ **“ပုရိမိကာ အဝိဇ္ဇာ”**တိအာဒိနာ ဟေတုဖလဘူတာနံ အဝိဇ္ဇာနံ ဝိဘာဂံ ဒဿေ
တိ။ **“ဗီဇင်္ကုရော ဝိယာ”** တိအာဒိနာ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ – ယထာ ဗီဇံ အင်္ကုရဿ ဟေတု ဟောန္တံ သမနန္တရ
ဟေတုတာယ ဟေတု ဟောတိ။ ယံ ပန ဗီဇတော ဖလံ နိဗ္ဗတ္တတိ, တဿ ဗီဇံ ပရမ္ပရဟေတုတာယ ဟေတု ဟောတိ။
ဧဝံ အဝိဇ္ဇာယပိ ဟေတုဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ။

ပုန **“ယထာ တ ပနာ”**တိအာဒိနာပိ ဟေတုပစ္စယဝိဘာဂမေဝ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ထာလက**န္တိ ဒီပကပလ္လိကာ။
အနဂ္ဂိက န္တိ အဂ္ဂိံ ဝိနာ။ **ဒီပေတု**န္တိ ဇာလေတုံ။ **ဣတိ သဘာဝတေ ဟေတူ**တိ ဧဝံ ပဒီပုဇ္ဇာလနာဒီသု အဂ္ဂိအာဒိပဒီပသ
ဒိသံ ကာရဏံ သဘာဝတေ ဟေတု။ **ပရဘာဝတေ ပစ္စယော** တိ တတ္တေဝ ကပလ္လိကာဝဋ္ဋိတေလာဒိသဒိသော အဂ္ဂိတော
အညော သဘာဝတေ ပစ္စယော။ **အဇ္ဈတ္တိကော** တိ နိယကဇ္ဈတ္တိကော နိယကဇ္ဈတ္တေ ဘဝတော။ **ဗာဟိရော**တိ တ
တော ဗဟိဘူတော။ **ဇနကော**တိ နိဗ္ဗတ္တကော။ **ပရိဂ္ဂာဟကော** တိ ဥပတ္ထမ္ဘကော။ **အသာဓာရဏော**တိ အာဝေဏိ
ကော။ **သာဓာရဏော**တိ အညေသမ္ပိ ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ သမာနော။

ဣဒါနိ ယသ္မာ ကာရဏံ “ပရိက္ခာရော”တိ ဝုတ္တံ, ကာရဏဘာဝေ စ ဖလာပေက္ခာယ, တသ္မာ ကာရဏဿ
ယော ကာရဏဘာဝေ ယထာ စ သော ဟောတိ, ယဥ္စ ဖလံ ယော စ တဿ ဝိသေသော, ယော စ ကာရဏဖလာနံ သမ္ဗန္
ဓော, တံ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝေတုံ **“အဝုပစ္ဆေဒတ္ထော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကာရဏဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓတာ **သန္တတိ** ။
ကော စ တတ္ထ သမ္ဗန္ဓော, ကော ကာရဏဖလဘာဝေ စ? သော ဧဝ အဝုပစ္ဆေဒတ္ထော။ ယော ဖလဘူတော အညဿ
သ အကာရဏံ ဟုတွာ တ နိရုဇ္ဈတိ, သော ဝုပစ္ဆိန္နော နာမ ဟောတိ, ယထာ တံ အရဟတော စုတိစိတ္တံ။ ယော ပန အတ္တ
နော အနုရူပဿ ဖလဿ ဟေတု ဟုတွာ တ နိရုဇ္ဈတိ, သော အနုပစ္ဆိန္နော ဧဝ နာမ ဟောတိ, ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓဿ
ဝိဇ္ဇမာနတ္တာတိ အာဟ – “အဝုပစ္ဆေဒတ္ထော သန္တတိအတ္ထော”တိ။

ယသ္မာ စ ကာရဏတော နိဗ္ဗတ္တံ ဖလံ နာမ, န အနိဗ္ဗတ္တံ, တသ္မာ **“နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထော ဖလတ္ထော”** တိ ဝု
တ္တံ။ ယသ္မာ ပန ပုရိမဘာဝေန အနန္တရဘာဝပဋိသန္ဓာနဝသေန ပဝတ္တာ ဥပပတ္တိက္ခန္ဓာ ပုနဗ္ဘဝေ, တသ္မာ ဝုတ္တံ –
“ပဋိသန္ဓိအတ္ထော ပုနဗ္ဘဝတ္ထော” တိ။ တထာ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ကိလေသာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တံ ပလိဗုန္ဓေန္တိ
သမ္မာ ပဋိပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တိ။ ယာဝ စ မဂ္ဂေန အသမုဃာတိတာ, တာဝ အနုသေန္တိ နာမ, တေန ဝုတ္တံ – **“ပလိဗောဓတ္
ထော ပရိယုဋ္ဌာနတ္ထော, အသမုဃာတတ္ထော အနုသယတ္ထော”**တိ။ ပရိညာဘိသမယဝသေန ပရိညာတေ န ကအာစိ
တံ နာမရူပင်္ကုရဿ ကာရဏံ ဟောဿတီတိ အာဟ – **“အပရိညာတတ္ထော ဝိညာဏဿ ဗီဇတ္ထော”** တိ။ **ယတ္ထ
အဝုပစ္ဆေဒေါ တတ္ထ သန္တတီ**တိ ယတ္ထ ရူပာရူပပ္ပဝတ္တိယံ ယထာဝုတ္တော အဝုပစ္ဆေဒေါ, တတ္ထ သန္တတိ
တေဟာရော ။ **ယတ္ထ သန္တတိ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တီ** တိအာဒိ ပစ္စယပရမ္ပရဒဿနံ ဟေတုဖလသမ္ဗန္ဓဝိဘာဝနမေဝ။

“ယထာ တ ပန စက္ခုဥ္စ ပဋိစ္စာ” တိအာဒိနာ “သဘာဝတေ ဟေတူ”တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတိ။ တ
တ္ထ **သန္နိဿယတာယာ** တိ ဥပနိဿယပစ္စယတာယ။ **မနသိကာရော**တိ ကိရိယာမနောဓာတု။ သာ ဟိ စက္ခုဝိညာဏဿ
သ ဝိညာဏဘာဝေန သမာနဇာတိတာယ သဘာဝတေ ဟေတု။ **သင်္ခါရာ ဝိညာဏဿ ပစ္စယော သဘာဝတေ ဟေတူ** တိ
ပုညာဒိအဘိသင်္ခါရာ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ ပစ္စယော, တတ္ထ ယော သဘာဝတေ, သော ဟေတူတိ။ **သင်္ခါရာ** တိ စေတ္တ

သဗ္ဗော လောကိယော ကုသလာကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေါ အဓိပ္ပေတော။ ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဇဝံ ယော ကောစိ ဥပနိဿယော သဗ္ဗော သော ပရိက္ခာရော** တိ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေါ ယော ကောစိ ပစ္စယော, သော သဗ္ဗော အတ္တနော ဖလဿ ပရိက္ခရဏတော အဘိသင်္ခရဏတော ပရိက္ခာရော။ တဿ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ က ထနံ ပရိက္ခာရော ဟာရောတိ။

ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၅၀. တတ္ထ ကတမော သမာရောပနော ဟာရောတိ သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂေါ။ တတ္ထ **ဧကသ္မိံ ပဒဋ္ဌာနေ** တိ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ ဧကသ္မိံ ကာရဏဘူတေ ဓမ္မေ သုတ္တေန ဂဟိတေ။ **ယတ္တကာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဩတရန္တိ** တိ ယတ္တကာနိ အညေသံ ကာရဏဘူတာနိ တသ္မိံ ဓမ္မေ သမောသရန္တိ။ **သဗ္ဗာနိ တာနိ သမာရောပယိတဗ္ဗာနီ** တိ သဗ္ဗာနိ တာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ ပဒဋ္ဌာနဘူတာ ဓမ္မာ သမ္မာ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတဝသေန အာနေတ္ဗတ ဒေသနာယ အာရောပေတဗ္ဗာ, ဒေသနာရုဠှေ ဝိယ ကတ္ဗတ ကထေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ယထာ အာဝဋ္ဋေ ဟာရေ "ဧကမ္ဟိ ပဒဋ္ဌာနေ, ပရိယေသတိ သေသကံ ပဒဋ္ဌာန"န္တိ (နေတ္တိ. ၄ နိဒ္ဒေသဝါရ) ဝစနတော အနေကေသံ ပဒဋ္ဌာနာနံ ပရိယေသနာ ဝုတ္တာ, ဧဝမိဓာပိ ဗဟူနံ ပဒဋ္ဌာနာနံ သမာရောပနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **"ယထာ အာဝဋ္ဋေ ဟာရေ"** တိ အာဟ။ န ကေဝလံ ပဒဋ္ဌာနဝသေနေဝ သမာရောပနာ, အထ ခေါ ဝေဝစနဘာဝနာပဟာနဝသေနပိ သမာရောပနာ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ သမာရောပနာ စတုဗ္ဗိဓာ"**တိအာဒိမာဟ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနာနိ ဂဟိတာနိ, နနု ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနဟာရေ ဧဝ အယမတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ? သစ္စမေတံ, ဣဓ ပန ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနဂ္ဂဟဏံ ဘာဝနာပဟာနာနံ အဓိဋ္ဌာနဝိသယဒဿနတ္ထဉ္စေဝ တေသံ အဓိဝစနဝိဘာဂဒဿနတ္ထဉ္စ။ ဝေဠှိ ဘာဝနာပဟာနာနိ သုဝိညေယျာနိ ဟောန္တိ သုကရာနိ စ ပညာပေတုံ။ **ဣဒံ ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ဣဒံ တိဝိဓံ သုစရိတံ ဗုဒ္ဓါနံ သာသနဿ ဩတဒဿ ဝိသယာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ပဒဋ္ဌာနံ။ တတ္ထ **"ကာယိက"**န္တိ အာဒိနာ တီဟိ သုစရိတေဟိ သီလာဒယော တယော ခန္ဓေ သမထဝိပဿနာ တတိယစတုတ္ထဖလာနိ စ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ ဒဿေတိ, တံ သုဝိညေယျမေဝ။ ဝနီယတီတိ **ဝနံ,** ဝနုတိ, ဝနုတေ ဣတိ တ **ဝနံ**။ တတ္ထ ယသ္မာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကာမတဏှာ ဟာယ, နိမိတ္တဂ္ဂဟော အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဿ, အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနိ အာယတနာနိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂါဒီနံ, အနုသယာ စ ပရိယုဋ္ဌာနာနံ ကာရဏာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ပဉ္စ ကာမဂုဏာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၁. အယံ ဝေဝစနေန သမာရောပနာတိ ယော "ရာဂဝိရာဂ စေတောဝိမုတ္တိ သေက္ခဖလံ, အနာဂါမိဖလံ, ကာမဓာတု သမတိက္ကမန"န္တိ ဧတေဟိ ပရိယာယဝစနေဟိ တတိယဖလဿ နိဒ္ဒေသော, တထာ ယော "အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တိ အသေက္ခဖလံ, အဂ္ဂဖလံ အရဟတ္တံ, တေဓာတုကသမတိက္ကမန"န္တိ ဧတေဟိ ပရိယာယဝစနေဟိ စတုတ္ထဖလဿ နိဒ္ဒေသော, ယော စ "ပညိန္ဒြိယ"န္တိအာဒီဟိ ပရိယာယဝစနေဟိ ပညာယ နိဒ္ဒေသော, အယံ ဝေဝစနေဟိ စ သမာရောပနာ။

တသ္မာတိဟ တွံ, ဘိက္ခု, ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရာဟီ တိအာဒိ လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလံ တတ္ထ ဧကလက္ခဏတ္တာ အဝုတ္တာနမ္ပိ ဝုတ္တဘာဝဒဿနဝသေနေဝ အာဂတံ, ဣဓ ဘာဝနာသမာရောပနဝသေနာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ ကာယာနုပဿနာ ဝိသေသတော အသုဘာနုပဿနာ ဧဝ ကာမရာဂတဒေကဋ္ဌကိလေသာနံ ဧကန္တပဋိပက္ခာတိ အသုဘသညာ ကဗဠီကာရာဟာရပရိညာယ ပရိဗန္ဓကိလေသာ ကာမုပါဒါနံ ကာမယောဂေ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော ကာမာသဝေ ကာမောဃော ရာဂသလ္လံ ရူပဓမ္မပရိညာယ ပဋိပက္ခ ကိလေသာ ရူပဓမ္မေသု ရာဂေ ဆန္ဒာဂတိဂမနန္တိ ဧတေသံ ပာပဓမ္မာနံ ပဟာနာယ သံဝတ္တတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေ တိ **"ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရန္တော"** တိအာဒိနာ။

တထာ ဝေဒနာနုပဿနာ ဝိသေသတော ဒုက္ခာနုပဿနာတိ, သာ –

"ယော သုခံ ဒုက္ခတော အဒ္ဒ၊ ဒုက္ခမဒ္ဒက္ခိ သလ္လတော။

အဒုက္ခမသုခံ သန္တံ၊ အဒက္ခိ နံ အနိစ္စတော”တိ။ (သံ. နိ. ၄.၂၅၃; ဣတိဝု. ၅၃) –

အာဒိဝစနတော သဗ္ဗံ ဝေဒနံ “ဒုက္ခ”န္တိ ပဿန္တီ သုခသညာယ ဝေဒနာဟေတုပရိညာယ ပရိဗန္ဓကိလေသာနံ ကေသီလာဒီဟိ ဘဝသုဒ္ဓိ ဟောတီတိ ဝေဒနာဿာဒေန ပဝတ္တဿ ဘဝုပာဒာနဿ သီလဗ္ဗတုပာဒာနဿ ဝေဒနာဝသေန “အနတ္တံ မေ အစရီ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တဿ (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၀; အ. နိ. ၉.၂၉; ၁၀.၇၉; ဓ. သ. ၁၂၇၇; ဝိဘ. ၉၀၉, ၉၆၀) ဗျာပာဒကာယဂန္ထဿ အောသသလ္လဿ ဝေဒနာဿာဒဝသေနေဝ ပဝတ္တဿ ဘဝယောဂဘ တဘဝဘတောဃသင်္ခါတဿ ဘဝရာဂဿ ဘဝပရိညာယ ပရိဗန္ဓကကိလေသာနံ ဝေဒနာဝိသယဿ ရာဂဿ အော သာဂတိဂမနဿ စ ပဟာနာယ သံဝတ္တတီတိ တေမတ္ထံ ဒဿေတိ **“ဝေဒနာသု ဝေဒနာနုပဿီ”** တိအာဒိနာ။

တထာ စိတ္တာနုပဿနာ ဝိသေသတော အနိစ္စာနုပဿနာတိ, သာ စိတ္တံ “အနိစ္စ”န္တိ ပဿန္တီ တတ္ထ ယေ ဘုယျေန သတ္တာ နိစ္စသညိနောတိ နိစ္စသညာယ ဝိညာဏာဟာရပရိညာယ ပရိဗန္ဓကိလေသာနံ နိစ္စာဘိနိဝေသပဋိပက္ခ တော ဧဝ ဒိဋ္ဌုပာဒာနံ ဒိဋ္ဌိယောဂသီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထဒိဋ္ဌာသဝဒိဋ္ဌောဃသင်္ခါတာယ ဒိဋ္ဌိယာ နိစ္စသညာနိ မိတ္တဿ “သေယျောဟမသ္မိ”တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တဿ (ဓ. သ. ၁၂၃၉; ဝိဘ. ၈၃၂, ၈၆၆, ၉၆၂) မာနသလ္လဿ သ သညာပရိညာယ ပဋိပက္ခကိလေသာနံ သညာယ ရာဂဿ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ အပ္ပဟီနတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ ဘယာဂတိဂမနဿ စ ပဟာနာယ သံဝတ္တတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **“စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿီ”** တိအာဒိနာ။

တထာ ဓမ္မာနုပဿနာ ဝိသေသတော အနတ္တသညာတိ, သာ သင်္ခါရေသု အတ္တသညာယ မနောသဉ္စေတနာဟာရပ ရိညာယ ပဋိပက္ခကိလေသာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ “ဣဒမေဝ သစ္စ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂-၂၀၃; ၃.၂၇) ပဝတ္တဿ မိစ္ဆာ ဘိနိဝေသဿ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟေတုကာယ အဝိဇ္ဇာယောဂအဝိဇ္ဇာသဝအဝိဇ္ဇောဃမောဟသလ္လသင်္ခါတာယ အဝိဇ္ဇာယ သင်္ခါရပရိညာယ ပရိဗန္ဓကိလေသာနံ သင်္ခါရေသု ရာဂဿ မောဟာဂတိဂမနဿ စ ပဟာနာယ သံဝတ္တတီတိ ဣမ မတ္ထံ ဒဿေတိ **“ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရန္တော”** တိအာဒိနာ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁. ဒေသနာဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

ဧဝံ သုပရိကမ္မကတာယ ဘူမိယာ နာနာဝဏ္ဏာနိ မုတ္တပုပ္ဖာနိ ပကိရန္တော ဝိယ သုသိက္ခိတသိပ္ပာစရိယဝိစာရိတေ သု သုရတ္တသုဝဏ္ဏာလင်္ကာရေသု နာနာဝိရဲသိဇာလသမုဇ္ဇလာနိ ဝိဝိဓာနိ မဏိရတနာနိ ဗန္ဓန္တော ဝိယ မဟာပထဝိံ ပရိဝတ္တေတ္ဝာ ပပ္ပဋကောဇံ ခါဒာပေန္တော ဝိယ ယောဇနိကမဓုဂဏ္ဍံ ပီဠေတ္ဝာ သုမဓုရသံ ပာယေန္တော ဝိယ စ အာ ယသ္မာ မဟာကစ္စာနော နာနာသုတ္တပဒေသေ ဥဒ္ဒာဟရန္တော သောဠသ ဟာရေ ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ တေ ဧကသ္မိံယေဝ သုတ္တေ ယောဇေတ္ဝာ ဒဿေန္တော ဟာရသမ္ပာတတရံ အာရဘိ။ အာရဘန္တော စ ယာယံ နိဒ္ဒေသတရေ –

“၂. သောဠသ ဟာရာ ပဌမံ, ဒိသလောစနတော ဒိသာ ဝိလောကေတွာ။

သင်္ခိပိယ အင်္ကုသေန ဟိ၊ နယေဟိ တီဟိ နိဒ္ဒိသေ သုတ္တ”န္တိ။ –

ကထာ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ တံ ဟာရဝိဘင်္ဂတရော နပ္ပယောဇေတိ, ဝိပ္ပကိဏ္ဏဝိသယတ္တာ, နယဝိစာရဿ စ အန္တရိ တတ္တာ ။ အနေကေဟိ သုတ္တပဒေသေဟိ ဟာရာနံ ဝိဘာဂဒဿနမေဝ ဟိ ဟာရဝိဘင်္ဂတရော။ ဟာရသမ္ပာတတရော ပန တံ ပယောဇေတိ, ဧကသ္မိံယေဝ သုတ္တပဒေသေ သောဠသ ဟာရေ ယောဇေတွာဝ တဒနန္တရံ နယသမုဋ္ဌာနဿ ကထိတတ္တာ။ တသ္မာ “သောဠသ ဟာရာ ပဌမ”န္တိ ကထံ ပစ္စာမသိတွာ **“တဿာ နိဒ္ဒေသော ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဟာရသမ္ပာတေ”**တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – “တဿာ ကထာယ နိဒ္ဒေသော ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော”တိ။ ဧတေန သုတ္တေသု ဟာရာနံ ယောဇနာနယဒဿနံ ဟာရသမ္ပာတတရောတိ ဒဿေတိ။ ဟာရသမ္ပာတပဒဿ အတ္ထော ဝုတ္တော ဧဝ။

အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ တိ စက္ခုဒြာတရာဒီသု သတိအာရက္ခာဘာဝေန အဂုတ္တေန စိတ္တေန။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေနာ** တိ သဿတာဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသဒူသိတေန။ **ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေနာ** တိ စိတ္တဿ ကာယဿ စ အကလ္လတာလက္ခဏေဟိ ထိနမိဒ္ဓေဟိ အဇ္ဈောတ္ထဋေန။ **ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ** တိ ကိလေသမာရာဒီနံ ယထာကာမံ ကရဏီယော ဟောတီတိ အယံ တာဝ ကထာယ ပဒတ္ထော။

ပမာဒန္တိ "အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ"တိ က္လာဒံ ပဒံ ဆသု ဒွာတရေသု သတိတေသဂ္ဂလက္ခဏံ ပမာဒံ ကထေတိ။ **တံ မစ္စုနော ပဒန္တိ** တံ ပမဇ္ဇနံ ဂုဏမာရဏတော မစ္စုသင္ခာတဿ မာရဿ ဝသဝတ္တနဋ္ဌာနံ, တေန "အရက္ခိတေန စိတ္တေန, ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ"တိ ပဌမပဒာဒေန သမ္ဗန္ဓိတ္ဗတ ဒဿေတိ။ **သော ဝိပလ္လာသော** တိ ယံ အနိစ္စဿ ခန္ဓပဥ္စကဿ "နိစ္စ"န္တိ ဒဿနံ, သော ဝိပလ္လာသော ဝိပရိယေသဂ္ဂဟော။ တေနေတဟ – **"ဝိပရီတဂ္ဂဟလက္ခဏော ဝိပလ္လာသော"**တိ။ သဗ္ဗံ ဝိပလ္လာသသာမညေန ဂဟေတွ္ဗတ တဿ အဓိဋ္ဌာနံ ပုစ္ဆတိ **"ကိံ ဝိပလ္လာသယတီ"**တိ။ သာမညဿ စ ဝိသေသော အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန တေဟရိယတီတိ အာဟ – **"သညံ စိတ္တံ ဒိဋ္ဌိမိတီ"**တိ။ တံ "ဝိပလ္လာသယတီ"တိ ပဒေန သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တေသု သညာဝိပလ္လာသော သဗ္ဗမုဒုကော, အနိစ္စာဒိကဿ ဝိသယဿ မိစ္ဆာဝသေန ဥပဋ္ဌိတာကာရဂ္ဂဟဏမတ္တံ မိဂဟေတကကာနံ တိဏပုရိသကေသု ပုရိသောတိ ဥပ္ပန္နသညာ ဝိယ။ စိတ္တဝိပလ္လာသော တတော ဗလဝတရော, အမဏိအာဒိကေ ဝိသယေ မဏိအာဒိအာကာရေန ဥပဋ္ဌဟန္တေ တထာ သန္နိဋ္ဌာနံ ဝိယ နိစ္စာဒိတော သန္နိဋ္ဌာနမတ္တံ။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော ပန သဗ္ဗဗလဝတရော ယံ ယံ အာရမ္မဏံ ယထာ ယထာ ဥပဋ္ဌာတိ, တထာ တထာ နံ သဿတာဒိဝသေန "က္လာဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည"န္တိ အဘိနိဝိသန္တော ပဝတ္တတိ။ တတ္ထ သညာဝိပလ္လာသော စိတ္တဝိပလ္လာသဿ ကာရဏံ, စိတ္တဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသဿ ကာရဏံ ဟောတိ။

က္လာအနိ ဝိပလ္လာသာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဝိသယံ ဒဿေတုံ **"သော ကုဟိံ ဝိပလ္လာသယတိ, စတူသု အတ္တဘာဝဝတ္ထူသူ"**တိ အာဟ။ တတ္ထ **အတ္တဘာဝဝတ္ထူသူ** တိ ပဥ္စသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓေသု။ တေ ဟိ အာဟိတော အဟံ မာနော တွေထာတိ အတ္တာ, "အတ္တာ"တိ ဘဝတိ ထွေ ဗုဒ္ဓိ တေဟာရော စာတိ အတ္တဘာဝေ, သော ဧဝ သုဘာဒီနံ ဝိပလ္လာသသ္သ စ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဝတ္ထု စာတိ "အတ္တဘာဝဝတ္ထူ"တိ ဝုစ္စတိ။ **"ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ"** တိအာဒိနာ တေသံ သဗ္ဗဝိပလ္လာသမူလဘူတာယ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝေန အတ္တဘာဝဝတ္ထူတံ ဒဿေတွ္ဗတ ပုန ဝိပလ္လာသာနံ ပဝတ္တိအာကာရေန သဒ္ဓိံ ဝိသယံ ဝိဘဇိတွ္ဗတ ဒဿေတုံ **"ရူပံ ပဌမံ ဝိပလ္လာသဝတ္ထု အသုဘေ သုဘ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယ္ယံ။ ပုန မူလကာရဏဝသေန ဝိပလ္လာသေ ဝိဘဇိတွ္ဗတ ဒဿေတုံ **"ဒွေဝ ဓမ္မာ စိတ္တဿ သံကိလေသာ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကိဥ္စာပိ အဝိဇ္ဇာရဟိတာ တဏှာ နတ္ထိ, အဝိဇ္ဇာ စ သုဘာသုခသညာနမ္ပိ ပစ္စယော ဧဝ, တထာပိ တဏှာ ဧတာသံ သာတိသယံ ပစ္စယောတိ ဒဿေတုံ **"တဏှာနိဝုတံ။ပေ။ ဒုက္ခေ သုခ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒိဋ္ဌိနိဝုတ** န္တိ ဒိဋ္ဌိသီသေန အဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာတိ အဝိဇ္ဇာနိဝုတန္တိ အတ္ထော။ ကာမဥ္စေတ္ထ တဏှာရဟိတာ ဒိဋ္ဌိ နတ္ထိ, တဏှာပိ ဒိဋ္ဌိယာ ပစ္စယော ဧဝ။ တဏှာပိ "နိစ္စံ အတ္တာ"တိ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တာနံ တထာပဝတ္တမိစ္ဆာဘိနိဝေသဿ မောဟော ဝိသေသပစ္စယောတိ ဒဿေတုံ **"ဒိဋ္ဌိနိဝုတံ။ပေ။ အတ္တာ"** တိ ဝုတ္တံ။

ယော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော တိ "အနိစ္စေ နိစ္စံ, အနတ္တနိ အတ္တာ"တိ ပဝတ္တမ္ပိ ဝိပလ္လာသဒွ္ဝယံ သန္ဓာယာဟ – **"သော အတီတံ ရူပံ။ပေ။ အတီတံ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ"** တိ။ ဧတေန အဋ္ဌာရသဝိဓာပိ ပုဗ္ဗန္တာနုကပ္ပိကတာဒေ ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ ဝိပလ္လာသာနံ ဝသေန ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **တဏှာဝိပလ္လာသော** တိ တဏှာမူလကော ဝိပလ္လာသော။ "အသုဘေ သုဘံ, ဒုက္ခေ သုခ"န္တိ ဧတံ ဝိပလ္လာသဒွ္ဝယံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **အနာဂတံ ရူပံ အဘိနန္ဒတီ**တိ အနာဂတံ ရူပံ ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝသေန အဘိနန္ဒတိ။ **အနာဂတံ ဝေဒနံ, သညံ, သင္ခာရေ, ဝိညာဏံ အဘိနန္ဒတီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတေန စတုစတ္တာလီသဝိဓာပိ အပရန္တာနုကပ္ပိကတာဒေ ယေဘုယ္ယေန ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ ဝိပလ္လာသာနံ ဝသေန ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ **ဒွေဝ ဓမ္မာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ** တိ ဧဝံ ပရမသာဝဇ္ဇဿ ဝိပလ္လာသဿ မူလကာရဏန္တိ ဝိသေသတော ဒွေ ဓမ္မာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ **တဏှာ စ အဝိဇ္ဇာ စာ**တိ တေ သရူပတော ဒဿေတိ။ တာဟိ ဝိသုဇ္ဈန္တံ စိတ္တံ ဝိသုဇ္ဈတီတိ ပဋိပက္ခဝသေနပိ တာသံ ဥပက္ကိလေသဘာဝံ ယေဝ ဝိဘာဝေတိ, န ဟိ တဏှာအဝိဇ္ဇာသု ပဟီနာသု ကောစိ သံကိလေသဓမ္မော န ပဟီယတီတိ။ ယထာ စ ဝိပလ္လာသာနံ မူလကာရဏံ တဏှာဝိဇ္ဇာ, ဧဝံ သကလဿာပိ ဝဋ္ဋဿ မူလကာရဏန္တိ ယထာနုသန္ဓိနာဝ ကထံ နိဒ္ဒိသေတုံ **"တေသ"**န္တိအာဒိ

ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တေသန္တိ** ယေသံ အရက္ခိတံ စိတ္တံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတဉ္စ, တေသံ။ **“အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာန”**န္တိအာဒိနာ မာရဿ ဝသဂမနေန အနာဒိမတိသံသာရေ သံသရဏန္တိ ဒဿေတိ။

ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေနာ တိ ဧတ္ထ **“ထိနံ နာမ”**တိအာဒိနာ ထိနမိဒ္ဓာနံ သရူပံ ဒဿေတိ။ တေဟိ စိတ္တဿ အဘိဘူတတာ သုဝိညေယျာတတိ တံ အနာမသိတွာ ကိလေသမာရဂ္ဂဟဏေနေဝ တံနိမိတ္တာ အဘိသင်္ခါရမာရခန္ဓမာရမစ္စုမာရာ ဂဟိတာ ဧဝတိ **“ကိလေသမာရဿ စ သတ္တမာရဿ စာ”** တိ **စ**-သဒ္ဒေန တ ဧတေသမ္ပိ ဂဟဏံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သော ဟိ နိဝုတော သံသာရာဘိမုခော**တိ သော မာရဝသံ ဂတော, တတော ဧဝ နိဝုတော ကိလေသေဟိ ယာဝ န မာရဗန္ဓနံ ဆိန္ဒတိ, တာဝ သံသာရာဘိမုခောဝ ဟောတိ, န ဝိသင်္ခါရာဘိမုခောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣမာနိ ဘဂဝတာ ဒွေဝ သစ္စာနိ ဒေသိတာနိ။ ကထံ ဒေသိတာနိ?

တတ္ထ ဒုဝိဓာ ကထာ အဘိဓမ္မနိဿိတာ စ သုတ္တန္တနိဿိတာ စ။ တာသု အဘိဓမ္မနိဿိတာ နာမ **အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ**တိ ရတ္တမ္ပိ စိတ္တံ အရက္ခိတံ, ဒုဋ္ဌမ္ပိ စိတ္တံ အရက္ခိတံ, မူဠှမ္ပိ စိတ္တံ အရက္ခိတံ။ တတ္ထ ရတ္တံ စိတ္တံ အဋ္ဌန္နံ လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, ဒုဋ္ဌံ စိတ္တံ ဒွိန္နံ ပဋိဃစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, မူဠှံ စိတ္တံ ဒွိန္နံ မောမူဟစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယာဝ ဣမေသံ စိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဣန္ဒြိယာနံ အဂုတ္တိ အနေကဟယနာ အဟလနာ အနာရက္ခာ သတိတေသင်္ဂေ ပမာဒေ စိတ္တဿ အသံဝရော, ဇဝံ အရက္ခိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတံ နာမ စိတ္တံ စတုန္နံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ, ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတံ နာမ စိတ္တံ ပဉ္စန္နံ သသင်္ခါရိကာကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇဝံ သဗ္ဗေပိ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ဒွာဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာ ဟောန္တိ။ တေ “ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ အကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ”တိအာဒိနာ **စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ** (ဓ. သ. ၃၆၅) အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဒေသနာဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဝတ္တဗ္ဗာ။ **မာရဿာ** တိ ဧတ္ထ ပဉ္စ မာရာ။ တေသု ကိလေသမာရဿ စတုန္နံ အာသဝါနံ စတုန္နံ ဩဃာနံ စတုန္နံ ယောဂါနံ စတုန္နံ ဂန္ထာနံ စတုန္နံ ဥပါဒါနာနံ အဋ္ဌန္နံ နီဝရဏာနံ ဒသန္နံ ကိလေသဝတ္ထူနံ ဝသေန **အာသဝဂေါစ္ဆကာဒီသု** (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁၄-၁၉, ၁၁၀၂) ဝုတ္တနယေန, တထာ “ဇာတိမဒေ ဂေါတ္တမဒေ အာရောဂျမဒေ”တိအာဒိနာ **ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၈၃၂) အာဂတာနံ သတ္တန္နံ ကိလေသာနဉ္စ ဝသေန ဝိဘာဂေ ဝတ္တဗ္ဗော။ အယံ တာဝေတ္ထ အဘိဓမ္မနိဿိတာ ကထာ။

သုတ္တန္တနိဿိတာ (မ. နိ. ၁.၃၄၇; အ. နိ. ၁၁.၁၇) ပန **အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ** တိ စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ, ယတွာဓိကရဏမေနံ စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ အနွာဿဝေယျုံ, တဿ သံဝရာယ န ပဋိပဇ္ဇတိ, န ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ န သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ။ သောတေန ။ပေ။ ဃာနေန။ ဇိဝှာယ။ ကာယေန။ မနသာ။ပေ။ မနိန္ဒြိယေ န သံဝရံ အာပဇ္ဇတိ (မ. နိ. ၁.၃၄၇, ၄၁၁, ၄၂၁; ၂.၄၁၉; ၃.၁၅, ၇၅)။ ဇဝံ အရက္ခိတံ စိတ္တံ ဟောတိ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတံ နာမ စိတ္တံ ပုဗ္ဗန္တကပ္ပနဝသေန တ အပရန္တကပ္ပနဝသေန တ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တကပ္ပနဝသေန တ မိစ္ဆာဘိနိဝိသန္တဿ အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တဿ “သဿတော လောကောတိ တ။ပေ။ နေဝ ဟောတိ န န ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ”တိ (ဝိဘ. ၉၃၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၄၀) တ ယာ ဒိဋ္ဌိ, တာယ ဟတံ ဥပဟတံ။ ယာ စ ခေ “ဣမာ စတ္တာရော သဿတတ။ပေ။ ပဉ္စ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတာ”တိ ဗြဟ္မဇာလေ (ဒီ. နိ. ၁.၃၀ အာဒယော) ပဉ္စတ္တယေ (မ. နိ. ၃.၂၁ အာဒယော) စ အာဂတာ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော, တာသံ ဝသေန စိတ္တဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတဘာဝေ ကထေတဗ္ဗော။

ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတေနာ တိ **ထိနံ** နာမ စိတ္တဿ အကမ္မညတာ။ **မိဒ္ဓံ** နာမ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယဿ အကမ္မညတာ။ တထာ **ထိနံ** အနုဿာဟသံဟနနံ။ **မိဒ္ဓံ** အသတ္တိဝိဃာတော။ ဣတိ ထိနေန မိဒ္ဓေန စ စိတ္တံ အဘိဘူတံ အဇ္ဈောတ္ထဋံ ဥပဒ္ဒုတံ သင်္ကောစနပ္ပတ္တံ လယာပန္နံ။ **ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ** တိ **ဝသော** နာမ ဣစ္ဆာ လောဘော အဓိပ္ပာယော ရုစိ အာကင်္ခါ အာဏာ အာဏတ္တိ။ **မာရော**တိ ပဉ္စ မာရာ – ခန္ဓမာရော အဘိသင်္ခါရမာရော မစ္စုမာရော ဒေဝပုတ္တမာရော ကိလေသမာရောတိ။ **ဂစ္ဆတီ** တိ တေသံ ဝသံ ဣစ္ဆံ။ပေ။ အာဏတ္တိံ ဂစ္ဆတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဥပေတိ ဝတ္တတိ အနုဝတ္တတိ နာတိက္ကမတီတိ။ တေန ဝုစ္စတိ – “ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ”တိ။

တတ္ထ ယထာဝုတ္တာ အကုသလာ ဓမ္မာ, တဏှာဟာဝိဇ္ဇာ ဧဝ တ သမုဒယသစ္စံ။ ယော သော ''ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတီ''တိ ဝုတ္တော, သော ယေ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓေ ဥပာဒါယ ပညတ္တော, တေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ။ ဧဝံ ဘဂဝတာ ဣမာနိ ဒွေဝ သစ္စာနိ ဒေသိတာနိ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ – **''ဒုက္ခံ သမုဒယော စာ''** တိ။ တေသံ ဘဂဝတ ပရိညာယ စ ပဟာနာယ စ ဓမ္မံ ဒေသေတီတိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ပာကဋတရံ ကာတုံ **''ဒုက္ခဿ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယာ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကထံ ဒေသေတီတိ စေ –

> ''တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ, သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော။
> သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ, ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ။
> ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု, သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ''တိ။ (ဥဒါ. ၃၂) –

ကထာယ ။ တဿတ္တော – ယသ္မာ အရက္ခိတေန စိတ္တေန ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ သတိသံဝရေန မနစ္ဆဋ္ဌာနံ ဣန္ဒြိယာနံ ရက္ခဏေန ရက္ခိတစိတ္တော အဿ။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော** တိ ယသ္မာ ကာမသင်္ကပ္ပာဒိမိစ္ဆာသင်္ကပ္ပဂေါစရော တထာ တထာ အယောနိသော ဝိကပ္ပေတွာ နာနာဝိဓာနိ မိစ္ဆာဒဿနာနိ ဂဏှာတိ။ တတော ဧဝ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတေန စိတ္တေန ဝသံ မာရဿ ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ ယောနိသောမနသိကာရေန ကမ္မံ ကရောန္တော နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒိသမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော အဿ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခတွာ** တိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရတာယ ဝိဓုတမိစ္ဆာဒဿနော ကမ္မဿကတာလက္ခဏံ ယထာဘူတဉာဏလက္ခဏဉ္စ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ သီလသမာဓီသု ယုတ္တပ္ပယုတ္တော။ တတော ဧဝ စ **ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယံ** ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု သမပညာသာယ အာကာရေဟိ ဥပ္ပာဒံ နိရောဓဉ္စ ဉတွာ ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အနုက္ကမေန အရိယမဂ္ဂေ ဂဏှာန္တော အဂ္ဂမဂ္ဂေန **ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခု သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ**တိ ဧဝံ သဗ္ဗသော ဘိန္နကိလေသတ္တာ ဘိက္ခု ခီဏာသဝေ ယထာသမ္ဘဝံ တိဝိဓဒုက္ခတာယောဂေန ဒုဂ္ဂတိသင်္ခါတာ သဗ္ဗာပိ ဂတိယော ဇဟေယျ, တာသံ ပရဘာဂေ နိဗ္ဗာနေ တိဋ္ဌေယျာတိ အတ္ထော။

ယံ တဏှာယ အဝိဇ္ဇာယ စ ပဟာနံ, အယံ နိရောဓောတိ ပဟာနဿ နိရောဓဿ ပစ္စယဘာဝတော အသင်္ခတဓာတု ပဟာနံ နိရောဓောတိ စ ဝုတ္တာ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ** တိ ပုရိမကထာယ ပုရိမာနိ ဒွေ, ပစ္ဆိမကထာယ ပစ္ဆိမာနိ ဒွေဝတိ ဒွီဟိ ကထာဟိ ဘာသိတာနိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ။ တေသု သမုဒယေန အဿာဒော, ဒုက္ခေန အာဒီနဝေါ, မဂ္ဂနိရောဓေဟိ နိဿရဏံ, သဗ္ဗဂတိဇဟနံ ဖလံ, ရက္ခိတစိတ္တတာဒိကော ဥပါယော, အရက္ခိတစိတ္တတာဒိနိသေဓနမုခေန ရက္ခိတစိတ္တတာဒီသု နိယောဇနံ ဘဂဝတော အာဏတ္တီတိ။ ဧဝံ ဒေသနာဟာရပဒတ္ထာ အဿာဒာဒယော နိဒ္ဓာရေတဗ္ဗာ။ တေနေတံ ဝုစ္စတိ – **''နိယုတ္တော ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော''** တိ။

ဒေသနာဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝိစယဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၅၃. ဧဝံ ဒေသနာဟာရသမ္ပာတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဝိစယဟာရသမ္ပာတံ ဒဿေန္တော ယသ္မာ ဒေသနာဟာရပဒတ္ထဝိစယော ဝိစယဟာရော, တသ္မာ ဒေသနာဟာရေ ဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝေန နိဒ္ဒိဋ္ဌာယ တဏှာယ ကုသလာဒိဝိဘာဂပဝိစယမုခေန ဝိစယဟာရသမ္ပာတံ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ တဏှာ ဒုဝိဓာ''** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကုသလာ**တိ ကုသလဓမ္မာရမ္မဏာ။ **ကုသလ-**သဒ္ဒော စေတ္ထ **ဗာဟိတိကသုတ္တေ** (မ. နိ. ၂.၃၅၈ အာဒယော) ဝိယ အနဝဇ္ဇတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ တဏှာ ကုသလပရိယာယေန ဥဒ္ဓဋာ? ဟေဋ္ဌာ ဒေသနာဟာရေ ဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝေန တဏှံ ဥဒ္ဓရိတွာ တဿာ ဝသေန သံကိလေသပက္ခော ဒဿိတော။ ဝိစိတ္တပဋိဘာနတာယ ပန ဣဓာပိ တဏှာမုခေနေဝ တေအနုပက္ခံ ဒဿေတုံ ကုသလပရိယာယေန တဏှာ ဥဒ္ဓဋာ။ တတ္ထ သံသာရံ ဂမေတီတိ **သံသာရဂါမိနီ,** သံသာရနာယိကာတိ အတ္ထော။ အပစယံ နိဗ္ဗာနံ ဂမေတီတိ **အပစယဂါမိနီ။** ကထံ ပန တဏှာ အပစယဂါမိနီတိ? အာဟ **''ပဟာနတဏှာ''**တိ။ တဒင်္ဂါဒိပ္ပဟာနဿ ဟေတုဘူတာ တဏှာ။ ကထံ ပန ဧကန္တသာဝဇ္ဇာယ တဏှာယ ကုသလဘာဝေါတိ? သေဝိတဗ္ဗဘာဝတော။ ယထာ တဏှာ, ဧဝံ **မာနောပိ ဒုဝိဓော ကုသလောပိ အကုသလောပိ,** န တဏှာ ဧဝေတိ တဏှာယ နိဒဿနဘာဝေန မာနော ဝုတ္တော။

တတ္ထ မာနဿ ယထာဓိပ္ပေတံ ကုသလာဒိဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ယံ မာနံ နိဿာယာ"** တိအာဒိမာဟ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ ဘဂဝတာ – "မာနမပဟံ, ဒေဝတနမိန္ဒ, ဒုဝိဓေန ဝဒါမိ သေဝိတဗ္ဗမ္ပိ အသေဝိတဗ္ဗမ္ပီ"တိအာဒိ။ **ယံ နေက္ခမ္မဿိတံ အောမနဿန္တိ**အာဒိ "ကုသလာ"တိ ဝုတ္တတဏှာယ သရူပဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ နေက္ခမ္မဿိတံ အောမနဿံ နာမ –

"တတ္ထ ကတမာနိ ဆ နေက္ခမ္မဿိတာနိ အောမနဿာနိ? ရူပာနံတွေဝ အနိစ္စတံ ဝိဒိတွာ ဝိပရိဏာမဝိရာဂနိရောဓံ 'ပုဗ္ဗေ စေဝ ရူပာ ဧတရဟိ စ, သဗ္ဗေတေ ရူပာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ'တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒိသွာ အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပေတိ 'ကုဒါဿု နာမာဟံ တဒါယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိဿာမိ, ယဒရိယာ ဧတရဟိ အာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တီ'တိ။ ဣတိ အနုတ္တရေသု ဝိမောက္ခေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပယတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပိဟာ, ပိဟာပစ္စယာ အောမနဿံ။ ယံ ဧဝရူပံ အောမနဿံ, ဣဒံ ဝုစ္စတိ နေက္ခမ္မဿိတံ အောမနဿ"န္တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၇) –

ဧဝံ ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာထဂတေ အနုတ္တရဝိမောက္ခသင်္ခာတအရိယဖလဓမ္မေသု ပိဟံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ တဒဓိဂမာယ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိပဿနံ ဥပဋ္ဌာပေတွာ ဥဿုက္ကာပေတုံ အသက္ကောန္တဿ "ဣမမ္ပိ ပက္ခံ ဣမမ္ပိ မာသံ, ဣမမ္ပိ သံဝစ္ဆရံ, ဝိပဿနံ ဥဿုက္ကာပေတွာ အရိယဘူမိံ သမ္ပာပုဏိတုံ နာသက္ခိ"န္တိ အနုသောစတော ဥပ္ပန္နံ အောမနဿံ နေက္ခမ္မဝသေန ဝိပဿနာဝသေန အနုဿတိဝသေန ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေန ပဋိပတ္တိယာ ပဟေတုဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော နေက္ခမ္မဿိတံ အောမနဿံ နာမ။ **အယံ တဏှာ ကုသလာ**တိ အယံ "ပိဟာ"တိ ဝုတ္တာ တဏှာ ကုသလာ။ ကထံ? **ရာဂဝိရာဂ စေတောဝိမုတ္တိ, တဒာရမ္မဏာ ကုသလာ** တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ရာဂဝိရာဂ စေတောဝိမုတ္တိ, န သဘာဝေန ကုသလာ, အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကုသလာ။ တံ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တိယာ တဒာရမ္မဏာ ပန တဏှာ ကုသလာရမ္မဏတာယ ကုသလာတိ။ **အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တိ** အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကုသလာ။ **တဿာ** တိ ပညာဝိမုတ္တိယာ ။ ယာယ ဝသေန "တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ"တိ ကထာယံ "သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ"တိ ဝုတ္တံ။

ဣတိ စိရတရံ ဝိပဿနာပရိတသံ ပရိဝသိတွာ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒန္ဓာဘိညာယ အဓိဂတာယ ပညာဝိမုတ္တိယာ ဝသေန ဝိစယဟာရသမ္ပာတံ ဒဿေတုံ **"တဿာ ကော ပဝိစယော"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ပညာဝိမုတ္တိ အရိယမဂ္ဂမူလိကာ, တသ္မာ စတုတ္ထဇ္ဈာနပာဒကေ အရိယမဂ္ဂဓမ္မေ ဥဒ္ဒိသိတွာ တေသံ အာဂမနပဋိပဒံ ဒဿေတုံ **"ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, စတုတ္ထေ ဈာနေ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ပာရမိတာယာ**တိ ဥက္ကံသဂတာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနဘာဝနာယ။ ယေဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ ဝုတ္တံ, တာနိ အင်္ဂါနိ ဒဿေတုံ **"ပရိသုဒ္ဓ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓံ** ။ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ဧဝ **ပရိယောဒာတံ,** ပဘဿရန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုခါဒီနံ ပစ္စယဃာတေန ဝီတရာဂါဒိအင်္ဂဏတ္တာ **အနင်္ဂဏံ** ။ အနင်္ဂဏတ္တာ ဧဝ **ဝိဂတူပက္ကိလေသံ,** အင်္ဂဏေန ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလိဿတိ, သုဘာဝိတတ္တာ မုဒုဘူတံ ဝသိဘာဝပ္ပတ္တန္တိ အတ္ထော။ ဝသေ ဝတ္တမာနဉှိ စိတ္တံ **"မုဒူ"**တိ ဝုစ္စတိ။ မုဒုတ္တာ ဧဝ စ **ကမ္မနိယံ,** ကမ္မက္ခမံ ကမ္မယောဂ္ဂန္တိ အတ္ထော။ မုဒုဉှိ စိတ္တံ ကမ္မနိယံ ဟောတိ , ဧဝံ ဘာဝိတံ မုဒုဉ္စ ဟောတိ ကမ္မနိယဉ္စ, ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တ"န္တိ (အ. နိ. ၁.၂၂)။ ဧတေသု ပရိသုဒ္ဓဘာဝါဒီသု ဌိတတ္တာ ဌိတံ။ ဌိတတ္တာယေဝ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ, အစလံ နိရိဉ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ မုဒုကမ္မညဘာဝေန ဝါ အတ္တနော ဝသေ ဌိတတ္တာ ဌိတံ။ သဒ္ဓါဒီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ။ သဒ္ဓါပရိဂ္ဂဟိတဉှိ စိတ္တံ အဿဒ္ဓိယေန န ဣဉ္ဇတိ, ဝီရိယပရိဂ္ဂဟိတံ ကောသဇ္ဇေန န ဣဉ္ဇတိ, သတိပရိဂ္ဂဟိတံ ပမာဒေန န ဣဉ္ဇတိ, သမာဓိပရိဂ္ဂဟိတံ ဥဒ္ဓစ္စေန န ဣဉ္ဇတိ, ပညာပရိဂ္ဂဟိတံ အဝိဇ္ဇာယ န ဣဉ္ဇတိ, ဩဘာသဂတံ ကိလေသန္ဓကာရေန န ဣဉ္ဇတိ။ ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ စိတ္တံ အဘိနီဟာရက္ခမံ ဟောတိ။ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ။

အပရော နယော – စတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိနာ သမာဟိတံ စိတ္တံ နီဝရဏဒူရီဘာဝေန **ပရိသုဒ္ဓံ** ။ ဝိတက္ကာဒိသမတိက္ကမေန **ပရိယောဒာတံ**။ ဈာနပဋိလာဘပစ္စနီကာနံ ပာပကာနံ ဣစ္ဆာဝစရာနံ အဘာဝေန **အနင်္ဂဏံ။ ဣစ္ဆာဝစရာန** န္တိ ဣစ္ဆာယ အဝစရာနံ ဣစ္ဆာဝသေန ဩတိဏ္ဏာနံ ပဝတ္တာနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကောပအပစ္စယာနန္တိ အတ္ထော။ အ

ဘိဇ္ဈာဒီနံ စိတ္တုပက္ကိလေသာနံ ဝိဂမေန **ဝိဂတူပက္ကိလေသံ**။ ဥဘယမ္ပိ စေတံ **အနင်္ဂဏသုတ္တဝတ္ထသုတ္တာနံ** (မ. နိ. ၁.၅၇ အာဒယော; ၇၀ အာဒယော) ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝသိပ္ပတ္တိယာ **မုဒုဘူတံ**။ ဣဒ္ဓိပါဒဘာဝူပဂမေန **ကမ္မနိယံ**။ ဘာဝနာပါရိပူရိယာ ပဏီတဘာဝူပဂမေန **ဌိတံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ**။ ယထာ အာနေဉ္ဇဘာဝပ္ပတ္တံ အာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ ဌိတန္တိ အတ္ထော။ ဧဝမ္ပိ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ စိတ္တံ အဘိနီဟာရက္ခမံ ဟောတိ။ အဘိညာသစ္ဆိကရဏီယာနံ ဓမ္မာနံ အဘိညာသစ္ဆိကိရိယာယ ပါဒကံ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ။ တေနေတဟ – **"သော တတ္ထ အဋ္ဌဝိဓံ အဓိဂစ္ဆတိ ဆ အဘိညာ ဒွေဝ စ ဝိသေသေ"**တိ။

တတ္ထ **သော**တိ အဓိဂတစတုတ္ထဇ္ဈာနော ယောဂီ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ အဓိဋ္ဌာနဘူတေ။ **အဋ္ဌဝိဓံ အဓိဂစ္ဆတီ**တိ အဋ္ဌဝိဓံ ဂုဏံ အဓိဂစ္ဆတိ။ ကော ပန သော အဋ္ဌဝိဓော ဂုဏောတိ? အာဟ **"ဆ အဘိညာ ဒွေဝ စ ဝိသေသေ"**တိ။ မနောမယိဒ္ဓိ ဝိပဿနာဉာဏဉ္စ။ **တံ စိတ္တ**န္တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ။ **"ယတော ပရိသုဒ္ဓံ, တတော ပရိယောဒာတ"**န္တိအာဒိနာ ပုရိမံ ပုရိမံ ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ ကာရဏဘာဝေနန္တိ ဒဿေတိ။ **တဒုဘယ**န္တိ ယေယံ ရာဂါဒိအင်္ဂဏာနံ အဘိဇ္ဈာဒိဥပက္ကိလေသာနဉ္စ အဘာဝေန "အနင်္ဂဏံ ဝိဂတူပက္ကိလေသ"န္တိ စ ဝုတ္တံ။ တာနိ အင်္ဂဏာနိ ဥပက္ကိလေသာ စာတိ တံ ဥဘယံ။ တဒုဘယံ တဏှာဟာသဘာဝတ္တာ တဏှာယ အနုလောမနတော စ **တဏှာပက္ခော**။ **ယာ စ ကုဇ္ဇနာ**တိ ယာ စ စိတ္တဿ အသမာဒါနေန ဖန္ဒနာ။ **အဋ္ဌိတီ**တိ အနဝဋ္ဌာနံ။ **အယံ ဒိဋ္ဌိပက္ခော**တိ ယာ ကုဇ္ဇနာ အဋ္ဌိတိ စ, အယံ မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟေတုတာယ ဒိဋ္ဌိပက္ခော။

"စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနီ"တိအာဒိနာ ဝေဒနာတောပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဝိဘာဝေတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ စတုတ္ထဇ္ဈာနစိတ္တံ ဥပရိ အဘိညာဓိဂမာယ အဘိနီဟာရက္ခမံ ဟောတိ။ သာ စ အဘိနီဟာရက္ခမတာ စုဒ္ဒသဟိ အာကာရေဟိ စိဏ္ဏဝသိဘာဝဿေဝ ဟောတိ။ သော စ ဝသိဘာဝေ အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘိနော, န ရူပါဝစရဇ္ဈာနမတ္တလာဘိနောတိ အာရုပ္ပသမာပတ္တိယာ မနသိကာရဝိဓိံ ဒဿေန္တော **"သော ဥပရိမံ သမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိကရောတီ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဥပရိမံ သမာပတ္တိ**န္တိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ။ **သန္တတော မနသိကရောတီ**တိ အင်္ဂသန္တတာယပိ အာရမ္မဏသန္တတာယပိ "သန္တာ"တိ မနသိကရောတိ။ ယတော ယတော ဟိ အာရုပ္ပသမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိကရောတိ, တတော တတော ရူပါဝစရဇ္ဈာနံ အဝူပသန္တံ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တေနေတဟ – **"တဿ ဥပရိမံ။ပေ။ သဏ္ဌာတီ"**တိ။ **ဥက္ကဏ္ဌာ စ ပဋိဃသညာ**တိ ပဋိဃသညာသင်္ခါတာသု ပဉ္စဝိညာဏသညာသု အနဘိရတိ သဏ္ဌာတိ။ **"သော သဗ္ဗသော"**တိအာဒိနာ ဧကဒေသေန အာရုပ္ပသမာပတ္တိံ ဒဿေတိ။ **အဘိညာဘိနီဟာရော ရူပသညာ**တိ ရူပါဝစရသညာ နာမေတာ ယာဝဒေဝ အဘိညတ္ထာဘိနီဟာရမတ္တံ, န ပန အရူပါဝစရသမာပတ္တိယော ဝိယ သန္တာတိ အဓိပ္ပါယော။ **တေကာရော နာနတ္တသညာ**တိ နာနတ္တသညာ နာမေတာ နာနာရမ္မဏေသု တေကာရော, တတ္ထ စိတ္တဿ အာကုလပ္ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ **သမတိက္ကမတီ**တိ ဧဝံ တတ္ထ အာဒီနဝဒဿီ ဟုတွာ တာ သမတိက္ကမတိ။ **ပဋိဃသညာ စဿ အတ္ထံ ဂစ္ဆတီ**တိ အဿ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ အဓိဂစ္ဆန္တဿ ယောဂိနော ဒသပိ ပဋိဃသညာ ဝိဂစ္ဆန္တိ။ ဣမိနာ ပဌမာရုပ္ပသမာပတ္တိမာဟ။

ဧဝံ သမာဟိတဿာတိ ဧဝံ ဣမိနာ ဝုတ္တနယေန ရူပါဝစရဇ္ဈာနေ စိတ္တေကဂ္ဂတာယပိ သမတိက္ကမေန သမာဟိတဿ။ **သမာဟိတဿာ**တိ အာရုပ္ပသမာဓိနာ သန္တဝုတ္တိနာ သမာဟိတဿ။ **ဩဘာသော**တိ ယော ပုရေ ရူပါဝစရဇ္ဈာနောဘာသော။ **အန္တရဓာယတီ**တိ သော ရူပါဝစရဇ္ဈာနောဘာသော အရူပါဝစရဇ္ဈာနသမာပဇ္ဇနကာလေ ဝိဂစ္ဆတိ။ **ဒဿနဉ္စာ**တိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနစက္ခုနာ ဒဿနဉ္စ အန္တရဓာယတိ။ **သော သမာဓီ**တိ သော ယထာဝုတ္တော ရူပါရူပသမာဓိ။ **ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော**တိ ဥပကာရကပရိက္ခာရသဘာဝဘူတေဟိ ဆဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော။ **ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗော**တိ ပတိ အဝေက္ခိတဗ္ဗော, ပုနပ္ပုနံ စိန္တေတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။ ပစ္စဝေက္ခဏာကာရံ သဟ ဝိသယေန ဒဿေတုံ **"အနဘိဇ္ဈာသဟဂတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဗ္ဗလောကေ**တိ သဗ္ဗသ္မိံ ပိယရူပေ သာတရူပေ သတ္တလောကေ သင်္ခါရလောကေ စ။ တေန ကာမစ္ဆန္ဒဿ ပဟာနမာဟ။ တထာ **"အဗျာပန္န"**န္တိအာဒိနာ ဗျာပါဒကောသဇ္ဇဖသာရမ္ဘသာဌေယျဝိက္ခေပသမ္မောသာနံ ပဟာနံ။ ပုန တာနိ ဆ အင်္ဂါနိ သမထဝိပဿနာဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"ယဉ္စ အနဘိဇ္ဈာသဟဂတ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျံ။

၅၄. ဧတ္တာဝတာ "ပညာဝိမုတ္တီ"တိ ဝုတ္တဿ အရဟတ္တဖလဿ သမာဓိမုခေန ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အရဟတ္တဖလသမာဓိံ ဒဿေတုံ **"သော သမာဓီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သော သမာဓီ**တိ ယော သော

သမ္မာသမာဓိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂသမာဓိသ္မိံ ဖလဘူတော သမာဓိ **ပဋိပဿဒ္ဓိဝေဒိတဗ္ဗော** ကြာအနိ ဝုစ္စမာနေ ဟိ ပဋိပဿဒ္ဓိ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏေဟိ အတ္တနော ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာကာရသင်္ခာတေန ပဋိပဿဒ္ဓိဝေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **"အယံ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ"**တိအာဒီသု အရဟတ္တဖလသမာဓိ အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ သုခတ္တာ **ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ**။ ပုရိမော ပုရိမော ပစ္ဆိမဿ ပစ္ဆိမဿ သမာဓိသုခဿ ပစ္စယတ္တာ **အာယတိံ သုခဝိပါကော**။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ **အရိယော**။ ကာမာမိသဝဋ္ဋာမိသလောကာမိသာနံ အဘာဝေ **နိရာမိသော**။ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ မဟာပုရိသေဟိ သေဝိတတ္တာ **အကာပုရိသသေဝိတော**။ အင်္ဂသန္တတာယ သဗ္ဗကိလေသဒရထသန္တတာယ စ **သန္တော**။ အတိတ္တိကရဋ္ဌေန **ပဏီတော**။ ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ လဒ္ဓတ္တာ, ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝေန တ လဒ္ဓတ္တာ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓော**။ ပဿဒ္ဓံ ပဿဒ္ဓီတိ ဟိ ကြာဒံ အတ္ထတော ဧကံ။ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိကိလေသေန တ အရဟတာ လဒ္ဓတ္တာပိ **ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိလဒ္ဓော**။ ဧကောဒိဘာဝေန အဓိဂတတ္တာ, ဧကောဒိဘာဝမေဝ တ အဓိဂတတ္တာ **ဧကောဒိဘာဝာဓိဂတော**။ အပ္ပဂုဏာသာသဝသမာဓိ ဝိယ သသင်္ခာရေန သပ္ပယောဂေန ပစ္စနီကဓမ္မေ နိဂ္ဂယှ ကိလေသေ တရေတွာ အနဓိဂတတ္တာ **နသသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဂတော** တိ။

ယတော ယတော ဘာဂတော တဉ္စ သမာဓိံ သမာပဇ္ဇန္တော, တတော တ ဝုဋ္ဌဟန္တော သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော သတောဝ သမာပဇ္ဇတိ သတောဝ ဝုဋ္ဌဟတိ, ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေန တ သတော သမာပဇ္ဇတိ သတော ဝုဋ္ဌဟတိ။ တသ္မာ ယဒေတ္ထ "အယံ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ စေဝ အာယတိဉ္စ သုခဝိပါကော"တိ ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ပစ္စတ္တမေဝ အပရပ္ပစ္စယဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယမေကော အာကာရော။ သေ နယော သေသေသုပိ။ ဧဝမေတေသံ ပဉ္စန္နံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗာကာရာနံ ဝသေန သမာဓိ ပဋိပဿဒ္ဓိဝေဒိတဗ္ဗော။

ပုန **"ယော စ သမာဓိ"**တိအာဒိနာ အရဟတ္တဖလေ သမထဝိပဿနာဝိဘာဂံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ သမာဓိသုခဿ "သုခ"န္တိ အဓိပ္ပေတတ္တာ **"ယော စ သမာဓိ ပစ္စုပ္ပန္နသုခေါ, ယော စ သမာဓိ အာယတိံ သုခဝိပါကော, အယံ သမထော"**တိ ဝုတ္တံ။ အရိယနိရာမိသာဒိဘာဝေ ပန ပညာနုဘာဝေန နိပ္ဖဇ္ဇတီတိ အာဟ – **"ယော စ သမာဓိ အရိယော။ပေ။ အယံ ဝိပဿနာ"**တိ။

ဧဝံ အရဟတ္တဖလသမာဓိံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတွာ ကြာအနိ တဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ သမာဓိဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"သော သမာဓီ"**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သော သမာဓီ**တိ ယော သော အရဟတ္တဖလသမာဓိဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယံ ဝုတ္တော ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနသမာဓိ, သော သမာဓိ။ **ပဉ္စဝိဓေနာ**တိ ဝက္ခမာနေန ပဉ္စပ္ပကာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **"ပီတိဖရဏတာ"**တိအာဒီသု ပီတိံ ဖရမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒွီသု ဈာနေသု ပညာ **ပီတိဖရဏတာ** နာမ။ သုခံ ဖရမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တီသု ဈာနေသု ပညာ **သုခဖရဏတာ** နာမ။ ပရေသံ စေတော ဖရမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ စေတောပရိယပညာ **စေတောဖရဏတာ** နာမ။ အာလောကဖရဏေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာ **အာလောကဖရဏတာ** နာမ။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ **ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တံ** နာမ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ "ဒွီသု ဈာနေသု ပညာ ပီတိဖရဏတာ, တီသု ဈာနေသု ပညာ သုခဖရဏတာ, ပရစိတ္တေ ဉာဏံ စေတောဖရဏတာ, ဒိဗ္ဗစက္ခု အာလောကဖရဏတာ, တမှာ တမှာ သမာဓိမှာ ဝုဋ္ဌိတဿ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏာနိမိတ္တ"န္တိ (ဝိဘ. ၈၀၄)။

ကြာခ သမထဝိပဿနာဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"ယော စ ပီတိဖရဏော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တ္တေ စ ပညာသီသေန ဒေသနာ ကတာတိ ပညာဝသေန သံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ ပညာ ပီတိဖရဏတာတိအာဒီသု သမာဓိသဟဂတာ တေတိ တတ္ထ သမာဓိဝသေန သမထော ဥဒ္ဒိဋ္ဌော။ တသ္မာ ပီတိသုခစေတောဖရဏတာ ဝိသေသတော သမာဓိဝိပ္ဖာရဝသေန ကြာဈန္တိ တိ တာ **"သမထော"**တိ ဝုတ္တာ။ ကြာတရာနိ ဉာဏဝိပ္ဖာရဝသေနာတိ တာနိ **"ဝိပဿနာ"** တိ ဝုတ္တာနိ။

၅၅. ကြာအနိ တံ သမာဓိံ အာရမ္မဏဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"ဒသ ကသိဏာယတနာနီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကသိဏဇ္ဈာနသင်္ခာတာနိ ကသိဏာနိ စ တာနိ ယောဂိနော သုခဝိသေသာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော, မနာယတနဓမ္မာယတနဘာဝတော စ အာယတနာနိ စာတိ **ကသိဏာယတနာနိ**။ **ပထဝီကသိဏ**န္တိ ကတပရိကမ္မံ ပထဝီမဏ္ဍလမ္ပိ, တတ္ထ ပဝတ္တံ ဥဂ္ဂဟပဋိဘာဂနိမိတ္တမ္ပိ, တသ္မိံ နိမိတ္တေ ဥပ္ပန္နဇ္ဈာနမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ တေသု ဈာနံ ကြာဓာဓိပ္ပေတံ။ **အာကာသကသိဏ**န္တိ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တပဌမာရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ **ဝိညာဏကသိဏ**န္တိ ပဌမာရုပ္ပဝိညာဏာရ

မ္မဏံ ဒုတိယာရုပ္ပဇ္ဈာနံ။ ပထဝီကသိဏာဒိကေ သုဒ္ဓသမထဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တိတေ သန္ဓာယ **“ကမ္မာနိ အဋ္ဌ ကသိဏာနိ သမထော”**တိ ဝုတ္တံ။ သေသကသိဏဒွယံ ဝိပဿနာမိဿနဘာဝေန ပဝတ္တံ **“ဝိပဿနာ”** တိ ဝုတ္တံ။

ဧတ္ထိ ကမ္မိနာ နယေန။ **သဗ္ဗော အရိယမဂ္ဂေါ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိဘာဝေန အဘိန္နောပိ အရိယမဂ္ဂေါ သတိပဋ္ဌာနာဒိပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာဘေဒေန အနေကဘေဒဘိန္နော နိရုဝသေသော အရိယမဂ္ဂေါ။ **ယေန ယေန အာကာရေနာ**တိ အနဘိဇ္ဈာဒီသု, ပစ္စုပ္ပန္နသုခတာဒီသု စ အာကာရေသု ယေန ယေန အာကာရေန ဝုတ္တော။ **တေန တေနာ**တိ တေသု တေသု အာကာရေသု ယေ ယေ သမထဝသေန, ယေ စ ယေ စ ဝိပဿနာဝသေန ယောဇေတုံ သမ္ဘဝန္တိ, တေန တေန အာကာရေန သမထဝိပဿနာဟိ အရိယမဂ္ဂေ ဝိစိနိတွာ ယောဇေတဗ္ဗော။ **တေ**တိ သမထာမိဿနဝိပဿနာဓမ္မာ။ **တီဟိ ဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတာ**တိ တီဟိ အနုပဿနာဓမ္မေဟိ သင်္ဂဟိတာ, ဂဏနံ ဂတာတိ အတ္ထော။ ကတမေဟိ တီဟီတိ? အာဟ **“အနိစ္စတာယ ဒုက္ခတာယ အနတ္တတာယာ”**တိ။ အနိစ္စတာယ သဟစရဏတော ဝိပဿနာ “အနိစ္စတာ”တိ ဝုတ္တာ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။

သော သမထဝိပဿနံ ဘာဝယမာနော တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဘာဝယတီ တိ သော အရိယမဂ္ဂါဓိဂမာယ ယုတ္တပ္ပယုတ္တော ယောဂီ ကာလေန သမထံ သမာပဇ္ဇနဝသေန ကာလေန ဝိပဿနံ သမ္မသနဝသေန ဝဍ္ဎယမာနော အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခါဒိသင်္ခါတာ တိဿော အနုပဿနာ ဗြူဟေတိ။ **တယော ခန္ဓေ ဘာဝယတီ** တိ တိဿော အနုပဿနာ ဥပရူပရိဝိသေသံ ပါပေန္တော သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော ပညာက္ခန္ဓောတိ ဣမေ တယော ခန္ဓေ ဝဍ္ဎေတိ။ ယသ္မာ ပန တီဟိ ခန္ဓေဟိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သင်္ဂဟိတော, တသ္မာ **“တယော ခန္ဓေ ဘာဝယန္တော အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝယတီ”**တိ ဝုတ္တံ။

ကမ္မာနိ ယေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ယတ္ထ သိက္ခန္တာနံ ဝိသေသတော နိယျာနမုခါနိ ယေသဉ္စ ကိလေသာနံ ပဋိပက္ခဘူတာနိ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ, တေဟိ သဒ္ဓိံ တာနိ ဒဿေတုံ **“ရာဂစရိတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနိမိတ္တေန ဝိမောက္ခမုခေနာ**တိ အနိစ္စာနုပဿနာယ။ သာ ဟိ နိစ္စနိမိတ္တာဒိသမုဂ္ဃာဋနေန အနိမိတ္တော, ရာဂါဒီနံ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ ဝိမောက္ခောတိ လဒ္ဓနာမဿ အရိယမဂ္ဂဿ မုခဘာဝတော ဒွာရဘာဝတော “အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အဓိစိတ္တသိက္ခာယာ** တိ သမာဓိသ္မိံ။ **သုခဝေဒနီယံ ဖဿံ အနုပဂစ္ဆန္တော** တိ သုခဝေဒနာယ ဟိတံ သုခဝေဒနာကာရဏတော ဖဿံ တဏှာဟာယ အနုပဂစ္ဆန္တော။ **သုခံ ဝေဒနံ ပရိဇာနန္တော** တိ “အယံ သုခါ ဝေဒနာ ဝိပရိဏာမာဒိနာ ဒုက္ခာ”တိ ပရိဇာနန္တော, သဝိသယံ ရာဂံ သမတိက္ကန္တော။ **“ရာဂမလံ ပဝာဟေန္တော”** တိအာဒိနာ တေဟိ ပရိယာယေဟိ ရာဂဿေဝ ပဟာနမာဟ။ **“ဒောသစရိတော ပုဂ္ဂလော”** တိအာဒီသုပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပညာဓိကဿ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏာဒိဃနဝိနိဗ္ဘောဂေန သင်္ခါရေသု အတ္တသုညတာ ပါကဋာ ဟောတီတိ ဝိသေသတော အနတ္တာနုပဿနာ ပညာပဓာနာတိ အာဟ – **“သုညတဝိမောက္ခမုခံ ပညာက္ခန္ဓော”** တိ။ တထာ သင်္ခါရာနံ သရသပဘင်္ဂုတာယ ခဏိကတ္တာ ဥပ္ပန္နာနံ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇနံ သမ္မာ သမာဟိတဿေဝ ပါကဋံ ဟောတီတိ ဝိသေသတော အနိစ္စာနုပဿနာ သမာဓိပ္ပဓာနာတိ အာဟ – **“အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခံ သမာဓိက္ခန္ဓော”**တိ။ တထာ သီလေသု ပရိပူရကာရိနော ခန္တိဗဟုလဿ ဥပ္ပန္နံ ဒုက္ခံ အရတိဉ္စ အဘိဘုယျ ဝိဟရတော သင်္ခါရာနံ ဒုက္ခတာ ဝိဘူတာ ဟောတီတိ ဒုက္ခာနုပဿနာ သီလပ္ပဓာနာတိ အာဟ – **“အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခံ သီလက္ခန္ဓော”**တိ။ ဣတိ တီဟိ ဝိမောက္ခမုခေဟိ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ သင်္ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ – **“သော တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနိ ဘာဝယန္တော တယော ခန္ဓေ ဘာဝယတီ”**တိ။ ယသ္မာ စ တီဟိ စ ခန္ဓေဟိ အရိယဿ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ သင်္ဂဟိတတ္တာ တယော ခန္ဓေ ဘာဝယန္တော **“အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝယတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တေဟိ တဿ သင်္ဂဟံ ဒဿေန္တော **“ယာ စ သမ္မာဝါစာ”** တိအာဒိမာဟ။

ပုန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ သမထဝိပဿနာဘာဝံ ဒဿေတုံ **“သီလက္ခန္ဓော”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သီလက္ခန္ဓဿ သခန္တိပဓာနတ္တာ, သမာဓိဿ ဗဟူပကာရတ္တာ စ သမထပက္ခဘဇနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဘဝင်္ဂါနိ** တိ ဥပပတ္တိဘဝဿ အင်္ဂါနိ။ **ဒွေ ပဒါနီ**တိ ဒွေ ပါဒါ။ ယေဘုယျေန ဟိ ပဉ္စဒသ စရဏဓမ္မာ သီလသမာဓိသင်္ဂဟိတာတိ။ **ဘာဝိတကာယော** တိ အာဘိသမာစာရိကသီလဿ ပါရိပူရိယာ ဘာဝိတကာယော။ အာဒိဗြဟ္မစရိယကသီလဿ ပါရိပူရိယာ **ဘာဝိတသီ**

လော။ အထ တ **ဘာဝိတကာယောတိ** ဣန္ဒြိယသံဝရေန ဘာဝိတပဉ္စဒွါရကာယော။ **ဘာဝိတသီလောတိ** အဝသိဋ္ဌသီလဝသေန ဘာဝိတသီလော။ သမ္မာ ကာယဘာဝနာယ သတိ အစ္စန္တံ ကာယဒုစ္စရိတပ္ပဟာနံ အနဝဇ္ဇဥ္စ ဥဋ္ဌာနံ သမ္ဘဝတိ။ တထာ အနုတ္တရေ သီလေ သိဇ္ဈမာနေ အနဝသေသတော မိစ္ဆာတဏှာယ မိစ္ဆာဇီဝဿ စ ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ။ စိတ္တပညာသု စ ဘာဝိတာသု သမ္မာသတိသမ္မာသမာဓိသမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂတာ ဧဝ ဟောန္တိ တံ သဘာဝတ္တာ တဒုဘယကာရဏတ္တာ စာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ကာယေ ဘာဝိယမာနေ"**တိအာဒိနာ။

ပဉ္စဝိဓံ အဓိဂမံ ဂစ္ဆတီ တိ အရိယမဂ္ဂာဓိဂမမေဝ အဝတ္ထာဝိသေသဝသေန ပဉ္စဓာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတိ။ အရိယမဂ္ဂေ ဟိ ခိပ္ပံ သကိံ ဧကစိတ္တက္ခဏေနေဝ စတူသု သစ္စေသု အတ္တနာ အဓိဂန္တဗ္ဗံ အဓိဂစ္ဆတီတိ န တဿ လောကိယသမာပတ္တိယာ ဝိယ ဝသိဘာဝနာကိစ္စံ အတ္ထီတိ **ခိပ္ပာဓိဂမော စ** ဟောတိ။ ပဇဟိတဗ္ဗာနံ အစ္စန္တဝိမုတ္တိဝသေန ပဇဟနတော **ဝိမုတ္တာဓိဂမော စ** ။ လောကိယေဟိ မဟန္တာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ အဓိဂမနဘာဝတော **မဟာဓိဂမော စ**။ တေသံယေဝ ဝိပုလဖလာနံ အဓိဂမနတော **ဝိပုလာဓိဂမော စ**။ အတ္တနာ ကတ္တဗ္ဗဿ ကဿစိ အနဝသေသတော **အနဝသေသာဓိဂမော စ ဟောတီ**တိ။ ကေ ပနေတေ အဓိဂမာ? ဧကစိ သမထာနုဘာဝေန, ဧကစိ ဝိပဿနာနုဘာဝေနာတိ ဣမံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ သမထေနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၅၆. ဣတိ မဟာထေရော ''တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ''တိ ကထာယ ဝသေန အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိမုခေန ဝိစယဟာရသမ္ဗန္ဓံ နိဒ္ဒိသန္တော ဒေသနာကုသလတာယ အနေကေဟိ သုတ္တပ္ပဒေသေဟိ တဿာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဘာဝနာဝိသေသာနံ ဘာဝနာနိသံသာနဉ္စ ဝိဘဇနဝသေန နာနပ္ပကာရတော ဝိစယဟာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ဒသန္နံ တထာဂတဗလာနမ္ပိ ဝသေန တံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ယော ဒေသယတီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဩဝဒေန သာဝကေ န ဝိသံဝာဒယတီ**တိ အတ္တနော အနုသိဋ္ဌိယာ ဓမ္မဿ သဝနတော ''သာဝကာ''တိ လဒ္ဓနာမေ ဝေနေယျေ န ဝိပ္ပလမ္ဘေတိ န ဝဉ္စေတိ, ဝိသံဝာဒနဟေတူနံ ပဟီနမ္ပာနံ အရိယမဂ္ဂေန ဗောဓိမူလေ ဧဝ သုပ္ပဟီနတ္တာ။ **တိဝိဓဲ့** တိပ္ပကာရံ, တီဟိ အာကာရေဟီတိ အတ္ထော။ **ဣဒံ ကရောထာ**တိ ဣမံ သရဏဂမနံ သီလာဒိဉ္စ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထ။ **ဣမိနာ ဥပာယေန ကရောထာ**တိ အနေနပိ ဝိဓိနာ သရဏာနိ သောဓေန္တော သီလာဒီနိ ပရိပူရေန္တော သမ္ပာဒေထ။ **ဣဒံ တေ ကရိမာနာနန္တိ** ဣဒံ သရဏဂမနံ သီလာဒိဉ္စ တုမှာကံ အနုတိဋ္ဌန္တာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသမ္ပရာယနိဗ္ဗာနာနံ ဝသေန ဟိတာယ သုခါယ စ ဘဝိဿတိ, တာနိ သမ္ပာဒေထာတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဩဝဒနာကာရံ ဒဿေတွာ ယံ ဝုတ္တံ – ''ဩဝဒေန သာဝကေ န ဝိသံဝာဒယတီ''တိ, တံ တထာဂတဗလေဟိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **"သော တထာ ဩဝဒိတော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **တထာ**တိ တေန ပကာရေန ''ဣဒံ ကရောထ, ဣမိနာ ဥပာယေန ကရောထ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **ဩဝဒိတော**တိ ဓမ္မဒေသနာယ သာသိတော။ **အနုသိဋ္ဌော** တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **တထာ ကရောန္တော** တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ တထာ ကရောန္တော။ **တံ ဘူမိန္တိ** ယဿာ ဘူမိယာ အဓိဂမတ္ထာယ ဩဝဒိတော, တံ ဒဿနဘူမိဉ္စ ဘာဝနာဘူမိဉ္စ။ **နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ** တိ ဧတံ ကာရဏံ န ဝိဇ္ဇတိ။ ကာရဏဉ္ဟိ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ ''ဌာန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဒုတိယတရေ **ဘူမိန္တိ** သီလက္ခန္ဓေန ပတ္တဗ္ဗံ သမ္ပတ္တိဘဝသင်္ခါတံ ဘူမိံ။

ဣဒါနိ ယသ္မာ ဘဂဝတော စတုဝေသာရဇ္ဇာနိပိ အဝိပရီတသဘာဝတာယ ပဌမဖလဉာဏဿ ဝိသယဝိသေသော ဟောတိ, တသ္မာ တာနိပိ တဿ ဝိသယဘာဝေန ဒဿေတုံ **"သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ သတော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ သတော** တိ အဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော, မယာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓါတိ ပဋိဇာနနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ တေ သတော။ **ဣမေ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ** တိ ''ဣမေ နာမ တယာ ဓမ္မာ အနဘိသမ္ဗုဒ္ဓါ''တိ ကောစိ သဟဓမ္မေန သဟေတုနာ သကာရဏေန ဝစနေန, **သုနက္ခတ္တော** (ဒီ. နိ. ၃.၁ အာဒယော; မ. နိ. ၁.၁၄၆ အာဒယော) ဝိယ ဝိပ္ပလပန္တာ ပန အပ္ပမာဏံ။ တသ္မာ သဟဓမ္မေန ပဋိစောဒေဿတီတိ ဧတံ ကာရဏံ န ဝိဇ္ဇတိ။ သေနယော သေသပဒေသုပိ။ **ယဿ တေ အတ္ထာယ ဓမ္မော ဒေသိတော** တိ ရာဂဒီသု ယဿ ယဿ ပဟာနတ္ထာယ အသုဘဘာဝနာဒိဓမ္မော ကထိတော။ **တက္ကရဿာ** တိ တထာ ပဋိပန္နဿ။ **ဝိသေသာဓိဂမန္တိ** အဘိညာပဋိသမ္ဘိဒါဒိဝိသေသာဓိဂမံ။

အန္တရာယိကာ တိ အန္တရာယကရဏံ အန္တရာယော, သော သီလံ ဧတေသန္တိ အန္တရာယိကာ။ အန္တရာယေ နိ ယုတ္တာ, အန္တရာယံ ဝါ ဖလံ အရဟန္တီ, အန္တရာယပယောဇနာတိ ဝါ အန္တရာယိကာ။ တေ ပန ကမ္မကိလေသာဒိ ဘေဒေန ပဉ္စဝိဓာ။ **အနိယျာနိကာ** တိ အရိယမဂ္ဂဝဇ္ဈာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ။

ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော တိ မဂ္ဂဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပန္နော သောတာပန္နော အရိယသာဝကော။ **သုဟတန္တိ** အတိဝမိတံ။ ကြဒမ္ပိ ဧကေဒေသကထနမေဝ။ မတကပေတာဒိအနမ္ပိ သော န ကရောတိ ဧဝ။ **ပုထုဇ္ဇနော** တိ ပုထူနံ ကိလေသာဘိသင်္ခါရာဒီနံ ဇန နာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ''ပုထူနံ ဇနနာဒီဟိ, ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။
> ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ, ပုထုဝါယံ ဇနော ဣတီ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၅၁; ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၀၀၇; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၃၀)။

''မာတရ''န္တိအာဒီသု ဇနိကာ **မာတာ**။ ဇနကော စ **ပိတာ**။ မနုဿဘူတော ခီဏာသဝော **အရဟာ**တိ အဓိပ္ပေတော။ ကိံ ပန အရိယသာဝကော အညေ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျာတိ? ဧတမ္ပိ အဋ္ဌာနံ။ သစေပိ ဘဝန္တရဂတံ အရိယသာဝကံ အတ္တနော အရိယသာဝကဘာဝံ အဇာနန္တမ္ပိ ကောစိ ဧဝံ ဝဒေယျ ''ဣမံ ကုန္ထကိပိလ္လိကံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေတွာ သကလစက္ကဝါဠဂဗ္ဘေ စက္ကဝတ္တိရဇ္ဇံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ''တိ, နေဝ သော နံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ။ အထာပိ ဧဝံ ဝဒေ ယျုံ – ''သစေ ဣမံ န ဃာတေဿသိ, သီသံ တေ ဆိန္ဒိဿာမာ''တိ, သီသမေဝဿ ဆိန္ဒေယျုံ, နေဝ သော တံ ဃာ တေယျ။ ပုထုဇ္ဇနဘာဝဿ ပန မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ အရိယဘာဝဿ စ ဗလဒီပနတ္ထံ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အ ယဉ္ဟေတ္ထ အဓိပ္ပာယော – သာဝဇ္ဇော ဝတ ပုထုဇ္ဇနဘာဝေါ။ ယတြ ဟိ နာမ မာတုဃာတာဒီနိပိ အာနန္တရိယာနိ က ရိဿတိ, မဟာဗလော စ အရိယဘာဝေါ, ယော ဧတာနိ ကမ္မာနိ န ကရောတီတိ။

သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျာ တိ သမာနသံဝါသကံ သမာနသီမာယံ ဌိတံ ပဉ္စဟိ ကာရဏေဟိ သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျ။ ဝုတ္တဉ္ ဟေတံ – ''ပဉ္စဟုပါလိ, အာကာရေဟိ သင်္ဃော ဘိဇ္ဇတိ ကမ္မေန ဥဒ္ဒေသေန ဝေါဟရန္တော အနုဿာဝနေန သလာ ကဂ္ဂါဟေနာ''တိ (ပရိ. ၄၅၈)။

တတ္ထ **ကမ္မေနာ** တိ အပလောကနာဒီသု စတူသု ကမ္မေသု အညတရကမ္မေန။ **ဥဒ္ဒေသေနာ** တိ ပဉ္စသု ပါတိမော က္ခုဒ္ဒေသေသု အညတရေန ဥဒ္ဒေသေန။ **ဝေါဟရန္တော** တိ ကထယန္တော, တာဟိ တာဟိ ဥပပတ္တီဟိ ''အဓမ္မံ ဓမ္ မော''တိအာဒီနိ အဋ္ဌာရသဘေဒကရဝတ္ထူနိ ဒီပယန္တော။ **အနုဿာဝနေနာ** တိ ''နနု တုမှေ ဇာနာထ မယှံ ဥစ္စကု လာ ပဗ္ဗဇိတဘာဝံ ဗဟုဿုတဘာဝဉ္စ, မာဒိသော နာမ ဥဒ္ဓမ္မံ ဥဗ္ဗိနယံ သတ္ထုသာသနံ ဂါဟေယျာတိ ကိံ တုမှာ ကံ စိတ္တမ္ပိ ဥပ္ပာဒေတုံ ယုတ္တံ, ကိမဟံ အပါယတော န ဘာယာမီ''တိအာဒိနာ နယေန ကဏ္ဏမူလေ ဝစီဘေဒံ ကတွာ အနုဿာဝနေန။ **သလာကဂ္ဂါဟေနာ** တိ ဧဝံ အနုဿာဝေတွာ တေသံ စိတ္တံ ဥပတ္ထမ္ဘေတွာ အနိဝတ္တိဓမ္မံ က တွာ ''ဂဏှထ ဣမံ သလာက''န္တိ သလာကဂ္ဂါဟေန။

ဧတ္ထ စ ကမ္မမေဝ ဥဒ္ဒေသော ဝါ ပမာဏံ, ဝေါဟာရာနုဿာဝနသလာကဂ္ဂါဟာ ပန ပုဗ္ဗဘာဂါ။ အဋ္ဌာရသ ဝတ္ထုဒီပနဝသေန ဟိ ဝေါဟရန္တေန တတ္ထ ရုစိဇနနတ္ထံ အနုဿာဝေတွာ သလာကာယ ဂါဟိတာယပိ အဘိန္နော ဝ ဟောတိ သင်္ဃော။ ယဒါ ပန ဧဝံ စတ္တာရော ဝါ အတိရေကာ ဝါ သလာကံ ဂါဟေတွာ အာဝေဏိကံ ကမ္မံ ဝါ ဥဒ္ ဒေသံ ဝါ ကရောန္တိ, တဒါ သင်္ဃော ဘိန္နော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော သင်္ဃံ ဘိန္ဒေယျ သင်္ဃ ရာဇိံ ဝါ ဇနေယျာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ။

ဒုဋ္ဌစိတ္တော တိ ဝဓကစိတ္တေန ပဒုဋ္ဌစိတ္တော။ **လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျာ** တိ ဇီဝမာနကသရီရေ ခုဒ္ဒကမက္ခိ ကာယ ပိဝနမတ္တမ္ပိ လောဟိတံ ဥပ္ပာဒေယျ။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ မာတုဃာတာဒီနိ ပဉ္စာနန္တရိယကမ္မာနိ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ။ ယာနိ ပုထုဇ္ဇနော ကရောတိ, န အရိယသာဝကော။ **ဒုဋ္ဌစိတ္တော** တိ ဝိနာသစိတ္တေန ပဒုဋ္ဌစိတ္တော။ **ထူပန္** တိ စေတိယံ။ **ဘိန္ဒေယျာ** တိ နာသေယျ။

အညံ သတ္တာရ န္တိ ''အယံ မေ သတ္ထာ သတ္တု ကိစ္စံ ကာတုံ သမတ္ထော''တိ ဘဝန္တရေပိ အညံ တိတ္ထက ရံ။ **အပဒိသေယျာ** တိ ''အယံ မေ သတ္ထာ''တိ ဧဝံ ဂဏှေယျာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ **ဣတော ဗဟိဒ္ဓာ အညံ ဒက္ခိဏေယျံ ပရိယေသေယျာ**တိ သာသနတော ဗဟိဒ္ဓါ အညံ ဗာဟိရကံ သမဏံ ဝါ ဗြာဟ္မဏံ ဝါ ''အယံ ဒက္ခိဏာရ ဟော, ဣမသ္မိံ ကတာ ကာရာ မဟပ္ဖလာ ဘဝိဿန္တီ''တိ အဓိပ္ပါယေန တသ္မိံ ပဋိပဇ္ဇေယျာတိ အတ္ထော။ **ကုတူ ဟလမင်္ဂလေန သုဒ္ဓိံ ပစ္စေယျာ**တိ ''ဣမိနာ ဣဒံ ဘဝိဿတီ''တိ ဧဝံ ပဝတ္တတ္တာ ကုတူဟလသင်္ခါတေန ဒိဋ္ဌ သုတမုတမင်္ဂလေန အတ္တနော သုဒ္ဓိံ တေအန္ဒံ သဒ္ဒဟေယျ။

၅၇. ဣတ္ထီ ရာဇာ စက္ကဝတ္တီ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ တိ ယသ္မာ ဣတ္ထိယာ ကောသောဟိတဝတ္ထဂု ယှဟာဒီနံ အဘာဝေန လက္ခဏာနိ န ပရိပူရန္တိ, ဣတ္ထိရတနာဘာဝေန စ သတ္တရတနသမင်္ဂိတာ န သမ္ပဇ္ဇတိ။ သဗ္ဗမနု ဿာနမ္ပိ စ န အဓိကော အတ္တဘာဝေ ဟောတိ, တသ္မာ ''ဣတ္ထီ။ပေ။ ဝိဇ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ သက္ကတ္တာဒီနိ တီဏိ ဌာနာနိ ဥတ္တမာနိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂဉ္စ ဟီနံ, တသ္မာ တဿာ သက္ကတ္တာဒီနိပိ ပဋိသိဒ္ဓါနိတိ။ နနု စ ယထာ ဣတ္ ထိလိင်္ဂံ, ဧဝံ ပုရိသလိင်္ဂမ္ပိ ဗြဟ္မလောကေ နတ္ထိ, တသ္မာ ပုရိသော မဟာဗြဟ္မာ သိယာတိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ? နော န ဝတ္တဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? ဣဓ ပုရိသဿ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တနတော။ ဣတ္ထိယော ဟိ ဣဓ ဈာနံ ဘာဝေတွာ ကာလံ ကတွာ တ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ သဟဗျတံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, န မဟာဗြဟ္မာနံ။ ပုရိသော ပန ကတ္ထစိ န ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ န ဝတ္တဗ္ ဗော။ သမာနေပိ တတ္ထ ဥဘယလိင်္ဂါဘာဝေ ပုရိသသဏ္ဌာနာဝ တတ္ထ ဗြဟ္မာနော, န ဣတ္ထိသဏ္ဌာနာ, တသ္မာ သုဝုတ္တမေတံ။ **ဣတ္ထီ တထာဂတော** တိ ဧတ္ထ တိဋ္ဌတု တာဝ သဗ္ဗညုဂုဏေ နိဗ္ဗတ္တေတွာ လောကာနံ တာရဏသမ တ္ထော ဗုဒ္ဓဘာဝေ, ပဏိဓာနမတ္တမ္ပိ ဣတ္ထိယာ န သမ္ပဇ္ဇတိ။

> ''မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
> ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
> အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ၊ အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ''တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉) –

ဣမာနိ ဟိ ပဏိဓာနသမ္ပတ္တိကာရဏာနိ။ ဣတိ ပဏိဓာနမတ္တမ္ပိ သမ္ပာဒေတုံ အသမတ္ထာယ ဣတ္ထိယာ ကုတော ဗုဒ္ဓ ဘာဝေတိ **''ဣတ္ထီ တထာဂတော အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ သိယာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗာကာရပရိပူ ရော ပုညုဿယော သဗ္ဗာကာရပရိပူရမေဝ အတ္တဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ ပုရိသောဝ အရဟံ ဟောတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ။

ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ တိ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ, ယာ **ဇာတိခေတ္တ**န္တိ ဝုစ္စတိ။ သာ ဟိ တထာဂတ ဿ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိကာလာဒီသု ကမ္ပတိ။ **အာဏာခေတ္တံ** ပန ကောဋိသတသဟဿစက္ကဝာဠံ။ ယာ ဧကတော သံ ဝဋ္ဋတိ စ ဝိဝဋ္ဋတိ စ, ယတ္ထ စ **အာဋာနာဋိယပရိတ္တာ** ဒီနံ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၇ အာဒယော) အာဏာ ပဝတ္တတိ။ **ဝိသယခေတ္တဿ** ပရိမာဏံ နတ္ထိ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ''ယာဝတကံ ဉာဏံ တာဝတကံ နေယျံ, ယာဝတကံ နေယျံ တာဝတကံ ဉာဏံ, နေယျ ယပရိယန္တိကံ ဉာဏံ, ဉာဏပရိယန္တိကံ နေယျ''န္တိ (မဟာနိ. ၆၉; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) ဝစနတော အဝိသယော နာမ နတ္ထိ။ ဣတိ ဣမေသု တီသု ခေတ္တေသု တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှေ တေပိဋ္ ကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ''ဌပေတွာ ဣမံ စက္ကဝါဠံ အညသ္မိံ စက္ကဝါဠေ ဗုဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ သုတ္တံ နတ္ထိ, န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ။

အပုဗ္ဗံ အစရိမန္တိ အပုရေ အပစ္ဆာ ဧကတော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပုရေ ဝါ ပစ္ဆာ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟော တိ။ တတ္ထ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိတော ပုဗ္ဗေ ပုရေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ဒသသဟဿိစက္ကဝါဠကမ္ပနေ န ခေတ္တပရိဂ္ဂဟော ကတော နာမ ဟောတိ, အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထိ။ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနတော ပရံ ပန ပစ္ဆာ, တ တော ဟေဋ္ဌာပိ အညဿ ဗုဒ္ဓဿ ဥပ္ပတ္တိ နတ္ထိ, ဥဒ္ဓံ န တာရိတာ။

ကသ္မာ ပန အပုဗ္ဗံ အစရိမံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ? အနစ္ဆရိယတ္တာ။ အစ္ဆရိယမနုဿာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော။ ယ ထာဟ – ''ဧကပုဂ္ဂလော, ဘိက္ခဝေ, လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အစ္ဆရိယမနုဿော''တိအာဒိ (အ. နိ. ၁.၁၇၁)။ ယဒိ စ အနေကေ ဗုဒ္ဓါ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, အနစ္ဆရိယာ ဘဝေယျုံ။ ဒေသနာယ စ ဝိသေသာဘာဝတော။ ယဉှိ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒံ ဓမ္မံ ဧကော ဒေသေတိ, အညေနပိ သော ဧဝ ဒေသေတဗ္ဗော သိယာ, ဝိတဒဘာဝတော စ။ ဗ

ဟူသု ဟိ ဗုဒ္ဓေသု ကေတော ဉပ္ပန္နေသု ဗဟူနံ အာစရိယာနံ အန္တေတသိကာ ဝိယ “အမ္ဟာကံ ဗုဒ္ဓေ ဟသာဒိကော”တိ အာဒိနာ တေသံ သာဝကာ ဝိဝဒေယ္ယုံ။ ကိံ တ ဧတေန ကာရဏာဂဝေသေနေန, ဓမ္မတာဝေသာ ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ ဝ တထာဂတာ ကေတော န ဉပ္ပဇ္ဇန္တီတိ (မိ. ပ. ၅.၁.၁)။

ယထာ နိမ္ဗဗီဇကောသာတကိဗီဇာဒီနိ မဓုရံ ဖလံ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, အသာတံ အမဓုရမေဝ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ, ဧဝံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ မဓုရဝိပာကံ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိ အမဓုရမေဝ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ။ ယထာ စ ဥစ္ဆုဗီဇသာလိဗီဇာဒီနိ မဓုရံ သာဒုရသမေဝ ဖလံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ န အသာတံ ကဋုကံ။ ဧဝံ ကာယသုစရိတာဒီနိ မဓုရမေဝ ဝိပာကံ နိဗ္ဗတ္တေန္တိ န အမဓုရံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။
> ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ဟာပကာရီ စ ဟာပက”န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၆; နေတ္တိ. ၁၂၂)။

တသ္မာ **“တိဏ္ဏံ ဒုစ္စရိတာန”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အညတရော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ တိ ယော ကောစိ ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တေန သမဏော တ ဇာတိမတ္တေန ဗြာဟ္မဏော တ။ ဟာပိစ္ဆော သမ္ဘာဝနာဓိပ္ပာယေန ဝိမ္ဟာပနတော **ကုဟကော**။ ပစ္စယသန္နိဿိတာယ ပယုတ္တတစာယ ဝသေန **လပကော**။ ပစ္စယနိဗ္ဗတ္တကနိမိတ္တာဝစရတော **နေမိတ္တကော။ ကုဟနလပနနေမိတ္တကတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာတ**တိ ကုဟနာဒိဘာဝမေဝ ပုရက္ခတွာ သန္တိန္ဒြိယော သန္တမာနသော ဝိယ စရန္တော။ **ပဉ္စ နီဝရဏေ**တိ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိကေ ပဉ္စ နီဝရဏေ။ **အပ္ပဟာယ** အသမုစ္ဆိန္ဒိတွာ, **စေတသော ဥပက္ကိလေသေ** တိ နီဝရဏေ။ နီဝရဏာ ဟိ စိတ္တံ ဥပက္ကိလေသေန္တိ ကိလိဋ္ဌံ ကရောန္တိ ဝိဗာဓေန္တိ ဥပတာပေန္တိ စ။ တသ္မာ “စေတသော ဥပက္ကိလေသာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ** တိ နီဝရဏေ။ နီဝရဏာ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အနုပ္ပန္နာယ ပညာယ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တိ။ တသ္မာ “ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **အနုပဋ္ဌိတဿတိ** တိ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု န ဥပဋ္ဌိတဿတိ။ **အဘာဝယိတွာ**တိ အဝဍ္ဎယိတွာ။ **အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိ** န္တိ အရဟတ္တပဒဋ္ဌာနံ သဗ္ဗညုတညာဏံ။

ပစ္ဆိမတရေ **အညတရော သမဏော တ ဗ္ရာဟ္မဏော တ** တိ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဗောဓာယ ပဂတော**တိ သဗ္ဗေဟိ ဟာရမိတာပဋိပက္ခဘူတေဟိ ဒေါသေဟိ အပဂတော။ ဧတေန ပရိပူရိတဟာရမိဘာဝံ ဒဿေတိ။ သတိပဋ္ဌာနာနိ ဝိပဿနာ, ဗောဇ္ဈင်္ဂေ မဂ္ဂေ, အနုတ္တရာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အရဟတ္တံ။ သတိပဋ္ဌာနာနိ တ ဝိပဿနာ, ဗောဇ္ဈင်္ဂာ မိဿကာ, သမ္မာသမ္ဗောဓိ အရဟတ္တမေဝ။ သေသံ အနန္တရတရေ ဝုတ္တပဋိပက္ခတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ယံ ဧတ္ထ ဉာဏ** န္တိ ယံ ဧတသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ ဌာနေ စ ဌာနံ, အဋ္ဌာနေ စ အဋ္ဌာနန္တိ ပဝတ္တံ ဉာဏံ။ **ဟေတုသော**တိ တဿ ဌာနဿ အဋ္ဌာနဿ စ ဟေတုတော။ **ဌာနသော**တိ တဋ္ဌဏေ ဧဝ အာဝဇ္ဇနသမနန္တရံ။ **အနောဓိသော**တိ ဩဓိအဘာဝေန, ကိဉ္စိ အနဝသေသေတွာတိ အတ္ထော။

က္ကတိ ဌာနာဋ္ဌာနဂတာ တိအာဒီသု ဧဝံ ဌာနာဋ္ဌာနဘာဝံ ဂတာ။ **သဗ္ဗေ** တိ ခယဝယဝိရဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနသဘာဝတ သင္ခတဓမ္မာ, တေ ဧဝ စ သတ္တပညတ္တိယာ ဥပာအနဘူတာ **ကေစိ သဂ္ဂူပကာ** ယေ ဓမ္မစာရိနော, **ကေစိ အပာယူပကာ** ယေ အဓမ္မစာရိနော, **ကေစိ နိဗ္ဗာနူပကာ** ယေ ကမ္မက္ခယကရံ အရိယမဂ္ဂံ ပဋိပန္နာ။

၅၈. က္ကအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တီ”** တိ ကထာဒွဝယမာဟ။ တဿ အတ္ထံ **“သဗ္ဗေ သတ္တာတိ အရိယာ စ အနရိယာ စာ”** တိအာဒိနာ သယမေဝ နိဒ္ဒိသတိ။ တတ္ထ **ဇီဝိတပရိယန္တော မရဏပရိယန္တော**တိ ဇီဝိတဿ ပရိယန္တော နာမ မရဏသင်္ခာတော အန္တော။ **ယထာကမ္မံ ဂမိဿန္တီ** တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ သတ္တာနံ ယထာကမ္မံ ဂမနံ, အယံ ကမ္မဿကတာတိ အတ္ထော ။ **ကမ္မာနံ ဖလဒဿာဝိတာ စ အဝိပ္ပဝာသော စာ**တိ “ပုညပာပဖလူပကာ”တိ က္ကမိနာ ဝစနေန ကမ္မာနံ ဖလဿ ပစ္စက္ခကာရိတာ, ကတူပစိတာနံ ကမ္မာနံ အတ္တနော ဖလဿ အပ္ပအနာဘာတေ စ ဒဿိတောတိ အတ္ထော။

ကမ္မမေဝ ကမ္မန္တံ, ဟာပံ ကမ္မန္တံ ဧတေသန္တိ **ဟာပကမ္မန္တာ,** တဿ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အပုညသင်္ခါရာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အပုညော သင်္ခါရော ဧတေသန္တိ **အပုညသင်္ခါရာ။ ဟာပကမ္မန္တာ** တိ တ နိဿက္ကဝစနံ, ဟာပကမ္မ

န္တပဟောတူတိ အတ္ထော။ တထာ **ပုညသင်္ခါရာ** တိအာဒီသုပိ။ ပုန **“နိရယံ ဟပကမ္မန္တာ”** တိအာဒိနာ အန္တဒ္ဒဝယေန သဒ္ဓိံ မဇ္ဈိမပဋိပဒံ ဒဿေတိ။ တထာ **“အယံ သံကိလေသော”**တိအာဒိနာ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋဝသေန အာဒီနဝဿာဒနိဿရဏဝသေန ဟေတုဖလဝသေန စ ကထာယံ တယော အတ္ထဝိကပ္ပာ ဒဿိတာ။ ပုန **“နိရယံ ဟပကမ္မန္တာတိ အယံ သံကိလေသော”**တိအာဒိနာ တေအနဝသေန ကထာယ အတ္ထံ ဒဿေတိ။

၅၉. **တေန တေနာ**တိ တေန တေန အဇ္ဈောသိတဝတ္ထုနာ ရူပဘဝအရူပဘဝတဒိနာ။ **ဆတ္တိံသာ** တိ ကာမတဏှာ တာဝ ရူပာဒိဝိသယဘေဒေန ဆ, တထာ ဘဝတဏှာ ဝိဘဝတဏှာ စာတိ အဋ္ဌာရသ။ တာ ဧဝ အဇ္ဈတ္တိကေသု ရူပာဒီသု အဋ္ဌာရသ, ဗာဟိရေသု ရူပာဒီသု အဋ္ဌာရသာတိ ဧဝံ ဆတ္တိံသ။ **ယေန ယေနာ**တိ “သုဘံ သုခ”န္တိအာဒိနာ။

တေအနံ တိဝိဓံ ခန္ဓတ္တယဝသေနာတိ တံ ဒဿေတုံ **“တဏှာသံကိလေသော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုန **“သဗ္ဗေ သတ္တာ မရိဿန္တိ”**တိအာဒိ ပဋိပဒါဝိဘာဂေန ကထာနမတ္ထံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထ တတ္ထ ကမိနီ** တိ တတ္ထ တတ္ထေဝ နိဗ္ဗာနေ ကမိနီ, နိဗ္ဗာနဿ ဂမနသီလာတိ အတ္ထော။

ပုန တတ္ထတတ္ထကမိနီသဗ္ဗတ္ထကမိနီနံ ပဋိပဒါနံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **“တယော ရာသီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယန္တိ** ယံ နိရယာဒိံ။ တံ တံ ဌာနံ ယထာရဟံ ဂမေတီတိ **သဗ္ဗတ္ထကမိနီ** ။ ပဋိပဒါသင်္ခါတေ အပုညကမ္မေ ပုညကမ္မေ စ ကမ္မက္ခယကရဏကမ္မေ စ ဝိဘာဂသော ဘဂဝတော ပဝတ္တနုဉာဏံ။ ဣဒံ သဗ္ဗတ္ထကမိနီ ပဋိပဒါဉာဏံ နာမ တထာဂတဗလံ။ ဣမိနာ ဟိ ဉာဏေန ဘဂဝတာ သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိပဒံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။

ကထံ? သကလကမတသိကေသုပိ ဧကံ သူကရံ တ မိဂံ တ မာရေန္တေသု သဗ္ဗေသံ စေတနာ ပရဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယာရမ္မဏာဝ ဟောတိ, တံ ပန ကမ္မံ တေသံ အာယူဟနက္ခဏေယေဝ နာနာ ဟောတိ။ တေသု ဟိ ဧကော အာဒရေန ကရောတိ, ဧကော “တွမ္ပိ ကရောဟီ”တိ ပရေဟိ နိပ္ပီဠိတော ကရောတိ , ဧကော သမာနစ္ဆန္ဒော ဝိယ ဟုတွာ အပ္ပဋိဗာဟမာနော ဝိစရတိ။ တေသု ဧကော တေနေဝ ကမ္မေန နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ, ဧကော တိရစ္ဆာနယောနိယံ, ဧကော ပေတ္တိဝိသယေ, တံ တထာဂတော အာယူဟနက္ခဏေ ဧဝ “ဣမိနာ နီဟာရေန အာယူဟိတတ္တာ ဧသ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, ဧသ တိရစ္ဆာနယောနိယံ, ဧသ ပေတ္တိဝိသယေ”တိ ဇာနာတိ။ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တနကမ္ပိ “ဧသ အဋ္ဌသု မဟာနိရယေသု နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, ဧသ သောဠသသု ဥဿဒေသူ”တိ ဇာနာတိ။ တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တနကမ္ပိ “ဧသ အပါဒကော ဘဝိဿတိ, ဧသ ဒွိပါဒကော, ဧသ စတုပ္ပဒကော, ဧသ ဗဟုပ္ပဒကော”တိ ဇာနာတိ။ ပေတ္တိဝိသယေ နိဗ္ဗတ္တနကမ္ပိ “ဧသ နိဇ္ဈာမတဏှိကော ဘဝိဿတိ, ဧသ ခုပ္ပိပာသိကော, ဧသ ပရဒတ္တူပဇီဝီ”တိ ဇာနာတိ။

“တေသု စ ကမ္မေသု ဣဒံ ကမ္မံ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎိဿတိ, ဣဒံ နာကဍ္ဎိဿတိ ဒုဗ္ဗလံ ဒိန္နာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိ ဇာနာတိ။ တထာ သကလကမတသိကေသု ဧကတော အနံ ဒဒမာနေသု သဗ္ဗေသမ္ပိ စေတနာ ဒေယျဓမ္မာရမ္မဏာဝ ဟောတိ, တံ ပန ကမ္မံ တေသံ အာယူဟနက္ခဏေ ဧဝ နာနံ ဟောတိ။ တေသု ဟိ ကေစိ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ကေစိ မနုဿလောကေ, တံ တထာဂတော အာယူဟနက္ခဏေ ဧဝ “ဣမိနာ နီဟာရေန အာယူဟိတတ္တာ ဧသ မနုဿလောကေ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, ဧသ ဒေဝလောကေ”တိ ဇာနာတိ။ တတ္ထာပိ “ဧသ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီသု နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, ဧသ ဘုမ္မဒေဝေသု နိဗ္ဗတ္တိဿတိ, ဧသ ဇေဋ္ဌကဒေဝရာဇာ ဟုတွာ, ဧသ တဿ ဒုတိယံ တတိယံ တ ဌာနန္တရံ ကရောန္တော ပရိစာရကော ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ”တိ ဇာနာတိ။

“တေသု စ ကမ္မေသု ဣဒံ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎိတုံ သက္ခိဿတိ, ဣဒံ န သက္ခိဿတိ ဒုဗ္ဗလံ ဒိန္နာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တံ ဘဝိဿတီ”တိ ဇာနာတိ။ တထာ “ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေန္တေသု စ ဧသ ဣမိနာ နီဟာရေန ဝိပဿနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ အရဟာ ဘဝိဿတိ, ဧသ အနာဂါမီ, ဧသ သကဒါဂါမီ, ဧသ သောတာပန္နော, ကေဗီဇီ ကောလံကောလော သတ္တက္ခတ္တုပရမော, ဧသ မဂ္ဂံ ပတ္တုံ န သက္ခိဿတိ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာယမေဝ ဌဿတိ, ဧသ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေ, ဧသ နာမရူပပရိဂ္ဂဟေ, အရူပပရိဂ္ဂဟေ စ ဌဿတိ, ဧသ မဟာဘူတမတ္တမေဝ ဝဝတ္ထပေဿတိ, ဧသ ကိဉ္စိ သလ္လက္ခေတုံ န သက္ခိဿတီ”တိ ဇာနာတိ။ “ကသိဏပရိကမ္မံ ကရောန္တေသုပိ ဧသ ပရိကမ္မမတ္တေ ဧဝ ဌဿတိ, ဧသ နိမိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတုံ သက္ခိဿတိ, န အပ္ပနံ။ ဧသ အပ္ပနမ္ပိ ဥပ္ပာဒေဿတိ, ဧသ ဈာနံ အဓိဂမိဿတိ, န ဥပရိဝိသေသံ။ ဧသ ဥပရိဝိသေသမ္ပိ အဓိဂမိဿတီ”တိ ဇာနာတိ။

အနေကဓာတူတိ အနေကာ စက္ခုဓာတုအာဒယော ပထဝီဓာတုအာဒယော စ ဓာတုယော ဧတဿာတိ အနေကဓာတု, ဗဟုဓာတူတိ အတ္ထော။ **လောကော**တိ ခန္ဓာယတနာဒိလောကော။ **စက္ခုဓာတူ**တိအာဒိ ယာဟိ ဓာတူဟိ ''အနေကဓာတူ''တိ လောကော ဝုတ္တော, တာသံ သရူပတော ဒဿနံ။ တတ္ထ သဘာဝဋ္ဌေန နိဿတ္တဋ္ဌေန စ ဓာတု။ စက္ခု ဧဝ ဓာတု **စက္ခုဓာတု**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ကာမဓာတူ**တိ ဧတ္ထ ဒွေဝ ကာမာ ကိလေသကာမော စ ဝတ္ထုကာမော စ။ ကိလေသကာမပက္ခေ ကာမပဋိသံယုတ္တော ဓာတု ကာမဓာတု, ကာမဝိတက္ကဿေတံ နာမံ။ ဝတ္ထုကာမပက္ခေ ပန ကာမာဝစရဓမ္မာ ကာမော ဥတ္တရပဒလောပေန, ကာမော စ သော ဓာတု စာတိ ကာမဓာတု။ ဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော ဓာတု **ဗျာပာဒဓာတု,** ဗျာပာဒဝိတက္ကဿေတံ နာမံ။ ဗျာပာဒောဝ ဓာတု ဗျာပာဒဓာတု, ဒသအာဃာတဝတ္ထုဝိသယဿ ပဋိဃဿေတံ နာမံ။ ဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တော ဓာတု **ဝိဟိံသာဓာတု,** ဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ ဝိဟိံသာ ဧဝ ဝာ ဓာတု ဝိဟိံသာဓာတု, ပရသတ္တဝိဟေသနဿေတံ နာမံ။ **နေက္ခမ္မအဗျာပာဒအဝိဟိံသာဓာတုယော** နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော သဗ္ဗကုသလဓမ္မာ မေတ္တာကရုဏာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ရူပဓာတူ**တိ ရူပဘဝေါ, သဗ္ဗေ ဝါ ရူပဓမ္မာ။ **အရူပဓာတူ**တိ အရူပဘဝေါ, အရူပဓမ္မာ ဝါ။ **နိရောဓဓာတူ**တိ နိရောဓတဏှာဟာ။ **သင်္ခါရဓာတူ** တိ သဗ္ဗေ သင်္ခတဓမ္မာ။ သေသံ သုဝိညေယျံ။

အညမညဝိလက္ခဏတ္တာ နာနပ္ပကာရာ ဓာတုယော ဧတဿိန္တိ **နာနာဓာတု,** လောကော။ ဧတေနေတဟ – **''အညာ စက္ခုဓာတု ယာဝ အညာ နိဗ္ဗာနဓာတူ''** တိ, ယထာ စ ဣဒံ ဉာဏံ စက္ခုဓာတုအာဒိဘေဒေန ဥပာဒိန္နကသင်္ခါရလောကဿ ဝသေန အနေကဓာတုနာနာဓာတုလောကံ ပဇာနာတိ, ဧဝံ အနုပာဒိန္နကသင်္ခါရလောကဿပိ ဝသေန တံ ပဇာနာတိ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာ ဟိ ဒွေ စ အဂ္ဂသာဝကာ ဥပာဒိန္နကသင်္ခါရလောကဿေဝ နာနတ္တံ ဇာနန္တိ, တမ္ပိ ဧကဒေသေနေဝ, န နိပ္ပဒေသတော။ အနုပာဒိန္နကသင်္ခါရလောကဿ ပန နာနတ္တံ န ဇာနန္တိ။ ဘဂဝတာ ပန ''ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နာယ ဣမဿ ရုက္ခဿ ခန္ဓော သေတော ဟောတိ, ဣမဿ ကာဠော, ဣမဿ မဋ္ဌော, ဣမဿ ဖရုသော, ဣမဿ ဗဟလော, ဣမဿ တနုတ္တစော။ ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နာယ ဣမဿ ရုက္ခဿ ပတ္တံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဧဝရူပံ နာမ ဟောတိ, ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နတ္တာ ဣမဿ ရုက္ခဿ ပုပ္ဖံ နီလံ ဟောတိ ပီတကံ လောဟိတကံ ဩဒါတံ သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ, ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နာယ ဖလံ ခုဒ္ဒကံ မဟန္တံ ဒီဃံ ဝဋ္ဋံ သုသဏ္ဌာနံ ဒုဿဏ္ဌာနံ မဋ္ဌံ ဖရုသံ သုဂန္ဓံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ တိတ္တံ မဓုရံ ကဋုကံ အမ္ဗိလံ ကသာဝံ ဟောတိ, ဣမာယ နာမ ဓာတုယာ ဥဿန္နာယ ဣမဿ ရုက္ခဿ ကဏ္ဋကော တိခိဏော ဟောတိ, အတိခိဏော ဥဇုကော ကုဋိလော ကဏှော နီလော ဩဒါတော ဟောတီ''တိ ဧဝံ အနုပာဒိန္နသင်္ခါရလောကဿာပိ ဝသေန အနေကဓာတုနာနာဓာတုဘာဝံ ဇာနာတိ။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံ ဧဝ ဟိ ဧတံ ဗလံ, န အညေသံ။

၆၀. **ယံ ယဒေဝ ဓာတုန္တိ** ယံ ကိဉ္စိ ဟီနာဒိသဘာဝံ။ ယသ္မာ အဓိမုတ္တိ နာမ အဇ္ဈာသယဓာတု, တသ္မာ အဓိမုစ္စနံ အဇ္ဈာသယဿ ဟီနာဒိသဘာဝေန ပဝတ္တနံ။ တံ ပန တဿ တံ တံ အဓိဋ္ဌဟနံ အဘိနိဝိသနဉ္စ ဟောတီတိ အာဟ – **''အဓိမုစ္စန္တိ, တံ တဒေဝ အဓိဋ္ဌဟန္တိ အဘိနိဝိသန္တီ''** တိ။ အဓိမုစ္စနဿ ဝိသယံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **''ကေစိ ရူပာဓိမုတ္တာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။ **နာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏ** န္တိ ဟီနာဒိဝသေန နာနာဓိမုတ္တိကတာယ ဉာဏံ။

တေ ယထာဓိမုတ္တာ စ ဘဝန္တီ တိ တေ ဟီနာဓိမုတ္တိကာ ပဏီတာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ယထာ ယထာ အဓိမုတ္တာ ဟောန္တိ။ **တံ တံ ကမ္မသမာဒါနံ သမာဒိယန္တီ** တိ အဓိမုတ္တိအနုရူပံ တံ တံ အတ္တနာ သမာဒိယိတဗ္ဗံ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ ကရောန္တိ, တာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ သမုဋ္ဌာနဝသေန ဝိဘဇန္တော **''တေ ဆဗ္ဗိဓံ ကမ္မ''** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကေစိ လောဘဝသေန ကမ္မံ သမာဒိယန္တီတိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **တံ ဝိဘဇ္ဇမာန** န္တိ တံ သမုဋ္ဌာနဝသေန ဆဗ္ဗိဓံ ပုန ပဝတ္တိနိဝတ္တိဝသေန ဝိဘဇ္ဇမာနံ ဒုဝိဓံ။

ယံ လောဘဝသေန ဒောသဝသေန မောဟဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတီ တိ ဒသအကုသလကမ္မပထကမ္မံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တဉ္ဟိ သံကိလိဋ္ဌတာယ ကာဠကန္တိ **ကဏှံ**။ အပာယေသု နိဗ္ဗတ္တာပနတော ကာဠကဝိပာကန္တိ **ကဏှဝိပာကံ**။ **ယံ သဒ္ဓါဝသေန ကမ္မံ ကရောတီ**တိ ဒသကုသလကမ္မပထကမ္မံ။ တဉ္ဟိ အသံကိလိဋ္ဌတ္တာ ပဏ္ဍရန္တိ **သုက္ကံ** ။ သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တာပနတော ပဏ္ဍရဝိပာကတ္တာ **သုက္ကဝိပာကံ**။ **ယံ လောဘဝသေန ဒောသဝသေန မောဟဝသေန သဒ္ဓါဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကဏှသုက္က** န္တိ ဝေမိဿကကမ္မံ။ **ကဏှသုက္ကဝိပါက** န္တိ သုခဒုက္ခဝိပါကံ။ မိဿကကမ္မဉ္ဟိ ကတွာ အကုသလဝသေန တိရစ္ဆာနယောနိယံ မင်္ဂလဟတ္ထိဘာဝံ ဥပပန္နော ကုသလေန ပဝ

တ္တေ သုခံ အနုဘဝတိ, ကုသလေန ရာဇကုလေ နိဗ္ဗတ္တောပိ အကုသလေန ဒုက္ခံ ဝေဒယတိ။ **ယံ ဝီရိယဝသေန ပညာဝသေန စ ကမ္မံ ကရောတိ, ဣဒံ ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကန္တိ** ကမ္မက္ခယကရာ စတုမဂ္ဂစေတနာ။ တဉှိ ယဒိ ကဏှံ ဘဝေယျ, ကဏှဝိပါကံ ဒဒေယျ။ ယဒိ သုက္ကံ ဘဝေယျ, သုက္ကဥပပတ္တိပရိယာပန္နံ ဝိပါကံ ဒဒေယျ။ ဥဘယဝိပါကဿ ပန အပ္ပဒါနတော အကဏှအသုက္ကဝိပါကန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

ကမ္မသမာဒါနေ ပဌမံ အစေလကပဋိပဒါ ကာမေသု ဟတဗ္ဗတာ, ဒုတိယံ တိဗ္ဗကိလေသဿ အဿုမုခဿာပိ ရုဒတော ပရိသုဒ္ဓဗြဟ္မစရိယစရဏံ, တတိယံ ကာမေသု အဟတဗ္ဗတာ အစေလကပဋိပဒါ, စတုတ္ထံ ပစ္စယေ အလဘမာနဿာပိ ဈာနဝိပဿနာသုခသမင်္ဂိနော သာသနဗြဟ္မစရိယစရဏံ။ **ယံ ဝေ ဓာတိယံ ကမ္မသမာဒါန**န္တိ ယံ အညမ္ပိ ဧဝံပကာရံ ကမ္မံ။ **ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေနာ** တိအာဒိ တသ္မိံ ကမ္မဝိပါကေ ဘဂဝတော ဉာဏဿ ပဝတ္တနာကာရဒဿနံ။ တတ္ထ **ဥပစိတ**န္တိ ယထာ ကတံ ကမ္မံ ဖလဒါနသမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ ဥပစိတံ။ **အဝိပက္က** န္တိ န ဝိပက္ကဝိပါကံ။ **ဝိပါကာယ ပစ္စုပဋ္ဌိတ** န္တိ ဝိပါကဒါနာယ ကတောကာသံ။ **န စ ဘဗ္ဗော အဘိနိဗ္ဗိဓာ ဂန္တု** န္တိ ကိလေသာဘိသင်္ခါရာနံ အဘိနိဗ္ဗိဇ္ဈနတော အဘိနိဗ္ဗိဓာသင်္ခါတံ အရိယမဂ္ဂံ အဓိဂန္တုံ န စ ဘဗ္ဗော။ **တံ ဘဂဝါ န ဩဝဒတီ**တိ တံ ဝိပါကာဝရဏေန နိဝုတံ ပုဂ္ဂလံ ဘဂဝါ သစ္စပဋိဝေဓံ ပုရက္ခတွာ န ဩဝဒတိ, တသနတ္ထံ ပန တာဒိသာနမ္ပိ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဧဝ, အဇာတသတ္တုအာဒီနံ ဝိယ။

ဥပစိတန္တိ ကာတုံ အာရဒ္ဓံ။ တေနေတဟ – **“န စ တာဝ ဟာရိပူရိံ ဂတ”**န္တိ။ တေန မိစ္ဆတ္တနိယာမဿ အသမတ္ထတံ ဒဿေတိ။ **ပုရာ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတီ** တိ ဟာရိပူရိံ ဖလနိပ္ဖာဒနသမတ္ထတံ ဂစ္ဆတိ ပုရာ အဓိဂစ္ဆေယျ။ မိစ္ဆတ္တနိယတတာယ သဇ္ဇုကံ ဖလဓမ္မဿ အဘာဇနဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တယတိ ပုရာ။ တေနေတဟ – **“ပုရာ ဝေနေယျတ္တံ သမတိက္ကမတီ”**တိ။ “ပုရာ အနိယတံ သမတိက္ကမတီ”တိပိ ပါဌော, သော ဧဝတ္ထော။ **အသမတ္တော** တိ ကမ္မေ အသမ္ပုဏ္ဏော, တေ အသမ္ပုဏ္ဏေ တာ။

၆၁. ဧဝံ ကိလေသန္တရာယမိဿကံ ကမ္မန္တရာယံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အမိဿကံ ကမ္မန္တရာယံ ဒဿေတုံ **“ဣမဿ စ ပုဂ္ဂလဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဝုတ္တနယမေဝ။

သဗ္ဗေသ န္တိ ဣမသ္မိံ ဗလနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တာနံ သဗ္ဗေသံ ကမ္မာနံ။ **မုဒုမဇ္ဈာဓိမတ္တတာ** တိ မုဒုမဇ္ဈတိဗ္ဗဘာဝတော။ ကမ္မာနဉှိ မုဒုအာဒိဘာဝေန တံဝိပါကာနံ မုဒုမဇ္ဈတိက္ခဘာဝတော ဝိညာယတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယန္တ** တိအာဒီသု ဒိဋ္ဌဓမ္မေ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဖလံ **ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ**။ ဥပပဇ္ဇေ အနန္တရေ အတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဖလံ **ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ** ။ အပရသ္မိံ အတ္တဘာဝေ ဣတော အညသ္မိံ ယသ္မိံ ကသ္မိဉ္စိ အတ္တဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗံ ဖလံ **အပရာပရိယဝေဒနီယံ**။ ဧကဇဝနဝာရသ္မိဉှိ သတ္တသု စေတနာသု ပဌမစေတနာ ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယံ နာမ။ ပရိယောသာနစေတနာ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယံ နာမ။ မဇ္ဈေ ပဉ္စ စေတနာ အပရာပရိယဝေဒနီယံ နာမ။ **ဝိပါကဝေမတ္တတာဉာဏ**န္တိ ဝိပါကဝေမတ္တတာယ ဝိပါကဝိသေသေ ဉာဏံ။ ဣမဿ ပန ကမ္မဝိပါကဿ ဂတိသမ္ပတ္တိ ဂတိဝိပတ္တိ, ဥပဓိသမ္ပတ္တိ ဥပဓိဝိပတ္တိ, ကာလသမ္ပတ္တိ ကာလဝိပတ္တိ, ပယောဂသမ္ပတ္တိ ပယောဂဝိပတ္တိယော ကာရဏံ။ သော စ နေသံ ကာရဏဘာဝေ “အတ္ထေကစ္စာနိ ပါပကာနိ ကမ္မသမာဒါနာနိ ဂတိသမ္ပတ္တိပဋိဗာဠှာနိ န ဝိပစ္စန္တီ”တိအာဒိပါဠိဝသေန (ဝိဘ. ၈၁၀) ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၂. အနန္တရဗလနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တကမ္မသမာဒါနပဒေနေဝ ဈာနာဒီနိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ **“တထာ သမာဒိန္နာနံ ကမ္မာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သေက္ခပုထုဇ္ဇနသန္တာနေသု ပဝတ္တာနိ ဈာနာဒီနိ ကမ္မံ ဟောန္တိ။ တတ္ထ **တထာ သမာဒိန္နာန**န္တိ “သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ ပစ္စုပ္ပန္နသုခံ, အာယတိံ သုခဝိပါက”န္တိ ဧဝမာဒိပ္ပကာရေဟိ သမာဒိန္နေသု ကမ္မေသု။ **သံကိလေသော**တိ ပဋိပက္ခဓမ္မဝသေန ကိလိဋ္ဌဘာဝတော။ **တေအာနံ** ပဋိပက္ခဓမ္မေဟိ ဝိသုဇ္ဈနံ။ **ဝုဋ္ဌာနံ** ပဂုဏတော အာနံ ဘဝင်္ဂဝုဋ္ဌာနဉ္စ။ **ဧဝံ သံကိလိဿတီ** တိအာဒီသု အယမေဝတ္ထော – ဣမိနာ အာကာရေန ဈာနာဒိ သံကိလိဿတိ တေအာယတိ ဝုဋ္ဌဟတီတိ ဇာနနဉာဏံ ဘဂဝတော အနာဝရဏဉာဏံ, န တဿ အာဝရဏံ အတ္ထီတိ။

ကတိ ဈာနာနီတိအာဒိ ဈာနာဒယော ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ **စတ္တာရိ ဈာနာနီ** တိ စတုက္ကနယဝသေန ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ သန္ဓာယာဟ။ **ကောဒသာ**တိ “ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉, ၁၇၄; ၃.၃၃၉, ၃၅၈; မ. နိ.

၂.၂၄၈; ၃.၃၁၂) အဋ္ဌန္နံ တိဏ္ဏဉ္စ သုညတဝိမောက္ခာဒီနံ ဝသေန ဝုတ္တံ။ **အဋ္ဌာ** တိ တေသု ဥပေတ္တ လောကုတ္တ
ရေ ဝိမောက္ခေ အဋ္ဌ။ **သတ္တာ** တိ တေသု ဧဝ နိရောဓသမာပတ္တိံ ဥပေတ္တ သတ္တ။ **တယော**တိ သုတ္တန္တပရိယာယေန
သုညတဝိမောက္ခာဒယော တယော။ **ဒွေ**တိ အဘိဓမ္မပရိယာယေန အနိမိတ္တဝိမောက္ခဿာသမ္ဘဝတော အဝသေသာ
ဒွေ။ ဧတ္ထ စ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ သတ္တ အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ ဝိမုစ္စနတော , အာရမ္မ
ဏေ အဓိမုစ္စနတော စ ဝိမောက္ခာ။ နိရောဓသမာပတ္တိ ပန သဗ္ဗသော သညာဝေဒယိတေဟိ ဝိမုတ္တတ္တာ အပဂမဝိမော
က္ခော နာမ။ လောကုတ္တရာ စ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသေဟိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမောက္ခောတိ အယံ ဝိ
သေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သမာဓီသု စတုက္ကနယပဉ္စကနယေသု ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ **သဝိတက္ကော သဝိစာရော သမာဓိ** နာမ။ ပဉ္စကနယေ ဒု
တိယဇ္ဈာနသမာဓိ **အဝိတက္ကော ဝိစာရမတ္တော သမာဓိ** နာမ။ စတုက္ကနယေ ပဉ္စကနယေပိ သေသဇ္ဈာနေသု သမာဓိ
အဝိတက္ကော အဝိစာရော သမာဓိ နာမ။

သမာပတ္တီသု ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ အဋ္ဌန္နံ သမာပတ္တီနံ "သမာဓိ"တိပိ နာမံ "သမာပတ္တိ"တိပိ။ ကသ္မာ? စိတ္တေကဂ္ဂ
တာသဗ္ဘာဝတော။ နိရောဓသမာပတ္တိယာ တဒဘာဝတော န "သမာဓိ"တိ နာမံ။ **သညာသမာပတ္တိ** အာဒိ ဟေဋ္ဌာ ဝု
တ္တမေဝ။

ဟာနဘာဂိယော သမာဓီတိ အပ္ပဂုဏေဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝုဋ္ဌိတဿ သညာမနသိကာရာနံ ကာမာဒိအနုပက္ခန္ဒနံ
ပဌမဇ္ဈာနာဒိသမာဓိဿ ဟာနဘာဂိယတာ။ "ပဌမဇ္ဈာနဿ ကာမရာဂဗျာပာဒာ သံကိလေသော"တိ ဝုတ္တတ္တာ ဒု
တိယဇ္ဈာနာဒိဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ ကုက္ကုဋ္ဋံ ဝုစ္စတိ အဇညာဓိဂုစ္ဆနမုခေန တပ္ပရမတာ။ **ကုက္ကုဋ္ဋဈာယီ** တိ ပုဂ္ဂ
လာဓိဋ္ဌာနေန ဈာနာနိ ဝုတ္တာနိ, ဒွေ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနာနီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ယော ပဌမံ ဒုတိယံ တ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွ
တ "အလမေတ္တာဝတာ"တိ သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇတိ, ဥတ္တရိ န တယမတိ, တဿ တာနိ ဈာနာနိ စတ္တာရိပိ "ကုက္ကုဋ္ဋ
ဈာနာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တံသမင်္ဂိနော စ ကုက္ကုဋ္ဋဈာယီ။ တေသု ပုရိမာနိ ဒွေ အာသန္နဗလဝပစ္စတ္ထိကတ္တာ ဝိသေသ
ဘာဂိယတာဘာဝတော စ သံကိလေသဘာဝေန ဝုတ္တာနိ။ ဣတရာနိ ပန ဝိသေသဘာဂိယတာဘာဝေပိ မန္ဒပစ္စတ္ထိ
ကတ္တာ တေအနဘာဝေန ဝုတ္တာနီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝိသေသဘာဂိယော သမာဓီတိ ပဂုဏေဟိ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝုဋ္ဌိတဿ သညာမနသိကာရာနံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိပက္ခ
န္ဒနံ, ပဂုဏတေအနံ ဘဝင်္ဂဝုဋ္ဌာနဉ္စ "ဝုဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဟေဋ္ဌိမံ ဟေဋ္ဌိမဉ္ဟိ ပဂုဏဇ္ဈာနံ ဥပရိမဿ ဥပရိမဿ
သ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ။ တသ္မာ တေအနမ္ပိ "ဝုဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တံ။ ဘဝင်္ဂဝသေန သဗ္ဗဈာနေဟိ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ ဘဝင်
ဂဉ္စ တေအနံ ဝုဋ္ဌာနံ။ ယသ္မာ ပန ဝုဋ္ဌာနဝသိဘာဝေန ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလံ သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္
မာ သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကောသလ္လံ ဣဓ "ဝုဋ္ဌာန"န္တိ ဝုတ္တံ။

၆၃. **တဿေဝ သမာဓိဿာ** တိ တဿ အနန္တရဗလနိဒ္ဒေသေ ဈာနာဒိပရိယာယေဟိ ဝုတ္တသမာဓိဿ။ **ပရိတ
ရာ**တိ ပရိက္ခာရာ။ **ဣန္ဒြိယာနီ** တိ သဒ္ဓာသတိပညိန္ဒြိယာနိ။ **ဗလာနီ**တိ ဟိရောတ္တပ္ပေဟိ သဒ္ဓိံ တာနိယေဝ။ ဝီရိယသ္
သ ဝိသုံ ဂဟဏံ ဗလာနံ ဗဟူပကာရဒဿနတ္ထံ။ ဝီရိယုပတ္ထမ္ဘေန ဟိ သဒ္ဓာဒယော ပဋ္ဌိပက္ခေန အကမ္ပနီယာ ဟော
န္တိ။ တေနေတဟ – **"ဝီရိယဝသေန ဗလာနိ ဘဝန္တိ"** တိ။ **တေသန္တိ** ဣန္ဒြိယာနံ။ **မုဒုမဇ္ဈာဓိမတ္တတာ** တိ အဝိသဒံ **မုဒု**။
နာတိဝိသဒံ **မဇ္ဈံ** ။ အတိဝိသဒံ **အဓိမတ္တံ** ဗလဝံ **"တိက္ခ"** န္တိ ဝုစ္စတိ။

ဝေနေယျာနံ ဣန္ဒြိယာနုရူပံ ဘဂဝတော ဒေသနာပဝတ္တီတိ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ဘဂဝါ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တ
တ္ထ **သံခိတ္တဝိတ္ထာရဒေသနာ** တိ သံခိတ္တဿ ဝိတ္ထာရဒေသနာ။ အထ တ **သံခိတ္တဒေသနာ** တိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌမတ္တဒေသနာ။ **သံခိတ္တဝိ
တ္ထာရဒေသနာ**တိ ဥဒ္ဒေသဝသေန နိဒ္ဒေသဝသေန စ။ **ဝိတ္ထာရဒေသနာ** တိ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋ္ဌိနိဒ္ဒေသေဟိ။ **မုဒုက**န္တိ လဟုကံ အပဟ
ယဘာယဝဋ္ဋဘာယာဒီဟိ သန္တဇ္ဇနဝသေန ဘာရိယံ အကတွာ။ **မုဒုတိက္ခ** န္တိ နာတိတိက္ခံ။ သံဝေဂဝတ္ထူဟိ သံဝေဇ
နနာဒိဝသေန ဘာရိယံ ကတွာ။ **သမထံ ဥပဒိသတီ**တိ သမထံ အဓိကံ ကတွာ ဥပဒိသတိ, န တထာ ဝိပဿနန္တိ အဓိပ္ပာ
ယော။ န ဟိ ကေဝလေန သမထေန သစ္စပ္ပဋ္ဌိဝေဓော သမ္ဘဝတိ။ **သမထဝိပဿန** န္တိ သမဓုရံ သမထဝိပဿနံ။ **ဝိပဿ**

သန္တိ သာတိသယံ ဝိပဿနံ ဉပဒိသတိ။ ယသ္မာ စေတ္ထ တိက္ခိန္ဒြိယာဒယော ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒယော၀, တသ္မာ **“တိက္ခိန္ဒြိယဿ နိဿရဏံ ဉပဒိသတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဓိပညာသိက္ခာယာ**တိ အဓိပညာသိက္ခံ။

ယံ တေ္တ ဉာဏ န္တိ တေ္တ ကြန္ဒြိယာနံ မုဒုမဇ္ဈာဓိမတ္တတာယ ယံ ဉာဏံ, ကြဒံ ဝုစ္စတိ ပရသတ္တာနံ ပရပုဂ္ဂလာနံ ကြန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာဉာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တဿ ဉာဏဿ ပဝတ္တနာကာရံ ဒဿေတုံ **“အယံ ကြမံ ဘူမိ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အယံ ကြမံ ဘူမိံ ဘာဝနာယ ဂတော** တိ အယံ ပုဂ္ဂလော ဝေမိမံ သံကိလေသတသနံ တေအနံ ဘာဝနာယ ဂတော ဂစ္ဆတိ ဂမိဿတိ စ, ကာလ၀စနိစ္ဆာယ အဘာ၀တော, ယထာ ဒုဒ္ဒန္တိ၊ ကြမာယ ဝေလာ ယ ကြမသိ္မံ သမယေ ကြမာယ မုဒုမဇ္ဈတိက္ခဘေအယ အနုသာသနိယာ။ **ဇေံဓာတုကော**တိ ဟီနာဒိ၀သေန ဇေံအဇ္ဈာသယော ဇေံအဓိမုတ္တိကော။ **အယဥ္စဿ အာသယော** တိ ကြမဿ ပုဂ္ဂလဿ အယံ သဿတုစ္ဆေဒပ္ပကာရော, ယထာဘူတဉာဏာနုလောမခန္တိပ္ပကာရော တ အာသယော။ ကြဒဉှိ စတုဗ္ဗိဓံ အာသယန္တိ တေ္တ သတ္တာ ဝသန္တီတိ အာသယောတိ ဝုစ္စတိ။ ကြမံ ပန ဘဂဝတ သတ္တာနံ အာသယံ ဇာနန္တော တေသံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဝိပဿနာဉာဏကမ္မဿ သကတညာဏာနဉ္စ အပ္ပဝတ္တိက္ခဏေပိ ဇာနာတိ ဝေ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – ‘‘ကာမံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ ‘အယံ ပုဂ္ဂလော ကာမဂရုကော ကာမာသယော ကာမာဓိမုတ္တော’တိ။ ကာမံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ ‘အယံ ပုဂ္ဂလော နေက္ခမ္မဂရုကော နေက္ခမ္မာသယော နေက္ခမ္မာဓိမုတ္တော’တိ။ နေက္ခမ္မံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ။ ဗျာပာဒံ။ အဗျာပာဒံ။ ထိနမိဒ္ဓံ။ အာလောကသညံ သေဝန္တညေဝ ဇာနာတိ ‘အယံ ပုဂ္ဂလော ထိနမိဒ္ဓဂရုကော ထိနမိဒ္ဓာသယော ထိနမိဒ္ဓာဓိမုတ္တော’’’တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၃)။

အယံ အနုသယောတိ အယံ ကြမဿ ပုဂ္ဂလဿ ကာမရာဂါဒိကော အပ္ပဟီနော၀ယေ၀ အနုသယိတကိလေသော။ အပ္ပဟီနော၀ယေ၀ ဟိ ထာမဂတော ကိလေသော အနုသယော။ **ပရသတ္တာန** န္တိ ပဓာနသတ္တာနံ။ **ပရပုဂ္ဂလာန** န္တိ တတော ပရေသံ သတ္တာနံ, ဟီနသတ္တာနန္တိ အတ္ထော။ ကေတ္ထမေ၀ တ ဇေံ ပဒဒ္ဒ၀ယံ ဝေနေယျ၀သေန ဒွိဓာ ဝုတ္တံ။ **ကြန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာဉာဏ** န္တိ ပရဘာဝေ စ အပရဘာဝေ စ ပရောပရိယတ္တံ အ-ကာရဿ ဩကာရံ ကတွာ, တဿ ဝေမတ္တတာ ပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာ။ သဒ္ဓာဒီနံ ကြန္ဒြိယာနံ ပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာယ ဉာဏံ ကြန္ဒြိယပရောပရိယတ္တဝေမတ္တတာဉာဏန္တိ ပဒဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ **ယ**န္တိ ယံ အနေကဝိဟိတဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အနုဿရဏ၀သေန ဘဂဝတော ဉာဏံ, ကြဒံ အဋ္ဌမံ တထာဂတဗလန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အနေကဝိဟိတ**န္တိ အနေကဝိဓံ, အနေကေဟိ တ ပကာရေဟိ ပဝတ္တိတံ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသ** န္တိ အနန္တရိတုံ ကြစ္စိတံ အတ္တနော ပရေသဉ္စ သမနန္တရာတီတံ ဘဝံ အာဒိံ ကတွာ တတ္ထ တတ္ထ နိဝုတ္ထသန္တာနံ။ **အနုဿရတိ** တိ ‘‘ဧကမ္ပိ ဇာတိံ ဒွေပိ ဇာတိယော’’တိ ဇေံ ဇာတိပဋိပာဋိယာ အနုဂန္တွာ သရတိ, အနုဒေ၀ တ သရတိ, စိတ္တေ အဘိနိန္နာမိတမတ္တေ ဧဝ သရတီတိ အတ္ထော။ ဘဂဝတော ဟိ ပရိကမ္မကိစ္စံ နတ္ထိ, အာဝဇ္ဇနမတ္တေနေ၀ သရတိ။ **သေယျထိဒ** န္တိ အာရဒ္ဓပ္ပကာရနိဒဿနတ္ထေ နိပါတော။ **ဧကမ္ပိ ဇာတိ** န္တိ ဧကမ္ပိ ပဋိသန္ဓိမူလံ စုတိပရိယောသာနံ ဧကဘဝပရိယာပန္နံ ခန္ဓသန္တာနံ။ ဧသ နယော **ဒွေပိ ဇာတိယော**တိအာဒီသုပိ။

အနေကေပိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ တိအာဒီသု ပန ပရိဟာယမာနော ကပ္ပော **သံဝဋ္ဋကပ္ပော,** ၀ဍ္ဍမာနော **ဝိဝဋ္ဋကပ္ပော** တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ သံဝဋ္ဋေန သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဂဟိတော တံမူလတ္တာ, ဝိဝဋ္ဋေန စ ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ။ ဧဝဉှိ သတိ ယာနိ ‘‘စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ကပ္ပဿ အသင်္ခေယျာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? သံဝဋ္ဋော သံဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ ဝိဝဋ္ဋော ဝိဝဋ္ဋဋ္ဌာယီ’’တိ (အ. နိ. ၄.၁၅၆) ဝုတ္တာနိ , တာနိ သဗ္ဗာနိ ပရိဂ္ဂဟိတာနိ ဟောန္တိ။ **အမုတြာသိ** န္တိအာဒိ သရဏာကာရဒဿနံ။ တတ္ထ **အမုတြာသိ** န္တိ အမုမှိ သံဝဋ္ဋကပ္ပေ, အမုမှိ ဘဝေ တ ယောနိယံ တ ဂတိယံ တ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ တ သတ္တာဝါသေ တ သတ္တနိကာယေ တ။ **ဇေံနာမော**တိ တိဿော တ ဖုဿော တ။ **ဇေံဂေါတ္တော** တိ ဘဂ္ဂဝေါ တ ဂေါတမော တ။ **ဇေံဝဏ္ဏော**တိ ဩဒါတော တ သာမော တ။ **ဧဝမာဟာရော**တိ သာလိမံသောဒနာဟာရော တ ပဝတ္တဖလဘောဇနော တ။ **ဇေံသုခဒုက္ခပ္ပဋိသံဝေဒီ** တိ အနေကပ္ပကာရေန ကာယိကစေတသိကာနံ သာမိသနိရာမိသပ္ပဘေဒါနံ တ သုခဒုက္ခာနံ ပဋိသံဝေဒီ။ **ဧဝမာယုပရိယန္တော** တိ ဇေံ ဝဿသတပရမာယုပရိယန္တော တ စတုရာသီတိကပ္ပသဟဿပရမာယုပရိယန္တော တ။ **သော တတော စုတော အမုတြ ဥဒပါဒိ** န္တိ သော တတော ဘဝတော, သတ္တနိကာယတော တ စုတော ပုန အမုကသ္မိံ နာမ သတ္တနိကာယေ ဥဒပါဒိံ။ အထ တ တတြာပိ ဘဝေ တ သတ္တနိကာယေ တ အဟောသိံ။ **ဇေံနာမော**တိအာဒိ ဝုတ္တတ္ထမေ၀။

၆၄. **ဒိဗ္ဗေနာ** တိအာဒီသု ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ **ဒိဗ္ဗံ** ။ ဒေဝတာနဉှိ သုစရိတကမ္မနိဗ္ဗတ္တမ္ပိ ပိတ္တသေမှဟရုဟိရာဒီ ဟိ အပလိဗုဒ္ဓံ ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတ္တာ ဒူရေပိ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏသမတ္ထံ ဒိဗ္ဗံ ပသာဒစက္ခု ဟောတိ။ ဣဒမ္ပိ ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တံ ဉာဏစက္ခု တာဒိသမေဝါတိ ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ ဒိဗ္ဗံ, ဒိဗ္ဗဝိဟာရဝသေန တ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ, အတ္တနာ စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ, အာလောကပရိဂ္ဂဟေန မဟာဇုတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ, တိရောကုဋ္ဋာဒိဂတ ရူပဒဿနေန မဟာဂတိကတ္တာပိ ဒိဗ္ဗံ။ တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒဿနဋ္ဌေန **စက္ခု**။ စက္ခုကိစ္စက ရဏေန စက္ခုမိဝါတိပိ စက္ခု။ စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတုတ္တာ **ဝိသုဒ္ဓံ** ။ ယော ဟိ စုတိမတ္တမေဝ ပဿတိ, န ဥပပါတံ, သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ဥပပါတမတ္တမေဝ ပဿတိ န စုတိံ, သော နဝသတ္တပါတုဘာဝဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ။ ယော ပန တဒုဘယံ ပဿတိ, သော ယသ္မာ ဒုဝိဓမ္ပိ တံ ဒိဋ္ဌိဂတံ အတိဝတ္တတိ။ တသ္မာဿ တံ ဒဿ နံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေတု ဟောတိ။ တဒုဘယဉ္စ ဗုဒ္ဓပုတ္တာ ပဿန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – "စုတူပပါတဒဿနေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟေ တုတ္တာ ဝိသုဒ္ဓံ"န္တိ။

ဧကာဒသဉပက္ကိလေသဝိရဟိတော တ ဝိသုဒ္ဓံ။ ယထာဟ –

> "သော ခော အဟံ အနုရုဒ္ဓာ 'ဝိစိကိစ္ဆာ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော'တိ ဣတိ ဝိဒိတွာ ဝိစိကိစ္ဆံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟိံ။ 'အမနသိကာရော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော။ ထိနမိဒ္ဓံ။ ဆမ္ဘိတတ္တံ။ ဥပ္ပိလံ။ ဒုဋ္ဌုလ္လံ။ အစ္စာရဒ္ဓဝီရိယံ။ အတိလီနဝီရိယံ။ အဘိဇပ္ပါ။ နာနတ္တသညာ။ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တံ ရူပါနံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော'တိ ဣတိ ဝိဒိတွာ အတိနိဇ္ဈာယိတတ္တံ ရူပါနံ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသံ ပဇဟိံ"န္တိ (မ. နိ. ၃.၂၄၂) ဝေမာဒိ။

တဒေဝံ ဧကာဒသဉပက္ကိလေသဝိရဟိတော တ ဝိသုဒ္ဓံ။ မနုဿူပစာရံ အတိက္ကမိတွာ ရူပဒဿနေန **အတိက္ကန္တမာနုသကံ,** မံသစက္ခုံ အတိက္ကန္တတ္တာ တ အတိက္ကန္တမာနုသကံ။ တေန ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေန အတိက္ကန္တမာနုသကေန။

သတ္တေ ပဿတီ တိ မနုဿော မနုဿံ မံသစက္ခုနာ ဝိယ သတ္တေ ပဿတိ ဩလောကေတိ။ **စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ**တိ ဧတ္ထ စုတိက္ခဏေ ဥပပတ္တိက္ခဏေ တ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာပိ ဒဋ္ဌုံ န သက္ကာ။ ယေ ပန အာသန္နစုတိကာ ဣဒါနိ စဝိဿန္တိ, ယေ စ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ သမ္ပတိ နိဗ္ဗတ္တာ, တေ "စဝမာနာ ဥပပဇ္ဇမာနာ"တိ အဓိပ္ပေတာ။ တေ ဧဝရူပေ စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ။ **ဟီနေ**တိ မောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဟီနဇာတိကုလဘောဂါဒိဝသေန ဟီဠိတေ ပရိဘူ တေ။ **ပဏီတေ**တိ အမောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တဗ္ဗိပရီတေ။ **သုဝဏ္ဏေ** တိ အဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ ဣဋ္ဌ ကန္တမနာပဝဏ္ဏယုတ္တေ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏေ** တိ ဒေါသနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ အနိဋ္ဌာကန္တာမနာပဝဏ္ဏယုတ္တေ အဘိရူ ပေ ဝိရူပေ တတိ အတ္ထော။ **သုဂတေ**တိ သုဂတိဂတေ, အလောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ အဍ္ဎေ မဟဒ္ဓနေ။ **ဒုဂ္ဂတေ**တိ ဒုဂ္ဂတိဂတေ, လောဘနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ တ ဒလိဒ္ဒေ အပ္ပန္နပါနဘောဇနေ။ **ယထာကမ္မူပဂေ** တိ ယံ ယံ ကမ္မံ ဥပစိတံ, တေန တေန ဥပဂတေ။ တတ္ထ ပုရိမေဟိ "စဝမာနေ"တိအာဒီဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုကိစ္စံ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ ပန ပဒေ န ယထာကမ္မူပဂဉာဏကိစ္စံ။ ယထာကမ္မူပဂဉာဏအနာဂတံသဉာဏာနိ စ ဒိဗ္ဗစက္ခုပာဒကာနေဝ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တိ။

ကာယဒုစ္စရိတေနာ တိအာဒီသု ဒုဋ္ဌု စရိတံ, ဒုဋ္ဌံ တ စရိတံ ကိလေသပူတိကတ္တာ ဒုစ္စရိတံ။ ကာယေန ဒုစ္စရိတံ, ကာယတော တ ပဝတ္တံ ဒုစ္စရိတံ **ကာယဒုစ္စရိတံ** ။ ဇေံ **ဝစီမနောဒုစ္စရိတာနိ** ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ **သမန္နာဂတာ** တိ သမင်္ဂီဘူ တာ။ **အရိယာနံ ဥပဝါဒကာ**တိ ဗုဒ္ဓါဒီနံ အရိယာနံ, အန္တမသော ဂိဟိသောတာပန္နာနမ္ပိ အနတ္ထကာမာ ဟုတွာ တ ဂုဏပရိဓံသနေန တ ဥပဝါဒကာ အက္ကောသကာ ဂရဟကာ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ**တိ ဝိပရီတဒဿနာ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသမာဒါနာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟေတုဘူ တသမာဒိန္နနာနာဝိဓကမ္မာ။ ယေ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမူလကေသု ကာယကမ္မာဒီသု အညေပိ သမာဒပေန္တိ။ တတ္ထ ဝစီမနောဒုစ္စ ရိတဂ္ဂဟဏေန အရိယူပဝါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌီသု ဂဟိတာသုပိ တေသံ ပုန ဝစနံ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ။ မဟာသာဝဇ္ဇော ဟိ အရိယူပဝါဒော အာနန္တရိယသဒိသော။ ယထာဟ –

“သေယျထာပိ, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခု သီလသမ္ပန္နော သမာဓိသမ္ပန္နော ပညာသမ္ပန္နော ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညံ အာရာဓေယျ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ, သာရိပုတ္တ, ဝဒာမိ တံ တစံ အပ္ပဟာယ တံ စိတ္တံ အပ္ပဟာယ တံ ဒိဋ္ဌိံ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇိတွာ ယထာဘတံ နိက္ခိတ္တော ဧဝံ နိရယေ”တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၉)။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတော စ မဟာသာဝဇ္ဇတရံ နာမ အညံ နတ္ထိ။ ယထာဟ –

“နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ မဟာသာဝဇ္ဇတရံ, ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပရမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဝဇ္ဇာနီ”တိ (အ. နိ. ၁.၃၁၀)။

ကာယဿ ဘေဒာ တိ ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂာ။ **ပရံ မရဏာ**တိ တဒနန္တရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ။ အထ ဝါ **ကာယဿ ဘေဒာ** တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒါ။ **ပရံ မရဏာ**တိ စုတိတော ဥဒ္ဓံ။ **အပါယ**န္တိအာဒိ သဗ္ဗံ နိရယဝေဝစနံ။ နိရယော ဟိ သဂ္ဂမောက္ခဟေတုဘူတာ ပုညသမ္မတာ အယာ အပေတတ္တာ, သုခါနံ ဝါ အာယဿ အဘာဝါ အပါယော။ ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **ဒုဂ္ဂတိ,** ဒောသဗဟုလတာယ ဝါ ဒုဋ္ဌေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တာ ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ။ ဝိဝသာ နိပတန္တိ တတ္ထ ဒုက္ကဋကာရိနောတိ **ဝိနိပါတော**။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အဿာဒသညိတော အယောတိ **နိရယော**။

အထ ဝါ အပါယဂ္ဂဟဏေန တိရစ္ဆာနယောနိံ ဒီပေတိ, တိရစ္ဆာနယောနိ ဟိ အပါယော, သုဂတိတော အပေတတ္တာ။ န ဒုဂ္ဂတိ, မဟေသက္ခာနံ နာဂရာဇာဒီနံ သမ္ဘဝတော။ ဒုဂ္ဂတိဂ္ဂဟဏေန ပေတ္တိဝိသယံ ဒီပေတိ, သော ဟိ အပါယော စေဝ ဒုဂ္ဂတိ စ သုဂတိတော အပေတတ္တာ, ဒုက္ခဿ စ ဂတိဘူတတ္တာ။ န တု ဝိနိပါတော အသုရသဒိသံ အဝိနိပတိတတ္တာ။ ပေတမဟိဒ္ဓိကာနဉ္စ ဝိမာနာနိပိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ ဝိနိပါတဂ္ဂဟဏေန အသုရကာယံ ဒီပေတိ, သော ဟိ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန အပါယော စေဝ ဒုဂ္ဂတိ စ သုခသမုဿယေဟိ ဝိနိပါတတ္တာ ဝိနိပါတောတိ ဝုစ္စတိ။ နိရယဂ္ဂဟဏေန အဝီစိအာဒိအနေကပ္ပကာရံ နိရယမေဝ ဒီပေတိ။ **ဥပပန္နာ** တိ ဥပဂတာ, တတ္ထ အဘိနိဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယံ ပန ဝိသေသော – ဧတ္ထ သုဂတိဂ္ဂဟဏေန မနုဿဂတိမ္ပိ သင်္ဂဏှာတိ။ သဂ္ဂဂ္ဂဟဏေန ဒေဝဂတိံ ဧဝ။ တတ္ထ သုန္ဒရာ ဂတီတိ **သုဂတိ**။ ရူပါဒီဟိ ဝိသယေဟိ သုဋ္ဌု အဂ္ဂောတိ **သဂ္ဂော** ။ သော သဗ္ဗောပိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကော**တိ အယံ ဝစနတ္ထော။ **အမုကာယ ကပ္ပကောဋိယံ ဥပစိတံ** တေနာယံ ဧတေရဟိ, အနာဂတေ ဝါ သဂ္ဂူပဂေ အပါယူပဂေ စာတိ အဋ္ဌမနဝမဗလဉာဏကိစ္စံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဒဿိတံ။ တထာ **ကပ္ပသတသဟဿေ**တိအာဒီသုပိ။ တေနေတဟ – **“ဣမာနိ ဘဂဝတော ဒွေ ဉာဏာနီ”**တိ။

နိပါတော မာရော ဗောဓိမူလေတိ နိပါတော သမုစ္ဆိန္နော ကိလေသမာရော ဗောဓိရုက္ခမူလေ။ **ဣဒံ ဘဂဝတော ဒသမံ ဗလ**န္တိ ဣဒံ ကိလေသမာရဿ ဟနနံ သမုစ္ဆိန္နံ ဘဂဝတော ဒသမံ ဗလံ။ တေနေတဟ – **“သဗ္ဗာသဝပရိက္ခယံ ဉာဏ”**န္တိ။ ယသ္မာ ပန ယဒါ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သဗ္ဗေ အာသဝါ ခေပိတာ, တဒါ ဘဂဝတာ သဗ္ဗညုတဉာဏံ အဓိဂတံ နာမ, တသ္မာ **“ယံ သဗ္ဗညုတာ ပတ္တာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အယံ တာဝေတ္ထ အာစရိယာနံ သမာနတ္ထကထာ။ ပရဝါဒီ ပနာဟ – “ဒသဗလဉာဏံ နာမ ပာဋိယေက္ကံ နတ္ထိ, ယသ္မာ ‘သဗ္ဗညုတာ ပတ္တာ ဝိဒိတာ သဗ္ဗဓမ္မာ’တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ သဗ္ဗညုတဉာဏဿေဝါယံ ပဘေဒေါ”တိ, တံ န တထာ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညမေဝ ဟိ ဒသဗလဉာဏံ, အညံ သဗ္ဗညုတဉာဏံ။ ဒသဗလဉာဏဉ္ဟိ သကသကကိစ္စမေဝ ဇာနာတိ, သဗ္ဗညုတဉာဏံ တမ္ပိ တတော အဝသေသမ္ပိ ဇာနာတိ။ ဒသဗလဉာဏေသု ဟိ ပဌမံ ကာရဏာကာရဏမေဝ ဇာနာတိ။ ဒုတိယံ ကမ္မပရိစ္ဆေဒမေဝ, တတိယံ ဓာတုနာနတ္တကာရဏမေဝ, စတုတ္ထံ အဇ္ဈာသယာဓိမုတ္တိမေဝ, ပဉ္စမံ ကမ္မဝိပါကန္တရမေဝ, ဆဋ္ဌံ ဈာနာဒီဟိ သဒ္ဓိံ တေသံ သံကိလေသာဒိမေဝ, သတ္တမံ ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခမုဒုဘာဝမေဝ, အဋ္ဌမံ ပုဗ္ဗေနိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တတိမေဝ, နဝမံ သတ္တာနံ စုတူပပါတမေဝ, ဒသမံ သစ္စပရိစ္ဆေဒမေဝ။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပန ဧတေဟိ ဇာနိတဗ္ဗဉ္စ တတော ဥတ္တရိဉ္စ ပဇာနာတိ။ ဧတေသံ ပန ကိစ္စံ သဗ္ဗံ န ကရောတိ ။ တဉှိ ဈာနံ ဟုတွာ အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ, ဣဒ္ဓိ ဟုတွာ ဝိကုဗ္ဗိတုံ န သက္ကောတိ, မဂ္ဂေါ ဟုတွာ ကိလေသေ ခေပေတုံ န သက္ကောတိ။

အပိစ ပရတာဒီ ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော ''ဒသဗလညာဏံ နာမေတံ သဝိတက္ကသဝိစာရံ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ကာမာဝစရံ ရူပာဝစရံ အရူပာဝစရံ လောကိယံ လောကုတ္တရ''န္တိ။ ဇာနန္တော ''ပဋိပာဋိယာ သတ္တ သဝိတက္ကသဝိစာရာနီ''တိ ဝက္ခတိ, တတော ပရာနိ ဒွေ အဝိတက္ကအဝိစာရာနီတိ, အာသဝက္ခယဉာဏံ သိယာ သဝိတက္ကသဝိစာရံ, သိယာ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ, သိယာ အဝိတက္ကအဝိစာရန္တိ။ တထာ ပဋိပာဋိယာ သတ္တ ကာမာဝစရာနိ, တတော ဒွေ ရူပာဝစရာနိ, အဝသာနေ ဧကံ လောကုတ္တရန္တိ ဝက္ခတိ။ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပန သဝိတက္ကသဝိစာရမေဝ ကာမာဝစရမေဝ လောကိယမေဝါတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ဝိစယဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၅. ဧဝံ နာနာနယေဟိ ဝိစယဟာရသမ္ပာတံ ဝိတ္ထာရေတွာ ဣဒါနိ ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတာဒီနိ ဒဿေတုံ **''တတ္ထ ကတမော ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ''တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ''တိ ကထာယ ပဒတ္ထော ဝိတ္ထာရိတောယေဝ။ **ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော ဘဝိဿတီတိ ယုဇ္ဇတီ**တိ မနစ္ဆဋ္ဌာနိ ဒွါရာနိ သတိကဝါဋေန ပိဒဟိတွာ ဝိဟရန္တဿ ကာမဝိတက္ကာဒီနံ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာနံ အဝသရော ဧဝ နတ္ထီတိ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒိကော သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဧဝ တဿ ဂေါစရော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတီတိ အယမတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ ယုတ္တိယာ ဃဋေတိ သံသန္ဒတိ သမေတီတိ အတ္ထော။ **သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဝိဿတီ**တိ ဝုတ္တနယေန သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော ပုဂ္ဂလော အဝိပရီတမေဝ ဝိတက္ကေတော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဝိဿတိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟာတံ ဝိပဿနာဉာဏံ ပုရက္ခတွာ ဝိဟရန္တော မဂ္ဂဉာဏေန ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ အသမ္မောဟတော ပဋိဝိဇ္ဈိဿတိ။ တထာ ပဋိဝိဇ္ဈန္တော စ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ ဒုဂ္ဂတိသင်္ခါတာ သဗ္ဗာ ဘဝဂတိယော ဇဟိဿတိ, တတော ဧဝ သဗ္ဗံ ဝိနိပာတဘယံ သံသာရဘယဉ္စ သမတိက္ကမိဿတီတိ သဗ္ဗောပိ စာယမတ္ထော ယုတ္တော ဧဝါတိ။

ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၆. သကသမ္ပတ္တိယာ ဝိယ သုသံဝိဟိတသင်္ကပ္ပော ဘဝတိ။ ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒွါရတာ သုစရိတပါရိပူရိယာ အာသန္နကာရဏန္တိ အာဟ – **''ရက္ခိတစိတ္တဿာတိ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ တဿတ္ထော – ''ရက္ခိတစိတ္တဿာ''တိ ဣဒံ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ပဒဋ္ဌာနဝစနန္တိ။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒိဗဟုလဿ ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနီဝရဏပ္ပဟာနံ သုကရန္တိ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပာဒယော သမထဿ အာသန္နကာရဏန္တိ အာဟ – **''သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရောတိ သမထဿ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိယံ သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနသမ္မာဒိဋ္ဌိယဉ္စ ဌိတော အတ္တာဓီနံ သံသာရဒုက္ခံ ပဿန္တော တဒတိက္ကမနုပာယံ ဝိပဿနံ အာရဘတီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝိပဿနာယ ဝိသေသကာရဏန္တိ အာဟ – **''သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရောတိ ဝိပဿနာယ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ ဥဿုက္ကာပေန္တော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမတီတိ တံ ပဌမမဂ္ဂါဓိဂမဿ ကာရဏန္တိ အာဟ – **''ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယန္တိ ဒဿနဘူမိယာ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ အာလောကသညာမနသိကာရာဒီဟိ ထိနမိဒ္ဓဿ အဘိဘဝနံ ဝီရိယဿ အာသန္နကာရဏန္တိ အာဟ – **''ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူ ဘိက္ခုတိ ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ ယဒိပိ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ ပဟာနဘာဝနာ သမာနကာလာ ဧကာဘိသမယဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ, တထာပိ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဟာနာဘာဝေ ဘာဝနာဟာရိပူရီ နတ္ထီတိ ပဟာနနိမိတ္တာ ဝိယ ကတွာ ဘာဝနာ ဝုတ္တာ **''သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေတိ ဘာဝနာယ ပဒဋ္ဌာန''**န္တိ။ အထ ဝါ ''သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ''တိ ဣဒံ ဘဂဝတော ဝစနံ ယောဂီနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ အာနိသံသကိတ္တနံ ဟောတီတိ ဘာဝနာယ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဝုတ္တံ ''သဗ္ဗာ။ပေ.။ ပဒဋ္ဌာန''န္တိ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. လက္ခဏဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၇. ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒြာရတာ သတိသံဝရော, သတိဗလေန စ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒိဗဟုလော ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရောတိ ဣဒံ သတိန္ဒြိယ”**န္တိ။ တဿတ္ထော – ‘‘တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရော’’တိ ဧတ္ထ ရက္ခိတစိတ္တတာယ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရတာ ကာရဏူပစာရေန ဣဒံ သတိန္ဒြိယံ, **ဂဟိတာနိ ဘဝန္တိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ** ဣန္ဒြိယလက္ခဏေန ဝိမုတ္တိပရိပာစနဘာဝေန တ ဧကလက္ခဏတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဂဟိတော ဘဝတီ**တိ ဧတ္ထ မဂ္ဂလက္ခဏေန ဂဟဏံ သုဝိညေယျန္တိ တံ ဌပေတွာ ကာရဏတော ဂဟဏံ ဒဿေတုံ **“သမ္မာဒိဋ္ဌိတော ဟိ သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဘဝတီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတော ဧဝ ဂဟိတော ဘဝတိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဝတွာ ဝိမုတ္တိဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနာနိပိ ဝုတ္တာနိ။

လက္ခဏဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. စတုဗျူဟဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၈. ရက္ခီယတီတိ **ရက္ခိတံ**။ ဣဒံ ပဒဝသေန နိဗ္ဗစနံ။ ယသ္မာ ပန အတ္ထဝသေန နိဗ္ဗစနေ ဝုတ္တေ ပဒဝသေန နိဗ္ဗစနံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ **“ရက္ခိတံ ပရိပာလီယတီတိ ဧသာ နိရုတ္တီ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒျတ္ထော, ပကာရေ ဝါ။ တေန ဧဝမာဒိကာ ဧဝံပကာရာ ဝါ ဧသာ နိရုတ္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တသ္မာ စိန္တေတီတိ **စိတ္တံ**။ အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ, ပစ္စယေဟိ စိတန္တိ စိတ္တံ, စိတ္တဝိစိတ္တဋ္ဌေန စိတ္တံ, စိတ္တကရဏဋ္ဌေန စိတ္တံ။ သမ္မာ သင်္ကပ္ပေတီတိ **သမ္မာသင်္ကပ္ပော** တိအာဒိနာ နိရုတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အယံ ဧတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယောတိ ‘‘ရက္ခိတစိတ္တော အဿာ’’တိအာဒိနာ ဣန္ဒြိယသံဝရာဒယော ဒုဂ္ဂတိပဟာနဿ ဝဒတော ဘဂဝတော ဧတ္ထ ကထာယံ အဓိပ္ပာယော။ **ကောကာလိကော ဟီ**တိအာဒိ နိဒါနနိဒ္ဒေသော။ တတ္ထ **ဟိ**-သဒ္ဒော ကာရဏေ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယသ္မာ **ကောကာလိကော** (သံ. နိ. ၁.၁၈၁; အ. နိ. ၁၀.၈၉; သု. နိ. ကောကာလိကသုတ္တ) အရက္ခိတစိတ္တတာယ အဂ္ဂသာဝကေသု စိတ္တံ ပဒောသေတွာ ပဒုမနိရယံ ဥပပန္နော, တသ္မာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟိတုကာမော ရက္ခိတစိတ္တော အဿာတိ ဘဂဝတာ သတိအာရက္ခေန စေတသာ သမန္နာဂတော သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟတီတိ အတ္ထော။ **သုတ္တမ္ပိ ဝုတ္တံ “သတိယာ စိတ္တံ ရက္ခိတဗ္ဗ”**န္တိ ဒေသနာနုသန္ဓိဒဿနံ။

စတုဗျူဟဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အာဝဋ္ဋဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၉. နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပဗဟုလော ကသိဏဝသေန မေတ္တာဒိဝသေန တ လဒ္ဓာယ စိတ္တေကဂ္ဂတာသင်္ခါတာယ စိတ္တမဉ္ဇူသာယ စိတ္တံ ဌပေတွာ သမာဓိံ ယေဝ တ ယထာလဒ္ဓံ သံကိလေသတော ရက္ခိတစိတ္တော နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿ သမ္မာသင်္ကပ္ပဂေါစရောတိ အယံ သမထော”**တိ။ ပညာပဓာနာ ဝိပဿနာတိ အာဟ – **“သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေက္ခာရောတိ အယံ ဝိပဿနာ”**တိ။ အရိယမဂ္ဂေန ဒုက္ခသစ္စေ ပရိညာတေ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ မတ္ထကပ္ပတ္တံ နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ – **“ဉတွာန ဥဒယဗ္ဗယန္တိ ဒုက္ခပရိညာ”**တိ။ ‘‘ယံ ကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ’’န္တိ ဟိ မဂ္ဂဉာဏဿ ပဝတ္တိဒဿနာတိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနီ**တိ စတုသစ္စဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋနံ နိဋ္ဌပေတိ။ တတ္ထ ပုရိမေန သစ္စဒွယဋ္ဌပနေန ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန, ပစ္ဆိမေန သဘာဂဓမ္မဝသေန အာဝဋ္ဋနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အာဝဋ္ဋဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၇၀. **ကုသလပက္ခော ကုသလပက္ခေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော**တိ **ရက္ခိတစိတ္တဿာ**တိ သတိသံဝရော, သော ဆဗ္ဗိဓော ဒွာရဝသေန စက္ခုဒွာရသံဝရော ယာဝ မနောဒွာရသံဝရောတိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပော တိဝိဓော – နေက္ခမ္မသင်္က

ဟော, အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပော, အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပောတိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အင်္ဂဝိဓာ ဒုက္ခေ ဉာဏံ။ပေ.။ ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဉာဏန္တိ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏံ ပညာသဝိဓံ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယောေ။ပေ.။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘဝနံ စတုဗ္ဗိဓံ စတုမဂ္ဂဝသေန။ တတ္ထ သတိ သံဝရော လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဒုဝိဓော။ တေသု လောကိယော ကာမာဝစရော၀, လောကုတ္တရော ဒဿန ဘာဝနာဘေဒတော ဒုဝိဓော။ ဧကမေကော စေတ္ထ စတုသတိပဋ္ဌာနဘေဒတော စတုဗ္ဗိဓော။ သေ နယော သမ္မာသင်္ကပ္ပဟာဒီသုပိ။

အယံ ပန ဝိသေသော – သမ္မာသင်္ကပ္ပော ပဉ္စမဇ္ဈာနဝသေန ရူပာဝစရောတိပိ နီဟရိတဗ္ဗော။ ပဒဋ္ဌာနဝိဘာဂေ ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတေ ဝုတ္တနယေန ဝတ္တဗ္ဗော ။ အကုသလပက္ခေ အသံဝရော စက္ခုအသံဝရော။ပေ.။ ကာယအသံဝရော, စောပနကာယအသံဝရော, တစာအသံဝရော, မနောအသံဝရောတိ အင်္ဂဝိဓော။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ကာမဝိတက္ကာဒိဝသေန တိဝိဓော။ အညာဏံ ''ဒုက္ခေ အညာဏ''န္တိအာဒိနာ အင်္ဂဝိဓာ ဝိဘတ္တံ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဋိပက္ခတော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဒွတသဋ္ဌိဝိဓေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ထိနမိဒ္ဓံ ဥပ္ပတ္တိဘူမိတော ပဉ္စဝိဓန္တိ ဧဝံ အကုသလပက္ခေ ဝိဘတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပရိဝတ္တနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၇၁. ပရိဝတ္တနဟာရေ အာဝဋ္ဋဟာရေ ဝုတ္တနယေန သမထဝိပဿနာနိဒ္ဒာရဏံ အကတ္တ **''သမထဝိပဿနာယ ဘာဝိတာယာ''**တိ အာဟ။ လောကိယာ စေတ္ထ သမထဝိပဿနာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **ပဋိပက္ခေနာ** တိ ''အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ''တိ ကထာယ ပဋိပက္ခေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ အထ တ ဝိဘတ္တိဟာရေ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ အကုသလပက္ခဿ ပဋိပက္ခေနာတိ အတ္တော။

ပရိဝတ္တနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဝေဝစနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၇၂. ''မာနသံ ဟဒယံ ပဏ္ဍရံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော မနောဝိညာဏဓာတူ''တိ (ဓ. သ. ၆) စ စိတ္တဿ ဝေဝစနံ။ ''တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပော အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိနိရောပနာ''တိ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပဿ။ ''ပညာ ပဇာနနာ ဝိစယော ပဝိစယော''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၆) သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ။ ''ထိနံ ထိယနာ ထိယိတတ္တံ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ဩနာဟော ပရိနာဟော အန္တောသင်္ကောစော''တိ ထိနဿ။ ''အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ကာယာလသိယံ သုပ္ပံ သုပ္ပနာ သုပိတတ္တ''န္တိ (ဓ. သ. ၁၁၆၃) မိဒ္ဓဿ။ ''ဘိက္ခကော ဘိက္ခူ''တိအာဒိနာ (ဟာရ. ၄၅) ဘိက္ခုပဒဿ။ ''ဒုဂ္ဂတိ အပာယော ဝိနိပါတော ဝဋ္ဋဒုက္ခံ သံသာရော''တိအာဒိနာ ဒုဂ္ဂတိယာ ဝေဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝေဝစနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၇၃. အဓိဋ္ဌဟိတ္တ ရက္ခန္တိယာ သတိယာ ရက္ခိယမာနံ စိတ္တံ တဿာ အဓိဋ္ဌာနံ ဝိယ ဟောတီတိ ကတ္တ ဝုတ္တံ – **''ရက္ခိတစိတ္တဿာတိ ပဒဋ္ဌာနပညတ္တိ သတိယာ''** တိ။ သေသံ ဣမသ္မိံ ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတေ ဣတော ပရေသု ဩတရဏသောဓနဟာရသမ္ပာတေသုပိ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၇၆. အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတေ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ နာမ ယံ ဒုက္ခေ ဉာဏ** န္တိအာဒိနာ စတုသစ္စဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္န ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသင်္ခါတဿ ဝိသယဿ ဝသေန ဝေမတ္တတံ ဒဿေတ္ဝာ ပုန **ယံ တတ္ထ တတ္ထ ယထာဘူတံ ဉာဏဒဿန**န္တိ ဟဥ္ဖိဟဥ္ဖိအတ္တာနံ အဝသိဋ္ဌဝိသယဝသေနေဝ ဝေမတ္တတံ ဒီပေတိ။ တတ္ထ **ယံ သစ္စာဂမန**န္တိ ယံ သစ္စေတော အဝိပရီတတော ဝိသယဿ အာဂမနံ, အဓိဂမောတိ အတ္ထော။ ''ယံ ပစ္စာဂမန''န္တိပိ ပဌန္တိ, တဿ ယံ ပဋိ ဟဋ္ဌိဝိသယဿ အာဂမနံ, တံတံဝိသယာဓိဂမောတိ အတ္ထော ။ သေသမေတ္ထ ပရိက္ခာရသမာရောပနဟာရသမ္ပာတေသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနမေဝ။

အဓိဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မိဿကဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

အပိ စေတ္ထ ဟာရသမ္ပာတနိဒ္ဒေသော က္လမိနာပိ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗော –

''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ၊ မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပသန္နေန၊ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ သုခမန္ဝေတိ၊ ဆာယာဝ အနပာယိနီ''တိ။ (ဓ. ပ. ၂)။

တတ္ထ ကတမော **ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ** တိ **မနော**တိ ခန္ဓဝဝတ္ထာနေန ဝိညာဏက္ခန္ဓံ ဒေသေတိ။ အာယတနဝဝတ္ထာနေန မနာယတနံ , ဓာတုဝဝတ္ထာနေန ဝိညာဏဓာတုံ, က္လန္ဒြိယဝဝတ္ထာနေန မနိန္ဒြိယံ။ ကတမေ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ? ဆ ဓမ္မာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ, ကုသလာနံ ကုသလမူလာနိ, အကုသလာနံ အကုသလမူလာနိ, သာဓိပတိကာနံ အဓိပတိ, သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒာနံ က္လန္ဒြိယာနိ။ အပိ စ က္လမသ္မိံ သုတ္တေ မနော အဓိပ္ပေတော။ ယထာ ဗလဂ္ဂဿ ရာဇာ ပုဗ္ဗင်္ဂမော, ဝေမေဝံ ဓမ္မာနံ မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော။ တတ္ထ တိဝိဓေန မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော နေက္ခမ္မဆန္ဒေန အဗျာပာဒဆန္ဒေန အဝိဟိံသာဆန္ဒေန။ တတ္ထ အလောဘဿ နေက္ခမ္မဆန္ဒေန မနောပုဗ္ဗင်္ဂမံ, အဒေါသဿ အဗျာပာဒဆန္ဒေန မနောပုဗ္ဗင်္ဂမံ, အမောဟဿ အဝိဟိံသာဆန္ဒေန မနောပုဗ္ဗင်္ဂမံ။

မနောသေဋ္ဌာ တိ မနော တေသံ ဓမ္မာနံ သေဋ္ဌံ ဝိသိဋ္ဌံ ဥတ္တမံ ပဝရံ မူလံ ပမုခံ ဟမောက္ခံ, တေန ဝုစ္စတိ ''မနောသေဋ္ဌာ''တိ။ **မနောမယာ**တိ မနေန ကတာ, မနေန နိမ္မိတာ, မနေန နိဗ္ဗတ္တာ, မနော တေသံ ပစ္စယော, တေန ဝုစ္စတိ ''မနောမယာ''တိ။ တေ ပန ဓမ္မာ ဆန္ဒသမုအနိတာ အနာဝိလသင်္ကပ္ပသမုဋ္ဌာနာ ဖဿသမောဓာနာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော သညာက္ခန္ဓော သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ **မနသာ စေ ပသန္နေနာ** တိ ယာ သဒ္ဓာ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒော။ က္လတိ က္လမိနာ ပသာဒေန ဥပေတော သမုပေတော ဥပဂတော သမုပဂတော သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော, တေန ဝုစ္စတိ ''ပသန္နေနာ''တိ က္လဒံ မနောကမ္မံ ။ **ဘာသတိ ဝါ**တိ ဝစီကမ္မံ။ **ကရောတိ ဝါ**တိ ကာယကမ္မံ။ က္လတိ ဒသကုသလကမ္မပထာ ဒဿိတာ။

တတောတိ ဒသဝိဓဿ ကုသလကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ။ **န**န္တိ ယော သော ကတပုညော ကတကုသလော ကတဘီရုတ္တာဏော, တံ ပုဂ္ဂလံ။ **သုခ**န္တိ ဒုဝိဓံ သုခံ ကာယိကံ စေတသိကဥ္စ။ **အန္ဝေတီ**တိ အနုဂစ္ဆတိ။

က္လဓဿ ပုရိသော အပ္ပဟီနာနုသယော သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒံ အနုပဿတိ, သော သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒံ အနုပဿန္တော ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာသုတံ သမ္ပတ္တိဘဝံ ပတ္ထေတိ။ က္လစ္စဿ အဝိဇ္ဇာ စ ဘဝတဏှာ စ အနုဗန္ဓာ ဟောန္တိ, သော ယထာဒိဋ္ဌံ ယထာသုတံ သမ္ပတ္တိဘဝံ ပတ္ထေန္တော ပသာဒနီယဝတ္ထုသ္မိံ စိတ္တံ ပသာဒေတိ သဒ္ဒဟတိ ဩကပ္ပေတိ။ သော ပသန္နစိတ္တော တိဝိဓံ ပုညကိရိယဝတ္ထုံ အနုတိဋ္ဌတိ အနမယံ သီလမယံ ဘာဝနာမယံ ကာယေန တဇာယ မနသာ။ သော တဿ ဝိပာကံ ပစ္စနုဘောတိ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဥပပဇ္ဇေ ဝါ အပရာပရေ ဝါ ပရိယာယေ။ က္လတိ ခေါ ပနဿ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ, နာမရူပ ပစ္စယာ သဠာယတနံ, သဠာယတနပစ္စယာ သုခဝေဒနီယော ဖဿော, ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာတိ ဇဝံ သန္တံ တံ သုခမန္ဝေတိ။ တဿေဝံ ဝေဒနာယ အပရာပရံ ပရိဝတ္တမာနာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဏှာ။ တဏှာပစ္စယာ ဥပာဒါနံ။ပေ.။ သမုဒယော ဟောတီတိ။

တတ္ထ ယံ မနော, ယေ စ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, ယဉ္စ သုခံ, ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ, တေ **ဒုက္ခသစ္စံ** ။ တေသံ ပုရိမကာရဏဘူတာ အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ စ **သမုဒယသစ္စံ** ။ တေသံ ပရိညာယ ပဟာနာယ ဘဂဝတ ဓမ္မံ ဒေသေတိ, ဒုက္ခ သ္သ ပရိညာယ သမုဒယဿ ပဟာနာယ။ ယေန ပရိဇာနာတိ, ယေန ပဇဟတိ, အယံ **မဂ္ဂေ** ။ ယတ္ထ စ မဂ္ဂေ ပဝတ္တ တိ, အယံ **နိရောဓော**။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဧဝံ အာယတနဓာတုက္ခန္ဓိယမုခေနာပိ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ သမုဒ ယေန အဿာဒော, ဒုက္ခေန အာဒီနဝေါ, မဂ္ဂနိရောဓေဟိ နိဿရဏံ, သုခဿ အနုဝတ္တိ ဖလံ, မနသာ ပသန္နေန ကာယဝစီသမီဟာ ဥပာယော, မနောပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ ဓမ္မာနံ အတ္တနော သုခကာမေန ပသန္နေန မနသာ ဝစီကမ္မံ ကာယက မ္မဉ္စ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ အယံ ဘဂဝတော အာဏတ္တိ။ အယံ ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ဝိစယဟာရသမ္ပာတော** ? မနနတော အာရမ္မဏဝိဇာနနတော **မနော**။ မနနလက္ခဏော သမ္ပယုတ္တ တေသု အာဓိပစ္စကရဏတော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဥပ္ပဟာဘာဝတော နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန **ဓမ္မာ** ။ ကမေသု ကမဏိ ဝိယ ပဓာန ဋ္ဌေန မနော သေဋ္ဌော ဧတေသန္တိ **မနောသေဋ္ဌာ** ။ သဟဇာတာဒိပစ္စယဘူတေန မနသာ နိဗ္ဗတ္တာတိ **မနောမယာ**။ အကာလုဿိယတော, အာရမ္မဏဿ ဩကပ္ပနတော စ ပသန္နေန ဝစီဝိညတ္တိဝိပ္ဖာရတော တထာ သာဒိယနတော စ **ဘာသတိ**။ စောပနကာယဝိပ္ဖာရတော တထာ သာဒိယနတော စ **ကရောတိ**။ တထာ ပသုတတ္တာ အနုညတ္တာ စ ''တ တော''တိ ဝုတ္တံ။ သုခနတော သာတဘာဝတော ဣဋ္ဌဘာဝတော စ ''သုခ''န္တိ ဝုတ္တံ။ ကတူပစိတတ္တာ အဝိပက္ကဝိ ပာကတ္တာ စ ''အန္ဝေတိ''တိ ဝုတ္တံ။ ကာရဏာယတ္တဝုတ္တိတော အသင်္ကန္တိတော စ ''ဆာယာဝ အနပာယိနီ''တိ ဝုတ္ တံ။ အယံ အနုပဒဝိစယတော ဝိစယဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော** ? မနဿ ဓမ္မာနံ အာဓိပစ္စယောဂတော ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ ယုဇ္ဇတိ။ တ တော ဧဝ တေသံ မနဿ အနုဝတ္တနတော ဓမ္မာနံ မနောသေဋ္ဌတာ ယုဇ္ဇတိ။ သဟဇာတာဒိပစ္စယဝသေန မနသာ နိဗ္ဗ တ္တတ္တာ ဓမ္မာနံ မနောမယတာ ယုဇ္ဇတိ။ မနသာ ပသန္နေန သမုဋ္ဌာနာနံ ကာယဝစီကမ္မာနံ ကုသလဘာဝေ ယုဇ္ဇ တိ။ ယေန ကုသလကမ္မံ ဥပစိတံ, တံ ဆာယာ ဝိယ သုခံ အန္ဝေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ အယံ ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ပဒဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော** ? မနော မနောပဝိစာရာနံ ပဒဋ္ဌာနံ။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ သဗ္ဗ ဿ ကုသလပက္ခဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ **''ဘာသတိ''**တိ သမ္မာဝါစာ, ''ကရောတိ''တိ သမ္မာကမ္မန္တော, တေ သမ္မာအာဇီဝ ဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သမ္မာအာဇီဝေ သမ္မာဝါယာမဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သမ္မာဝါယာမော သမ္မာသတိယာ ပဒဋ္ဌာနံ။ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ''မနသာ ပသန္နေနာ''တိ ဧတ္ထ ပသာဒေါ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ, တံ သီလဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သီလံ သ မာဓိဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သမာဓိ ပညာယာတိ ယာဝ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အယံ ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **လက္ခဏော ဟာရသမ္ပာတော** ? ''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ''တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမတာဝစနေန ဓမ္မာ နံ ဆန္ဒပုဗ္ဗင်္ဂမတာပိ ဝီရိယပုဗ္ဗင်္ဂမတာပိ ဝီမံသာပုဗ္ဗင်္ဂမတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတိ အာဓိပတေယျလက္ခဏေန ဆန္ဒာဒီ နံ မနသာ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ တထာ နေသံ သဒ္ဓါဒိပုဗ္ဗင်္ဂမတာပိ ဝုတ္တာ ဟောတိ ဣန္ဒြိယလက္ခဏေန သဒ္ဓါဒီနံ မနသာ ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ''မနသာ စေ ပသန္နေနာ''တိ ယထာ မနဿ ပသာဒသမန္နာဂမော တံသမုဋ္ဌာနာနံ ကာယ ဝစီကမ္မာနံ အနဝဇ္ဇဘာဝလက္ခဏံ။ ဧဝံ စိတ္တဿ သတိအာဒိသမန္နာဂမောပိ နေသံ အနဝဇ္ဇဘာဝလက္ခဏံ ယောနိသောမနသိကာရသမုဋ္ဌာနဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ ''သုခမန္ဝေတိ''တိ သုခာနုဂမနဝစနေန သုခဿ ပစ္စယ ဘူတာနံ မနာပိယရူပာဒီနံ အနုဂမော ဝုတ္တော ဟောတိ တေသမ္ပိ ကမ္မပစ္စယတာယ ဧကလက္ခဏတ္တာတိ။ အယံ လက္ ခဏဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **စတုဗျူဟော ဟာရသမ္ပာတော** ? ''မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ''တိအာဒီသု ''မနော''တိအာဒီနံ ပဒာနံ နိဗ္ဗ စနံ နိရုတ္တံ, တံ ပဒတ္ထနိဒ္ဒေသဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဒတ္ထော စ ဝုတ္တနယေန သုဝိညေယျော။ ယေ သုခေန အတ္ ထိကာ, တေဟိ ပသန္နေန မနသာ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ ပဝတ္တေတဗ္ဗာနီတိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။ ပုညကိရိယာယ အဥ္ဍေသမ္ပိ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဟုတ္ွာ တတ္ထ တေသံ သမ္မာ ဥပနေတာရော ဣမိဿာ ဒေသနာယ နိဒာနံ။ ''ဆ ဒ္ဒွါရာဓိပတိ ရာဇာ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၁၈၁ ဧရကပတ္တနာဂရာဇဝတ္ထု), စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဓမ္မာ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၆၂; ၁၂၀၅-၁၂၀၆), စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ, သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ဝဂူ''တိ (သံ. နိ. ၁.၆၂) ဧဝမာဒိသမာနယနေန ဣမိဿာ ဒေသနာယ သံသန္ဒနာ ဒေသနာနုသန္ဓိ။ ပဒါနုသန္ဓိယော ပန သုဝိညေယျာတတိ။ အယံ စတုဗျူဟော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **အာဝဋ္ဋော ဟာရသမ္ပာတော**? “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”တိ တတ္ထ ယာနိ တီဏိ ကုသလမူလာနိ, တာနိ အဋ္ဌန္နံ သမ္မတ္တာနံ ဟေတု။ ယေ သမ္မတ္တာ, အယံ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ။ ယံ မနောသဟဇနာမရူပံ, ဣဒံ ဒုက္ခံ။ အသမုစ္ဆိန္နာ ပုရိမနိပ္ဖန္နာ အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ, အယံ သမုဒယော။ ယတ္ထ တေသံ ပဟာနံ, အယံ နိရောဓောတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ အယံ အာဝဋ္ဋော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတော**? “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနသာ စေ ပသန္နေန, တတော နံ သုခမန္ဝေတီ”တိ နယိဒံ ယထာရုတဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ ယော ဟိ သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ပါဏာတိပာတိမှိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကေ မိစ္ဆာပဋိပန္နေ သကံ စိတ္တံ ပသာဒေတိ, ပသန္နေန စ စိတ္တေန အဘူတဂုဏာဘိတ္ထဝနဝသေန ဘာသတိ ဝါ နိပစ္စကာရံ တဿ ယံ ကရောတိ, န တတော နံ သုခမန္ဝေတိ။ ဒုက္ခမေဝ ပန တံ တတော စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒမန္ဝေတိ။ ဣတိ ဟိ ဣဒံ ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏီယံ။ ယံ မနသာ စေ ပသန္နေန ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ, တဉ္စေ ဝစီကမ္မံ ကာယကမ္မဉ္စ သုခဝေဒနီယန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သမ္မတ္တဂတေဟိ သုခဝေဒနီယံ မိစ္ဆာဂတေဟိ ဒုက္ခဝေဒနီယန္တိ။ ကထံ ပနာယံ ပသာဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော? နာယံ ပသာဒော, ပသာဒပတိရူပကော ပန မိစ္ဆာဓိမောက္ခောတိ ဝဒာမိ။ အယံ ဝိဘတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ပရိဝတ္တနော ဟာရသမ္ပာတော**? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိအာဒိ။ ယံ မနသာ ပဒုဋ္ဌေန ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ ဒုက္ခဿာနုဂါမိ။ ဣဒဉှိ သုတ္တံ ဧတဿ ဥဇုပဋိပက္ခော။ အယံ ပရိဝတ္တနော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ဝေဝစနော ဟာရသမ္ပာတော**? “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ”တိ မနော စိတ္တံ မနာယတနံ မနိန္ဒြိယံ မနောဝိညာဏံ မနောဝိညာဏဓာတူတိ ပရိယာယဝစနံ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပုရေစာရိနော ပုရေဂါမိနောတိ ပရိယာယဝစနံ။ ဓမ္မာ အတ္တာ သဘာဝါတိ ပရိယာယဝစနံ။ သေဋ္ဌံ ပဓာနံ ပဝရန္တိ ပရိယာယဝစနံ။ မနောမယာ မနောနိဗ္ဗတ္တာ မနောသမ္ဘူတာတိ ပရိယာယဝစနံ။ ပသန္နေန သဒ္ဒဟန္တေန ဩကပ္ပေန္တေနာတိ ပရိယာယဝစနံ။ သုခံ သာတံ ဝေဒယိတန္တိ ပရိယာယဝစနံ။ အန္ဝေတိ အနုဂစ္ဆတိ အနုဗန္ဓတီတိ ပရိယာယဝစနံ။ အယံ ဝေဝစနော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတော**? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ အယံ မနသော ကိစ္စပညတ္တိ။ ဓမ္မာတိ သဘာဝပညတ္တိ, ကုသလကမ္မပထပညတ္တိ။ မနောသေဋ္ဌာတိ ပဓာနပညတ္တိ။ မနောမယာတိ သဟဇာတပညတ္တိ။ ပသန္နေနာတိ သဒ္ဓိန္ဒြိယေန သမန္နာဂတပညတ္တိ, အဿဒ္ဓိယဿ ပဋိက္ခေပပညတ္တိ။ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါတိ သမ္မာဝါစာသမ္မာကမ္မန္တာနံ နိက္ခေပပညတ္တိ။ တတော နံ သုခမန္ဝေတီတိ ကမ္မဿ ဖလာနုဗန္ဓပညတ္တိ, ကမ္မဿ အဝိနာသပညတ္တီတိ။ အယံ ပညတ္တိဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ဩတရဏော ဟာရသမ္ပာတော**? မနောတိ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဓမ္မာတိ ဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ။ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါတိ ကာယဝစီဝိညတ္တိယော။ တာသံ နိဿယာ စတ္တာရော မဟာဘူတာတိ ရူပက္ခန္ဓောတိ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏော။ မနောတိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏန္တိ မနောဂ္ဂဟဏေန အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ ဂဟိတာတိ။ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ။ပေ.။ သမုဒယော ဟောတီတိ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေန ဩတရဏောတိ။ အယံ ဩတရဏော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **သောဓနော ဟာရသမ္ပာတော**? မနောတိ အာရမ္ဘော နေဝ ပဒသုဒ္ဓိ, န အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ပဒသုဒ္ဓိ, န အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။ တထာ ဓမ္မာတိ ယာဝ သုခန္တိ ပဒသုဒ္ဓိ, န အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။ သုခမန္ဝေတီတိ ပန ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စာတိ။ အယံ သောဓနော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **အဓိဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော**? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာတိ ဧကတ္တတာ။ မနသာ စေ ပသန္နေနာတိ ဝေမတ္တတာ, တထာ မနသာ စေ ပသန္နေနာတိ ဧကတ္တတာ။ ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါတိ ဝေမတ္တတာ, တထာ မနသာ စေ ပသန္နေနာတိ ဧကတ္တတာ။ သော ပသာဒော ဒုဝိဓော အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗျာပါဒဝိက္ခမ္ဘနတော, ဗဟိဒ္ဓါ စ ဩကပ္ပနတော။ တထာ သမ္ပတ္တိဘဝဟေတုဘူတောပိ ဝိဝဋ္ဋဟေတုဘူတောဝါတိ အယံ ဝေမတ္တတာ။ တယိဒံ သုတ္တံ ဒွီဟိ အာကာရေဟိ အဓိဋ္ဌာတဗ္ဗံ ဟေတုနာ စ ယော ပသန္နမာနသော, ဝိပါကေန စ ယော သုခဝေဒနီယောတိ။ အယံ အဓိဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **ပရိက္ခာရော ဟာရသမ္ပာတော** ? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ဇွေ မနောတိ ကုသလဝိညာဏံ။ တဿ စ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဿ အလောဘော အဒေါသော အမောဟောတိ တယော သမ္ပယုတ္တာ ဟေတူ, ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တဿ အလောဘော အဒေါသောတိ ဒွေ သမ္ပယုတ္တာ ဟေတူ။ သဗ္ဗေသံ အဝိသေသေန ယောနိသောမနသိကာရော ဟေတု, စတ္တာရိ သမ္ပတ္တိစက္ကာနိ ပစ္စယော။ တထာ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ, တဿ စ အနာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနဿ ဒေယျဓမ္မာဒယော ပစ္စယော။ ဓမ္မာတိ စေတ္ထ ဝေဒနာဒီနံ ဂ္ဂဟဏံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒယော။ တထာ တယော ဝိညာဏဿ, ဝေဒနာဒယော ပသာဒဿ, သဒ္ဓေယျဝတ္ထုကုသလာဘိသင်္ခါရော ဝိပာကသုခဿ ပစ္စယောတိ။ အယံ ပရိက္ခာရော ဟာရသမ္ပာတော။

တတ္ထ ကတမော **သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော** ? မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာတိ မနောတိ ပုညစိတ္တံ, တံ တိဝိဓံ – အနုမယံ, သီလမယံ, ဘာဝနာမယန္တိ။ တတ္ထ အနုမယဿ အလောဘော ပဒဋ္ဌာနံ, သီလမယဿ အဒေါသော ပဒဋ္ဌာနံ, ဘာဝနာမယဿ အမောဟော ပဒဋ္ဌာနံ။ သဗ္ဗေသံ အဘိပ္ပသာဒော ပဒဋ္ဌာနံ, ''သဒ္ဓါဇာတော ဥပသင်္ကမတိ, ဥပသင်္ကမန္တော ပယိရုပာသတီ''တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၃) **သုတ္တံ** ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ကုသလစိတ္တံ သုခဿ ဣဋ္ဌဝိပာကဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ယောနိသောမနသိကာရော ကုသလစိတ္တဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ယောနိသော ဟိ မနသိ ကရောန္တော ကုသလစိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ ကုသလစိတ္တံ ဘာဝေတိ, သော အနုပ္ပန္နာနံ ဟာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ ဆန္ဒံ ဇနေတိ, ဥပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။ပေ။ ပဒဟတိ။ တဿေဝံ စတူသု သမ္မပ္ပဓာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ယာဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆတီတိ အယံ ဘာဝနာယ သမာရောပနာ။ သတိ စ ဘာဝနာယ ပဟာနဉ္စ သိဒ္ဓမေဝါတိ။ အယံ သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော။

တထာ –

> ''ဒဒတော ပုညံ ပဝမုတိ၊ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ။
> ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကံ၊ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၁၉၇; ဥဒါ. ၇၅; ပေဋက. ၁၆)။

တတ္ထ **ဒဒတော ပုညံ ပဝမုတိ** တိ အနုမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဝုတ္တံ။ **သံယမတော ဝေရံ န စီယတီ**တိ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဝုတ္တံ။ **ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ** လောဘဿ စ ဒေါသဿ စ မောဟဿ စ ပဟာနမာဟ။ တေန ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဝုတ္တံ။ **ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော** တိ အနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနမာဟ။

ဒဒတော ပုညံ ပဝမုတီတိ အလောဘော ကုသလမူလံ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ အဒေါသော ကုသလမူလံ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ အမောဟော ကုသလမူလံ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ တေသံ နိဿရဏံ ဝုတ္တံ။

ဒဒတော ပုညံ ပဝမုတီတိ သီလက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ သမာဓိက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ ပညာက္ခန္ဓဿ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ အနေန ဩဠာရိကာနံ ကိလေသာနံ ပဟာနံ, သီလေန မဇ္ဈိမာနံ, ပညာယ သုခုမာနံ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ကတာဝီဘူမိ ဒဿေတိ။

ဒဒတော ပုညံ။ပေ။ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ သေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ အဂ္ဂဖလံ ဝုတ္တံ။

တထာ ဒဒတော ပုညံ။ပေ။ န စီယတီတိ လောကိယကုသလမူလံ ဝုတ္တံ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ လောကုတ္တရကုသလမူလံ ဝုတ္တံ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ လောကုတ္တရဿ ကုသလမူလဿ ဖလံ ဝုတ္တံ။

ဒဒတော။ပေ။ န စီယတီတိ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဒဿိတာ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပာပကန္တိ သေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ အသေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ။

ဒဒတော ။ပေ.။ န စီယတီတိ သဂ္ဂကမိနီ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကန္တိ သေက္ခဝိမုတ္တိ။ ရာဂ ဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ အသေက္ခဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာ။

ဒဒတော။ပေ.။ န စီယတီတိ အနကထံ သီလကထံ သဂ္ဂကထံ လောကိယာနံ ဓမ္မာနံ ဒေသနမာဟ။ ကုသလော စ ဇဟာ တိ ဟာပကန္တိ လောကေ အာဒီနဝနုပဿနာယ သဒ္ဓိံ သာမုက္ကံသိကံ ဓမ္မဒေသနမာဟ။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိ ဗ္ဗုတောတိ တဿာ ဒေသနာယ ဖလမာဟ။

ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဍတီတိ ဓမ္မအနံ အာမိသအနဉ္စ ဝဒတိ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ ဟဏာတိဟာတာ ဝေရမဏိ ယာ သတ္တာနံ အဘယအနံ ဝဒတိ။ ဇဝံ သဗ္ဗာနိပိ သိက္ခာပဒါနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။ တေန စ သီလသံယမေန သီလေ ပတိ ဋ္ဌိတော စိတ္တံ သံယမေတိ, တဿ သမထော ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ ဇဝံ သော သမထေ ဌိတော ဝိပဿနာကောသလ္လ ယောဂတော ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကံ ရာဂံ ဇဟာတိ, ဒေါသံ ဇဟာတိ, မောဟံ ဇဟာတိ, အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗေပိ ဟ ပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဇဟာတိ။ ဇဝံ ပဋိပန္နော စ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ရာဂါဒီနံ ပရိက္ခယာ ဒွ ဝေပိ ဝိမုတ္တိယော အဓိဂစ္ဆတီတိ အယံ သုတ္တနိဒ္ဒေသော။

တတ္ထ ကတမော **ဒေသနာဟာရသမ္ပာတော** ? က္ကမသိ့ သုတ္တေ ကိံ ဒေသိတံ? ဒွေ သုဂတိယော ဒေတ စ မနုဿ သာ စ, ဒိဗ္ဗာ စ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, မာနုသကာ စ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ, ဒိဗ္ဗာ စ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓာ, မာနုသကာ စ ပဉ္စုပာဒါနက္ ခန္ဓာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ။ တဿ ကာရဏဘာဝေန ပုရိမပုရိမနိပ္ဖန္နာ တဏှာ သမုဒယော အရိယသစ္စံ။ တယိဒံ ဝုစ္စတိ အဿာဒေါ စ အာဒီနဝေါ စ။ သဗ္ဗဿ ပုရိမေဟိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒေသော “ဒဒတော။ပေ.။ န စီယ တီ”တိ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကန္တိ မဂ္ဂေါ ဝုတ္တော။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ဒွေ နိဗ္ဗာနဓာ တုယော သဥပါဒိသေသာ စ အနုပါဒိသေသာ စ။ ဣဒံ နိဿရဏံ။ ဖလာဒီနိ ပန ယထာရဟံ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ။ အယံ ဒေသနာ ဟာရသမ္ပာတော။

ဝိစယောတိ “ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဍတီ”တိ ဣမိနာ ပဌမေန ပဒေန တိဝိဓမ္ပိ အနမယံ သီလမယံ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိ ယဝတ္ထု ဝုတ္တံ။ ဒသဝိဓေသွပိ ဒေယျဓမ္မေသု ပရိစ္စာဂေ ဝုတ္တော။ တထာ ဆဗ္ဗိဓေသွပိ ရူပါဒိအာရမ္မဏေသု။ “သံယမတော ဝေရံ န စီယတီ”တိ ဒုတိယေန ပဒေန အဝေရာ အသပတ္တာ အဗျာပဇ္ဇာ စ ပဋိပဒါ ဝုတ္တာ။ “ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပက”န္တိ တတိယေန ပဒေန ဉာဏုပ္ပာဒေါ အညာဏနိရောဓော သဗ္ဗောပိ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ သဗ္ဗေပိ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ။ “ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော”တိ ရာဂက္ခယေန ရာဂဝိရာဂ စေ တောဝိမုတ္တိ, မောဟက္ခယေန အဝိဇ္ဇာဝိရာဂ ပညာဝိမုတ္တိ ဝုတ္တာတိ။ အယံ ဝိစယော ဟာရသမ္ပာတော။

ယုတ္တီ တိ အနေ ဌိတော ဥဘယံ ပရိပူရေတိ မစ္ဆရိယပ္ပဟာနဉ္စ ပုညာဘိသန္ဒဉ္စာတိ အတ္တေသာ ယုတ္တိ။ သီလ သံယမေ ဌိတော ဥဘယံ ပရိပူရေတိ ဥပစာရသမာဓိံ အပ္ပနာသမာဓိဉ္စာတိ အတ္တေသာ ယုတ္တိ။ ဟာပကေ ဓမ္မေ ပဇဟန္ တော ဒုက္ခံ ပရိဇာနာတိ, နိရောဓံ သစ္ဆိကရောတိ, မဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ အတ္တေသာ ယုတ္တိ။ ရာဂဒေါသမောဟေသု သဗ္ဗ သော ပရိက္ခီဏေသု အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယတီတိ အတ္တေသာ ယုတ္တီတိ။ အယံ ယုတ္တိဟာရသ မ္ပာတော။

ပဒဋ္ဌာန န္တိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဍတီတိ စာဂါဓိဋ္ဌာနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ သစ္စာဓိဋ္ဌာန ဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကန္တိ ပညာဓိဋ္ဌာနဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ ရာဂဒေါသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော တိ ဥပသမာဓိဋ္ဌာနဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ။ အယံ ပဒဋ္ဌာနော ဟာရသမ္ပာတော။

လက္ခဏော တိ “ဒဒတော”တိ ဧတေန ပေယျဝဇ္ဇံ အတ္ထစရိယံ သမာနတ္တတာ စ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ သ င်္ဂဟဝတ္ထုဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “သံယမတော”တိ ဧတေန ခန္တိမေတ္တာအဝိဟိံသာအနုဒ္ဒယာဒယော ဒဿိတာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဝေရာနုပ္ပာဒနလက္ခဏေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “ဝေရံ န စီယတီ”တိ ဧတေန ဟိရီဩတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆတာ သန္တုဋ္ဌိတာဒယော ဒဿိတာ ဝေရာဝမုနေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ တထာ အပဟိရိကာနောတ္တပ္ပာဒယော အစေတဗ္ဗ ဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “ကုသလော”တိ ဧတေန ကောသလ္လဒီပနေန သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယော ဒဿိတာ မဂ္ဂင် ကဒိဘာဝေန ဧကလက္ခဏတ္တာ။ “ဇဟာတိ ဟာပက”န္တိ ဧတေန ပရိညာဘိသမယာဒယောပိ ဒဿိတာ အဘိသမယလ

က္ခဏေန ကေလက္ခဏတ္တာ။ “ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ”တိ ဧတေန အဝသိဋ္ဌကိလေသာဒီနမ္ပိ ခယာ ဒဿိတာ ခေ ပေတဗ္ဗာဘာဝေန ကေလက္ခဏတ္တာတိ အယံ လက္ခဏော။

စတုဗျူဟော တိ ဒဒတောတိ ကထာယံ ဘဂဝတော ကော အဓိပ္ပာယော? ယေ မဟာဘောဂတံ ပတ္ထယိဿန္တိ, တေ ဒါနံ ဒဿန္တိ ဒါလိဒ္ဒိယပ္ပဟာနာယ။ ယေ အဝေရတံ ဣစ္ဆိဿန္တိ, တေ ပဉ္စ ဝေရာနိ ပဇဟိဿန္တိ။ ယေ ကုသလ ဓမ္မေဟိ ဆန္နကာမာ, တေ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေဿန္တိ။ ယေ နိဗ္ဗာယိတုကာမာ, တေ ရာဂဒောသမောဟံ ပဇဟိဿ န္တိတိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ နိဗ္ဗစနနိဒါနသန္ဓယော ဝတ္တဗ္ဗာတိ။ အယံ စတုဗျူဟော။

အာဝဋ္ဋော တိ ယဉ္စ အဒဒတော မစ္ဆရိယံ, ယဉ္စ အသံယမတော ဝေရံ, ယဉ္စ အကုသလဿ ပါပဿ အပ္ပဟာ နံ, အယံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဒေသေန သမုဒယော။ တဿ အလောဘေန စ အဒောသေန စ အမောဟေန စ အနာဒီဟိ ပဟာနံ, ဣမာ နိ တီဏိ ကုသလမူလာနိ။ တေသံ ပစ္စယော အဋ္ဌ သမ္မတ္တာနိ, အယံ မဂ္ဂော။ ယော ရာဂဒောသမောဟာနံ ခယော, အယံ နိရောဓောတိ။ အယံ အာဝဋ္ဋော။

ဝိဘတ္တီ တိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီတိ ဧကံသေန ယော ဘယဟေတု ဒေတိ, ရာဂဟေတု ဒေတိ, အာမိသကိဉ္စိက္ခ ဟေတု ဒေတိ, န တဿ ပုညံ ဝဍ္ဎတိ။ ယဉ္စ ဒုက္ခာပနံ သတ္တာနံ ပရိဝိဟေဌနတ္ထံ အပုညံ အဿ ပဝဍ္ဎတိ။ ယံ ပန ကုသလေန စိတ္တေန အနုကမ္ပန္တော တ အပစာယမာနော တ အန္နံ ဒေတိ, ပါနံ ဝတ္ထံ ယာနံ မာလာဂန္ဓဝိလေပနံ သေယ္ ယာဝသထံ ပဒီပေယျံ ဒေတိ, သဗ္ဗသတ္တာနံ တ အဘယဒါနံ ဒေတိ, မေတ္တစိတ္တော ဟိတဇ္ဈာသယော နိဿရဏာသ ညီ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ ဧကံသေန အဘယူပရတဿ စီယတိ, ကိံကာရဏံ? ယံ အသမတ္ ထော, ဘယူပရတော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဿ ဘာယတိ “မာ မံ ရာဇာနော ဂဟေတွ္တ ဟတ္ထံ တ ဆိန္ဒေယျုံ။ပေ.။ ဇီဝန္တမ္ပိ သူလေ ဥတ္တာသေယျု”န္တိ, တေန သံယမေန အဝေရံ စီယတိ။ ယော ပန ဧဝံ သမာနော ဝေရံ န စီယတိ။ ယော ပန ဧဝံ သမာဒိယတိ, ပါဏာတိပါတဿ ပါပကော ဝိပါကော ဒိဋ္ဌေ စေဝ ဓမ္မေ အဘိသမ္ပရာယေ စ, ဧဝံ သဗ္ဗဿ အကုသ လဿ, သော တတော အာရမတိ, ဣမိနာ သံယမေန ဝေရံ န စီယတိ။ သံယမော နာမ သီလံ။ တံ စတုဗ္ဗိဓံ စေတနာ သီလံ, စေတသိကံ သီလံ, သံဝရော သီလံ, အဝီတိက္ကမော သီလန္တိ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကန္တိ ပါပပဟာယကာ သတ္ တတ္တိံသ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ။ အယံ ဝိဘတ္တိ။

ပရိဝတ္တနော တိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ, အဒဒတောပိ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ, န အနုမယိကံ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတိ အသံယမတောပိ ဝေရံ န စီယတိ, ယံ အနေန ပဋိသင်္ခါနဗလေန ဘာဝနာဗလေန။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ပါပကံ, အကု သလော ပန န ဇဟာတိ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတော, တေသံ အပရိက္ခယာ နတ္ထိ နိဗ္ဗုတီတိ။ အယံ ပရိဝတ္တ နော။

ဝေဝစနောတိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ။ ပရိစ္စာဂတော ကုသလံ ဥပစီယတိ။ အနုမောဒတောပိ ပုညံ ပဝဍ္ဎတိ စိတ္တပ္ ပသာဒတောပိ ဝေယျာဝစ္စကိရိယာယပိ။ သံယမတောတိ သီလသံဝရတော သောရစ္စတော။ ဝေရံ န စီယတီတိ ပါပံ န ဝဍ္ဎ ပတိ, အကုသလံ န ဝဍ္ဎတိ။ ကုသလောတိ ပဏ္ဍိတော နိပုဏော မေဓာဝီ ပရိက္ခကော။ ဇဟာတီတိ သမုစ္ဆိန္ဒတိ သမုဂ္ ဃာဋေတိ။ အယံ ဝေဝစနော။

ပညတ္တီ တိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီတိ လောဘဿ ပဋိနိဿဂ္ဂပညတ္တိ, အလောဘဿ နိက္ခေပပညတ္တိ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ ဒောသဿ ဝိက္ခမ္ဘနပညတ္တိ, အဒောသဿ နိက္ခေပပညတ္တိ။ ကုသလော စ ဇဟာ တိ ပါပကန္တိ မောဟဿ သမုဂ္ဃာတပညတ္တိ, အမောဟဿ ဘာဝနာပညတ္တိ။ ရာဂဒောသမောဟဿ ပဟာနပ ညတ္တိ, အလောဘာဒောသာမောဟဿ ဘာဝနာပညတ္တိ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ကိလေသာနံ ပဋိ ပဿဒ္ဓိပညတ္တိ, နိဗ္ဗာနဿ သစ္ဆိကိရိယပညတ္တီတိ။ အယံ ပညတ္တိ။

ဩတရဏောတိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီတိ ဒါနံ နာမ သဒ္ဓာဒီဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ ဟောတီတိ အယံ ဣန္ဒြိယေဟိ ဩ တရဏော။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ သံယမော နာမ သီလက္ခန္ဓောတိ အယံ ခန္ဓေဟိ ဩတရဏော။ ကုသလော စ ဇ ဟာတိ ပါပကန္တိ ပါပပ္ပဟာနံ နာမ တီဟိ ဝိမောက္ခေဟိ ဟောတိ။ တေသံ ဥပါယဘူတာနိ တီဏိ ဝိမောက္ခမုခါနီတိ

အယံ ဝိမောက္ခမုခေဟိ ဩတရဏော။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော။ သော စ ဓမ္မဓာတု ဓမ္မာယတနပ္ပဋ္ဌာတိ အယံ ဓာတူဟိ စ အာယတနေဟိ စ ဩတရဏောတိ။ အယံ ဩတရဏော။

သောဓနောတိ ဒဒတောတိအာဒိကာ ပဒသုဒ္ဓိ, နော အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ အယံ ပဒသုဒ္ဓိ စ အာရမ္ဘသုဒ္ဓိ စာတိ။ အယံ သောဓနော။

အဓိဋ္ဌာနော တိ ဒဒတောတိ အယံ ဧကတ္တတာ, စာဂေ ပရိစ္စာဂေ ဓမ္မအနံ အာမိသအနံ အဘယအနံ, အဌ အနာနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနိ။ အယံ ဝေမတ္တတာ။ သံယမောတိ အယံ ဧကတ္တတာ။ ဟတိမောက္ခသံဝရော သတိသံဝရောတိ အယံ ဝေမတ္တတာ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကန္တိ အယံ ဧကတ္တတာ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဇဟတိ ဝိစိကိစ္ဆံ ပဇဟတိ တိအာဒိကာ အယံ ဝေမတ္တတာ။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ အယံ ဧကတ္တတာ။ သဉပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု အနုပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတူတိ အယံ ဝေမတ္တတာတိ။ အယံ အဓိဋ္ဌာနော။

ပရိက္ခာရောတိ အနဿ ဟမောဇ္ဇ ပစ္စယော။ အလောဘော ဟေတု, သံယမဿ ဟိရောတ္တပ္ပာဒယော ပစ္စယော။ ယောနိသောမနသိကာရော အဒောသော စ ဟေတု, ဟာပပ္ပဟာနဿ သမာဓိ ယထာဘူတဉာဏဒဿနဉ္စ ပစ္စယော။ တိဿော အနုပဿနာ ဟေတု, နိဗ္ဗုတိယာ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟေတု, သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယော ပစ္စယောတိ။ အယံ ပရိက္ခာရော။

သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော တိ ဒဒတော ပုညံ ပဝဍ္ဎတီတိ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, တံ သီလဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သံယမတော ဝေရံ န စီယတီတိ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, တံ သမာဓိဿ ပဒဋ္ဌာနံ။ သီလေန ဟိ ဈာနေနပိ ရာကဒိကိလေသာ န စီယန္တိ။ ယေပိဿ တပ္ပစ္စယာ ဉပ္ပဇ္ဇေယျုံ အာသဝာ ဝိဃာတပရိဠာဟာ, တေပိဿ န ဟောန္တိ။ ကုသလော စ ဇဟာတိ ဟာပကန္တိ ပဟာနပရိညာ, တံ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ ရာဂဒောသမောဟက္ခယာ သ နိဗ္ဗုတောတိ ရာဂဿပိ ခယာ ဒောသဿပိ ခယာ မောဟဿပိ ခယာ။ တတ္ထ ရာဂေတိ ယော ရာဂေ သာရာဂေ စေတသော သာရဇ္ဇနာ လောဘော လုဗ္ဘနာ လုဗ္ဘိတတ္တံ အဘိဇ္ဈာ လောဘော အကုသလမူလံ။ ဒောသောတိ ယော ဒောသော ဒုဿနာ ဒုဿိတတ္တံ ဗျာပာဒေ စေတသော ဗျာပဇ္ဇနာ ဒောသော အကုသလမူလံ။ မောဟောတိ ယံ အညာဏံ အဒဿနံ အနဘိသမယော အသမ္ဗောဓော အပ္ပဋိဝေဓော ဒုမ္မေဇ္ဈံ ဗာလျံ အသမ္ပဇညံ မောဟော အကုသလမူလံ။ က္လတိ က္လမေသံ ရာကဒီနံ ခယော နိရောဓော ပဋိနိဿဂ္ဂေ နိဗ္ဗုတိ နိဗ္ဗာယနာ ပရိနိဗ္ဗာနံ သဉပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု အနုပာဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတူတိ။ အယံ သမာရောပနော ဟာရသမ္ပာတော။

မိဿကဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နယသမုဋ္ဌာနတာရဝဏ္ဏနာ

၇၉. ဧဝံ နာနာသုတ္တဝသေန ဧကေသုတ္တဝသေန စ ဟာရဝိစာရံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နယဝိစာရံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ကတမံ နယသမုဋ္ဌာန"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ယထာ "တတ္ထ ကတမော ဒေသနာဟာရော, အဿာဒါဒီနဝတာတိ ကထာ။ အယံ ဒေသနာဟာရော ကိံ ဒေသယတီ"တိအာဒိနာ ဟာရနိဒ္ဒေသော အာရဒ္ဓော, ဧဝံ "တတ္ထ ကတမော နန္ဒိယာဝဋ္ဋော, တဏှာဟူ အဝိဇ္ဇမ္ပိ စာတိ ကထာ, အယံ နန္ဒိယာဝဋ္ဋော ကိံ နယတီ"တိအာဒိနာ အနာရဘိတွာ တ သမုဋ္ဌာနမုခေန အာရဒ္ဓန္တိ? ဝုစ္စတေ – ဟာရနယာနံ ဝိသယဘေဒတော။ ယထာ ဟိ ဟာရာ ဗျဉ္ဇနမုခေန သုတ္တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, န ဧဝံ နယာ။ နယာ ပန နာနာသုတ္တတော နိဒ္ဒါရိတေဟိ တဏှာဝိဇ္ဇာဒီဟိ မူလပဒေဟိ စတုသစ္စယောဇနာယ နယတော အနုပုဗ္ဗိယမာနော ဒုက္ခာဒိအတ္ထော။ သော ဟိ မဂ္ဂဉာဏံ နယတိ သမ္ပာပေတီတိ **နယော**။ ပဋိဝိဇ္ဈန္တာနံ ပန ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒီနံ တိဏ္ဏံ ဝေနေယ္ယာနံ ဝသေန မူလပဒဝိဘာဂတော တိဓာ ဝိဘတ္တော။ ဧကေမကော စေတ္ထ ယတော နေတိ, ယဥ္စ နေတိ, တေသံ သံကိလေသတေအနာနံ ဝိဘာဂတော ဒွိဝိသင္ဂဟော စတုဆအဋ္ဌဒိသော စာတိ ဘိန္နော ဟာရနယာနံ ဝိသယော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – "ဟာရာ ဗျဉ္ဇနဝိစယော, သုတ္တဿ နယာ တယော စ သုတ္တတ္ထော"တိ (နေတ္တိ. သင်္ဂဟတရ)။ ဧဝံ ဝိသိဋ္ဌဝိသယတ္တာ ဟာရနယာနံ ဟာရေဟိ အညထာ နယေ နိဒ္ဒိသန္တော "တတ္ထ ကတမံ နယသမုဋ္ဌာန"န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထာယံ ဝစနတ္ထော – သမုဋ္ဌဟန္တိ ဧတေနာတိ **သမုဋ္ဌာနံ**။ ကေ သမုဋ္ဌဟန္တိ? နယာ။ နယာနံ သမုဋ္ဌာနံ **နယသမုဋ္ဌာနံ**။ ကိံ ပန တံ? တံတံမူလပဒေဟိ စတုသစ္စယောဇနာ။ သာ ဟိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒီနံ နယာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ သမုဋ္ဌာနံ ဘူမီတိ စ ဝုစ္စတိ။ တထာ စ ဝက္ခတိ – "အယံ ဝုစ္စတိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဘူမီ"တိ (နေတ္တိ. ၈၁)။ **ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ စ ဘဝတဏှာယ စာ**တိအာဒိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဘူမိဒဿနံ။ တတ္ထ **ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတီ**တိ အသုကဿ နာမ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော, အသုကဿ တ စက္ကဝတ္တိနော ကာလေ အဝိဇ္ဇာ ဘဝတဏှာ စ ဥပ္ပန္နာ။ တတော ပုဗ္ဗေ နာဟောသီတိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာနံ န ကာစိ ပုရိမာ မရိယာဒာ ဥပလဗ္ဘတိ။ ကသ္မာ? အနမတဂ္ဂတ္တာ သံသာရဿ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – "အနမတဂ္ဂေါယံ, ဘိက္ခဝေ, သံသာရော, ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတီ"တိ (သံ. နိ. ၂.၁၂၄; ကထာ. ၇၅) ဝိတ္ထာရော။ **တတ္ထာ**တိ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာသု။ ယဒိပိ အဝိဇ္ဇာယ သံယောဇနဘာဝေ, တဏှာယ စ နီဝရဏဘာဝေ **ဟဋ္ဌိယံ** ဝုတ္တော, တထာပိ အဝိဇ္ဇာယ ပဋိစ္ဆာဒိတာဒီနဝေဟိ ဘဝေဟိ တဏှာ သံယောဇေတီတိ ဣမဿ အတ္ထဿ ဒဿနတ္ထံ **"အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ တဏှာသံယောဇန"**န္တိ ဝုတ္တံ။

အဝိဇ္ဇာသံယုတ္တာတိ အဝိဇ္ဇာယ မိဿိတာ, အဝိဇ္ဇာယ တ အဘိနိဝေသဝတ္ထုသု ဗဒ္ဓါ။ **အဝိဇ္ဇာပက္ခေန ဝိစရန္တီ**တိ အဝိဇ္ဇာပက္ခေန အဝိဇ္ဇာသဟာယေန ဒွတဒသဝိဓေန ဝိပလ္လာသေန အဘိနိဝေသဝတ္ထုဘူတေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တန္တိ။ **တေ ဝုစ္စန္တိ ဒိဋ္ဌိစရိတာ**တိ တေ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတာ ရူပာဒီနိ နိစ္စာဒိတော အဘိနိဝိသန္တာ ဒိဋ္ဌိစရိတာတိ ဝုစ္စန္တိ, ဒိဋ္ဌိစရိတာ နာမာတိ အတ္ထော။ **တဏှာပက္ခေနာ**တိ အဋ္ဌသတတဏှာဝိစရိတေန။ ဒိဋ္ဌိဝိစရိတေ တဏှာဝိစရိတေ စ ပဋိပတ္တိယာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ "ဒိဋ္ဌိစရိတာ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အတ္တကိလမထာနုယောဂ**န္တိ အတ္တနော ကာယဿ ကိလိဿနပယောဂံ အတ္တပရိတာပနပဋိပတ္တိံ။ **ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ**န္တိ ကာမသုခဿ အလ္လီယနပယောဂံ ကာမေသု ဟာတဗ္ဗတံ။

ယဒိပိ ဗာဟိရကာ "ဒုက္ခံ တဏှာ"တိ စ ဇာနန္တိ "ဣဒံ ဒုက္ခံ, တွေကံ ဒုက္ခ"န္တိ, "အယံ တဏှာ, အယံ တဿာ ဝိရာဂေ"တိ ပရိညေယ္ယပဟာတဗ္ဗဘာဝေန ပန န ဇာနန္တိ, ဣတိ ပဝတ္တိပဝတ္တိဟေတုမတ္တမ္ပိ န ဇာနန္တိ။ ကာ ပန ကထာ နိဝတ္တိနိဝတ္တိဟေတူသူတိ အာဟ – **"ဣတော ဗဟိဒ္ဓါ နတ္ထိ သစ္စဝဝတ္ထာန"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **သစ္စပ္ပကာသနာ**တိ သစ္စဒေသနာ။ **သမထဝိပဿနာကောသလ္လ**န္တိ သမထဝိပဿနာသု ဘာဝနာကောသလ္လံ, တာသု ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာသဝနမနသိကာရကောသလ္လံ တ။ ဝိပဿနာမိဋ္ဌာနဋ္ဌေတ္ထ သမထံ အဓိပ္ပေတံ။ **ဥပသမသုခပ္ပတ္တီ**တိ ကိလေသာနံ ဝူပသမသုခာဓိဂမော။ **ဝိပရီတစေတာ**တိ မိစ္ဆာဘိနိဝိဋ္ဌစေတာ။ **နတ္ထိ သုခေန သုခ**န္တိ ယံ အနဝဇ္ဇပစ္စယ ပရိဘောဂသုခေန ကာယံ စိတ္တဉ္စ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထံ ကတွာ အရိယေဟိ ပတ္တဗ္ဗံ ဥပသမသုခံ, တံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဒုက္ခေနာ**တိ ကာယခေဒနဒုက္ခေန။

သော လောကံ ဝမယတီ တိ သော ကာမေ ပဋိသေဝေန္တော အတ္တဘာဝသင်္ခာတံ လောကံ ဝမေတိ ပီနေတိ။ ပုတ္တနတ္တုပရမ္ပရာယ တ သံသာရသ္မ အနုပစ္ဆေဒနတော သတ္တလောကံ ဝမေတိ။ **ဗဟုံ ပုညံ ပသဝတီ**တိ အတ္တနော ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သန္တပ္ပနေန ပုတ္တမုခဒဿနေန စ ဗဟုံ ပုညံ ဥပ္ပာဒေတိ။ အဘိနိဝေသဿ နာတိဒဠှတာယ **ဇဝံသ ညီ**။ ဒဠှတာယ **ဇဝံဒိဋ္ဌိ ဒုက္ခေန သုခံ ပတ္တယမာနာ အတ္တကိလမထာနုယောဂမနုယုတ္တာ ကာမေသု ပုညသညီ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂမနုယုတ္တာ စ ဝိဟရန္တီ**တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တဒဘိညာ သန္တာတိ တထာသညိနော သမာနာ။ **ရောဂမေဝ ဝမယန္တိ** တိ အတ္တဘာဝရောဂမေဝ ကိလေသရောဂမေဝ တ အပရာပရံ ဝမေန္တိ။ **ဂဏ္ဍသလ္လေသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ **ရောကဘိတုန္နာ** တိ ယထာဝုတ္တရောဂဗ္ဗာဓိတာ။ **ဂဏ္ဍပဋိပီဠိတာ**တိ ယထာဝုတ္တဂဏ္ဍဗာဓိတာ။ **သလ္လာနုဝိဒ္ဓာ** တိ ယထာဝုတ္တသလ္လေန အနုပဝိဒ္ဓာ။ **ဥမ္မုဇ္ဇနိမုဇ္ဇာနိ** တိ ဥပပဇ္ဇနစဝနာနိ။ **ဥဃ္ဃာတနိဃ္ဃာတ** န္တိ ဥစ္စာဝစဘာဝံ။ **ရောဂဂဏ္ဍသလ္လဘေသဇ္ဇ** န္တိ ယထာဝုတ္တရောကဒိတိကိစ္ဆနံ, သမထဝိပဿနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တေနေတဟ – **“သမထဝိပဿနာ ရောဂနိဃ္ဃာတကဘေသဇ္ဇ”** န္တိ။ တတ္ထ **ရောဂနိဃ္ဃာတက** န္တိ ရောဂဝူပသမနံ။ **“သံကိလေသော ဒုက္ခ”**န္တိအာဒိနာ သစ္စာနိ တေသံ ပရိညေယ္ယာဒိဘာဝေန ကထေတိ။

တတ္ထ သံကိလေသော ဒုက္ခ န္တိ အတ္တကိလမထာနုယောဂကာမသုခလ္လိကာနုယောဂသံကိလေသဝန္တော, တေဟိ တ သံကိလိဿမာနော ရူပာရူပကာယော ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ။ **တဒဘိသင်္ဂော တဏှာ** တိ တတ္ထ အဘိသင်္ဂော အာသင်္ဂောတိ လဒ္ဓနာမာ တဏှာ။

၈၀. ဣဒါနိ ဒိဋ္ဌိစရိတတဏှာစရိတာနံ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဒဿနေ ပဝတ္တိဘေဒံ ဒဿေတုံ **“ဒိဋ္ဌိစရိတာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတာ ရူပံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တီတိ **ဒိဋ္ဌိစရိတာ** ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ ဗလဝဘာဝတော ရူပံ “အတ္တာ”တိ ဂဏှန္တိ။ တေသဉှိ အတ္တာဘိနိဝေသော ဗလဝ, န တထာ အတ္တနိယာဘိနိဝေသော။ သေ နယော **ဝေဒနန္တိ** အာဒီသုပိ။ **တဏှာစရိတာ ရူပဝန္တံ အတ္တာန** န္တိ တဏှာစရိတာ တဏှာဘိနိဝေသဿ ဗလဝဘာဝတော ရူပံ အတ္တနော ကိဉ္စနပလိဗောဓဘာဝေ ဌပေတွာ အဝသေသံ ဝေဒနာဒိံ “အတ္တာ”တိ ဂဏှန္တိ။ **အတ္တနိ တ ရူပ**န္တိ အတ္တာဓာရံ တ ရူပံ။ **ရူပသ္မိံ တ အတ္တာန** န္တိ ရူပာဓာရံ တ အတ္တာနံ။ **ဝေဒနာဝန္တ** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတေသဉှိ အတ္တနိယာဘိနိဝေသော ဗလဝ, န တထာ အတ္တာဘိနိဝေသော။ တသ္မာ ယထာလဒ္ဓံ အတ္တနိယန္တိ ကပ္ပေတွာ တဒညံ “အတ္တာ”တိ ဂဏှန္တိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌီ** တိ အယံ ပဉ္စသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓေသု ဧကေကသ္မိံ စတုန္နံ စတုန္နံ ကပာနံ ဝသေန ဝီသတိ ဝိဇ္ဇမာနေ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတေ ကာယေ, သတီ တ ဝိဇ္ဇမာနာ တတ္ထ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

လောကုတ္တရာ သမ္မာဒိဋ္ဌီ တိ ပဌမမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ။ **အနွတယိကာ**တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ အနုကမိနော။ ယအ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဇဟနဝသေန ပဝတ္တာ, တအ တဿာ အနုဂုဏဘာဝေန ပဝတ္တမာနကာတိ အတ္ထော။ ကေ ပန တေတိ? အာဟ **“သမ္မာသင်္ကပ္ပော”** တိအာဒိ။ **“တေ တယော ခန္ဓာ”**တိအာဒိနာ အရိယမဂ္ဂတော ခန္ဓမုခေန သမထဝိပဿနာ နိဒ္ဒိသရေတိ။ **“တတ္ထ သက္ကာယော”** တိအာဒိ စတုသစ္စနိဒ္ဒေသရဏံ။ တံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ပုန **“တတ္ထ ယေ ရူပံ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တိ”** တိအာဒိနာ သက္ကာယဒဿနမုခေန ဥစ္ဆေဒအာဒိအန္တဒွယံ, မဇ္ဈိမဉ္စ ပဋိပဒံ နိဒ္ဒိသရေတိ။ တတ္ထ **ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ဥစ္ဆေဒတဒိနော** တိ ဣမေ ရူပာဒိကေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ အတ္တတော ဥပဂစ္ဆန္တာ ရူပာဒီနံ အနိစ္စဘာဝတော ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ အတ္တာ ဝိနဿတိ န ဟောတိ ပရံ မရဏာတိ ဇဝံ အဘိနိဝိသနတော “ဥစ္ဆေဒတဒိနော”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဣမေ ဝုစ္စန္တိ သဿတတဒိနော** တိ ဣမေ “ရူပဝန္တံ တ အတ္တာန”န္တိအာဒိနာ ရူပာဒိဝိနိမုတ္တော အညော ကောစိ အတ္တာတိ ဥပဂစ္ဆန္တာ “သော နိစ္စော ဓုဝေ သဿတော”တိ အဘိနိဝိသနတော “သဿတတဒိနော”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **“ဥစ္ဆေဒသဿတတတအ ဥဘော အန္တာ, အယံ သံသာရပဝတ္တိ”** တိအာဒိ သစ္စနိဒ္ဒေသရဏံ, တံ သုဝိညေယ္ယံ။

ဥစ္ဆေဒသဿတံ သမာသတော ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌီ တိ အတ္တာ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ အတ္တာ နိစ္စောတိ စ အာဒိပ္ပဝတ္တနတော ဥစ္ဆေဒသဿတဒဿနံ သင်္ခေပတော ဝီသတိဝတ္ထုကာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဟောတိ။ သဗ္ဗောပိ

ဟိ အတ္တတအေ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအန္တောဂဓော ဇာတိ။ **ဝိတ္ထာရတော ဒ္ဒတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ** တိ ဥစ္ဆေဒသဿတဒဿ နံ ဝိတ္ထာရေန **ဗ္ရဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. ၁.၂၈ အာဒယော) အာဂတာနိ ဒ္ဒတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ **တေသန္တိ** ဇဝံ သင္ခေပ ဝိတ္ထာရဝဏ္ဏာနံ ဥစ္ဆေဒသဿတဒဿနာနံ။ **ပဋိပက္ခော** တိ ပဟာယကပဋိပက္ခော။ **တေစတ္တာလီသံ ဗောဓိပက္ခိ ယာ ဓမ္မာ**တိ အနိစ္စသညာ ဒုက္ခသညာ အနတ္တသညာ ပဟာနသညာ ဝိရာဂသညာ နိရောဓသညာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ။ ပေ.။ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါတိ ဧတေ တေစတ္တာလီသံ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ။

ဇဝံ ဝိပဿနာဝသေန ပဋိပက္ခံ ဒဿေတွာ ပုန သမထဝသေန ဒဿေတုံ **"အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ ဒသ စ ကသိဏာ ယတနာနီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဒ္ဒတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ မောဟဇာလ** န္တိ ဒ္ဒတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ မောဟဇာလဟေတုကတ္တာ မောဟ ဇာလဥ္စ။ **အနာဒိအနိဓနပ္ပဝတ္တ** န္တိ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော အနာဒိ။ အသတိ ပဋိပက္ခာဓိဂမေ သန္တာနဝသေ န အနုပစ္ဆေဒေန ပဝတ္တနတော အနိဓနပ္ပဝတ္တံ။ ယသ္မာ ပန မောဟဇာလဟေတုကာနိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ မောဟဇာလေ ပ အာလိတေ ပအာလိတာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **"တေစတ္တာလီသံ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ ဉာဏဝဇိရံ မောဟဇာလ ပ္ပအာလန"**န္တိ။

တတ္ထ **ဉာဏဝဇိရန္တိ** ဝဇိရူပမဉာဏံ။ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိတွာ တေဇေတွာ တိက္ခသဘာဝံ အာ ဟာဒိတံ ဝိပဿနာဉာဏံ မဂ္ဂဉာဏဥ္စ ဉာဏဝဇိရံ။ က္လေဒမေဝ ဟိ ဉာဏံ ဘာဂဝတော ပဝတ္တံ "မဟာဝဇိရဉာဏ"န္တိ ဝုစ္စ စတိ။ တံ ပန သသမ္ဘာရံ ကတွာ ဒဿေန္တော "တေစတ္တာလီသံ ဗောဓိပက္ခိယာ ဓမ္မာ"တိ အာဟ။ **မောဟဇာလပ္ပ အာလန**န္တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန မဂ္ဂက္ခဏေ သမုစ္ဆေဒဝသေန အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာနံ ပအာလနံ။ အတီတာဒိ ဘေဒဘိန္နေသု ရူပာဒီသု သကအတ္တဘာဝာဒီသု စ သံသိဗ္ဗနဝသေန ပဝတ္တနတော ဇာလံ ဘဝတဏှာ။ တသ္သာ ဟိ တ ဏှာ ဇာလိနီ သိဗ္ဗိနီ ဇာလန္တိ စ အဓိဝစနန္တိ။ ဇဝံ အတ္တကိလမထာနုယောဂကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဒိဋ္ဌိတဏှာဘိ နိဝေသသဿတုစ္ဆေဒာနံ နိဒ္ဒာရဏဝသေန မောဟဇာလပရိယာယဝိသေသတော အဝိဇ္ဇာတဏှာ ဝိဘဇိတွာ ယထာနု သန္ဓိနာ သံကိလေသပက္ခံ နိဂမေန္တော **"တေန ဝုစ္စတိ ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ စ ဘဝတဏှာယ စာ"**တိ အာဟ။

၈၁. "တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတော" တိအာဒိနာ တေအနပက္ခံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **သလ္လေခာနုသန္တတဝုတ္တီ** တိ အနု ပဒ္ဒုတသလ္လေခဝုတ္တိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **သလ္လေခေ တိဗ္ဗဂါရဝေ** ။ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဟိ တပောဇိဂုစ္ဆာဒိနာ အနုဟ ယေနပိ ယေဘုယျေန ကိလေသာနံ သလ္လေခနာဓိပ္ပာယေန စရတိ, တသ္မာ သော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတော ဓုတဓမ္မဝသေ န သလ္လေခပဋိပဒံ ပူရေတိ။ **သိက္ခာနုသန္တတဝုတ္တီ** တိ အဓိသိဒ္ဓစတုပာရိသုဒ္ဓိသီလဝုတ္တိ။ ဒိဋ္ဌိယာ သဝိသယေ ပညာ သဒိသီ ပဝတ္တီတိ သော ဝိသုဇ္ဈမာနော ပညာဓိကော ဟောတီတိ အာဟ – **"ဒိဋ္ဌိစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော ဓမ္မာနုသာရီ ဘဝတီ"**တိ။ တဏှာဟာဝသေန မိစ္ဆာဝိမောက္ခော ဟောတီတိ တဏှာစရိတော ဝိသုဇ္ဈမာနော သဒ္ဓါ ဓိကော၀ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **"တဏှာစရိတော သမ္မတ္တနိယာမံ ဩက္ကမန္တော သဒ္ဓါနုသာရီ ဘဝတီ"** တိ။ **ဒိဋ္ဌိစရိတော သုခာယ ပဋိပဒါယ** တိအာဒိ ပဋိပဒါနိဒ္ဒေသော ဟေဋ္ဌာ **ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂေ** (နေတ္တိ. ၅ အာဒယော) အာဂတော ဇဝ, အတ္ထောပိ တတ္ထ သဗ္ဗပ္ပကာရတော ဝုတ္တော ဇဝ။

အပုဗ္ဗပဒေသု ပန **ဝိဝေစိယမာနော**တိ ဝိမောစိယမာနော။ **ပဋိနိဿရတီ** တိ နိယျာတိ ဝိမုစ္စတီတိ အတ္ထော။ **ဒန္ဓဥ္စ ဓမ္မံ အာဇာနာတီ**တိ တဏှာစရိတဿ မန္ဒပညဿ ဝသေန ဝုတ္တံ။ တိက္ခပညော ပန ခိပ္ပံ ဓမ္မံ အာဇာနာတီတိ။ **"သတ္တာပိ ဒုဝိဓာ"** တိအာဒိနာ က္လန္ဒိယဝိဘာဂေန ပုန ပဋိပဒါဝိဘာဂံ ဒဿေတိ, တံ သုဝိညေယျံ။

"ယေ ဟိ ကေစီ"တိအာဒိနာ တာသံ ပဋိပဒါနံ နိယျာနေ တီသုပိ ကာလေသု ဧကန္တိကဘာဝံ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **က္လမာဟိ ဇဝ စတူဟိ ပဋိပဒါဟီ**တိ က္လမာဟိ ဇဝ စတူဟိ ပဋိပဒါဟိ, တဗ္ဗိနိမုတ္တာယ အညာယ ပဋိပဒါယ အဘာဝတော။ **စတုက္ကမဂ္ဂ** န္တိ ပဋိပဒါစတုက္ကံ, ပဋိပဒါ ဟိ မဂ္ဂေါတိ။ အထ ဝါ **စတုက္ကမဂ္ဂ** န္တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ စတုဒ္ဒိသာ သင်္ခါတံ မဂ္ဂံ။ တာ ပန စတဿော ဒိသာ ဒိသာလောစနနယေ အာဂမိဿန္တိ။ ကိမတ္ထံ ပန စတုက္ကမဂ္ဂံ ပညပေန္တီတိ အာဟ **"အဗုဓဇနသေဝိတာယာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **အဗုဓဇနသေဝိတာယာ**တိ အပဏ္ဍိတဇနသေဝိတာယ။ **ဗာလကန္တာယာ**တိ ဗာလဇနကာမိတာယ။ **ရတ္တဝာသိနိယာ** တိ ရတ္တေသု ရာဂဘိဘူတေသု ဝသတီတိ ရတ္တဝာသိနီ, တဿာ။ **နန္ဒိယာ** တိ တဏှာ တဏှာဘိနန္ဒနဋ္ဌေန နန္ဒီသင်္ခါတာယ။ **အဝဋ္ဋနတ္ထ** န္တိ သမုစ္ဆိန္ဒနတ္ထံ။ **အယံ ဝုစ္စတိ နန္ဒိ**

ယာဝဋ္ဋသ္သ နယသ္သ ဘူမိတိ အယံ တဏှာပဟာဝိဇ္ဇာနံ ဝသေန သံကိလေသပက္ခေ ဒွေ ဒိသာ သမထဝိပဿနာနံ ဝသေ န ဝေဒါနပက္ခေပိ ဒွေ ဒိသာ စတုသစ္စယောဇနာ နန္ဒိယာဝဋ္ဋသ္သ နယသ္သ သမုဋ္ဌာနတာယ ဘူမိတိ။

၈၂. ဇဝံ နန္ဒိယာဝဋ္ဋသ္သ နယသ္သ ဘူမိံ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ တသ္သ ဒိသာဘူတဓမ္မေ နိဒ္ဒိသန္တေန ယသ္မာ စ သ္သ ဒိသာဘူတဓမ္မေသု ဝုတ္တေသု ဒိသာလောစနနယော ဝုတ္တောယေဝ ဟောတိ, တသ္မာ **"ဝေယျာကရဏေသု ဟိ ယေ ကုသလာကုသလာ"**တိ ဒိသာလောစနလက္ခဏံ ဧကဒေသေန ပစ္စာမသိတွာ **"တေ ဒုဝိဓာ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ"** တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တေ**တိ ဒိသာဘူတဓမ္မာ။ **ဒုဝိဓာ**တိ ''ဣမေ သံကိလေသဓမ္မာ, ဣမေ ဝေဒါနဓမ္မာ''တိ ဇဝံ ဒုဝိ ဓေန။ **ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ** တိ ဥပပတ္တိတော ပရိတော ဣက္ခိတဗ္ဗာ, ဓမ္မယုတ္တိတော တံတံဒိသာဘာဝေန ပေက္ခိတဗ္ဗာ အာလောစိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

ယံ ပကာရံ သန္ဓာယ ''ဒုဝိဓာ ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗာ''တိ ဝုတ္တံ, တံ ဒဿေတုံ **"လောကဝဋ္ဋာနုသာရီ စ လောကဝိဝဋ္ဋာနုသာရီ စာ"**တိ။ တဿတ္ထော – လောကော ဧဝ ဝဋ္ဋံ လောကဝဋ္ဋံ။ လောကဝဋ္ဋဘာဝေန အနုသရတိ ပဝတ္တတီတိ လောကဝဋ္ဋာနုသာရီ, သံကိလေသဓမ္မောတိ အတ္ထော။ လောကသ္သ, လောကတော ဝါ ဝိဝဋ္ဋံ လောကဝိဝဋ္ဋံ, နိဗ္ဗာနံ။ တံ အနုသရတိ အနုလောမနဝသေန ဂစ္ဆတီတိ လောကဝိဝဋ္ဋာနုသာရီ, ဝေဒါနဓမ္မောတိ အတ္ထော။ ဝေနေတဟ – **"ဝဋ္ဋံ နာမ သံသာရော, ဝိဝဋ္ဋံ နိဗ္ဗာန"**န္တိ။

တံ ကထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ န္တိ တံ ကထံ ကေန ပကာရေန ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ စေ? **ဥပစယေန**။ ယထာ ကတံ ကမ္မံ ဖလဒါနသမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ ဥပစိတန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဇဝံ ဥပစိတဘာဝေ ကမ္မံ နာမ ဟောတိ, ဝိပာကဝဋ္ဋဿ ကာရဏံ ဟော တီတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗေပိ ကိလေသာ စတူဟိ ဝိပလ္လာသေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, ဒသန္နမ္ပိ ကိလေသာနံ ဝိပလ္လာသဟေ တုဘာဝတော။ **တေ ကတ္ထ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ** တိ တေ ပန ဝိပလ္လာသာ ကတ္ထ ပဿိတဗ္ဗာတိ အာဟ – **"ဒသ ဝတ္ထုကေ ကိ လေသပုဉ္ဇေ"**တိ။ ဒသဝိဓကာရဏေ ကိလေသသမူဟေတိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကိလေသာပိ ကိလေသဝတ္ထု, ကိလေသာနံ ပစ္စယဓမ္မာပိ ကိလေသဝတ္ထု။ တေသု ကာရဏဘာဝေန ပုရိမသိဒ္ဓာ ကိလေသာ ပရတော ပရေသံ ကိလေသာနံ ပစ္စယဘာဝ တော ကိလေသာပိ ကိလေသဝတ္ထု။ အယောနိသောမနသိကာရော, အယောနိသောမနသိကာရပရိက္ခတာ စ ဓမ္မာ ကိလေသု ပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော ကိလေသပ္ပစ္စယာပိ ကိလေသဝတ္ထူတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

စတ္တာရော အာဟာရာတိ ဧတ္ထ အာဟာရသီသေန တဗ္ဗိသယာ ကိလေသာပိ အဓိပ္ပေတာ။ **စတဿော ဝိညာဏ ဋ္ဌိတိယော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **"ပဌမေ အာဟာရေ"**တိအာဒိနာ ဒသဝတ္ထုကေ ကိလေသပုဉ္ဇေ ပုရိမံ ပုရိမံ ပစ္ဆိ မဿ ပစ္ဆိမဿ ကာရဏန္တိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ **ပဌမေ အာဟာရေ**တိ ဝိသယဘူတေ ပဌမေ အာဟာရေ ပဌမော ဝိပ လ္လာသော ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သေသာဟာရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ** တိ ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ အပ္ပဟီနေ သတိ **ပဌမံ ဥပာဒါနံ** ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ နိဒ္ဒေသေယေဝ ကထယိဿာမ။

၈၃. ဣဒါနိ ဒသဝတ္ထုကံ ကိလေသပုဉ္ဇံ တဏှာပဟာဝိဇ္ဇာဝသေန ဒွေ ကောဋ္ဌာသေ ကရောန္တော **"ယော စ ကဗဠီကာ ရော အာဟာရော"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကဗဠီကာရာဟာရံ ဖဿာဟာရဉ္စ အပရိဇာနန္တဿ တဏှာစရိတဿ ယထာက္ကမံ ကာယဝေဒနာသု တိဗ္ဗော ဆန္ဒရာဂေ ဟောတိ, ဣတိ ဥပက္ကိလေသဿ ဆန္ဒရာဂဿ ဟေတုဘာဝ တော ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ယော စ ဖဿော အာဟာရော, **ဣမေ တဏှာစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပ က္ကိလေသာ**တိ ဝုတ္တာ။ တထာ မနောသဉ္စေတနာဟာရံ ဝိညာဏာဟာရဉ္စ အပရိဇာနန္တော ဒိဋ္ဌိစရိတော တေသု အတ္တ သညီ နိစ္စသညီ စ ဟောတီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ တေ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာတိ ဝုတ္တာ။ တထာ ပုရိ မကာ ဒွေ ဝိပလ္လာသာ ပုရိမကာနိ ဧဝ စ ဒွေ ဒွေဥပာဒါနယောဂဂန္ထာသဝဩဃသလ္လဝိညာဏဋ္ဌိတိအဂတိဂမနာနိ တဏှာပဓာနတ္တာ တဏှာသဘာဝတ္တာ တဏှာဝိသယတ္တာ စ တဏှာစရိတဿ ဥပက္ကိလေသာတိ ဝုတ္ တာ။ ပစ္ဆိမကာနိ ပန တာနိ ဒိဋ္ဌိပဓာနတ္တာ ဒိဋ္ဌိသဘာဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိဝိသယတ္တာ စ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ ဥပက္ကိလေသာတိ ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၈၄. ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ "အသုဘေ သုဘ"န္တိ ဝိပလ္လာသော တိ စတူသု အာဟာရေသု ကဗဠီကာရေ အာဟာရေ စတူသု စ ဝိပလ္လာသေသု "အသုဘေ သုဘ"န္တိ ဝိပလ္လာသော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ကဗဠီကာရာဟာရဿ အသုဘသဘာဝတ္တာ အသုဘသမုဋ္ဌာနတ္တာ စ။ တထာ ဖဿာဟာရဿ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ ဒုက္ခပစ္စယတ္တာ စ ဝိသေသတော တတ္ထ "ဒုက္ခေ သုခ"န္တိ ဝိပလ္လာသော။ တထာ ယေဘုယ္ယေန သတ္တာ ဝိညာဏေ နိစ္စသညိနော, သင်္ခါရေသု စ အတ္တသညိနော, စေတနာပဓာနာ စ သင်္ခါရာတိ ဝုတ္တံ – **"ဝိညာဏေ အာဟာရေ။ပေ။ အတ္တာတိ ဝိပလ္လာသော"** တိ။ **ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော ကာမေ ဥပာဒိယတီ**တိ "အသုဘေ သုဘ"န္တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ ကိလေသကာမေန ဝတ္ထုကာမေ ဒဋ္ဌဟံ ဂဏှာတိ ။ **ကာမဒံ ဝုစ္စတိ ကာမုပာဒာန** န္တိ ယံ တထာ ကာမာနံ ဂဟဏံ, ကာမဒံ ဝုစ္စတိ ကာမုပာဒာနံ။ "ဒုက္ခေ သုခ"န္တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ "သီလဗ္ဗတေဟိ အနာဂတေ ဘဝဝိသုဒ္ဓီတိ တံ နိဗ္ဗုတိသုခ"န္တိ ဒဋ္ဌဟံ ဂဏှာတိ။ "အနိစ္စေ နိစ္စ"န္တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ "သဗ္ဗေ ဘဝေ နိစ္စာ ဓုဝါ သဿတာ အဝိပရိဏာမဓမ္မာ"တိ သံသာရာဘိနန္ဒိနိံ ဘဝဒိဋ္ဌိံ ဒဋ္ဌဟံ ဂဏှာတိ။ "အနတ္တနိ အတ္တာ"တိ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟီ "အသတိ အတ္တနိ ကဿိဒံ ကမ္မဖလံ, တသ္မာ သော ကာရေတိ, သော ပဋိသံဝေဒေတီ"တိ အတ္တဒိဋ္ဌိံ ဒဋ္ဌဟံ ဂဏှာတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ဒုတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော"**တိအာဒိနာ။

အယံ ဝုစ္စတိ ကာမယောဂေ တိ ယေန ကာမရာဂသင်္ခါတေန ကာမုပာဒာနေန ဝတ္ထုကာမေဟိ သဟ သတ္တော သံယောဇီယတိ, အယံ ကာမရာဂေ "ကာမယောဂေ"တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ ဘဝယောဂေ** တိ ယတော သီလဗ္ဗတုပာဒာနသင်္ခါတေန ဘဝုပာဒာနေန ဘဝေန သဟ သတ္တော သံယောဇီယတိ, အယံ ဘဝရာဂေ "ဘဝယောဂေ"တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ ဒိဋ္ဌိယောဂေ** တိ ယာယ အဟေတုကဒိဋ္ဌိအာဒိသင်္ခါတာယ ပာပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ, သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒိအဝသိဋ္ဌဒိဋ္ဌိယာ စ သတ္တော ဒုက္ခေန သဟ သံယောဇီယတိ, အယံ ပာပိကာ ဒိဋ္ဌိ "ဒိဋ္ဌိယောဂေ"တိ ဝုစ္စတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ အဝိဇ္ဇာယောဂေ**တိ ယာယ အတ္တဝါဒုပာဒာနေန သကလဝဋ္ဋဒုက္ခေန စ သဟ သတ္တော သံယောဇီယတိ, အယံ အဝိဇ္ဇာ "အဝိဇ္ဇာယောဂေ"တိ ဝုစ္စတိ။

ယသ္မာ ပန ကာမယောဂာဒယော အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထာဒီနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ **"ပဌမေ ယောဂေ ဌိတော အဘိဇ္ဈာယ ကာယံ ဂန္ထတီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဘိဇ္ဈာယ ကာယံ ဂန္ထတီ** တိ ပရာဘိဇ္ဈာယနလက္ခဏာယ အဘိဇ္ဈာယ နာမကာယံ ဂန္ထတိ ဃဋ္ဋေတီတိ အတ္ထော။ တထာ ဘဝပတ္ထနာယ အပ္ပဟီနတ္တာ ဘဝဒိဋ္ဌိဘဝရာဂဝသေန အာဃာတဝတ္ထုသု သတ္တာ စိတ္တာနိ ပဒူသေန္တီတိ အာဟ – **"ဒုတိယေ ယောဂေ ဌိတော ဗျာပါဒေန ကာယံ ဂန္ထတီ"**တိ။ တထာ ဒိဋ္ဌိဝသေန အဝိဇ္ဇာဝသေန စ သီလဗ္ဗတေဟိ သုဇ္ဈတိ, ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ စ အဘိနိဝိသတီတိ အာဟ – **"တတိယေ။ပေ။ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသေန ကာယံ ဂန္ထတီ"** တိ။

တဿာ တိ တဿ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ သမန္နာဂတဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **ဧဝံ ဂန္ထိတာ** တိ ဧဝံ အဘိဇ္ဈာယနာဒိဝသေန နာမကာယံ ဂန္ထိတွာ ဌိတာ။ **အာသဝန္တိ** တိ အာသဝသဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ။ **ကုတော စ ဝုစ္စတိ အာသဝန္တိ** တိ ကုတော ပန ဟေတုတော တေ ကိလေသာ အာသဝန္တီတိ အာသဝဟေတုံ ပုစ္ဆတိ။ ယသ္မာ ပန ကိလေသာ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ နိဝာရေတွာ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ တိဋ္ဌန္တာ, မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နာ ဧဝ တ အာသဝတနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတု ဟောန္တိ, တသ္မာ **"အနုသယတော တ ပရိယုဋ္ဌာနတော တ"** တိ ဝုတ္တံ။ **အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထေန ကာမာသဝေ** တိ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထေန သိဒ္ဓေန ကာမရာဂသဘာဝတ္တာ ကာမာသဝေ သိဒ္ဓော ဟောတိ။ ကတ္ထစိဒေဝ ဝိသယေ ဒေမနဿိတော တပ္ပဋိပက္ခေ ဝိသယေ တဗ္ဗိသယဇဟုလေ စ ဘဝေ ပတ္ထေတီတိ အာဟ – **"ဗျာပါဒကာယဂန္ထေန ဘဝာသဝေ"** တိ။ **ပရာမာသကာယဂန္ထေန ဒိဋ္ဌာသဝေ** တိ သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထေ သိဒ္ဓေန တံသဘာဝတ္တာ အပရာပရံ တဒိဋ္ဌိယော ဂန္ထေန္တဿ ဒိဋ္ဌာသဝေ သိဒ္ဓေ ဟောတိ။ **ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထေန အဝိဇ္ဇာသဝေ** တိ "ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည"န္တိ အဘိနိဝိသန္တဿ အယောနိသောမနသိကာရတော အနေကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံ အဝိဇ္ဇာသဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သဗ္ဗေသံ တ အကုသလဓမ္မာနံ အဝိဇ္ဇာပုဗ္ဗင်္ဂမတ္တာ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထေန သိဒ္ဓေန တဿ ဟေတုဘူတော အဝိဇ္ဇာသဝေ သိဒ္ဓေ ဟောတိ။

ယသ္မာ ပန အာသဝေ ဧဝ ပရိဗုဒ္ဓါ ဝဍ္ဎိတွာ ဩဃာနန္တိ ဩဃာဒေန္တီတိ "ဩဃာ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ – **"တဿ ဣမေ စတ္တာရော အာသဝ"** တိအာဒိ။

အနုသယသဟဂတာတိ အနုသယဘာဝံ အပ္ပဟီနတ္တာ ဂတာ ပဝတ္တာ, အနုသယဘူတာ တ။ **အဇ္ဈာသယ** န္တိ စိတ္တံ။ **အနုပဝိဋ္ဌာ** တိ ဩဂါဠှာ။ **ဟဒယံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တီ** တိ စိတ္တဿ အဗ္ဘန္တရသင်္ခာတံ ဟဒယံ အာဟန္တွာ တ တိဋ္ဌန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **အဋ္ဌသာလိနိယံ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၅) ''အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန ဟဒယ''န္တိ။ **တေန ဝုစ္စန္တိ သလ္လာ**တိ ယသ္မာ အဇ္ဈာသယံ အနုပဝိဋ္ဌာ ဟဒယံ အာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ, တေန ဝုစ္စန္တိ ''သလ္လာ''တိ။ ပီဠာဇနနံ ဒုရုဒ္ဓရဏတာ စ သလ္လဋ္ဌော။ ''ဧသော မေ အတ္တာ''တိ ဂဟဏမုခေန ''ဧသောဟမသ္မီ''တိ ဂဟဏံ ဟောတီတိ ဒိဋ္ဌိ နိဿာယပိ မာနံ ဇပ္ပေန္တီတိ အာဟ **''ဒိဋ္ဌာဓိဋ္ဌာနေန မာနသလ္လော''** တိ။

ပရိယာဒိန္န န္တိ အညဿ ဩကာသံ အဒတွာ သမန္တတော ဂဟိတံ။ **စတူသု ဓမ္မေသု သဏ္ဌဟတီ** တိ အာရမ္မဏပစ္စယတာယ အာရမ္မဏဘူတေသု စတူသု ဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌဟတိ။ တာနိ သရူပတော ဒဿေတိ **''ရူပေ ဝေဒနာယ သညာယ သင်္ခါရေသူ''**တိ။ **နန္ဒူပသေစနေနာ** တိ လောဘသဟဂတဿ သမ္ပယုတ္တာ နန္ဒီ သဟဇာတကောဋိယာ , ဣတရဿ ဥပနိဿယကောဋိယာ ဥပသေစနန္တိ နန္ဒူပသေစနံ, တေန နန္ဒူပသေစနေန။ ကေန ပန တံ နန္ဒူပသေစနန္တိ အာဟ – **''ရာဂသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေနာ''** တိ။

တတ္ထ **ရာဂသလ္လေနာ** တိ ရာဂသလ္လေန ဟေတုဘူတေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေနာတိ ဣတ္ထမ္ဘူတလက္ခဏေ ကရဏဝစနံ။ **ရူပူပဂ ဝိညာဏဋ္ဌိတီ** တိ ရူပမေဝ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဥပဂန္တဗ္ဗတော, ဝိညာဏဿ ပတိဋ္ဌာဘာဝတော စ ရူပူပဂ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌိတိ။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝသ္မိဉ္ဟိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ ရူပက္ခန္ဓံ နိဿာယ တိဋ္ဌတိ။ **ဒောသသလ္လေနာ** တိ သဟဇာတေန ဒောသသလ္လေန။ ယအာ ဝေဒနူပဂ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဝုစ္စတိ, တအာ ဥပနိဿယကောဋိယာဝ နန္ဒိယာ ဥပသိတ္တံ ဝိညာဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဒနာပိ ဒောမနဿဝေဒနာဝ။ ယအာ စ ဥပနိဿယပစ္စယဘူတေန ဒောသသလ္လေန ဝေဒနူပဂ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဝုစ္စတိ, တအာ သဟဇာတကောဋိယာ, ဥပနိဿယကောဋိယာ တ နန္ဒိယာ ဥပသိတ္တံ ဝိညာဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဒနာ ပန တိဿောပိ တိဿန္နံ ဝေဒနာနံ အာရမ္မဏူပနိဿယဘာဝတော။ တတ္ထ ပဌမနယော ဒောမနဿာရမ္မဏဿ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ ဝသေန ဝုတ္တော။ ဒုတိယော သဗ္ဗဝေဒနာရမ္မဏဿ ဝသေနာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မာနသလ္လေနာ တိ မာနသလ္လေန သဟဇာတေန, ဥပနိဿယဘူတေန တ။ **မောဟသလ္လေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ အနာဒိမတိသံသာရေ ဣတ္ထိပုရိသာ ရူပာဘိရာမာတိ ရာဂသလ္လဝသေန ပဌမာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ယောဇိတာ။ သဗ္ဗာယပိ ဝေဒနာယ ဒုက္ခပရိယာယယသဗ္ဘာဝတော ဒုက္ခာယ စ ဒောသော အနုသေတီတိ ဒောသသလ္လဝသေန ဒုတိယာ, သညာဝသေန ''သေယျောဟမသ္မီ''တိ မညနာ ဟောတီတိ မာနသလ္လဝသေန တတိယာ, သင်္ခါရေသု သမူဟဃနံ ဒုဗ္ဗိနိဗ္ဘောဂန္တိ မောဟသလ္လဝသေန စတုတ္ထီ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ယောဇိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဥပတ္ထဒ္ဓ န္တိ ဩလုဗ္ဘာရမ္မဏဘူတာဟိ ဝိညာဏဋ္ဌိတီဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိတံ။ **တဇ္ဇံ ကမ္မ** န္တိ ယံ ''စေတနာ စေတသိက''န္တိ ပုဗ္ဗေ (နေတ္တိ. ၈၂) ဝုတ္တံ။ **ဣမေ စ ကိလေသာ**တိ ဣမေ စ ဒသဝတ္ထုကာ ကိလေသာ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

၈၅. ဣအာနိ အာဟာရာဒယော နယာနံ သံကိလေသပက္ခေ ဒိသာဘာဝေန ဝဝတ္ထပေတုံ **''ဣမာ စတဿော ဒိသာ''**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ, တံ ဥတ္တာနမေဝ။ ပုန **ကဗဠီကာရော အာဟာရော**တိအာဒိ အာဟာရာဒီသုယေဝ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ, တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဒသန္နံ သုတ္တာန** န္တိ ကေဒေသေသု သမုဒယတေဟာရေန ဝုတ္တံ။ သမုဒယေသု ဟိ ပဝတ္တာ သမညာ အဝယဝေသုပိ ဒိဿတိ , ''ယထာ ပဋော ဒၶော, သမုဒ္ဒော ဒိဋ္ဌော''တိ စ။ **ကော အတ္ထော** တိ ကေဿ အတ္ထဿ နိဗ္ဗာဒနတော ဝုတ္တံ။ **ဗျဉ္ဇနမေဝ နာန** န္တိ ဧတ္ထ ဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏေန ဗျဉ္ဇနတ္ထောပိ ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒသဟိပိ သုတ္တပဒေဟိ သဝတ္ထုကာ တဏှာ ဝုတ္တာ။ တဏှာ စ ရာဂစရိတံ ပုဂ္ဂလံ ခိပ္ပံ ဒူသေတီတိ အာဟ – **''ဣမေ ရာဂစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ ဥပက္ကိလေသာ''** တိ။ ယထာ စ ပဌမဒိသာဘာဝေန ဝုတ္တဓမ္မာ ရာဂစရိတဿ ဥပက္ကိလေသာ, ဧဝံ ဒုတိယဒိသာဘာဝေန ဝုတ္တဓမ္မာ ဒောသစရိတဿ။ တတိယစတုတ္ထဒိသာဘာဝေန ဝုတ္တဓမ္မာ ယထာက္ကမံ ဒိဋ္ဌိစရိတဿ မန္ဒဿ တိက္ခဿ စ ဥပက္ကိလေသာ ဝုတ္တာ။ တေသံ ဥပက္ကိလေသဘာဝေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာဟာရဝိပလ္လာသာဒယော ယဒိပိ သဗ္ဗေဟိ တီဟိ ဝိမောက္ခမုခေဟိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ယထာရဟံ ပရိညေယျာ ပဟာတဗ္ဗာ စ။ ယသ္သ ပန ဒုက္ခာနုပဿနာ ပုရိမေ အာဟာရဒွဝယေ ဒုက္ခာကာရေန ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ, တဿ ဝသေန ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ယော စ ဖဿော အာဟာရော, ဣမေ အပ္ပဏိဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန ပရိညံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဝုတ္တံ။ သေ နယော သေသေသု။ ဧဝဉ္စေတံ, န အညထာ။ န ဟိ အရိယမဂ္ဂနံ ဝိယ ပဟာတဗ္ဗေသု ဝိမောက္ခမုခာနံ ပရိညေယျပဟာတဗ္ဗေသု ကောစိ နိယမော သမ္ဘဝတိ။ **ဣတိ သဗ္ဗေ လောကဝဋ္ဋာနုသာရိနော ဓမ္မာ နိယျန္တိ, တေ လောကာ တီဟိ ဝိမောက္ခမုခေဟီ**တိ နိဂမနံ။ တဿတ္ထော – ဣတိ ဧဝံ ဝုတ္တပ္ပကာရာ သဗ္ဗေ အာဟာရာဒယော လောကသင်္ခာတဝဋ္ဋာနုသာရိနော ဓမ္မာ တေ လောကဘူတာ ဝဋ္ဋတော နိယျန္တိ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ တီဟိ ဝိမောက္ခမုခေဟီတိ။

၈၆. ဧဝံ သံကိလေသပက္ခေ ဒိသာဘူတဓမ္မေ နိဒ္ဒိသိတွာ ဣဒါနိ ဝေါဒါနပက္ခေ ဒိသာဘူတဓမ္မေ ဒဿေတုံ **"စတဿော ပဋိပဒါ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒိဗ္ဗဗြဟ္မအရိယအာနေဉ္ဇဝိဟာရေတိ **စတ္တာရော ဝိဟာရာ**။ မာနပ္ပဟာနအာလယသမုဂ္ဃာတအဝိဇ္ဇာပဟာနဘဝူပသမာ **စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ**။ သစ္စာဓိဋ္ဌာနာဒီနိ **စတ္တာရိ အဓိဋ္ဌာနာနိ**။ ဆန္ဒသမာဓိဘာဝနာဒယော **စတဿော သမာဓိဘာဝနာ**။ ဣန္ဒြိယသံဝရော တပသင်္ခါတော ပုညဓမ္မော ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာ သဗ္ဗူပဓိပဋိနိဿဂ္ဂသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနဉ္စာတိ **စတ္တာရော သုခဘာဂိယာ ဓမ္မာ** ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ပဌမာ ပဋိပဒါတိအာဒိ ပဋိပဒါသတိပဋ္ဌာနာဒီနံ အဘေဒသန္ဒဿနံ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝိသုံ ဂဟဏံ ကတန္တိ? ဒသဝတ္ထုကဿ ကိလေသပုဉ္ဇဿ ပဋိပက္ခဘာဝဒဿနတ္ထံ ပဋိပဒါဒိဒသကနိဒ္ဒေသော။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – "စတ္တာရော အာဟာရာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတဿော ပဋိပဒါ"တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၈၇)။ ကိဉ္စာပိ စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု "ဣဒံ နာမ သတိပဋ္ဌာနံ ဣမာယ ဧဝ ပဋိပဒာယ ဣဇ္ဈတီ"တိ နိယမော နတ္ထိ, တထာပိ ပဌမာယ ပဋိပဒာယ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ သမ္ဘဝတီတိ သမ္ဘဝဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ – **"ပဌမာ ပဋိပဒါ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာန"** န္တိ။ ယသ္မာ ပန အာဟာရဝိပလ္လာသာဒီနံ ဝိယ ပဋိပဒါသတိပဋ္ဌာနာဒီနံ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ။ သတိပဋ္ဌာနနိယေဝ ဟိ တထာ တထာ ပဋိပဇ္ဇမာနာနိ ဒုက္ခာပဋိပဒာဒန္ဓာဘိညာဒိနာမကာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ ယထာ သံကိလေသပက္ခေ "ပဌမေ အာဟာရေ ပဌမော ဝိပလ္လာသော"တိအာဒိနာ အဓိကရဏဘာဝေန ဝုတ္တံ, ဧဝံ အဓိကရဏဘာဝံ အကတွာ "ပဌမာ ပဋိပဒါ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာန"န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အန္ဓဿ ပဗ္ဗတာရောဟနံ ဝိယ ကအာစိဒေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ **အစ္ဆရိယံ,** အစ္ဆရာယောဂ္ဂံ အစ္ဆရိယန္တိ ဟောရာဏာ။ အဘူတပုဗ္ဗံ ဘူတန္တိ **အဗ္ဘုတံ**။ ဥဘယမ္ပေတံ ဝိမှယာဝဟဿ အဓိဝစနံ။ န ဟိ မာနပ္ပဟာနာဒိတော အညံ ဒုရဘိသမ္ဘဝတရံ ဝိမှာပနီယဉ္စ ဥပလဗ္ဘတီတိ အဓိတိဋ္ဌတိ ဧတေန, ဧတ္ထ တ အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ တ တန္တိ **အဓိဋ္ဌာနံ**။ သစ္စဉ္စ တံ အဓိဋ္ဌာနဉ္စ, သစ္စဿ တ အဓိဋ္ဌာနံ, သစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ တ **သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ**။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ သမာဓိ ဧဝ ဘာဝေတဗ္ဗတာယ **သမာဓိဘာဝနာ**။ သုခံ ဘဇတီတိ **သုခဘာဂိယော,** သုခဘာဂဿ တ သုခကောဋ္ဌာသဿ ဟိတောတိ သုခဘာဂိယော။ ကေဿပိ သတ္တဿ အသုဘဘာဝနာဒယော ဝိယ ကေဒေသေ အဝတွာ တိတွာ အနဝသေသပရိယာအနတော နတ္ထိ ဧတိဿာ ပမာဏန္တိ **အပ္ပမညာ**။

ပဌမာ ပဋိပဒါ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတီ တိ ပဌမာယ ပဋိပဒာယ ဘာဝနာဗဟုလီကာရော ပဌမဿ သတိပဋ္ဌာနဿ ဘာဝနာဟာရိပူရီတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ ဟိ အရိယမဂ္ဂေ ဘာဝိတေ သတိပဋ္ဌာနာဒယော ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ သဗ္ဗေပိ ဘာဝိတာ ဧဝ ဟောန္တိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကာယာနုပဿနာယ ကာမရာဂဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော **"ပဌမော သတိပဋ္ဌာနော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော ကာမပဋိပက္ခံ ပဌမံ ဈာနံ ပရိပူရေတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ပီတိပဋိသံဝေဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနံ ဒုတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ, သပ္ပီတိကဿ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ စိတ္တဿ အဘိပ္ပမောဒနဝသေန ပဝတ္တမာနံ တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ ဥက္ကံ သဂတသုခဿ တတိယဇ္ဈာနဿ အနိစ္စဝိရာဂဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ သင်္ခာရေသု ဥပေက္ခကံ စတုတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိဘာဝတော စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ပာရိပူရိယာ သံဝတ္တတိ။

ယသ္မာ ပန ရူပာဝစရပဉ္စမဇ္ဈာနံ ရူပာဝစရသမာပတ္တီနံ, ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဇ္ဈာနံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ, တတိယဇ္ဈာနံ ပီတိဝိရာဂေန သုခေန ဝိပဿနာယ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ အရိယဝိဟာရာနံ, စတုတ္ထဇ္ဈာနံ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိအာနေဉ္ဇပ္ပတ္တံ အာနေဉ္ဇဝိဟာရာနံ ဝိသေသတော ပစ္စယော ဟောတိ, တသ္မာ **"ပဉ္စမံ ဈာနံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ ပဉ္စမံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ယော ယဿ ဝိသေသပစ္စယော, သော တံ ပရိပူရေတီတိ ဝုတ္တောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၈၇. ဣဒါနိ ပဋိပဒါဒယော တေအနုပဂေ္ဂ ဒိသာဘာဝေန ဝဝတ္ထပေတုံ **"တတ္ထ ဣမာ စတဿော ဒိသာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။ ပုန **"ပဉ္စမာ ပဋိပဒာ"**တိအာဒိ ပဋိပဒာစတုက္ကာဒီသု ယေန ယဿ ပုဂ္ဂလဿ တေအနံ, တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ ယဒိပိ တီသု ဝိမောက္ခမုခေသု ''ဣဒံ နာမ ဝိမောက္ခမုခံ ဣမာယ ဧဝ ပဋိပဒာယ ဣစ္ဆိတီ''တိ နိယမော နတ္ထိ။ ယေသံ ပန ပုဂ္ဂလာနံ ပုရိမာဟိ ဒွီဟိ ပဋိပဒာဟိ အပ္ပဏာ ဟိတေန ဝိမောက္ခမုခေန အရိယမဂ္ဂာဓိဂမော။ တထာ ယဿ တတိယာယ ပဋိပဒာယ သုညတဝိမောက္ခမုခေန, ယဿ စ စတုတ္ထာယ ပဋိပဒာယ အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခေန အရိယမဂ္ဂာဓိဂမော, တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ဝသေန အယံ ပဋိပဒာဝိမောက္ခမုခသံသန္ဒနာ။ သတိပဋ္ဌာနာဒီဟိ ဝိမောက္ခမုခသံသန္ဒနာယပိ ဧသေဝ နယော။

တေသံ ဝိက္ကီဠိတ န္တိ တေသံ အသန္တာသနဇဝပရက္ကမာဒိဝိသေသယောဂေန သီဟာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနံ ဗုဒ္ဓသာဝကာနဉ္စ ဝိက္ကီဠိတံ ဝိဟရဏံ။ ယဒိဒံ အာဟာရာဒိကိလေသဝတ္ထုသမတိက္ကမနမုခေန သပရသန္တာနေ ပဋိပဒါဒိသမ္ပာဒနာ။ ဣဒါနိ အာဟာရာဒီနံ ပဋိပဒာဒီဟိ ယေန သမတိက္ကမနံ, တံ နေသံ ပဋိပက္ခဘာဝံ ဒဿေန္တော **"စတ္တာရော အာဟာရာ တေသံ ပဋိပက္ခော စတဿော ပဋိပဒါ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ တေသံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပဟာတဗ္ဗဘာဝတော ပဟာယကဘာဝတော စ အာဟာရဝိညာဏဋ္ဌိတီနဉ္စေတ္ထ ပဟာတဗ္ဗဘာဝတော တပ္ပဋိဗန္ဓဆန္ဒရာဂဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တတ္ထ **"ဝိက္ကီဠိတံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာ စာ"** တိအာဒိ တဿာယံ သင်္ခေပတ္ထော – **တေသံ ဝိက္ကီဠိတ** န္တိ ဧတ္ထ ယဒေတံ ဝိက္ကီဠိတံ နာမ ဘာဝေတဗ္ဗာနံ ဗောဓိပက္ခိယမ္မော့နံ ဘာဝနာ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗာနံ ဖလနိဗ္ဗာနာနံ သစ္ဆိကိရိယာ စ။ တထာ ပဟာတဗ္ဗဿ ဒသဝတ္ထုကဿ ကိလေသပုဉ္ဇဿ တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပဟာနံ ဗျန္တီကိရိယာ အနဝသေသနန္တိ။ ဣဒါနိ တံ သင်္ခေပေန ဒဿေန္တော **"ဣန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာနံ ဝိက္ကီဠိတံ ဝိပရိယာသာနဓိဋ္ဌာန"** န္တိ အာဟ။

ဣန္ဒြိယာဓိဋ္ဌာန န္တိ ဣန္ဒြိယာနံ ပဝတ္တနံ ဘာဝနာ သစ္ဆိကိရိယာ စ။ **ဝိပရိယာသာနဓိဋ္ဌာန** န္တိ ဝိပလ္လာသာနံ အပဝတ္တနံ ပဟာနံ အနုပ္ပာဒနံ။ **ဣန္ဒြိယာနိ သဒ္ဓမ္မဂောစရော** တိ ဣန္ဒြိယာနိ စေတ္ထ သဒ္ဓမ္မဿ ဂောစရဘူတာနိ ပဝတ္တိဟေတူတိ အဓိပ္ပေတာနိ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနီတိ အတ္ထော။ **ဝိပရိယာသာ ကိလေသဂောစရော**တိ ဝိပလ္လာသာ သံကိလေသပက္ခဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ပဝတ္တိဟေတူတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ သီဟဝိက္ကီဠိတဿ နယဿ ဘူမီ** တိ ယာယံ ''စတ္တာရော အာဟာရာ''တိအာဒိနာ သံကိလေသပက္ခေ ဒသန္နံ စတုက္ကာနံ, ''စတဿော ပဋိပဒါ''တိအာဒိနာ တေအနုပက္ခေပိ ဒသန္နံ စတုက္ကာနံ တဏှာဟာစရိတာဒီနံ ဥပက္ကိလေသတေအနဝိဘာဝနာမုခေန နိဒ္ဒါရဏာ, အယံ သီဟဝိက္ကီဠိတဿ နယဿ ဘူမိ နာမ။

၈၈. ဣဒါနိ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိပုဂ္ဂလတ္တယဝသေန တိပုက္ခလနယဿ ဘူမိံ ဝိဘာဝေတုကာမော ယသ္မာ ပန နယာနံ အညမညာနုပ္ပဝေသဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ သီဟဝိက္ကီဠိတနယတော တိပုက္ခလနယော နိဂ္ဂစ္ဆတိ, တသ္မာ ပဋိပဒါဝိဘာဂတော စတ္တာရော ပုဂ္ဂလေ သီဟဝိက္ကီဠိတနယဿ ဘူမိံ နိဒ္ဒိသိတွာ တတော ဧဝ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိပုဂ္ဂလတ္တယေ နိဒ္ဒါရေတုံ **"တတ္ထ ယေ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယာ"** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဣမေ ဒွေဝ ပုဂ္ဂလာ** တိ ဣမေ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ ပဋိပဒါနံ ဝသေန ဒွေဝ ပုဂ္ဂလာ။ သေ နယော ဣတရတ္ထာပိ။ ပုန **"တတ္ထ ယေ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယာ"**တိအာဒိ ယထာဝုတ္တပုဂ္ဂလစတုက္ကတော ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိပုဂ္ဂလတ္တယံ နိဒ္ဒါရေတုံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယော သာဓာရဏာယာ**တိ ဒုက္ခာပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ, သုခာပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ စ နိယျာတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ကထံ ပန ပဋိပဒာဒွယံ ဧကဿ သမ္ဘဝတီတိ? နယိဒမေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧကဿ ပုဂ္ဂလဿ ဧကသ္မိံ ဒွေဝ ပဋိပဒာ သမ္ဘဝန္တီတိ။ ယထာဝုတ္တာသု ပန ဒွီသု ပဋိပဒာသု ယော ယာယ ကာယစိ နိယျာတိ, အယံ ဝိပဉ္စိတညူတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပါယော။ ယသ္မာ ပန **အင်္ဂုတ္တရနိကာယ** (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၃၅၀) ပဋိပဒါ စလတိ န စလတီတိ ဝိစာရဏာယံ ''စလတီ''တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဧကဿပိ ပုဂ္ဂလဿ ဈာနန္တရမဂ္ဂန္တရေသု ပဋိပဒါဘေဒော ဣစ္ဆိတောတိ။

“တတ္ထ ဘဂဝါ” တိအာဒိနာ ဒေသနာဝိဘာဂေဟိပိ တမေဝ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ ဝိဘာဝေတိ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ တတ္ထ **အဓိစိတ္တ** န္တိ အဓိစိတ္တသိက္ခဥ္စာတိ **စ**-သဒ္ဒော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌော။ တေန အဓိစိတ္တသိက္ခဥ္စ အဓိပညာသိက္ခဥ္စ ဝိပဿိတုညဿ ပညပေတီတိ အတ္ထော။ **အဓိသီလ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ အဓိသီလသိက္ခံ အဓိစိတ္တသိက္ခံ အဓိပညာသိက္ခဥ္စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

စတ္တာရိ ဟုတ္ဝာ တီဏိ ဘဝန္တီ တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ ဟုတ္ဝာ တယော ပုဂ္ဂလာ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။

အယံ သံကိလေသောတိ အယံ အကုသလမူလာဒိဒ္ဓတဒသတ္တိကသင်္ဂဟော သံကိလိဿတိ ဧတေနာတိ သံကိလေသောတိ ကတ္ဝာ။ **ဣဒံ ဝောဒာန**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

တီဏိ ဟုတ္ဝာ ဒွေ ဘဝန္တီ တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယဿ ဒိသာဘူတဓမ္မဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ တေနေတဟ – **“တဏှာ ဟာ စ အဝိဇ္ဇာ စာ”**တိအာဒိ, တံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျမေဝ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ နယာနံ ဥဒ္ဒေသာနုက္ကမေန နိဒ္ဒေသော န ကတောတိ? နယာနံ နယေဟိ သမ္ဘဝဒဿနတ္ထံ။ ပဌမနယတော ဟိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဝသေန တတိယနယဿ, တတိယနယတော စ ဒုတိယနယဿ သမ္ဘဝတော ကမသ္ဝသ ဝိသေသသဿ ဒဿနတ္ထံ ပဌမနယာနန္တရံ တတိယနယော, တတိယနယာနန္တရဥ္စ ဒုတိယနယော နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေန ပန တတိယနယတော ဒုတိယနယော, ဒုတိယနယတော ပဌမနယောပိ သမ္ဘဝတီတိ ကမဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ အန္တေ “တဏှာ ဟာ စ အဝိဇ္ဇာ စာ”တိအာဒိနာ ပဌမနယဿ ဘူမိ ဒဿိတာ။ တေနေဝ ဟိ “စတ္တာရိ ဟုတ္ဝာ တီဏိ ဘဝန္တိ, တီဏိ ဟုတ္ဝာ ဒွေ ဘဝန္တီ”တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ “ဒွေ ဟုတ္ဝာ စတ္တာရိ ဘဝန္တိ, ဒွေ ဟုတ္ဝာ တီဏိ ဘဝန္တိ, တီဏိ ဟုတ္ဝာ စတ္တာရိ ဘဝန္တီ”တိ အယမ္ပိ နယော ဝတ္တဗ္ဗော သိယာတိ? သစ္စမေတံ, အယံ ပန နယော အတ္ထတော ဒဿိတော ဧတတိ ကတ္ဝာ န ဝုတ္တော။ ယသ္မာ တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ အညမညံ အနုပ္ပဝေသော ဣစ္ဆိတော, သတိ စ အနုပ္ပဝေသေ တတော ဝိနိဂ္ဂမောပိ သမ္ဘဝတိ ဧတတိ။ အယဥ္စ အတ္ထော **ပေဋကောပဒေသေန** ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

တတ္ထာယံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဝိဘာဝနာ – စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ တဏှာဟာစရိတော ဒုဝိဓော မုဒိန္ဒြိယော တိက္ခိန္ဒြိယော စ။ တထာ ဒိဋ္ဌိစရိတောတိ။ တတ္ထ တဏှာဟာစရိတော မုဒိန္ဒြိယော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ, တိက္ခိန္ဒြိယော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ, ဒိဋ္ဌိစရိတော ပန မုဒိန္ဒြိယော သုခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ, တိက္ခိန္ဒြိယော သုခာယ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ။ ဣတိ ဣမာသု ပဋိပဒါသု ယထာရဟံ ဌိတေဟိ တဏှာဟာစရိတဒိဋ္ဌိစရိတေဟိ စတ္တာရော အာဟာရာ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနေန ပဟာတဗ္ဗာ။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေတ္ဝာ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာတိ သဗ္ဗော ယထာဝုတ္တနယော အနုဂန္တဗ္ဗော။

တတ္ထာယံ ဟဋ္ဌိ – တတ္ထ ယေ ဒိဋ္ဌိစရိတာ သတ္တာ, တေ ကာမေသု အောသဒိဋ္ဌိ, န စ ယေ ကာမေသု အနုသယာ သမူဟတာ, တေ အတ္တကိလမထာနုယောဂမနုယုတ္တာ ဝိဟရန္တိ။ တေသံ သတ္ထာ တ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အညတရော တ ဂရုဋ္ဌာနိယော သဗ္ရဟ္မစာရီ “ကာမေဟိ နတ္ထိ အတ္ထော”တိ, တေ စ ပုဗ္ဗေယေဝ ကာမေဟိ အနတ္ထိကာ , ဣတိ ကာမေ အပ္ပကသိရေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, တေ စေတသိကေန ဒုက္ခေန အနဇ္ဈောသိတာ။ တေန ဝုစ္စတိ “သုခာ ပဋိပဒာ”တိ။ ယေ ပန တဏှာဟာစရိတာ သတ္တာ, တေ ကာမေသု အဇ္ဈောသိတာ, တေသံ သတ္ထာ တ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အညတရော တဘိက္ခု “ကာမေဟိ နတ္ထိ အတ္ထော”တိ, တေ ပိယရူပံ ဒုက္ခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ။ တေန ဝုစ္စတိ “ဒုက္ခာ ပဋိပဒာ”တိ။ ဣတိ ဣမေ သဗ္ဗေ သတ္တာ ဒွီသု ပဋိပဒါသု သမောသရဏံ ဂစ္ဆန္တိ ဒုက္ခာယဥ္စ သုခာယဥ္စ။

တတ္ထ ယေ ဒိဋ္ဌိစရိတာ သတ္တာ, တေ ဒုဝိဓာ တိက္ခိန္ဒြိယာ စ မုဒိန္ဒြိယာ စ။ တတ္ထ ယေ ဒိဋ္ဌိစရိတာ သတ္တာ တိက္ခိန္ဒြိယာ, တေ သုခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, ခိပ္ပဥ္စ အဘိသမေန္တိ။ တေန ဝုစ္စတိ – “သုခာ ပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ”တိ။ တတ္ထ ယေ ဒိဋ္ဌိစရိတာ သတ္တာ မုဒိန္ဒြိယာ ပဌမံ တိက္ခိန္ဒြိယံ ဥပာဒာယ ဒန္ဓတရံ အဘိသမေန္တိ, တေ သုခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, ဒန္ဓဥ္စ အဘိသမေန္တိ။ တေန ဝုစ္စတိ – “သုခာ ပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ”တိ။ တတ္ထ တဏှာဟာစ

ရိတာ သတ္တာ ဒုဝိဓာ တိက္ခိန္ဒြိယာ စ မုဒိန္ဒြိယာ စ။ တတ္ထ ယေ တဏှာစရိတာ သတ္တာ တိက္ခိန္ဒြိယာ, တေ ဒုက္ခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, ခိပ္ပဉ္စ အဘိသမေန္တိ။ တေန ဝုစ္စတိ – “ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ”တိ။ တတ္ထ ယေ တဏှာစရိတာ သတ္တာ မုဒိန္ဒြိယာ ပဌမံ တိက္ခိန္ဒြိယံ ဥပါဒါယ ဒန္ဓတရံ အဘိသမေန္တိ, တေ ဒုက္ခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ, ဒန္ဓဉ္စ အဘိသမေန္တိ။ တေန ဝုစ္စတိ – “ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ”တိ။ ဣမာ စတဿော ပဋိပဒါယော အပဉ္စမာ အဆဋ္ဌာ။ ယေ ဟိ ကေစိ နိဗ္ဗုတာ နိဗ္ဗာယန္တိ နိဗ္ဗာယိဿန္တိ ဝါ ဣမာဟိ စတူဟိ ပဋိပဒါဟိ အနညာဟိ, အယံ ပဋိပဒါ စတုက္ကမဂ္ဂေန ကိလေသေ နိဒ္ဒိသတိ။ ယာ စတုက္ကမဂ္ဂေန အရိယဓမ္မေသု နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ, အယံ ဝုစ္စတိ သီဟဝိက္ကီဠိတော နာမ နယော။

တတ္ရိမေ စတ္တာရော အာဟာရာ, စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ ဥပါဒါနာ ယောဂါ ဂန္ထာ အာသဝါ ဩဃာ သလ္လာ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော အဂတိဂမနာနီတိ ဧဝံ ဣမာနိ သဗ္ဗာနိ ဒသ ပဒါနိ။ အယံ သုတ္တဿ သံသန္ဒနာ။

စတ္တာရော အာဟာရာ, တတ္ထ ယော စ ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ယော စ ဖဿော အာဟာရော, ဣမေ တဏှာစရိတေန ပဟာတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယော စ မနောသဉ္စေတနာဟာရော, ယော စ ဝိညာဏာဟာရော, ဣမေ ဒိဋ္ဌိစရိတေန ပဟာတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ပဌမော အာဟာရော ပဌမော ဝိပလ္လာသော, ဒုတိယော အာဟာရော ဒုတိယော ဝိပလ္လာသော, တတိယော အာဟာရော တတိယော ဝိပလ္လာသော, စတုတ္ထော အာဟာရော စတုတ္ထော ဝိပလ္လာသော, ဣမေ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ အပဉ္စမာ အဆဋ္ဌာ။ ဣဒဉ္စ ပမာဏာ စတ္တာရော အာဟာရာ။

တတ္ထ ပဌမေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော ကာမေ ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ ကာမုပါဒါနံ။ ဒုတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော အနာဂတံ ဘဝံ ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ။ တတိယေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော ဝိပရီတဒိဋ္ဌိံ ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ။ စတုတ္ထေ ဝိပလ္လာသေ ဌိတော ခန္ဓေ အတ္တတော ဥပါဒိယတိ, ဣဒံ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ။

တတ္ထ ကာမုပါဒါနေ ဌိတော ကာမေ အဘိဇ္ဈာယ ဂန္ထတိ, အယံ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော။ သီလဗ္ဗတုပါဒါနေ ဌိတော ဗျာပါဒံ ဂန္ထတိ, အယံ ဗျာပါဒကာယဂန္ထော။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနေ ဌိတော ပရာမာသံ ဂန္ထတိ, အယံ ပရာမာသကာယဂန္ထော။ အတ္တဝါဒုပါဒါနေ ဌိတော ပပဉ္စေန္တော ဂန္ထတိ, အယံ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထော။

တဿ ဂန္ထဂန္ထိတာ ကိလေသာ အာသဝန္တိ။ ကိံ ပန ဝုစ္စတိ အာသဝန္တီတိ? ဝိပ္ပဋိသာရာ။ ယေ ဝိပ္ပဋိသာရာ, တေ အနုသယာ။ တတ္ထ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထေန ကာမာသဝေါ, ဗျာပါဒကာယဂန္ထေန ဘဝါသဝေါ, ပရာမာသကာယဂန္ထေန ဒိဋ္ဌာသဝေါ, ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထေန အဝိဇ္ဇာသဝေါ။

တေ စတ္တာရော အာသဝါ ဝေပုလ္လံ ဂတာ ဩဃာ ဟောန္တိ, တေန ဝုစ္စန္တိ “ဩဃာ”တိ။ တတ္ထ ကာမာသဝေါ ကာမောဃော, ဘဝါသဝေါ ဘဝေါဃော, အဝိဇ္ဇာသဝေါ အဝိဇ္ဇောဃော, ဒိဋ္ဌာသဝေါ ဒိဋ္ဌောဃော။

တေ စတ္တာရော ဩဃာ အာသယမနုပဝိဋ္ဌာ အနုသယသဟဂတာ ဝုစ္စန္တိ သလ္လာတိ ဟဒယမာဟစ္စ တိဋ္ဌန္တိ။ တတ္ထ ကာမောဃော ရာဂသလ္လံ, ဘဝေါဃော ဒောသသလ္လံ, အဝိဇ္ဇောဃော မောဟသလ္လံ, ဒိဋ္ဌောဃော ဒိဋ္ဌိသလ္လံ။

ဣမေဟိ စတူဟိ သလ္လေဟိ ပရိယာဒိန္နံ ဝိညာဏံ စတူသု ဓမ္မေသု တိဋ္ဌတိ ရူပေ ဝေဒနာယ သညာယ သင်္ခါရေသု။ ဣမာ စတဿော ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော။ တတ္ထ ရာဂသလ္လေန နန္ဒူပသေစနံ ရူပူပဂံ ဝိညာဏံ တိဋ္ဌတိ။ ဒောသသလ္လေန ဝေဒနူပဂံ။ မောဟသလ္လေန သညူပဂံ။ ဒိဋ္ဌိသလ္လေန နန္ဒူပသေစနံ သင်္ခါရူပဂံ ဝိညာဏံ တိဋ္ဌတိ။

စတူဟိ ဝိညာဏဋ္ဌိတီဟိ စတုဗ္ဗိဓံ အဂတိံ ဂစ္ဆန္တိ ဆန္ဒာ ဒောသာ ဘယာ မောဟာ။ ရာဂေန ဆန္ဒာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒောသေန ဒောသာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, မောဟေန မောဟာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဒိဋ္ဌိယာ ဘယာ အဂတိံ ဂစ္ဆတိ, ဣတိ ဣမာနိ စ ကမ္မာနိ ဣမေ စ ကိလေသာ အယံ သံသာရဟေတု။

တတ္ထိမာ စတသ္သော ဒိသာ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ''အသုဘေ သုဘ''န္တိ ဝိပလ္လာသော ကာမုပာဒါနံ ကာမ ယောဂေ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော ကာမာသဝေ ကာမောဃော ရာဂသလ္လံ ရူပူပဂံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဆန္ဒာ အဂတိဂမနံ, အယံ ပဌမာ ဒိသာ။

ဖဿော အာဟာရော ''ဒုက္ခေ သုခ''န္တိ ဝိပလ္လာသော သီလဗ္ဗတုပာဒါနံ ဘဝယောဂေ ဗျာပါဒကာယဂန္ထော ဘဝာသဝေ ဘဝောဃော ဒောသသလ္လံ ဝေဒနူပဂံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဒောသာ အဂတိဂမနံ, အယံ ဒုတိယာ ဒိသာ။

မနောသဉ္စေတနာဟာရော ''အနတ္တနိ အတ္တာ''တိ ဝိပလ္လာသော ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ ဒိဋ္ဌိယောဂေ ပရာမာသကာယဂန္ထော ဒိဋ္ဌာသဝေ ဒိဋ္ဌောဃော ဒိဋ္ဌိသလ္လံ သညူပဂံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ ဘယာ အဂတိဂမနံ, အယံ တတိယာ ဒိသာ။

ဝိညာဏာဟာရော ''အနိစ္စေ နိစ္စ''န္တိ ဝိပလ္လာသော အတ္တဝါဒုပါဒါနံ အဝိဇ္ဇာယောဂေ ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ကာယဂန္ထော အဝိဇ္ဇာသဝေ အဝိဇ္ဇောဃော မောဟသလ္လံ သင်္ခါရူပဂံ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ မောဟာ အဂတိဂမနံ, အယံ စတုတ္ထီ ဒိသာ။ ဣတိ ဣမေသံ ဒသန္နံ သုတ္တာနံ ပဌမေန ပဒေန ပဌမာယ ဒိသာယ အာလောကနံ, ဒုတိယေန ပဒေန ဒုတိယာယ ဒိသာယ, တတိယေန ပဒေန တတိယာယ ဒိသာယ, စတုတ္ထေန ပဒေန စတုတ္ထိယာ ဒိသာယ အာလောကနံ, အယံ ဝုစ္စတိ ဒိသာ အာလောကနာ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗေ ကိလေသာ စတူသု ပဒေသု ပက္ခိပိတဗ္ဗာ။ အယံ အကုသလပက္ခော။

စတဿော ပဋိပဒါ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ, စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော ဝိဟာရာ ဒိဗ္ဗော ဗြဟ္မာ အရိယော အာနေဉ္ဇော, စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, စတ္တာရော အဓိဋ္ဌာနာ, စတ္တာရော သမာဓယော ဆန္ဒသမာဓိ ဝီရိယသမာဓိ စိတ္တသမာဓိ ဝီမံသာသမာဓိ, စတ္တာရော ဓမ္မာ သုခဘာဂိယာ နာညတ္ရ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ နာညတ္ရ တပသာ နာညတ္ရ ဣန္ဒြိယသံဝရာ နာညတ္ရ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ, စတ္တာရိ အပ္ပမာဏာနိ။

တတ္ထ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ ဘာဝိယမာနာ ဗဟုလီကရိယမာနာ ပဌမံ ဈာနံ ပရိပူရေတိ, ပဌမံ ဈာနံ ပရိပုဏ္ဏံ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ ပဌမံ ဝိဟာရံ ပရိပူရေတိ, ပဌမော ဝိဟာရော ပရိပုဏ္ဏော ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ ပရိပူရေတိ, ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ ပရိပုဏ္ဏံ ပဌမံ အစ္ဆရိယံ အဗ္ဘုတံ ဓမ္မံ ပရိပူရေတိ, ပဌမော အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ပရိပုဏ္ဏော ပဌမံ အဓိဋ္ဌာနံ ပရိပူရေတိ, ပဌမံ အဓိဋ္ဌာနံ ပရိပုဏ္ဏံ ဆန္ဒသမာဓိံ ပရိပူရေတိ, ဆန္ဒသမာဓိ ပရိပုဏ္ဏော ဣန္ဒြိယသံဝရံ ပရိပူရေတိ, ဣန္ဒြိယသံဝရော ပရိပုဏ္ဏော ပဌမံ အပ္ပမာဏံ ပရိပူရေတိ။ ဧဝံ ယာဝ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂါ စတုတ္ထံ အပ္ပမာဏံ ပရိပူရေတိ။

တတ္ထ ပဌမာ စ ပဋိပဒါ ပဌမဉ္စ ဈာနံ ပဌမဉ္စ သတိပဋ္ဌာနံ ဒိဗ္ဗော စ ဝိဟာရော ပဌမဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ ပဌမော စ အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သစ္စာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဆန္ဒသမာဓိ စ ဣန္ဒြိယသံဝရော စ မေတ္တာ စ အပ္ပမာဏံ။ အယံ ပဌမာ ဒိသာ။

ဒုတိယာ စ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ ဒုတိယဉ္စ ဈာနံ ဒုတိယဉ္စ သတိပဋ္ဌာနံ ဗြဟ္မာ စ ဝိဟာရော ဒုတိယဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ ဒုတိယော စ အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော စာဂါဓိဋ္ဌာနဉ္စ စိတ္တသမာဓိ စ တပေါ စ ကရုဏာ စ အပ္ပမာဏံ။ အယံ ဒုတိယာ ဒိသာ။

တတိယာ စ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ တတိယဉ္စ ဈာနံ တတိယဉ္စ သတိပဋ္ဌာနံ အရိယော စ ဝိဟာရော တတိယဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ တတိယော စ အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော သစ္စာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဝီရိယသမာဓိ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ စ မုဒိတာ စ အပ္ပမာဏံ။ အယံ တတိယာ ဒိသာ။

စတုတ္ထီ စ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ စတုတ္ထဉ္စ ဈာနံ စတုတ္ထဉ္စ သတိပဋ္ဌာနံ အာနေဉ္ဇော စ ဝိဟာရော စတုတ္ထဉ္စ သမ္မပ္ပဓာနံ စတုတ္ထော စ အစ္ဆရိယော အဗ္ဘုတော ဓမ္မော ဥပသမာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဝီမံသာသမာဓိ စ သဗ္ဗနိဿဂ္ဂေါ စ ဥပေက္ခာ စ အပ္ပမာဏံ။ အယံ စတုတ္ထီ ဒိသာ။ ဣမာသံ စတုန္နံ ဒိသာနံ ယာ အာလောကနာ, အယံ ဝုစ္စတိ ဒိသာလောစနော နာမ နယော။

တတ္ထာယံ ယောဇနာ – စတ္တာရော စ အာဟာရာ, စတဿော စ ပဋိပဒါ, စတ္တာရော စ ဝိပလ္လာသာ, စတ္တာရော စ သတိပဋ္ဌာနာ, စတ္တာရိ စ ဥပာဒါနာနိ, စတ္တာရိ စ ဈာနာနိ, စတ္တာရော စ ယောဂါ, စတ္တာရော စ ဝိဟာရာ, စတ္တာရော စ ဂန္ထာ, စတ္တာရော စ သမ္မပ္ပဓာနာ, စတ္တာရော စ အာသဝါ, စတ္တာရော စ အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ, စတ္တာရော စ ဩဃာ, စတ္တာရိ စ အဓိဋ္ဌာနာနိ, စတ္တာရိ စ သလ္လာနိ, စတ္တာရော စ သမာဓယော, စတဿော စ ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော, စတ္တာရော စ သုခဘာဂိယာ ဓမ္မာ, စတ္တာရိ စ အဂတိဂမနာနိ စတ္တာရိ စ အပ္ပမာဏာနိ။ ဣတိ ကုသလာကုသလာနံ ပက္ခပဋိပက္ခဝသေန ယောဇနာ။ အယံ သီဟဝိက္ကီဠိတေ ဒိသာလောစနော နယော။

တဿ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ ပရိယောသာနံ, တတ္ထ ပဌမာယ ဒိသာယ သောတာပတ္တိဖလံ ပရိယောသာနံ, ဒုတိယာယ သကဒာဂါမိဖလံ, တတိယာယ အနာဂါမိဖလံ, စတုတ္ထိယာ အရဟတ္တဖလံ ပရိယောသာနန္တိ။

တတ္ထ ကတမော **တိပုက္ခလနယော** ? ပဋိပဒါဝိဘာဂေန စတူသု ပုဂ္ဂလေသု ယော သုခာယ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယ္យာတိ, အယံ **ဥဂ္ဃဋိတညူ** ။ ယော သုခာယ စ ပဋိပဒါယ, ဒန္ဓာဘိညာယ, ဒုက္ခာယ စ ပဋိပဒါယ ခိပ္ပာဘိညာယ နိယျာတိ, အယံ **ဝိပဉ္စိတညူ** ။ ယော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာဘိညာယ နိယျာတိ, အယံ **နေယျော** ။ ဣတိ စတ္တာရော ဟုတ္ဝာ တယော ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဝိပဿနာ သပ္ပာယာ ။ နေယျဿ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမော သမထော, ဝိပဉ္စိတညုဿ သမထဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဓါ။ ဥဂ္ဃဋိတညုဿ မုဒုကာ ဒေသနာ, နေယျဿ တိက္ခာ ဒေသနာ, ဝိပဉ္စိတညုဿ တိက္ခမုဒုကာ ဒေသနာ။

ဥဂ္ဃဋိတညုဿ အဓိပညာသိက္ခာ, ဝိပဉ္စိတညုဿ အဓိစိတ္တသိက္ခာ စ အဓိပညာသိက္ခာ စ, နေယျဿ အဓိသီလသိက္ခာ စ အဓိစိတ္တသိက္ခာ စ အဓိပညာသိက္ခာ စ။ ဣတိ ဣမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ စတူဟိ ပဋိပဒါဟိ နိယျာနံ။

တတ္ထာယံ သံကိလေသပက္ခော, တီဏိ အကုသလမူလာနိ, တယော ဖဿာ, တိဿော ဝေဒနာ, တယော ဥပဝိစာရာ, တယော ကိလေသာ, တယော ဝိတက္ကာ, တယော ပရိဠာဟာ, တီဏိ သင်္ခတလက္ခဏာနိ, တိဿော ဒုက္ခတာ။

တီဏိ အကုသလမူလာနီတိ လောဘော အကုသလမူလံ, ဒေါသော အကုသလမူလံ, မောဟော အကုသလမူလံ။ **တယော ဖဿာ** တိ သုခဝေဒနီယော ဖဿော, ဒုက္ခဝေဒနီယော ဖဿော, အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယော ဖဿော။ **တိဿော ဝေဒနာ**တိ သုခာ ဝေဒနာ, ဒုက္ခာ ဝေဒနာ, အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ။ **တယော ဥပဝိစာရာ**တိ သောမနဿူပဝိစာရော, ဒေါမနဿူပဝိစာရော, ဥပေက္ခူပဝိစာရော။ **တယော ကိလေသာ**တိ လောဘော, ဒေါသော, မောဟော။ **တယော ဝိတက္ကာ**တိ ကာမဝိတက္ကော, ဗျာပါဒဝိတက္ကော, ဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ **တယော ပရိဠာဟာ**တိ ရာဂဇော, ဒေါသဇော, မောဟဇော။ **တီဏိ သင်္ခတလက္ခဏာနီ** တိ ဥပ္ပာဒေါ, ဌိတိ, ဝယော။ **တိဿော ဒုက္ခတာ** တိ ဒုက္ခဒုက္ခတာ, ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ, သင်္ခါရဒုက္ခတာ။

တတ္ထ လောဘော အကုသလမူလံ မနာပိကေန အာရမ္မဏေန သမုဋ္ဌဟတိ။ တဒေဝ မနာပိကာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခဝေဒနီယော ဖဿော, သုခဝေဒနီယံ ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခာ ဝေဒနာ, သုခံ ဝေဒနံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿူပဝိစာရော, သောမနဿူပဝိစာရံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရာဂေါ, ရာဂံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာမဝိတက္ကော, ကာမဝိတက္ကံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ရာဂဇော ပရိဠာဟော, ရာဂဇံ ပရိဠာဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပ္ပာဒေါ သင်္ခတလက္ခဏံ, ဥပ္ပာဒံ သင်္ခတလက္ခဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ။

ဒေါသော အကုသလမူလံ အမနာပိကေန အာရမ္မဏေန သမုဋ္ဌဟတိ။ တဒေဝ အမနာပိကာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခဝေဒနီယော ဖဿော, ဒုက္ခဝေဒနီယံ ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ, ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿူပဝိစာရော, ဒေါမနဿူပဝိစာရံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါသော, ဒေါသံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဗျာပါဒဝိတက္ကော, ဗျာပါဒဝိတက္ကံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါသဇော ပရိဠာဟော, ဒေါသဇံ ပရိဠာဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဌိတဿ အညထတ္တံ သင်္ခတလက္ခဏံ, ဌိတဿ အညထတ္တံ သင်္ခတလက္ခဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုက္ခဒုက္ခတာ။

မောဟော အကုသလမူလံ ဥပေက္ခာဋ္ဌာနိယံ အာရမ္မဏေန သမုဋ္ဌဟတိ။ တဒေဝ ဥပေက္ခာဋ္ဌာနိယံ အာရမ္မဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယော ဖဿော, အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယံ ဖဿံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ, အ

ဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပေက္ခူပဝိစာရော, ဥပေက္ခူပဝိစာရံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မောဟော, မောဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိဟိံသာဝိတက္ကော, ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မောဟဇော ပရိဠာဟော, မောဟဇံ ပရိဠာဟံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝယော သင်္ခတလက္ခဏံ, ဝယံ သင်္ခတလက္ခဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သင်္ခာရဒုက္ခတာ။ ဣတိ အယံ တီဟိ အာကာရေဟိ ကိလေသာနံ နိဒ္ဒေသော။ ယော ကောစိ အကုသလပက္ခော, သဗ္ဗော သော တီသု အကုသလမူလေသု သမောသရတိ တိ။

တတ္ထ ကတမော ကုသလပက္ခော? **တီဏိ ကုသလမူလာနိ** အလောဘော, အဒေါသော, အမောဟော။ **တိဿော ပညာ** သုတမယီ, စိန္တာမယီ, ဘာဝနာမယီ။ **တယော သမာဓီ** သဝိတက္ကသဝိစာရော, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော, အဝိတက္ကအဝိစာရော။ **တိဿော သိက္ခာ** အဓိသီလသိက္ခာ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ , အဓိပညာသိက္ခာ။ **တီဏိ နိမိတ္တာနိ** သမထနိမိတ္တံ, ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ, ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ။ **တယော ဝိတက္ကာ** နေက္ခမ္မဝိတက္ကော, အဗျာပါဒဝိတက္ကော, အဝိဟိံသာဝိတက္ကော။ **တီဏိ ဣန္ဒြိယာနိ** အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ, အညိန္ဒြိယံ, အညာတာဝိန္ဒြိယံ။ **တယော ဥပဝိစာရာ** နေက္ခမ္မူပဝိစာရော, အဗျာပါဒူပဝိစာရော, အဝိဟိံသူပဝိစာရော **တိဿော ဧသနာ** ကာမေသနာ, ဘဝေသနာ, ဗြဟ္မစရိယေသနာ။ **တယော ခန္ဓာ** သီလက္ခန္ဓော, သမာဓိက္ခန္ဓော, ပညာက္ခန္ဓော။

တတ္ထ အလောဘော ကုသလမူလံ သုတမယိပညံ ပရိပူရေတိ။ သုတမယိ ပညာ ပရိပုဏ္ဏာ သဝိတက္ကသဝိစာရံ သမာဓိံ ပရိပူရေတိ, သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ ပရိပုဏ္ဏော အဓိသီလသိက္ခံ ပရိပူရေတိ, အဓိသီလသိက္ခာ ပရိပုဏ္ဏာ သမထနိမိတ္တံ ပရိပူရေတိ, သမထနိမိတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံ နေက္ခမ္မဝိတက္ကံ ပရိပူရေတိ, နေက္ခမ္မဝိတက္ကော ပရိပုဏ္ဏော အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ပရိပူရေတိ, အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ပရိပုဏ္ဏံ နေက္ခမ္မသိတူပဝိစာရံ ပရိပူရေတိ, နေက္ခမ္မူပဝိစာရံ ပရိပုဏ္ဏော ကာမေသနံ ပဇဟတိ။ ကာမေသနပ္ပဟာနံ သီလက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတိ။

အဒေါသော ကုသလမူလံ စိန္တာမယိပညံ ပရိပူရေတိ, စိန္တာမယိပညာ ပရိပုဏ္ဏာ အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တံ သမာဓိံ ပရိပူရေတိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော သမာဓိ ပရိပုဏ္ဏော အဓိစိတ္တသိက္ခံ ပရိပူရေတိ, အဓိစိတ္တသိက္ခာ ပရိပုဏ္ဏာ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ပရိပူရေတိ, ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံ အဗျာပါဒဝိတက္ကံ ပရိပူရေတိ, အဗျာပါဒဝိတက္ကော ပရိပုဏ္ဏော အညိန္ဒြိယံ ပရိပူရေတိ, အညိန္ဒြိယံ ပရိပုဏ္ဏံ အဗျာပါဒူပဝိစာရံ ပရိပူရေတိ, အဗျာပါဒူပဝိစာရော ပရိပုဏ္ဏော ဘဝေသနံ ပဇဟတိ, ဘဝေသနပ္ပဟာနံ သမာဓိက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတိ။

အမောဟော ကုသလမူလံ ဘာဝနာမယိပညံ ပရိပူရေတိ, ဘာဝနာမယိပညာ ပရိပုဏ္ဏာ အဝိတက္ကအဝိစာရံ သမာဓိံ ပရိပူရေတိ, အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓိ ပရိပုဏ္ဏော အဓိပညာသိက္ခံ ပရိပူရေတိ, အဓိပညာသိက္ခာ ပရိပုဏ္ဏာ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပရိပူရေတိ, ပဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံ အဝိဟိံသာဝိတက္ကံ ပရိပူရေတိ, အဝိဟိံသာဝိတက္ကော ပရိပုဏ္ဏော အညာတာဝိန္ဒြိယံ ပရိပူရေတိ, အညာတာဝိန္ဒြိယံ ပရိပုဏ္ဏံ အဝိဟိံသူပဝိစာရံ ပရိပူရေတိ, အဝိဟိံသူပဝိစာရော ပရိပုဏ္ဏော ဗြဟ္မစရိယေသနံ ပရိပူရေတိ, ဗြဟ္မစရိယေသနာ ပရိပုဏ္ဏာ ပညာက္ခန္ဓံ ပရိပူရေတိ။

ဣတိ ဣမေ တယော ဓမ္မာ အကုသလပက္ခိကာ ကုသလပက္ခိကာ စ တိကနိဒ္ဒေသေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ တိပုက္ခလနယဿ သ ဒိသာ နာမ။ တဿ ပရိယောသာနံ **တယော ဝိမောက္ခာ** အပ္ပဏိဟိတော သုညတော အနိမိတ္တော, အယံ တိပုက္ခလော နာမ ဒုတိယော နယော။

တတ္ထ ယေ ဣမေ တယော ပုဂ္ဂလာ ဉဂ္ဃဋိတညူ ဝိပဉ္စိတညူ နေယျောတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဒွေဝ ပုဂ္ဂလာ သုခာယ ပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ, သုခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဒွေဝယေဝ ပုဂ္ဂလာ ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ, ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဒန္ဓာဘိညာယ စ နိယျန္တိ, ဣမေ စတ္တာရော။ တေ ဝိသေသေန ဒွေဝ ဟောန္တိ ဒိဋ္ဌိစရိတော စ တဏှာစရိတော စ။ ဣမေ စတ္တာရော ဟုတွာ တယော ဟောန္တိ, တယော ဟုတွာ ဒွေဝ ဟောန္တိ။ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ အယံ သံကိလေသော – အဝိဇ္ဇာ စ တဏှာ စ အဟိရိကဉ္စ အနောတ္တပ္ပဉ္စ အသတိ စ အသမ္ပဇညဉ္စ နီဝရဏာနိ စ သံယောဇနာနိ စ အဇ္ဈောသာနဉ္စ အဘိနိဝေသော စ အဟံကာရော စ မမံကာရော စ အဿဒ္ဓိယဉ္စ ဒေါဝစဿတာ စ ကောသဇ္ဇဉ္စ အယောနိသောမနသိကာရော စ ဝိစိကိစ္ဆာ စ အဝိဇ္ဇာ စ အသဒ္ဓမ္မဿဝနဉ္စ အသမာပတ္တိ စ။

တတ္ထ အဝိဇ္ဇာ စ အဟိရိကဥ္စ အသတိ စ နီဝရဏာနိ စ အဇ္ဈောသာနဉ္စ အပဂ်ကာရော စ အဿဒ္ဓိယဉ္စ ကောသ ဇ္ဇဉ္စ ဝိစိကိစ္ဆာ စ အသဒ္ဓမ္မဿဝနဉ္စ, အယံ ကော ဒိသာ။

တဏှာ စ အနောတ္တပ္ပဥ္စ အသမ္ပဇညဉ္စ သံယောဇနာနိ စ အဘိနိဝေသော စ မမံကာရော စ ဒေါဝစဿတာ စ အယောနိသောမနသိကာရော စ အဝိဇ္ဇာ စ အသမာပတ္တိ စ, အယံ ဒုတိယာ ဒိသာ။ ဒသန္နံ ဒုကာနံ ဒသ ပအနိ ပဌမာ ဒိသာ တိ ကာတဗ္ဗာနိ။ သံခိတ္တေန အတ္ထံ ဉာပေတ္တိ ပဋိပက္ခေ ကဏှပက္ခဿ ဒသန္နံ ဒုကာနံ ဒသ ပအနိ ဒုတိယကာနိ, အယံ ဒုတိယာ ဒိသာ။

တတ္ထ ကတမော ကုသလပက္ခော? သမထော စ ဝိပဿနာ စ ဝိဇ္ဇာ စ စရဏဥ္စ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဟိရီ စ ဩ တ္တပ္ပဥ္စ အပဂ်ကာရပ္ပဟာနဉ္စ မမံကာရပ္ပဟာနဉ္စ သမ္မာတယာမော စ ယောနိသောမနသိကာရော စ သမ္မာသတိ စ သမ္မာသမာဓိ စ ပညာ စ နိဗ္ဗိဒါ စ သမာပတ္တိ စ သဒ္ဓမ္မဿဝနဉ္စ သောမနဿဉ္စ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ စ။

ဒသန္နံ ဒုကာနံ သမထာဒီနိ သောမနဿပရိယောသာနာနိ ပဌမာနိ ဒသ ပအနိ ပဌမာ ဒိသာ, ဝိပဿနာဒီနိ ဓမ္မာနုဓမ္မ ပဋိပတ္တိပရိယောသာနာနိ ဒုတိယာနိ ဒသ ပအနိ ဒုတိယာ ဒိသာ။ ဣတိ အကုသလပက္ခေ ကုသလပက္ခေ စ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ စတဿော ဒိသာ။

တာသု ကုသလပက္ခေ သမထာဒီဟိ အကုသလပက္ခေ တဏှာဒယော ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ပဟာနာ ရာဂဝိရာ က စေတောဝိမုတ္တိ, ကုသလပက္ခေ ဝိပဿနာဒီဟိ အကုသလပက္ခေ အဝိဇ္ဇာဒယော ပဟာနံ ဂစ္ဆန္တိ, တေသံ ပဟာနာ အဝိဇ္ဇာဝိရာက ပညာဝိမုတ္တိ။ ဣတိ ဣမာ ဒွေ ဝိမုတ္တိယော နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယေ ပရိယောသာနံ။

တတ္ထ တဏှာ အဝိဇ္ဇာ သမထော ဝိပဿနာတိ စတ္တာရိ ပအနိ, တေသု အဋ္ဌာရသ မူလပအနိ သမောသရန္တိ။ ကထံ? သမထော စ အလောဘော စ အဒေါသော စ အသုဘသညာ စ ဒုက္ခသညာ စာတိ ဣမာနိ ပဉ္စ ပအနိ သမထံ ဘဇန္တိ, ဝိပဿနာ စ အမောဟော စ အနိစ္စသညာ စ အနတ္တသညာ စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပအနိ ဝိပဿနံ ဘဇန္တိ။ ဇဝံ နဝ ပအ နိ ကုသလာနိ ဒွီသု ပဒေသု သမောသရန္တိ။ တဏှာ စ လောဘော စ ဒေါသော စ သုဘသညာ စ သုခသညာ စာတိ ဣမာ နိ ပဉ္စ ပအနိ တဏှံ ဘဇန္တိ, အဝိဇ္ဇာ စ မောဟော စ နိစ္စသညာ စ အတ္တသညာ စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပအနိ အဝိဇ္ဇံ ဘဇ န္တိ။ ဇဝံ နဝ ပအနိ အကုသလာနိ ဒွီသု ပဒေသု သမောသရန္တိ။ ဣတိ တိပုက္ခလော စ သီဟဝိက္ကီဠိတော စ နန္ဒိယာဝဋ္ဋ ဋ္ဌနယံ အနုပ္ပဝိသန္တိ။

ကထံ တိပုက္ခလေ နယေ ဣတရေ ဒွေ နယာ အနုပ္ပဝိသန္တိ? ဝိပဿနာ စ အမောဟော စ အနိစ္စသညာ စ အနတ္တ သညာ စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပအနိ အမောဟော, သမထော စ အလောဘော စ အသုဘသညာ စ ဒုက္ခသညာ စာတိ ဣမာ နိ စတ္တာရိ ပအနိ အလောဘော, အဒေါသော အဒေါသော ဇဝ။ ဇဝံ နဝ ပအနိ ကုသလာနိ တီသု ပဒေသု သမောသရန္တိ။ တဏှာ စ လောဘော စ သုဘသညာ စ သုခသညာ စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပအနိ လောဘော, အဝိဇ္ဇာ စ မောဟော စ နိစ္စ သညာ စ အတ္တသညာ စာတိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပအနိ မောဟော, ဒေါသော ဒေါသော ဇဝ။ ဇဝံ နဝ ပအနိ အကုသလာနိ တီသု ပဒေသု သမောသရန္တိ။ ဣတိ တိပုက္ခလေ နယေ ဣတရေ ဒွေ နယာ အနုပ္ပဝိသန္တိ။

ကထံ စတူသု ပဒေသု အဋ္ဌာရသ မူလပအနိ သမောသရန္တိ? တဏှာ စ သုဘသညာ စ, အယံ ပဌမော ဝိပလ္လာ သော။ လောဘော စ သုခသညာ စ, အယံ ဒုတိယော ဝိပလ္လာသော။ အဝိဇ္ဇာ စ နိစ္စသညာ စ, အယံ တတိယော ဝိပလ္လာ သော။ မောဟော စ အတ္တသညာ စ, အယံ စတုတ္ထော ဝိပလ္လာသော။ ဣတိ နဝ ပအနိ အကုသလာနိ စတူသု ပဒေသု သ မောသရန္တိ။ သမထော စ အသုဘသညာ စ ပဌမံ သတိပဋ္ဌာနံ, အလောဘော စ ဒုက္ခသညာ စ ဒုတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ, ဝိပဿ နာ စ အနိစ္စသညာ စ တတိယံ သတိပဋ္ဌာနံ, အမောဟော စ အနတ္တသညာ စ စတုတ္ထံ သတိပဋ္ဌာနံ။ ဣတိ နဝ ပအနိ ကု သလာနိ စတူသု ပဒေသု သမောသရန္တိ။ ဇဝံ သီဟဝိက္ကီဠိတနယေ ဣတရေ ဒွေ နယာ အနုပ္ပဝိသန္တိ။ တိဏ္ဏံ ဉ္စဟိ န ယာနံ ယာ ဘူမိယော ကေစရော, သော ဧကေကံ နယံ အနုပ္ပဝိသတိ။ တသ္မာ ဧကေကဿ နယဿ အကုသလေ တ ဓမ္ မေ ဝိညာတေ ကုသလေ တ ပဋိပက္ခော အနွေဝသိတဗ္ဗော။ ပဋိပက္ခံ အနွေဝသိတ္ဝတ သော နယော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော။ တမ္ ဟိ နယေ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ ယထာ ဧကမ္ဟိ နယေ ဣတရေသံ နယာနံ မူလပအနိ အနုပ္ပဝိဋ္ဌာနိ, တတော တတော နီဟရိတ္ဝတ နိဒ္ ဒိသိတဗ္ဗာနိ။ ဧကေကသ္မိံ ဉ္စဟိ နယေ အဋ္ဌာရသ မူလပအနိ အနုပ္ပဝိဋ္ဌာနိ။

တတ္ထ ဧကေကသ္မိံ ဓမ္မေ ဝိညာတေ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဝိညာတာ ဟောန္တိ။ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ နယာနံ သီဟဝိက္ကီဠိ
တဿ နယဿ စတ္တာရိ ဖလာနိ ပရိယောသာနံ ပဌမာယ ဒိသာယ ပဌမံ ဖလံ, ဒုတိယာယ ဒိသာယ ဒုတိယံ ဖလံ, တတိ
ယာယ ဒိသာယ တတိယံ ဖလံ, စတုတ္ထာယ ဒိသာယ စတုတ္ထံ ဖလံ ပရိယောသာနံ။

တိပုက္ခလဿ နယဿ တယော ဝိမောက္ခာ ပရိယောသာနံ ပဌမာယ ဒိသာယ အပ္ပဏိဟိတော, ဒုတိယာယ သုည
တော, တတိယာယ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော ပရိယောသာနံ။

နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဒွေ ဝိမုတ္တိယော ပရိယောသာနံ ပဌမာယ ဒိသာယ တဏှာဝိရာဂာ စေတောဝိမုတ္တိ, ဒုတိ
ယာယ ဒိသာယ အဝိဇ္ဇာဝိရာဂာ ပညာဝိမုတ္တိ ပရိယောသာနံ။ ဣမေသု တီသု နယေသု ယာ အဋ္ဌာရသန္နံ ပဒါနံ အာလောစနာ,
အယံ ဒိသာလောစနော နယော။ ယာ အာလောကေတွာ ကုသလပက္ခေ အကုသလပက္ခေ စ ''အယံ ဓမ္မော ဣမံ ဓမ္မံ ဘ
ဇတိ''တိ ဇာနန္တေန သမ္မာ ယောဇနာ, အယံ **အင်္ကုသော နယော** တိ ဣမေ ပဉ္စ နယာ။

နယသမုဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာသနပဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ

ၵၶ၉.သဗ္ဗထာ နယသမုဋ္ဌာနံ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဣဒါနိ သာသနပဋ္ဌာနံ ဝိဘဇန္တော ယသ္မာ သင်္ဂဟတရာဒီသု မူလပဒေဟေဝ ပဋ္ဌာနံ သင်္ဂဟေတ္ဝာ သရူပတော န ဒဿိတံ, တသ္မာ ယထာ မူလပဒေဟိ ပဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ, ဧဝံ ပဋ္ဌာနတောပိ မူလပဒါနိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာနီတိ ဒဿနတ္ထံ **“အဋ္ဌာရသ မူလပဒါ ကုဟိံ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ? သာသနပဋ္ဌာနေ”** တိ အာဟ။ မူလပဒသာသနပဋ္ဌာနာနဉ္ဟိ အညမညသင်္ဂဟော ပုဗ္ဗေ ဒဿိတော ဧဝါတိ။ အထ **သာသနပဋ္ဌာန** န္တိ ကော ဝစနတ္ထော? သာသနဿ ပဋ္ဌာနန္တိ သာသနပဋ္ဌာနံ , သာသနံ ဒေသနာ, တဿာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပံ တေသံ ဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထံ ပကာရေဟိ ဌာနံ ပဝတ္တိ သာသနပဋ္ဌာနံ။ ဣဓ ပန တဿ တထာဘာဝဒီပနံ “သာသနပဋ္ဌာန”န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝာ သာသနံ အဓိသီလသိက္ခာဒယော။ တေသံ ပဝတ္တနုပါယဘာဝတော ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဧတေဟီတိ ပဋ္ဌာနာနိ, သံကိလေသာဒိဓမ္မာ။ တေသံ ပဝေဒနတော တဒုပစာရေန သုတ္တာနိ ပဋ္ဌာနာနိ။ တေသံ ပန သမူဟဘာဝတော အယံ ပကရဏပ္ပဒေသော ပဋ္ဌာနံ နာမ။

အပရော နယော – ကေနဋ္ဌေန ပဋ္ဌာနံ? ပဋ္ဌိတဋ္ဌေန ဂမနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ “ယေ တေ ကေဋ္ဌာ ပဋ္ဌိတကတေ”တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၆) အာဂတဋ္ဌာနသ္မိဉ္ဟိ ယေန ပဋ္ဌာနေန တေ “ကေဋ္ဌာ ပဋ္ဌိတကတေ”တိ ဝုတ္တာ, တံ အတ္ထတော ဂမနံ ဟောတိ။ ဣတိ နာတိဝိတ္ထာရိတနယေသု ဟာရနယေသု အနိဿင်္ဂမနဿ ဒေသနာဉာဏဿ သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိဘေဒေသု တဒုဘယတေမိဿကဘေဒေသု စ ဝိတ္ထာရိတနယလာဘတော နိဿင်္ဂဝသေန ပဝတ္တဂမနတ္တာ တေ သံကိလေသဘာဂိယာဒယော လောကိယာဒယော စ ဝိသုံ ဝိသုံ တေမိဿာ စ အဓိကရဏဝသေန ပဋ္ဌာနံ နာမ။ တေသံ ပကာသနတော အယံ ပကရဏပ္ပဒေသော ပဋ္ဌာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“သံကိလေသဘာဂိယ”န္တိအာဒီသု သံကိလိဿတိ ဧတေနာတိ သံကိလေသော။ သံကိလေသဘာဂေ သံကိလေသကောဋ္ဌာသေ ပဝတ္တံ **သံကိလေသဘာဂိယံ**။ တသနာ ပုညဘာဝနာ, တသနာဘာဂေ ပဝတ္တံ **တသနာဘာဂိယံ,** တသနံ ဘဇာပေတီတိ ဝာ တသနာဘာဂိယံ။ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ လောဘက္ခန္ဓာဒီနံ ပဒါလနံ နိဗ္ဗေဓော။ နိဗ္ဗေဓဘာဂေ ပဝတ္တံ, နိဗ္ဗေဓံ ဘဇာပေတီတိ ဝာ **နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ** ။ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာဓမ္မာ အသေက္ခာ, အသေက္ခဘာဝေ ပဝတ္တံ, အသေက္ခေ ဘဇာပေတီတိ ဝာ **အသေက္ခဘာဂိယံ** ။ တေသု ယတ္ထ တဏှာဒိသံကိလေသော ဝိဘတ္တော, ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ။ ယတ္ထ အနာဒိပုညကိရိယဝတ္ထု ဝိဘတ္တံ, ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ။ ယတ္ထ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ဝိဘတ္တာ, ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ။ ယတ္ထ ပန အသေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ဝိဘတ္တာ, ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ။ ဣတရာနိ တေသံ တေမိဿကနယဝသေန ဝုတ္တာနိ။

တာနိ ပန ဆ ဒုကာ စတ္တာရော တိကာ ဧကံ စတုက္ကံ အပရမ္ပိ ဧကံ စတုက္ကန္တိ ဒွါဒသ ဟောန္တိ။ တေသု စတ္တာရော ဒုကာ ဒွေ စ တိကာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ, ဣတရေ န ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ, အနုဒ္ဒိဋ္ဌာနေ ကာရဏံ နတ္ထိ။ ဣမိနာ နယေန တေပိ ဂဟေတုံ သက္ကာတိ ဟဋ္ဌိယံ သံခိတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ – “ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနိ, သာဓာရဏာနိ ကတာနိ အဋ္ဌ ဘဝန္တိ”တိအာဒိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ကတ္ထစိ သုတ္တေ တဏှာသံကိလေသောဝ နိဒ္ဒိသီယတိ, ကတ္ထစိ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသောဝ, ကတ္ထစိ ဒုစ္စရိတသံကိလေသောဝ နိဒ္ဒိသီယတိ, တသ္မာ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ တိဓာ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ **“တဏှာသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တ”** န္တိအာဒိနာ။ တထာ တေအနံ နာမ သံကိလေသေ သတိ ဟောတီတိ တေအနဘာဂိယံ သုတ္တံ သံကိလေသဝိဘာဂေန တိဓာဝ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ **“တဏှာတေအနဘာဂိယံ သုတ္တ”** န္တိအာဒိနာ။ တံ ပန အတ္ထတော တသနာဘာဂိယာဒိ ဧဝ ဟောတိ။ အယဉ္စ နယော ကေသုစိ ဟေတ္ထကေသု နတ္ထိ။

“တတ္ထ သံကိလေသော တိဝိဓော” တိအာဒိ သံကိလေသပဋ္ဌိပက္ခတော သမထာဒိနိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဝသေန တသနာဘာဂိယာဒိသုတ္တာနံ ဝိသယဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ယဒိ အာသတ္တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဘဝေသူ** တိ ဘဝေသု ဆန္ဒရာဂံ ပဇဟိတုံ အသက္ကောန္တဿ ယဒိ ဘဝပတ္ထနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **ဧဝံ သာယ**န္တိ ဧဝမဿ ပုဂ္ဂလဿ အယံ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဘဝတိ ပုဇ္ဇဘဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော။ **တတ္ရူပပတ္တိယာ သံဝတ္တတီ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ ဥပပတ္တိယာ သံဝတ္တတိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနီ** တိ ဣမာနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနိ။ **သာဓာရဏာနိ ကတာနီ**တိ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ, သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ, သံ

ကိလေသဘာဂိယဥ္စ အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ, တသနာဘာဂိယဥ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စာတိ ဧဝံ ပဒန္တရသံယောဇနဝသေန မိဿိတာနိ ကတာနိ။ **အဋ္ဌ ဘဝန္တိ** တိ ပုရိမာနိ စတ္တာရိ ဣမာနိ စတ္တာရီတိ ဧဝံ အဋ္ဌ ဘဝန္တိ။

တာနိယေဝ အဋ္ဌ သုတ္တာနိ သာဓာရဏာနိ ကတာနိ သောဠသ ဘဝန္တိ တိ တာနိယေဝ ယထာဝုတ္တာနိ အဋ္ဌ သုတ္တာနိ တသနာဘာဂိယဥ္စ အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ, အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ သံကိလေသဘာဂိယဥ္စ တသနာဘာဂိယဥ္စ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ သံကိလေသဘာဂိယဥ္စ တသနာဘာဂိယဥ္စ, အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ သံကိလေသဘာဂိယဥ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ, အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ တသနာဘာဂိယဥ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ, အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ သံကိလေသဘာဂိယဥ္စ တသနာဘာဂိယဥ္စ, နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ အသေက္ခဘာဂိယဥ္စ နေဝသံကိလေသဘာဂိယဥ္စ, နတသနာဘာဂိယဥ္စ နနိဗ္ဗေဓဘာဂိယဥ္စ န အသေက္ခဘာဂိယဥ္စာတိ ဧဝံ သာဓာရဏာနိ ကတာနိ ပုရိမာနိ အဋ္ဌ ဣမာနိ အဋ္ဌာတိ သောဠသ ဘဝန္တိ။ တေသု စတ္တာရော ဧကကာ, ဆ ဒုကာ, စတ္တာရော တိကာ, ဧကော စတုက္ကော, အပရောပိ ဧကော စတုက္ကောတိ အယမ္ပိ ဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထာပိ ဒွေဝ ဒုကာ, ဒွေဝ တိကာ, ဒွေဝ စတုက္ကာ စ ဟဥ္စိယံ အနာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ ဣမဿ ပဋ္ဌာနဿ သကလသာသနသင်္ဂဟိတဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **"ဣမေဟိ သောဠသဟိ သုတ္တေဟိ ဘိန္နေဟိ နဝဝိဓံ သုတ္တံ ဘိန္နံ ဘဝတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ တဿတ္တော – ဣမေဟိ သံကိလေသဘာဂိယာဒီဟိ သောဠသဟိ သုတ္တေဟိ ပဋ္ဌာနနယေန ဝိဘတ္တေဟိ သုတ္တဂေယျာဒိနဝဝိဓံ ပရိယတ္တိသာသနသင်္ခာတံ သုတ္တံ ဘိန္နံ သောဠသဓာ ဝိဘတ္တံ ဟောတိ။ ဣမိနာ သောဠသဝိဓေန ပဋ္ဌာနေန အသင်္ဂဟိတော ပရိယတ္တိသာသနဿ ပဒေသော နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ ကထံ ပန သံကိလေသဘာဂိယာဒိဘာဝေါ ဂဟေတဗ္ဗောတိ? အာဟ **"ကထာယ ကထာ အနုမိနိတဗ္ဗာ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ကထာယ ကထာ အနုမိနိတဗ္ဗာ** တိ အယံ ကထာ ဝိယ ကထာ သံကိလေသဘာဂိယာတိ တ တသနာဘာဂိယာတိ တ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာတိ တ အသေက္ခဘာဂိယာတိ တ အနုမိနိတဗ္ဗာ, အနု အနု မိနိတ္ဗတ တက္ကေတ္ဗတ ဇာနိတဗ္ဗာတိ အတ္တော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တွေ့ စ ကထာဝေယျာကရဏဝိနိမုတ္တာ သဗ္ဗာ ပရိယတ္ တိ "သုတ္တေနာ"တိပဒေန သင်္ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနိ သုတ္တာနိ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ ဥဒာဟရဏဝသေန ဝိဘာဝေတုံ **"တတ္ထ ကတမံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **"ကာမန္ဓာ ဇာလသဉ္ဆန္နာ"** တိ ကထာယ အတ္တော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။ ယထာ ဣမဿ, ဧဝံ ဣတော ပရာနမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထာနံ ဥတ္တာနပအနဥ္စ အတ္ထံ န ဝဏ္ဏယိဿာမ။

အဂတိဂမနာနီတိ ကာယာဒီဟိ အယုတ္တဂမနာနိ, အကတ္တဗ္ဗကရဏာနီတိ အတ္တော။ **ဆန္ဒာ** တိ ဆန္ဒဟေတု ဣစ္ ဆာပစ္စယာ။ **အဂတိံ ဂစ္ဆတီ** တိ အဂန္တဗ္ဗံ ဂတိံ ဂစ္ဆတိ, အကတ္တဗ္ဗံ ကရောတီတိ အတ္တော။ **ဓမ္မန္တိ** သာဓူနံ အရိယာနံ ဓမ္မံ။ **အတိဝတ္တတီ** တိ အတိမဒ္ဒိတ္ဗတ ဝီတိက္ကမတိ။ **နိဟီယတီ**တိ ဟာယတိ။ **ယသော**တိ ကိတ္တိ စ ပရိဝါရော စ။

"မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ" တိ ကထာယံ **မနော**တိ ယဒိပိ ကာမာဝစရကုသလာဒိဘေဒံ သဗ္ဗမ္ပိ စတုဘူမကစိတ္တံ မနော, ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ **စက္ခုပာလတ္ထေရဿ** (ဓ. ပ. ၁-၂; ထေရက. ၉၅) ပုရိမဇာတိယံ ဝေဇ္ဇဘူတဿ ဥပ္ပန္နဝသေန နိယမိယမာနံ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တမေဝ လဗ္ဘတိ။ သော မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧတေသန္တိ **မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ,** မနသာ ပဌမကမိနာ သမန္နာဂတာတိ အတ္တော။ **ဓမ္မာ** တိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန ဓမ္မာ, တေ ပန ဝေဒနာဒယော တယော အရူပိနော ခန္ဓာ။ ဧတေ ဟိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ ကထံ ပနေတေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဧကသ္မိဥ္စ အာရမ္မဏေ ဧက က္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော နာမ ဟောတီတိ? ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန။ ယထာ ဟိ ဗဟူသု ဧကတော ကမ္မာ တာဒိကမ္မာနိ ကရောန္တေသု "ကော ဧတေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမော"တိ ဝုတ္တေ ယော တေသံ ပစ္စယော ဟောတိ, ယံ ယံ နိဿ္ သာယ တေ တံ ကမ္မံ ကရောန္တိ, သော ဒတ္တော တ မိတ္တော တ တေသံ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ ဗံ။ ဣတိ ဥပ္ပာဒပစ္စယဋ္ဌေန မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဧတေသန္တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ န ဟိ တေ မနေ အနုပ္ပဇ္ဇန္တေ ဥပ္ပဇ္ ဇိတုံ သက္ကုဏန္တိ, မနော ပန ဧကစ္စေသု စေတသိကေသု အနုပ္ပဇ္ဇန္တေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧဝ။

အဓိပတိဝသေန မနော သေဋ္ဌော ဧတေသန္တိ **မနောသေဋ္ဌာ** ။ ယထာ ဟိ စောရာဒီနံ စောရဇေဋ္ဌကာဒယော အဓိပတိနော သေဋ္ဌာ, တထာ တေသမ္ပိ မနော သေဋ္ဌော။ ယထာ ပန အရုအာဒီဟိ နိပ္ဖန္နာနိ ဘဏ္ဍာနိ အရုမယာဒီနိ နာမ ဟောန္တိ, တထာ ဧတေပိ မနတော နိပ္ဖန္နတ္တာ **မနောမယာ** နာမ။ **ပဒုဋ္ဌေနာ** တိ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ အေသေဟိ ပဒုဋ္ဌေန ဒူသိတေန ဘာသတိ တ ကရောတိ တ။ သော ဟိ ဘာသန္တော စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတမေဝ ဘာသတိ, ကရောန္တောပိ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတမေဝ ကရောတိ, အဘာသန္တော အကရောန္တော တေဟိ အဘိဇ္ဈာဒီဟိ ပဒုဋ္ဌမနတာယ တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ ပူရေတိ။ ဧဝမဿ ဒသ အကုသလကမ္မပထာ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ။ **တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတီ**တိ တတော တိဝိဓဒုစ္စရိတတော တံ ပုဂ္ဂလံ ဒုက္ခံ အန္ဝေတိ ဒုစ္စရိတာနုဘာဝေန စတူသု အပာယေသု ဒုက္ခံ အနုဂစ္ဆတိ။ ယထာ ကိံ? **စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒ**န္တိ, ယထာ နာမ သကဋံ ဝဟတော ဗလိဗဒ္ဒဿ ပဒံ ပဟာရန္တံ စက္ကံ အနုဂစ္ဆတိ, ဧဝံ နံ ပုဂ္ဂလံ ဒုက္ခမနုဂစ္ဆတီတိ။

"မိဒ္ဓီ ယဒာ ဟောတီ" တိ ကထာယံ **မိဒ္ဓီ** တိ ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတော။ **မဟဂ္ဃသော** တိ မဟာဘောဇနော အာဟရဟတ္ထကအလံသာဋ္ဌကတတ္ထဝဋ္ဋကကာကမာသကဘုတ္တဝမိတကာနံ အညတရော ဝိယ။ **နိဒ္ဒာယိတာ** တိ သုပနသီလော။ **သမ္ပရိဝတ္တသာယီ**တိ သေယ္ယသုခပဿသုခာနံ အနုယုဥ္ဇနဝသေန သမ္ပရိဝတ္တကသယနသီလော ။ **နိဝါပပုဋ္ဌော** တိ ကုဏ္ဍကာဒိနာ သူကရဘတ္တေန ပုဋ္ဌော။ ဃရသူကရော ဟိ ဗာလကာလတော ပဋ္ဌာယ ပောသိယမာနော ထူလသရီရကာလေ ဂေဟတော ဗဟိ နိက္ခမိတုံ အလဘန္တော ဟေဋ္ဌာမဉ္စာဒီသု သမ္ပရိဝတ္တိတွာ သမ္ပရိဝတ္တိတွာ အဿသန္တော ပဿသန္တော သယတေဝ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယဒာ ပုရိသော မိဒ္ဓီ စ ဟောတိ မဟဂ္ဃသော စ, နိဝါပပုဋ္ဌော မဟာဝရာဟော ဝိယ အညေန ဣရိယာပထေန ယာပေတုံ အသက္ကောန္တော နိဒ္ဒာသီလော သံပရိဝတ္တသာယီ, တဒါ သော "အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ တီဏိ လက္ခဏာနိ မနသိ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ တေသံ အမနသိကာရာ မန္ဒပညော ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘံ ဥပေတိ, ဂဗ္ဘာဝါသတော န ပရိမုစ္စတီတိ။

"အယသာဝ မလ"န္တိ ကထာယံ **အယသာ**တိ အယတော။ **သမုဋ္ဌိတ** န္တိ ဇာတံ။ **တတုဋ္ဌာယာ** တိ တတော ဥဋ္ဌဟိတွာ။ **အတိဓောနစာရိန**န္တိ ဓောနာ ဝုစ္စတိ စတ္တာရော ပစ္စယေ ဣဒမတ္ထိတာယ အလမေတေနာတိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဥ္ဇနပညာ, တံ အတိက္ကမိတွာ စရန္တော အတိဓောနစာရီ နာမ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အယတော မလံ သမုဋ္ဌာယ ယတော တံ သမုဋ္ဌိတံ, တမေဝ ခာဒတိ ဝိနာသေတိ, ဧဝမေဝံ စတ္တာရော ပစ္စယေ အပ္ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဥ္ဇန္တံ အတိဓောနစာရိနံ သာနိ ကမ္မာနိ အတ္တနော သန္တာနေ ဥဋ္ဌိတတ္တာ အတ္တနော သန္တကာနေဝ တာနိ ကမ္မာနိ ဒုဂ္ဂတိံ နယန္တီတိ။

"စောရော ယထာ"တိ ကထာယံ **စောရော ယထာ သန္ဓိမုခေ ဂဟီတော**တိ ယထာ စောရော ဃရသန္ဓိံ ဆိန္ဒိတွာ ဂေဟံ ပဝိသန္တော ဃရသန္ဓိမုခေ ဧဝ ရာဇပုရိသေဟိ ဂဟိတော။ **သကမ္မုနာ ဟညတိ ဗဇ္ဈတေ စာ** တိ တေန အတ္တနာ ကတကမ္မေန ကသာဘိတာဠနာဒိနာ ဟညတိ စေဝ အဒ္ဒုဗန္ဓနာဒိနာ ဗဇ္ဈတိ စ။ **ဧဝံ အယံ ပေစ္စ ပဇာ ပရတ္ထ** တိ ဧဝမ္ပိ အယံ ပာပကာရိနီ ပဇာ ဣတော စဝိတွာ ပရလောကေ။ **သကမ္မုနာ ဟညတိ ဗဇ္ဈတေ စာ** တိ အတ္တနာဝ ကတေန ပာပကမ္မေန နိရယာဒီသု နာနပ္ပကာရေဟိ ကမ္မကာရဏာဒီဟိ ဟညတိ စေဝ ပရိဗဇ္ဈတိ စာတိ။

"သုခကာမာနီ"တိ ကထာယံ **ယော ဒဏ္ဍေန ဝိဟိံသတီ** တိ ယော ပုဂ္ဂလော ဒဏ္ဍေန တ လေဍ္ဍုအာဒီဟိ တ ဝိဗာဓတိ။ **ပေစ္စ သော န လဘေ သုခ** န္တိ သော ပုဂ္ဂလော ပရလောကေ မနုဿသုခံ တ ဒိဗ္ဗသုခံ တ န လဘတိ, နိဗ္ဗာနသုခေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

ဂုန္နံ စေ တရမာနာနန္တိ ကဝိသု မဟောဃံ တရန္တီသု။ **ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆတိ ပုင်္ဂဝေ** တိ ယဒိ ယူထပတိ ဥသဘော ကုဋိလံ ဂစ္ဆတိ။ **သဗ္ဗာ တာ ဇိမ္ဟံ ဂစ္ဆန္တီ** တိ သဗ္ဗာပိ တာ ကဝိယော ကုဋိလမေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ ကသ္မာ? **နေတ္တေ ဇိမ္ဟံ ဂတေ သတီ**တိ နေတ္တရိ ကုဋိလံ ဂတေ သတိ, နေတ္တဿ ကုဋိလံ ဂတတ္တာတိ အတ္ထော။ သော ဟိ တာသံ ပစ္စယိကော ဥပဒ္ဒဝဟရော စ။

"ဧဝမေဝ"န္တိ ကထာယံ ယထာ စေတံ, ဧဝမေဝံ ယော မနုဿေသု ပဓာနသမ္မတော, ယဒိ သော အဓမ္မစာရီ သိယာ။ ယေ တဿ အနုဇီဝိနော, သဗ္ဗေပိ အဓမ္မိကာဝ ဟောန္တိ။ သာမိသမ္ပဒာ ဟိ ပကတိသမ္ပဒံ သမ္ပာဒေတိ။ ယသ္မာ စ ဧ

တဒေဝ, တသ္မာ **သဗ္ဗံ ရဋ္ဌံ ဒုက္ခံ သေတိ, ရာဇာ စေ ဟောတိ အဓမ္မိကော**။ **သုကိစ္စရူပါ ဝတာ** တိ သုဋ္ဌု ကိစ္စာပန္နရူပါ ဝတ။ **ဥပဓီသူ**တိ ကာမဂုဏူပဓီသု။ **ရတ္တာ** တိ ရာဂဘိဘူတာ။ **ကဋုကန္တိ** ဒုက္ခံ။

ကုက္ကုစ္စဇနကေနေဝ ပတ္တဝဋ္ဋိပ္ပဘဝသ္သ ဥပစ္ဆိန္နတ္တာ ဖလုပ္ပတ္တိ ကဒလိယာ ပရာဘဝါယ ဟောတီတိ အာဟ – **“ဖလံ ဝေ ကဒလိံ ဟန္တိ”** တိ။ တထာ ဖလပရိယောသာနတ္တာ ဩသဓီနံ ‘‘ဖလံ ဝေဠုံ ဖလံ နဠ’’န္တိ ဝုတ္တံ။ ဝဠဝါယ ကုစ္ဆိသ္မိံ ဂဒ္ရဘသ္သ ဇာတာ အဿတရီ နာမ, သာ ဂဗ္ဘံ ဂဏှိတ္ဝာ ကာလေ သမ္ပတ္တေ ဝိဇာယိတုံ န သက္ကောတိ။ ဟဒေဟိ ဘူမိံ ပဟရန္တီ တိဋ္ဌတိ, အထဿာ စတ္တာရော ပါဒေ စတူသု ခာဏုကေသု ဗန္ဓိတ္ဝာ ကုစ္ဆိံ ဖာလေတ္ဝာ ပောတကံ နီဟရန္တိ, သာ တတ္ထေဝ မရတိ။ တေန ဝုတ္တံ – **“ဂဗ္ဘော အဿတရိံ ယထာ”** တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ အတ္တနော ဖလံ ကဒလိဝေဠုနဠေပိ ဝိနာသေတိ, ဂဗ္ဘော စ အဿတရိံ, ဧဝံ အတ္တနော ကမ္မဖလဘူတော သက္ကာရော အသပ္ပုရိသံ ဝိနာသေတီတိ။

ကောဓမက္ခဂရူ တိ ကုဇ္ဈနလက္ခဏံ ကောဓံ, ပရဂုဏမက္ခနလက္ခဏံ မက္ခဉ္စ ဂရုံ ကတ္ဝာ ဥဒ္ဓံ ကတ္ဝာ ဥက္ခိပိတ္ဝာ စရန္တော။ **သုခေတ္တေ** တိ သုခေတ္တေပိ။ **ပူတိဗီဇံဝ**တိ ပူတိဘာဝံ ဂတံ ဗီဇံ ဝိယ။ ဆကဏရသာဒိပရိဘာဝနသုက္ခာပနသုခသယာဒီနိ အကရဏေန ဗီဇအေသဒုဋ္ဌန္တိ အတ္ထော။

ဓမ္မဘူတသာတိ အတ္တနော စိတ္တေန။ **စေတော**တိ တဿ ပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ။ **ပရိစ္စ** တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ။ **ဣရိယတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ **ယထာဘတန္တိ** ယထာ ကိဉ္စိ အာဟရိတ္ဝာ ဌပိတံ။

မာကတ္ထာ တိ မာ အကတ္ထ။ **န ပမုဋ္ဌတ္ထိ** တိ ပမောက္ခော နတ္ထိ။ **ဥပေစ္စာပိ** တိ သဉ္စိစ္စာပိ, ဗုဒ္ဓိပုဗ္ဗေနာပီတိ အတ္ထော။

“အဓမ္မေနာ” တိ ဝတ္ဝာပိ **“မုသာတဒေနာ”**တိ ဝစနံ မုသာတဒဿ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝဒဿနတ္ထံ။ တေနေတ ဟ – ‘‘ဧကံ ဓမ္မံ အတီတဿာ’’တိအာဒိ (ဓ. ပ. ၁၇၆), တထာ ‘‘ဧဝံ ပရိတ္တံ ခော, ရာဟုလ, တေသံ သာမညံ, ယေသံ နတ္ထိ သမ္ပဇာနမုသာတဒေ လဇ္ဇာ’’တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၁၀၈)။ **တံ ကထံ နု ဘဝိဿတီ** တိ တံ ခနံ ကေန နု ပကာရေန တေသံ ဘဝိဿတိ။ အဓမ္မေန တေသံ သမ္ဘတတ္တာ တေသု နစိရဋ္ဌိတိကံ ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အန္တရာယာ သု ဘဝိဿန္တီ**တိ အဓမ္မိယတေဟာရာဒိတော ရာဇန္တရာယာဒယော ဘဝိဿန္တိ။ **သူ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **သမ္ဘတဿ ဝိနဿန္တီ**တိ ဣမဿ သမ္ဘတံ သဗ္ဗံ ဝိနဿတိ။ **သဂ္ဂံ** န္တိ သုဂတိံ။ သာ ဟိ ရူပါဒီဟိ သောဘနေဟိ အဂ္ဂေတိ သဂ္ဂေါ ကေတိ အဓိပ္ပေတာ။ **တွော့ဝတာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာနံ အတ္ထာနံ ဟာနိယာ။ **ဟတာ**တိ ဝိနဋ္ဌာ။

ဝိဝဋ္ဋတေ တိ နိဝဋ္ဋတိ။ **လောဘာ ခဏာတိ အတ္တာန** န္တိ လောဘဟေတု အပုညာနိ ကရောန္တော ကာယဝိသမာဒိယောဂေန အတ္တာနံ ခဏာတိ နာမ။ **မိတ္တေဟိ ဇီရတီ** တိ မိတ္တဘာဝေဟိ ဟာယတိ။

စရန္တီ တိ စတူဟိ ဣရိယာပထေဟိ အကုသလမေဝ ကရောန္တာ ဝိစရန္တိ။ **ဗာလာ**တိ ဣဓလောကတ္ထံ ပရလောကတ္ထဉ္စ အဇာနန္တာ ဣဓ ဗာလာ နာမ။ **ဒုမ္မေဓာ** တိ နိပ္ပညာ။ န ဟိ ပညာယ ဒုဋ္ဌတ္တံ နာမ အတ္ထိ။ **အမိတ္တေနေတ** တိ အမိတ္တဘူတေန ဝိယ ဝေရိနာ ဝိယ ဟုတ္ဝာ။ **ကဋုကပ္ဖလ** န္တိ တိခိဏဖလံ, ဒုက္ခဖလန္တိ အတ္ထော။ **န တံ ကမ္မံ ကတံ သာဓု, ယံ ကတွာ အနုတပ္ပတီ**တိ ယံ ကမ္မံ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထံ ဒုက္ခုဒယံ ကတ္ဝာ အနုဿရိတာနုဿရိတက္ခဏေ အနုတပ္ပတိ အနုသောစတိ, တံ ကတံ န သာဓု န သုန္ဒရံ န ဘဒ္ဒကံ။ **ယဿ အဿုမုခေါ** တိ ယဿ အဿုဟိ တိန္တမုခေါ ရောဒန္တော ဝိပာကံ ပဋိသေဝတိ အနုဘောတိ။

ဒုက္ကရ န္တိ ဝတ္တပဋိဝတ္တပူရဏာဒိဝသေန အာဘိသမာစာရိကသီလဿ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဒုက္ကရံ။ သမာဒါနတော ပဋ္ဌာယ ခဏ္ဍံ အကတ္ဝာ ဝိသေသတော အာဒိဗြဟ္မစရိယကဿ စရိမကစိတ္တံ ဟာပေတဗ္ဗတာယ **ဒုတ္တိတိက္ခံ,** သီလသံဝရာဒယော တ အပရိက္ခတေ ကတ္ဝာ သမ္မာဒေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ ဒုက္ကရံ။ အဓိတသေတဗ္ဗာနံ ပန ဒုဿဟနတော ခန္တိသံဝရံဝသေန ဒုတ္တိတိက္ခံ။ **အဗျတ္တေနာ** တိ မန္ဒပညေန။ **သာမည** န္တိ သမဏဘာဝေါ။ **တတ္ထာ** တိ တဿ သာမညဿ။ **သမ္ဗာဓာ** တိ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပာရုတမာတုကမာဒိသမ္ဗာဓာ။ **ယတ္ထ** **ထာ**တိ သီလသံဝရာဒီနံ ပရိဗန္ဓဘူတေသု သမ္ဗာဓဋ္ဌာနေသု ဝိသဘာဂါရမ္မဏာဒီသု ။ အထ တ ဒုက္ကရန္တိပဒဿ

အတ္ထံ ဒဿေတုံ ဒုတ္တိတိက္ခန္တိ ဝုတ္တံ။ **ဒုတ္တိတိက္ခ** န္တိ ဒုက္ခမံ ဒုရဓိဝါသိယံ။ **အဗ္ဗတ္တေနာ** တိ ဗာလေန။
သာမညန္တိ သမဏဓမ္မော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ ပဗ္ဗဇိတာ ကုလပုတ္တာ ဒသပိ ဝဿာနိ ဝီသတိပိ။ပေ.။ သဋ္ဌိပိ ဝ
ဿာနိ ဒန္တေဘိ ဒန္တမာဓာယ ဇိဝှာယ တာလုံ အာဟစ္စ စေတသာ စိတ္တံ အဘိနိဂ္ဂဏှိတွာ ကောသနံ ကေဘာတွ
တံ ပဋိသေဝမာနာ အာဟာဏကောဋ္ဌိကံ ဗြဟ္မစရိယံ စရန္တာ သာမညံ ကရောန္တိ, တံ ဗာလာ အဗ္ဗတ္တာ ကာတုံ န သ
က္ကောန္တီတိ။ **ဗဟူဟိ တတ္ထ သမ္ဗာဓာ** တိ တသ္မိံ သာမညသင်္ခါတေ အရိယမဂ္ဂေ ဗဟူ သမ္ဗာဓာ, မဂ္ဂါဓိဂမာယ ပ
ဋိပန္နဿ ဗဟူ ပရိဿယာတိ အတ္ထော။

အပ္ပမေယျံ ပမိနန္တော တိ အပ္ပမေယျံ ခီဏာသဝပုဂ္ဂလံ “ဧတ္တကသီလော အယံ ဧတ္တကသမာဓိ ဧတ္တကပ
ညော”တိ ဧဝံ မိနန္တော။ **ကောဓ ဝိဒ္ဒတ ဝိကပ္ပယေ** တိ ကော ဣဓ ဝိဒ္ဒတ မေဓာဝီ ဝိကပ္ပေယျ, ခီဏာသဝေဝ ခီဏာသဝံ
မိနန္တော ဝိကပ္ပေယျာတိ ဒီပေတိ။ **နိဝုတံ မညေ**တိ ယော ပန ပုထုဇ္ဇနော မိနေတုံ အာရဘတိ, တံ နိဝုတံ အဝကုဇ္ဇပညံ
မညာမိ။ **အကိဿဝ** န္တိ ကိဿဝ ဝုစ္စတိ ပညာ, နိပ္ပညန္တိ အတ္ထော။

ကုဍ္ဍာရီတိ အတ္တစ္ဆေဒကဋ္ဌေန ကုဍ္ဍာရီသဒိသီ ဖရုသဝါစာ။ **ဆိန္ဒတီ** တိ ကုသလမူလသင်္ခါတေ မူလေယေဝ နိကန္တ
တတိ။ **ဝိသံ ဟလာဟလံ ဣဝ**တိ ဟလာဟလသင်္ခါတံ ဝိသံ ဣဝ။ **ဧဝံ ဝိရဒ္ဓံ ပါတေတီ** တိ ဝိရဒ္ဓံ အပရဒ္ဓံ ခလိတပုဂ္ဂလံ
ဧဝံ အပါယေသု ဝိနိပါတေတိ။ **ဝါစာ ဒုဗ္ဘာသိတာ ယထာ** တိ ယထာ ဝါစာ အရိယူပဝါဒနဝသေန ဒုဗ္ဘာသိတာ။

နိန္ဒိယ န္တိ နိန္ဒနီယံ။ **တံ ဝါ နိန္ဒတိ ယော ပသံသိယော** တိ ယော ဂုဏဝိသိဋ္ဌတာယ ပသံသာရဟော ပုဂ္ဂလော, တံ
ဝါ သော ပါပိစ္ဆတာဒီနိ အာရောပေတွာ ဂရဟတိ။ **ဝိစိနာတီ**တိ ဥပစိနာတိ။ **ကလိ**န္တိ အပရာဓံ။ **အယံ ကလီ**တိ အယံ အပ
ရာဓော။ **အက္ခေသု** တိ ဇူတကီဠနက္ခေသု။ **သဗ္ဗဿာပိ သဟာပိ အတ္တနာ** တိ သဗ္ဗေန အတ္တနော ဓနေနာပိ အတ္တနာပိ သ
ဒ္ဓိံ။ **သုဂတေသူ**တိ သောဘနဂမနတ္တာ, သုန္ဒရံ ဌာနံ ဂတတ္တာ, သမ္မာ ဂတတ္တာ, သမ္မာ စ ဂဒတ္တာ သုဂတသင်္ခါတေ
သု ဗုဒ္ဓါဒီသု။ **မနံ ပဒေါသယေ**တိ ယော မနံ ပဒေါသေယျ, တဿ အယံ မနောပဒေါသော ဧဝ မဟတ္တရော ကလီတိ ဝု
တ္တံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ **သတံ သဟဿာနံ။ပေ.။ ပါပက** န္တိ။ တတ္ထ **သတံ သဟဿာန** န္တိ နိရဗ္ဗုဒဂဏ
နာယ သတသဟဿံ။ **ဆတ္တိံသတီ** တိ အပရာနိ ဆတ္တိံသတိ နိရဗ္ဗုဒါနိ။ **ပဉ္စ စာ**တိ အဗ္ဗုဒဂဏနာယ ပဉ္စ စ အဗ္ဗုဒါနိ။
တသ္မာ ဝဿဂဏနာယ ဧတ္တကော သော ကာလော, ယံ ကာလံ အရိယဂရဟီ ဝါစံ မနဉ္စ ပဏိဓာယ ပါပကံ နိရယံ ဥပေ
တိ, တတ္ထ ပစ္စတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္စ သင်္ခေပေန ပဒုမနိရယေ အာယုပ္ပမာဏံ, ဝိတ္ထာရေန ပန ပရတော
အာဂမိဿတိ။

လောဘဂုဏေတိ “ဂုဏော”တိ ဗာလေဟိ ဒိဋ္ဌတ္တာ, အနေကက္ခတ္တုံ ပဝတ္တိတတ္တာ စ လောဘောယေဝ
လောဘဂုဏော, တသ္မိံ လောဘဂုဏေ, တဏှာယာတိ အတ္ထော။ **အနုယုတ္တော** တိ အနု အနု ယုတ္တော။ **အဝဒညူ**တိ
အဝစနညူ, ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ ဩဝါဒဿ အဂ္ဂဟဏတော။ **မစ္ဆရီ** တိ ပဉ္စဝိဓမစ္ဆရိယေန မစ္ဆရီ။ **ပေသုဏိယံ အနုယုတ္တော**
တိ ပေသုဏိယသ္မိံ အနုယုတ္တော အဂ္ဂသာဝကာနံ ဘေဒနေန။ ကောကာလိကဉှိ မိယမာနံ ဩဝဒန္တေန အာယသ္မတာ
မဟာမောဂ္ဂလ္လာနေန ဘာသိတာ ဣမာ ဂါထာတိ။ **မုခဒုဂ္ဂ** တိ မုခဝိသမ။ **ဝိဘူတာ**တိ ဝိဂတဘူတ အလိကဝါဒိ။ **အနရိ
ယာ**တိ အသပ္ပုရိသ။ **ဘူနဟူ**တိ ဘူတိဟနက အတ္တနော ဗုဒ္ဓိဝိနာသက။ **ပုရိသန္တာ**တိ ပုရိသာဓမ။ **ကလီ**တိ အလက္ခိပုရိသ။
အဝဇာတကပုတ္တာ တိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အဝဇာတပုတ္တ။ **မာ ဗဟုဘာဏိဓ နေရယိကောသီ**တိ ဣဒါနိ ဗဟုဘာဏီ မာ
ဟောဟိ, နေရယိကော အသိ ဇာတော။ **ရဇမာကိရသီ**တိ ကိလေသရဇံ အတ္တနိ ပက္ခိပသိ။ **သန္တေ** တိ သမိတကိလေသေ ခီ
ဏာသဝေ။ **ကိဗ္ဗိသကာရီ** တိ ပါပကာရီ။ **ပပတ**န္တိ နရကံ။

ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယန္တိ ဣဒံ တဏှာဒီနံ သဘာဝဘေဒတော အဝတ္ထာဘေဒတော စ အနေကဘေဒကံ ဒသ္
သေတုံ အနေကေဟိ သုတ္တပဒေဟိ ဥဒါဟရဏဝသေန ဒဿိတံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပသန္နေနာ တိ ကမ္မကမ္မဖလာဒီနိ သဒ္ဒဟန္တေန။

ဣဒ္ဓ န္တိ ဟတ္ထူပဂသီသူပကာဒိအလင်္ကာရေဟိ မဏိကနကာဒီဟိ စ သမိဒ္ဓံ။ **ဖီတ**န္တိ တေလမဓုဖာဏိတာဒီဟိ စ
ဓနဓညာဒီဟိ စ ဝိပုလံ။ **အာကိဏ္ဏမနုဿ** န္တိ နိရန္တရမနုဿံ။ **သမ္ဗာဓဗျူဟ** န္တိ ဗျူဟာ ဝုစ္စန္တိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓရစ္
ဆာယော။ ယေသု ပဝိဋ္ဌမဂ္ဂေနေဝ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ, တေ သမ္ဗာဓာ ဗျူဟာ ဧတ္ထာတိ သမ္ဗာဓဗျူဟံ။ ဣမိနာပိ တသ္

သ နဂရဿ ဃနတာသမေဝ ဒီပေတိ။ **ဘန္တေနာ** တိ ဒမထံ အနုပဂတေန, ဣတော စိတော စ ပရိဗ္ဘမန္တေန ဝါ။ **အဟာပကန္တိ** အလာမကံ။ **အဝေစ္စပ္ပသာဒေနာ** တိ အစလပ္ပသာဒေန, သစ္စပ္ပဋိဝေဓတော အာဂတေန ပသာဒေန။

ပေစ္စ သော လဘတေတိ ယော ဘူတေ ဒဏ္ဍေန န ဟိံသတိ, သော ပုဂ္ဂလော ပရလောကေ မနုဿဘူတော မနုဿသုခံ ဒေဝဘူတော ဒိဗ္ဗသုခံ ဥဘယံ အတိက္ကန္တော နိဗ္ဗာနသုခံ လဘတီတိ အတ္ထော။

စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ တိ ဇနပဒစာရိကံ ဂမိဿတိ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝါ ဇနပဒစာရိကံ စရတီတိ? သတ္တဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ဇနပဒစာရိကံ စရန္တိ – ဒေသန္တရဂတာနံ ဝေနေယျာနံ ဝိနယနတ္ထံ, တတ္ထ ဌိတာနံ ဥဿုက္ကသမုပ္ပာဒနံ, ဘာဝကာနံ ဧကသ္မိံ ဌာနေ နိဗဒ္ဓဝါသပရိဟရဏံ အတ္တနော စ တတ္ထ အနာသင်္ဂဒဿနံ, သမ္ဗုဒ္ဓဝသိတဋ္ဌာနတာယ ဒေသာနံ စေတိယဘာဝသမ္ပာဒနံ, ဗဟူနံ သတ္တာနံ ဒဿနူပသင်္ကမနာဒီဟိ ပုညောဃပ္ပသဝနံ, အဝုဋ္ဌိအာဒိဥပဒ္ဒဝူပသမနဉ္စာတိ ဣမေဟိ သတ္တဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော ဇနပဒစာရိကံ စရန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣသိဒတ္တပုရာဏာ တိ ဣသိဒတ္တော စ ပုရာဏော စ, တေသု ဣသိဒတ္တော သကဒါဂါမီ။ **ပုရာဏော သောတာပန္နော။ သာကေတေ**တိ "သာကေတော"တိ လဒ္ဓနာမေ အတ္တနော ဘောဂဂါမကေ။ **မဂ္ဂေ ပုရိသံ ဌပေသု**န္တိ တေသံ ကိရ ကမဒွါရေန ဘဂဝတော ဂမနမဂ္ဂေါ, တသ္မာ "သစေ ဘဂဝါ အမှာကံ သုတ္တာနံ ဝါ ပမတ္တာနံ ဝါ ဂစ္ဆေယျ, အထ ပဿိတုံ န လဘေယျာမာ"တိ မဂ္ဂမဇ္ဈေ ပုရိသံ ဌပေသုံ။ **အနုဗန္ဓိံသု** တိ န ဒူရတော, ပိဋ္ဌိတော ပိဋ္ဌိတော အနုဗန္ဓိံသု။ ဘဂဝါ ဟိ သကဋမဂ္ဂဿ မဇ္ဈေ ဇင်္ဃမဂ္ဂေန အဂမာသိ, ဣတရေ ဥဘောသု ပဿေသု အနုဂစ္ဆန္တာ အဂမံသု။ **မဂ္ဂါ ဩက္ကမ္မာ** တိ ဗုဒ္ဓါ ဟိ ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တာဝ ပဋိသန္ထာရံ ကရောန္တိ ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဌိတာ ကေနစိ သဒ္ဓိံ ဒိဝသဘာဂမ္ပိ နိသိန္နာ, တသ္မာ ဘဂဝါ စိန္တေသိ – "ဣမေ မယှံ သာသနေ ဝလ္လဘာ အာဂတဖလာ, ဣမေဟိ သဒ္ဓိံ နိသီဒိတွာ ဒိဝသဘာဂံ ပဋိသန္ထာရံ ကရိဿာမီ"တိ။ မဂ္ဂတော ဩက္ကမိတွာ ယေန ညတရံ ရုက္ခမူလံ တေနုပသင်္ကမိ။ **ပညတ္တေ အာသနေ နိသီဒီ** တိ တေ ကိရ ဆတ္တုပာဟနကတ္တရဒဏ္ဍုပာဟဒ္ဒဗ္ဘဉ္စနတေလာနိ စေဝ အဋ္ဌဝိဓဉ္စ ပါနကံ သရဘာဟဒပလ္လင်္ကဉ္စ ဂဟာပေတွာဝ အာဂမံသု။ အထ နံ ပလ္လင်္ကံ ပညပေတွာ အဒံသု။ သတ္ထာ တတ္ထ နိသီဒိ။ **ဧကမန္တံ နိသီဒိံသူ** တိ "ဆတ္တုပာဟနာဒီနိ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ ဒေထာ"တိ ဝတွာ ဘဂဝန္တံ ဝန္ဒိတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒိံသု။

သာဝတ္ထိယာ ကောသလေသု စာရိကံ ပက္ကမိဿတီ တိအာဒိ သဗ္ဗံ မဇ္ဈိမဒေသဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ ကသ္မာ? နိယတာစိဏ္ဏတ္တာ။ ဘဂဝတော ဟိ စာရိကစရဏံ မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ။ သစေပိ ပစ္စန္တဒေသေ ဂစ္ဆတိ, မဇ္ဈိမဒေသေယေဝ အရုဏံ ဥဋ္ဌာပေတီတိ နိယတာစိဏ္ဏံ, တသ္မာ မဇ္ဈိမဒေသဝသေနေဝ ဝုတ္တံ။ **ကာသီသူ**တိ ကာသိရဋ္ဌတော။ တထာ **မဂဓေသူ**တိ မဂဓရဋ္ဌတော။ **အာသန္နေ နော ဘဂဝါ ဘဝိဿတီ** တိ ဧတ္ထ န ကေဝလံ အာသန္နတ္တာ ဧဝ တေသံ သောမနဿံ ဟောတိ, အထ ခေါ "ဣဒါနိ ဒါနံ ဒါတုံ ဂန္ဓမာလာဒိပူဇံ ကာတုံ ဓမ္မံ သောတုံ ပဉှံ ပုစ္ဆိတုံ လဘိဿာမာ"တိ တေသံ သောမနဿံ ဟောတိ။

တသ္မာတိဟ ထပတယော သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော တိ ထပတယော ယသ္မာ တုမှာကံ မယိ ဒူရီဘူတေ အနပ္ပကံ ဒေါမနဿံ အာသန္နေ အနပ္ပကံ သောမနဿံ ဟောတိ, တသ္မာပိ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ "သမ္ဗာဓော ဃရာဝါသော"တိ။ ဃရာဝါသဿ ဟိ ဒေါသေန တုမှာကံ ဧဝံ ဟောတိ။ သစေ ပန ဃရာဝါသံ ပဟာယ ပဗ္ဗဇိတာ အဿထ, ဧဝံ ဝေါ မယာ သဒ္ဓိံယေဝ ဂစ္ဆန္တာနဉ္စ အာဂစ္ဆန္တာနဉ္စ တံ န ဘဝေယျာတိ ဣမမတ္ထံ ဒီပေန္တော ဧဝမာဟ။ တတ္ထ သကိဉ္စနသပလိဗောဓဋ္ဌေန သမ္ဗာဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ မဟာဃရေ ဝသန္တဿာပိ ဟိ သကိဉ္စနသပလိဗောဓဋ္ဌေန ဃရာဝါသော သမ္ဗာဓောဝ။ **ရဇောပထော**တိ ရာဂါဒိရဇာနံ အာဂမနပထော, အာဂမနဋ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ **အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပန အကိဉ္စနအပလိဗောဓဋ္ဌေန အဗ္ဘောကာသော။ စတုရတနိကေပိ ဟိ ဂဗ္ဘေ ဒွိန္နံ ဘိက္ခူနံ ပလ္လင်္ကေန ပလ္လင်္ကံ ဃဋ္ဋေတွာ နိသိန္နာနမ္ပိ အကိဉ္စနာပလိဗောဓဋ္ဌေန ပဗ္ဗဇ္ဇာ အဗ္ဘောကာသော နာမ ဟောတိ။ **အလဉ္စ ပန ဝေါ ထပတယော အပ္ပမာဒါယာ** တိ ဧဝံ သမ္ဗာဓဃရာဝါသေ ဝသန္တာနံ တုမှာကံ အပ္ပမာဒမေဝ ကာတုံ ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။

နာဂါတိ ဟတ္ထိနော။ **ဩပဝယှာ**တိ ရညော အာရောဟနယောဂ္ဂါ။ **ဧကံ ပုရတော ဧကံ ပစ္ဆတော နိသီဒါပေမာ** တိ တေ ကိရ ဒွေပိ ဇနာ သဗ္ဗာလင်္ကာရပဋိမဏ္ဍိတာ ဒွီသု နာဂေသု တာ ဣတ္ထိယော ဧဝံ နိသီဒါပေတွာ ရညော နာဂံ

မဇ္ဈေ ကတ္တ ဥဘောသု ပဿေသု ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ ဧဝမာဟံသု။ **နာဂေပိ ရက္ခိတဗ္ဗော** တိ ယထာ ကိဉ္စိ ဝိသေသိ တံ န ကရောတိ, ဧဝံ ရက္ခိတဗ္ဗော ဟောတိ။ **တာပိ ဘဂိနိယော**တိ ယထာ ပမာဒံ နာပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ ရက္ခိတဗ္ဗာ ဟောန္တိ။ **အတ္တာပိ** တိ သီတကထိတဝိက္ခေပိတာဒီနိ အကရောန္တေဟိ အတ္တာပိ ရက္ခိတဗ္ဗော ဟောတိ ။ ဧဝံ ကရောန္တော ဟိ "သာမိဒုဗ္ဘကော ဧသော"တိ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော ဟောတိ။

တသ္မာတိဟ ထပတယော တိ ယသ္မာ တုမှေဟ ရာဇာ နိစ္စံ ရာဇဘဏ္ဍံ ပဋိစ္ဆာပေတိ, တသ္မာပိ သမ္မာဒေ ဃရာ တသော ရဇောပထော။ ယသ္မာ ပန ပံသုကူလိကံ ဘိက္ခုံ ဧဝံ ပဋိစ္ဆာပေန္တော နတ္ထိ, တသ္မာ အဗ္ဘောကာသော ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထာပိ။ အလဉ္စ ခော ထပတယော အပ္ပမာဒာယ, အပ္ပမာဒမေဝ ကရောထာတိ ဒဿေတိ။

မုတ္တစာဂေတိ ဝိဿဋ္ဌစာဂေ။ **ပယတပါဏီ**တိ အာဂတာဂတာနံ အနတ္ထာယ ဓောတဟတ္ထော။ **ဝေါဿဂ္ဂရ တော**တိ ဝေါသဂ္ဂသင်္ခာတေ စာဂေ ရတော။ **ယာစယောဂေ**တိ ယာစိတဗ္ဗယုတ္တော။ "ယာဇယောဂေ"တိပိ ပါဌော, အနုယုတ္တောတိ အတ္ထော။ **အနသံဝိဘာဂရတော**တိ ဧတေန အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ကိဉ္စိ လဘိတွာ တတောပိ သံဝိဘာဂေ ရ တော။ **အပ္ပဋိဝိဘတ္တ** န္တိ "ဣဒံ အမှာကံ ဘဝိဿတိ, ဣဒံ အယျာန"န္တိ ဧဝံ အကတဝိဘာဂံ, သဗ္ဗံ အာဘတဗ္ဗမေဝ ဟုတွာ ဌိတန္တိ အတ္ထော။ **ဣမေဟိ ခော ထပတယော စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော အရိယသာဝကော သောတာ ပန္နော ဟောတီ**တိ သောတာပန္နော ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဧတေန သောတာပန္နေန ဣမေသံ စတုန္နံ ဓမ္မာနံ ဧကန္တတော လဗ္ဘမာနတံ ဒဿေတိ။

ဧဝံ ဝေါသံ ထပတီနံ ဣမေဟိ စတူဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတံ ပရိယာယေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နိပ္ပရိယာယေန တံ ဒဿေတုံ **"တုမှေဟ ခော ထပတယော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၉၅. **သုဟာသုံ ကပ္ပကောဋိယော** တိ သဟသ္သံ အတ္တဘာဝေ အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ "အသီတိ ကပ္ပကောဋိယော"တိပိ ပါဌော, အသီတိအာယုကပ္ပကောဋိယော အဟေသုန္တိ အတ္ထော။ ကတ္ထ ပန တေ အဟေသုန္တိ? အာဟ **"ဒေဝေ စေဝ မနုဿေ စာ"** တိ, ဒေဝေသု စေဝ မနုဿေသု စာတိ အတ္ထော။ **သံဝိရူဠှေဟမှီ**တိ သမန္တတော ပလ္လဝ ဂ္ဂဟဏေန ဝိရူဠှေဟ။ **အလဘိံဟ**န္တိ အလဘိံ အဟံ။ **အဇ္ဇ တိံသံ တတော ကပ္ပာ** တိ တတော ကပ္ပတော အဇ္ဇ သမ္ပတိ အယံ ကပ္ပော တိံသတိမော။ **တသ္သာ သညာယ တသနာ** တိ တသ္သ ဗုဒ္ဓဂတာယ သညာယ တသနတော။

တဏှာဟာနိဃာတကောတိ တဏှာယ သမုစ္ဆေဒကော။ **ဝဋ္ဋံသကော**တိ ပုပ္ဖမယကဏ္ဏိကော။ **သဗ္ဗပုပ္ဖေဟိလင်္ကတော**တိ နာနာပုပ္ဖေဟိ အလင်္ကတော။ **လပနန္တရာ** တိ ဥတ္တရာဓရောဋ္ဌာနံ အန္တရတော။ **ဩက္ကာ** တိ ပဘာ။ **မုဒ္ဓနန္တရဓာယထာ**တိ မုဒ္ဓနိ အန္တရဓာယထ။ **ကင်္ခံ ဝိတရာ** တိ ဝိမတိံ ဝိနောဒေဟိ။ **ယဿ္သ တံ သဗ္ဗဓမ္မေသု , သအာ ဉာဏံ ပဝတ္တတီ**တိ **တ**န္တိ နိပါတမတ္တံ။ ယဿ္သ သဗ္ဗဓမ္မေသု အာကင်္ခပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာ သအာ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ သော သ ဗ္ဗညူ ဘဂဝတ **ထေရံ အာနန္ဒံ ဧတဒဗ္ရဝီ** တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ရာဇာ ရဋ္ဌေ ဘဝိဿတီ** တိ သဗ္ဗသိံ ရဋ္ဌေ ရာဇာ ဘဝိဿ သတိ။ **စရိမ**န္တိ စရိမဘဝံ။ **သစ္ဆိကတွာ** တိ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ **ဓမ္မ**န္တိ စတုသစ္စဓမ္မံ, ပစ္စေကဗောဓိံ တ။

၉၆. **သုဝဏ္ဏစ္ဆဒနံ နာဝ** န္တိ ဥဘောသု ပဿေသု သုဝဏ္ဏာလင်္ကာရေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတဝသေန ဆာဒိတံ သုဝဏ္ဏနာဝံ။ **ပဉ္စဟံ ပုဋ္ဌာ ဝိယာကာသိ, သက္ကဿ ဣတိ မေ သုတ** န္တိ ယထာ သာ ဒေဝတာ ပဉ္စဟံ ပုဋ္ဌာ သက္ကဿ ဗျာကာသိ, ဧဝံ မယာပိ သုတန္တိ အာယသ္မာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော အတ္တနာ ယထာသုတံ တံ ဘဂဝတော ဝဒတိ။

ပံသုထူပေသူတိ သရီရဓာတုံ အဗ္ဘန္တရေ ဌပေတွာ ပံသူဟိ ကတထူပေသု။ ဧဝဉ္ဟိ တေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿက တာ နာမ ဟောန္တိ, တေနေတဟ – **"ဥဒ္ဒိဿကတေသု ဒဿဗလဓရာန"** န္တိ။

၉၇. **ဒေဝပုတ္တသရီရဝဏ္ဏာ** တိ ဒေဝပုတ္တသရီရသဒိသဝဏ္ဏာ။ **သုဘဂသဏ္ဌိတီ** တိ သောဘဂ္ဂယုတ္တသဏ္ဌာနာ။ **ဥဋ္ဌာရံ ဝတ တံ အာသီ**တိ တံ မယာ ကတံ ပုညံ ဥဠာရံ ဝတ အဟောသိ။ **ယာဟ**န္တိ ယာ အဟံ။ **သတသဟဿံ ကပ္ပေ, မုဒိတော ထူပံ အပူဇေသိ**တိ ထူပံ ပူဇေတွာ သတသဟဿံ အာယုကပ္ပေ အဟံ မုဒိတောတိ အတ္ထော။ **အနာဂန္တုန ဝိနိဟတ**န္တိ အပာယုပပတ္တိံ အနုပဂန္တွာ။ **ယံ စက္ခု**န္တိ ယံ ပညာစက္ခုံ။ **ပဏီဟိတ**န္တိ ဌပိတံ။ **ဝိမုတ္တစိတ္တမှိ** တိ ဝိမုတ္တ စိတ္တော အမှိ။ **ဝိမူတလတော**တိ ဝိမူတတဏှာလတော, သမုစ္ဆိန္နတဏှောဟာတိ အတ္ထော။

၉၈. **သာမာကပတ္တောဒနမတ္တ** န္တိ သာမာကတိဏာနံ နာဠိကောဒနမတ္တံ။ **အခိလေ**တိ ပဉ္စန္နံ စေတောခိလာနံ အဘာဝေန အခိလေ။ **တသ္မိဉ္စ ဩကပ္ပယိ ဓမ္မမုတ္တမ** န္တိ တသ္မိံ ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ ဥတ္တမဓမ္မံ ပစ္စေကဗောဓိံ “ဥတ္တမဓမ္မေန နာမ ဣမဿ ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ သဒ္ဒဟိံ။ **“တသ္မိဉ္စ ဓမ္မေ ပဏိဓေသိံ မာနသ”** န္တိ ဣမိနာ ပဋိလဒ္ဓဓမ္မံ အဟမ္ပိ သစ္ဆိကရေယျန္တိ စိတ္တံ ပဏိဒဟိံ။ **ဘဝေ ကုအာသုပိ စ မာ အပေက္ခတ** တိ ကတ္ထစိ ဘဝေ အပေက္ခတ မာ ဘဝေယျန္တိ စ ပဏိဓေသိံ မာနသန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ကုရူသူတိ ဥတ္တရကုရူသု။ **ဒီဃာယုကေသူ**တိ တေသံ ဝဿသဟဿာယုကတာယ ဝုတ္တံ။ **အမမေသူ**တိ အပရိဂ္ဂဟေသု။ **ဟဏီသူ**တိ သတ္တေသု။ **အဟီနကမီသူ**တိ ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တီဟိ ယာဝတာယုကံ အပရိဟီနသဘာဝေသု ။ **တိဒသောပပဇ္ဇထာ** တိ တာဝတိံသော ဟုတ္ဝာ ဥပပဇ္ဇိံ, တိဒသေ တ တာဝတိံသဘဝနေ ဥပပဇ္ဇိံ။ **ဝိသိဋ္ဌကာယူပဂတော** တိ ဝိသိဋ္ဌကာယေသု နာနာဝဏ္ဏကာယေသု ဥပဂတော။ **ယသဿိသူ** တိ ပရိတရဝန္တေသု။ **ဟိတာဟိတာသိဟီ**တိ ကုသလာကုသလေ ဝီတိဝတ္တီဟိ။ **ပစ္စက္ခံ ခ္ဝိမ** န္တိ ပစ္စက္ခံ ခော ဣမံ ဝစနန္တိ အဓိပ္ပာယော။

သကာသီတိ သော အကာသိ။ **ဗလိမာဘိဟာရီ**တိ ပူဇာဗလိံ အဘိဟရိ။ **ပတိတဿ ဧကေ** န္တိ တဿ ဟတ္ထတော ဧကေပုပ္ဖံ ပတိတံ။

ဥပရိဋ္ဌ န္တိ ဥပရိ ဝေဟာသေ ဌိတံ။ **အရိဋ္ဌ** န္တိ အရိဋ္ဌံ နာမ ပစ္စေကသမ္ဗုဒ္ဓံ။ **အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စာ** တိ အဇ္ဈတ္တဝိသယာ စ ဗဟိဒ္ဓဝိသယာ စ။ **ယေ မေ ဝိဇ္ဇိံသူ** တိ ယေ မေ ပုဗ္ဗေ ဝိဇ္ဇမာနာ အဟေသုံ။ **ဇာတိမရဏသံသာရော, နတ္ထိ အနိ ပုနဗ္ဘဝေ**တိ ပုနပ္ပုနံ ဇာယနမီယနဘူတော သံသာရော ပုနဗ္ဘဝေတိ စ ဝုစ္စတိ, သော စ အနိ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တ န္တိ ဣဒံ တသနာဘာဂပုညဝိဘာဝနာနံ နာနာသုတ္တပဒာနံ ဥအာဟရဏဝသေန ဒဿိတံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၉၉. **“ဥဒ္ဓံ အဓော။ပေ.။ အပုနဗ္ဘဝာယာ”** တိ ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ သုတ္တန္တိ ဝုတ္တံ ဩဃတရဏဿ အရိယမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ။ **န စေတနာ ကရဏီယာ**တိ န စိတ္တံ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗံ။ **ဓမ္မတာ**တိ ဓမ္မသဘာဝေ။

၁၀၀. **ယဿ ဟာဝေ**တိ ယသ္မိံ ဟာဝေ ကာလေ။ **ဟာတုဘဝန္တိ** တိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ **ဓမ္မာ** တိ အနုလောမပစ္စယာကာရပဋိဝေဓသာဓကာ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ။ **ဟာတုဘဝန္တိ** တိ တ ပကာသေန္တိ, အဘိသမယဝသေန ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ **ဓမ္မာ** တိ စ တုအရိယသစ္စဓမ္မာ။ အာတာပဟော ဝုစ္စတိ ကိလေသသန္တာပနဋ္ဌေန ဝီရိယံ။ **အာတာပိနော**တိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝတော။ **ဈာယတော**တိ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏေန လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနလက္ခဏေန စ ဈာနေန ဈာယန္တဿ။ **ဗ္ရာဟ္မဏဿာ**တိ ဗာဟိတပာပဿ ခီဏာသဝဿ။ **အထဿ ကင်္ခာ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ** တိ အထဿ ဧဝံ ပာတုဘူတဓမ္မဿ ယာ တာ “ကော နု ခော, ဘန္တေ, ဖုသတီတိ? နော ကလ္လော ပဉ္ဟောတိ ဘဂဝါ အဝောစာ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၁၂) နယေန “ကတမံ နု ခော, ဘန္တေ, ဇရာမရဏံ, ကဿ ပနိဒံ ဇရာမရဏန္တိ? နော ကလ္လော ပဉ္ဟောတိ ဘဂဝါ အဝောစာ”တိအာဒိနာ (သံ. နိ. ၂.၃၅) စ နယေန ပစ္စယာကာရကင်္ခာ ဝုတ္တာ။ ယာ စ ပစ္စယာကာရဿေဝ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ “အဟောသိံ နု ခော အဟမတီတမဒ္ဓါန”န္တိအာဒိကာ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) သောဠသကင်္ခာ “ဗုဒ္ဓေ ကင်္ခတိ ဓမ္မေ ကင်္ခတီ”တိအာဒိကာ (ဓ. သ. ၁၀၀၈) အဋ္ဌ စ ကင်္ခာ အာဂတာ, တာ သဗ္ဗာ ဝပယန္တိ အပဂစ္ဆန္တိ နိရုဇ္ဈန္တိ, ကသ္မာ? **ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မံ,** ယသ္မာ အဝိဇ္ဇာဒိကေန ဟေတုနာ သဟေတုကံ ဣမံ သင်္ခါရာဒိံ ကေဝလံ ဒုက္ခက္ခန္ဓဓမ္မံ ပဇာနာတိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။

ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒီဟိ ယသ္မာ ပစ္စယာနံ ခယသင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ အဝေဒိ အညာသိ ပဋိဝိဇ္ဈိ, တသ္မာ ယဿ အာတာပိနော ဈာယတော ဗ္ရာဟ္မဏဿ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဓမ္မာ ဟာတုဘဝန္တိ။ အထဿ ယာ နိဗ္ဗာနဿ အဝိဒိတတ္တာ ကင်္ခာ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, သဗ္ဗာပိ တာ ကင်္ခာ ဝပယန္တီတိ။

အာရညန္တိ အာရညကံ။ **အညာတုဉ္ဆေန ယာပေန္တ** န္တိ ကုလေသု အညာတော နိစ္စနဝေယေဝ ဟုတ္ဝာ ဥဉ္ဆေန ပိဏ္ဍစရိယာယ ယာပေန္တံ။ အထ တ အဘိလက္ခိတေသု ဣဿရဇနဂေဟေသု ကဍ္ဍုကဘဏ္ဍသမ္ဘာရံ သုဂန္ဓဘောဇနံ ပ

ရိယေသန္တသ္သ ဥဠာနံ ဉာတုဥ္စနံ နာမ, ဃရပဋိပဟိတုံယာ ပန ဒ္ဒတရေ ဌိတေန လဒ္ဓမိဿကဘောဇနံ အညာတုဥ္စနံ နာမ။ ဣဒံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ တေန ယာပေန္တံ။ **ကာမေသု အနပေက္ခိန** န္တိ ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု နိရပေက္ခံ။

ဆေတွာတတိ ဝဓိတွာ။ **သုခံ သေတီ**တိ ကောဓပရိဠာဟေန အပရိဒယှမာနတ္တာ သုခံ သယတိ။ **န သောစတီ**တိ ကောဓဝိနာသေန ဝိနဋ္ဌအောမနဿတ္တာ န သောစတိ။ **ဝိသမူလဿာ** တိ ဒုက္ခဝိပာကဿ။ **မဓုရဂ္ဂဿာ** တိ ယံ အက္ကုဋ္ဌဿ ပစ္စက္ကောသိတွာ ပဟဋ္ဌဿ ပဋိပ္ပဟရိတွာ သုခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ သန္ဓာယ သော ''မဓုရဂ္ဂေ''တိ ဝုတ္တော။ ဣမသ္မိဉှိ ဌာနေ ပရိယောသာနံ ''အဂ္ဂ''န္တိ ဝုတ္တံ။ **အရိယာ**တိ ဗုဒ္ဓါဒယော။

ဟနေတိ ဟနေယျ။ **ဥပ္ပတိတ** န္တိ အသမုဋ္ဌာဋ္ဌိတံ အဝိက္ခမ္ဘိတုပ္ပန္နဝသေန သမုဒာစာရုပ္ပန္နဝသေန သမုဒာစရန္တံ။ **ဝိနောဒယေ**တိ အတ္တနော သန္တာနတော နီဟရေယျ။

ဒ္ဝတ္တိံယာတိ ဒေသနာသီသမေတံ, ဧကတောဓာရာဒိနာ သတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **သြမဋ္ဌော** တိ ပဟဋ္ဌော။ စတ္တာရော ဟိ ပဟာရာ သြမဋ္ဌော ဥမ္မဋ္ဌော မဋ္ဌော ဝိမဋ္ဌောတိ။ တတ္ထ ဥပရိ ဌတွာ အဓောမုခံ ဒိန္နပ္ပဟာရော **သြမဋ္ဌော** နာမ, အဓော ဌတွာ ဥဒ္ဓံ မုခံ ဒိန္နပ္ပဟာရော **ဥမ္မဋ္ဌော** နာမ, အဂ္ဂဠသူစိ ဝိယ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ဂတော **မဋ္ဌော** နာမ, သေသော သဗ္ဗောပိ **ဝိမဋ္ဌော** နာမ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ သြမဋ္ဌော ဂဟိတော။ သော ဟိ သဗ္ဗအရုဏော ဒုရုဒ္ဓရဏသလ္လော ဒုတ္တိကိစ္ဆော အန္တောအောသော အန္တောပုဗ္ဗလောဟိတော စ ဟောတိ။ ပုဗ္ဗလောဟိတံ အနိက္ခမိတွာ ဝဏမုခံ ပရိယောနန္ဓိတွာ တိဋ္ဌတိ။ ပုဗ္ဗလောဟိတံ နီဟရိတုကာမေဟိ မဉ္စေန သဒ္ဓိံ ဗန္ဓိတွာ အဓောသိရော ကာတဗ္ဗော ဟောတိ, မရဏံ တ မရဏမတ္တံ တ ဒုက္ခံ ဟပုဏာတိ။ **ပရိဗ္ဗဇေ** တိ ဝိဟရေယျ။

ဣမာယ ကထာယ ကိံ ကထိတံ? ယထာ သတ္တိယာ သြမဋ္ဌပုရိသော သလ္လုဗ္ဗာဟနဝဏတိကိစ္ဆနာနံ အတ္ထာယ ဝီရိယံ အာရဘတိ ပယောဂံ ကရောတိ ပရက္ကမတိ။ ယထာ စ ဒယှမာနေ မတ္ထကေ အာဒိတ္တသိရော တဿ နိဗ္ဗာပနတ္ထာယ ဝီရိယံ အာရဘတိ ပယောဂံ ကရောတိ ပရက္ကမတိ, ဧဝမေဝံ ဘိက္ခု ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ သတော အပ္ပမတ္တော ဟုတွာ ဝိဟရေယျ ဘဂဝတာတိ ကထေသိ။

ဧဝံ ဒေဝတာယ ကထိတေ အထ ဘဂဝ စိန္တေသိ – ''ဣမာယ ဒေဝတာယ ဥပမာ ဒဋ္ဌဟံ ကတွာ အာနီတာ, အတ္ထံ ပန ပရိတ္တကံ ဂဟေတွာ ဌိတာ။ ပုနပ္ပုနံ ကထေန္တိပိ ဟိ သော ကာမရာဂဿ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာနမေဝ ကထေယျ, ယာဝ စ ကာမရာဂေ မဂ္ဂေန န သမုဋ္ဌဋ္ဌိယျတိ, တာဝ အနုဗန္ဓောဝ ဟောတီ''တိ တမေဝ ဥပမံ ဂဟေတွာ ပဌမမဂ္ဂဝသေန ဒေဝတာယ ဝိနိဝဋ္ဋေတွာ ဒဿေန္တော **''သတ္တိယာ ဝိယ သြမဋ္ဌော''** တိ ဒုတိယကထမာဟ။ တဿတ္ထော ပုရိမနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

လောကာမိသန္တိ ကာမဂုဏော။ **သန္တိပေက္ခော** တိ သဗ္ဗသင်္ခာရူပသမံ နိဗ္ဗာနံ အပေက္ခမာနော။ **ပညတ**တိ ပညဝန္တော။ **ပဟိတတ္တော** တိ နိဗ္ဗာနံ ပတိပေသိတစိတ္တော။ **ဝိရတော ကာမသညာယာ**တိ ယာယ ကာယစိ သဗ္ဗတော ကာမသညာယ စတုတ္ထမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာယ သမုစ္ဆေဒဝိရတိယာ ဝိရတော။ ''ဝိရတ္တော''တိပိ ဟဋ္ဌော။ ကာမသညာယာတိ ပန ဘုမ္မဝစနံ ဟောတိ။ **သကထာဝဂ္ဂေ** (သံ. နိ. ၁.၉၆) ''ကာမသညာသူ''တိ ဟဋ္ဌော။ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ဒသန္နမ္ပိ သံယောဇနာနံ အတီတတ္တာ **သဗ္ဗသံယောဇနာတီတော**။ စတုတ္ထမဂ္ဂေနေဝ တ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာတီတော တတ္ထ တတ္ထာဘိနန္ဒနတော နန္ဒိသင်္ခာတာယ တဏှာယ တိဏ္ဏဥ္စ ဘဝတနံ ပရိက္ခီဏတ္တာ **နန္ဒိဘဝပရိက္ခီဏော** ။ သော တာဒိသော ခီဏာသဝေ ဘိက္ခု **ဂမ္ဘီရေ** သံသာရဏ္ဏဝေ **န သီဒတိ**။

သဒ္ဒဟာနော တိ ယေန ပုဗ္ဗဘာဂေ ကာယသုစရိတာဒိဘေဒေန, အပရဘာဂေ စ သတ္တတိံသဗောဓိပက္ခိယဘေဒေန ဓမ္မေန အရဟန္တော ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာ နိဗ္ဗာနံ ပတ္တာ။ တံ သဒ္ဒဟာနော အရဟတံ ဓမ္မံ နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ လောကိယလောကုတ္တရပညံ လဘတိ, တဉ္စ ခော န သဒ္ဓါမတ္တကေနေဝ။ ယသ္မာ ပန သဒ္ဓါဇာတော ဥပသင်္ကမတိ, ဥပသင်္ကမန္တော ပယိရုပါသတိ, ပယိရုပါသန္တော သောတံ သြဒဟတိ, သြဒဟိတသောတော ဓမ္မံ သုဏာတိ, တသ္မာ ဥပသင်္ကမနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဓမ္မဿဝနေန **သုဿူသံ လဘတေ ပညံ** ။

ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? တံ ဓမ္မံ သဒ္ဒဟိတွာပိ အာစရိယုပဇ္ဈာယေ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတွာပိ ဝတ္တကရဏေန ပယိရုပါသိတွာ ယဒါ ပယိရုပါသနာယ အာရာဓိတစိတ္တာ ကိဉ္စိ ဝတ္တုကာမာ ဟောန္တိ၊ အထ အဓိဂတာယ သောတုကာမတာယ သောတံ ဩဒဟိတွာ သုဏန္တော လဘတိ ဧဝံ သုဿူသမ္ပိ စ သတိအဝိပ္ပဝါသေန အပ္ပမတ္တော သုဘာသိတဒုဗ္ဘာသိတညုတာယ ဝိစက္ခဏော ဧဝ လဘတိ, န ဣတရော။ တေနာဟ – **"အပ္ပမတ္တော ဝိစက္ခဏော"**တိ။

ပတိရူပကာရီတိ ဒေသကာလာဒီနိ အဟာပေတွာ လောကိယဿ လောကုတ္တရဿ ဓမ္မဿ ပတိရူပံ အဓိဂမူပါယံ ကရောတီတိ ပတိရူပကာရီ။ **ဓုရဝါ**တိ စေတသိကဝီရိယဝသေန အနိက္ခိတ္တဓုရော။ **ဥဋ္ဌာတာ**တိ ကာယိကဝီရိယဝသေန ဥဋ္ဌာနသမ္ပန္နော အသိထိလပရက္ကမော။ **ဝိန္ဒတေ ဓန**န္တိ လောကိယလောကုတ္တရဓနံ အဓိဂစ္ဆတိ။ **သစ္စေနာ**တိ ဝစီသစ္စေန ပရမတ္ထသစ္စေန စ။ ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓအရိယသာဝကာ နိဗ္ဗုတိံ ပပ္ပောန္တာ ကိတ္တိမ္ပိ ပပ္ပောန္တိယေဝ။ **ဒဒ**န္တိ ပရေသံ ယံ ကိဉ္စိ ဣစ္ဆိတံ ပတ္ထိတံ ဒေန္တော **မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ** သမ္ပာဒေတိ ကရောတီတိ အတ္ထော။ ဒုဒ္ဒဒံ ဝါ ဒဒန္တော ဂန္ထတိ, အနုမုခေန စတ္တာရိပိ သင်္ဂဟဝတ္ထူနိ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေဟိ မိတ္တာနိ ကရောန္တိ။ **အသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ, သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတီ**တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ ဣမေ သဒ္ဓါဒယော ဓမ္မာ ဝိဇ္ဇန္တိ, သော ဣမသ္မာ လောကာ ပရံ လောကံ ဂန္တွာ န သောစတိ, သောကကာရဏဿ တဿ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

"ယဿေတေ စတုရော ဓမ္မာ, သဒ္ဓဿ ဃရမေသိနော။
သစ္စံ ဓမ္မော ဓိတိ စာဂေါ, သ ဝေ ပေစ္စ န သောစတီ"တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၉၀) –

ကထံ အဝသေသံ ကတွာ ဥဒါဟဋံ။ **အာဠဝကသုတ္တေ** ဟိ ဣမာ ဂါထာ အာဠဝကေန "ကထံ သု လဘတေ ပညာ"န္တိ အာဒိနာ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၈၇) ပုဋ္ဌေန ဘဂဝတာ ဘာသိတာတိ။

ယေန ကေနစိ ဝဏ္ဏေနာတိ ယေန ကေနစိ ကာရဏေန, ပကာရေန ဝါ။ **သံဝါသော**တိ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သဟဝါသော သမာဂမော။ **တ**န္တိ တထာ သမာဂတံ အနုကမ္ပိတဗ္ဗံ ပုရိသံ။ **မနသာ စေ ပသန္နေနာ**တိ ကရုဏာသမုဿာဟိတေန ပသာဒေန ပသန္နေန မနသာ။ **န တေန ဟောတိ သံယုတ္တော**တိ တေန ယထာဝုတ္တေန အနုသာသနေန ကာမစ္ဆန္ဒာဒိနံ သံယောဇနဝသေန သံယုတ္တော နာမ န ဟောတိ။ **ယာနုကမ္ပာ အနုဒ္ဒယာ**တိ ယာ အရိယမဂ္ဂသမ္ပာပနဝသေန ကရုဏာယနာ, မေတ္တာယနာ စာတိ အတ္ထော။

ရာဂေါ စ ဒေါသော စာတိ ရာဂဒေါသာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာဝ။ **ကုတောနိဒါနာ**တိ ကိံနိဒါနာ ကိံဟေတုကာ။ ပစ္စတ္တဝစနဿ ဟိ အယံ တော-အာဒေသော, သမာသေ စဿ လောပါဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အရတီ ရတီ လောမဟံသော ကုတောဇာ**တိ ယာယံ ပန္တေသု သေနာသနေသု, အဓိကုသလေသု စ ဓမ္မေသု အရတိ ဥက္ကဏ္ဌိတာ, ယာ စ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ရတိ အဘိရတိ အာသတ္တိ ကီဠနာဒိ, ယော စ လောမဟံသသမုဋ္ဌာနတော လောမဟံသသင်္ခါတော စိတ္တုတြာသော, ဣမေ တယော ဓမ္မာ ကုတော ဇာတာ ကုတော နိဗ္ဗတ္တာတိ ပုစ္ဆာ။ **ကုတော သမုဋ္ဌာယာ**တိ ကုတော ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ။ **မနော**တိ ကုသလစိတ္တံ။ **ဝိတက္ကာ**တိ ကာမဝိတက္ကာဒယော။ **ကုမာရကာ ဓင်္ကမိဝေါဿဇန္တီ**တိ ယထာ ကုမာရကာ ကီဠန္တာ ကာကံ သုတ္တေန ပါဒေ ဗန္ဓိတွာ ဩဿဇန္တိ ခိပန္တိ, ဧဝံ ကုသလမနံ အကုသလဝိတက္ကာ ကုတော သမုဋ္ဌာယ ဩဿဇန္တီတိ ပုစ္ဆာ။

ရာဂေါ စာတိ ဒုတိယဂါထာ တဿာ ဝိဿဇ္ဇနံ။ တတ္ထ **ဣတော**တိ အတ္တဘာဝံ သန္ဓာယာဟ။ အတ္တဘာဝနိဒါနာ ဟိ ရာဂဒေါသာ, အရတိ ရတိ လောမဟံသာ စ အတ္တဘာဝတော ဇာတာ။ ကာမဝိတက္ကာဒယော အတ္တဘာဝတော ဧဝ သမုဋ္ဌာယ ကုသလမနံ ဩဿဇန္တိ။ တေန တဒညံ ပကတိအာဒိကာရဏံ ပဋိက္ခိပန္တော အာဟ – **"ဣတောနိဒါနာ ဣတော သမုဋ္ဌာယာ"**တိ။ ပုရိမဂါထာယ ဝုတ္တနယေနေတ္ထ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ ယွာယံ "ဣတောနိဒါနာ"တိအာဒီသု အတ္တဘာဝနိဒါနာ အတ္တဘာဝတော ဇာတာ အတ္တဘာဝတော သမုဋ္ဌာယာတိ အတ္ထော ဝုတ္တော, တံ သာဓေန္တော အာဟ – **"သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ"**တိ။ ဧတေ ဟိ ရာဂါဒယော ဝိတက္ကပရိယောသာနာ တဏှာသ္နေဟေန ဇာတာ။ တထာ ဇာယန္တာ စ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓဘေဒေ အတ္တဘာဝသင်္ခါတေ အတ္တနိ သမ္ဘူတာ။ တေနာဟ – "သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ"တိ။ ဣဒါနိ တဒတ္ထဇောတိကံ ဥပမံ ဒဿေတိ **"နိဂြော

ဓဿေ၀ ခန္ဓဇာ”တိ။ တတ္ထ **ခန္ဓဇာ** တိ ခန္ဓေသု ဇာတာ ဟရောဟာ။ က္လဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ နိဂ္ရောဓဿ ခန္ဓဇသင်္ခာတာ ဟရောဟာ အာပေါရသသင်္ခာတေ သ္နေဟေ သတိ ဇာယန္တိ, ဇာယန္တာ စ တသ္မိံယေဝ နိဂ္ရောဓေ တေသု တေသု သာခပ္ပဒေသေသု သမ္မာဝန္တိ, ဧဝံ ဧတေ ရာဂဒယော အဇ္ဈတ္တံ တဏှာသ္နေဟေ သတိ ဇာယန္တိ, ဇာယန္တာ စ တသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ တေသု တေသု စက္ခာဒိပ္ပဒေသေသု က္လဒ္ဒါရမ္မဏေသု သမ္မာဝန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – “သ္နေဟဇာ အတ္တသမ္ဘူတာ”တိ။ **ပုထု ဝိသတ္တာ ကာမေသူ** တိ ယသ္မာ ရာဂေပိ ပဉ္စကာမဂုဏိကာဒိဝသေန, ဒေါသောပိ အာဃာတဝတ္ထုအာဒိဝသေန အရတိအာဒယောပိ တဿ တဿ ဘေဒဿ ဝသေနာတိ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗေပိမေ ကိလေသာ ပုထု အနေကပ္ပကာရာ ဟုတွာ ဝတ္ထုဒ္ဒတရာရမ္မဏာဒိဝသေန တေသု တေသု ကာမေသု တထာ တထာ ဝိသတ္တာ လဂ္ဂာ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတာ။ ကိမိဝ? **မာလုဝာဝ ဝိတတာ ဝနေ** ယထာ ဝနေ ဝိတတာ မာလုဝာ တေသု တေသု ရုက္ခသာခပ္ပသာခာဒိဘေဒေသု ဝိသတ္တာ ဟောတိ လဂ္ဂာ သံသိဗ္ဗိတွာ ဌိတာ, ဧဝံ ဧတေ ကိလေသာ ဓမ္မာ, တသ္မာ ဧတ္ထ ပုထုပဘေဒေသု ဝတ္ထုကာမေသု ဝိသတ္တံ ကိလေသဂဟနံ။

ယေ နံ ပဇာနန္တိ ယတောနိဒာနံ, တေ နံ ဝိနောဒေန္တိ သုဏောဟိ ယက္ခ ။ တဿတ္ထော – ယေ သတ္တာ နံ ကိလေသဂဟနံ “က္လတောနိဒာနံ သေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဇာနန္တိ, တေ နံ တဏှာသိနေဟသိနေဟိတေ အတ္တဘာဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဉတွာ တံ တဏှာသိနေဟံ အာဒီနဝတနုပဿနာဒိဘာဝနာဉာဏဂ္ဂိနာ ဝိသောသေန္တာ ဝိနောဒေန္တိ ပဇဟန္တိ, ဧဝံ အမှာကံ ဘာသိတံ သုဏောဟိ ယက္ခာတိ။ **တေ ဒုတ္တရံ ဩဃမိမံ တရန္တိ, အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝာယာ** တိ ယေ ဟိ သံကိလေသဂဟနံ ဝိနောဒေန္တိ, တေ ဧကန္တေန မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တိ။ န ဟိ မဂ္ဂဘာဝနံ ဝိနာ ကိလေသဝိနောဒနံ အတ္ထိ။ ဧဝံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တာ တေ ပကတိဉာဏေန ဒုတ္တရံ ကာမောဃာဒိံ စတုဗ္ဗိဓံ ဩဃံ က္လမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ သုပိနန္တေနပိ အတိဏ္ဏပုဗ္ဗံ အနတိက္ကန္တပုဗ္ဗံ အပုနဗ္ဘဝာယ နိဗ္ဗာနာယ တရန္တိ။

ဒုက္ကရံ ဘဂဝ တိ ဧကော ကိရ ဒေဝပုတ္တော ပုဗ္ဗယောဂါဝစရော ဗဟုလကိလေသတာယ သပ္ပယောဂေန ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော သမဏဓမ္မံ ကတွာ ပုဗ္ဗဟေတုမန္ဒတာယ အရိယဘူမိံ အပ္ပတွာဝ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တော, သော တထာဂတံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဒုက္ကရဘာဝံ အာရောစေန္တော ဧဝမာဟ။ တတ္ထ **ဒုက္ကရ** န္တိ ဒသပိ ဝဿာနိ။ပေ.။ သဋ္ဌိပိ ဝဿာနိ ဧကန္တပရိသုဒ္ဓံ သမဏဓမ္မံ ကရဏံ နာမေတံ ဒုက္ကရံ။ **သေက္ခာ** တိ သတ္တ သေက္ခာ။ **သီလသမာဟိတာ**တိ သီလေန သမာဟိတာ သမုပေတာ။ **ဌိတတ္တာ** တိ ပတိဋ္ဌိတသဘာဝာ။ ဧဝံ ပုစ္ဆိတ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဥပရိပဉှံ သမုဋ္ဌာပနတ္ထံ **“အနဂါရိယုပေတဿာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အနဂါရိယုပေတဿာ**တိ အနဂါရိယံ နိဂ္ဂေဟဘာဝံ ဥပဂတဿ, ပဗ္ဗဇိတဿာတိ အတ္ထော။ **တုဋ္ဌီ** တိ စတုပစ္စယသန္တောသော။

ဘာဝနာယာတိ စိတ္တဝူပသမဘာဝနာယ။ **တေ ဆေတွာ မစ္စုနော ဇာလ**န္တိ ယေ ရတ္တိန္ဒိဝံ က္လန္ဒြိယူပသမေ ရတာ, တေ ဒုဿမာဒဟံ စိတ္တံ သမာဒဟန္တိ။ ယေ သမာဟိတစိတ္တာ, တေ စတုပစ္စယသန္တောသံ ပူရေန္တာ န ကိလမန္တိ။ ယေ သန္တုဋ္ဌာ, တေ သီလံ ပူရေန္တာ န ကိလမန္တိ။ ယေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတာ သတ္တ သေက္ခာ, တေ အရိယာ မစ္စုနော ဇာလသင်္ခာတံ ကိလေသဇာလံ ဆိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆန္တိ။

ဒုဂ္ဂမော တိ သစ္စမေတံ, ဘန္တေ, ယေ က္လန္ဒြိယူပသမေ ရတာ, တေ ဒုဿမာဒဟံ စိတ္တံ သမာဒဟန္တိ။ ယေ သမာဟိတစိတ္တာ, တေ စတုပစ္စယသန္တောသံ ပူရေန္တာ န ကိလမန္တိ။ ယေ သန္တုဋ္ဌာ, တေ သီလံ ပူရေန္တာ န ကိလမန္တိ။ ယေ သီလေ ပရမက္ကဟိနော သတ္တ သေက္ခာ, တေ **အရိယာ** မစ္စုနော ဇာလသင်္ခာတံ ကိလေသဇာလံ ဆိန္ဒိတွာ **ဂစ္ဆန္တိ**။ ကိံ န ဂမိဿန္တိ, အယံ ပန ဒုဂ္ဂမော **“ဘဂဝ ဝိသမော မဂ္ဂေါ”** တိ အာဟ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အရိယမဂ္ဂေါ နေဝ ဒုဂ္ဂမော န ဝိသမော, ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ပနဿ ဗဟူ ပရိဿယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တော။ **အဝံသိရာ**တိ ဉာဏသိရေန အဓောသိရာ ဟုတွာ **ပပတန္တိ** ။ အရိယမဂ္ဂံ အာရောဟိတုံ အသမတ္ထတာယ ဧဝ တေ **မဂ္ဂေ** ပပတန္တီတိ ဝုစ္စန္တိ။ **အရိယာနံ သမော မဂ္ဂေါ** တိ သ္ဝေဝ မဂ္ဂေါ အရိယာနံ သမော ဟောတိ။ **ဝိသမေ သမာ**တိ ဝိသမေပိ သတ္တကာယေ သမာ ဧဝ။

ဏ္ဏုဒ္ဒေဟိ တံ ဇေတဝနန္တိ အနာထပိဏ္ဍိကော ဒေဝပုတ္တော ဇေတဝနဿ စေဝ ဗုဒ္ဓါဒီနဉ္စ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ အာဂန္တွာ ဧဝမာဟ။ **က္လသိသင်္ဃနိသေဝိတ** န္တိ ဘိက္ခုသင်္ဃနိဝေသိတံ။ ဧဝံ ပဌမကထာယ ဇေတဝနဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတွာ က္လအနိ အရိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တော **“ကမ္မံ ဝိဇ္ဇာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကမ္မ**န္တိ မဂ္ဂစေတနာ။ **ဝိဇ္ဇာ**တိ

မဂ္ဂပညာ။ **ဓမ္မော** တိ သမာဓိ, သမာဓိပက္ခိကာ တ ဓမ္မာ။ **သီလံ ဇီဝိတမုတ္တမန္တိ** သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ဇီဝိတဥ္စ ဥတ္တ
တမန္တိ ဒဿေတိ။ အထ တ **ဝိဇ္ဇာ**တိ ဒိဋ္ဌိသင်္ကပ္ပာ။ **ဓမ္မော** တိ တယာမသတိသမာဓယော။ **သီလန္တိ** တစာကမ္မန္တာ
ဇီတာ။ **ဇီဝိတမုတ္တမန္တိ** တေသမ္ပိ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ဇီဝိတံ နာမ ဥတ္တမန္တိ။ **"ဧတေန မစ္စာ သုဇ္ဈန္တီ"** တိ ဧတေန
အဋ္ဌင်္ဂိကေန မဂ္ဂေန သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တိ။

တသ္မာ တိ ယသ္မာ မဂ္ဂေန သုဇ္ဈန္တိ, န ဂေတ္တဓနေဟိ, တသ္မာ။ **ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မန္တိ** ဥပာယေန ဗောဓိ
ပက္ခိယဓမ္မံ ဝိစိနေယျ။ **ဇံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတီ** တိ ဇံ တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂေ ဝိသုဇ္ဈတိ။ အထ တ **ယောနိသော ဝိစိနေ
ဓမ္မန္တိ** ဥပာယေန အရိယသစ္စဓမ္မံ ဝိစိနေယျ။ **ဇံ တတ္ထ ဝိသုဇ္ဈတီ** တိ ဇံ တေသု စတူသု အရိယသစ္စေသု ဝိသုဇ္ဈ
တိ။ ဣာအနိ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ ဝဏ္ဏံ ကထေန္တော **"သာရိပုတ္တောဝတ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သာရိပုတ္
တောဝတ**တိ အဝဓာရဏဝစနံ, ဧတေဟိ ပညာဒီဟိ သာရိပုတ္တောဝ သေယျောတိ ဝဒတိ။ **ဥပသမေနာ**တိ ကိလေသဝူပသ
မေန။ **ပာရင်္ဂတော** တိ နိဗ္ဗာနံ ဂတော, ယော ကောစိ နိဗ္ဗာနပတ္တော ဘိက္ခု, န တာဒိသော။ **ဧတာဝပရမော သိယာ,** န
ထေရာ ဥတ္တရိတရော နာမ သာဝကော အတ္ထီတိ ဝဒတိ။

အတီတန္တိ အတီတေ ပဥ္စက္ခန္ဓေ။ **နာနုဂမေယျာ** တိ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ နာနုဂစ္ဆေယျ။ **နပ္ပဋိကင်္ခေ** တိ တ
ဏှာဒိဋ္ဌီဟိ န ပတ္ထေယျ။ **ယဒတီတန္တိ** ဣဒမေတ္ထ ကာရဏဝစနံ။ ယသ္မာ ယံ အတီတံ, **တံ ပဟီနံ** နိရုဒ္ဓံ အတ္ထ
င်္ဂတံ, တသ္မာ တံ နာနုဂစ္ဆေယျ။ ယသ္မာ စ ယံ တတ္ထ **အနာဂတံ, တံ အပ္ပတ္တံ** အဇာတံ အနိဗ္ဗတ္တံ, တသ္မာ
တမ္ပိ န ပတ္ထေယျ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နမ္ပိ ဓမ္မံ ယတ္ထ ယတ္ထေဝ သော ဥပ္ပန္နော, တတ္ထ တတ္
ထေဝ နံ အနိစ္စာနုပဿနာဒီဟိ သတ္တဟိ အနုပဿနာဟိ **ဝိပဿတိ,** အရညာဒီသု ဝ တတ္ထ တတ္ထ ဝိပဿတိ။
အသံဟီရံ အသံကုပ္ပ န္တိ ဣဒံ ဝိပဿနာပဋိဝိပဿနာဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဝိပဿနာ ဟိ ရာဂါဒီဟိ န သံဟီရတိ န
ကုပ္ပတီတိ အသံဟီရာ အသံကုပ္ပာ, တံ **အနုဗြူဟယေ** ဝဍ္ဎေယျ ပဋိဝိပဿေယျာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အထ တ နိဗ္
ဗာနံ ရာဂါဒီဟိ န သံဟီရတိ န ကုပ္ပတီတိ **အသံဟီရံ အသံကုပ္ပံ,** တံ **ဝိဒ္ဓါ** ပဏ္ဍိတော ဘိက္ခု **အနုဗြူဟယေ,** ပုနပ္ပုနံ တ
အာရမ္မဏံ ဖလသမာပတ္တိံ အပ္ပေန္တော ဝဍ္ဎေယျာတိ အတ္ထော။

တဿ ပန အနုဗြူဟနဿ အတ္ထာယ **အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပ္ပ** န္တိ ကိလေသာနံ အာတာပနပရိတာပနေန "အာတ
ပ္ပ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ ဝီရိယံ အဇ္ဇေဝ ကာတဗ္ဗံ။ **ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေတိ** သွေဝ ဇီဝိတံ တ မရဏံ တ ကော ဇာနာတိ။ အ
ဇ္ဇေဝ အနံ ဒဿာမိ, သီလံ တ ရက္ခိဿာမိ, အညတရံ တ ပန ကုသလံ ကရိဿာမိ, "အဇ္ဇ တာဝ ပပဥ္စော အတ္ထိ,
သွေဝ တ ပုနဒိဝသေ တ ဇာနိဿာမီ"တိ စိတ္တံ အနုပ္ပာဒေတွာ "အဇ္ဇေဝ ကရိဿာမီ"တိ ဧဝံ ဝီရိယံ ကာတဗ္ဗန္တိ
ဒဿေတိ။ **မဟာသေနေနာ**တိ အဂ္ဂိဝိသတ္ထကဝိသသတ္ထာဒီနိ ဟိ အနေကာနိ မရဏကာရဏာနိ တဿ သေနာတိ တာယ
မဟတိယာ သေနာယ ဝသေန မဟာသေနေန ဧဝရူပေန မစ္စုနာ သဒ္ဓိံ "ကတိပဟံ တာဝ အာဂမေဟိ, ယာတဟံ ဗုဒ္ဓပူဇာဒိံ
အတ္တနော အဝဿယံ ကမ္မံ ကရောမီ"တိ ဧဝံ မိတ္တသန္ထဝာကာရသင်္ခါတော တ "ဣဒံ သတံ တ သဟဿံ တ ဂ
ဟေတွာ ကတိပဟံ အာဂမေဟီ"တိ ဧဝံ လဉ္ဇာနုပ္ပဒာနသင်္ခါတော တ "ဣမိနာ ဗလရာသိနာ ပဋိဗာဟိဿာမီ"တိ ဧဝံ
ဗလရာသိသင်္ခါတော တ **သင်္ဂရော** နတ္ထိ။ သင်္ဂရောတိ ဟိ မိတ္တကရဏလဉ္ဇအနုဗလရာသိသင်္ကမုနာနံ နာမံ, တသ္
မာ အယမတ္ထော ဝုတ္တော။ **အတန္ဒိတ** န္တိ အနလသံ ဥဋ္ဌာဟကံ။ ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ ဘဒ္ဒော ဧကရတ္တော အဿာ
တိ **ဘဒ္ဒေကရတ္တော။ ဣတိ** တိ ဧဝံ ပဋိပန္နံ ပုဂ္ဂလံ "ဘဒ္ဒေကရတ္တော အယ"န္တိ ရာဂါဒိသန္တတာယ **သန္တော
ဗုဒ္ဓမုနိ အာစိက္ခတိ။**

စက္ခုနာ ပညာယ စာတိ စက္ခုနာ စ ပညာယ စ။ စက္ခုဘူတာယ တ ပညာယ။ **သတိယာ ပညာယ စာ**တိ သတိယာ စ
ပညာယ စ, သတိဝိသိဋ္ဌာယ တ ပညာယ။ **ကာယေနာ**တိ နာမကာယေန။

ဒိဗ္ဗစက္ခု သုဝိသုဒ္ဓ န္တိ ဒိဗ္ဗံ စက္ခု သုဝိသုဒ္ဓံ, ယံ သန္တိကရောတီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာ** တိ ပုရိမာသု
ဇာတီသု နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ။ **ဣဒ္ဓိဝိဓာ** တိ ဣဒ္ဓိကောဋ္ဌာသာ။ **နိရောဓော**တိ နိဗ္ဗာနံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

မုဒ္ဓာ သေလူပမံ စိတ္တ န္တိ ကေဃနံ သေလံ ဝိယ ပကတိတတေဟိ လောကဓမ္မတတေဟိ အကမ္ပနီယတော ယ
ဿ စိတ္တံ သေလူပမံ။ တေနာဟ – **"ဌိတံ နာနုပကမ္ပတီ"** တိ။ **ရဇနီယေသူ**တိ လာဘာဒီသု။ **ကောပနေယျေ** တိ အလာ

ဘာဒိကေ။ **ကုတော နံ့ ဒုက္ခမေဿတီ** တိ တံ ဝေ ဘာဝိတစိတ္တံ ဝီတိက္ကန္တလောကဓမ္မံ ဥတ္တမပုရိသံ လောကဓမ္မဟေတုကံ ဒုက္ခံ နာနုဂမိဿတိ။

ယော ဗ္ရာဟ္မဏော တိ ဗာဟိတပာပဓမ္မတာယ ဗ္ရာဟ္မဏော, န ဒိဋ္ဌမင်္ဂလိကတာယ ဟုံဟုင်္ကာရကသာဝတဒိဟပဓမ္မယုတ္တော ဟုတွာ ကေဝလံ ဇာတိမတ္တေန ဗ္ရာဟ္မဏောတိ ပဋိဇာနာတိ။ သော ဗ္ရာဟ္မဏော ဗာဟိတပာပဓမ္မတ္တာ ဟုံဟုင်္ကာရပ္ပဟာနေန **နိဟုံဟုင္ကော** ။ ရာဂါဒိကသာဝတဘာဝေန **နိက္ကသာဝေါ** ။ သီလသံဝရေန သံယတစိတ္တတာယ **ယတတ္တော** ။ စတုမဂ္ဂဉာဏသင်္ခာတေဟိ ဝေဒေဟိ အန္တံ နိဗ္ဗာနံ, ဝေဒါနံ ဝါ အန္တံ ဂတတ္တာ **ဝေဒန္တဂူ** ။ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယဿ ဝုသိတတ္တာ **ဝူသိတဗ္ရဟ္မစရိယော။ ဓမ္မေန သော ဗ္ရဟ္မဝါဒံ ဝဒေယျ** တိ သော "ဗ္ရာဟ္မဏော အဟ"န္တိ ဧတံ ဝါဒံ ဝဒေယျ။ **ယဿ** သကလလောကသန္နိဝါသေ **ကုဟိဉ္စိ** ဧကာရမ္မဏေပိ ရာဂုဿဒေါ ဒေါသုဿဒေါ မောဟုဿဒေါ မာနုဿဒေါ ဒိဋ္ဌုဿဒေါတိ ဣမေ **ဥဿဒါ နတ္ထိ** တိ အတ္ထော။

န ကဓတီတိ န ပတိဋ္ဌဟတိ။ **သုက္ကာ** တိ သုက္ကသင်္ခာတာ ဂဟာ။ ယဒိ စန္ဒိမသူရိယာဒီနံ ပဘာ တတ္ထ နတ္ထိ, တမော ဧဝ စ သိယာတိ အာသင်္ကမာနေ သန္ဓာယာဟ **"တမော တတ္ထ န ဝိဇ္ဇတီ"** တိ။ **ယဒါ စ အတ္တနာဝေဒီ**တိအာဒီသု ဧဝံဝိဓံ နိဗ္ဗာနံ အတ္တပစ္စက္ခေန ဉာဏေန ယဒါ ဝိန္ဒတိ, **အထ** ရူပာရူပဓမ္မတော သုခဒုက္ခတော စ ဝိပ္ပမုတ္တော ဟောတီတိ။

သကေသု ဓမ္မေသူ တိ သကအတ္တဘာဝသင်္ခာတေသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု။ ယေဘုယျေန ဟိ အဇ္ဈတ္တံ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ။ **ဧတံ ပိသာစန္တိ** အဇကလာပက, ဧတံ တယာ ဝုတ္တံ ပိသာစံ ကိလေသပိသာစဉ္စ။ **ပက္ကုလ**န္တိ တယာ ကတံ အက္ကုလံ ပက္ကုလကရဏဉ္စ။ **အတိဝတ္တတီ** တိ အတိက္ကမတိ။

နာဘိနန္ဒတိ အာယန္တိ န္တိ ပုရာဏဒုတိယိကံ အာဂစ္ဆန္တိံ အညံ ဝါ န အဘိနန္ဒတိ စိတ္တေန န သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ တမေဝ **ပက္ကမန္တိံ န သောစတိ။ သင်္ဂါ သင်္ဂါမဇိံ မုတ္တ** န္တိ ပဉ္စဝိဓာပိ သင်္ဂတော မုတ္တံ သင်္ဂါမဇိံ ဘိက္ခုံ။

ဗဟွေဝတ္ထာ တိ ဗဟု ဧတ္ထ **နှဟာယတိ ဇနော,** န တေန သော သုဒ္ဓော နာမ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ဇာတိဗလံ နိသေဓန္တိ ဇာတိဗလဿ နိသေဓကံ။ **သဟာယာ ဝတာ**တိ သမထဝိပဿနာဘာဝနာယ သဟ အယနဝသေန သဟာယာ ဝတ။ ကာလေန ကာလံ သပ္ပာယဓမ္မဿ သဝနဝသေန စိရရတ္တံ သမေတိ သမာဂမော ဧတေသန္တိ **စိရရတ္တသမေတိကာ။ သိထိလမာရဗ္ဘာ** တိ သိထိလံ ဝီရိယံ ကတွာ။

ဒွတ္တိံသ ဓော, ဘိက္ခဝေ, ကော ဝိသေသော တိ သတ္တာ သာဝကဿ စ ပဉ္စသွေဝ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု နိဗ္ဗိဒါယောတိ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိယံ အနုပဟအဝိမုတ္တိယဉ္စ ဟေဋ္ဌာ ဥပရိ စ ဝိသေသာဘာဝံ ဒဿေတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟတံ – "နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ နာနတ္တ"န္တိ (အ. နိ. ၅.၃၁; ကထာ. ၃၅၅ အတ္ထတော သမာနံ)။ တတ္ထ ဝိသေသာဘာဝံ ပစ္စာမသတိ "တတ္ရ ကော ဝိသေသော"တိ။ **အဓိပ္ပယာသော** တိ အဓိကပယောဂေါ။ **နာနာကရဏန္တိ** စ ဝိသေသောယေဝ ဝုတ္တော။

အယံ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဝိသေသော တိ ဘိက္ခဝေ, ယဒိပိ သာဝကဿ သတ္တာ စ ဝိမုတ္တိယံ ဝိသေသော နတ္ထိ, သယမ္ဘုဉာဏေန ပန သတသနသဗ္ဗကိလေသေ ခေပေတွာ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ အနုပ္ပန္နဿ အရိယမဂ္ဂဿ ပရသန္တာနေ ဥပ္ပာဒနာဒိသကလသဗ္ဗညုဂုဏသမာယောဂေါ။ အယံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပညာဝိမုတ္တတော ဝိသေသောတိ။ တတ္ထ **အနုပ္ပန္နဿာ** တိ အဝတ္တမာနဿ။ အရိယမဂ္ဂဉှိ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဥပ္ပာဒေသိ။ အန္တရာ အညော သတ္တာ ဥပ္ပာဒေတာ နာမ နာဟောသိ, တသ္မာ အယံ ဘဂဝါ အနုပ္ပန္နဿ **မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ** နာမ။ **အသဉ္ဇာတဿာ**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **အနက္ခာတဿာ** တိ အကထိတဿ။ မဂ္ဂံ ဇာနာတီတိ **မဂ္ဂညူ** ။ မဂ္ဂံ ဝိဒိတံ ပာကဋံ အကာသီတိ **မဂ္ဂဝိဒူ** ။ မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ ကောဝိဒေါတိ **မဂ္ဂကောဝိဒေါ။ မဂ္ဂါနုဂါ** တိ မဂ္ဂံ အနုဂစ္ဆန္တာ။ **ပစ္ဆာ သမန္နာဂတာ**တိ အဟံ ပဌမံ သမန္နာဂတော, သာဝကာ ပစ္ဆာ သမန္နာဂတာ။

"**ဒွေမာနိ** ကုလေ ပစ္စာဇာတော"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၄.၈၅; ပု. ပ. ၁၆၈) တမေန ယုတ္တောတိ **တမော။** ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ပုန နိရယတမုပဂမနတော **တမပရာယဏော။** ဣတိ ဥဘယေနပိ ခန္ဓတမောဝ ကထိတော ဟောတိ။ "အမေ့ ကုလေ ပစ္စာဇာတော"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၄.၈၅; ပု. ပ. ၁၆၈) ဇောတိနာ ယုတ္တောတိ **ဇောတိ,** အာလောကဘူတောတိ ဝုတ္တံ

ဟောတိ။ ကာယသုစရိတာဒီဟိ ပုန သဂ္ဂူပပတ္တိဘဝူပဂမနတော **ဇောတိပရာယဏော**။ ဣမိနာ နယေန ဣတရေပိ ဒွေ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

န တံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ တိ ဧတ္ထ **ဓီရာ**တိ ဗုဒ္ဓါဒယော ပဏ္ဍိတပုရိသာ။ ယံ သင်္ခလိကသင်္ခါတံ အယေန နိဗ္ဗတ္တံ **အာယသံ** အဒ္ဒုဗန္ဓနသင်္ခါတံ အရုမယဉ္စ ပဗ္ဗဇတိဏေဟိ ရဇ္ဇုံ ကတွာ ကတရဇ္ဇုဗန္ဓနဉ္စ, တံ အသိအာဒီဟိ ဆိန္ဒိတုံ သက္ကုဏေယျတာယ “ထိရ”န္တိ န ဝဒန္တီတိ အတ္ထော။ **သာရတ္တရတ္တာ** တိ ရတ္တာ ဟုတွာ ရတ္တာ။ ဗလဝရာဂရတ္တာတိ အတ္ထော။ **မဏိကုဏ္ဍလေသူ** တိ မဏီသု စ ကုဏ္ဍလေသု စ, မဏိစိတ္တေသု ဝါ ကုဏ္ဍလေသု။ **ဧတံ ဒဠှ**န္တိ ယေ မဏိကုဏ္ဍလေသု သာရတ္တရတ္တာ, တေသံ ယော ရာဂေါ, ယာ စ ပုတ္တဒါရေသု အပေက္ခာ တဏှာ, ဧတံ ကိလေသမယံ ဗန္ဓနံ ပဏ္ဍိတပုရိသာ “ဒဠှ”န္တိ ဝဒန္တိ။

ဩဟာရိနန္တိ အာကဍ္ဎိတွာ စတူသု အပါယေသု ပါတနတော အဝဟရတိ ဟေဋ္ဌာ ဟရတီတိ ဩဟာရိနံ။ **သိထိလ**န္တိ ဗန္ဓနဋ္ဌာနေ ဆဝိအာဒီနိ အကောပေတွာ ဗန္ဓနဘာဝမ္ပိ အဇာနာပေတွာ ဇလပထထလပထာဒီသု ကမ္မံ ကာတုံ ဒေတီတိ သိထိလံ။ **ဒုပ္ပမုဉ္စ**န္တိ လောဘဝသေန ဟိ ဧကဝါရမ္ပိ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသဗန္ဓနံ ဒဠှဋ္ဌာနတော ကစ္ဆပေါ ဝိယ ဒုမ္မောစယံ ဟောတီတိ ဒုပ္ပမုဉ္စံ။ **ဧတမ္ပိ ဆေတွာန** တိ ဧတံ ဒဠှမ္ပိ ကိလေသဗန္ဓနံ ဉာဏခဂ္ဂေန ဆိန္ဒိတွာ **အနပေက္ခိနော** ဟုတွာ **ကာမသုခံ ပဟာယ ပရိဗ္ဗဇန္တိ** ပက္ကမန္တိ ပဗ္ဗဇန္တိ စာတိ အတ္ထော။

ယဉ္စ စေတေတီတိ အကုသလစေတနာဝသေန စေတေတိ။ **ပကပ္ပေတီ** တိ တမေဝ အကုသလစေတနံ ကာယဝစီကမ္မဘာဝံ ပါပနဝသေန ကပ္ပေတိ။ **အနုသေတီ**တိ ရာဂါဒိအနုသယော ဝါ သန္တာနေ အပ္ပဟီနဘာဝေန အနုသေတိ။ **အာရမ္မဏမေတံ ဟောတိ ဝိညာဏဿ ဌိတိယာ**တိ ယဒေတံ စေတနံ ပကပ္ပနံ အနုသယနဉ္စ, ဧတံ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ ဌိတိယာ ပဝတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏေ သတိ ပတိဋ္ဌာ ဝိညာဏဿ ဟောတီ** တိ ယထာဝုတ္တပစ္စယေ သတိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ ကမ္မံ ဇဝါပေတွာ ပဋိသန္ဓိအာကဍ္ဎနသမတ္ထတာသင်္ခါတာ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ။ **အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတီ** တိ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝသင်္ခါတာ ဝိညာဏာဒီနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ။

“နော စေ, ဘိက္ခဝေ, စေတေတီ” တိအာဒိနာ အကုသလကမ္မမေဝ ပဋိက္ခိပတိ။ အယဉှေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော, ယဒိပိ ကဒါစိ ယောနိသောမနသိကာရာ အကုသလစေတနာ နပ္ပဝတ္တတိ, အနုသယာ ပန အပ္ပဟီနာတိ, တေ ကုသလဿ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ ပတိဋ္ဌာ ဟောန္တိ ယေဝါတိ။ သတိ စ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏေ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝါဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတီတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ တတိယဝါရော ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

“နေသော, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ သမုဒ္ဒေါ” တိအာဒိ ယဒိ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန သံသီဒနဋ္ဌေန ဒုရတိက္ကမနဋ္ဌေန သာဂရော “သမုဒ္ဒေါ”တိ ဝုစ္စေယျ, တတော သတဘာဂေနပိ သဟဿဘာဂေနပိ စက္ခုအာဒီသွေဝ အယံ နယော လဗ္ဘတီတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ – **“စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသဿ သမုဒ္ဒေါ, တဿ ရူပမယော ဝေဂေါ”**တိ, ရူပေသု သတ္တာနံ အာဝိဉ္ဆနတော ရူပါယတနမေဝ ဝေဂေါ စက္ခုဿ ဝေဂေါတိ အတ္ထော။

ယော တံ ရူပမယံ ဝေဂံ သဟတီတိ ယော ဘိက္ခု သဟ ဝိသယေန စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော သမ္မသန္တော တတ္ထ စ နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဝိရဇ္ဇန္တော တပ္ပဋိဗဒ္ဓတော ကိလေသဇာလတော ဝိမုစ္စန္တော အဘိဘဝတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, အတရိ စက္ခုသမုဒ္ဒ**န္တိ အယံ ဘိက္ခု စက္ခုသင်္ခါတံ သမုဒ္ဒံ တိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

အပရော နယော – စက္ခု, ဘိက္ခဝေ, အရိယဿ ဝိနယေ သမုဒ္ဒေါတိ ယဒိပိ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန ယဒိ တ သမုဒနဋ္ဌေန သမုဒ္ဒေါ, စက္ခုမေဝ သမုဒ္ဒေါ။ တဿ ဟိ ပထဝိတော ယာဝ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မလောကာ နီလာဒိအာရမ္မဏံ သမောသရန္တံ ပရိပူရဏဘာဝံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ ဧဝံ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေနပိ သမုဒ္ဒေါ။ စက္ခု စ တေသု တေသု နီလာဒိအာရမ္မဏေသု သမုဒေတိ အသံဝုတံ ဟုတွာ ဩသရမာနံ ကိလေသုပ္ပတ္တိယာ ကာရဏဘာဝေန သဒေါသဘာဝေန ဂစ္ဆတီတိ သမုဒနဋ္ဌေနပိ သမုဒ္ဒေါ။ တထာ စက္ခုံ တဏှာသောတာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိဒွါရတာယ တေဟိ သန္တာနဿ သမုဒနဋ္ဌေန တေမနဋ္ဌေန သမုဒ္ဒေါ။ **တဿ ရူပမယော ဝေဂေါ** တိ သမုဒ္ဒဿ အပ္ပမာဏော ဦမိမယော ဝေဂေါ ဝိယ တဿာပိ စက္ခုသမုဒ္ဒဿ သမောသရန္တဿ နီလာဒိဘေဒဿ အာရမ္မဏဿ ဝသေန အပ္ပမေယျော ရူပမယော ဝေဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော

ဟော။ **ယော တံ ရူပမယံ ဝေဂံ သဟတီ**တိ ယော တံ စက္ခုသမုဒ္ဒေ သမောသရန္တံ ရူပမယံ ဝေဂံ မနာပေ ရူပေ ရာဂံ, အမနာပေ ဒောသံ, အသမပေက္ခနေ မောဟန္တိ ဧဝံ ရာဂါဒိကိလေသေ အနုပ္ပာဒေန္တော ဥပေက္ခကဘာဝေန သဟတိ။

သဦမိန္တိအာဒီသု ကိလေသဦမီဟိ သဦမိံ။ ကိလေသဝဋ္ဋေဟိ **သာဝဋ္ဋံ**။ ကိလေသဂါဟေဟိ **သဂါဟံ**။ ကိလေသရက္ခသေဟိ **သရက္ခသံ**။ ကောဓုပါယာသဿ တ ဝသေန **သဦမိံ**။ ကာမဂုဏဝသေန **သာဝဋ္ဋံ**။ မာတုဂါမဝသေန **သဂါဟံ သရက္ခသံ**။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ – ''ဦမိဘယန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ကောဓုပါယာသဿေတံ အဓိဝစနံ (ဣတိဝု. ၁၀၉; မ. နိ. ၂.၁၆၂; အ. နိ. ၄.၁၂၂)။ တထာ အာဝဋ္ဋန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နေတံ ကာမဂုဏာနံ အဓိဝစနံ (ဣတိဝု. ၁၀၉; မ. နိ. ၂.၁၆၄; အ. နိ. ၄.၁၂၂)။ ဂါဟရက္ခသောတိ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာတုဂါမဿေတံ အဓိဝစန''န္တိ (ဣတိဝု. ၁၀၉)။ သေသဒ္ဒ္ တရေသုပိ ဧသေဝ နယော။

သဦမိဘယံ ဒုတ္တရံ အစ္စတရီတိ အနိစ္စတာဒိဦမိဘယေန သဘယံ ဒုရတိက္ကမံ အတိက္ကမိ။ **လောကန္တဂူ**တိ သံသာရလောကဿ အန္တံ ဂတော။ **ပါရဂတောတိ ဝုစ္စတီ**တိ နိဗ္ဗာနံ ဂတောတိ ကထီယတိ။

ဗဠိသာတိ သတ္တာနံ အနတ္ထဟေတုတာယ ဗဠိသာ ဝိယ ဗဠိသာ။ **အနယာယာ**တိ အနတ္ထာယ။ **ဗျာဗာဓာယာ**တိ ဒုက္ခာယ။ **ဣဋ္ဌာ**တိ ပရိယိဋ္ဌာ တ အပရိယိဋ္ဌာ တ သုခါရမ္မဏတာယ ဣဋ္ဌာ။ ကာမနီယဋ္ဌေန **ကန္တာ**။ မနဿ ဝဍ္ဎနဋ္ဌေန **မနာပါ**။ ပိယသဘာဝတာယ **ပိယရူပါ**။ ကိလေသကာမသဟိတတ္တာ **ကာမူပသံဟိတာ**။ ရာဂဇနနဋ္ဌေန စိတ္တဿ ရဉ္ဇနတော **ရဇနီယာ။ တဉ္စေ**တိ တံ ရူပါရမ္မဏံ, နီလာဒိဝသေန အနေကဘေဒဘိန္နမ္ပိ ဟိ ရူပါယတနံ ရူပါရမ္မဏဘာဝေန စက္ခုဝိညေယျဘာဝေန စ ဧကတ္တံ နာတိဝတ္တတီတိ တံသဘာဝသာမညံ ဂဟေတွာ ''တဉ္စေ''တိ ဝုတ္တံ။ **အဘိနန္ဒတီ**တိ အဘိနန္ဒနသဘာဝတာယ သပ္ပီတိကတဏှာယ အဘိမုခော နန္ဒတိ။ **အဘိဝဒတီ**တိ ''အဟော သုခံ, အဟော သုခ''န္တိ ဝဒာပေန္တိယာ တဏှာယ ဝသေန အဘိဝဒတိ။ **အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတီ**တိ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ တိဋ္ဌတိ။ **အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဂိလိတဗဠိသော မာရဿာ**တိ အယံ, ဘိက္ခု, ကိလေသမာရဿ ဗဠိသဘူတံ ရူပတဏှံ ဂိလိတွာ ဌိတောတိ ဝုစ္စတိ။ သေသတရေသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘေဒီ**တိ ဘိန္ဒိ။ **ပရိဘေဒီ**တိ သဗ္ဗဘာဂေန ဘိန္ဒိ။ သေသံ ဥတ္တာနမေဝ။

၁၀၉. **အယံ လောကော သန္တာပဇာတော**တိ အယံ သတ္တလောကော ဇာတသန္တာပော ဉာတိဗျသနာဒိဝသေန ဥပ္ပန္နသောကသန္တာပေ စ ရာဂါဒိဝသေန ဥပ္ပန္နပရိဠာဟသန္တာပေ စာတိ အတ္ထော။ **ဖဿပရေတော**တိ အနေကေဟိ ဒုက္ခဖဿေဟိ အဘိဘူတော။ **ရောဂံ ဝဒတိ အတ္တတော**တိ တံ တံ အတ္တနာ ဖုဋ္ဌံ ဒုက္ခံ အဘာဝိတကာယတာယ အဓိဝါသေတုံ အသက္ကောန္တော ''အဟော ဒုက္ခံ, ဤဒိသံ ဒုက္ခံ မယှံ သတ္တုနောပိ မာ ဟောတူ''တိအာဒိနာ ဝိလပန္တော ဝဒတိ။ ကသ္မာ? **ယေန ယေန ဟိ မညတိ, တတော တံ ဟောတိ အညထာ,** ယသ္မာ ဧတေ သတ္တာ ယေန ယေန ပကာရေန အတ္တနော ဒုက္ခဿ ပဋိကာရံ မညန္တိ အာသီသန္တိ, တံ ဒုက္ခံ တတော အညေန ပကာရေန တိကိစ္ဆိတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ယေန တ ပကာရေန အတ္တနော ဝုဍ္ဎိံ မညန္တိ, တတော အညထာ အဝုဍ္ဎိ ဧဝ ပန ဟောတိ။ ဧဝံ အညထာဘာဝိတံ ဣစ္ဆာဝိဃာတံ ဧဝ ပါပုဏာတိ။ အယံ **ဘဝသတ္တော** ကာမာဒိဘဝေသု သတ္တော သတ္တ **လောကော,** တထာပိ **ဘဝမေဝါဘိနန္ဒတိ,** န တတ္ထ နိဗ္ဗိန္ဒတိ။ **ယဒဘိနန္ဒတိ တံ ဘယ**န္တိ ယံ ကာမာဒိဘဝံ အဘိနန္ဒတိ, တံ ဇရာမရဏာဒိအနေကဗျသနာနုဗန္ဓတ္တာ အတိဝိယ ဘယာနကဋ္ဌေန **ဘယံ။ ယဿ ဘာယတီ**တိ ယတော ဇရာမရဏာဒိတော ဘာယတိ, **တံ** ဒုက္ခဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ဒုက္ခဒုက္ခတာယ စ **ဒုက္ခ**န္တိ။

ဘဝဝိပ္ပဟာနာယာတိ ဘဝဿ ပဇဟနတ္ထာယ။ **ခော**တိ အဝဓာရဏတ္ထေ နိပါတော။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဧကန္တေနေဝ ကာမာဒိဘဝဿ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနေန ပဟာနတ္ထံ ဣဒံ မယာ အဓိဂတံ **မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတီ**တိ။

ဧဝံ အရိယဿ မဂ္ဂဿ ဧကံသေနေဝ နိယျာနိကဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣတော အညမဂ္ဂဿ နိယျာနိကဘာဝံ ပဋိက္ခိပန္တော **''ယေ ဟိ ကေစီ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘဝေနာ**တိ ရူပဘဝေန တ အရူပဘဝေန တ။ **ဘဝဿာ**တိ သံသာရဿ။ **ဝိပ္ပမောက္ခ**န္တိ ဘဝတော ဝိမုတ္တိံ, သံသာရသုဒ္ဓိန္တိ အတ္ထော။ ကိဉ္စာပိ ဧတေ သမဏဗြာဟ္မဏာ တတ္ထ နိဗ္ဗာနသညိနော, ဘဝဂါမိကမ္မေန ပန ရူပါရူပဇ္ဈာနေန, တံနိဗ္ဗတ္တေန စ ဥပပတ္တိဘဝေန ဘဝဝိသုဒ္ဓိံ ဝဒန္တာ ဘဝေန ဘဝဝိပ္ပမောက္ခံ ဝဒန္တိ နာမ။ တေနာဟ – **''သဗ္ဗေ တေ အဝိပ္ပမုတ္တာ ဘဝသ္မာတိ ဝဒါမီ''**တိ။ အထ တ **ဘဝေနာ**တိ ဘဝဒိဋ္ဌိယာ, ဘဝတိ တိဋ္ဌတိ သဿတန္တိ ဟိ ပဝတ္တနတော သဿတဒိဋ္ဌိ ''ဘဝဒိဋ္ဌီ''တိ ဝုစ္စတိ။

ဘဝဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဥတ္တရပဒလောပေန “ဘဝေ”တိ ဝုတ္တာ ဘဝတဏှာဟာတိအာဒီသု ဝိယ။ ဘဝဒိဋ္ဌိဝသေန ဟိ ဣမေကစ္စေ ဘဝဝိသေသံယေဝ ဘဝဝိပ္ပမောက္ခံ မညန္တိ။ ယထာ တံ **ဗကော ဗြဟ္မာ** အာဟ – “ဣဒံ နိစ္စံ, ဣဒံ ဓုဝံ, ဣဒံ သဿတံ, ဣဒံ အဝိပရိဏာမဓမ္မ”န္တိ (မ. နိ. ၁.၅၀၁; သံ. နိ. ၁.၁၇၅)။ **ဝိဘဝေနာ**တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ။ ဝိဘဝတိ ဝိနဿတိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ ဟိ ပဝတ္တနတော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တနယေန “ဝိဘဝေ”တိ ဝုစ္စတိ။ **ဘဝဿ နိဿရဏမာဟံသူ** တိ သံသာရသုဒ္ဓိံ ဝဒိံသု။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝသေန ဟိ ဣမေကစ္စေ သံသာရသုဒ္ဓိံ ဝဒန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ –

“ယတော ခော, ဘော, အယံ အတ္တာ ရူပီ စာတုမဟာဘူတိကော။ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္တာဝတာ ခော, ဘော, အယံ အတ္တာ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နော ဟောတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၁)။

အနိဿဋ္ဌာ တိ အနိက္ခန္တာ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ – **“ဥပဓိဉှိ ပဋိစ္စ ဒုက္ခမိဒံ သမ္ဘောတီ”** တိ။ တတ္ထ **ဥပဓိ** န္တိ ခန္ဓာဒိဥပဓိံ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ယတ္ထ ဣမေ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ နိဗ္ဗာနသညိနော, တတ္ထ ခန္ဓုပဓိကိလေသူပဓိအဘိသင်္ခါရူပဓယော အဝိဂတာ ဧဝ။ ကုတော တေသံ ဒုက္ခနိဿရဏတာတိ။ ယံ ပန ပရမတ္ထတော ဒုက္ခနိဿရဏံ, တံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗုပါဒါနက္ခယာ နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ”** တိ ဝုတ္တံ။

လောကမိမံ ပဿ တိ ဘဂဝါ အတ္တနော စိတ္တံ အာလပတိ။ **ပုထူ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ။ **အဝိဇ္ဇာယ ပရေတ**န္တိ မောဟေန အဘိဘူတံ။ **ဘူတ**န္တိ ခန္ဓပဉ္စကံ။ **ဘူတရတ**န္တိ ဣတ္ထိ ပုရိသေ, ပုရိသော ဣတ္ထိယာတိ ဧဝံ အညမညံ သတ္တေသု ရတံ, တတော ဧဝ **ဘဝါ အပရိမုတ္တာ။ ယေ ဟိ ကေစိ ဘဝါ** တိ ဣတ္တရခဏာ တ ဒီဃာယုကာ တ သာတဝန္တော တ အသာတဝန္တော တ ဘဝါ။ **သဗ္ဗဓိ** တိ ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယန္တိ သဗ္ဗတ္ထ။ **သဗ္ဗတ္ထတာယာ** တိ သဗ္ဗဘာဝေန။ **သဗ္ဗေတေ ဘဝါ**တိအာဒီသု “သဗ္ဗေပိ ဘဝါ အနိစ္စာ”တိအာဒိနာ ဝိပဿနာသဟိတာယ မဂ္ဂပညာယ အဝိပရီတံ **ပဿတော ဘဝတဏှာပိ ပဟီယတိ** နိရုဇ္ဈတိ, **ဝိဘဝံ** ဥစ္ဆေဒမ္ပိ **နာဘိနန္ဒတိ** န ပတ္ထေတိ, တဿ သဗ္ဗ **တဏှာနံ** အနဝသေသတော မဂ္ဂေန နိရုဇ္ဈနတော **နိဗ္ဗာနံ** နိဗ္ဗုတိ ဟောတိ။ **တဿ** ဧဝံ **နိဗ္ဗုတဿ ဘိက္ခုနော အနုပါဒါ** ကိလေသာဘိသင်္ခါရာနံ အနုပါဒါနတော အဂ္ဂဟဏတော **ပုနဗ္ဘဝေါ န ဟောတိ** ။ ဧဝံဘူတေန စ **အဘိဘူတော** ပဉ္စဝိဓောပိ **မာရော** ဝိဇိတော အဿ အနေန မာရေန သင်္ဂါမော, သဗ္ဗေပိ ဘဝေ သမတိက္ကန္တော ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒီသု တာဒိလက္ခဏပ္ပတ္တော ဟောတိ။

အနုသောတကမီ အန္ဓပုထုဇ္ဇနော **ပဋိသောတကမီ** ကလျာဏပုထုဇ္ဇနော။ **ဌိတတ္တော** သေက္ခော။ ဣတရော အသေက္ခော။

အဘိဇာတိကောတိ ဇာတိယော။ **ကဏှာဘိဇာတိကော**တိ ကဏှေ နီစေ ကုလေ ဇာတော။ **ကဏှံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတီ**တိ ကာဠကံ ဒသဝိဓံ ဒုဿီလဓမ္မံ ပသဝတိ ကရောတိ, သော တံ အဘိဇာယိတွာ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ **သုက္ကံ ဓမ္မ** န္တိ “အဟံ ပုဗ္ဗေပိ ပုညာနံ အကတတ္တာ နီစေ ကုလေ နိဗ္ဗတ္တော, ဣဒါနိ ပုညံ ကရိဿာမီ”တိ ပုညသင်္ခါတံ သုက္ကံ ပဏ္ဍရံ ဓမ္မံ အဘိဇာယတိ, သော တေန သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ **အကဏှံ အသုက္ကံ နိဗ္ဗာန** န္တိ နိဗ္ဗာနဉှိ သစေ ကဏှံ ဘဝေယျ, ကဏှဝိပါကံ ဒဒေယျ။ သုက္ကံ, သုက္ကဝိပါကံ ဒဒေယျ။ ဒွိန္နမ္ပိ အပ္ပဒါနတော ပန “အကဏှံ အသုက္က”န္တိ ဝုတ္တံ။ **နိဗ္ဗာန** န္တိ စေတ္ထ အရဟတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ တဉှိ ကိလေသနိဗ္ဗာနန္တေ ဇာတတ္တာ နိဗ္ဗာနံ နာမ။ တံ သော အဘိဇာယတိ ပသဝတိ ကရောတိ။ **သုက္ကာဘိဇာတိကော** တိ သုက္ကေ ဥစ္စေ ကုလေ ဇာတော။ သေသံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **“ကဏှံ ကဏှဝိပါက”**န္တိအာဒိကဿ ကမ္မစတုက္ကဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာယံ ဝိဘတ္တော ဧဝ။

မှာနုဿတ္တန္တိ မနုဿဘာဝံ, မနုဿယောနိန္တိ အတ္ထော။ **ဒဒေ**တိ ကိစ္စံ အကိစ္စမေဝ စာတိ ဒဒေ။ ကိစ္စာနိ တေဝ ဝ ကတ္တဗ္ဗာနိ, န စာကိစ္စံ ကိဉ္စိ ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ **သုကိစ္စ**န္တိအာဒိ “ကိစ္စ”န္တိ ဝုတ္တာနံ တေသံ သရူပဒဿနံ။

ပဏာနီတိ ဥတ္တမာနိ ဝိသိဋ္ဌာနိ။ ပုရိမသ္မိံ **ပဗ္ဗဇိတေသူ** တိ ဝိသယေ ဘုမ္မံ။ ဒုတိယေ အဓိကရဏေ။ တတ္ထ **နိဗ္ဗာန**န္တိ အရဟတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အာမိသပရိစ္စာဂေ အရဟတ္တေန သမဓုရော နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ? ဒက္ခ

ခိဏေယျေသု ဒက္ခိဏာယ မဟပ္ဖလဘာဝဒဿနတ္ထံ။ **ယေန ယေန တ ပန ဝတ္ထုနာ**တိ ဥစ္ဆုအာဒိဝတ္ထုနာ။ **အဇ္ဈော သိတာ**တိ ဘဝတဏှာဒိဝသေန အဇ္ဈောသိတာ။ ဒုတိယေ **ယေန ယေန တ ပန ဝတ္ထုနာ**တိ အမရာဝိက္ခေပဝတ္ထုအာဒိနာ။

ကမ္မိနာ အသုဘေန ကမ္မဝိပာကေနာတိ အသုဘဿ ကာယဒုစ္စရိတာဒိကမ္မဿ ဝိပာကတ္တာ အသုဘေန အသိဝေန ကမ္မဝိပာကေန။ **ကိဒံ ဗာလလက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတီ** တိ ပုရိမသ္မိံ ဘဝေ ဒုစ္စရိတသမင်္ဂိတာယ ဗာလော အယံ ဘဝတီတိ ဥပလက္ခဏံ ဇာယတိ။ **ကိဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တ** န္တိ ကိဒံ ဧဝံ ပဝတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယံ နာမ သုတ္တံ။

ကမ္မိနာ သုဘေနာတိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **မဟာပုရိသလက္ခဏာ** န္တိ ပဏ္ဍိတလက္ခဏံ။ **ကိလေသဘူမိဟီ**တိ ကိလေသဋ္ဌာနေဟိ ကိလေသာဝတ္ထာဟိ တ။ **သာနုသယဿ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဇာယတီ**တိ အပ္ပဟီနာနုသယဿ ပစ္စယသမာယောဂေ ရာဂာဒယော ပရိယုဋ္ဌာနဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ **ပရိယုဋ္ဌိတော သံယုဇ္ဇတီ**တိ ယော ရာဂာဒီဟိ ပရိယုဋ္ဌိတစိတ္တော, သော ကာမရာဂာဒီဟိ သံယုဇ္ဇတိ နာမ။ **သံယုဇ္ဇန္တော ဥပာဒိယတီ** တိ ယော ကာမရာဂသံယောဇနာဒီဟိ သံယုတ္တော, သော ကာမုပာဒာနာဒီနိ အကုသလကမ္မာနိ စ ဥပာဒိယတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနမေဝ။

၃၁၂. ဧဝံ သောဠသဝိဓေန သာသနပဋ္ဌာနံ နာနာသုတ္တေဟိ ဥဒါဟရဏဝသေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓေန သာသနပဋ္ဌာနံ ဒဿေန္တေန ယသ္မာ အယမ္ပိ ပဋ္ဌာနဝိဘာဂေ မူလပဒေဟိ သင်္ဂဟိတော, န ကေမဿာပိ တေဟိ အသင်္ဂဟိတော ပဒေသော အတ္ထိ, တသ္မာ မူလပဒံ ဝိဘဇိတဗ္ဗတဉ္စ ဒဿေတုံ **“တတ္ထ ကတမေ အဋ္ဌာရသ မူလပဒာ”**တိ ပုစ္ဆာယ ဝသေန မူလပဒာနိ ဥဒ္ဒရိတွာ **“လောကိယံ လောကုတ္တရ”** န္တိအာဒိနာ နဝတိကာ, ထဓဝေ စာတိ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ သာသနပဋ္ဌာနံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတ္ထ **လောကိယ**န္တိ လောကေ နိယုတ္တော, လောကေ တ ဝိဒိတော လောကိယော။ ဣဓ ပန လောကိယော အတ္ထော ယသ္မိံ သုတ္တေ ဝုတ္တော, တံ သုတ္တံ လောကိယံ။ တထာ **လောကုတ္တရံ** ။ ယသ္မိံ ပန သုတ္တေ ပဒေသေန လောကိယော, ပဒေသေန လောကုတ္တရော ဝုတ္တော, တံ **လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ** ။ ယဉ္စ သတ္တေ အဓိဋ္ဌာယ သတ္တပညတ္တိမုခေန ဒေသိတံ, တံ **သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ** ။ ဓမ္မဝသေနေဝ ဒေသိတံ **ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ** ။ ဥဘယဝသေန ဒေသိတံ **သတ္တာဓိဋ္ဌာနဉ္စ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဉ္စ** ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ပန ဂုဏာဘိတ္ထဝနဝသေန ပဝတ္တံ သုတ္တံ **ထဝေ** နာမ။

တတ္ထ **သဇ္ဇုခီရ** န္တိ တင်္ခဏံယေဝ ဓေနုယာ ထနေဟိ နိက္ခန္တံ အဘိုဏှပာခီရံ။ **မုစ္စတီ** တိ ပရိဏာမတိ။ ကိဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထာ ဓေနုယာ ထနတော နိက္ခန္တံ ခီရံ တင်္ခဏံယေဝ **န မုစ္စတိ** န ပရိဏာမတိ န ဒဓိဘာဝံ ဂစ္ဆတိ, တက္ကာဒိအမ္ဗိလသမာယောဂတော ပန ပရတော ကာလန္တရေန ပကတိံ ဇဟတိ ဒဓိဘာဝံ ဟပုဏာတိ, ဧဝမေဝံ ပာပကမ္မမ္ပိ ကိရိယက္ခဏေယေဝ န ဝိပစ္စတိ။ ယဒိ ဝိပစ္စေယျ, နာနာဂတီနံ သဘာဝဋ္ဌာနံ သိယာ, န ကောစိ ပါပကမ္မံ ကာတုံ ဝိသဟေယျ။ ယာဝ ပန ကုသလာဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ စရန္တိ, တာဝ တံ တေ ရက္ခန္တိ, တေသံ ဘေဒာ အပာယေသု နိဗ္ဗတ္တာပနဝသေန ဝိပစ္စတိ။ ဝိပစ္စမာနဉ္စ **ဍဟန္တံ ဗာလမန္ဝေတိ,** ကိံ ဝိယ? **ဘသ္မစ္ဆန္နောဝ ပာဝကော** ။ ယထာ ဟိ ဆာရိကာယ ပဋိစ္ဆန္နော ဝီတစ္စိတင်္ဂါရော အက္ကန္တောပိ ဆာရိကာယ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ န တာဝ ဍဟတိ, ဆာရိကံ ပန တာပေတွာ စမ္မာဒီနိ ဍဟနဝသေန ယာဝ မတ္ထလုင်္ဂါ ဍဟန္တော ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝံ ပာပကမ္မမ္ပိ ယေန ကတံ, တံ ဗာလံ ဒုတိယေ တ တတိယေ တ အတ္တဘာဝေ နိရယာဒီသု နိဗ္ဗတ္တံ ဍဟန္တံ အနုဂစ္ဆတီတိ။

ယဿိန္ဒြိယာနိ တိ တတ္ထာယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယဿ ဘိက္ခုနော ဆေကေန သာရထိနာ သုဒန္တာ အဿာ ဝိယ ဆ **ဣန္ဒြိယာနိ သမထံ** ဒန္တဘာဝံ နိဗ္ဗိသေဝနဘာဝံ **ဂတာနိ,** တဿ နဝဝိဓံ မာနံ ပဟာယ ဌိတတ္တာ **ပဟီနမာနဿ** စတုန္နံ အာသဝါနံ အဘာဝေန **အနာသဝဿ** တာဒိဘာဝေ ဌိတဿ တထာရူပဿ **ဒေဝါပိ ပိဟယန္တိ,** မနုဿာပိ ဒဿနဉ္စ အာဂမနဉ္စ ပတ္ထေန္တိယေဝါတိ။ **အာဟာရေ သတီ**တိ အာဟာရပဋိဗဒ္ဓေ ဆန္ဒရာဂေ အပ္ပဟီနေ သတိ။

၃၁၃. **ဒိသာ အနုပရိဂမ္မ စေတသာ** တိ ပရိတော ဒသပိ ဒိသာ စိတ္တေန အနုဂန္တွာ။ **နေဝဇ္ဈဂါ** တိ နေဝ အဓိဂစ္ဆေယျ။ **ပိယတရ**န္တိ အတိသယေန ပိယံ။ **အတ္တနာ**တိ အတ္တတော။ **ဧဝံ ပိယော ပုထု အတ္တာ ပရေသ** န္တိ ဧဝံ ကဿစိပိ အတ္တနာ ပိယတရဿ အနုပလဗ္ဘနဝသေန ဝိသုံ ဝိသုံ ပရေသံ သတ္တာနံ အတ္တာ ပိယော။ ယသ္မာ စ ဧတဒေဝ, တသ္မာ **န ဟိံသေ ပရံ အတ္တကာမော** အတ္တနော သုခကာမောတိ။

ဘူတာတိ ဇာတာ နိဗ္ဗတ္တာ။ **ဘဝိဿန္တီ** တိ နိဗ္ဗတ္တိဿန္တိ။ **ဘူတာ**တိ တ ခီဏာသဝါ။ တေ ဟိ ပဟီနဘဝတ္တာ ဘူတာ ဧဝ။ **ဂမိဿန္တိ** တိ ပရလောကံ ဂမိဿန္တိ။ ခီဏာသဝ ပန အနုပာဒိသေသံ နိဗ္ဗာနံ။

ပိယော စ ဟောတိတိ သုပရိသုဒ္ဓါယ သီလသမ္ပတ္တိယာ, သုပရိသုဒ္ဓါယ စ ဒိဋ္ဌိသမ္ပတ္တိယာ သမန္နာဂတော ပိယော ပိယာယိတဗ္ဗော ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> ''သီလဒဿနသမ္ပန္နံ ၊ ဓမ္မဋ္ဌံ သစ္စဝါဒိနံ။
> အတ္တနော ကမ္မကုဗ္ဗာနံ၊ တံ ဇနော ကုရုတေ ပိယ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၂၁၇)။

ဟာသာဏာဒ္ဓိတ္တံ ဝိယ ဂရုကာတဗ္ဗတာယ **ဂရု**။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မဝသေန သမ္ဘာဝေတဗ္ဗတာယ **ဘာဝနီယော**။ သီလဂုဏေန တ ပိယဂရုအာဒိဘာဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – ''အာကင်္ခေယျ စေ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု 'သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ပိယော စ အဿံ မနာပေ စ ဂရု စ ဘာဝနီယော စာ'တိ, သီလေသွေဝဿ ပရိပူရကာရီ''တိ (မ. နိ. ၁.၆၅)။

ဝတ္တာ တိ ''ကာလေန ဝက္ခာမိ''တိအာဒိပဥ္စဓမ္မေ အတ္တနိ ဥပဋ္ဌာပေတွာ သဗ္ရဟ္မစာရီနံ ဥလ္လုမ္ပနဘာဝေ ဌတွာ ဝတ္တာ။ **ဝစနက္ခမော** တိ သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ ယေန ကေနစိ ဝုစ္စမာနော သုဗ္ဗစော ဟုတွာ ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာယ တေသံ ဝစနံ ခမတီတိ ဝစနက္ခမော။ **ဝတ္တာ** တိ တ ဓမ္မကထာဝသေန ဝစနသီလော။ **ဝစနက္ခမော** တိ ဓမ္မံ သံဝဏ္ဏေန္တော ပရေဟိ အသံဟီရော ဟုတွာ တေသံ ပုစ္ဆာဝစနက္ခမတာယ ဝစနက္ခမော။ **ဂမ္ဘီရဉ္စ ကထံ ကတ္တာ** တိ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒါဒိ, အညံ တ ဂမ္ဘီရကထံ ကတ္တာ။ **န စဋ္ဌာနေ နိယောဇကော** တိ ဓမ္မဝိနယာဒိ အဓမ္မာဝိနယာဒိဝသေန အဝတွာ ဓမ္မဝိနယာဒိဝသေနေဝ ဒီပနတော န စ အဋ္ဌာနေ နိယောဇကော။

မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ တိ ဧတ္ထ ''တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသ''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇) ဝစနတော တီသု ဘဝေသု သတ္တာနံ ဇနနတော တဏှာ **မာတာ** နာမ။ ''အဟံ အသုကဿ နာမ ရညော, ရာဇမဟာမတ္တဿ တ ပုတ္တော''တိ ပိတရံ နိဿာယ အသ္မိမာနဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော အသ္မိမာနော **ပိတာ** နာမ။ လောကော ဝိယ ရာဇာနံ ယသ္မာ သဗ္ဗဒိဋ္ဌိဂတာနိ ဒွေဝ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ဘဇန္တိ, တသ္မာ သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယော ဒွေဝ ခတ္တိယာ **ရာဇာနော** နာမ။ ဒွါဒသာယတနာနိ ဝိတ္ထတဋ္ဌေန ရဋ္ဌသဒိသတ္တာ **ရဋ္ဌံ** နာမ။ အာယသာဓကော အာယုတ္တကပုရိသော ဝိယ တံနိဿိတော နန္ဒိရာဂေ **အနုစရော** နာမ။

အနီဃောတိ နိဒ္ဒုက္ခော။ **ဗြာဟ္မဏော** တိ ခီဏာသဝေါ။ ဧတေန ဟိ တဏှာဒယော အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏာသိနာ ဟတာ ဗာဟိတာ။ **ယာတီ**တိ သော ဗြာဟ္မဏော နိဒ္ဒုက္ခော ဟုတွာ ယာတီတိ။

ကာယေတိ ကရဇကာယေ။ **စိတ္တ** န္တိ ဟာဒကဗ္ဘာနစိတ္တံ။ **သမောဒဟတီ**တိ ပက္ခိပတိ။ ယဒာ ဒိဿမာနေန ကာယေန ဂန္တုကာမော ဟောတိ, တဒာ ကာယဂတိကံ ဟာဒကဗ္ဘာနစိတ္တံ အဓိဋ္ဌဟတီတိ အတ္ထော။ **စိတ္တေပိ ကာယံ သမောဒဟတီ**တိ ယဒာ သီဃံ ဂန္တုကာမော ဟောတိ, တဒာ ဟာဒကဗ္ဘာနစိတ္တေ ကာယံ ပက္ခိပတိ, စိတ္တဂတိကံ ကာယံ အဓိဋ္ဌဟတီတိ အတ္ထော။ **ကာယေ သုခသညဉ္စ လဟုသညဉ္စ ဩက္ကမိတွာ** တိ ''သေယျထာပိ နာမ ဗလဝါ ပုရိသော သမိဉ္ဇိတံ တ ဗာဟံ ပသာရေယျ, ပသာရိတံ တ ဗာဟံ သမိဉ္ဇေယျာ''တိ ဝုတ္တနယေန (မဟာဝ. ၈, ၁၃၇; ဒီ. နိ. ၂.၆၆; မ. နိ. ၁.၂၈၂; ၂.၃၃၈; သံ. နိ. ၁.၁၇၂) ဣဒ္ဓိမာ ကာယေ သုခသညဉ္စ လဟုသညဉ္စ ဩက္ကမိတွာ ပရေသံ ဒိဿမာနေန ကာယေန အာရာမရာမဏေယျကာဒီနိ ပေက္ခမာနော စိတ္တက္ခဏေနေဝ ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။

မုဉ္ဇုနာ လောကုတ္တရံ ဉာဏ န္တိ သဗ္ဗံ လောကံ ဥတ္တရိတွာ အဘိဘဝိတွာ ဌိတတ္တာ ဝုတ္တံ, န ပန လောကုတ္တရဘူမိကတ္တာ။ **သဗ္ဗကာလေ ပဝတ္တတီ** တိ အာဝဇ္ဇနပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ ဝုတ္တံ, န သတတံ သမိတံ ပဝတ္တတီတိ။ န ဟိ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဘဂဝတော သဗ္ဗသ္မိံယေဝ ကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ။

ကိတ္တယိဿာမိ တေ သန္တိ န္တိ သဗ္ဗကိလေသဝူပသမဟေတုတာယ သန္တိံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿေဿာမိ။ **ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ**တိ ဒိဋ္ဌေ ဒုက္ခာဒိဓမ္မေ, ဣမသ္မိံ ဧဝ တ အတ္တဘာဝေ။ **အနီတိဟ**န္တိ ဣတိဟာသာတိ ဧဝံ န ဣတိကိရာယ ပဝတ္တံ, အတ္တပစ္စက္ခန္တိ အတ္ထော။ **ယံ ဝိဒိတွာ သတော စရ**န္တိ ''သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ''တိအာဒိနာ (ဓ. ပ. ၂၇၇;

ထေရဂ. ၆၇၆; နေတ္တိ. ၅) နယေန သတော ဟုတွာ စရန္တော အရိယမဂ္ဂေန ယံ သန္တိံ ဝိဒိတွာ။ **တရေ လောကေ ဝိ
သတ္တိကန္တိ** သင်္ခါရလောကေ ဝိသပ္ပနတော ဝိသတ္တိကသင်္ခာတံ တဏှံ တရေ တရေယျ သမတိက္ကမေယျာတိ
အတ္ထော။

တဉ္စာဟံ အဘိနန္ဒာမိ တိ တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ သန္တိဓောတကံ တုမှာကံ ဝစနံ အဟံ ပတ္တယာမိ, တံ ဝေ တ **သန္
တိံ ဥတ္တမံ** အဘိနန္ဒာမီတိ ဓောတကော ဝဒတိ။ **ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ** တိ ဧတ္ထ **ဥဒ္ဓ** န္တိ အနာဂတံ ဥပရိ စ။
အဓောတိ အတီတံ ဟေဋ္ဌာ စ။ **တိရိယဉ္စာပိ မဇ္ဈေ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နံ ပရိတော စ။ **ဧတံ ဝိဒိတွာ သင်္ဂေါတိ** တိ ဧတံ အနာဂ
တာဒိံ သင်္ဂဇနနဋ္ဌာနန္တိ ဥတွာ။ **ဘဝာဘဝာယာ**တိ ခုဒ္ဒကာနဉ္စေဝ မဟန္တာနဉ္စ ဘဝာနံ အတ္ထာယ, သဿတုစ္
ဆေဒာယ ဝါ။

အရိယသစ္စာနန္တိ အရိယဘာဝကရာနံ သစ္စာနံ။ **အနနုဗောဓာ**တိ အဗုဇ္ဈနေန အဇာနနေန။ **အပ္ပဋိဝေဓာ**တိ အပ္ပဋိဝိဇ္ဈ
နေန။ **သန္ဓာဝိတ** န္တိ ဘဝတော ဘဝဿ ဂမနေန သန္ဓာဝိတံ။ **သံသရိတ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ဂမနဝသေန သံသရိတံ။ **မမဉ္စေဝ
တုမှာကဉ္စာ**တိ မယာ စေဝ တုမှေဟိ စ။ အထ ဝါ **သန္ဓာဝိတံ သံသရိတ** န္တိ သန္ဓာဝနံ သံသရဏံ မမဉ္စေဝ တုမှာ
ကဉ္စ အဟောသီတိ အတ္ထော။ **ဘဝနေတ္တိ** တိ ဘဝတော ဘဝံ နယနသမတ္ထာ တဏှာရဇ္ဇု။ **သံသိတ**န္တိ သံသရိတံ။ **သမူ
ဟတာ**တိ သုဋ္ဌု ဟတာ ဆိန္နာ အပ္ပဝတ္တိကတာ။

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ တိ ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တီတိ "သင်္ခါရာ"တိ လဒ္ဓနာမာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ အာဒိအန္တဝ
န္တတော အနိစ္စန္တိကတော တာဝကာလိကတော ခဏပရိတ္တတော စ န နိစ္စာတိ **အနိစ္စာ။ ယဒါ ပညာယ ပဿတီ** တိ
ယဒါ ဝိပဿနာပညာယ ပဿတိ။ **အထ** က္ကမသ္မိံ ဝဋ္ဋေ **ဒုက္ခေ နိဗ္ဗိန္ဒတိ,** နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ဒုက္ခပရိဇာနနာဒိဝသေန သစ္စာ
နိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ။ **ဧသ မဂ္ဂေါ ဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ ယွာယံ ဝုတ္တနယေန သစ္စပ္ပဋိဝေဓော, ဧသ ဝိသုဒ္ဓတ္ထာယ မဂ္ဂေါ။ **သဗ္ဗ
ေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ**တိ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အဘိဏှသမ္ပဋိပီဠနဋ္ဌေန ခယဋ္ဌေန စ ဒုက္ခာတိ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေ
ဝ။ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ** တိ သဗ္ဗေပိ တေဘူမကဓမ္မာ ပရတော တုစ္ဆတော သုညတော အသာရတော အဝသဝတ္
တနတော စ အနတ္တာတိ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

သေယျော တိ ဝိသိဋ္ဌော ဥတ္တမော။ **သဒိသော**တိ သမာနော။ **ဟီနော**တိ လာမကော။ ဩမာနောပိ ဟိ အတ္တနော အ
ဝဏ္ဏရဏမုခေနပိ သံပဂ္ဂဏှနဝသေနေဝ ပဝတ္တတိ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဟီနောဟမသ္မိ"** တိ။ **ကိမညတ္ရ ယထာဘူတသ္
သ အဒဿနာ**တိ သရသပဘင်္ဂုတာယ ကေဝလေနေဝ အနဝဋ္ဌိတသဘာဝေဟိ ရူပဓမ္မေဟိ သေယျာဒိဝသေန အတ္တ
နော ဥက္ခိပနဿ တေသံ ယထာဘူတံ အဒဿနံ အညာဏံ ဝိနာ ကိံ အညံ ကာရဏံ သိယာ, အညံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ တသ္
သ နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **ဝေဒနာဒီ**သုပိ ဧသေဝ နယော။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅၅၁.အရိယသစ္စာနိ ဝိဘာဝယန္တိ တိ ဒုက္ခာဒီနိ အရိယသစ္စာနိ ပညာဩဘာသေန သစ္စပ္ပဋိစ္ဆာဒကကိလေသန္ဓ
ကာရံ ဝိဓမေတွာ အတ္တနော ပကာသာနိ ဟာကဋ္ဌာနိ ကရောန္တိ။ **ဂမ္ဘီရပညေနာ** တိ အပ္ပမေယျပညတာယ သဒေဝကသ္
သပိ လောကဿ ဉာဏေန အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌပညေန သဗ္ဗညုနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သုဒေသိတာနီ**တိ သင်္ခေပဝိ
တ္ထာရာဒီဟိ တေဟိ တေဟိ နယေဟိ သုဋ္ဌု ဒေသိတာနိ။ **ကိဉ္စာပိ တေ ဟောန္တိ ဘုသံ ပမတ္တာ** တိ တေ ဝိဘာဝိတအရိ
ယသစ္စာ ပုဂ္ဂလာ ကာမံ ဒေဝရဇ္ဇစက္ကဝတ္တိရဇ္ဇာဒိပမာဒဋ္ဌာနံ အာဂမ္မ ဘုသံ ပမတ္တာ ဟောန္တိ, တထာပိ သော
တာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဌပေတွာ သတ္တ ဘဝေ အနမတဂ္ဂေ သံသာရေ ယေ ဥပ္ပ
ဇ္ဇေယျုံ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ, တေသံ နိရုဒ္ဓတ္တာ **န အဋ္ဌမံ ဘဝံ အာဒိယန္တိ,** သတ္တမဘဝေယေဝ ပန ဝိပဿနံ အာရဘိတွ
ာ အရဟတ္တံ ပာပုဏန္တီတိ အတ္ထော။

ယထိန္ဒခီလော တိ ဧတ္ထ **ယထာ**တိ ဥပမာဝစနံ။ **ဣန္ဒခီလော** တိ နဂရဒွာရထိရကရဏတ္ထံ ဥမ္မာရဗ္ဘန္တရေ အ
ဋ္ဌ ဝါ ဒသ ဝါ ဟတ္ထေ ပထဝိံ ခဏိတွာ အာကောဋိတဿ သာရဒါရုမယဿ ထမ္ဘဿေတံ အဓိဝစနံ။ **ပထဝိံ သိ
တော သိယာ**တိ ဂမ္ဘီရနေမိတာယ အန္တော ပဝိသိတွာ ဘူမိနိဿိတော သိယာ ဘဝေယျ။ **စတုဗ္ဘိ ဝါတေဟီ** တိ စ
တူဟိ ဒိသာဟိ အာဂတဝါတေဟိ။ **အသမ္ပကမ္ပိယော** တိ ကမ္ပေတုံ ဝါ စာလေတုံ ဝါ အသက္ကုဏေယျော။ **တထူပမံ။
ပေ.။ ပဿတီ**တိ ယော စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ပညာယ အဇ္ဈောဂဟေတွာ ပဿတိ, တံ သပ္ပုရိသံ ဥတ္တမပုရိသံ

တထာ ဒဿနတော သဗ္ဗတိတ္ထိယတဒတတောဟိ အသမ္ပကမ္ပိယတာယ တထူပမံ ယထာဝုတ္တက္ကန္ဒီလူပမံ ဝဒါမီတိ အ တ္ထော။

သောတာပတ္တိယင်္ဂေဟီ တိ အရိယသောတာပဇ္ဇနဿ အင်္ဂဘူတေဟိ။ **အရိယသာဝကောတိ** အရိယဿ ဗုဒ္ဓဿ သ ဘဂဝတော သဒ္ဓမ္မဿဝနန္တေ ဇာတတ္တာ အရိယသာဝကော။ **ခီဏနိရယောမှီတိ** ခီဏနိရယော အမှိ။ **ခီဏာ ပာယဒုဂ္ဂတိဝိနိပါတောတိ** ဣဒံ နိရယာဒီနံယေဝ ဝေဝစနဝသေန ဝုတ္တံ။ နိရယာဒယော ဟိ ဝမိုသင်္ခါတတော အယ တော အပေတတ္တာ အပါယာ။ ဒုက္ခဿ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **ဒုဂ္ဂတိယော** ။ ဒုက္ကဋကာရိနော ဝိဝသာ ဧတ္ထ နိပတန္တီတိ **ဝိနိပါတာ**။ သောတံ အရိယမဂ္ဂံ အာဒိတော ပတ္တော အဓိဂတောတိ **သောတာပန္နော** ။ အကုပ္ပဓမ္မတာယ မဂ္ဂဖ လာနံ ပုထုဇ္ဇနဘာဝသင်္ခါတေ ဝိရူပေ န နိပတနသဘာဝေတိ **အဝိနိပါတဓမ္မော** ။ တတော ဧဝ ဓမ္မနိယာမေန နိယတတာ ယ **နိယတော**။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယသင်္ခါတာ သမ္ဗောဓိ အဝဿံ ပတ္တဗ္ဗတာယ အဿ ပရံ အယနံ ဂတိ ပဋိသရဏန္တိ **သမ္ဗောဓိပရာယဏော** ။

နိဝိဋ္ဌာ တိအာဒီနိ ပအနိ အညမညဝေဝစနာနေဝ။ **သဟဓမ္မိယာ** တိ သဗ္ရဟ္မစာရိနော။ **အရိယကန္တေဟီ** တိ အရိယာ နံ ကန္တေဟိ ပိယေဟိ မနာပေဟိ။ ပဉ္စ သီလာနိ ဟိ အရိယသာဝကာနံ ကန္တာနိ ဟောန္တိ, ဘဝန္တရေပိ အဝိဇဟနတော။ တာနိ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗောပိ ပနေတ္ထ သံဝရော လဗ္ဘတိယေဝ။ **သောတာပန္နောဟမသ္မီ** တိ ဣဒံ ဒေသနာသီ သမေဝ။ သကအာကမိအာဒယောပိ ''သကအာကမီဟမသ္မီ''တိအာဒိနာ နယေန ဗျာကရောန္တိယေဝ။ ယတော သဗ္ဗေသမ္ပိ သိက္ခာပအဝိရောဓေနေ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ဗျာကရဏံ အနုညာတမေဝတိ။

ယဿိန္ဒြိယာနီ တိ ယဿ အရိယပုဂ္ဂလဿ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ။ **သုဘာဝိတာနီ**တိ အရိယမဂ္ဂဘာဝနာဝ သေန သုဋ္ဌု ဘာဝိတာနိ။ **အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါ စာ** တိ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယာနဉ္စ သံယောဇနာနံ ပဇဟနဝသေန။ တေနာဟ **''သဗ္ဗလောကေ''**တိ။ **နိဗ္ဗိဇ္ဈာ** တိ နိဗ္ဗိဇ္ဈိတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။

ဓမ္မပအာနီတိ ဓမ္မကောဋ္ဌာသာနိ။ **အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒံ** နာမ အလောဘော တ အလောဘသီသေန အဓိဂတစျာနဝိပဿ နာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ တ ဒသအသုဘဝသေန တ အဓိဂတစျာနာဒီနိ **အနဘိဇ္ဈာ ဓမ္မပဒံ** ။ စတုဗ္ရဟ္မဝိဟာရဝသေန အဓိဂ တာနိ **အဗျာပာဒော ဓမ္မပဒံ** ။ ဒသာနုဿတိအာဟာရေပဋိက္ကူလသညာဝသေန အဓိဂတာနိ **သမ္မာသတိ ဓမ္မပဒံ**။ ဒသက သိဏအာနာပာနဝသေန အဓိဂတာနိ **သမ္မာသမာဓိ ဓမ္မပဒံ**။

ပဉ္စ ဆိန္ဒေ တိ ဟေဋ္ဌာ အပါယုပပတ္တိသံဝတ္တနိကာနိ ပဉ္စ ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ ဟာဒေ ဗဒ္ဓရဇ္ဇုံ ဝိယ ပုရိ သော သတ္ထေန ဟေဋ္ဌာ မဂ္ဂတ္တယေန ဆိန္ဒေယျ။ **ပဉ္စ ဇဟေ**တိ ဥပရိဒေဝလောကသမ္ပာပကာနိ ပဉ္စ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယ သံယောဇနာနိ ပုရိသော ဂီဝါယ ဗဒ္ဓရဇ္ဇုံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဇဟေယျ ဆိန္ဒေယျေတိ အတ္ထော။ **ပဉ္စ စုတ္တ တရိ ဘာဝယေ**တိ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနံ ပဟာနတ္ထာယ သဒ္ဓါဒီနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ ဥတ္တရိ ဘာဝေယျ။ ပဉ္စ သင်္ဂ ကတိကေတိ ဧဝံ သန္တေ ပဉ္စန္နံ ရာဂအောသမောဟမာနဒိဋ္ဌိသင်္ဂါနံ အတိက္ကမနေန ပဉ္စသင်္ဂါတိကော ဟုတွာ **ဘိက္ခု ''ဩဃတိဏ္ဏော''တိ ဝုစ္စတိ,** နိတ္ထိဏ္ဏစတုရောဃောတိ ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။

အနညာတံ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓံ စတုသစ္စဓမ္မံ, အမတပဒံယေဝ တ ဉဿာမိ ဇာနိဿာမီတိ ပဋိပန္နဿ ပဌမမဂ္ဂဋ္ဌဿ ဣန္ဒြိယန္တိ **အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ** ။ ပဌမမဂ္ဂဉာဏဥဟိ တံပုဗ္ဗဘာဂဝသေန ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အာဇာနာတိ ပဌမမဂ္ ဂေန ဉာတမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာ ဇာနာတီတိ အညော, တဿ ဣန္ဒြိယန္တိ **အညိန္ဒြိယံ,** ဟေဋ္ဌာ တီသု ဖလေ သု, ဥပရိ တီသု မဂ္ဂေသု စ ဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ အညာတာဝိနော စတူသု သစ္စေသု နိဋ္ဌိတကိစ္စဿ အရဟတော ဣန္ဒြိယန္တိ **အညာတာဝိန္ဒြိယံ,** အဂ္ဂဖလဉာဏဿေတံ အဓိဝစနံ။ **အနဘိသမေတဿာ** တိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓဿ။ **အဘိ သမယာယာ**တိ ပဋိဝေဓာယ။

ဗာလလက္ခဏာနီတိ ဗာလဿ ဥပလက္ခဏကာရဏာနိ။ **ဗာလနိမိတ္တာနီ** တိ ''ဗာလော အယ''န္တိ ဂဟေတုံ နိမိတ္ တာနိ ကာရဏာနိ။ **ဗာလာပအာနာနီ**တိ ဗာလဿ ပဟာရဏာနိ ဝိရုဋ္ဌပာနိ ကမ္မာနိ။ **''ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ''** တိအာဒီသု ဒုစ္စိန္တ တိတံ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပာဒံ မိစ္ဆာဒဿနဉ္စ စိန္တေတီတိ **ဒုစ္စိန္တိတစိန္တီ** ။ ဒုဗ္ဘာသိတံ မုသာဝါဒာဒိံ ဘာသတီတိ **ဒုဗ္ဘာ**

သိတဘာသီ။ ဒုက္ကဋံ ဟဏ္ဏာတိဟတာဒိကမ္မံ ကရောတီတိ **ဒုက္ကဋကမ္မကာရီ** ။ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန သုက္ကပက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိယျော တိ ဥပရူပရိ။ **ပကုဗ္ဗေယျု** န္တိ ဝိရုဗ္ဗေယျုံ။ "ပကုပ္ပေယျု"န္တိပိ ပါဌော။ **ဘုသေနာ**တိ ဒဠှေန။ **ဒဏ္ဍေနာ** တိ ဒဏ္ဍအနေန။ **ဓီရော**တိ ပဏ္ဍိတော သပ္ပညဇာတိကော။ **နိသေဓယေ**တိ ပဋိဗာဟေယျ။ ပုန ကိဉ္စိ ကာတုံ ဝတ္တုံ ဝါ အသမတ္ထံ ကရေယျာတိ အတ္ထော။

ပရန္တိ ပစ္စတ္ထိကံ။ **ယော သတော ဥပသမ္မတီ** တိ ယော သတိမာ ဟုတွာ ဥပသမ္မတိ, တဿ ဥပသမံယေဝါဟံ ဗာလဿ ပဋိသေဓနံ မညာမီတိ အတ္ထော။

ဝဇ္ဇ န္တိ ဒောသံ။ **ယဒာ နံ မညတီ**တိ ယသ္မာ နံ မညတိ။ **အဇ္ဈာရုဟတီ** တိ အဇ္ဈောတ္ထရတိ။ **ကောဝ ဘိယျော ပလာယိန**န္တိ ယထာ ဂေယူထေ တာဝဒေဝ ဒွေ ကတေ ယုဇ္ဈန္တေ ဂောဂဏော ဩလောကေန္တော တိဋ္ဌတိ ယာဝ န ဧကော ပလာယတိ, ယဒာ ပန ပလာယတိ, အထ တံ ပလာယီနံ သဗ္ဗော ဂောဂဏော ဘိယျော အဇ္ဈောတ္ထရတိ, ဧဝံ **ဒုမ္မေဓော** ခမန္တံ ဘိယျော အဇ္ဈောတ္ထရတီတိ အတ္ထော။

သဒတ္ထပရမာ တိ သကတ္ထပရမာ။ **ခန္တျာ ဘိယျော န ဝိဇ္ဇတီ** တိ တေသု သကတ္ထပရမေသု အတ္ထေသု ခန္တိတော ဥတ္တရိတရော အညော အတ္ထော န ဝိဇ္ဇတိ။ **တမာဟု ပရမံ ခန္တိ** န္တိ ယော ဗလဝါ တိတိက္ခတိ, တဿ တံ ခန္တိံ ပရမံ အာဟု။ **ဗာလဗလံ** နာမ အညာဏဗလံ။ **တံ ယဿ ဗလံ, အဗလမေဝ** တံ, န တံ ဗလန္တိ **အာဟု** ကထေန္တိ ဒီပေန္တိ။ **ဓမ္မဂုတ္တဿ** တိ ဓမ္မေန ရက္ခိတဿ ဓမ္မံ ဝါ ရက္ခန္တဿ။ **ပဋိဝတ္တာ** တိ ပဋိပ္ဖရိတွာ ဝတ္တာ, ပဋိပ္ဖရိတွာ ဝါ ယံ ဝါ တံ ဝါ ဝဒေယျာသိ။ ဓမ္မဋ္ဌံ ပန စာလေတုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ **တဿေဝ တေန ပါပိယော** တိ တေန ကောဓေန တဿေဝ ပုဂ္ဂလဿ ပါပံ ဟောတိ။ ကတရဿာတိ ? **ယော ကုဒ္ဓံ ပဋိကုဇ္ဈတိ,** တဿ။ တတ္ထ **ကုဒ္ဓ** န္တိ သမ္ပဒါနေ ဥပယောဂဝစနံ, ကုဒ္ဓဿာတိ အတ္ထော။ **တိကိစ္ဆန္တာန** န္တိ ဧကဝစနေ ဗဟုဝစနံ, တိကိစ္ဆန္တ န္တိ အတ္ထော။ **ဇနာ မညန္တိ** တိ ဧဝရူပံ **အတ္တနော စ ပရဿ စာ** တိ **ဥဘိန္နံ** အတ္ထံ တိကိစ္ဆန္တံ နိပ္ဖာဒေန္တံ ပုဂ္ဂလံ **"ဗာလော အယ"**န္တိ အန္ဓဗာလပုထုဇ္ဇနာ ဧဝံ မညန္တိ။ **ယေ ဓမ္မဿ အကောဝိဒါ** တိ ယေ စတုသစ္စဓမ္မေ အကောဝိဒါ အစ္ဆေကာ, တေ ဧဝံ မညန္တီတိ အတ္ထော။

မုဒ္ဓါ. န္တိ အဓိဂတံ တေရဟိ အနုဘုယျမာနံ ကာမူပကရဏံ **ပတ္တဗ္ဗ** န္တိ တဒေဝ အနာဂတေ အဓိဂန္တဗ္ဗံ အနုဘဝိတဗ္ဗံ, **ဥဘယမေတံ ရဇာနုကိဏ္ဏ** န္တိ တဒုဘယမ္ပိ ရာဂရဇာဒီဟိ အဝကိဏ္ဏံ ။ **အာတုရဿာ** တိ ရာဂါဒိကိလေသာတုရဿ။ **အနုသိက္ခတော** တိ ကိလေသဗဟုလပုဂ္ဂလေ အနုသိက္ခတော။ **ယေ စ သိက္ခာသာရာ**တိ ယေ ယထာသမာဒိန္နံ သီလဝတာဒိသင်္ခာတံ သိက္ခံ သာရတော ဂဟေတွာ ဌိတာ။ တေနာဟ – **"သီလံ ဝတံ ဇီဝိတံ ဗြဟ္မစရိယ"**န္တိ။ တတ္ထ ယံ "န ကရောမီ"တိ ဩရမတိ, တံ **သီလံ**။ ယံ ဝေသဘောဇနကိစ္စစရဏာဒိ, တံ **ဝတံ**။ **ဇီဝိတ**န္တိ အာဇီဝေါ။ **ဗြဟ္မစရိယ** န္တိ မေထုနဝိရတိ။ **ဥပဋ္ဌာနသာရာ** တိ ဧတေသံ သီလာဒီနံ အနုဋ္ဌာနသာရာ။ ဧတေဟိ ဧဝ သံသာရသုဒ္ဓီတိ တာနိ သာရတော ဂဟေတွာ ဌိတာတိ အတ္ထော။

ဣစ္စေတေ ဥဘော အန္တာ တိ ဣတိ သီလဗ္ဗတပရာမာသမုခေန အတ္တကိလမထာနုယောဂေ, ကာမေသု အနဝဇ္ဇသညိတာမုခေန ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေ စာတိ ဧတေ ဥဘော အန္တာ။ တေ စ ခေါ ယထာက္ကမံ အာယတိံ ပတ္တဗ္ဗေ, တေရဟိ ပတ္တေ စ ရာဂရဇာဒိဩကိဏ္ဏေ ကာမဂုဏေ အလ္လီနေဟိ ကိလေသာတုရာနံ အနုသိက္ခန္တေဟိ, သယဉ္စ ကိလေသာတုရေဟေဝ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗာ, တတော ဧဝ စ တေ **ကဋသိဝဍ္ဎနာ** အပရာပရံ ဇရာမရဏေဟိ သိဝထိကာယ ဝဍ္ဎနသီလာ ဧတေနေဝ ကဋသိံ ဝဍ္ဎေန္တိ, သယံ ဝဍ္ဎန္တာ ပရေ စ အနုဒ္ဒဝယေ သမာဒပေန္တာ ဝဍ္ဎာပေန္တိ စာတိ အတ္ထော။

ဥဘော အန္တေ အနဘိညာယာ တိ ယထာဝုတ္တေ ဥဘော အန္တေ အဇာနိတွာ။ **ဩလီယန္တိ ဧကေ** တိ "သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ"တိ ဩလီယနတဏှာဘိနိဝေသဝသေန အဝလီယန္တိ ဧကေ။ **အတိဓာဝန္တိ ဧကေ** တိ ဧကေ – "ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတိ အတ္တာ စ လောကော စာ"တိ အတိဓာဝနာဘိနိဝေသဝသေန အတိက္ကမန္တိ။

န အမညီသု တေသဥ္စ တဏှာဟာဒိမညနာနံ ပဟီနတ္တာ။ တတော ဧဝ အနုဟာအပရိနိဗ္ဗာနတော တိဝိဓမ္ပိ **ဝဋ္ဋံ တေသံ ပညာပနာယ နတ္ထီ**တိ။

ဇညာတိ ဇာနေယျ။ **သံယုဇေ**တိ သံယောဇေယျ။ **မာနုသန္တိ** မနုဿာနံ ဣဒန္တိ မာနုသံ, မနုဿဘဝပရိယာပန္နံ။ **ကိဥ္စိ တဿ သကံ ဟောတီ**တိ တဿ မစ္စုမုခံ ပဝိသန္တဿ သတ္တဿ ကိံ အညံ သကံ နာမ အညတြ ကလ္ယာဏကမ္မတော။ ကမ္မဿကာ ဟိ သတ္တာ။ တေနာဟ – **"တသ္မာ ကရေယျ ကလျာဏ"**န္တိအာဒိ။ တတ္ထ **သမ္ပရာယိက**န္တိ သမ္ပရာယဖလနိဗ္ဗတ္တကံ။

ဣမေ ဓမ္မာ တိ ကုသလာ တ အကုသလာ တ ဓမ္မာ။ **ဝေဝဂဟိတာ**တိ ဝေ သမာဒိန္နာ ဥပ္ပာဒိတာ။ **ဣဒံ ဖလ**န္တိ ဣဒံ ဣဋ္ဌဝိပာကံ အနိဋ္ဌဝိပာကဥ္စ ဖလံ။ **အယမတ္ထော** တိ အယံ ဝုမိ, အယံ ဟာနီတိ အတ္ထော။ **အညမ္ပိ ဝေဝဇာတိယ**န္တိ ကေသဟ္ဗာကရဏီယံ ဝဒတိ။

အာကင်္ခတော န ဇာနေယျု န္တိ တတ္ထ ယေန ဟေတုနာ ဘဂဝတော ယာ အာကင်္ခာ, သာ အညေသံ အဝိသယော တိ အာဟ – **"ကိန္တိ ဘဂဝတ အာကင်္ခတီတိ။ ဣဒံ အဝိသဇ္ဇနီယ"** န္တိ။

တ္တေကော တိ တေပရိမာဏော။ **သီလက္ခန္ဓေ** တိ သီလက္ခန္ဓဟေတု။ "သီလက္ခန္ဓေနာ"တိပိ ပဌော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ဣရိယာပထ**န္တိ ကာယဝစီသမာစာရေ။ **ပဘာဝေ**တိ အာနုဘာဝေ။ **ဟိတေသိတာယ**န္တိ မေတ္တာယ။ **ဣဒ္ဓိယ** န္တိ ဣဒ္ဓိဝိဓာယ။ တွေကကာ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, တေ စ ပစ္စေကံ ဝေပဘာတာ။ တထာ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ ဝေမာနုဘာတနိ။ အရိယသဗ္ဗော ဝေဝိဝေဂုဏောဟိ ယုတ္တောတိ။

တိဏ္ဏံ ရတနာနံ မဟာနုဘာဝတာ န သဗ္ဗထာ အညေသံ ဝိသယော, ဘဂဝတော ဧဝ ဝိသယောတိ အာဟ – **"ဗုဒ္ဓဝိသယော အဝိသဇ္ဇနီယော"**တိ။ တေန ယော အညောပိ အတ္ထော ဗုဒ္ဓဝိသယော, သော အဝိသဇ္ဇနီယောတိ ဒဿေတိ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ ဘဂဝတာ – "ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော န စိန္တေတဗ္ဗော, ယံ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ"တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။ **ကတမာ ပုဗ္ဗာ ကောဋိတိ အဝိသဇ္ဇနီယ** န္တိ "ကတမာ ပုဗ္ဗာ ကောဋိ"တိ ကေနစိ ကတံ ပုစ္ဆနံ အဝိသဇ္ဇနီယံ။ ကသ္မာ? သံသာရဿ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော။ တေနေတဟ – "ပုရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတီ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁)။ တတ္ထ **န ပညာယတီ**တိ န ဒိဿတိ, န ဥပလဗ္ဘတီတိ အတ္ထော။ န ပညာယတီတိ အညဿ ဉာဏဝိသယော န ဟောတီတိ ပန အတ္ထံ သန္ဓာယ **"န ပညာယတီတိ သာဝကာနံ ဉာဏဝေကလ္လေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အတ္တူပနာယိကာ** တိ အတ္တာ ဥပနေတဗ္ဗော ဧတိဿာတိ အတ္တူပနာယိကာ။ **နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ အဝိဇာနနာ** တိ ဧတေန ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော ဧဝ န ပညာယတိ, န တတ္ထ ဉာဏဿ ပဋိဃာတောတိ ဒဿေတိ။

ယံ ပန အတ္တိ, တံ အညေသံ အပ္ပမေယျမ္ပိ ဘဂဝတော န အပ္ပမေယျန္တိ ဘဂဝတော သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတ ဉာဏတံ ဒဿေတုံ **"ယထာ ဘဂဝတ ကောကာလိကံ ဘိက္ခုံ အာရဗ္ဘာ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အညတရံ ဘိက္ခု**န္တိ နာမကေတွေန အပာကဋံ။ "ကီဝ ဒီဃံ နု ခေါ, ဘန္တေ, ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ပမာဏ"န္တိ ပဥှံ ပုစ္ဆိတွာ နိသိန္နံ ဧကံ ဘိက္ခုံ ဝေမာဟာတိ။ ဇွောယံ ဟဌသေသော – ဒီဃံ ခေါ, ဘိက္ခု, ပဒုမေ နိရယေ အာယုပ္ပမာဏံ, တံ န သုကရံ သင်္ခာတုံ "ဇွေကကာနိ ဝဿာနိ"တိ တ "ဇွေကကာနိ ဝဿသတာနိ"တိ တ "ဇွေကကာနိ ဝဿသဟဿာနိ"တိ တ "ဇွေကကာနိ ဝဿသတသဟဿာနိ"တိ တတိ။ သက္ကာ ပန, ဘန္တေ, ဥပမာ ကာတုန္တိ။ "သက္ကာ ဘိက္ခူ"တိ ဘဂဝတ အတေစ။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလတဟော။ တတော ပုရိသော ဝဿသတဿ ဝဿသတဿ အစ္စယေန ဧကမေကံ တိလံ ဥဒ္ဓရေယျ။ ခိပ္ပတရံ ခေါ သော, ဘိက္ခု, ဝီသတိခါရိကော ကောသလကော တိလတဟော ဣမိနာ ဥပက္ကမေန ပရိက္ခယံ ပရိယာအနံ ဂစ္ဆေယျ, န တွေဝ ဧကော အဗ္ဗုဒေါ နိရယော။ သေယျထာပိ, ဘိက္ခု, ဝီသတိ အဗ္ဗုဒါ နိရယာ, ဧဝမေကော နိရဗ္ဗုဒေါ နိရယောတိအာဒိ (သံ. နိ. ၁.၁၈၁; အ. နိ. ၁၀.၈၉; သု. နိ. ကောကာလိကသုတ္တ)။

တတ္ထ **ဝီသတိခါရိကော**တိ မာဂဓကေန ပတ္ထေန စတ္တာရော ပတ္ထာ ကောသလရဋ္ဌေ ဧကော ပတ္ထော ဟောတိ။ တေန ပတ္ထေန စတ္တာရော ပတ္ထာ အာဠှကံ, စတ္တာရိ အာဠှကာနိ ဒေါဏံ, စတုဒေါဏာ မာနိကာ, စတုမာနိ

ကာ ခါရီ။ တာယ ခါရိယာ ဝိသတိခါရိကော တိလတဟော။ **တိလတဟော**တိ တိလသကဋ္ဌံ။ **အဗ္ဗုဒေ နိရယော** တိ အဗ္ဗုဒေ နာမ ကောေ ပစ္စေကနိရယော နတ္ထိ, အဝီစိမ္ဟိ ဧဝ ပန အဗ္ဗုဒဂဏနာယ ပစ္စနောကာသော ''အဗ္ဗုဒေ နိရယော''တိ ဝုတ္တော။ ဧသ နယော **နိရဗ္ဗုဒာ** ဒီသုပိ။

တတ္ထ ဝဿဂဏနာပိ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယထာ ဟိ သတံသတသဟဿာနိ **ကောဋိ** ဟောတိ။ ဧဝံ သတံသတသဟဿကောဋိယော **ပကောဋိ** နာမ။ သတံသတသဟဿပကောဋိယော **ကောဋိပကောဋိ** နာမ။ သတံသတသဟဿကောဋိပကောဋိယော **နဟုတံ**။ သတံသတသဟဿနဟုတာနိ **နိန္နဟုတံ** ။ သတံသတသဟဿာနိ နိန္နဟုတာနိ ဧကော **အဗ္ဗုဒေ**။ တတော ဝီသတိဂုဏော **နိရဗ္ဗုဒေ** ။ ဧသ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ အယဉ္စ ဂဏနာ အပရိစိတာနံ ဒုက္ကရာတိ ဝုတ္တံ – ''တံ န သုကရံ သင်္ခာတု''န္တိ။ ကေစိ ပန ''တတ္ထ တတ္ထ ပရိဒေဝနာနတ္တေန ကမ္မကာရဏနာနတ္တေနပိ ဣမာနိ နာမာနိ လဒ္ဓာနီ''တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ''သီတနရကာ ဧတေ''တိ။ **စိတ္တံ အာဃာတေတွတ** တိ စိတ္တံ ပဒူသေတွတ။

၁၁၅။ **ဇိနော**တိ ပကာရပုစ္ဆာ။ **ကေန ဇိနော**တိ ကာရဏပုစ္ဆာ။ ကေန ကာရဏေန ကေန ဟေတုနာ ကာယ ပဋိပတ္တိယာ ဇိနောတိ ပုစ္ဆတိ။ **ကထန္တိ** ပန ကေန ပကာရေန ကိံ အတီတာနံ, ဥဒာဟု အနာဂတာနံ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ကိလေသာနံ ပဟာနေန ဇိနောတိ ပုစ္ဆတိ, တသ္မာ တံ **''ဝိသဇ္ဇနီယ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ **ကတမော ဇိနော**တိ ကိံ ရူပံ ဇိနော, ဥဒာဟု ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ ဇိနော။ ရူပာဒိဝိနိမုတ္တော တ အညော ဇိနော, ယော ''အတ္တာ''တိ ဝုစ္စတီတိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **''အဝိသဇ္ဇနီယ''**န္တိ။ **ကိတ္တကော** တိ ပမာဏတော ကိံပရိမာဏော။

အတ္ထိ **တထာဂတော**တိ အတ္ထိ သတ္တော။ ယွတယမာယသ္မာ ''ဧဝံနာမော ဧဝံကေတ္တော''တိ ပဉ္စက္ခန္ဓေ ဥပာဒာယ ပညပီယတိ, တသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ ဝုတ္တံ **''ဝိသဇ္ဇနီယ''**န္တိ။ **ရူပံ တထာဂတော**တိ ရူပံ အတ္တာတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝသေန ပုစ္ဆတီတိ ကတွတ ဝုတ္တံ **''အဝိသဇ္ဇနီယ''**န္တိ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၁၆။ **ပီဠသမာရုဠှာဟန္တိ**အာဒီနိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနာနိ။ **ကာယေန ဒုစ္စရိတာနိ** တိ ကာယေန ဒုဋ္ဌု ကတာနိ။ **ဩလမ္ဗန္တီ** တိ အဝလမ္ဗန္တိ အဝတ္ထရိယန္တိ။ သေသပဒဒွယံ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ဩလမ္ဗနာဒိအာကာရေန ဟိ တာနိ ဥပဋ္ဌဟန္တိ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **မဟတန္တိ** မဟန္တာနံ။ **ပထဝိယံ ဩလမ္ဗန္တီ** တိ ပထဝိတလေ ပတ္ထရန္တိ။ သေသပဒဒွယံ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ပတ္ထရဏာကာရောယေဝ ဟေသ။ **တတ္ရ, ဘိက္ခဝေ, ဗာလဿာ** တိ တသ္မိံ ဥပဋ္ဌဟနာကာရေ ဗာလဿ ဧဝံ ဟောတိ။

လာဘာ တေ, ဘိက္ခဝေ တိ ဘိက္ခဝေ, ယေ ဣမေ တုမှေဟပိ ပဋိလဒ္ဓါ မနုဿတ္တာသဒ္ဓါပဋိလာဘာဒယော, လာဘာ တေ တုမှာကံ လာဘာ ဧဝ။ **သုလဒ္ဓ** န္တိ ယမ္ပိဒံ ပဗ္ဗဇိတွတ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလာဒိသမ္ပာဒနံ လဒ္ဓံ, တမ္ပိ သုလဒ္ဓံ။ **ခဏော တေ ပဋိလဒ္ဓော** တိ အဋ္ဌအက္ခဏဝဇ္ဇိတော နဝမောယံ ခဏော ပဋိလဒ္ဓော မဂ္ဂ **ဗ္ရဟ္မစရိယတသာယ။ ''ဒိဋ္ဌာ မယာ''**တိအာဒိနာ ကေဒေသနိဒ္ဒေသနေန အဋ္ဌ အက္ခဏေ ဝိဘာဝေတိ။

၁၁၇။ **ယဟိန္တိ** ယံ ယံ ဒုဂ္ဂတိံ **ယော ဂစ္ဆတိ။ သော နံ အစမ္မော** တိ ယော အစမ္မော တေန **စရိတော,** သော နံ အစမ္မစာရိံ ပုဂ္ဂလံ။ **ဟနာတီ**တိ ဗာဓတိ။

အပ္ပေသက္ခတာ တိ အပ္ပာနုဘာဝတာ။ **ဒုဗ္ဗဏ္ဏတာ** တိ ဝိရူပတာ ဗီဘစ္ဆတာ။ **ဒုပ္ပညတာ** တိ နိပ္ပညတာ အဟေတုကပဋိသန္ဓိဝသေန ဧဠမူဂတာ။

၁၁၈။ **နုရက္ခီ** တိ စတုန္နံ ဝစီဒုစ္စရိတာနံ ပရိဝဇ္ဇနေန တစာနုရက္ခီ။ အဘိဇ္ဈာဒီနံ အနုပ္ပာဒနေန မနသာ သုဋ္ဌု **သံဝုတော။** ပာဏာတိပာတာဒယော ပဇဟန္တော **ကာယေန စ အကုသလံ န ကယိရာ, ဧတေ တယော ကမ္မပထေ ဝိသောဓယေ။** ဧဝံ ဝိသောဓေန္တော ဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧသကေဟိ ဗုဒ္ဓာဒီဟိ ဣသီဟိ **ပဝေဒိတံ** အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ **မဂ္ဂံ** အာရာဓေယျာတိ။ **ဒုက္ကဋ္ဌ** န္တိ **ကာယေန တစာယ မနသာ** စ ဒုက္ကဋ္ဌံ သာဝဇ္ဇံ ဒုက္ခုဒြယံ ဒုဂ္ဂတိသံဝတ္တနိယံ ကမ္မံ **ယဿ နတ္ထိ။ သံဝုတံ တီဟိ ဌာနေဟီ**တိ ဧတေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ ပဝေသနိဝာရဏတော ပိဟိတံ, **တံ အဟံ ''ဗြာဟ္မဏ''**န္တိ ဝဒာမီတိ။

အစ္စန္တဒုသ္သီလ္လ န္တိ ကေန္တဒုသ္သီလဘာဝေ။ ဂိဟီ တပိ ဇာတိတော ပဋ္ဌာယ ဒသ အကုသလကမ္မပထေ ကရောန္တော, ပဗ္ဗဇိတော တပိ ဥပသမ္ပန္နဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ ဂရုကာပတ္တိံ အာပဇ္ဇမာနော အစ္စန္တဒုသ္သီလော နာမ။ ဣဓ ပန ယော ဒွိသု တီသု အတ္တဘာဝေသု ဒုသ္သီလော, တဿ ဂတိယာ အာဂတံ ဒုသ္သီလဘာဝံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ဒုသ္သီလဘာဝေတိ စေတ္ထ ဒုသ္သီလဿ ဆ ဒွါရာနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နာ တဏှာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **မာလုဝါ သာလမိဝေါတ္ထတ**န္တိ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ တံ တဏှာသင်္ခါတံ ဒုသ္သီလျံ။ ယထာ နာမ မာလုဝါ သာလံ ဩတ္ထတံ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ပတ္တေဟိ ဥဒကံ ပဋိစ္ဆိတ္ဝာ သံဘဉ္ဇနဝသေန သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ပရိယောနန္ဓတိ, ဧဝံ အတ္တဘာဝံ ဩတ္ထတံ ပရိယောနန္ဓိတ္ဝာ ဌိတံ **သော** မာလုဝါယ သံဘဉ္ဇိတ္ဝာ ဘူမိယံ ပါတိယမာနော ရုက္ခော ဝိယ တာယ ဒုသ္သီလျသင်္ခါတာယ တဏှာယ သံဘဉ္ဇိတ္ဝာ အပါယေသု ပါတိယမာနော, **ယထာ နံ** အနတ္ထကာမော **ဒိသော ဣစ္ဆတိ, တထာ အတ္တာနံ ကရောတိ** နာမာတိ အတ္ထော။

"အတ္တနာ ဟိ ကတ"န္တိ ကထာယ အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယထာ ဟာသာဏမယံ ဟာသာဏသမ္ဘဝံ **ဝဇိရံ** တမေဝ **အသ္မမယံ မဏိံ** အတ္တနော ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနသင်္ခါတံ ဟာသာဏမဏိံ ခါယိတ္ဝာ ဆိဒ္ဒါဆိဒ္ဒံ ခဏ္ဍာခဏ္ဍံ ကတ္ဝာ အပရိဘောဂံ ကရောတိ, ဧဝမေဝံ **အတ္တနာ ကတံ** အတ္တနိ ဇာတံ **အတ္တသမ္ဘဝံ ပါပံ ဒုမ္မေဓံ** နိပ္ပညံ ပုဂ္ဂလံ စတူသု အပါယေသု **အဘိမတ္ထတိ** ကန္တတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ။

နိသေဝိယာတိ ကတ္ဝာ။ **ဂရုဟာ**တိ ကရယ္ဟာ။ **ဗာလမတီ**တိ မန္ဒဗုဒ္ဓိနော။ **ခယာ စ ကမ္မဿာ** တိ ကမ္မက္ခယကရဉာဏေန ကမ္မဿ ခေပနတော။ **ဝိမုတ္တစေတသော**တိ သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိယာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တိယာ စ ဝိမုတ္တစိတ္တော။ **နိဗ္ဗန္တိ တေ ဇောတိရိဝိန္ဓနက္ခယာ** တိ ယထာ နာမ အနုပါဒါနော ဇာတဝေဒေါ နိဗ္ဗာယတိ, ဧဝမေဝံ အဘိသင်္ခါရဿ ဝိညာဏဿ အနဝသေသက္ခယာ နိဗ္ဗာယတိ။

"၂၃. ထာပိ ဘမရော"တိ ကထာယံ **ဘမရော**တိ ယာ ကာစိ မဓုကရဇာတိ။ **ပုပ္ဖ** န္တိ ပုပ္ဖာရာမေ စရန္တော ပုပ္ဖဉ္စ တဿ **ဝဏ္ဏဉ္စ ဂန္ဓဉ္စ အဟေဌယံ** အဟေဌယန္တော အဝိနာသေန္တော စရတီတိ အတ္ထော။ ဧဝံ စရိတ္ဝာ စ **ပလေတိ ရသမာဒါယာ**တိ ယာဝဒတ္ထံ ရသံ ပိဝိတ္ဝာ အပရမ္ပိ မဓုကရဏတ္ထာယ ရသံ ဂဟေတ္ဝာ ဍေတိ။ သော ဧကံ ဝနဂဟနံ အဇ္ဈောဂါဟေတ္ဝာ ရုက္ခသုသိရာဒီသု တံ ရဇမိဿကံ ရသံ ဌပေတ္ဝာ အနုပုဗ္ဗေန မဓုရရသံ မဓုံ ကရောတိ, န တဿ ပုပ္ဖာရာမေ စရိတပစ္စယာ ပုပ္ဖံ ဝါ တဿ ဝဏ္ဏော ဝါ ဂန္ဓော ဝါ ဝိနဿတိ, အထ ခေါ ပုပ္ဖံ ယာကတိကမေဝ ဟောတိ။ **ဧဝံ ဂါမေ မုနီ စရေ**တိ ဧဝံ သေက္ခော အသေက္ခော ဝါ အနဂါရိယမုနိ ကုလပဋိပါဋိယာ ဂါမေ ဘိက္ခံ ဂဏှန္တော စရေယ္ယာတိ အတ္ထော။ န ဟိ တဿ ဂါမေ စရဏပစ္စယာ သဒ္ဓါဟာနိ ဝါ ဘောဂဟာနိ ဝါ ဟောတိ, သဒ္ဓါပိ ဘောဂါပိ ယာကတိကာဝ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စရိတ္ဝာ စ ပန ဂါမတော နိက္ခမိတ္ဝာ ဗဟိဂါမေ ဥဒကဖာသုကဋ္ဌာနေ သင်္ဃာဋိံ ပညပေတ္ဝာ နိသိန္နော အက္ခဗ္ဘဉ္ဇန- (မိ. ပ. ၆.၁.၂) ဝဏလေပနပုတ္တမံသူပမဝသေန (မိ. ပ. ၆.၁.၂; သံ. နိ. ၂.၆၃) ပစ္စဝေက္ခန္တော ပိဏ္ဍပါတံ ပရိဘုဉ္ဇိတ္ဝာ တထာရူပံ ဝနသဏ္ဍံ အနုပဝိသိတ္ဝာ အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တော မဂ္ဂဖလာနိ ဟတ္ထဂတာနေဝ ကရောတိ။ အသေက္ခမုနိ ပန ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရမနုယုဉ္ဇတိ။ အယမဿ ဘမရေန မဓုကရေန သရိက္ခတာ။ ခီဏာသဝေ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတောတိ။

ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရသံဝုတော ဝိဟရတီ တိ ယော နံ ဟတ္ထိ ရက္ခတိ, တံ မောက္ခေတိ မောစေတိ အာပါယိကာဒီဟိ ဒုက္ခေဟီတိ ဟတ္ထိမောက္ခော။ သော ဧဝ ကာယိကဝါစသိကဿ ဝီတိက္ကမဿ သံဝရဏတော ပိဒဟနတော သံဝရော။ တေန ဟတ္ထိမောက္ခသံဝရေန သံဝုတော သမန္နာဂတော ဟုတ္ဝာ သဗ္ဗိရိယာပထေသု စရတိ။ **အာစာရဂေါစရသမ္ပန္နော** တိ အာစာရေန စ ဂေါစရေန စ သမ္ပန္နော။ **အဏုမတ္တေသူ** တိ အပ္ပမတ္တကေသု။ **ဝဇ္ဇေသူ** တိ အကုသလဓမ္မေသု။ **ဘယဒဿာဝီ**တိ ဘယံ ဒဿီ။ **သမာဒါယ သိက္ခတိ သိက္ခာပဒေသူ** တိ သိက္ခာပဒေသု ယံ ကိဉ္စိ သိက္ခိတဗ္ဗံ, တံ သဗ္ဗံ သမ္မာ အာဒိယိတ္ဝာ သိက္ခတိ။

ကာယကမ္မဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော, ကုသလေန ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ တိ ဧတ္ထ အာစာရဂေါစရဂ္ဂဟဏေနေဝ ကုသလေ ကာယကမ္မေ ဝစီကမ္မေ စ ဂဟိတေပိ ယသ္မာ ဣဒံ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလံ န အာကာသာဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ကာယဝစီဒွါရေသု ဧဝ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တဿ ဥပ္ပတ္တိဒွါရဒဿနတ္ထံ "ကာယဝစီကမ္မေန သမန္နာဂတော, ကုသလေနာ"တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန တေန သမန္နာဂတော, တသ္မာ ပရိသုဒ္ဓါဇီဝေါ, အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပိ သီလမေဝါတိ ဒ

သ္မနုတ္တံ ဇော် ဝုတ္တံ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ – ''ကတမေ စ ထပတိ ကုသလာ သီလာ? ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ, ပရိသုဒ္ဓံ အာဇီဝမ္ပိ ခေါ အဟံ ထပတိ သီလသ္မိံ ဝဒါမီ''တိ (မ. နိ. ၂.၂၆၅)။ **အာရဒ္ဓဝီရိယော** တိ ယသ္မာ ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ ဟောတိ, သော ''အာရဒ္ဓဝီရိယော''တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ယော ဂဏသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတွာ စတူသု ဣရိယာပထေသု အဋ္ဌအာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေန ဧကော ဟောတိ, တဿ ကာယိကံ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ နာမ ဟောတိ။ ယော စိတ္တသင်္ဂဏိကံ ဝိနောဒေတွာ အဋ္ဌသမာပတ္တိဝသေန ဧကော ဟောတိ, ဂမနာဒီသု ဥပ္ပန္နကိလေသံ ဥပ္ပန္နဋ္ဌာနေယေဝ နိဂ္ဂဏှိတွာ ဗျာနံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တဿ စေတသိကံ ဝီရိယံ အာရဒ္ဓံ နာမ ဟောတိ။ ဇဝံ အာရဒ္ဓဝီရိယော။ **ထာမတာ**တိ ဉ်ာဏိမာ။ **ဒဠှပရက္ကမော** တိ ထိရပရက္ကမော။ **အနိက္ခိတ္တဓုရော။ပေ.။ သစ္စိကိရိယာယာ** တိ သံကိလေသဓမ္မာနံ ပဟာနတ္ထံ ဝေဒနဓမ္မာနံ သမ္ပာဒနတ္ထံ , ပစ္စက္ခကရဏတ္ထဉ္စ ဓုရံ အနိက္ခိပိတွာ ဝီရိယံ ဥဿု ဣာပေန္တော ဝိဟရတိ။ **ပညာ**တိ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယပရိဂ္ဂဟိကာယ ပညာယ သမန္နာဂတော။ တေနာဟ **''ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ''**တိ။

နတ္ထိ ပုတ္တသမံ ပေမ န္တိ မာတာပိတရော ဝိရူပေပိ အတ္တနော ပုတ္တေ သုဝဏ္ဏဗိမ္ဗံ ဝိယ မညန္တိ မာလာဂုဠေ ဝိယ သီသာဒီသု ကတွာ ပရိဟရမာနာ။ တေဟိ ဥဟဒိတာပိ သြမုတ္တိတာပိ ဂန္ဓဝိလေပနံ ပဋိစ္ဆန္နာ ဝိယ သောမနဿံ အာပဇ္ဇန္တိ။ တေနာဟ – ''နတ္ထိ ပုတ္တသမံ ပေမ''န္တိ။ ပုတ္တပေမေန သမံ ပေမံ နာမ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ကေသမိ**တန္တိ ကေဟိ သမံ ကေနေသဒိသံ အညံ **ဓနံ** နာမ **နတ္ထိ။ သူရိယသမာ အာဘာ**တိ သူရိယာဘာယ သမာ အညာ **အာဘာ** နာမ **နတ္ထိ။ သမုဒ္ဒပရမာ** တိ ယေ ကေစိ အညေ သရာ နာမ, သဗ္ဗေ တေ သမုဒ္ဒပရမာ။ သမုဒ္ဒော တေသံ ဥတ္တမော, သမုဒ္ဒသဒိသံ အညံ ဥဒကံ နိအနံ နာမ နတ္ထိ ဘဂဝတာတိ ဝဒတိ။

ယသ္မာ ပန အတ္တပေမေန သမံ ပေမံ နတ္ထိ။ မာတာပိတရော ဟိ ဆဍ္ဍေတွာပိ ပုတ္တဓီတရော အဟောသေတွာ အတ္တာနမေဝ ပောသေန္တိ။ ဓညေန စ **သမံ ဓနံ** နာမ **နတ္ထိ**။ တထာရူပေ ဟိ ကာလေ ဟိရညသုဝဏ္ဏာဒီနိပိ ကေမဟိံသာဒီနိပိ ဓညဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဓညသာမိကာနမေဝ သန္တိကံ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ပညာယ စ **သမာ အာဘာ** နာမ **နတ္ထိ**။ သူရိယာဒယော ဟိ ဧကဒေသံယေဝ သြဘာသေန္တိ, ပစ္စုပ္ပန္နမေဝ စ တမံ ဝိနောဒေန္တိ, ပညာ ပန ဒသသဟဿိမ္ပိ လောကဓာတုံ ဧကပဇ္ဇောတံ ကာတုံ သက္ကောတိ, အတီတံသာဒိပဋိစ္ဆာဒကဉ္စ တမံ ဝိဓမတိ။ မေဃဝုဋ္ဌိယာ စ သမော သရော နာမ နတ္ထိ။ နဒီ တ ဟိ ဟောတု တဋ္ဌာကာဒီနိ တ, ဝုဋ္ဌိသမော သရော နာမ နတ္ထိ။ မေဃဝုဋ္ဌိယာ ဟိ ပစ္ဆိန္နာယ မဟာသမုဒ္ဒေ အင်္ဂုလိပဗ္ဗတေမနမတ္တမ္ပိ ဥဒကံ န ဟောတိ, ဝုဋ္ဌိယာ ပန ပဝတ္တမာနာယ ယာဝ အာဘဿရဘဝနာပိ ဧကောဒကံ ဟောတိ။ တသ္မာ ဘဂဝတာ ဒေဝတာဝစနံ ပဋိက္ခိပနဝသေန ပဋိကထံ ဝဒန္တော **''နတ္ထိ အတ္တသမံ ပေမ''**န္တိအာဒိမာဟ။

ဤသူ့ဓ ဘီတာတိ ကိံ နု ဘီတာ။ **မဂ္ဂေ စနေကာယတနော ပဝုတ္တော** တိ အဋ္ဌတိံသာရမ္မဏဝသေန အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ မဂ္ဂေ ကထိတော, ဇဝံ သန္တေ ကိဿ ဘီတာ ဟုတွာ အယံ ဇနတာ ဒ္ဓတသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော အဂ္ဂဟေသီတိ ဝဒတိ။ **ဘူရိပညာ**တိ ဗဟုပည ဥဿန္နပည။ **ပရလောကံ န ဘာယေ**တိ ဣမသ္မာ လောကာ ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တော န ဘာယေယျ။

ပဏိဓာယာတိ ဌပေတွာ။ **ဃရမာဝသန္တော** တိ အနာထပိဏ္ဍိကာဒယော ဝိယ ဗဟွန္နပါနေ ဃရေ ဝသန္တော။ **သံဝိဘာဂီ**တိ အစ္ဆရာယ ဂဟိတမ္ပိ နခေန ဖာလေတွာ ပရဿ ဒတွာဝ ဘုဉ္ဇနသီလော။ **ဝဒညူ**တိ ယာစကာနံ ယာစနဝသေန ဝုတ္တဝစနညူ, ဝစနီယော တ။ တွေ စ **တာစ**န္တိ စတ္တာရိ ဝစီသုစရိတာနိ ဂဟိတာနိ။ **မနန္တိ** တီဏိ မနောသုစရိတာနိ။ **ကာယေနာ**တိ တီဏိ ကာယသုစရိတာနိ။ ဣမေ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ ပုဗ္ဗသုဒ္ဓိအင်္ဂံ နာမ။ **''ဗဟွန္နပါနံ ဃရမာဝသန္တော''**တိ ဣမိနာ ယညဥပက္ခရော ဂဟိတော။ **သဒ္ဓေ** တိ ဇဝံ အင်္ဂံ, **မုဒူ**တိ ဇဝံ, **သံဝိဘာဂီ**တိ ဇဝံ, **ဝဒညူ**တိ ဇဝန္တိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ သန္ဓာယ **''ဧတေသု ဓမ္မေသု ဌိတော စတူသူ''** တိ အာဟ။

အပရော နယော – ''တစ''န္တိအာဒီနိ တီဏိ အင်္ဂါနိ, ''ဗဟွန္နပါန''န္တိ ဣမိနာ ယညဥပက္ခရောဝ ဂဟိတော, ''သဒ္ဓေ မုဒု သံဝိဘာဂီ ဝဒညူ''တိ ဇဝံ အင်္ဂံ။

အပရော ဒုကနယော နာမ ဟောတိ – ''တစံ မနဉ္စာ''တိ ဇဝံ အင်္ဂံ, ''ကာယေန ဟဟာနိ အကုဗ္ဗမာနော ဗဟွန္နပါနံ ဃရမာဝသန္တော''တိ ဇဝံ, ''သဒ္ဓေ မုဒူ''တိ ဇဝံ, ''သံဝိဘာဂီ ဝဒညူ''တိ ဇဝန္တိ ဧတေသု စတူသု ဓမ္မေသု ဌိတော ဓမ္မေ ဌိတော နာမ ဟောတိ။ သော ဣတော **ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တော** န ဘာယတိ။

ကာယသမာစာရမ္ပိ တိအာဒိ ဟတိမောက္ခသံဝရဒဿနံ။ တတ္ထ **ဒုဝိဓေနာ**တိ ဒွိဝိဓေန, ဒွီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟီတိ အတ္ထော။ **ဇညာ**တိ ဇာနေယျ။ သီလကထာ စ နာမေသာ ကမ္မပထဝသေန တ ပဏ္ဏတ္တိဝသေန တ ကထေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ကမ္မပထဝသေန တာဝ ကထေန္တေန အသေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရော ပာဏာတိပာတာဒိန္နာဒာနမိစ္ဆာစာရေဟိ ကထေတဗ္ဗော။ ပဏ္ဏတ္တိဝသေန ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒဝီတိက္ကမဝသေန။ သေဝိတဗ္ဗကာယသမာစာရော ပာဏာတိပာတာဒိဝေရမဏီဟိ စေဝ ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒအဝီတိက္ကမေန စ ကထေတဗ္ဗော။

အသေဝိတဗ္ဗဝစီသမာစာရော မုသာဝါဒာဒိဝစီဒုစ္စရိတေန စေဝ ဝစီဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒဝီတိက္ကမေန စ ကထေတဗ္ဗော။ သေဝိတဗ္ဗဝစီသမာစာရော မုသာဝါဒာဒိဝေရမဏီဟိ စေဝ ဝစီဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒအဝီတိက္ကမေန စ ကထေတဗ္ဗော။

ပရိယေသနာ ပန ကာယတစာဟိ ပရိယေသနာ ဧဝ, သာ ကာယဝစီသမာစာရဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာပိ ယသ္မာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ နာမ တေသ္ဝေယေဝ ဒွါရေသု ဝါယေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န အာကာသေ, တသ္မာ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ နသေဝိတဗ္ဗပရိယေသနာ အနရိယပရိယေသနာယ ကထေတဗ္ဗာ, သေဝိတဗ္ဗပရိယေသနာ အရိယပရိယေသနာယ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အနရိယပရိယေသနာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ ဇာတိဓမ္မော သမာနော ဇာတိဓမ္မံယေဝ ပရိယေသတီ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၇၄)။ တထာ ''ကတမာ စ, ဘိက္ခဝေ, အရိယပရိယေသနာ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော အတ္တနာ ဇာတိဓမ္မော သမာနော ဇာတိဓမ္မေ အာဒီနဝံ ဝိဒိတွာ အဇာတံ အနုတ္တရံ ယောဂက္ခေမံ နိဗ္ဗာနံ ပရိယေသတီ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၇၅)။

မဇ္ဈတ္တနုဋ္ဌင်္ဂိကော တိ ဇဋ္ဌမင်္ဂဒယော တ ဟောန္တု ဒွါတသင်္ဃဒိဋ္ဌဂတမဂ္ဂ တ, သဗ္ဗေသမ္ပိ မဂ္ဂါနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီဟိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအာဒီနံ အဋ္ဌန္နံ ဟာပဓမ္မာနံ ပဟာနကရော နိရောဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စတူသုပိ သစ္စေသု ဒုက္ခပရိဇာနနာဒိကိစ္စံ သာဓယမာနော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေ **သေဋ္ဌော** ဥတ္တမော။ **သစ္စာနံ စတုရော ပဒာ**တိ ''သစ္စံ ဘဏေ န ကုဇ္ဈေယျာ''တိ (ဓ. ပ. ၂၂၄) အာဂတံ ဝစီသစ္စံ တ ဟောတု, ''သစ္စော ဗြာဟ္မဏော, သစ္စော ခတ္တိယော''တိအာဒိဘေဒံ သမ္မုတိသစ္စံ တ, ''ဣဒမေဝ သစ္စံ မောဃမည''န္တိ (မ. နိ. ၃.၃၃၁; ဥဒါ. ၅၄; မဟာနိ. ၂၀) ဒိဋ္ဌိသစ္စံ တ, ''ဧကဉှိ သစ္စံ န ဒုတိယမတ္ထိ''တိ (သု. နိ. ၈၉၀; မဟာနိ. ၁၁၉) ဝုတ္တံ ပရမတ္ထသစ္စံ တ ဟောတု။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဣမေသံ သစ္စာနံ ပရိဇာနိတဗ္ဗဋ္ဌေန ပဟာတဗ္ဗဋ္ဌေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဋ္ဌေန ဘာဝေတဗ္ဗဋ္ဌေန ဧကပဋိဝေဓဋ္ဌေန တထပဋိဝေဓဋ္ဌေန စ ''ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ''န္တိအာဒယော (မဟာဝ. ၁၄; ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; မ. နိ. ၁.၁၂၀) စတုရော ပဒာ သေဋ္ဌာ နာမ။ **ဝိရာဂေ သေဋ္ဌော ဓမ္မာန**န္တိ ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ တ အသင်္ခတာ တ, ဝိရာဂေ တေသံ ဓမ္မာနံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ၅.၃၂; ဣတိဝု. ၉၀) ဝစနတော နိဗ္ဗာနသင်္ခာတော ဝိရာဂေ သဗ္ဗဓမ္မာနံ သေဋ္ဌော။ **ဒွိပဒါနဉ္စ စက္ခုမာ** တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဒေဝမနုဿာဒိဘေဒါနံ ဒွိပဒါနံ ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမာ ဘဂဝါ ဝ သေဋ္ဌောတိ။

အဂ္ဂါနီ တိ ဥတ္တမာနိ။ **ယာဝတာ**တိ ယတ္တကာ။ **အပဒါ**တိ နိပ္ပဒါ အဟိမစ္ဆာဒယော။ **ဒွိပဒါ**တိ မနုဿပက္ခိဇာတာဒယော။ **စတုပ္ပဒါ** တိ ဟတ္ထိအဿာဒယော ။ **ဗဟုပ္ပဒါ** တိ သတပဒိအာဒယော။ **ရူပိနော**တိ ကာမာဝစရရူပါဝစရသတ္တာ။ **အသညိနော**တိ အသညီဘဝေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ။ **နေဝသညီနာသညိနော**တိ ဘဝဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာ။ **အဂ္ဂမက္ခာယတီ**တိ ဂုဏေဟိ အဂ္ဂေ ဥတ္တမော သေဋ္ဌော အက္ခာယတိ။

အသင်္ခတာနန္တိ နိဗ္ဗာနမေဝ ဝုတ္တံ။ **ဝိရာဂေ**တိအာဒီနိ စ နိဗ္ဗာနဿေဝ နာမာနိ။ တဉှိ အာဂမ္မ သဗ္ဗေ ကိလေသာ ဝိရဇ္ဇန္တိ, သဗ္ဗေ ရာဂမဒါဒယော မဒါ နိမ္မဒါ ဟောန္တိ အဘာဝံ ဂစ္ဆန္တိ , သဗ္ဗာ ပိပာသာ ဝိနယံ ဥပေန္တိ, သဗ္ဗေ အာလယာ သမုဂ္ဃာတံ ဂစ္ဆန္တိ, ဝဋ္ဋာနိ ဥပစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, တဏှာ ခီယတိ, သဗ္ဗပရိဠာဟာ ဝူပသမ္မန္တိ, ဝဋ္ဋဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ နိဗ္ဗာယတိ။ တသ္မာ တံ တေသာနိ နာမာနိ လဘတီတိ။

ဓမ္မော စ ကုသလက္ခာတော တိ တဿ သတ္ထုနော ဓမ္မော စ ကုသလော အနဝဇ္ဇော, အနဝဇ္ဇတ္တာ ဧဝ ပဋိပက္ခေဟိ ရာဂါဒီဟိ ကိလေသေဟိ သဗ္ဗတိတ္ထိယတဒေဟိ စ အပရိက္ခတော။ **တာနိ တီဏိ ဝိသိဿရေ** တိ တောနိ တီဏိ ရတနာနိ လောကေ သဗ္ဗရတနေဟိ ဝိသိဿန္တိ ဂုဏဝသေန သဗ္ဗလောကံ အတိသေန္တီတိ အတ္ထော။

သမဏပဒုမသဉ္စယော ဂဏော တိ ပဒုမသဒိသာနံ အရိယသမဏာနံ သမူဟသင်္ခါတော ဂဏော။ ပဒုမန္တိ ဟိ ပရိပုဏ္ဏသတပတ္တဿ သရောရုဟဿ နာမံ။ အရိယပုဂ္ဂလာ စ သဗ္ဗထာပိ ပရိပုဏ္ဏဂုဏာတိ ပဒုမသဒိသာ ဝုတ္တာ။ **ဝိဒူနံ သက္ကတော**တိ ဝိဒူဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ သက္ကတော။ **နရဝရဒမကော**တိ နရဝရော စ ပုရိသာနံ ဒမကော နာယကော စာတိ အတ္ထော။ **လောကဿ ဥတ္တရီ** တိ လောကဿ ဥပရိ ဌိတာနိ, သဗ္ဗလောကေ ဥတ္တမာနီတိ အတ္ထော။

နိရူပအာဟောတိ ရာဂပရိဠာဟာဒီဟိ အနုပဒ္ဒဟော။ **သစ္စနာမော** တိ အဝိတထနာမော ယထာဘူတဂုဏေဟိ အာဂတနာမော။ **သဗ္ဗာဘိဘူ** တိ သဗ္ဗလောကံ အတ္တနော ဂုဏေဟိ အဘိဘဝိတွာ ဌိတော။ **သစ္စဓမ္မော** တိ ဝဋ္ဋတော ကေန္တနိယ္ယသရဏဘာဝေန အဝိတထော သဟ ပရိယတ္တိယာ နဝဝိဓောပိ လောကုတ္တရဓမ္မော, တတော ဧဝ **နတ္ထညော တဿ ဥတ္တရီ**တိ တဿ ဥတ္တရိ အဓိကဂုဏော အညော စ ဓမ္မော နတ္ထီတိ အတ္ထော။ **အရိယသင်္ဃောဝ နိစ္စံ** သဗ္ဗကာလံ ဝိဒူဟိ သဗ္ဗပဏ္ဍိတေဟိ **ပူဇိတော**။

"ကောယန"န္တိ ကထာယ **ကောယန**န္တိ ကော မဂ္ဂေါ။ မဂ္ဂဿ ဟိ –

"မဂ္ဂေါ ပန္ထော ပထော ပဇ္ဇော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။
နာဝါ ဥတ္တရသေတု စ၊ ကုလ္လော စ ဘိသိ သင်္ကမော"တိ။ (စူဠနိ. ပါရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၁) –

ဗဟူနိ နာမာနိ, သွာယံ ဣဓ အယနနာမေန ဝုတ္တော။ တသ္မာ ကောယနန္တိ ကောမဂ္ဂေါ, န ဒွေဝဓာပထဘူတန္တိ အတ္ထော။ အထ တ ကေန အယိတဗ္ဗန္တိ **ကောယနံ**။ ဂဏာသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ ဝိဝေကဋ္ဌေန ပဝိဝိတ္တေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ အယန္တိ တ တေနာတိ အယနော, သံသာရတော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ ကေဿ တ သဗ္ဗသတ္တသေဋ္ဌဿ ဘဂဝတော အယနောတိ ကောယနော။ ကိဥ္စာပိ ဟိ တေန အညေပိ အယန္တိ, တထာပိ ဘဂဝတောဝ သော အယနော, တေန ဥပ္ပာဒိတတ္တာ။ ယထာဟ – "သော ဟိ, ဗြာဟ္မဏ, ဘဂဝါ အနုပ္ပန္နဿ မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒေတာ"တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၇၉)။ အယတီတိ တ အယနော, ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ကေသ္မိံ ဣမသ္မိံယေဝ ဓမ္မဝိနယေ အယနော, န အညတ္ထာတိ ကောယနော။ ယထာဟ – "ဣမသ္မိံ ခော, သုဘဒ္ဒ, ဓမ္မဝိနယေ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဥပလဗ္ဘတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၄)။ အပိ စ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာမုခဘာဝေနာယ ပဝတ္တောပိ အပရဘာဂေ ကော နိဗ္ဗာနမေဝ အယတိ ဂစ္ဆတီတိ ကောယနော, တံ ကောယနံ။

ဇာတိခယန္တဒဿီ တိ ဇာတိယာ ခယသင်္ခါတော အန္တော ဇာတိခယန္တော။ ဇာတိယာ အစ္စန္တခယန္တော နိဗ္ဗာနံ, တံ ပဿီတိ ဇာတိခယန္တဒဿီ။ "မဂ္ဂံ ပဇာနာတိ ဟိတာနုကမ္ပီ"တိပိ ပာဌော။ တဿတ္ထော – ဝုတ္တပ္ပကာရံ ကောယနသင်္ခါတံ မဂ္ဂံ သယမ္ဘုဉာဏေန ဘဂဝါ ပဇာနာတိ, ဇာနန္တော စ တေန တေန ဟိတေန သတ္တေ အနုကမ္ပတီတိ။ ဣဒါနိ တဿ မဂ္ဂဿ ကောယနဘာဝံ, တီသုပိ ကာလေသု ကေန္တနိယျာနတဉ္စ ဝိဘာဝေတုံ **"ဧတေန မဂ္ဂေန တရိံသု ပုဗ္ဗေ, တရိဿန္တိ ယေ စ တရန္တိ ဩဃ"**န္တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – ယေ အတီတမဒ္ဓါနံ ကာမောဃာဒိ စတုဗ္ဗိဓံ ဩဃံ တရိံသု, ယေ တံ အနာဂတမဒ္ဓါနံ တရိဿန္တိ, ဧတရဟိ စ တရန္တိ, တေ သဗ္ဗေ ဧတေနေဝ မဂ္ဂေန, န အညေနာတိ။ **ဝိသုဒ္ဓိပေက္ခာ** တိ စတုရောဃနိတ္ထရဏေန အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိံ နိဗ္ဗာနံ အပေက္ခန္တာ, ပရိနိဗ္ဗာယိတုကာမာတိ အတ္ထော။

ဧဝံ ဒုဝိဓမ္ပိ သာသနပဋ္ဌာနံ နာနာသုတ္တပဒါနိ ဥဒာဟရန္တေန ဝိဘဇိတွာ ဣဒါနိ သံကိလေသဘာဂိယာဒီဟိ သံသန္ဒိတွာ ဒဿေတုံ ပုန **"လောကိယံ သုတ္တံ"**န္တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဒဿနဘာဂိယေန စ ဘာဝနာဘာဂိယေန စာ**တိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေန။ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယမေဝ ဟိ ဒဿနဘာဂိယံ ဘာဝနာဘာဂိယန္တိ ဒွိဓာ ဘိန္ဒိတွာ ဒဿိတံ။ **လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စာ** တိ လောကိယံ လောကုတ္တရဉ္စ သုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂိယာဒီဟိ ဒဿနဘာဂိယာဒီဟိ စာတိ ဥဘယေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ယသ္မိံ သုတ္တေ** တိအာဒိ နိဒ္ဒိသနာကာရဒဿနံ။ တတ္ထ **သံကိလေသဘာဂိယ**န္တိ သံကိလေသကောဋ္ဌာသသဟိတံ, သံကိလေသတ္ထဒီပနန္တိ အတ္ထော။ သေ နယော သေသေသုပိ။

ဧဝံ လောကိယတ္တိကဿ သံကိလေသဘာဂိယာဒီဟိ စတူဟိ ပဒေဟိ သံသန္ဒနံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နယေန သေသတိကာနံ သေသပဒာနဉ္စ သံသန္ဒနံ သုဝိညေယျန္တိ တံ အနုဒ္ဓရိတွာ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ သမတိက္ကမနံ ဒဿ

သေတုံ **“တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယဒိပိ သံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တံ, တသနာဘာဂိယဥ္စ သုတ္တံ လောကိယမေဝ။ တထာပိ လောကုတ္တရသုတ္တာနိ ဝိယ လောကိယသုတ္တာနံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယဿ သမတိက္ကမာယ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယဿ သုတ္တဿ နိဿန္ဒနတာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နိဿန္ဒနတာယာ** တိ ပဟာနာယ။ သုတ္တသီသေန စေတ္ထ သုတ္တတ္ထော ဂဟိတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယသ္မာ စ တေအာနမ္ပော ဝိယ သံကိလေသဓမ္မာနံ ဒဿနဘူမိသမတိက္ကမနေနေဝ ဘာဝနာဘူမိ အဓိဂန္တဗ္ဗာ, တသ္မာ **“ဘာဝနာဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒဿနဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂာယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန အသေက္ခဓမ္မေသု ဥပ္ပန္နေသု မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ။ ဈာနဘာဝနာပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထာ ဧဝ ဟောတိ, တသ္မာ **“အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဘာဝနာဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂာယ, အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထ”**န္တိ စ ဝုတ္တံ။

ဣဒါနိ တိကပဒေဟေဝ သံသန္ဒိတွာ ဒဿေတုံ **“လောကုတ္တရ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧကဗီဇီနာ**တိအာဒီသု ယော သောတာပန္နော ဟုတွာ ဧကမေဝ အတ္တဘာဝံ ဇနေတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, အယံ **ဧကဗီဇီ** နာမ။ ယထာဟ –

“ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ဧကဗီဇီ? ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ သောတာပန္နော ဟောတိ အဝိနိပါတဓမ္မော နိယတော သမ္ဗောဓိပရာယဏော။ သော ဧကံယေဝ မာနုသကံ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ဧကဗီဇီ”တိ (ပု. ပ. ၃၃)။

ယော ပန ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ, အယံ **ကောလံကောလော** နာမ။ ယထာဟ –

“ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ကောလံကောလော? ဣဓေကစ္စော ပုဂ္ဂလော တိဏ္ဏံ။ပေ.။ ပရာယဏော။ သော ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ ကုလာနိ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ကောလံကောလော”တိ (ပု. ပ. ၃၂)။

တတ္ထ **ကုလာနီ**တိ ဘဝေ။ **ဒွေ ဝါ တီဏိ ဝါ**တိ ဣဒမေတ္ထ ဒေသနာမတ္တမေဝ။ ယာဝ ဆဋ္ဌဘဝါ သံသရန္တောပိ ကောလံကောလော ဟောတိ ဧဝ။

ယော ပန သတ္တ ဘဝေ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ, အယံ **သတ္တက္ခတ္တုပရမော** နာမ။ ယထာဟ –

“ကတမော စ ပုဂ္ဂလော သတ္တက္ခတ္တုပရမော? ဣဓေကစ္စော။ပေ.။ ပရာယဏော။ သော သတ္တက္ခတ္တုံ ဒေဝေ စေဝ မာနုသေ စ သန္ဓာဝိတွာ သံသရိတွာ ဒုက္ခဿန္တံ ကရောတိ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော သတ္တက္ခတ္တုပရမော”တိ (ပု. ပ. ၃၁)။

ကော ပန တေသံ ဧတံ ပဘေဒံ နိယမေတီတိ? ကေစိ တာဝ “ပုဗ္ဗဟေတု နိယမေတီ”တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ “ပဌမမဂ္ဂေ”, ကေစိ “ဥပရိ တယော မဂ္ဂာ”။ ကေစိ “တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ”တိ။ တတ္ထ ပုဗ္ဗဟေတု နိယမေတီတိ တဒေ ပဌမမဂ္ဂဿ ဥပနိဿယော ကတော နာမ ဟောတိ။ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ နိရုပနိဿယာ ဥပ္ပန္နာတိ အာပဇ္ဇတိ။ ပဌမမဂ္ဂေ နိယမေတီတိ တဒေ ဥပရိ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ။ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ နိယမေန္တီတိ တဒေ “ပဌမမဂ္ဂေ အနုပ္ပန္နေ ဧဝ ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ ဥပ္ပန္နာ”တိ အာပဇ္ဇတိ။ ဝိပဿနာ နိယမေတီတိ တဒော ပန ယုဇ္ဇတိ။ သစေ ဟိ ဥပရိ တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ ဝိပဿနာ ဗလဝတီ ဟောတိ, ဧကဗီဇီ နာမ ဟောတိ။ တတော မန္ဒတရာ ကောလံကောလော။ တတော မန္ဒတရာ သတ္တက္ခတ္တုပရမောတိ။ ဧတ္ထ စ ယော မနုဿေသု ဧဝ သတ္တက္ခတ္တုံ သံသရိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, ယော စ ဒေဝေသုယေဝ သတ္တက္ခတ္တုံ သံသရိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, ဣမေ န ဣဓာဓိပ္ပေတာ။ ယော ပန ကာလေန ဒေဝေသု, ကာလေန မနုဿေသူတိ ဝေါမိဿကနယေန သံသရိတွာ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ, သော ဣဓာဓိပ္ပေတော။ တသ္မာ “သတ္တက္ခတ္တုပရမော”တိ ဣဒံ ဣဓဋ္ဌကတောကိဏ္ဏဝဋ္ဋဇ္ဈာသယဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝဋ္ဋဇ္ဈာသယော ဟိ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဆ ဒေဝလောကေ သောဓေတွာ အကနိဋ္ဌေ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ။

တတ္ထ ယော သဒ္ဓံ ဓုရံ ကတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, သော မဂ္ဂက္ခဏေ **သဒ္ဓါနုသာရီ** နာမ ဟောတိ။ ဖလက္ခဏေ ပန သဒ္ဓါဝိမုတ္တော နာမ ဟုတွာ ဝုတ္တနယေန ဧကဗီဇိအာဒိဘေဒေါ ဟောတိ။ ယော ပန ပညံ ဓုရံ ကတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, သော မဂ္ဂက္ခဏေ **ဓမ္မာနုသာရီ** နာမ။ ဖလက္ခဏေ ပန ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော နာမ ဟုတွာ ဝုတ္တနယေန ဧကဗီဇိအာဒိဘေဒေါ ဟောတိ။ ဣဒဥ္စ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အလာဘိနော ဝသေန ဝုတ္တံ။ လာဘီ ပန ဖလက္ခဏေ ကာယသက္ခီ နာမ ဟောတိ။ တတ္ထ ယေ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တကာယသက္ခိနာမကာ တယော သောတာပန္နာ, တေ ဧကဗီဇိအာဒီဟိ တီဟေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ – **"ပဥ္စဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ဧကဗီဇိနာ။ ပေ။ ဓမ္မာနုသာရိနာ"**တိ, ဧဝံ ပဥ္စဟိ။

ဒွါဒသဟိ ပုဂ္ဂလေဟီတိ သကဒါဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌော, သကဒါဂါမီ, အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌော, အဘေဒေန အနာဂါမီ, အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒယော ပဥ္စ, သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တကာယသက္ခိနော တယောတိ ဘေဒေန အဋ္ဌာတိ, ဧဝံ ဒွါဒသဟိ။ တတ္ထ ဟိ ယော အဝိဟာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ အာယုဝေမဇ္ဈံ အပ္ပတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ **အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ**။ ယော ပန အာယုဝေမဇ္ဈံ အတိက္ကမိတွာ အရဟတ္တံ ပာပုဏာတိ, အယံ **ဥပဟစ္စပရိနိဗ္ဗာယီ**။ တထာ ယော အဝိဟာဒီသု ဥပပန္နော အသင်္ခါရေန အပ္ပယောဂေန အရဟတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ, အယံ **အသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ**။ ယော ပန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန အရဟတ္တံ အဓိဂစ္ဆတိ, အယံ **သသင်္ခါရပရိနိဗ္ဗာယီ**။ ဥဒ္ဓံ ဥပရူပရိ ဗြဟ္မလောကေ ဥပပတ္တိသောတော ဧတဿာတိ **ဥဒ္ဓံသောတော**။ ပဋိသန္ဓိဝသေန အကနိဋ္ဌေ ဂစ္ဆတီတိ **အကနိဋ္ဌဂါမီ**။

တတ္ထ အတ္ထိ ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ အတ္ထိ ဥဒ္ဓံသောတော န အကနိဋ္ဌဂါမီ, အတ္ထိ န ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ အတ္ထိ န ဥဒ္ဓံသောတော န အကနိဋ္ဌဂါမီတိ။ တတ္ထ ယော ဣဓ အနာဂါမိဖလံ ပတွာ အဝိဟာဒီသု နိဗ္ဗတ္တော တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတွာ ဥပရူပရိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ အကနိဋ္ဌံ ပာပုဏာတိ, အယံ **ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ** နာမ။ ယော ပန အဝိဟာဒီသု နိဗ္ဗတ္တော တတ္ထေဝ အပရိနိဗ္ဗာယိတွာ အကနိဋ္ဌမ္ပိ အပ္ပတွာ ဥပရူပရိ ဗြဟ္မလောကေ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ **ဥဒ္ဓံသောတော န အကနိဋ္ဌဂါမီ** နာမ။ ယော ဣတော စဝိတွာ အကနိဋ္ဌေယေဝ နိဗ္ဗတ္တတိ, အယံ **န ဥဒ္ဓံသောတော အကနိဋ္ဌဂါမီ** နာမ။ ယော ပန အဝိဟာဒီသု စတူသု အညတရသ္မိံ နိဗ္ဗတ္တိတွာ တတ္ထေဝ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ **န ဥဒ္ဓံသောတော န အကနိဋ္ဌဂါမီ** နာမ။ သဒ္ဓါဝိမုတ္တာဒယော ဝုတ္တဝိဘာဂါ ယေဝ။

နဝဟိ ပုဂ္ဂလေဟီတိ ဧတ္ထ အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခာနံ အလာဘီ အရဟာ **ပညာဝိမုတ္တော** နာမ။ တေသံ ပန လာဘီ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခဝသေန ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ ရူပကာယနာမကာယသင်္ခါတတော ဥဘတော ဘာဂတော ဝိမုတ္တတ္တာ **ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော** နာမ။ **သမသီသိနာ**တိ ဧတ္ထ တိဝိဓော သမသီသီ – ဣရိယာပထသမသီသီ, ရောဂသမသီသီ, ဇီဝိတသမသီသီတိ။

တတ္ထ ယော ဌာနာဒီသု ဣရိယာပထေသု ယေနေဝ ဣရိယာပထေန သမန္နာဂတော ဟုတွာ ဝိပဿနံ အာရဘတိ, တေနေဝ ဣရိယာပထေန အရဟတ္တံ ပတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ **ဣရိယာပထသမသီသီ** နာမ။ ယော ပန ဧကံ ရောဂံ ပတွာ အန္တောရောဂေ ဧဝ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ အရဟတ္တံ ပတွာ တေနေဝ ရောဂေန ပရိနိဗ္ဗာယတိ, အယံ **ရောဂသမသီသီ** နာမ။ ပလိဗောဓသီသံ တဏှာ, ဗန္ဓနသီသံ မာနော, ပရာမာသသီသံ ဒိဋ္ဌိ, ဝိက္ခေပသီသံ ဥဒ္ဓစ္စံ, ကိလေသသီသံ အဝိဇ္ဇာ, အဓိမောက္ခသီသံ သဒ္ဓါ, ပဂ္ဂဟသီသံ ဝီရိယံ, ဥပဋ္ဌာနသီသံ သတိ, အဝိက္ခေပသီသံ သမာဓိ, ဒဿနသီသံ ပညာ, ပဝတ္တသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, ဂေါစရသီသံ ဝိမောက္ခော, သင်္ခါရသီသံ နိရောဓောတိ တေရသသု သီသေသု ကိလေသသီသံ အဝိဇ္ဇံ အရဟတ္တမဂ္ဂေါ ပရိယာဒိယတိ, ပဝတ္တသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စုတိစိတ္တံ ပရိယာဒိယတိ။ တတ္ထ အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယကံ စိတ္တံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောတိ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒါယကံ အဝိဇ္ဇံ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောတိ။ အညံ အဝိဇ္ဇာပရိယာဒါယကံ စိတ္တံ, အညံ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယာဒါယကံ။ ယဿ စေတံ သီသဒွယံ သမံ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆတိ, သော **ဇီဝိတသမသီသီ** နာမ။

ကထံ ပနိဒံ သမံ ဟောတီတိ? ဝါရသမတာယ။ ယသ္မိဥှိ ဝါရေ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ပဥ္စ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ ပဥ္စ, အနာဂါမိမဂ္ဂေ ပဥ္စ, အရဟတ္တမဂ္ဂေ စတ္တာရီတိ ဧကူနဝီသတိမေ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏေ ပတိဋ္ဌာယ ဘဝင်္ဂံ ဩတရိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတော ဣမာယ ဝါရသမတာယ ဣဒံ ဥဘယသီသပရိယာဒါနမ္ပိ

သမံ ဟောတိ နာမ။ တေနာယံ ပုဂ္ဂလော “ဇီဝိတသမသီသီ”တိ ဝုစ္စတိ, အယမေဝ ဣဓာဓိပ္ပေတော။ ဧဝံ သုညတဝိမုတ္တာဒယော တယော သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ပညာဝိမုတ္တော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော သမသီသီတိ သတ္တ သာဝကာ အရဟန္တော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓော, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောတိ ဣမေဟိ နဝဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။

ရာဂစရိတောတိ ရာဂသဟိတံ စရိတံ ဧတဿာတိ ရာဂစရိတော။ ရာဂေန ဝါ စရိတော ပဝတ္တိတော ရာဂစရိတော, ရာဂဇ္ဈာသယော ရာဂါဓိကောတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **ရာဂမုခေ ဌိတော**တိ ရာဂပရိယုဋ္ဌာနေ ဌိတော, ပရိယုဋ္ဌိတရာဂေတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တသနာဘာဂိယံ သုတ္တန္တိ လောကိယံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ။ လောကိယံ သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ ဟိ သုတ္တံ ရာဂစရိတေဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတ္ထ “လောကိယံ, သတ္တာဓိဋ္ဌာန”န္တိ ပဒဒွယံ အနုဝတ္တမာနံ ကတွာ ဝုတ္တံ **“တသနာဘာဂိယ”**န္တိ။ **သီလဝန္တေဟီ**တိ သီလဝန္တာဒီဟိ ပုဂ္ဂလေဟိ။ **ပကတိသီလ**န္တိအာဒိ ယေဟိ သမန္နာဂတာ, တေ ပုဂ္ဂလာ။ တေသံ ဒဿနေန ပုဂ္ဂလာနံ ဥပလက္ခဏံ။ အထ ဝါ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနံ ပကတိသီလာဒိဝသေန, သတ္တာဓိဋ္ဌာနံ ပကတိသီလဝန္တာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ ဣမဿ နယဿ ဒဿနတ္ထံ “သီလဝန္တေဟိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ”န္တိ ဝတွာ “ပကတိသီလ”န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ပကတိသီလာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဧဝ ဂဟဏံ နိဒဿနမတ္တံ, ပတ္တိဒါနအဗ္ဘနုမောဒနဓမ္မဿဝနဒေသနာဒိဋ္ဌိဇုကမ္မာဒီနမ္ပိ စေတ္ထ သမ္ဘဝတော။ တေသမ္ပိ ဝါ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿနတ္ထံ **“ပဉ္စ”** တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ပကတိသီလ**န္တိ သမ္ပတ္တဝိရတိသီလံ။ **စိတ္တပ္ပသာဒေ** တိ ကမ္မဖလသဒ္ဓါ ရတနတ္တယသဒ္ဓါ စ။ **ဉာဏံ ပညာယ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ**န္တိ ယသ္မိံ သုတ္တေ ပညာ အာဂတာ, တံ သုတ္တံ ဉာဏန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ န ကေဝလံ ပညာပရိယာယေနေဝ, အထ ခော ပညိန္ဒြိယာဒိပရိယာယေနပိ ယတ္ထ ပညာ အာဂတာ, တံ သုတ္တံ ဉာဏန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေတုံ **“ပညိန္ဒြိယေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တဿတ္ထော – ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **ယံ ဝါ ပနာ**တိအာဒီသု ယံ ဝါ အညံ ကိဉ္စိ ပညာယ အဓိဝစနံ။ သဗ္ဗံ တံ ယတ္ထ ကတ္ထစိ သုတ္တေ အာဂတံ, တံ သုတ္တံ ဉာဏန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေဟီ တိ ယသ္မိံ သုတ္တေ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ, ဗာဟိရာနိ စ အာယတနာနိ အာဂတာနိ, တံ သုတ္တံ တေဟိ အာယတနေဟိ ဉာဏံ **ဉေယျ** န္တိ **နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ပညာပိ အာရမ္မဏဘူတာ ဉေယျ** န္တိ ဉေယျတော ဝိသုံ ကတွာ ပညာ ဝုတ္တာ။ ယထာ ဟိ ပညာ ဉာဏန္တရဿ အာရမ္မဏန္တိ ကတ္ထစိ သုတ္တေ ဉေယျဘာဝေနပိ ဝုစ္စတိ။ **ယံ ကိဉ္စိ အာရမ္မဏဘူတ** န္တိ ယံ ကိဉ္စိ ဉာဏဿ ဝိသယဘူတံ ရူပါဒိ။ **အဇ္ဈတ္တိကံ ဝါ ဗာဟိရံ ဝါ** တိ **ဝါ**-သဒ္ဒေန ဩဠာရိကာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သဗ္ဗံ တံ သင်္ခတေန အသင်္ခတေန စာ** တိ သဗ္ဗံ တံ ယထာသမ္ဘဝံ သင်္ခတဘာဝေန အသင်္ခတဘာဝေန စ ဉေယျန္တိ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဉေယျဓမ္မဝသေန ဟိ ဉေယျသုတ္တံ ဉေယျန္တိ ဝုစ္စတီတိ။

ယံ ဝါ ပန ကိဉ္စိ ဘဂဝတာ အညတရဝစနံ ဘာသိတန္တိ လောကိယလောကုတ္တရာဒီသု တေသု ကေသ္မိံ သုတ္တေ ဒွေဝ။ တေသု ယံ ဝါ ပန ကိဉ္စိ အညတရဝစနံ ကေဝလံ ကထနံ ဘာသတိ နိဒ္ဒိသတိ။ **သဗ္ဗံ တံ ယထာနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဓာရယိတ**ဗ္ဗန္တိ တံ ယထာ သဗ္ဗံ သုတ္တံ လောကိယာဒီသု ယဒိ အညတရဝသေန, အထ ဥဘယဝသေန ယထာ ယထာ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ, တထာ တထာ ဂဟေတဗ္ဗံ, တံ တံ ပဓာနဘာဝေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။

ကိလေသသဟိတဿေဝ ကမ္မံ ဝိပါကဿ ဟေတု, န ဣတရန္တိ ဝုတ္တံ **“ဒုဝိဓော ဟေတု ယဉ္စ ကမ္မံ ယေ စ ကိလေသာ”**တိ။ **သမုဒယော ကိလေသာ**တိ ဧတ္ထ “သမုဒယော”တိ ဧတေန သမုဒယပက္ခိယာ ဝုတ္တာ။ “ကိလေသာ”တိ စ ကိလေသဝန္တော, သံကိလိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **ယံ ဒိဿတီ** တိ ယံ ယံ ဒိဿတိ။ **တာသု တာသု ဘူမီသူ**တိ ပုထုဇ္ဇနဘူမိအာဒီသု။ **ကပ္ပိယာနုလောမေနာ**တိ ကပ္ပိယေန စ ကပ္ပိယာနုလောမေန စ။ တတ္ထ ကပ္ပိယံ ပါဠိယံ သရူပတော ဝုတ္တံ, ကပ္ပိယာနုလောမံ မဟာပဒေသဝသေန နယတော ဒဿိတံ။ **ပဋိက္ခိတ္တကာရဏေနာ** တိ ယေန ကာရဏေန ဘဂဝတာ ယံ ပဋိက္ခိတ္တံ, တေန ကာရဏေန တံ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ။ ဧကန္တေန သရာဂါဒိသံဝတ္တနမေဝ ဟိ ဘဂဝတာ ပဋိ

ကိုတ္တံ, တံ သရာကယ သံဝတ္တနာဒိကာရဏေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ ။ **ဓမ္မသ္သာ** တိ အသင်္ခတဓမ္မသ္သ။ **အရိယဓမ္မာန** န္တိ မဂ္ဂဖလဓမ္မာနံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

တတ္ထ စ ယထာ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ အညမညံ သံသဂ္ဂတော အနေကဝိဓော ပဋ္ဌာနဘေအော ဣစ္ဆိတော, ဧဝံ လောကိယသတ္တာဓိဋ္ဌာနာဒိသံသဂ္ဂတောပိ အနေကဝိဓော ပဋ္ဌာနဘေအော သမ္ဘဝတိ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန ဥဘယတ္ထာပိ ဧကဒေသဒဿနဝသေန အာဂတတ္တာ နယဒဿနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သက္ကာ ဟိ ဣမိနာ နယေန ဝိညုနာ တေ နိဒ္ဒါရေတုန္တိ။ ယထာ စ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ လောကိယာဒီနဉ္စ ဝိသုံ ဝိသုံ သံသဂ္ဂဘေဒဝသေန အယံ ပဋ္ဌာနဘေအော အနေကဝိဓော လဗ္ဘတိ, ဧဝံ ဥဘယေသမ္ပိ သံသဂ္ဂဝသေန အယံ နယော ယထာရဟံ လဗ္ဘတေဝ။ လဗ္ဘတိ ဟိ လောကိယံ သုတ္တံ ကိဉ္စိ သံကိလေသဘာဂိယံ, ကိဉ္စိ တသနာဘာဂိယံ။ တထာ လောကုတ္တရံ သုတ္တံ ကိဉ္စိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ, ကိဉ္စိ အသေက္ခဘာဂိယန္တိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ သောဠသဝိဓေ ပဋ္ဌာနေ အဋ္ဌဝီသတိဝိဓံ ပဋ္ဌာနံ ပက္ခိပိတွာ, အဋ္ဌဝီသတိဝိဓေ စ ပဋ္ဌာနေ သောဠသဝိဓံ ပက္ခိပိတွာ ယထာရဟံ ဒုကတိကာဒိဘေဒေန သမ္ဘဝတော ပဋ္ဌာနဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော, သော စ ခော တီသု ပိဋကေသု လဗ္ဘမာနဿ သုတ္တပဒဿ ဝသေန။ ယသ္မာ ပန တာနိ တာနိ သုတ္တပဒါနိ ဥဒ္ဓဟရဏဝသေန နိဒ္ဒါရေတွာ ဣမဿ မိ အတ္ထေ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပပဉ္စော ဟောတိ, အတိဘာရိယာ စ နေတ္တိသံဝဏ္ဏနာ, သက္ကာ စ ဣမိနာ နယေန ဝိညုနာ အယမတ္ထော ဝိညာတုံ, တသ္မာ န တံ ဝိတ္ထာရယိမ္ဟ။ တေနေဝ ဟိ ဟဋ္ဌိယံ အညမညသံသဂ္ဂဝသေန ပဋ္ဌာနဝိဘာဂေ ဧကဒေသေနေဝ ဒဿိတော, န နိပ္ပဒေသတောတိ။

သာသနပဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာ

တတ္တာဝတာ စ –

ဟာရေ နယေ စ ပဋ္ဌာနေ၊ သုဝိသုဒ္ဓဝိနိစ္ဆယံ။
ဝိဘဇန္တော နဝင်္ဂဿ၊ သာသနဿတ္ထဝဏ္ဏနံ။

နေတ္တိပ္ပကရဏံ ဓီရော၊ ဂမ္ဘီရံ နိပုဏဉ္စ ယံ။
အဒေသယိ မဟာထေရော၊ **မဟာကစ္စာယနော** ဝသီ။

သဒ္ဓမ္မာဝတရဋ္ဌာနေ၊ ပဋ္ဋနေ နာဂသဝှယေ။
ဓမ္မာသောကမဟာရာဇ-ဝိဟာရေ ဝသတာ မယာ။

စိရဋ္ဌိတတ္ထံ ယာ တဿ၊ အာရဒ္ဓာ **အတ္ထဝဏ္ဏနာ** ။
ဥဒ္ဓဟရဏသုတ္တာနံ၊ လက္ခဏာနဉ္စ သဗ္ဗသော။

အတ္ထံ ပကာသယန္တီ သာ၊ အနာကုလဝိနိစ္ဆယာ။
သမတ္တာ သတ္တဝီသာယ၊ ဟဋ္ဌိယာ ဘာဏဝာရတော။

ဣတိ တံ သင်္ခရောန္တေန၊ ယံ တံ အဓိဂတံ မယာ။
ပုညံ တဿာနုဘာဝေန၊ လောကနာထဿ သာသနံ။

ဩဂါဟေတွာ ဝိသုဒ္ဓါယ၊ သီလာဒိပဋိပတ္တိယာ။
သဗ္ဗေပိ ဒေဟိနော ဟောန္တု၊ ဝိမုတ္တိရသဘာဂိနော။

စိရံ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနံ။

တသ္မိံ သကရတ နိစ္စံ၊ ဟောန္တု သဗ္ဗေပိ ဟဏိနော။

သမ္မာ ဝဿတု ကာလေန၊ ဒေဝေါပိ ဇဂတီပတိ။
သဒ္ဓမ္မနိရတော လောကံ၊ ဓမ္မေနေဝ ပသာသတူတိ။

ဣတိ ဗဒရတိတ္ထဝိဟာရတသိနာ အာစရိယဓမ္မပါလေန ကတာ

နေတ္တိပ္ပကရဏဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ သမတ္တာတိ။

နေတ္တိပ္ပကရဏ-အဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။